UNITED STATES HOLOCAUST MEMORIAL MUSEUM

Ukrainian Museum-Archives of Cleveland
Displaced Persons Camp Periodicals Collection

Item in Public Domain or an Orphan Work:

The United States Holocaust Memorial Museum Library respects the copyright and intellectual property rights associated with the materials in its collection. According to the Library's knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work--or if you know who does--please contact the USHMM Library by phone at 202-479-9717, or by email at reference@ushmm.org.

Also available via libraria.ua.

The Mounthly Magazine
for Ukrainian Boy and Girl Scouts

Ч. 3(8) Березень, 19

Наслідí

Журнал пластового юнацтва

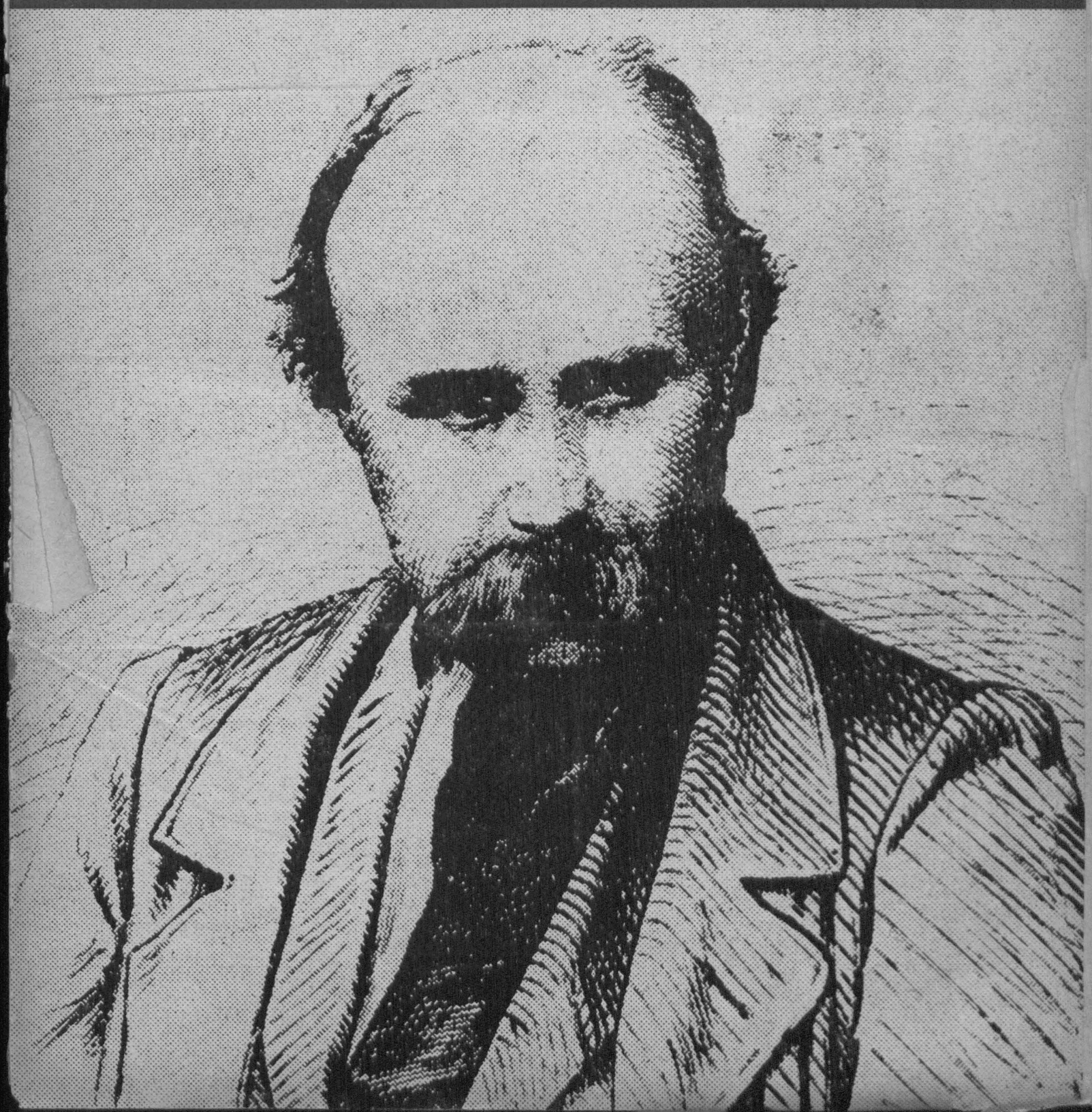

В ПОХОДІ...

— Готові? — нам кинули визов ті, що гналися кудись.

На припутті стояли ми, хлопчуки, дивлячись, як закурявленим шляхом прямують до мети закалені в боях вершники.

Ми відгукнулись на виклик, відчули в м'язах силу, в жилах сильніш забурлила кров, серце рвалося в грудях від туги за тим, до чого змагати треба.

— Завжди готові! — і в похід знялися нові колони завзятих вершників.

Ми ідем, мчимося вперед.

Крізь буревійну ніч, по дебрах життя, по руїнах і попелищу, крутими схилами ведуть нас шляхи кудись. Туди, в далеку путь, нас манить велика мета. З далини просвічує нам проміння сонця золотого.

Ідемо на здобуття його. І здобудемо його напевно, бо наші ряди в нестримному поході непоборні, бо ростуть в безконечні маршеві колони.

Назустріч нові, і завжди свіжі гурти кричать нам з дороги:

— «Готові у путь! — яркіше нам світить сонце золоте.

Вже близько мета, здобудем її!

Залізними кроками, зі серцем у руках й піснею у грудях прямуємо далі, аби не спізнитись.

Над нами стодзвоном гримить пісня:
«До щастя, слави і свободи!»

І так ми, пластова сім'я, ідемо в нестримному поході пластовим шляхом за красою життя.

Немає зупину, не знаємо перешкод на цьому шляху.

То ж все далі і далі до мети!

Тісніше зімкнімо ряди, сильніш скріпімо лави, плече об плече, придай ходу і «в дальшу дорогу! Вперед на здобування!»

Здобування — наше призначення,
Здобувати —
Свободу, Світло, Славу!
Скрізь сіяти —
Правду, Красу, Любов!
Святкувати
Вічну перемогу наших Ідеалів.

Здобуваємо високою ціною, часто й жертвою молодечої крови.

З неї по нашому шляху ростуть червоні маки.

Черлені й вістря не боїмося!

Йтимемо до мети до кінця, останньої краплі крови й віддиху!

В поході до волі, правди і краси нам променіє величний закон на двох скрижалях:

«Бог і Батьківщина!»

Святі ідеали, що за ними варто побиватися, класти за них жертви, здобувати й вічно для них жити.

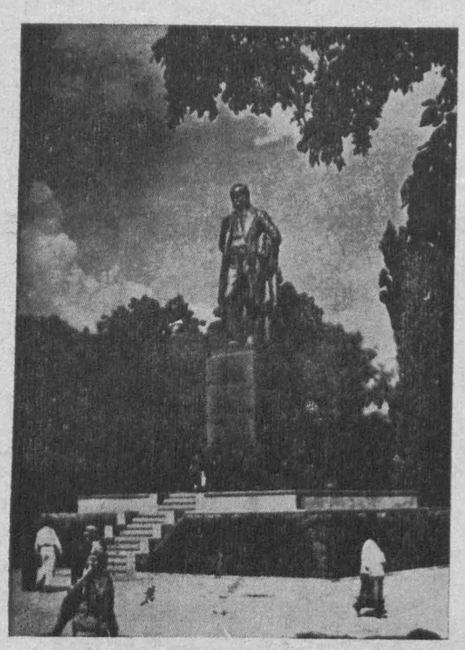

Пам'ятник Т. Шевченка в Києві

Ідеали ці — наші, наші — пластунські!

І ми, українські пластуни «частина нації в поході» прирекли жити, боротись і здобувати.

Фраґмент із Пам'ятника Шевченкові в Харкові

Хоч нам майоріє багряний світанок святої правди, блискає заграва перемоги, та наш похід ще не скінчився.

Бо нам призначено до кінця змагатись і здобувати.

На тяжкому шляху здобування не тратьмо сили!

Ми не самі!

Нові когорти злеліяні пластовим духом, вирощені під шум таборових прапорів, загартовані тупотом маршевих колон, ніколи не залишать шляху до цілі, не виступлять з похідного маршу.

Всі ми в єдиному поході:

Ті, що почали цей похід і густо вкрили шлях нації маком і калиною,

Ті, що сьогодні закуті в дубову тугість рішають про бути й не бути.

Ті, що завтра поповнять проріджені ряди й переможні прапори піднімуть на нашому Олімпі.

Всі ми — ціла нація в поході до волі.

Робінзон.
(З одн. «В поході»)

Пам'ятник Т. Шевченка в Харкові **Фото: Арх. БК.**

Леонид Полтава

Виходьмо всі ...

Виходьмо всі до синіх гір,
де грає вітер, виє звір,
де кожен день і кожен час
ліси таємні кличуть нас.

Там ближче сонце і вітри,
блакитні хмари край гори,
там каруселею кружля
ген під ногами вся земля.

Ми ідемо скорить її,
щоб навкруги — цвіли гаї,
і — де каміння залягло —
усе родило і цвіло.

Виходьмо всі до синіх гір,
де грає вітер, виє звір,
де кожен день і кожен час
ліси таємні кличуть нас.

В дальшу мандрівку до великої мети!

Пластовий Конґрес в Ашаффенбурґу 26—29. 3. 1948

Ювілей 35-ліття довелося святкувати Українському Пластові у важких умовах еміґраційного життя. Було щось символічного в тому святкуванні. Скільки ж то ударів витримала організація нашої молоді, що в ній виховалося тисячі громадян! Скільки колод доводилося обминати на шляху!... Іноді треба було скидати пластовий однострій на довгі роки, інколи ж треба було працювати в підпіллі над різьбленням душі українського юнака. Але ж мінялися форми й засоби, та незмінними залишалися цілі, суть і зміст. А коли й навіть доводилося на якийсь час припиняти працю, то віра не гинула ніколи! Й ось — в останні роки, в найтемніший час нашої історії відроджується, наче б з попелу, пластова організація, як символ непереможности ідеї, як предвісник остаточного успіху.

Багато символіки було й у самому святкуванні Ювілею тридцятип'ятиліття. Здавалося інколи, що події й ситуація обернуть унівець бажання пластового проводу — дати юнакові хвилину радости і ясний промінь віри у свої сили. Навіть природа нівечила зливним дощем радісний настрій напередодні Ювілейного Свята Весни в Міттенвальді, загрожуючи невдачею й неуспіхом. Але перемагало завзяття. Юнаки — дівчата і хлопці, іноді малощо не діти, сміливо протиставляли бурі й негодам свою волю, даючи доказ, що матимуть гарт і силу духа теж у час великого змагу.

Або ж: у Францію, на «Джемборі Миру» доводилося українським пластунам іти, пробиватися різними шляхами. Інколи одинцем, чи вдвійку, іноді — з різними пригодами — сотні кілометрів пішком. Довго не було ніякої певности, чи делеґація буде допущена до участи в Джемборі. Але й тут перемогло увисліді завзяття. Тож після Джемборі добився Український Пласт у своєму ювілейному році того, чого не вдавалося йому здійснити впродовж 35-и років існування: Нас як організацію визнали членом Міжнародного Скавтського Бюро.

Та ж сама доля, що загрожувала сливе чи не кожній імпрезі Ювілейного року, грозила теж розбиттям останнього звена ювілейних святкувань — Пластового Конґресу. Головна Пластова Старшина добре розуміла, що ювілей організації молодих не може обмежитися тільки святковими імпрезами й елеґійними спогадами. Важливішою — праця.

На мандрівці в Карпатах
Фото: інж. Р. Крохмалюк

Минуле мало бути нам тільки цінним досвідом, добутим дорогою ціною. Але куди важливішим за минуле є завжди майбутнє. Це для нього, спираючися на дорогу традицію і багатий досвід, треба класти вже сьогодні основи. І тому треба було перевірити дотеперішні позиції і намітити шляхи й цілі на завтрішній день. Ішло про зміст, яким має жити молоде покоління, про методи кування душ, здібних до творчого чину. Пластовий провід був свідомий ваги і трудности завдання і тому довгі місяці заздалегідь підготовляв дбайливо Конґрес.

Українські скавтмастри гостями у таборі на Соколі (1929)

Фото: Юл. Дорош.

Не один плян передискутовано, не один змінено та й не один відкинено. І коли вкінці вже пущено в рух цілу велику машинерію, коли витрачено масу енерґії і матеріяльних засобів, усе почало іти шкереберть. Захворів головний організатор Конґресу, улюбленому всіми пластунами Верховному Пластунові розтрощила машина три пальці правої руки, одного з головних прелеґентів прикувала недуга до ліжка, вкінці четвертий мусів виїхати в дні відбування Конґресу в брітанську окупаційну смугу на зустріч з Начальним Скавтом англійської скавтської організації. Одним словом — безвивідь.

Але ж не покинуло організаторів Конґресу завзяття. Голова Пл. Старшини — сктм. Д-р Атанас Фіґоль силою волі перемагає фізичну неміч і, не зважаючи на недугу, доводить започатковану справу до кінця. Верховний Пластун, Сірий Лев, приїжджає на Конґрес із своєю пораненою рукою і виголошує

Піднімають прапор
(Табір на Соколі — 1928
Фото: Ю. Дорош.

свою доповідь з пам'яті, виправдуючися — до речі — перед присутніми, що не міг виконати доручення ГПС і доповідь свою написати. Сктм. інж. Євген Кульчицький в останній хвилині погоджується заступити хворого друга і приготовити доповідь за нього, хоч і завдання незвичайно складне. Вкінці сктм. Яро Гладкий свою доповідь приготовляє заздалегідь і передає про всякий випадок свій рукопис Гол. Старшині — перед від'їздом на зустріч з брітанським Чіф-Скавтом. Її читає у відсутності Яра інший друг.

І Конґрес таки відбувається. Усьому наперекір — В Ашаффенбурґу в днях 26.—29. березня 1948. На доказ великої дисципліни й завзяття. На запоруку перемоги. Бо ж поколінню, яке навчилося своїм запалом перемагати перешкоди, дано добувати перемогу. Саме тоді, коли здається, що невдача неминуча.

Ця символіка цілого ювілейного Року чи не найсильніше виявлена під час підготови Конґресу позначилася з дивною силою і на самому Конґресі і причиналася зразу до створення відповідної атмосфери, яка теплим, інтимним настроєм пов'язала всіх присутніх. Можна було не тільки відчути, але й усвідомити, що в пластовій громаді панує своєрідний стиль, якого даремне б шукати в іншім середовищі. Побудований він на гармонійнім поєднанні серйозности й діловости з інтимностю, й іноді навіть легким гумором. Це виявилося особливо під час дискусії, далекої від штучности, офіційности, фразеології. Прелеґенти й учасники називали себе іменням, пластовими псевдонімами, жартівливо наданими колись прізвищами. Ніколи і не чутно було офіційних слів — «пан», «доктор», «директор»...

Цей інтимний тон виявився особливо гарно й сильно в другому дні Конґресу, під час товариської вечірньої зустрічі. Дотепна сатира ніколи не була злобною, ні з'їдливою. Зокрема приємно вражав виступ юначок і юнаків Ашаффенбурзької станиці з осібною частиною програми. Підмічення молодими авторами різних смішних моментів Конґресу визначалися тією ж самою тонкістю, що й іронія старших.

На такому підложжі виростала правдива толеранція для кожної думки. Це не значить, що дискусія була безбарвна і млява. Ні! Навпаки! Полеміка бувала палка, іноді й гостра. Ніхто легко й не резиґнував із своїх поглядів. Але й після полемічного зудару противники говорили із собою щиро і дружньо. Ця взаємна пошана для поглядів других осіб була вислідом довголітньої співпраці і пластової дружби. Щось з казки пройдених доріг вичувалося в кожному слові й у кожному підході прелеґентів і дискутантів.

Позитивне ставлення громадянства до Пласту виявилося не тільки в тому,

що в Конґресі взяли участь запрошені чільні громадяни, але й у тому, що позитивно поставилися до пластової організації й різні політичні угрупування, які щиро вітали Пластовий Конґрес. Між іншим вітання Конґресові надіслали: През. Андрій Лівицький, Степан Бандера, полк. Андрій Мельник, УНДС, СГД. Все це доказ, що Пласт зумів зберегти засаду понадпартійности і що він став всенаціональною організацією. Це покладає на Пласт і почесне, хоч і важке завдання: бути вірним цьому принципові й на далі. Ролю Пласту, як лучника в нашому національному житті, можна заобсервувати і в ставленні до Пласту обидвох наших Церков, паралельних професійних організацій (ЛУПВ і ТУПВ) тощо. Зокрема треба відмітити прихильне ставлення до Пласту українських військових кіл (особиста приявність й усні привітання ген. Омеляновича-Павленка, ген. Петрова, от. Дра Гірняка), наших центральних еміґраційних організацій, наукових кіл (приявність й участь в дискусії ряду наших вчених; привітання від НТШ, УВУ, УТГІ, УВГШ), жіноцтва, братніх організацій молоді (СУМ) та інших.

Програма Конґресу була оригінально побудована під символом «мандрівки». Про «пройдений шлях» говорив Верховний Пластун — Сірий Лев. Він насвітлював ті різнородні ідейні впливи й іноді зудари, що з ними зустрічався Пласт за час свого існування.

Дальша частина Конґресу проходила під гаслом «Обличчям до Батьківщини». Доповідачі виходили в своїх рефератах із тези, що вправді нам треба готуватися до повороту на рідні землі, але водночас треба так розкладати пляни, щоб ми не втратили даром часу, якщоб нам довелося перебути ще десятки років на чужині. На вигнанні ж бо ми не еміґранти, а тільки емісарі України, які служать ідеї її визволення.

Із згаданим вгорі гаслом були пов'язані й поклики, виписані на стінах залі, де відбувався Конґрес. Вони визначували шлях цілої мандрівки: Софія і Юр — мета, що про неї нікому й ніколи не вільно забувати, для якої завжди треба кермуватися засадою «Не там Батьківщина, де нам добре», але «Скрізь для Батьківщини!» Осягнути визначену мету можна тільки, пам'ятаючи слова основника Українського Пласту Д-ра Олександра Тисовського «Не ти, не я, а ми!».

Про «Велику Мету» (Виховний ідеал Українця) говорив широко сктм. Д-р Володимир Янів, ЛЧ. В основу виховного ідеалу поставив він благородний ідеалізм, що каже іноді нехтувати страхом перед смертю, і теж толеранцію. Ідеалом уважав прелеґент творчу людину, яка вміла б поєднати в собі різні протилежності за прикладом античної людини соняшної Еллади.

«Довкілля під час мандрівки» характеризував сктм. інж. Євген Кульчицький. Він з'ясував ставлення Пласту до дому, школи, церкви, партій тощо.

Дальші три доповіді намагалися проаналізувати і встановити, який потрібний пластунові «Виряд у мандрівку». Сктм. д-р Юрій Старосольський, ЛЧ, зупинився над «духовим вирядом», значить — говорив про пластовий світогляд, стиль, характер, а зокрема про пластовий закон і присягу. Доповідь сктм. Яра Гладкого трактувала про принципи організаційної побудови Пласту й основи скавтської методи. Він зупинився над проблемою індивідуалізму, масовости, елітарности, провідництва, виборности, демократії, централізації, децентралізації і т. п. Останньою доповіддю з цього циклю був доклад пл. сен. інж. Атаназія Мілянича, ЛЧ, про «матеріяльно - господарський виряд», зокрема дбайливо опрацьований у своїй першій, теоретичній частині. Друга частина доповіді була присвячена детальним конкретним вимогам добування засобів для пластової організації.

Практичним питанням була присвячена теж доповідь сктм. мр. Ярослава Рака про «найближчі переспективи нашої мандрівки». Найбільш місця присвятив доповідач проблемі протидіяння денаціоналізації.

В дискусії над доповідями брало участь так багато учасників, що не то що важко подавати хід думок, але й навіть називати прізвища дискутантів.

Взагалі багатство заторкненої на Конґресі проблематики поставило перед Пластовим Проводом два преважливі завдання: Перше — Конґрес виповнить тільки тоді свою мету, коли всі конґресові матеріяли будуть видані, і друге — заторкнені й кинені думки можна буде використати вповні, коли вони стануть предметом нарад спеціяльних фахових комісій. Ці постуляти поставив у своєму заключному слові, закриваючи Конґрес, голова Головної Пластової Старшини сктм. д-р Танас Фіґоль, ЛЧ. І в тому величезна вага нарад, що вони примусили всіх до дальшої праці. Таким чином конґрес став не закінченням пройденого етапу, але початком нового.

Звідомлення з Конґресу було б неповне, якби обмежитися тільки до його змісту. Треба згадати ще пластову виставку, яка ілюструвала діяльність Пласту в останні три роки і сказати кілька слів про вечірню товариську зустріч учасників Конґресу, яка відбулася 27. березня.

В поважній частині тієї зустрічі виступили пластові письменники Б. Кравців і В. Янів; твори М. Бажанського й Р. Кедра рецитували ст. пл-ка. Ковшун і сктм. Дзюбинська. Читала свою композицію ст. пл. Леся Храплива. Відомий наш баритон пл. сен. О. Стецура, ЛЧ, відспівав низку пісень. Арію із «Запорожець за Дунаєм» проспівав теж пл. сен. Маринович. У веселій частині юнаки і юнаки виступили з дотепними скечами, хор ревелерсів із грою на гребенях, юначки з дуетом і дуже дотепною живою газеткою. Третя частина зустрічі була присвячена пластовому гуморові. Успіх цієї частини треба завдячувати передусім сктм Я. Андруховичеві, що був одночасно конферансіє й одним з виконавців. Незрівняні були монтажі і травестії пл. сен. Кавки. А найважніше: півтора години відпруження і сміху без перешаржування і без заторкнення будьчиєї амбіції.

Під час Конґресу виходив окремий бюлетень (5 чисел). В ньому подавано тези доповідей (щоб підготувати дискусію) та інформовано про хід Конґресу.

Курені пластунів-сеніорів використали Конґрес на відбуття своїх нарад, що відбувалися зогляду на наради Конґресу здебільша ночами. Відбули свої курінні ради — Курінь ім. Степана Тисовського, Лісові Чорти, Ті, що греблі рвуть, Червона Калина. По закритті Конґресу зійшлася ще Головна Пластова Рада, яка м, ін. прийняла звідомлення з праці Головної Пластової Старшини за останнього півроку, згл. за останній рік праці.

Технічна організація Конґресу була виключно в руках пластунів. Своє завдання господарі — Ашаффенбурзька станиця під проводом станичного сктм. мр В. Масюка, ЛЧ, виконали з повним успіхом.

Спільні зусилля, успіхи й досягнення, що їх ми мали під час Пластового Конґресу 1948, додають нам віри в майбутні дні. Бо де б ми не були, знатимемо завжди, що ми не самі, що йдемо не одинцем, що за нами великий рух української молоді. Те почуття солідарности, спаяности і дружби залишив нам Пл. Конґрес в Ашаффенбурґу, що його можна сміливо зарахувати до найбільш вдатних імпрез за останні три роки.

Учасник.

Кольпортуючи пластові видання між нашим громадянством з'єднуєте прихильників Українському Пластовому Рухові

Американські скавти будують моста Фото: «Джемборі»

Із пластового світу

Президентом Унії шведських скавтів обрано графа Фолке Бернадотте. У зв'язку з тим треба сказати, що скавтський рух почався у Швеції в 1909—1910 рр. В 1910 р. повстала тут «ІМКА — скавтська асоціяція» і в 1911 «Шведська скавтська асоціяція (по шведськи «КФУМ Скавтфербунд» і «Сверіґес Скавтфербунд»). Пізніше пввстала ще «НТО — скавтська організація». НТО це — «temperance movement». Спершу це були три різні скавтські організації із різними відзнаками і різною системою скавтських проб. В 1932 році вони з'єдналися у «Шведську Скавтську Унію». До цієї Унії приєдналися згодом ще дві інші організації молоді. Всі ці організації мають своїх окремих провідників й окремі головні квартири. Різняться також в дечому і їх однострої. Але спільними є — скавтський закон, проби, відзнаки, правильники тощо. Кожна організація вибирає своїх представників до проводу Унії, або т. зв. Шведської Скавтської Ради. У Швеції зорганізованих яких 50 000 бой-скавтів.

Генерал Ляфон, провідник французьких скавтів, одержав від голови Світового Скавтського Союзу лорда Ровелена в нагороду за зразкову організацію «Джемборі 1947» у Муасоні скавтську відзнаку «срібного вовка». («Скоб»).

В «Магазині скавтських провідниць у Кенії» (Сх. Африка) надрукована стаття п-ні Г. М. Геґі п. н. «Бездомні пластунки — частина всесвітнього скавтського руху». Стаття подає дуже прихильну й високу оцінку Українського Пласту. Ілюстрована двома фото з українського пластового життя. («Скоб»).

Приєднуйте в члени кооперативи «Пласт» прихильників Українського Пластового Руху!

ЧУЖИНЕЦЬКІ СКАВТИ ПИШУТЬ

(З листування українських пластунів і пластунок із скавтами різних народів)

Редакція «На сліді» одержала від наших пластунів і пластунок низку листів, надісланих їм чужинецькими скавтами. Друкуємо сьогодні два із них, щоб познайомити Читачів із життям і справами їх друзів скавтів у чужих країнах.

Лист бельґійського скавта

«Мадмуазель! Я дуже щасливий, що одержав Вашого листа і радий листуватися з Вами.

Ми визнаємо ту саму ідею, що й Ви, і нашим ідеологом-провідником є Бі-Пі. Але ми мало знаємо про Вас, про Ваші труднощі, зусилля і змагання. Думаю, познайомившися з короткою історією Українського Пласту, яку Ви мені подали, що ми бельґійські скавти були і є в куди кращому становищі.

Делеґація північно-американських індіян на Джемборі в Муасон

Фото: «Heute»

Наш скавтський рух, створений ок. 1912 року, розвивався і кращав в умовах миру і спокою. Мали ми деякі труднощі під час німецької окупації, але я певен, що їх не можна порівняти з Вашими. Треба подивляти і дякувати Бі-Пі, що створив установу «Джемборі». На цих зустрічах скавти всього світу мають нагоду знайомитися і тому й ми маємо можливість казати сьогодні, що «скавт є братом усіх інших скавтів».

Якщо Ви маєте якісь труднощі, то з'ясовуйте їх нам, а ми, що маєм кращі шанси за Вас, зробимо все можливе, щоб тільки Вам допомогти. Це ж наш обов'язок.

Чекаючи нетерпляче Ваших листів, запевнюємо всіх Вас у дружбі бельґійських скавтів, Ваших братів.

Ваш друг.»

Грецькі скавти тренують

Фото: «Джемборі»

Лист із Альжиру

«Дорогий Друже-Скавте! Я одержав Твого листа. Він дав мені багато радости. Я дуже гордий, що одержав листа з центральної Европи від українця . . .

Спочатку дозволь мені сказати, що я дуже щасливий познайомитися з Тобою.

Хотів би розказати Тобі дещо про славну історію заснування мусулманської організації в Альжирі. Наша організація творилася достоменно так, як і Ваша, але почалася вона багато пізніше, бо щойно в рр. 1931—32. Спочатку в нашій організації були скавти-християни і скавти-мусулмани. Але ж з двома різними релігіями в одній організації було тяжко і згодом мусулманські скавти відокремилися і почали творити своє майбутнє самі. Мусулманська скавтська організація нараховує сьогодні яких 6000 скавтів. На минулорічному Джемборі було нас небагато, але ж встановили ми тоді зв'язки і листування із різними країнами. Під час війни ми не могли організувати місцевих таборів ні колоній. Але сьогодні мир і ми продовжуємо наше скавтування і працюємо без відпочинку.

Тепер хочу сказати Тобі про наше місто Бліду, що його звуть «містом троянд». Це досить велике місто й живе тут яких 70 тисяч людей, французів і мусулман. Місто з однієї сторони заслонене горою, що охороняє його перед південними вітрами. Сьогодні, коли пишу листа, ця гора покрита снігом. До столиці Альжиру від нас 50 кілометрів.

Я прощаю Тебе найкращим скавтським привітанням. Сподіваюся одержати від Тебе багато інших новин.

До побачення, дорогий брате,

Твій приятель з Альжиру».

Міжнародний Скавтський Комітет, обраний в 1947 р. Фото: «Джемборі»

Микола Угрин-Безгрішний

УСУСУСИ НА ВОЛИНІ

Раннім літом — в місяці липні 1915 року царські армії відійшли з Волині, із землі славних українських городів — Холму, Володимира Волинського, Ковля, Луцька . . .

Кіш Українських Січових Стрільців, усе січове братство і «пресова Кватира» раділи сподіваннями, що буде можливість завітати на братні землі, занедбані й понівечені хижацьким царатом і перетворити московські школи на рідні українські.

Але ж наші сусіди, що в австрійській державі й армії мали ще чималий вплив, довго перешкоджували нашим плянам і перекреслювали наші сподівання. Треба було впертих намагань і заходів визначних старшин УСС і Кошової Команди з Дром Н. Гірняком у проводі та допомоги «Союзу Визволення України» й «Воєвої Управи», щоб одержати від австрійської влади дозвіл працювати Усусусам на Волині.

З початком лютого 1916 року делеґовано до княжого городу Володимира Волинського стрілецького чотаря Миколу Саєвича, до Ковля сотника Дмитра Вітовського і до Луцька — чотаря Михайла Гаврилка, відомого скульптора родом з Полтави. Наших старшин приділили до похідних (етапних) команд, додаючи кожному Комісаріятові УСС до помочі по двох вояків. Чотар М. Саєвич одержав двох наших стрільців — десятника А. В. Кузьмича й Івана Романкова, що саме над'їхали з Коша УСС з десятником М. Романюком, який виїхав негайно до чот. М. Гаврилка. Сотникові Дмитрові Вітовському приділено із штабу армії двох вояків чужої національности. На приділення для комісаріятів УСС ще по кількох, нездатних до польової служби, Усусусів — команда етапу не хотіла погодитися . . . Не дозволила вона теж з'їжджатися нашим старшинам, наказуючи тільки подавати що десять днів докладні звідомлення для штабу четвертої австро-угорської армії.

Населення Волині, здебільша жінки та діти — говорили гарною українською мовою. Називали себе малоросами, хахлами, мужиками, православними, рідше українцями . . . Чоловіки, що служили в російській армії, говорили засміченою москалізмами, часто й полонізмами, місцевою мовою. Про історію України знали дуже мало, так само і про українців в австрійській займанщині. Більшу національну свідомість знайшли Усусуси над Бугом.

Чимало людей знало сказати що про Хмельницького, Мазепу й Шевченка. На наших «сходах» говорили часто селяни:

«Запевніть нас, що кацапія вже сюди не вернеться і не буде знущання над нами, тоді ми навіть з жінками виступимо проти неї. Коби то українці з обидвох сторін були вільні, то ми знали б, що нам робити.»

Автор статті, М. Угрин-Безгрішний в стрілецькому однострої (1916 р.)

Під час свої праці зустрічали Усусуси й таких селян-українців, що в 1905 році брали активну участь в російській революції — після невдачної війни з Японією і відбували потому кару в'язниці. В 1916—17 роки вони намагалися викликати неспокій і невдоволення в рядах царської армії.

Церква св. Василія В. у Володимирі Волинському
(Збудована кн. Володимиром В. б. 992 р.)
(Фото: М. Угрин-Безгрішний)

Населення Волині боляче відчувало недостачу священиків, бо здебільша всі батюшки залишили свою паству. У.С.С. щиро клопоталися, щоб на Волинь прийшли буковинські православні священики-українці. Були й успіхи.

Всі три Комісаріяти У.С.С. звернули найбільшу увагу на рідне шкільництво і домоглися різними заходами одержати дозвіл на організування українських шкіл.

Першу українську чотирокласову школу заснували Усусуси у Володимирі Волинськім. Місцеві міщани під проводом п. Черановського зайнялися щиро приміщенням та впорядкуванням шкільних заль. Про грошеві фонди, книжки, шкільне приладдя, вчительські платні і добір учителів подбало само стрілецтво під орудою Команди Коша та Пресової Кватири УСС. Всі частини полку УСС радо складали свої ощадності на фонд допомоги українській школі.

Засновували на Волині свої школи теж і «вшехполяки» (польські шовіністи)

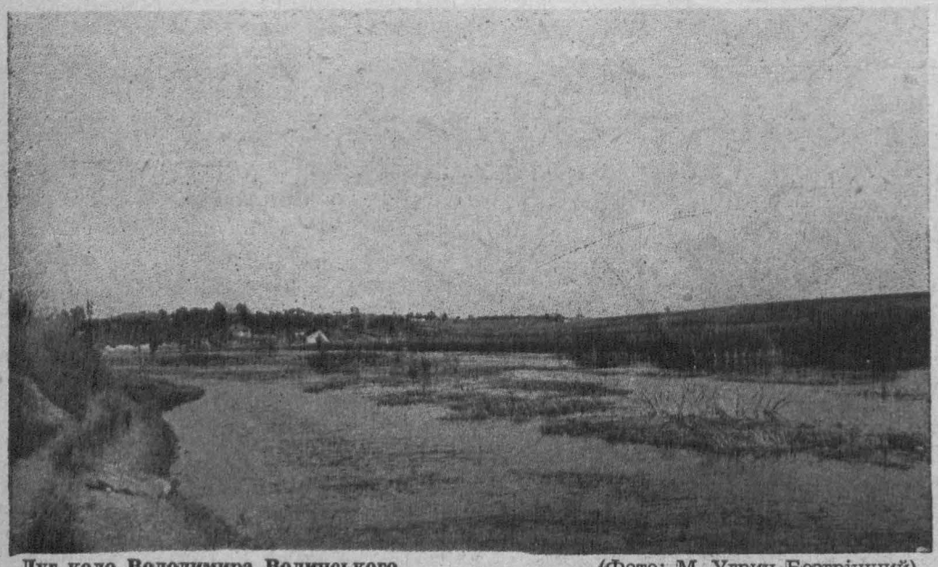

Луг коло Володимира Волинського (Фото: М. Угрин-Безгрішний)

ПЛАСТ-ПРИЯТЕЛІ, ПЛАСТУНИ І ПРИХИЛЬНИКИ ПЛАСТОВОГО РУХУ!

Купуйте в пластових крамницях кооперативи «ПЛАСТ» — Байройт, Реґенсбурґ, Ноймаркт, Авґсбурґ (Висилкова Станиця), Райтерсайх,

та

в крамницях шкільних пластових кооператив, — Берхтесґаден, Ашаффенбурґ, Авґсбурґ.

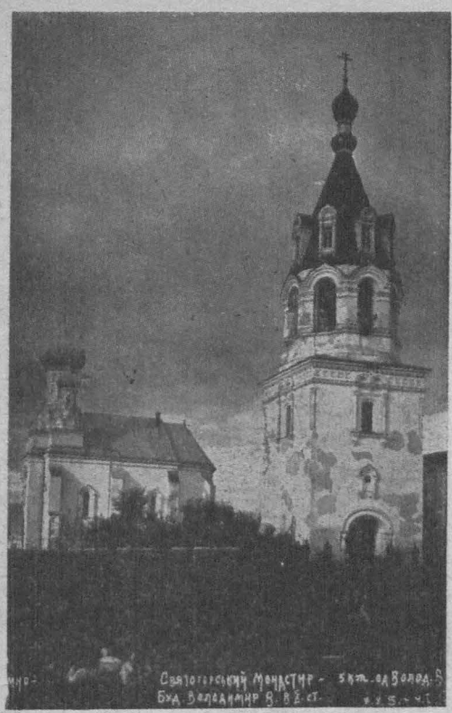

Святогорський манастир біля Володимира Волинського

і стосували ту саму політику, що й у Галичині. Всіх католиків, що й слова не вміли по українськи, притягали вони до себе, мішаючи хитро релігію з національністю і називаючи православних «русами», щоб стягнути переслідування німецької військової влади на невинних українців. Тому й чимало православних земляків називали себе «поляками» . . .

Але ж Усусуси були вперті і не знеохочувалися нічим. Найкращі сили Пресової Кватири й Коша УСС ішли на Волинь до усвідомної праці серед населення. Крім шкільних зайнять улаштовували ми в кожному селі «загальні сходи», а там концерти, доповіді, вистави, дитячі забави. Водночас записували місцеві пісні, перекази, збирали історичні пам'ятки й багато фотографували.

Часто-густо самі Усусуси, між ними наш славний і меткий чотар Микольцьо Саєвич, вели до школи парами дітей із дальших передмість і ближчих сіл.

Про українську літературу для молоді і старших дбали наші установи у Львові, «Союз Визволення України» й «Культурна Рада» у Відні. Шкільні підручники укладали і друкували самі У.С.С. під проводом чот. Миколи Саєвича і членів «Пресової Кватири».

Вербункова акція для УСС була на дальшому пляні. Під її покришкою робили ми те, чого Волинь потребувала найбільше, а це ширення освіти й національної свідомости і навчання української історії. На Волинь прибувало все більше У.С.С.-ів. Українські школи росли, наче гриби по дощі. Великою допомогою стрілецьких шкіл було й те, що посадником Володимира Волинського призначено відомого українського педагого й патріота, тоді поручника австрійської армії, проф. Гната Мартинця.

Між стрілецькими вчителями на Волині були такі Усусуси: Остап Вахнянин, І. Новодворський, Бійовський, Єзерський, О. Калитовський, І. Верб'яний, з учительок — дві Волянські, Савина Сидорович, Іванна Пеленська, Янголина Гайдучківна, Ася Бігунівна, Пароконяківна, Михайлина Мудрицька і чимало інших.

Працювали на Волині й такі потому відомі діячі, як Др Осип Назарук, Др Лука Мишуґа та інші.

В 1947 році було на Волині понад пів сотні добре зорганізованих українських шкіл. Тисячі дітей і старших селян і міщан засвоїли собі на все життя любов до рідної історії, мови, письменства — і з тим і до своєї Батьківщини — України.

Не зважаючи на тодішні воєнні злидні, голод і холод, молодь горнулася масово до рідної школи, ставляючи своїх вчительок та вчителів-стрільців на рівні з рідними батьками й матерями.

Діяльність У.С.С.-ів на Волині — це може найкраща сторінка в історії нашого стрілецтва.

Українська селянка з с. Будятичі на Волині
(Фото: М. Угрин-Безгрішний)

Українська церква в Матієві на Волині (Фото: М. Угрин-Безгрішний)

СКАВТ НЕ БАЛАКАВ, АЛЕ СЛУХАВ

Одно корабельне товариство у США подало в часописах оголошення, що шукає доброго телеграфіста.

Зголосилося багато молоді.

В кімнаті, сумежній із кабінетом дирекції, було дуже гамірно. Всі кандидати балакали жваво, вичікуючи на прийняття директором.

В цю, сповнену гамору й розмов, кімнату ввійшов скавт-юнак. Він сів собі коло радіоприймача, хвилину послухав, встав й увійшов без покликання до кімнати директора.

Через декілька хвилин він вийшов із радісним обличчям. Всі присутні кинулися до нього:

«Як ви посміли входити першим до кабінету директора. Ви ж прийшли останні?!»

— «Так це правда! Але ж я одержав наказ увійти!»

— «Який наказ?»

— «Через радіо! Коли ви всі балакали, то в радіо подано «кодом» (таємним шифром), що той кандидат, що перший почує наказ, має зголоситися негайно в директора. Я почув — і зголосився.»

— «Ну, і що?»

— «Й одержав працю на одному з кораблів!» **«РД»**

«У ЖНИВА»

Немає більш недокладного визначення, як оце — «в жнива». Бо насправді нема місяця в році, коли не було б жнив у якійсь країні чи частині світу.

В січні починаються жнива в Австралії, Новій Зеляндії, Бірмі й Арґентіні. В лютому й березні — в Індіях, Бразилії й Уруґваю. В квітні — в Єгипті, Мексику й Ірані. В травні — в Північній Африці, Флориді і Тексасі (два південні стейти США). У червні — в південній частині Середущої Европи, в Китаї, в Японії і на півдні США. В липні — в Україні, в Канаді, і на півночі США. В серпні — в Англії, Норвеґії (що її береги огріває Ґольфштром). У вересні — в решті Шотляндії і в решті Скандинавії. В жовтні — в більшій частині СССР, в листопаді — в Перу і в Південній Африці. І вкінці в грудні — в Абессінії. **Р. В.**

З мандрівок по Рідному Краю

Полтава - серце України

Кому з українців невідома, принаймні, назва цього міста.

Саме тут відбулася одна із численних трагедій українського народу — Полтавський бій, після якого Україна переходить на стан колонії, швидко позбавляючися своїх прав союзної держави, що їх набула вона за Переяславською угодою 1654 року.

Саме тут зароджується нове українське письменство, початок якому дав Котляревський «Енеїдою» (1798 року). Тут же написав він і «Наталку Полтавку», відому добре не самим тільки українцям. Тут прожив мало не все своє життя Панас Мирний, що дав у своїх творах яскраві образи закріпаченого і пореформленого села.

За дореволюційних часів Полтава була губерніяльним містом, тобто адміністраційним центром. Сполучена вона залізницею з Києвом і Харковом. Недалеко від неї місто Ромни, звідки залізничий шлях іде просто до Лібави (Латвія). З Полтави залізницею легко дістатися і до Криму.

Неподалеку від «Південного» залізничого двірця в Полтаві тече Ворскло, типова українська річка з нешвидкою течією. По обидвох берегах її схилюються над водою пишні верби. Зараз же за річкою починається передмістя — Поділ, а за ним на височині розкинулася сама Полтава. Коли дивитися на Полтаву здалеку — вона здається суцільним садком. Стрункі, високі тополі, широкі липи, могутні дуби, лапасті листя клену, а коло будинків, що немов потапають у цьому морі зелені — вишні, яблуні, сливи й інші овочеві дерева. Широка вулиця веде до центру міста, який не відрізняється від звичайного европейського: багатоповерхові будинки, брук, широкі пішоходи. Серед будов визначався особливо будинок Полтавського Губерніяльного Земства в типовому українському стилі, розписаний усередині мистцем Васильківським. Цей будинок, кажуть, зруйнований за останньої війни.

У центрі міста — невеличкий пам'ятник «батькові нової української літератури» Іванові Котляревському: на невисокому п'едесталі-піраміді — бюст поета. По боках п'едесталу — горорізьби: сцени з різних творів Котляревського. Відкриття пам'ятника відбулося 1903 р. На це свято з'їхалися представники різних частин України. Це була справжня українська народня урочистість.

«Лукавиш тее-то, як його, моя галочко!»
(З «Наталки Полтавки»)
Горорізьба Л. В. Позена на пам'ятнику І. Котляревському

Пам'ятник Батькові Української Літератури Іванові Котляревському

Але більше українських пам'ятників у цьому городі, що його називають серцем України, не знайти. Царський уряд особливу увагу приділяв Полтавському бою (1709 р.) і на честь його поставив багато пам'ятників у Полтаві, що мали викорінити «розвратное мненіе» про вільну Україну і показати силу чужого уряду. З цих «пам'ятників такі: на площі в сквері перед будинками губ. уряду колонна на честь тодішнього команданта Полтави. Перед церквою, в якій нібито молився Петро І. після бою — пам'ятник на його честь. За містом, недалеко від другого «Київського» залізничого двірця — могила Петровських салдатів з пам'ятником на ній, збудованим р. 1909, коли відбувалося офіційне свято двохсотліття Полтавського бою. Є тут і пам'ятник шведським воякам, що його поставила Швеція того ж року. Немає тільки пам'ятника вірним синам України — її козакам, що під проводом Гетьмана Івана Мазепи, боролися й гинули тут за Рідний Край.

Центр Полтави не має нічого своєрідного, типового, але — пройшовшися далі від нього — опиняєшся в зовсім іншому оточенні і немов переносишся зовсім в інші часи: дерев'яні паркани, а то й

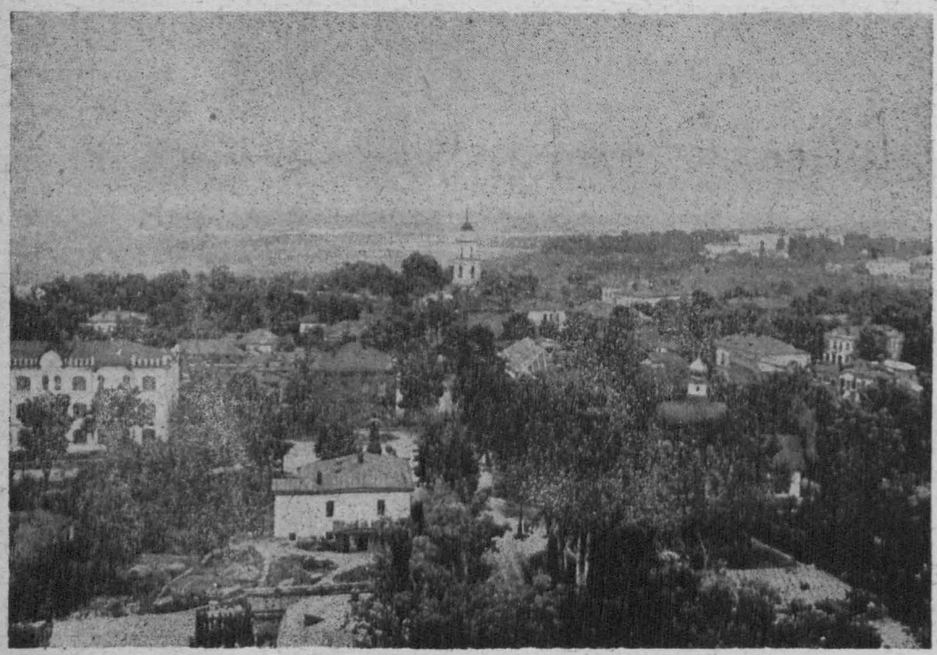

Загальний вид Полтави (Фото: Арх. БК.)

Пам'ятник шведським воякам на місці Полтавського бою

звичайний пліт, через який схиляються на вулицю віти овочевих дерев. Невеличкі білі чистенькі хатки під солом'яними стріхами, що привітно визирають із зелені, городу з пишними маками, красолею, жоржинами, чорнобривцями . . .

В одному з таких будинків народився і жив, бувши учнем, Головний Отаман УНР — Симон Петлюра. Ані меморіяльної дошки, ані будьякої відмітки на цьому будинку немає, але кожен полтавець покаже цей будинок і, може, багато цікавого розкаже про молоді роки Петлюри . . .

Тут на вулицях чуєш виключно мелодійну «полтавську» говірку з властивим тільки їй м'яким «ль».

Увечері молодь співає рідних пісень то журливих, то сумних, як доля України, то веселих, чи жартівливо-дотепних.

Тут серед рідних людей, серед багатої рідної природи можна відпочити. Саме тут бачиш, що, не зважаючи на всякі утиски й заборони всього українського та запеклі наступи ворогів у масках і без масок — Україна «була, є і буде».

Василь І.

В Кооперативі «Пласт», Байройт, Леопольд Касерне, Бл. IX. можна набувати такі видання:

«Молоде Життя», ч. 2, 3, 4, — ціна 3.-, 3.-, і 2.50 НМ.

«Пластун» ч. 1/47 — ціна 5.- НМ.

«Яко поводитися в товаристві» — ціна 3.- НМ.

«Гри і забави в пластовій домівці» — ціна 3.- НМ.

Альбомик фото-репродукцій з ЮСВ — — 24 штук — ціна 10.- НМ.

Старші Пластуни і Пластуни-Сеніори! Чи Ви вже маєте призначені для Вас видання:

Д-р М. Шлемкевич «Прогулька до великої столиці» — Ціна 3.50 НМ.

Євген Фомін

Асканія Нова

Південний, тихий степ, широкий, неоглядний.
У мандри весело пуститися по нім
в хорошу пору ту, коли цвіте принадний
чебрець між травами — і скрізь ромашок дим,
і сонце зводиться — тебе і шлях відрадний —
все заливаючи потоком голубим,
коли в душі твоїй, чутливій і глибокій,
панує тихий мир і життєдайний спокій.

* * *

Неісходимий степ, заквітчаний і юний,
розлігсь од обрія до обрія — навкруг.
Ти слово вимовиш — оддасться відгук лунний,
мов шле то відповідь незнаний, дальній друг,
чи грає тімн тобі оркестр багатострунний
що десь захований за синій виднокруг.
Довкола глянеш ти — лиш тільки тирса грає,
і погляд твій живий в просторах потапає.

* * *

Я далі йду і йду; кругом квітки веселі,
вдивляюсь в піняву, рухому далину.
Могили зводяться, мов серед моря скелі.
Навічно сховано в них сиву давнину,
знайшли в них воїни тісну собі оселю;
тепер їм байдуже — вони в обіймах сну —
що небо бархатне шатром їх накриває,
що мочать їх дощі, а сонце зогріває.

* * *

Іздалека іще пташині співи чую,
над ними сонця юнь, і спокій, і блакить.
При вході бачу я темнозелену тую,
що з місця зрушила і йде мене зустріть.
І мраморний флейтист взяв флейту золотую,
щось награє мені. О, неповторна мить!
Мить спогадів, відрад, ясного супокою,
як рідко ми в житті зливаємось з тобою.

* * *

Вже я наблизився; мене в міцний полон
взяли лункі сади, такі рясні і пишні.
Борюся з думкою, що все навкруг — не сон,
ні еквалiпти ці, ні яблуні, ні вишні,
ні мелодійний цей кохання передзвон,
ні солов'ї-співці, як ті поети грішні,
ні ввесь цей буйний цвіт, це щастя осяйне,
що полонило так і вразило мене.

Із збірки «Лірика»,
Київ, 1941

*

Асканія нова — державний заповідник (резерват) в Таврії, де заховано для зразку великий обшир неораного степу та звіринець, в якому живуть рідкі, або вигибаючі звірі.

«Еней був парубок моторний . . .« Горорізьба Л. В. Позена на пам'ятнику І. Котляревському

ЗБІРНИК УКРАЇНСЬКИХ ПІСЕНЬ ДЛЯ МОЛОДІ МИХАЙЛА ГАЙВОРОНСЬКОГО

Заходом і накладом української книгарні Павла Ткачука в Саскатуні (Канада) появився в 1946 році **Збірник Українських Пісень для Молоді в опрацюванні відомого нашого композитора Проф. Михайла О. Гайворонського.** На 140 сторінках великого нотного формату зібрав автор пісні для молоді від наймолодшого до юнацького віку (включно). Цей збірник можна одержувати як дарунок через рідних або знайомих в Америці або Канаді.

Полтава: На дальшому пляні будинок Губ. Земства (Фото: Арх. БК.)

Юр. Федорович

В дощі та мряці

(З альпійських мандрівок)

Малий Вацман (2307 м), що його популярно звуть Вацмановою Дружиною (Вацмансфрау), був довго окутаний леґендою неприступности. Пригадую розмову з якимось туристом-німцем на терасі перед «Вацмансгавзом». «Малий Вацман — казав він — це важка скеля: тладкі плити, рінь, крихкота... Мало, дуже мало альпіністів бували на ньому. Без шнура і взуття з повстяними підошвами — шкода й думати, щоб вийти на верх. Я був там і говорю це з власного досвіду . . .»

На мій запит докладно описав підхід. Виходив він від Кіройнштавзу. Андрій Гарасевич , що прислухався нашій розмові, докинув:

— «Далебі, це щось саме для нас!»

* * *

У чвірку під вечір — 1. вересня — зайшли ми до Кіройнштавзу. Погода гарна, ніяких познак, щоб завтра могла змінитися. Господар підтверджує нашу думку і . . . вранці мряки і дощ . . . Зо два десятки німців спокійно вичікують разом із нами на... сонце. Годину, дві, тру — дальше годі.

— «Підемо... Попробуємо! Гайда!» Вирушаємо. За годину ми у підніжжя скелі. Випробовуємо наші ґумові підошви. Ковзаються, чи ні? На щастя — ні! Зрештою, ми були рішені хочби і в самих шкарпетках іти. Скеля мокра, непривітна, а на добавок ми не дуже то й довіряємо нашим підошвам. Тому обережно.

Переходимо «требінчик», до речі найважче місце і дряпаємося вгору, придержуючися ввесь час темної прірви Вестванду. Чим вище, то хмари і мряка густіші. На п'ять кроків невидно. Під самим шпилем гладка плита. Тут у черевиках ні кроку не зробиш. Не довго думаючи, скидаємо їх і переходимо плиту тільки в шкарпетках.

Перед нами дерев'яний хрест. Відшукуємо між камінням туристичну книгу, вписуємо наші прізвища з поміткою «перші українці» і за хвилину сходимо.

Сходити було трохи важче. Не можна було вже придержуватися прірви Вестванду, тому й довелося блудити. По п'яти годинах, мокрі до нитки, вертаємося до схоронища. Господар, дізнавшися, де ми були і в яких черевиках, покрутив тільки головою . . .

На верху Гохкальтера
(На фото: Андрій Гарасевич, обв'язаний линвою, Ніна Мудрик та Ю. Любінецький)

Пропам'ятна таблиця бл. п. Андрієві Гарасевичеві

* * *

Через тиждень, уже при гарній погоді і в більшому товаристві ми були на Малому Вацмані ще раз.

Милуючися гарним краєвидом Андрій торкнув мене:

— «Джек! Тут ми будемо ще раз, але через Вестванд! . . .»

— «Окей!» — відповідаю і, не звертаючи уваги на решту товариства, снуємо довго сміливі пляни . . .

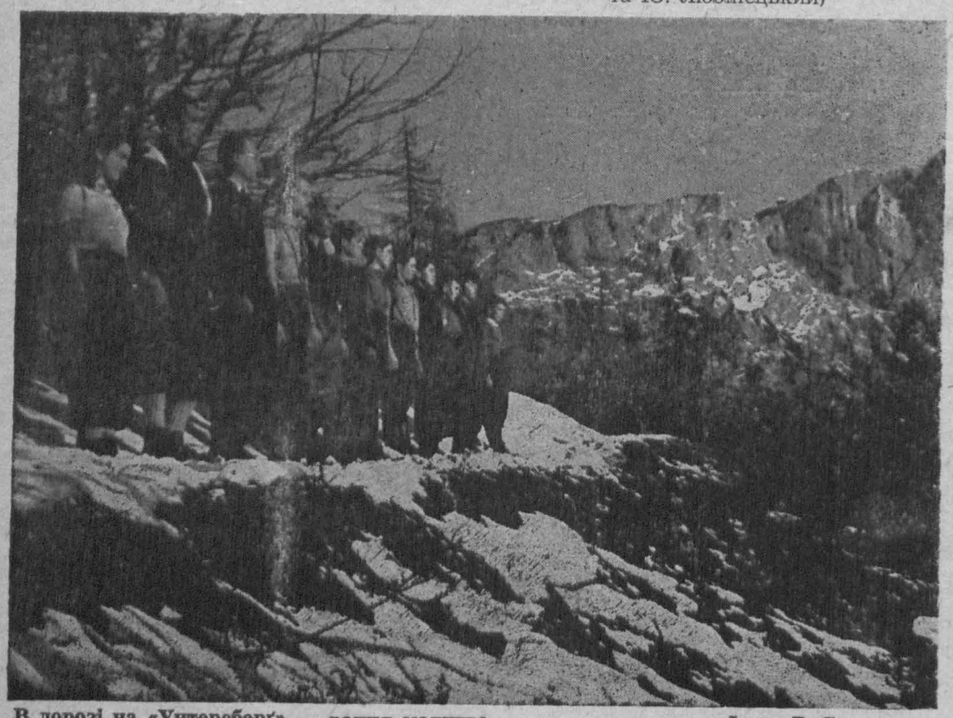

В дорозі на «Унтерсберґ» — рання молитва. Фото: Р. Сторощук

УКРАЇНСЬКИЙ ПЛАСТ У ФРАНЦУЗЬКІЙ СМУЗІ.

В минулому році, коли після святкувань 35-ліття Українського Пласту і після участи українських пластунів в Джемборі Миру у Франції, принято Союз Українських Пластунів до Міжнародного Скавтського Бюро в Лондоні, пластова старшина почала вести заходи для правного оформлення українських пластових з'єднань у французькій смузі Німеччини. В тій справі вислано листи до проводу французького об'єднання скавтів та до головної квартири французького військового управління в Німеччині. Дирекція відділу для справ переміщених осіб відбула в тій справі кілька конференцій з уповноваженим СУП на французьку смугу Німеччини.

Дня 5. березня шеф відділу для справ переміщених осіб на країну Баден скликав конференцію представників всіх чужонаціональних скавтських організацій у французькій смузі в присутності шефа відділу для справ переміщених осіб округи Фрайбурґ й відпоручника французького спорту й організацій молоді. На цій конференції він висловив своє признання для проводів скавтських організацій, зокрема для українських пластових з'єднань, та подав до відома постанову про організаційні рямки для пласту чи скавтінґу ДП. До скавтської організації ДП на країну Баден належить ок. 150 осіб української, польської, російської та балтійських націй. Відповідальними перед окупаційною владою за скавтську роботу в чотирьох округах (дистриктах) являються призначені владою два комісарі (українець — сктм. Р. Маринович і литовець Маркуліс). Кожна округа (дистрикт) має свою назву: перша — ген. Сікорського, друга — ген. Кутузова, третя — полк, Євгена Коновальця та четверта — литовська. Кожна округа має свою булаву, відповідно до уладу та числа пластунів. Скавтські відзнаки та прапорці будуть спільні для всіх округ на французькій окуп. смузі Німеччини. Дозволено носити однострої та організувати табори. Скавтська організація матиме невабарі і свою домівку у Фрайбурґу.

Осок.

Молоде перо

Пластунка Остапа

ДО САМОТИ

Я вернуся . . . І знаю: по довгім розстанні
в тузі-смутку шукатиму радощів знову.
Прийду спогадом в час той, як промені [ранні
мене викличуть в гори на тиху розмову.

Ти простиш, хоч і я - непокірна і горда -
не покаюсь і знов відречусь тебе тричі.
Ти заманиш своїм найніжнішим акордом
і усмішку мені покладеш на обличчя.

Моє серце у пахощі літа огорнеш,
поведеш у нову і незнану країну . . .
І, мов квітку, я пісню душі неповторну
понесу до престолу твоєї святині.

Липень, 1947.

ТАВОР ЗАТИХ

(З табору юначок «Чорногора» у Вольфґанґ, Австрія)

На мелодію: «Ставок заснув» . . .

Табор затих . . . Лиш шум потока
зганяє мрії з сонних вій.
Мовчазних стійок рівні кроки
дзвенять у тиші сторожкій.

Табор заснув . . . А ген в просторах
віщують зорі про весну . . .
Чи чуєш казку, «Чорногоро»,
про тишу ночі і красу?

Навколо сон — і Бог над нами —
спокійно спи, моє дівча,
бо простягла над пластунками
шовкова ніч свій дивний чар.

ДАРУНОК ПРОФ. ГАЙВОРОНСЬКОГО УКРАЇНСЬКОМУ ПЛАСТОВІ

Відомий композитор українських стрілецьких пісень проф. Михайло О. Гайворонський, який живе у США, надіслав Головній Пластовій Старшині **збірник давніх українських народніх колядок** у своєму опрацюванні, присвячуючи і даруючи його видання Українському Пластові. Головна Пластова Старшина передала Достойному Жертводавцеві окремим письмом подяку за щирий і милий дарунок для української пластової молоді. Збірник появиться незабаром із друку.

Михайло Гайворонський

КУПУЙТЕ

НОВОВИДАНІ ПІСНІ ПРОФ. М. ГАЙВОРОНСЬКОГО

1. **«Дунаю, Дунаю!»** — на мішаний хор — ціна 4.— НМ
2. **«Вдовонька»** — на мішаний хор — ціна 3.— НМ
3. **«Питалася дівчинонька»** — на сопрани, альти і середні чоловічі голоси — ціна 3.— НМ
4. **Українські народні пісні переселенців у Юґославії** — на мішаний хор — ціна 5.— НМ
5. **«Шумильце»** — на мішаний хор — ціна 3.— НМ
6. **«Волинські пісні»** — на мішаний хор — ціна 4.— НМ

Ціна усіх шістьох випусків — 22.— НМ

Замовляти й набувати

у

ВИСИЛКОВІЙ СТАНИЦІ КООП. «ПЛАСТ»

(Ярослав Андрухович)

Авґсбурґ, Соємме-Касерне Бл. 1.

Середньовічна мапа світу

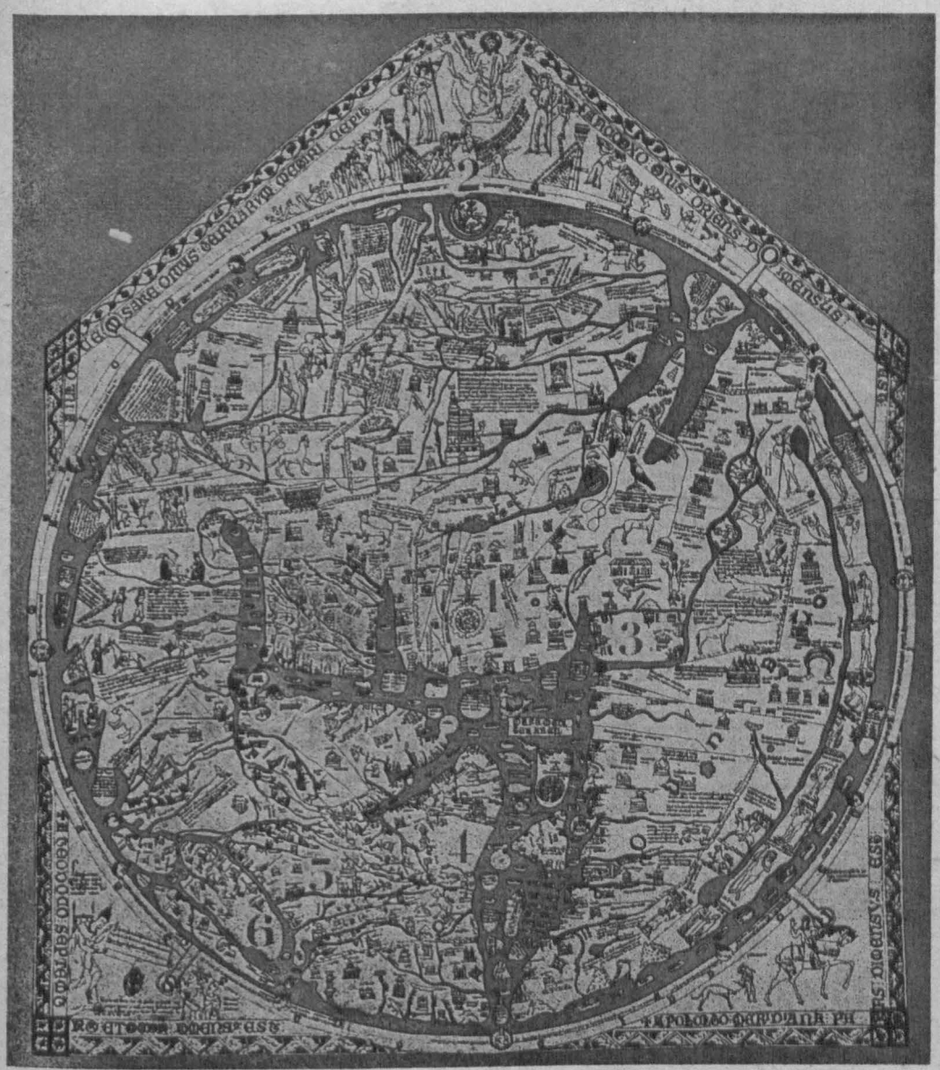

Мапа, що її репродукуємо тут, відома під назвою «Герфордської карти». Нарисована вона англійським священиком Де Гельдінґгемом і висіла спочатку в Герфордській катедрі (Вел. Брітанія).

Згідно з тодішнім християнським віруванням Єрусалим приміщений в центрі світу (1.) На самій горі мапи — райський сад (2.) Велика будівля неоподалік від нього внизу це Вавилонська вежа. Інші більш або менш видатні місця — це (3) Олександрія, (4) Рим, (5) Париж, (6) Лондон, (7) Костянтинопіль. Найбільшим морем на мапі — Середземне море. В самому низу — Ґібральтарська протока і Стовпи Геракла. Здовж правого крута мапи напівдень від ріки Ніль нарисована низка людських чудовищ — з ногами і без ніг, з головами і без голов, і з очима на грудях.

Куток філателіста

Пропам'ятні марки Ганноверської Пластової Станиці

З приводу 40-ліття існування Світового Скавтського Руху та 91-річчя з дня народження ідеолога й основника скавтінґу Роберта Бейден Пауела Ганноверська Пластова Станиця видала в день 22. лютого ц. р. (день Пластової Зустрічі в Ганновері) пропам'ятну поштову марку у п'яти барвах: червоній (вартости 1.- РМ), синій (20 пфеніґів), зеленій (30 пфеніґів), жовтій (40 пф.) і малиновій (50 пфеніґів). Проєкт марки виконав мистець-графік Анатоль Яблонський,

пластун-сеніор і виховник молоді у Ганноверській Станиці.

На марці такий рисунок: на щитику (трикутного формату) по середині права рука зложена до пластового привіту. Внизу — українська пластова лілея з підписом «Україна». Довкрути — скавтські лілеї тих народів, що брали участь у Міжнародній пластовій Зустрічі в Ганновері дня 22. 2. 48 а саме: від ліва згори — англійська скавтська лілея з надписом «Енґлянд», латвійська з надписом «Латвія», білоруська з надписом «Беларусь«. З правого боку згори: литовська скавтська лілея з надписом «Летува», естонська з надписом «Еесті» і польська з надписом «Польска». Вгорі над щитиком — дата 22. 2. 1948, а внизу англійською мовою «Скоутс Раллі» й українською «Пластова Зустріч» і латинкою «Ганновер».

Марка виконана на доброму ґумованому папері, не зубкована. Друкована накладом у 1000 примірників в одній із клішарень у Ганновері. Вартість марки, як і взагалі всіх приватних (недержавних) принагідних поштових марок, тільки пам'яткова. Її можна одержувати у Пл. Станиці, Ганновер, Меккернштрассе № 29, ДП Кемп «Лисенко».

З приводу цієї ж Зустрічі Пластова Станиця в Ганновері штемплювала висилані листівки й листи окремою поштовою штампілею, запроєктованою пл. сен. Ан. Яблонським і виконану пл. юн. Ів. Вдовенком. Це — мала поштова печатка з надписом 22. 2. 48 — Ганновер — Лисенко, з українською пластовою лілеєю посередині, далі — права рука зложена до пластового привіту в дубовому листі і чотирокутна печатка з англійським написом «Скоутс Раллі» і «Пластова Зустріч».

подав Івко, ЛЧ.

Нові німецькі марки

З приводу Весняної Ярмарки в Ляйпціґу (1948) німецька пошта видала знову дві марки, присвячені історії Ляйпціґу. Перша марка — вартости 50

Нові марки Вюрттемберґії

пфеніґів — синя, друга — вартости 84 пфеніґів — оливково-зелена.

В лютому цього року німецька пошта видала п'ять дальших вартостей до теперішньої обігової серії (т. зв. Більдерсеріє). Надруковано такі вартості: 10 пф. (зелена), 15 пф. (бронзова), 30 пф. (ясна малинова), 50 пф. (ясна голуба) і 5.- РМ (темна голуба).

Звіринний світ на марках

Пошта князівства Ліхтенштайн почала видавати в грудні 1946 року серію марок із зображенням різних звірів. Марки оформив проф. Зеґер з Відня. Репродукцію трьох таких марок (20 рп, 30 рп і 1.50 фр) подаємо.

НА ПОШАНУ МАСАРИКОВІ

Чехословацька пошта видала з приводу 10-річчя з дня смерти Томи Ґ. Масарика дві поштових марки, вартости 1.20 і 4.— чеських корон. Перша марка барви темносірої, друга — сталевосиньої.

Тома Ґ. Масарик, борець за незалежність Чехословаччини, був першим президентом чехо-словацької держави після її відновлення в 1918 році. По відбуттю своєї першої президентської каденції був обраний президентом ЧСР вдруге. Помер 14. вересня 1937 року.

На марках — портрет Масарика, початкові букви його прізвища ТҐМ і роки.

Як зберігати марки?

При зберіганні, чи консервації поштових марок треба поділити їх на марки неуживані (чисті) і марки штемпльовані. Чистих (неуживаних) марок ніколи не треба наліплювати в альбом. Їх треба переховувати в спеціяльних альбомах за понаклеюваними смужками прозорого паперу (у т. зв. по німецьки Айнштекальбум). При вкладанні марки до такого альбому треба звернути увагу на ґуму, чи буває вона не пошкоджена, чи вона не забруднена, чи не відбиті на ній пальці і добре переглянути зубці марки, чи вони не повиривані, або чи не позаґинані. Як найрідше перекладати марки з одного альбому до другого. Вкладати марки до альбому, чи їх сортувати треба завжди тільки з допомогою спеціяльних щипців — пінцети. В ніякому випадку не брати чистих марок пальцями Альбоми переховувати в сухому місці, хоронити їх від сонця і час-до-часу провітрювати марки, перегортаючи листки альбомів.

Більше натомість треба уваги при зберіганні штемпльованих марок. Заки відклеїти якусь марку з листа, чи купати її вирізану із кусником листа, треба звернути увагу на те, чи барва, що нею друкована марка, видержить купіль (бо ж є марки, що у воді пускають свою барву). Якщо ні, то таку марку з кусником

Нові ляйпціґські марки

Для розваги і науки

Неонова лямпа та її застосування

Хто цікавиться електро — чи радіотехнікою, напевно вже завважив, що монтери і механіки часто уживають при своїй праці електричної лямпи, що одначе не світить ясним та жарким білим світлом, а блимає рожеваво-помаранчевим. Пристосування цієї популярно званої «Неонової лямпи» в техніці дуже широке, тому обговоримо коротко фізикальні підстави її діяння.

Якщо захопити в два кінці скляної рурки (це може бути також інакше оформлена посудина) залізні чи нікелеві дротики, звані тоді «електродами» (див. рис. 1.), випомпувати з середини повітря аж до тиснення 1... 4 мм ртутного, стовпа (тиснення на поземі моря: — 760 мм рт. ст.) та прикласти до електрод батерію, сталої напруги з бігуном додатнім (позитивним) «+» та від'ємним (неґативним) «—», то завважимо, що при збільшуванні напруги в певному менті (при ок. 50—100 V — «вольт») між обома бігунами покажеться електричне світляне розрядження, а мірник електричного струму «амперметр» А покаже нам, що крізь розрядження повітря в рурці пливе струм. Він дуже слабкий та виносить ок. 1/1000 частину одиниці струму — «ампера» — тобто 1 mA («Міллі-ампер»). Як бачимо на рисунку, це світло нерівномірно розділене здовж руки. При від'ємній електроді, т. зв. «катоді», воно слабе, при додатній — «аноді» — воно сильне і сягає поза половину цілої довжини «простору розрядження». Між обома світляними просторами — мала частина, що залишається темною. Довжину обидвох світляних стовпів можна при фабрикуванні реґулювати, зміняючи довжину та віддалення електрод. Краску розрядження можна зміняти, наповняючи рурки різними ґазами (напр. неон, арґон, гелій і т. д.). Вживається їх пізніше часто до світляної реклями.

Рис. 1

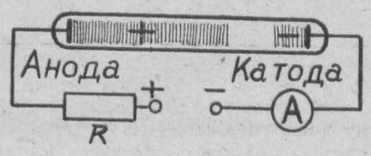

Світляне розрядження

Причиною світляних, вище описаних явищ є рух найменших у природі частинок матерії, неґативно наряджених «електронів», що рухаються в напрямі аноди під впливом прикладеної до електрод сталої напуги. Мандруючи, вони вдаряють об частинки ґазу, що наповняє рурку та спричинюють, що ті «молекули» наряджуються електрично та стають носіями додатніх нарядів струму — т. зв. «йонами» — що їх притягає катода.

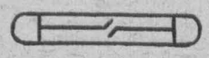

Рис. 2

Неонова рурка (без опору)

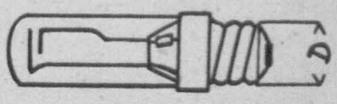

Рис. 3

Неонова лямпа (з опором)
Д = 10/14/27 мм (Ґвинт Едізона Е 10/Е 14/Е 27)

В електротехніці вживається переважно неонових лямпок чи рурок, в яких використане видовжене від'ємне світло катоди. Щоб захоронити неонівку перед знищенням через засильний струм розрядження, треба завжди влучити перед одну електроду т. зв. «охоронний опір» - R, величиною кругло 500.000 омів або 0,5 меґома. Неонові лямпи фабрикується в різних формах: як рурки 20—50 mm довгі проміру ок. 5 mm (рис. 2), менші і більші «грушки» із звичайно вже вбудованим охоронним опором (рис. 3) і т. д. При помочі неонівки, що може бути відразу вбудована у формі рурки в готовий «шукач напруги» (рис. 4) у виді олівців з ізоляційної маси, закінчених металевим вістрям, можна:

а) викривати, де є електрична напруга,
б) оцінювати, яка вона менш-більш велика,
в) стверджувати, чи це напруга сталого чи змінного струму.

До а): Залежно від виконання неонівки, можна викрити, чи якийсь провідник струму (дріт, металеві частини) є «під напругою» більшою, як 30 V. Звичайні шукачі напруги починають світити щойно при 100 V та видержують найбільше 500 V. Отже не можемо викрити ними напруг нижче 100 V. Одначе це

коверти треба покласти ґумованою стороною до добре звогченої бібули чи платка і ждати, поки не зможемо зняти папір з марки (а не навпаки!). Не любить води теж крейдяний папір, на якому друковані деякі марки. З такими марками поводитися так, як це згадано вище. Про барви й папері, що не люблять водяної купелі треба довідуватися з філятелістичної преси, або каталогів. Всі інші марки переглядаємо, чи немає на них залишків хемічного олівця, бо він міг би пошкодити під час купелі інші марки. Потому кладемо марки повирізувані з коверт чи рештками паперу в літню воду і чекаємо, поки папір не відстане легко від марки. Ніколи не купати марок у зимній воді і не «варити» у гарячій. Найбільшим лихом при купанні марок це втрата полиску барви, що нею друкована марка. Тому до купелі не треба кидати забагато марок нараз і не держати їх надто довго у воді. До води, що в ній купають марки, додають інколи різних хемікалій, але це справа складна і цього не радимо робити нашим молодим філятелістам. Можна хіба додати трішечки (на кінчик ножа) кухонної соли на пів літра води (коли сіль розпуститься, заждати, щоб рештки нерозпущеної соли осіли, а тоді злити чистий розчин до іншої посудини і починати в ньому купіль марок).

Сушити марки треба між двома платками чистого полотна. Філятелістичні підручники радять давати з одного боку від сторони образу марки біблу, а від наґумованого боку — натовщений папір. Із своєї практики раджу вживати при сушенні два кусники чистого, не грубого полотна. Після висушення (відводнення) марки треба її випрасувати. Робимо це, даючи її під окрему прасу або під грубу книгу. Але про сушення марок іншим разом.

Б. С.

ЗМІЙ — СОВА

Такого змія легко зробити з прутиків, міцно пов'язаних між собою, як це показано на малюнку. Зверху прутики обтягнути папером, або тонкою матерією — шовком чи полотном. Розмалювати. Розмах крил може бути 1—2 метри. Чим більший «змій», тим вище підніметься в гору. Дуже важливо, щоб «змій» не був тяжкий. Коли вага «змія» 400 до 500 грамів, то розмах крил повинен бути не менше півтора (1 і ½) метра.

Подав Л. Б.

менш важне, якщо зважимо, що менші напруги не є для людини такі небезпечні (це не значить, щоб читачі могли безкарно доторкати руками 100 V — проводів!!!) та що електричні уладження для світла і сили мають щонайменше 110 V. Шукання відбувається просто в цей спосіб, що вістрями шукача зглядно кінцями дроту, полученого з оправкою неонової лямпи, доторкається двох проводів зглядно одного проводу і мета-

Рис. 4

Двобігуновий шукач напруги

левих частин окруження. Почне лямпа блимати, значить, між тими двома частинами існує напруга більша від 100 V. Змінивши наш шукач після рис. 5., на якому неонівка N назначена тільки схематично, та прилучивши з однієї сторони сталу напругу не менше 100 V, можна пробувати — доторкаючи пробними кінцями непевних місць — чи якісь електричні апарати (напр. узвоєння машин, залізка, кухонки, трансформатори, проводи жарення в радіолямпах) пропускають струм, чи вони перервані (неонівка не засвітить). В цей же спосіб пробується конденсатори сталі (C в рисунку 5.) у радіоуладженнях, причому неонівка має тільки коротко спалахнути (при прилученні) й залишитися темною.

До б): Вживаючи рурки, як на рисунку 2., побачимо, що чим більша напруга, яку міримо, тим довший світляний стовпик у рурці. Звичайно рурки так сконструовані, що при сталій напрузі 1 цм світляного стовпа відповідає 200 V, а при напрузі змінного струму 1 цм — 100 V. Ці дані не є строго точні, одначе вони дозволяють оцінювати висоту напруги приблизно, як це вистачає при праці в робітні.

До в): При помірі сталої напруги світитиме тільки одна електрода рурки чи лямпи. Перевіривши раз неонівку, вживаючи, наприклад. батерії понад 100 V, якої бігуни «+» та «—» нам знані, зазначуємо собі, котра електрода спалахне та при якому бігуні. Таким способом одержуємо раз на завжди «шу-

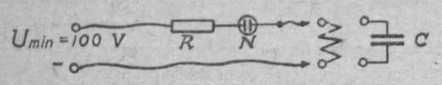

Рис. 5

Проба електричних апаратів на «прохід»

кач бігунів». Це важне, наприклад, при залучуванні великих батерій для їх наснажування («+» батерії лучиться з «—» наснажувального уладження як напр. простівник, генератор сталої напруги).

Властивістю т. зв. «змінного струму» є те, що він дуже скоро (у світлосиловій сіті-мережі: 50 разів у секунду) зміняє свою величину і напрям. Як ми дізналися, частинки електричного струму — електрони такі безконечно маленькі, що вони піддаються зовсім тим дроганням струму так, що в неонівці, прилученій до змінної напруги сіті, 50 разів у секунду світить одна і 50 разів — друга електрода. Наші очі бачать у висліді, що світять обидві електроди, одначе тремтіння світла можна докладно завважити. Цікаво зробити такий простий досвід: перед неонівкою ворушити долонею, розставивши пальці. Чим скоріше ворушимо нею, тим виразніше здається нам, начебто поодинокі пальці були нерухомі. Якщо б ми змогли порушати долонею із скорістю, що відповідає скорості зміни струму на секунду — його «частоті» — нам здавалося б, що ціла долоня стоїть нерухомо. Це явище має широке застосування в техніці в означуванні скорости оборотів машин (стробоскоп»). Світляні дрогання неонівки пристосовуються до дрогань напруги, що викликує їх, аж до дуже високої частоти.

З багатьох інших технічних застосувань неонової лямпи, згадаємо можливість творити з її допомогою такі електричні дрогання, що після застосування відповідного апарату (телефонічні чи радієві слухавки, голосник-гучномовець) можна їх чути. Пригадаймо собі, що наше вухо чує такі звуки, які відповідають частоті 15—15000 дрогань на секунду. Вухо чутливе тільки на дрогання повітря, тому, якщо хочемо зробити всякі інші дрогання, що вміщаються в тих границях, чутними — то мусимо їх так змінити, щоб вони викликували повітряні дрогання. До цього і служать слухавки і голосники. У телеграфії теж уживають слухавок для принимання наданих дротом чи бездротно (радіотелеграфом, умовленими знаками, наприклад, азбукою Морзе) вісток. Тому варто зробити собі для вправ у телеграфуванні відповідний надавальний апарат, в якому саме має застосування неонова лямпа.

Дипл. інж. Мар. В. Подлуський

Від травня 1948
наш часопис виходитиме під назвою
«МОЛОДЕ ЖИТТЯ»
передплачувати й замовляти у кооп. «Пласт» Авґсбурґ, Сомме-Касерне, Бл. 1.
Річна передплата — 24.- нм.
Окреме число — 2.- нм.

Всі Пластові Станиці, Пластові Осередки, Пластові Шкільні Кооперативи і всіх заінтересованих просимо звертатися до Кооперативи

«ПЛАСТ»

під такими адресами:

1. У видавничих справах:
   Кооператива «Пласт», Байройт, Леопольд-Касерне.
2. в загальних справах, книговодства — розчислень і гуртових закупів (крім видань):
   Кооператива «Пласт», Реґенсбурґ, Ґанґгоферзідлюнґ.
3. У справах висилки наших і чужих видань:
   Кооператива «Пласт», Висилкова Станиця, Авґсбурґ, Сомме-Касерне.

Кооператива «Пласт».

З ПЛАСТОВИХ ВИДАНЬ

ВАТРА. Орган пластової та громадської думки. Видає 4. Курінь УПС «Характерники», Реґенсбурґ, Ч. З., березень 1948.

СКОБ. Двотижневий інформаційний листок Українського Пласту (Додаток до «Нових Днів»). Зальцбурґ, Ч. З. від 22. лютого 48. і ч. 4. від 8. березня 1948.

В ПОХОДІ. Одноднівка другого з'їзду УСП. Мюнхен-Фрайман, 14-15. лютого 1948.

КУРІННИЙ. Одноднівка І. вишкільного курсу курінних УПЮ. Міттенвальд. Січень 1948.

ПЛАСТОВА ЗУСТРІЧ. Пластова одноднівка з нагоди дня народження основника скавтінґу лорда Роберта Бейден Пауела та 40-ліття існування Світового Скавтського Руху. Ганновер, 22. 2. 1948.

ПЛАСТУНИ БУДУЮТЬ СНІГОВІ ХАТИ

З ініціятиви курінної Команди 9. куреня юнаків ім. Богдана Хмельницького в Ноймаркті відбуто наприкінці лютого південну зимову прогулянку в довко-

лишні ліси. У програму прогулянки входило будування ескімоських снігових хат. На поданих в цьому числі «На сліді» світлинах бачимо юнаків при будуванні таких хат, як теж одну з таких

хат уже збудовану. В сніговій хаті температура виносила від + 3 до + 6° Цельзія — та вповні хоронила від морозу й вітру. Надворі було тоді — 4° Ц. Хата вміщує 4 до 6 осіб в повному пластовому виряді. **К.**

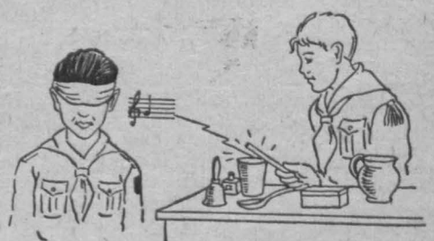

Накладом Обласної Пластової Старшини в Реґенсбурзі вийшла з друку цікава, для програм зимових сходин необхідна книжечка «Гри та забави в пластовій домівці». Ціна 3.— Мк. Набувати можна у всіх крамницях кооперативи «Пласт».

З пластового Життя

Українські пластуни в Австрії

Двотижневий інформаційний листок Українського Пласту «Скоб», що появляється в Зальцбурґу (Австрія), подає такі інформації про стан і діяльність Українського Пласту в Австрії:

В 1947 році в Австрії було зорганізованих 873 пластунів, в тому — 120 новаків, 132 новачок, 128 юнаків, 123 юначок, 232 старших пластунів, 42 старших пластунок, 74 пл.-сеніорів і 22 пл.-сеніорок.

В 1947 році влаштували українські пластуни в Австрії 4 хлоп'ячі і 3 дівочі табори (з того 2 у французькій смузі із 60 учасниками, 4 в американській із 172 учасниками і 1 в англійській із 10 учасниками).

В Зальцбурзі відкрито пластову бібліотеку. Зараз — книжок 140. В найближчому часі пластуни хочуть збільшити бібліотеку до 500 томів. Для тієї мети збирають пожертви грішми і книжками.

Пластунки куреня ім. Лесі Українки в Зальцбурзі влаштували дня 28. лютого в Лексенфельді свято в честь своєї патронки Лесі Українки. Членки цього ж куріня відвідують українських інвалідів у зальцбурзьких захистах і листуються з українськими полоненими у Вел. Британії, висилаючи їм книжки й журнали.

Українські новачки Зальцбурґу брали участь за окремим запрошенням у маскараді тамошніх австрійських новачок. Своїми танками здобули вони захоплення і признання присутніх.

ДОВКРУГИ З'ЇЗДУ СТАРШОГО ПЛАСТУНСТВА

У днях 14. та 15. лютого відбувся в Мюнхені у Фрайманській оселі Другий З'їзд Старшого Пластунства. На ньому був приявний Верховний Пластун, Голова Головної Пластової Старшини, Командантка Пластунок та Командант Пластунів та біля 200 старших пластунів та пластунок. В програмі З'їзду були звіти дотеперішніх референтів Старших Пластунів та Старших Пластунок, реферати на актуальні теми, прийняття нового Правильника УСП та Правильника Проб в УСП, вибір нових Рефератів УСП-ів та УСП-ок.

Минув Другий З'їзд Старшого Пластунства. Минули два дні, проведені у понурій касарні на Фраймані, два дні серед того такого близького нам пластового товариства. Але чому у ті дні так мало було того безжурного, радісного настрою, який ми завжди мали тоді, коли були разом, настрою, що його витворювала у нас певність, що цей короткий час ми могтимемо забути про всі буденні турботи та в гурті бадьорих друзів пригадати собі ще раз, що ми молоді та «море нам по коліна», що нам належить спів та сміх...

Чому в ці два дні ми не мали цих почувань? Бо це були дні великої проби, проби нашої громадянської зрілости. У ці дні ми мусіли доказати, що ми не діти, не розбавлені юнаки, що ми дорослі, практичні у праці над собою та в громадській роботі люди, що вміємо дивитися критично на все, що діється довкруги нас, що вміємо жертвувати своїми амбіціями, коли цього вимагає добро громади. Ми мусіли доказати, що вміємо вести самі нашу працю, що вміємо відповідати за неї, що ми гідні наслідники старших пластунів тридцятих років та часів підпільного Пласту, що ми справжні пластуни.

Хто йде на таку пробу, той не буде сміятися...

Минув З'їзд. Минула велика проба... У звітах, в рефератах та дискусіях, в розв'язуванні нераз дуже важких проблем та ситуацій, ми виказали, що ми вміємо, до чого ми здібні.

Чи можемо бути спокійні після цього, як ми відбули цю пробу? Нам здавалось, що ми якслід приготовані до неї... Але ця ж велика проба вказала нам дальший шлях, який мусить пройти старше пластунство. Шлях послідовної праці кожного пластуна над самим собою, щоб кожний був певний, що під його пластовою лелійкою б'ється справді пластове серце; шлях дружньої співпраці нас усіх. Нехай слово «друг» не буде мертвим звуком! Змагаймо до того, щоб були ми справжніми друзями, навіть ті, що стрічаються вперше і пізнають себе тільки по пластовій лілеї. Нехай вона стане символом нашого довір'я до всіх, хто її носить!

Л. Х. «Лісова Мавка»

Відправа впорядників УПЮ-ів у Міттенвальді 22.—28. 2. 48

Фото: Калинич

Відправа впорядників УПЮ в Міттенвальді

В днях 22. до 28. лютого відбулася в Міттенвальді відправа впорядників УПЮ. Відкрив її командант відправи сктм. Бережницький. Відкриваючи говорив про мету, про завдання, що стоять перед нами, як перед впорядниками юнаків.

Виклади відбувалися в привітній домівці пластової станиці в Міттенвальді. Домівка гарно прибрана й чистенька. Практичні зайняття відбувалися в найближчій околиці табору.

Зараз же вибрали ми булаву. Бунчужним став розвідчик з Фрайману. Двох інших пластунів обрано писарем й господарським помічником.

* * *

Після гутірки інструктора Левицького про карти, компас, верстівки тощо, відбуваємо теренову вправу. Для легшого опанування терену групу «С» поділено на дрібні частини по 2—3 пластунів. Прийшовши ще з двома друзями на місце, де ще перед хвилиною проходили юнаки з ворожої нам групи, я побачив ловецький місток, що був прикріплений до двох дерев на висоті яких 3 метрів над землею. Лишаємо лещетарські палиці, а самі виходимо по драбинці на гору і роздивляємося. Раптом неподалік від нас затріщали гілки і ми побачили цілу ворожу трупу «В», що йшла в напрямі до нас. Ми вважали вже себе пропащими, бо були певні, що «вороги» побачать залишені нами під деревом палиці і «повбивають» нас. Ми причаїлися на дереві. «Вороги» ж наші перейшли спокійно повз нас на віддалі яких 10 метрів, не завваживши ні нас, ні наших палиць. Ми були врятовані.

* * *

Світить чудово сонце. Довкруги іскриться сніг. Стою з лещатами на горбі й чекаю, поки «фрайманець» Юрко поправить в'язання при своїх дошках. Вкінці він готовий. Починаю з'їздити вниз. Вітер свище у вухах. Доїхавши до великого рова, завертаю й дивлюся, як з'їздить Юрко. Він їде, не зважаючи на ями. Не даром же казав мені, що такий з'їзд — це для нього «хліб з маслом». Наїздить на останню і найбільшу яму й у цьому моменті «дає сторчака» у сніг. Підходжу ближче і допомогаю йому встати. За хвилину — раді й веселі — входимо до пластової домівки, де починається саме гутірка Команданта УПЮ.

* * *

На уложених рядами лавках сидять міттенвальдські пластуни і пластунки. Зпереду станична старшина. Тут відбувається так звана «жива газетка», влаштована учасниками курсу для міттенвальдської станиці. Один з нас читає реферат про завдання впорядника. Далі переходимо до веселої частини. Лунають пісні, з-за дверей чутно голос спікера, що подає вісті з останньої хвилини. «Друг Пожар і Ко» виступають з веселим скечом. Гурток Бобрів проголошує свій поклик до пластунок і пластунів.

Програма вичерпана. На середину виступає учасник з Авґсбурґу і від всіх учасників відправи дякує міттенвальдській станиці за допомогу у влаштуванні відправи і Командантові за його труд. Співаємо ще «Надобраніч» й відходимо на нічліг.

* * *

В дисциплінованих рядах стоять учасники відправи. Командант викликає кожного по черзі і вручує посвідки відбуття відправи. Прощаємося грімким «Скоб!»

Пл. уч. Орест Гаврилюк

Чи ти є вже членом кооперативи «Пласт»?
Чи Гурток і Курінь, якого ти є членом, є вже членом кооперативи «Пласт»?
Чи маєш всі пластові видання і пластові пам'яткові відзнаки?
Замовляй в кооперативі «ПЛАСТ», Висилкова Станиця, Авґсбурґ, Сомме-Касерне

Додаток до Ч 12. «Час»-у
від 21. 3. 1948 р.

Mountly supplement for boy- and girl-scouts to „Czas“ („Time“) 12., 21. 3. 1948

Що і як читати?

«Книжка є наш перший приятель!» — так часто говорять. Цей вислів зробився вже й приказкою. Однак, вживаючи цієї приказки, треба доконче додавати завжди одне слово «добра», бо тільки добра книжка є наш приятель.

Добра книжка викликає в нас гарні почуття: ми хочемо стати кращими, хочемо бути добрими дітьми наших батьків, любити рідну країну й рідних людей і не шкодувати навіть життя для добра Батьківщини.

Добра книжка дає нам корисні знання, знайомить нас із високими проявами людського духа, показує людей в справжньому розумінні цього слова, ушляхетнює наші почуття й наші думки.

Треба пам'ятати, проте, що є сила книжок і шкідливих, що вихваляють підлі й погані вчинки, недобрих людей, книжки, які гасять прагнення до всього високого, шляхетного.

Читати такі книжки — особливо замолоду, коли формується вдача й воля — це завдавати собі лиха, виробляти в собі низькі почуття, підсичувати еґоїзм. Таке читання може загасити в людині все порядне й добре.

Крім книжок шкідливих є чимало й таких, що читання їх нічого не дає: ми витрачаємо тільки час, не дістаючи від читання будьякої користи.

Тепер книжок так багато, що прочитати їх усіх ніяка людина протягом свого, навіть щонайдовшого життя — не може.

Звідси ясно, що читати треба далеко не все.

Кожен з українців повинен, насамперед, знати нашу святу віру, історію Рідного Краю, його географію, кращі твори наших письменників, великі твори світової літератури.

Без доброї поради «що читати» не обійдешся. Нашими дорадниками в цьому бувають часто люди мало обізнані з книжкою, наприклад наші однолітки-приятелі. Чи можна цілком здатися на них? Ні! Бо й вони в такому стані, як і ми. Вони можуть щонайбільше порекомендувати нам книжку, цікаву для них самих — і тільки.

Нашими порадниками повинні бути, передусім, наші батьки, вчителі, бібліотекар, рецензії — друковані в журналах, часописах тощо.

Читати книжки треба в певній послідовності, бо на ту саму тему є приступніше, простіше написані книжки і є написані складніше. Є вузько фахові, які можуть бути нецікаві тим, що подають найменші подробиці, деталі, або можуть бути незрозумілими для нас. Уявім, що ми хочемо змонтувати невеличкий радіоприймач і, бажаючи зробити його щонайкраще, візьмемо якийсь підручник для студентів-електриків. Звичайно він нам не допоможе, бо — призначений для майбутніх фахівців — цей підручник надто докладний і вимагає він спеціяльного знання, якого ми ще не маємо. Для нашої мети досить узяти якийсь популярно, приступно написаний підручник, за допомогою якого ми й зробимо собі радіоприймач.

Таких прикладів можна наводити багато. Вони говорять за те, що читати книжки треба в певній послідовності, переходячи від простіше, легше написаних до складніших, тяжчих.

Варто скласти за допомогою доброго порадника спис книжок, що їх маємо прочитати.

Під час читання виявлятиметься й наш нахил: зацікавить нас історія, чи географія, чи література, чи що інше. Це дуже важливо, бо допоможе нам обрати в майбутньому наш фах. За певним порядком треба читати теж і твори мистецької літератури, бо може трапитися таке, що не знаючи творів попередньої доби, літературного поступу, ми не зрозуміємо того чи іншого твору, читатимемо його неуважно й залишимося незадоволені. Деякі книжки треба часдо-часу перечитувати знову, бо в них з кожним разом можна знайти щось нове, цікаве.

Не треба соромитися ніколи спитати пояснення, якщо потрапимо на незрозуміле місце, слова тощо. Добре мати напохваті словник чужих слів, тобто таких, що зайшли до нашої мови із чужих мов.

Дуже корисно робити виписки з читаного. Виписувати треба те, що особливо зацікавило нас. Для цього варто мати окремий зошит, в якому робити записи за такою, наприклад, формою: 1. автор книжки, 2. назва її, 3. місце й рік видання, 4. про що пишеться, 5. виписки особливо цікавих місць, 6. загальне враження від книжки.

Такі записи стануть нам у великій пригоді: вони навчать нас читати уважно, замислюватися над читаним — і можуть знадобитися нам часто в пізнішій нашій праці. Якщо треба, з таких записів можна пригадати зміст давно прочитаної книжки.

Дехто має дуже погану звичку: читаючи цікаву книжку, дивиться в кінець її, щоб швидше дізнатися, чим вона закінчується, що сталося з героями тощо. Робити цього ніяк не можна, бо довідавшися про закінчення, читаєш уже без потрібного зацікавлення мляво.

Дописи й матеріяли для Редакції «Молодого Життя» просимо надсилати на адресу Кооп «Пласт», Вайройт, Леоп. Касерне (для «Мол. Життя»).

Замовляти і передплачувати
можна тільки у
ВИСИЛКОВІЙ СТАНИЦІ КООП. ПЛАСТ
(Ярослав Андрухович)
АВҐСБУРҐ, Сомме-Касерне Бл. 1
Ціна окремого числа 2.— НМ

Трапляється й таке, що прочитавши кілька сторінок, читач залишає рекомендовану книжку, бо вона «нецікава». Так робити неправильно: почавши читати кн[illegible]треба дочит[illegible] її до кінця, бо т[illegible] вірний висновок — [illegible], чи ні.

Часто трапляється й таке, що захопившися цікавою книжкою, читач не відривається від неї, аж поки не прочитає всієї до кінця. Він захопився блискучою фабулею, розгортанням подій у книжці, вчинками героїв. Похапцем в[illegible]ть над книжкою, забуваючи про [illegible] і читає, читає, читає... Це шкідливе і для здоров'я і мало що дає: спитайте такого про прочитане, він з захопленням говоритиме — «Дуже цікаво! незвичайно цікаво!», але докладніше ні про що розповісти не зможе.

Отже, читаймо свідомо, уважно, з певним вибором, не витрачаючи даремно часу. Тільки таке читання поширюватиме наш світогляд, даватиме нам потрібні знання й розумну розвагу. **В. І.**

З ПЛАСТОВОГО ГУМОРУ

Під звуки пластової сопілки

The Monthly Magazine
for Ukrainian Boy and Girl Scouts

II.2 (7) Лютий, 1948

На слідї

Журнал пластового юнацтва

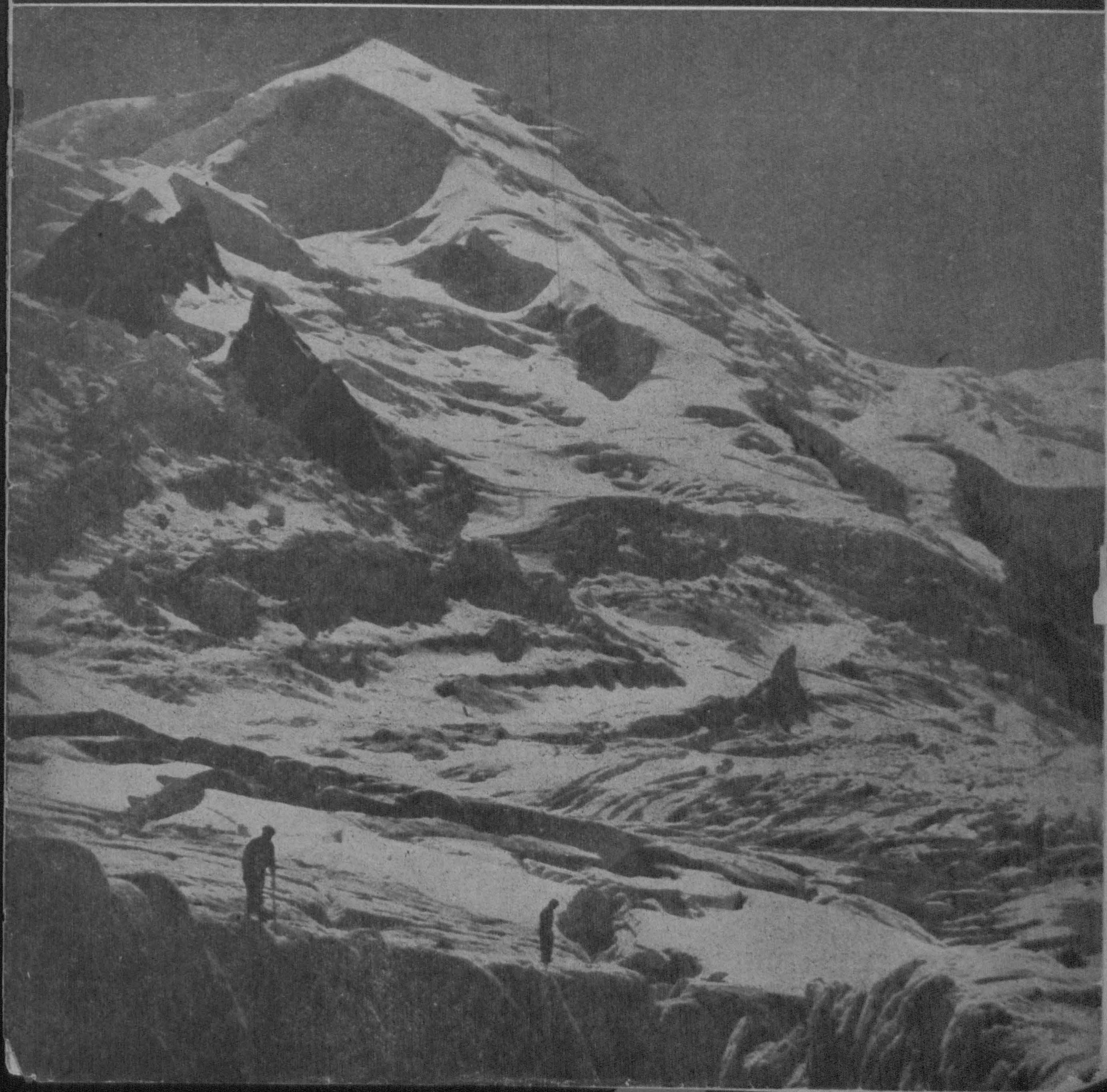

Ватра курінних

(Думки із слова Команданта Пластунів на прощальній ватрі Вишкільного Курсу Курінних УПЮ)

Перед нами палає ватра курінних. Як і кожна пластова ватра вона має викликати у вас позитивні почування, думки і постанови, що з ними ви маєте стати до нової праці у ваших пластових частинах.

Хай ця ватра горить під такими гаслами:

пластун на чужині — це посол української справи,

курінний — це найкращий пластун у своїй частині,

виховна праця у Пласті — це підготова й обов'язок служби Батьківщині.

* * *

Довкрути нас чужі ліси й чужі гори. Перед нами далека таємна чужина. Може незабаром простелиться нам шлях в далекі, незнані, чужі нам простори. Але чужина — це не наша мета. Це рямки, що в них маємо вкласти наш рідний український зміст. Розумним словом і пластовою поведінкою маємо з'єднати чужинців для визвольних змагань українського народу.

* * *

Курінний — це не урядник обраний, чи призначений, але найкращий пластун у своїй частині. Пластовим виробленням і власним прикладом, завжди перший — він веде свою частину трудним шляхом пластової виховної праці до кращої мети. Він завжди готовий допомагати своїм юнакам чином і порадою, з'єднує собі їх довір'я та добуває своїм авторитетом їх слухняність. Працює постійно над собою, щоб не фразою і формою, але річевим змістом виправдати своє перше місце між товаришами.

* * *

На наших землях іде від років важка боротьба за українську державність. Це боротьба, що не має собі рівної в історії світу. Без запасів, стрілива, харчів, медичних засобів, завжди в небезпеці віч-на-віч ворога, в слоту і в зимову хуртовину бореться український повстанець, зданий на власні тільки сили.

Виховна праця в Пласті дуже близька своїм змістом до підготови для цього роду боротьби. Життя в поземеллі, підприємчивість, зарадність, вміння переносити слоту і зимові негоди, відвага й віра у власні сили, фізична загартованість — це ціль виховної пластової праці та головні атрибути повстанської війни.

Ми не знаємо, яке наше майбутнє, але коли б доля дозволила нам вернутися на Рідну Землю, то — якщо цього буде треба — ми будемо мусіти використати як найкраще наші пластові вмілості в боротьбі за Українську Державність.

(Із однодніввки «Курінний»)

І. Вишкільний курс курінних УПЮ-ів у Міттенвальді (10.—17. 2. 48)

Фото: Калинич

Міттенвальдські юнаки під час вправ (Відшифровують знайденого листа)

Фото: Мир. Шевчик

ЗАПОВІТ БЕЙДЕНА ПАУЕЛЛА

«У мене було щасливе життя і я бажав би, щоб кожен міг жити так щасливо. Я вірив у правду, що Господь велів бути людям щасливими та радіти своїм життям. Але ні багатство, ні кар'єра, ні самостійність — не приносять щастя. Першим кроком до щастя є вдержати здоров'я і зберегти сили молодих років, щоб на старість можна було бути корисною людиною і радіти своїм життям. Пізнавання природи дасть вам багато знання і передовсім — ви навчитеся пізнавати красу такою, як її створив Бог. Будьте задоволені з того, що ви досягли в житті, але навчіться використати повністю свої досягнення! Дивіться на все погідно, помагайте другим, попробуйте залишити світ кращим як ви його застали. А коли прийдеться вам вмирати, вмирайте переконані, що ви не прогайнували життя. Що зробили ви все, що було тільки у ваших силах, щоб бути готовим. Залишайтеся завжди вірними своїм обітницям, навіть тоді, коли перестанете вже бути юнаками. Це мій останній заповіт, що його вам залишаю!»

Відправа курінних ст. пластунів у Міттенвальді

Фото: Мир. Шевчик

О. Ольжич

Пластовий капелюх

Він висить в мене в хаті на стіні,
широкополий, трошечки прим'ятий,
і ось, здається, нині вже в десяте
киває і всміхається мені.

Він оптиміст, яких є мало в світі,
і стоїка такого не знайти.
От і тепер: побробував би ти
шість місяців так на цвяху чипіти!

Але! Близька вже — довгождана путь
по пралісах, по долах і по горах.
Знов дощ і спека і роса і порох —
від кого, а від нього не втечуть!

На голові незручно неспокійний
він буде озиратись навкруги:
«Ну й небеса, і де їх береги?
А хмари! А простори вітровійні!

Наплечник, він обвис немов мертвяк!
А підтягнися, посоромся, брате!
Ґедзь пролетів... (мале, але завзяте!)
І що це ноги пікандибають так?»

Увечорі ж — о, де узяти мови! —
Ліс — чорна прірва. Небо — оксамит.
А ватра, ватра — дивовижний світ,
золотоцвітний сад казковий!

Брати, в нас дужий і зухвалий сміх,
усе пригадане тут — не єдине:
Стежки далекі, сонце й верховини
ми відшукали у собі самих.

О. Ольжич — літературний псевдонім Дра Олега Кандиби, археолога й одного з найвидатніших українських поетів. Син відомого українського поета О. Олеся. Помер, замучений ґестапівцями, в камері концентраційного табору в Саксенгавзен дня 14. червня 1944 р. Його поезії зібрані в збірках «Рінь», «Вежі» і в посмертній, виданій тут на еміґрації, збірці «Підзамча».

Коріння живе

22. ЛЮТОГО 1857 — 22. ЛЮТОГО 1948

Скавти усього світу святкують кожного року день народин творця міжнародного Скавтського Руху лорда Бейдена Пауела і леді Бейден Пауел, його дружини, обидвоїх — народжених 22. лютого.

Цього року на цей день випадає ще і сорокліття започаткування скавтінґу і створення скавтської організації в Англії. Це сталося 1908 року з виходом книжки Бейдена-Пауела «Скавтінґ фор Бойс».

З цього приводу варто пригадати декілька дат, нерозривно зв'язаних з історією скавтінґу — модерного світового руху молоді.

Повстання скавтінґу можна віднести насправді до 1899—1900 рр. — часу бурської війни, коли Бейден Пауел, тоді ще полковник, організував оборону містечка Мефекінґ у Південній Африці. Методи розвідки, боротьби й оборони, що їх застосував тоді Бейден Пауел, стали згодом основними і в системі скавтінґу. З того часу маємо і скавтський однострій — зелену сорочку з хусткою і ширококрисий ковбойський капелюх.

Під час оборони Мефекінґу Бейден Пауел зорганізував був допоміжні відділи з хлопців, завданням яких було виконувати службу розвідчиків, зв'язкових тощо. Ідучи за цим прикладом, англійська молодь почала із власної спонуки організувати вже в перших роках 20 століття «гуртки скавтів Бейден Пауела».

В 1907 році Бейден Пауел, який випрацював і передав урядові свою нову програму виховання хлопців, влаштовує на острові Бравизе (на півдні Англії) двохтижневий табір для 26 хлопців, вибраних з різних середовищ. Юнаки вчаться тут жити таборовим життям і пуртками за скавтським законом.

Успіх табору був такий великий, що Бейден Пауел приступає вже нарік, у 1908 році, до видання свого підручника «Скавтінґ фор Бойс». Книжка появляється зошитами і ще під час їх виходу починають рости «як гриби по дощі» скавтські гуртки в цілій Англії. Всі вони носять уже запроєктований Бейденом Пауелом однострій — і мають свою головну квартиру — бюро що приміщене в одній маленькій кімнатці.

В 1909 році Бейден Пауел організує зустріч усіх скавтів у Кришталевій Палаті в Лондоні. Їх прибуває 11 тисяч. У літній зустрічі в літі згаданого року у Шотляндії збирається 6 тисяч скавтів. Зацікавлюється скавтською організацією і сам король — Едвард VII, який нагороджує Б. П. орденом Вікторії.

Острів Бравизе
Фото: Джемборі

Наче вогонь поширюється скавтінґ у Великій Брітанії, колоніях та в інших країнах світу. Щоб присвятити себе всеціло службі виховання молоді Бейден Пауел відходить з армії Сталося це в 1910 році.

«В 1912 році — як писав Б. П. потому у своїх спогадах — йшло все як найкраще, поки не влучила в моє серце несподівано бомба зовсім нового виду!» Цією бомбою було знайомство й одруження з міс Олафе Соаме, яка стала найближчою співробітницею БІ-ПІ (як назвали потім Бейдена Пауела) і провідницею англійських скавток. Як лорд Бейден Пауел став «шіф скавт» (начальним скавтом), так і їй признано в 1918 році титул «шіф ґвід» (начальної скавтки).

Бі — Пі

Не перепинила розвитку скавтінґу і перша світова війна. Навпаки після війни — наче після добре відбутого іспиту — ідея скавтінґу закорінюється все більше в світі. В 1920 році відбувається в Лондоні перша Міжнародня зустріч Племен т. зв. Джемборі. В зустрічі бере участь 12 000 юнаків із 27 держав. На цьому Джемборі проклямовано Бі-Пі «начальним скавтом» скавтів усього світу.

На великому ж Джемборі 1929 в Біркенгед біля Лондону брітанський король надає Бі-Пі шляхетство — титул лорда Роберта Бейдена Пауела оф Ґілвел. Як перший скавт носить Бі-Пі найвище відзначення скавта «срібного вовка».

Не зважаючи на вік, Бейден Пауел відбуває ввесь час подорожі по всьому світу, відвідуючи скавтські організації, і в 1937 році бере ще участь в Джемборі в Голляндії.

В 1938 році напередодні другої світової війни виїздить Бі-Пі до своєї улюбленої Африки, де в підніжжі гір Кенія засновує свою останню садибу Паксту. Тут і помирає 7. січня 1941 року.

До кінця своїх днів не покидає своїх улюблених зайнять. Стежить за льотами птахів, за слідами диких звірів, рисує і малює. Пише теж спогади й листи. З цього часу залишив нам такі чудові своєю простотою слова:

Бі-Пі трубить на розі Коодоо
(В Джілвел Парку 1919)
Фото: «Джемборі»

«Самотні години спочинку віч-на-віч гір впливають добре на духа. Сидиш спокійно і дивишся на верхи Кенії, що їх на хвилину вкривають хмари. Але хоч і з ними приходять і громи і блискавки, то хмари скоро минають, залишаючи гори непорушними в сонячному світлі як і перед тисячами років. Мої гори кажуть: Дивися ширше навкруг себе, дивися вище: дивися в далечінь — і тобі з'явиться дорога!»

І ще в одному із своїх останніх листів він висловив такі актуальні, пророчі своїм змістом слова:

«Недавно я підрізував кущі троянд у мойому садку в Кенії. Це, на жаль, не висока кляса служби під час війни. Не маю чим чванитися. Але це єдина праця на свіжому повітрі, дозволена мені лікарем. На кожен випадок в підрізуванні трояндних кущів ми — скавтські провідники — можемо знайти деяку науку. Деякі кущі я підрізав так низько, що — здавалося — вони загинуть. Але ж ні! Завдяки дощам і сонцеві на всіх кущах виростають гарні міцні пагони і починають цвісти ще краще, як колись. Те саме буде і з нашою скавтською організацією. Війна «підрізала» дуже наш рух з огляду на покликання провідників до війська і розсипання молодшого нарибку по всій імперії. В інших країнах «підрізування» відбулося ще болючіше. В багато країнах нацисти зрізали місцеві кущі при самій землі, намагаючися змінити їх іншими ростинами, такими як «гітлерюґенд» чи «баліля». Але к о р і н н я ж и в е! Коли в годину визначену Богом вернеться весна миру, кущі випустять нові пагони, ще кращі, сильніші й буйніші як колись. У випробі воєнної хуртовини ці пагони здобудуть нові сили і допоможуть вирішно своїм національнам огородам здобути наново давню славу!»

Самітний Олень, ЛЧ.

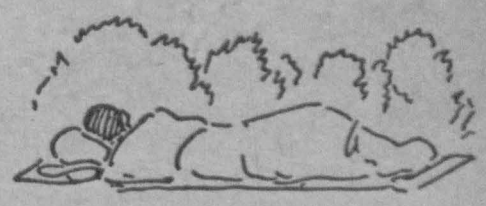

Багдан Яців

На Монблян

(Із щоденника учасника)

Вирішення йти на Монблян зродилось у мене ще в Мюнхені, перед виїздом на Джемборі до Франції. Я запакував до наплечника: вітрівку з капузою, светер, пумпи, грубі шкарпетки і міцні черевики. Це був ввесь одяг, потрібний до високогірної мандрівки. Раки, джаґан і линву думав випозичити в схоронці під Монбляном.

Зі мною йде «Колюмб»

21. VIII. 1947. ще на терені Джемборі я знайшов собі товариша до мандрівки. «Колюмб» і я рішились іти на Монблян, незалежно від того, чи одержимо матеріяльну допомогу, чи ні. Ми дотримувались великої ощадности. Не купували жадних дрібниць і поволі збирали провіянт.

23. VIII. Сьогодні о 23 год. рішилось. Ми дістали від Українського Комітету в Парижі допомогу 10.000 франків, а від інж. Созонтова провіянт на мандрівку.

Доповнили наше спорядження, позичивши дещо в товаришів, що їдуть назад до Німеччини, а дещо купили в паризьких маґазинах. Постарались про український національний прапор, апарат, фільм.

28. VIII. Ми маємо вже досить харчів і всі потрібні речі. Паризькі земляки поставились до нас дуже прихильно. Пакуємо наплечники. Наплечники важать по 30 кг. Квитки купили за повну ціну по 1290 фр. Готові до від'їзду, йдемо о 22 год. спати.

З Парижу до Шамоні

29. VIII. Париж. Встали о 6 год. Поїзд відійшов о 7.20 год. з двірця С.-Лязар. Ми зайняли добрі місця, м'які сидіння. Маємо перед собою 16 годин їзди з Парижу на південь під італійський і швайцарський кордони. Гарний краєвид. В Шамоні ми висіли з вагону і полягали спати в почекальні.

30. VII. Встаємо о 7 год. Одягаємось по туристичному: пумпи, довгі шкарпетки, светер, вітрівка. ми на висоті 1050 м, надворі досить холодно. Полагоджуємо в містечку наші справи: купівлю карток і значків, гірської линви, яблук, позичаємо в туристичній крамниці раки і джаґани і в заставу даємо нашу адресу. Крім того, в туристичному бюро і в бюро провідників інформуємося ще раз про нашу трасу і від'їзд линвової залізнички, що має піднести нас на висоту 2300 м.: таким чином ми позбудемось пів дня прозаїчного підходу.

Отже, сідаємо в кабіну залізнички і підносимось на висоту 1800 м. На цій висоті маємо пересісти в зубчасту залізничку і за півгодини будемо на бажаній висоті. Ми висідаємо з линвової. Тут уже цілком інший краєвид і настрій. Ми ждемо на залізничку півгодини. Небо без хмар. Стає досить гаряче. Ми сидимо на хребті, порослому кущами й борівками. Перед нами масив Монбляну. Від льодовиків яскраво відбивається соняшне проміння, зарисовуються темні місця. Це нерівності й ущелини. Деякі місця льодовика такі яскраві, що не можна на них дивитися, бо очі сліпнуть. Недалеко кінчається одна віднога льодовика і з шумом випливає гірський потік.

У першому сховищі — 3160 м

Нарешті, над'їхала зубчаста. Ми сіли до одинокого вагончика. В середині досить туристів. Переїздимо два тунелі і затримуємось на кінцевій станції. Перед нами скелясті й льодові хребти. На скелі велика стрілка і напис червоними літерами: «До сховища наліво 4 год. ходу». Ми негайно вирушили в дорогу. За нами ще три туристи. Решта людей лишилася коло залізнички й оглядала краєвид. Дорога звичайна гірська, скелясто траса. Місцями була витоптана стежка, місцями зникала, і треба було йти «на нюх». Через кам'яне поле ми підійшли за годину під скелястий хребет, 2 години йшли хребтом, і під кінець годину серпентиною — стрімкий підхід на льодовик. Із льодовика було видно вже сховище: маленький будинок посеред скель. Ми відчули, що наші наплечники трохи тяжкі. О 18 год. ми забрели до першого сховища на висоту 3160 м. Тим часом з долини піднеслася нагло хмара, і на півгодини тут стало мрячно і холодно. В сховищі зустріли ми двох швайцарців. Вони сходили з Монбляну наниз. Ми повечеряли і вийшли з швайцарцями надвір. Вони говорили понімецьки, і ми дещо від них довідалися про нашу дальшу дорогу. Я докладно розглянувся в околиці і побіг на льодовик, звідки було видно кінцеву станцію залізнички. Все це було маленьке і губилося посеред скелястого оточення. В другий бік виростала стіна, куди маємо йти завтра, і наверху цієї стіни вимальовуються контури другого сховища, на висоті 3800 м. Ми з «Колюмбом» досить довго приглядаємось до скель і комбінуємо, куди піде завтрішня траса. Дещо пояснюють нам швайцарці. Треба перейти берегом льодовика й дістатись під стіну. Звідси поземо перейти мале корито, що ледве видніється чорною рисою (це потік) і вийти на малий скелястий хребет, що тягнеться аж до самої гори. Цим хребтом треба підійматися. Швайцарець остерігає, щоб не сходити з хребта на боки, бо ринвами летить безперервно майже каміння. Ще довго приглядаємось до околиці, а потім вертаємось назад до сховища. Воно мале, збудоване у формі бараку, переділене на три частини: кухня, гостинна кімната і спальна кімната. Лягаємо на матраци, підстелюємо чотири коци під спід, чотирма накриваємось і о 10.30 засипаємо.

Підходимо . . .

31. VIII. Сьогодні неділя. Ми встали о 7.30. Спалося дуже добре. Поснідали і о 9.30 вирушили. Спочатку легкий підхід, за годину обійшли льодовик і наблизилися до стіни. Врешті, ми під стіною. Побіч видно ринву (ту з чорною

Наш виряд: наплечник з мішком до спання, гірський джаґан, линва, і пляшка на воду

Фото: Б. Яців

Український прапор на шпилі Монбляну

Фотої Б. Яців

«Підходимо» стіною . . .
Фотої Б. Яців

Льодовими полями на Монблян
Фото: Ґ. Террац

рисою), це — потік; чути, як майже безперервно спадає каміння. Обережно підходимо ближче, ховаючись від заблуканих камінців поза виступи скелі. Ми підійшли цілком до краю ринви у вигідному до переходу місці і, сховані за кам'яними бльоками, чекаємо спокійного моменту, щоб перебігти на другу сторону. Тим часом кам'яна сявіна суне. Чути, як понад нашими головами перелітають поодинокі камені і, обертаючись, видають звук, подібний до гуркоту літунських моторів. Раптом стає спокійно. Я тоді підводжусь і хочу переходити, але чую за кількасот метрів наді мною глухі удари. Це летить уже наступна партія. За кілька секунд буде коло нас. Завертаю, в своє безпечне місце. Ми обмірковуємо, що може бути причиною цього зростання інтенсивности лявіни. Я здогадуюся, що головним спричинцем є, напевно, сонце, яке протягом недовгого часу освітлює ринву, бо вітер не змінився. Припускаю, що за якийсь час відтане на горі все каміння, й інтесивність трохи зменшиться. Справді, за півгодини відступи між лявінами збільшилися. Нарешті настає придатний момент, і я спокійно, але швидко переходжу 50 м на другний бік. Тут знову ховаюся під скелею. «Колюмб» тим часом слухав, чи не летить з гори каміння, щоб я міг своєчасно завернути. Тепер переходить «Колюмб», а я прислухаюся. Він також має щастя. Ніщо не летить. Ми поземою лінією долазимо до хребта, і тепер скелями пнемось далі стрімголов до гори. Десь кількасот метрів над нами має бути сховище. Час від часу чути кам'яну лявіну, але ми в безпечному місці на хребті. Сюди каміння не залітає. Підносимось усе вище й вище. Відчуваємо, що наплечники при піднятті стають надто тяжкі, але вони мусять такими бути, бо на випадок поганої погоди ми запасли багато харчів та одяну і можемо в останньому сховищі чекати на кращі умови. Інакше треба б було повертатися, бо на цій висоті харчів купити не можна. Коло полудня ми зголодніли. О 13 год. вибрали придатне місце, пласку кам'яну плиту, скинули наплечники. Побіч лежав сніг. Я нагорнув його до менажки, поставив її на плитку з сухим спиртом, захистив полум'я — від вітру і за 20 хвилин зварилось густе поживне какао з молоком і цукром. Закусили яблуками і рушили далі. Хоча сонце світить ясно, тут — холодно. Краєвид з нашої висоти прекрасний, я роблю фото. Побіч тягнеться осніжений масив. Під нами кам'яні поля і льодовики, різьблені шпальтами. Ми йдемо дуже повільно, заощаджуючи сили. На трасі немає жадних знаків, лише час від часу на сніжному полі можна зауважити сліди черевиків або на скелях подряпини від цвяхів на підошвах.

Година 17.30 — 3800 м!

Це знак, що ми йдемо добре. Зрештою, заблудити тут не можна, треба йти прямо вгору й не сходити з хребта. В дорозі нашу увагу звернув шум і гуркіт інший, ніж від каміння. Ми глянули на засніжений масив і побачили сніжну лявіну. Я хотів зробити фото, але поки витяг апарат, лявіна скінчилась. Лиш внизу було видно клуби сніжного пороху. Перед самим сховищем хребет став дуже стрімкий, і почалось тяжке піднімання з тяжкими наплечниками. Просто під ногами — дно провалля, але протягом кількох годин можна до його вигляду призвичаїтись і збайдужніти.

Врешті ми вийшли. Стоїмо проти сховища. Це малий барак, оббитий мідяними аркушами, стоїть над самим краєм стіни прикріплений до скелі линвами. Це здається, одиноке місце, де він міг стояти, бо довкрути льодовик. Всередині тісно Дивимось на годинник. 17.30 — висота 3800 м. Тісно, але привітно . . . Коло столів сидить чимало туристів. Скидаємо наплечники, замовляємо чай (50 фр) і виходимо надвір. Сонце світить блідо, дме холодний вітер. Бачимо, що з долини підходять малі хмари. Звідси видно веселу зелену долину Шамуні, тор зубчастої залізнички й кінцеву станцію, перше сховище і частину сьогоднішньої дороги. В другий бік перед нами засніжений масив льодовика, він заслоняє самий пшиль Монбляну. В цьому напрямі будемо йти завтра. Ми нетерплячі і вже цікаво шукаємо дороги. Але на яскравому від сонця снігу ніяких слідів, ні нерівностей, усе біле, лише очі сльозять.

Краєвид прекрасний і широкий, проте, стоячи без руху, ми трохи змерзли. Повернулися до сховища вечеряти. П'ємо чай, їмо ковбасу, хліб, макарони (подаровані сусідами — ми їм за це дали яблука), запиваємо ще раз кавою і, нарешті, орочі. Зауважили, що апетит у нас надзвичайний. Кажуть, що це вплив висоти. Всі розпитують, хто ми такі; ми відповідаємо, що українці і пластуни (ми були в одностроях із капелюхами). Скінчили вечерю разом з іншими. Стало весело і привітно, як у кожному високогірському сховищі. Французи темпераментні й привітні, що вже так близько підійшли до Монбляну. Двоє міцних французів із французького альпійського клюбу були господарями сховища. Вони також рятують в разі нещасного випадку. Від них ми довідалися, що завтра буде гарна погода, як і сьогодні. Малі хмаринки, що підносяться, — це випари води з околиці. Ми готуємось до завтрішнього туру і, змучені, лягаємо спати.

В альпійському виряді і з поганими почуттями

1. 9. Сьогодні встали о 4.30. В кімнату дивиться місяць, ясно так, що не треба світити. Вдягаємось тепло проти вітру (светер і вітрівка). На голову, замість пластового капелюха—берет і капузу, лице мастимо вазеліною; окуляри пізніше охоронятимуть від сонця. Снідаємо. Мясо нам не до смаку. Наплечники лишаються в сховищі. «Колюмб» прив'язує торбу з харчами. Я контролюю, чи маю при собі мапу, компас, свисток, український національний прапор і фотоапарат. Виходимо надвір і закладаємо на черевики раки, а самі зв'язуємось на кінцях 25-метрової туристичної линви. Дує легкий вітер. На руки натягаємо грубі вовняні шкарпетки, що служать нам як рукавиці. Я чую, що від залізного джаґана тягне холод, і мерзнуть руки. Вирушаємо о 6 год. Перед нами льодовик, вкритий примерзлим снігом. Бачимо стежку, витоптану туристами, що йде в напрямі хребта 400 м заввишки. Його маємо перейти, і тоді вирине Монблян. Ноги певно ступають по снігу, раки добре допасовані і тримаються міцно.

Стежка йде спочатку поземо малим хребтом. Виринають обабіч провалля. Усвідомлюємо собі, що вистачить лиш посковзнутися, і... Але ми спокійні, в

Стежкою угору понад пропасті й ущелини
Фото: Ґ. Террац

нас є віра в раки, джаґан і линву і в наше чуття рівноваги. Тягнеться довгий підхід. Піднімаємося. Йдемо дуже поволі, майже смішним темпом. Ми знаємо, що не можна допустити до того, щоб серце билося швидко і забракло віддиху. Тоді на такій висоті, — вище як 4000 м, дуже скоро настає фізичне й психічне безсилля і людина на може йти далі. Справді, деякі познаки високогірної хвороби нам довелося пережити, але ми знали, що це трапляється при кожному високогірному турі. Щось за підгодини від того, як ми вийшли, я почував себе погано. Мені здається, що зроблю ще кільканадцять кроків і далі вже не піду, бо не вистачить сил. Коли гляну на гору, бачу ще довжелезний підхід і знаю, що це ще не є навіть половина дороги. Із свідомости не виходить думка, що треба буде йти ще 4 години, а я вже такий втомлений. Знов пригадується, що чим вище піднімаємось на гори, тим трудніше дихати. Так поволі зроджується брак віри в себе й пропадає охота йти дальше. Але я знав наперед, що буде такий поганий стан. Тут треба лише витримати і рівномірним темпом іти дальше. Так цей стан переборюють.

Усе вище й вище . . .

Я йшов безперервно далі і якось раптом забув про те, що думав перед хвилиною. З'явились кращі, веселіші думки. Крок за кроком, усе вище й вище. Сніг скрипить при кожному кроці, джаґан рівномірно вдаряє металевим звуком, віддих рівномірний. У цьому монотонному ритмі минає чвертьгодини.

Час від часу усвідомлюю собі, що я в ході. За годину освітлюють нас перші промені сонця. Я радію цьому, відчуваю бадьорість. Бачу, що ми пройшли вже порядну частину дороги. Мені здається, що можу йти так сьогодні цілий день, і не на висоту 4800 м, а 8800.

Роздивляємось. Небо чисте, довкруги нижче грізні скелі і зморщені льодовики. Позаду, в долині, в тіні, маленьке сховище. Підходимо ще годину і вилазимо на хребет.

Перед шпилем Монбляну

Звідси бачимо зблизька нашу мету, шпиль Монбляну. Він імпозантний, увесь блищить на сонці. Бачимо, що нас чекає ще довга і трудна дорога. Оцінюємо: підхід буде такий, як і досі, але схил подекуди настільки стрімкий, що не віриться, щоб можна було пройти. Це підносить трохи нашу нетерплячість. Хотілось би вже спробувати йти. Переходимо округлий хребет і сходимо 150 м наниз. При сході темпа не збільшуємо, йдемо поволі. В долині широка площина, захищена від вітру. Сонце світить прямо в вічі і відбивається від довколишніх сніжних полів. Тут затишно і приємно. Але ми йдемо далі. Просто нас, вище на 200 м, блищить на скелястому острові маленьке сховище. Прямуємо туди. Із сонячної долини входимо в тінь. 50 м вище вже знову вітер. Стає холодно. Доходимо до сховища ч. 3. Воно призначене для туристів, що заблукають або ослабнуть і не можуть іти далі. Всередині може приміститися 8—10 осіб, є мала піч і досить коців. Це сховище подібне до коробки, побудованої з алюмінієвої бляхи, прикріпленої до шпиля гори. До середини заходять з-під споду, через підлогу. Побіч сховища стоїть низький барак, і в ньому містяться самореєстраційні метеорологічні прилади. Коло сховища ховаємося від вітру за скелі. Прямо під нами провалля, але це не перешкоджає нам погрітись на сонці і підкріпитись. Апетит не надзвичайний. Висота 4300 м. З мапи видно, що тут сходиться траса з Шамуні із нашою. Справді, за кілька хвилин приходить кілька туристів з напряму Шамуні, і тепер розкладаються до відпочинку. Ми Вітаємося з ними і, по 10-хвилинному відпочинку, вирушаємо далі. Знову будемо йти без затриму 2 години, аж на самий верх. Починається гострий підхід

Шамоні із масивом Монбляну

Фото: Ґ. Террац

під стрімку льодову стіну. Треба міцно вбивати раки у сніг і вважати, щоб при цьому не втратити на похилій площині рівноваги, бо тоді можна зсунутися по снігу аж наниз. Затриматись нема як, бо схил великий, стіна гладка, і лід вкритий снігом всього на 5—10 см. Така з'їздова траса звичайно перетята кількома ущелинами або кінчається над урвищем. Я не вірю, щоб «Колюмб» або я могли один одного затримати, якщо котрийсь із нас почне сунутись. Раки і джаґан тримаються лише на снігу, і у лід їх не можна вбити. Одинока рада — це увага і старанність на кожному кроці.

Стіну перейшли ми серпентинами. Знову виразніше виринув шпиль Монбляну. Звідси бачу, що вершина, найвищий пункт на далекому хребті, з цієї сторони має вигляд досить гострого. З півночі, з Шамуні він видавався заокруглений, подібний до півкола. Тепер знову виринув як гострий хребет, по якому, здається треба буде йти, бо іншого доступу до шпиля не бачу.

На «сніговій кладці»

Йдемо знову цікавою трасою. Переходимо 100 м хребтом, в обидві сторони дуже спадистим, а одночасно стрімким. З малими відступами дме порядний вітер, і тоді здається, що втрачу рівновагу на цій «сніжній кладці», закинутій над проваллями. Знову йдемо сніжними полями і виходимо на місце, де видно як блищить у долині малий пункт, третє сховище. Ледве помітно тягнеться наш слід. На ньому рушаються чотири чорні точки, це туристи, що йдуть за нами.

Кругом блищить безмір сніжних піль. Звертаємо наш зір в іншу сторону і дивимося вниз. Там знову цілком інший краєвид. Посеред зелених площин ниткою лежить гірський потік. В одному місці видно скупчення мініятюрних домів. Це Шамуні. Там тепер тепло і нема вітру. Подругому боці масиву, де стіни гостро уриваються, видно провалля вкрите, як звичайно, різьбленими шпальтами льодовиком. Далі тягнуться скелясті шпилі, і ми з задоволенням зауважуємо, що стоїмо вище них. Виднокриг збільшується, з'являються дедалі нові і далекі верхи. Але ми цим вже не захоплюємось і йдемо далі до мети. Ми зблизились до хребта, на якому лежить шпиль. Ним треба буде йти 300—400 м. Пускаємося йти. Перед тим я навчив «Колюмба»: коли я почну сунутись по лівій стороні хребта, хай він скаче праворуч. Тоді линва затримає нас обох.

Український прапор на Монбляні

Початок переходу подібний до того, який ми перед тим пройшли. Стає лиш трохи боязко, бо не видно кінця цієї «кладки». Я дивлюся лише в вузький на 20 см пас снігу. Вся увага нап'ята на впевнене роблення кожного кроку. Вниз дивитись не хочеться, лише на стежку й черевики. Стає трохи моторошно, коли бачиш груди снігу, що летять униз. Це мимоволі викликає погані думки. При кінці переходу нетерплячість узяла гору, і я прискорюю хід. Здаю собі справу, що лише кількадесять метрів відділяють нас від мети нашої виправи. Дорога справді ще досить небезпечна, але яка вона коротка проти того, що ми пройшли досі. І цей момент чи не є найбільш приємний і емоційний, коли здається на 99%, що верх уже наш. Задихані ми виходимо на найвище і трохи поширене місце на хребті. Це найвищий пункт в Европі!

Перше наше враження: нічого надзвичайного. Навіть нема стовпа з написом Монблян і висотою. Тут дме холодний вітер, що ми його під час ходу не помічали. Ми відчуваємо, що довго тут стояти не можна. Я вітаю «Колюмба», а він мене. Навколо білі льодовики. Не дурно цей льодовик називається Монблян: це понашому «Біла Гора». Кругом прекрасний краєвид. Повітря прозоре, видно море верхів і гірських ланцюгів. На схід лежить Італія, кордон перебігає 100 м від нас, і туди веде з верху стежка. На північ — Швайцарія, кордон на віддалі 10—20 км. На захід — Франція і ми на її території. Дивно, що протягом нашої цілої дороги нас ніхто ніде не питався про документи (яких ми й так не мали).

Припинаємо до джаґана український національний прапор і вбиваємо в лід. Він лопотить на вітрі і сповіщає верхам, що тут присутні українські пластуни. Я роблю фото. Справді, не знати, в яку сторону повернути апарат. Одначе, знімати досить погано, бо руки закостеніли і на очах темні окуляри.

Все довкруги лежить виразно, мов на долоні. Відчувається далечінь. Лінія обрію зливається з небом, дуже далеко. Я напружую зір і вдивляюсь у той невиразний пас, де зливається синя барва землі із синьою барвою неба . . .

Багдан Яців.

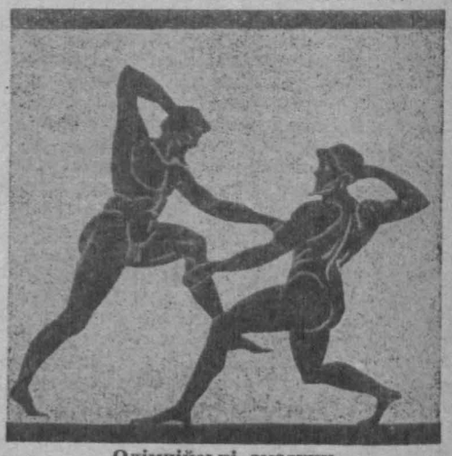

Олімпійські змагуни
Малюнок із грецької вази

Пластова Зустріч в Ганновері

«О молодосте запашний напою!»

І знову непривітні руїни ганноверського табору ім. М. Лисенка ожили! І знову серед похнюплених постатей — «автохтонів» цього муравлища людей — мешканців табору, з'явилися дивні, розсміяні та безжурні, на морозі і морському вітрі обсмалені обличчя тих, що «з'єдинені і міцні дружбою, з дальніх тут зійшлись сторін»...

А було їх: 342! Звіт подавав: 186 українських пластунок і пластунів з близьких і подальших осередків брітанської смуги: Ганноверу, Галлендорфу, Білефельду, Мунстер-Ляґеру, Ґеттінґену, Ґоденав і Міндену. 74 білоруських братів з Ганноверу і Ватенштедту, 24 — поляків з Ганноверу і Реди, 14 литовців з Ганноверу, 7 латвійців з Ганноверу та 37 найсриґінальніших англійських «роверскавтів», юнаків та жовтодзюбів, які викликували найбільший подив серед своїх ровесників — малих «депістичних» пластуняток.

А програма? — А якже ж без програми можна організувати таку Зустріч? Їх було аж дві! Значить дві «тверді». Проєктів було більше. Ось перша: шатра, теренова гра, польова кухня, «справжній пластовий табір», «справжня ватра», власна пошта, власна газета, орхестра, меґафони, забава... Це так заплановано тоді, коли на дворі була «весна» і температура доходила до 15 ґрадусів тепла! «Людина, одначе стріляє, Господь носить кулі»... На декілька днів до 22. лютня 48, тобто до дня, в якому ганноверська пластова станиця задумала відзначити 40 — ліття існування Світового Скавтського Руху та 91 — річчя з дня народження Бі-Пі — від моря повіяв холодний вітер, а з-над Ельби хлинула студінь. Всі пляни організаторів Зустрічі, до речі: чотирьох сеніорів та двох юнаків — пішли вниівець. Треба було перевести «ревізію плянів». Замість шатер (напередодні 22. 2. мороз доходив до 15 ґрадусів!) — театральна заля та приміщення кляс народньої школи і «кантини». Замість теренової гри — звичайний пластовий марш з запаленням багаття і смолоскипів, замість справжньої «Ватри» — символічне «палення вогню» по середині театральної залі, замість польового Богослуження — дві богослужби у двох українських обрядах в закритих церквах. Все інше за програмою. А найголовнішими точками мали бути «несподіванки», про які ніхто перед другим не хотів говорити. Це була: пропам'ятна листівка з нагоди Пластової Зустрічі, поштова пластова марка і поштовий штемпель з надписом в англійській і українській мовах: Ганновер — «Лисенко» 22. 2. 48 — Скавтс Ралль-Пластова Зустріч. Це все — проєкту і роботи невсипущого, мабуть чи не одинокого серед нас, — пластуна — графіка Анатоля Яблонського! Виконанням поштового стемпеля цим разом вперше відкрив свій талант юнак Іван Вдовенко, що виявив неабиякі здібності у «поштовому ремеслі».

Як додаток до «несподіванки» мала бути таборова пошта, таборове пластове постачання, виставка праць пластунів, пластова преса... І на диво всі «несподіванки» на причуд добре вдалися! Листівку випущено дослівно протягом 48 годин! Марки вибито у п'ятьох різних барвах, штампілі виконано, пошту урухомлено, постачання заробило — 1110 РМ, пластова однодніввка, хоч й дуже скромна та всежтаки в пору, підчас Зустрічі появила ся і в ту же мить була розпродана! А вже найкраще «списалися» кухарі та помічники, що двома великими кітлами доброї м'ясної горохівки та кавою накормили не лише пластове братство, але також і усіх, приявних на Зустрічі, замісцевих «цивілів»! —

«З Богом, за Україну до Перемоги!» — наказував о. Михайло Карачківський у свойому привіті пластовому товариству, відправивши богослужбу в православній УАПЦ церкві.

Мандрівний віз Бейдена Пауелла

Фото: Р. Б. Герберт

«Нехай Всевишній подасть Вам Сили і Витривалости! На щастя дорогу ведіть Вашу Батьківщину» — казав у свойому слові до білоруського та українського пластового юнацтва греко-католицький духівник, пластун-сеніор о. Др. Филимон Побігушка, відправляючи в «Кантині» ганноверського табору Богослуження.

«Нехай пошана до старших, любов до батьків і беззастережна відданість Україні — буде Вашим щоденним гаслом» — вітав Пластову Зустріч директор української гімназії — Опікун Пласту Проф. Хома Рябокінь.

А братня «сумівська» молодь говорила: «В боротьбі за свободу людини і свободу народів будемо йти разом з Вами, дорогі друзі пластунки і пластуни — аж до перемоги!» І ще, і ще. А всі вони, привіти, щирі, дружні. Навіяні теплом і любов'ю до тих, що роблять велике діло та слова пошани для Того, що створив Велику Скавтську Ідею.

А українські друзі вітали своїх гостей: «Вількоме!» «Вітайте!» «Серед цих непривітних руїн, далеко від Рідного Краю, вітайте нам, дорогі гості, і почувайтеся серед нас якнайкраще!»...

* * *

В 13. год. дня піднято національні прапори. Високі щогли по середині спортового майдану неначе почесний патруль виструнчились і підняли до своїх вершків горді: чорно, червоно-білі, біло-червоні, червоно-білі, жовто-зелені та біло-амарантові стяги народів, що брали участь у Зустрічі. Прапори здіймаються в гору та лопочуть на морозному північно-східньому вітрі, а з лав виструнчених в чотирокутнику пластових частин лунають слова пластових гимнів. Різкі команди, віддавання почести під щоглою з овіяним славою бойових перемог прапором Великобрітанії, на цоколі з символічною ознакою пластового братерства, український пластун — юнак, останній із штафети — запалює урну з вічним вогнем на честь Того, що сорок літ тому назад почав творити гуртки могутньої сьогодні Світової Скавтської Організації.

Найстарша пластовим ступенем англійська ровер-скавтка, віддає почесть Тіням Їхнього і нашого Бейден - Пауела і говорить короткі слова на відкриття цього радісного «Тейдінґ — дею»: «Віддаємо честь Нашому Духовому Провідникові та Опікунові Робертові Бейден — Пауелеві. Якби Він сьогодні жив і був приявним серед нас, в Нього раділи б очі і наповнялося б теплом почуття вдячности серце! Він сказав би Вам: Робите добре діло!»

Знову слова команди і пластове міжнародне братство з гомоном і радісними вигуками (більше зі зимна, чим з вдовілля...) заповняє тепло огріті шкільні кімнати та приміщення, де має відбутися «Ватра». За той час голодні заспокоюють свій голод, інші «торгують» завзято в пластовому постачанні, обмінюються пластовими марками, збирають підписи на пропам'ятні пластові листівки, читають пластову однодніввку, штемплюють і відправляють пошту...

В 15. год. починається «Ватра». Читають привіти. Співають пісні, виступають поодинокі групи. Музика, стіви, танки, пластові жарти - неначе на фільмовій плівці блимають перед очима чисельно зібраної пластової братії та запрошених (і непрошених!) гостей.

А на закінчення: здіймають прапори. Командант зустрічі здає звіт англійському офіцерові — скавтові. Останні прощальні слова і Пластова Зустріч в Ганновері закінчена. Ще гомонять пісні від'їзджаючих автомашинами англійських, польських, литовських і латвійських скавтів. На кінець після трудів і важкої праці: пластова забава і танці, на якій затіснилася щераз білорусько-українська дружба.

Так закінчилася ще одна корисна міжнародня імпреза, на якій українські пластуни виступали в ролі організаторів та господарів. Так затіснилося ще одне звено міжнародного порозуміння, побудованого на тривких основах пластового братерства так дуже потрібного нам сьогодні на скитальщині!

Ів. Ко. ЛЧ.

Нашивки „Ukrainian Scout"

по 4.— РМ штука

висилає кооператива «Пласт»

в скількості щонайменше 10 штук.

Пропам'ятні жетони

в 35-ліття Українського Пласту

(«Пластун», «Пластунка», «Пластова лілея»)

можна ще набувати

в Кооперативі «Пласт»

З мандрівок по рідному краю

Василь І.

Печерні міста в Криму

Ми дуже мало знаємо Крим, такий пов'язаний з історією України. Найбільш відомі його міста: Евпаторія, Севастопіль — великий військовий порт, Теодосія і Керч, як теж південне узбережжя — з розкішною рослинністю, чудовими віллами, палацами тощо. Все це створилося тут пізно — протягом XIX. століття після «присоєдіненія» Криму р. 1783, коли більшість татар, мешканців узбережжя, покинула «добровільно» батьківщину й виеміґрувала до одновірної Туреччини, щоб залишити свою — справді чудову — землю переможцям.

Починаючи від т. зв. Байдарських воріт — в'їзду на південне узбережжя — ішли маєтки: Ророс — багатія Кузнецова, Симеїз — фабриканта Мальцева, Алупта — князя Воронцова, Ореанда, Лівадія — колишні царські маєтки, курортне місто Ялта, за нею колишній царський маєток Массандра, далі — Гурзуф, яким — власне — закінчується південне узбережжя.

Ті невеличкі оселі татарські, що залишилися тут, цілком нецікаві, не мають будьяких історичних пам'яток.

Зовсім інша картина в степовій та передгірній частині Криму: російських «переможців» не вабили ці місця вони не насаджували тут своєї «культури» і, мабуть, тому залишилося тут багато від старовини, саме тут можна зустріти надзвичайно цікаві її пам'ятки, що в деяких місцях збереглися дуже добре.

Особливо цікаві околиці, колишньої ханської столиці Бахчисараю, в яких багато печерних міст. Зараз же за Бахчисараєм, у трьох кілометрах від центру, був Успенський печерний скит (манастир). У величезній скелі тут видовбані печери, велика церква, келії, що в них жили ченці. В дореволюційний час було тут і багато наземних будов. У первісній церкві не залишилося нічого від старовини. Цікаво відзначити тільки, що манастир, як такий, існує з 15. віку і «дикі» татари, навіть під час воєн з Україною, ніколи і не зачіпали ченців.

Ідемо ще зо два кілометри — і перед нами нова велика скеля, уся подовбана. Здалеку здається, що це пташині гнізда, але — підійшовши ближче — бачимо колишні людські житла — печери. Це — мертве місто Чуфут-Кале. Ми не спиняємося тут, бо поспішаємо до цікавішого.

Вийшовши наверх, бачимо кілометрів за три дуже цікаву гору: вона стоїть самітно, нагадуючи формою усічений конус. Це печерне місто — Теле-Кермен. У верхній частині гори в скелі сила печер, яких нараховували до десяти тисяч. Частину їх зруйнували землетруси. Заходимо до найближчої печери. Невисока, трохи вища за зріст людини, розміром як невеличка кімната, вона поділяється на дві частини. У дальшій — з каменю витесані ложа, що нагадують до деякої міри піл нашої селянської хати, але набагато вони нижчі. Коло входу і прорубаних у скелі вікон пороблено дірки: можливо тут прив'язували ременем звірячі шкіри, захищаючи себе від нічного холоду чи від небажаних відвідувачів.

Ідемо далі й натрапляємо на невеличку печерну церкву: добре зберігся вівтар, св. престіл з каменю, ліворуч такий же жертовник. Вівтар відділяється високим бар'єром, на якому витесано хрести, формою типові для перших віків християнства. Посередині бар'єру місце для низеньких царських воріт. У кам'яній підлозі поховано тіла вірних. — Поки дорогу сюди знали тільки татари, ніхто не порушував вічного спокою померлих. Коли ж (як доводилося

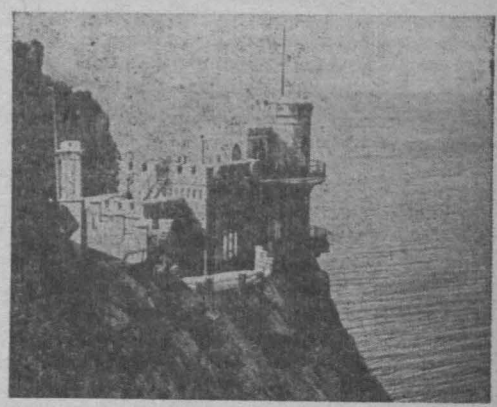

Із кримських краєвидів «Ластівине гніздо»

Фото: арх. Б. К.

Євген Фомін

Над степом Таврії

(Із «Пейсажів»)

Над степом Таврії ударила гроза,
дощами щедрими упала над хлібами.
Шуміло все крутом — і, зайнята вітрами,
у плавнях гнулася, співаючи, лоза.
В просторі темному губився небозвід.
Не добереш, звідкіль прогляне ранок [синій.

Лиш юний соняшник в одвічному стремлінні
злотаву голову все повертав на схід.

Із збірки «Лірика»
Київ, 1941

Таврія — назва колишньої таврійської губернії, до якої входив Крим і повіти бердянський, дніпрівський і мелітопільський, які належать сьогодні до т. зв. УССР.

Із кримських краєвидів: Порт у Ялті

Фото: Л. Янушевич

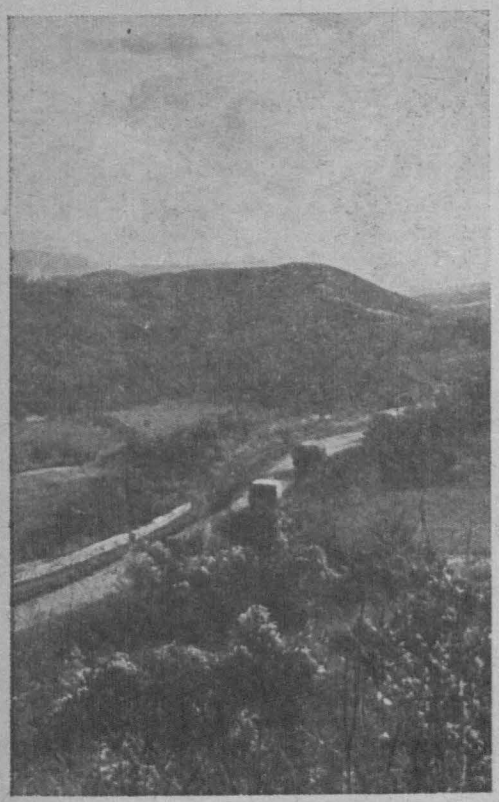

До кримських гір
Фото: арх. Б. К.

бачити) сюди почали навідуватися «культурні» туристи з Москви й Петербурга, могили поруйновано. Туристи почали підіймати з великим трудом кам'яні плити з могил, забирати «на пам'ятку» кістки, що їх — пройшовши кілька кроків далі — викидували геть. Ніякої «охорони пам'яток» за царату тут не було, як теж не було цієї «охорони», звичайно, і за совєтів.

Ці печери, безперечно, були житлами первісних людей. Подальші покоління їх лише пристосовували для свого користування за своїм уподобанням.

Коли Рим, подолавши Грецію, заволодів її колоніями на узбережжі Криму, він зробив їх місцем заслання теж і християн. Саме сюди був засланий св. Климент, Папа римський. Можливо, що християни, рятуючися від переслідувань, зайшли з побережжя в глиб Криму, де й поселилися, використавши під житла печери давніх людей.

Оглянувши ще кілька печер, вертаємося до Бахчисараю.

Ранком вирішуємо відвідати печерне місто Манґун Кале — кілометрів за 18 від Бахчисараю. Пізно добиваємося до невеличкого — із п'ятьох «ивів» (Ив — хата) татарського селища. Тут трапилося нам таке: татари розуміли тільки татарську мову і розпитатися їх ми не могли. На наше щастя під час безуспішних спроб порозумітися приїхав лісник-українець, що страшенно зрадів землякам. Він став запрошувати нас до себе, але ми сказали, що прийдемо пізніше, а тепер хочемо йти в Манґун Кале. Він дуже жалкував, що за справами не може піти з нами і — прощаючися — показав нам шлях. Дорога йшла вгору лісом з один кілометр. У лісі затихало пташине щебетання: заходило сонце — і віяло вже — прохолодою. Ще кілька кроків, ми вийшли з лісу й... остовпіли: перед нами за якихось сто метрів височилися неушкоджені грізні стіни й чотирокутні вали ґенуезької фортеці. Здавалося, що ось-ось на стінах з'явиться варта, розкриються ворота, й закуті в залізо воїни оточать нас, узявши зухвальців іншого світу на допит...

Враження було велике, незвичайне...

За кілька хвилин ми рушили далі. Пройшовши, раніш непоміченим стінним виламом, опинилися ми на території міста — цікавого сполучення давнього печерного з пізнішим середновічним. Встигли оглянути кілька печер, що нагадували такі ж у Теле-Кермені. Почало темніти і ми швидкою ходою пішли до земляка, що чекав на нас. Жив він неподалеку від татарського селища. Як зраділи ми, зайшовши до нього: типова, затишна, старосвітська українська хата. У передньому кутку заквітчані ікони, прикрашені вишиваними рушниками. На столі, накритому чистою скатіркою — хліб. Ураз ми почули себе дома. Господиня у вишиваній сорочці запрошувала сідати, кажучи, що чоловік має прийти незабаром. Він і прийшов за якої чверть години. Повечерявши з привітними господарями, ми довго розмовляли з ними. Подружжя народилося й виросло у Криму, куди їхні праділи втекли з Полтавщини перед загрозою опинитися в кріпаччині, що її «матушка-цариця» Катерина II. завела на Україні р. 1775, обернувши на рабів мало не 10 мільйонів вільних українців. Таких утікачів було чимало, але всі вони зберегли не тільки мову, але й звичаї любої Батьківщини. З великою любов'ю розпитували вони про Полтавщину, про життя українського народу. Багато цікавого розповіли й нам, але про це іншим разом.

Ранком вирушили ми знову оглядати Манґун-Кале. Дуже допоміг нам наш господар, який брав участь у розкопинах, що перед кількома роками відбувалися тут.

Манґун-Кале, як майже кожне печерне місто в Криму, поділяється на дві частині: підземну — печерну і надземну — з рештками будівель пізніших часів. Перші мешканці, будівники печер, жили тут, мабуть за доісторичного періоду людства. За історичних часів з'явилися сюди і греки і їм на зміну прийшли потому римляни. Під час розкопин виявлено тут велику печеру — римську вартівню, навколо якої розташовані маленькі печерки — дуже можливо — приміщення для заарештованих. Тут же знайдено багато римської зброї і, навіть, рештки тоги начальника римських вояків. Римлян замінили ґенуезці, що мали численні колонії в Криму. Саме і від них залишилися могутні фортечні стіни й вежі, гроші і зброя. По ґенуезцях утворилося тут самостійне князівство. Один з князів провадив переговори з якимось із численних московських Іванів, про що є згадка в московських літописах. Від цього володаря залишилися руїни його палацу. Під час розкопин знайшли тут таємну скарбницю, де було теж і багато золота в грудках.

Далі володіли тут турки, татари і нарешті — росіяни. Розкопини ведені тут, були дуже невеликого розміру, бо на такі справи царський уряд майже не приділяв коштів. Якщоб зробити тут справжні, наукові розкопини, то — безперечно — вони дали б надзвичайно багато цінного, цікавого всьому світові матеріялу. Ніхто і не охороняв цих місць. Хоч і татари не дозволяли собі нічого руйнувати, але нівечить ці пам'ятки сам час.

Тепер совєти виселили всіх татар із Криму. На їхнє місце прийдуть нові люди з Московщини чи Сибіри. Ті, що зруйнували мало не всі українські святині — пам'ятники сивої давнини і діди яких руйнували рештки Херсонесу. Чи залишилося щось від кримських пам'яток?

Мало не ввесь день були ми в Манґул-Кале, оглядаючи рештки минулого і, милуючися з чудових краєвидів: звідси видно Севастопіль і безкрай моря...

Пізнього вечору повернулися ми до наших привітних господарів. Пізнього ранку покинули ми ці околиці із силою вражінь від баченого і з сердешними почуттями від зустрічі з своїми земляками...

Василь І.

Кооператива «Пласт» має на складі:
АЛЬБОМИК
фото-репродукцій із Ювілейного Свята Весни в Міттенвальді 5.—7. 7. 47
(24 штук)
Ціна — 10.— РМ.

В Кооперативі «Пласт»
можна набувати Касові квітарі —
(Каса виплатить, каса прийме)
по 2.- НМ. штука.

Із кримських краєвидів: Ґурзуф Фото: Л. Янушевич

Звіриним слідом

(Із книги Природи)

Маленький слідочок заплутаною смужечкою літ поміж кущами. Він то зникав під снігом, то потім знову десь вискакував з нірки. Поміж ямками від ніжок на снігу видно ще довгі вузькі смужки — відбитки від хвоста...

Ось ще один такий слід... Далі ще й ще... Всі сходяться до однієї нірки...

Чиї вони?... Миші?...

Так, лісової миші. Це вона, шукаючи вночі харчів, проклала стільки слідів.

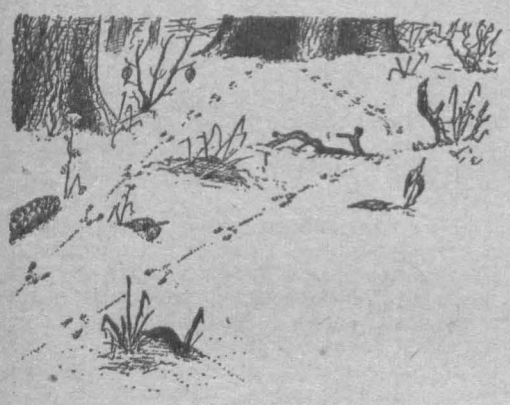

«... Лісова миша, шукаючи вночі харчів, проклала стільки слідів...»

Добре довелося їй побігати: голод — не тітка!

Але певне вона не одна з чотироногих мешкає тут на узліссі. Так і є! Ось від однієї ялини до другої простягся слід, дуже подібний до мишачого, але багато більший. Не помітно і відбитків хвоста. Він раптово починався, так само і раптово зникав. Так ніби звір у повітря злетів...

А може це був птах?

Але ж ні! Птах має дві нозі, а тут виразно видно по чотири відбитки...

Де ж тоді подівся звір?

«... Це була білочка ...»

Не знаєте? Скочив на дерево... Це була білочка, що перебігала від ялини до ялини...

Та підемо далі. Ось тут пробіг заєць. Він не поспішав — про це свідчать короткі скоки. Ось тут він сидів... Раптом великий скок убік — і помчав, що було духу... Цікаво, що його так зля-

«... Тут пробіг заєць ...»

кало? Ага! Це лисиця не мала щастя в полюванні. Ось і її сліди. Відбитки ніг лягли рівненько, мов на шнурок нанизані — не те, що в собаки: слід нерівний, вихлястий...

Зверніть увагу: лисиця бігла спокійно — не зловила носом заячого «духу». Вітер, очевидно, був не від зайця...

Тут знову слідок миші. А чи ж дійсно миші? Подивіться уважніше! Бачите: тут не помітно скоків, а, навпаки, тваринка бігла рівно, залишаючи два ряди слідів. Поміж цими рядами майже суцільна смужка від хвоста. Тваринка дуже часто ховалася під снігом і продовжувала свою путь, невидима зовні. Лише довгий покручений горбок на снігу свідчить про те, що вона не сиділа десь

Слід лисиці

під землею в норі, а — ніби кріт — прокладала собі дорогу-тунель.

Що ж це таке?

Ви її, очевидно, не знаєте. Це — землерийка: комахоїдна тваринка темно-брунатного коліру з довгим, гострим —

Слід землерийки

ніби у крота — носом. Розміром вона трохи менша за лісну чи хатню мишу, з якими її змішують звичайно селяни — і тому нещадно нищать. А шкода, що люди не знають дуже важливого: в той час, як миша живиться переважно рослинним харчем — зерном, овочами і т. ін., землерийка нищить велику кількість комах, а в скрутні хвилини навіть і мишей...

Землерийка

Але далі! Ось тут, під старим місточком бігала ласка: певно на мишей полювала. Її слід — все подвійні ямки — — можна легко пізнати з першого погляду.

Тут знову пробіг заєць. Там — миша. Ще заєць... Більше нічого цікавого.

«... Слід ласки легко розпізнати...»

Шкода, що не здибали слідів ані тхора, ані дикої кози. Куниця тут зустрічається рідше, як і борсук. Зимою спить останній переважно в норі, але в тепліші дні виходить також на свіже повітря — і тоді на снігу можна побачити його цікаві сліди з чіткими відбитками довгих кігтів. Може здибаємо їх іншим разом. А тепер пора додому, бо вже вечоріє.

В. П.

Олекса Стефанович

* * *

Як добре по хрусту гілки,
по шерху трав у смереччу
вгадать: лисиця чи білка,
чи заєць дався на втечу...

Зв'риним нюхом відчути,
що овочі ці — їстовні,
ті — повні злої отрути,
хоча й привабні назовні ...

Як любо блукать лісами
і в їх далині і близі
усе читать таксамо,
як в добрезнайомій книзі! . . .

А сонце ляже на спочин, —
у сутінь випнути шатра —
і хай горить, палахкоче,
хай довго палає ватра!...

Хай дивний вітер повіє,
таємні шелести в борі...
Хай казка розтулить вії
і гляне по всім таборі.

Сам Юрій під «скоби» варти
хай злине на буй-коневі,
од власного світла й ватри
обидва, як жар, вишневі.

Хай казка квітне і світить,
хай брат не зна, ні сестриця,
дорослі вони, чи діти,
чи видиться їм, чи сниться.

— — — —

Олекса Стефанович — сучасний український поет (нар. 1900), автор збірок поезій «Поезії» та «Стефанос».

РИБА, ЩО ВИЛАЗИТЬ САМА НА БЕРІГ

Така риба живе на побережжях тропічної Африки й Індії у місцях, де ріки вливаються до моря. Її плавці розвинені так, що вона може повзти ними, наче б ногами. Крім того її зяви так замикаються, що можуть завжди задержати потрібну частину води. Це уможливлює рибі віддихання під час перебування на суші.

Ця риба живиться різного роду комахами, метеликами тощо. Коли вона побачить якусь жертву на березі, то вистрибує з води й лізе по березі, а коли треба то вилазить і на дерево. Очі її бачать так само добре на землі, як і в воді.

Р. В.

КУПУЙТЕ

НОВОВИДАНІ ПІСНІ ПРОФ. М. ГАЙВОРОНСЬКОГО

1. **«Дунаю, Дунаю!»** — на мішаний хор — ціна 4.— НМ
2. **«Вдовонька»** — на мішаний хор — ціна 3.— НМ
3. **«Питалася дівчинонька»** — на сопрани, альти і середні чоловічі голоси — ціна 3.— НМ
4. **Українські народні пісні переселенців у Югославії** — на мішаний хор — ціна 5.— НМ
5. **«Шумильце»** — на мішаний хор — ціна 3.— НМ
6. **«Волинські пісні»** — на мішаний хор — ціна 4.— НМ

Ціна усіх шістьох випусків — 22.— НМ

Замовляти й набувати

у

ВИСИЛКОВІЙ СТАНИЦІ КООП. «ПЛАСТ»

(Ярослав Андрухович)

Авґсбурґ, Сомме-Касерне Бл. 1.

Українські мистці
в Реґенсбурґу

Група українських мистців з Реґенсбурґу й околиці влаштовувала в грудні мин. року мистецьку виставку, в якій взяло участь 13 мистців із понад 200 експонатами. На виставці заступлені були малярство, графіка, різьба й вироби мистецького промислу.

Найкраще представлений був відділ малярства. На реґенсбурзькій виставці відвідувачі мали можливість познайомитися з мистецьким доробком Михайла Бабія, що виступав чи не вперше. Як видно з виставленого «Автопортрету», це вже старша людина і досить плодовитий мистець, — виставив 27 праць. З його портретів найкращий згаданий «Автопортрет» і жанровий портрет «Молода мати». З натюрмортів цікаві «Гриби».

Мирон Білинський представлений був на виставці доброю студією в олії «Діти» і головно «Соняшниками», що свідчили про сміливий і доволі сформований малярський темперамент молодого мистця-дебютанта. Крім того Білинський виставив кілька добрих акварель і низку дереворитів.

Увагу відвідувачів привертали барвисті картини Олександра Бистрякова, особливо його ефектовні «Українки». З інших праць треба згадати його картини «Краєвид з України» і «Біля криниці». Подібно як і працями Бистрякова дехто цікавився в рівній мірі картиною Андрія Добрянського «Овочі» та «Портретом дівчини» Андрія Кучера.

Із 29 праць, що їх виставив Степан Луцик, привертали увагу відвідувачів картини «В парковій алеї» та «Сінокоси на Гуцульщині», речі різні між собою і тематичним змістом й формальним композиційним укладом. Крім того Луцик виставив низку студій-краєвидів з Баварії, як «Вид на Альпи», «Замок Нойбоєрн», «Рибалки над Іном» і др.

Дуже цікавою була серія рисунків «Мандрівка в темряві», що їх виставив разом з іншими працями Антін Малюца. Це немов ілюстраційна новеля про недавнеминулі страховинні події на тлі психічних переживань автора. Але ж його образи-символи не завжди були зрозумілі для всіх. Більш приступними

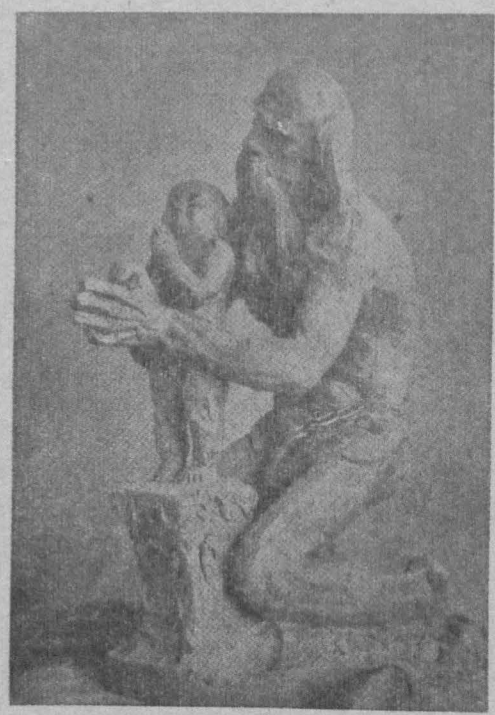

Михайло Дзиндра «Молитва»

були гравюри Малюци з мотивами старих дерев'яних церков.

Із картин Михайла Мороза звертали чи не найбільше увагу краєвиди з Карпат, що нагадували багатьом нашу чарівну Гуцульщину з її невичерпним

Петро Капшученко: шкіц до композиції «Або волю здобути, або дома не бути»

багатством народнього побуту, барв і форми. Серед цих картин вирізнявся портрет «Гуцулки», мальований сильними червоними красками. Виставив Мороз теж і краєвиди з Альп.

Добре заступлений був кільканадцяти акварелями Леонид Папара. Його картини вирізнялися м'якістю і прозорістю барв, як теж сміливою малярською технікою. Привертали увагу відвідувачів особливо ж образи «Ранок», «Пізнідний день» та «Краєвид з Нойманкту».

Леонтій Тимошенко виставив портретну студію «Дівчина з України» — в ясному сонячному освітленні. Але куди більше переконували глядачів безпосередністю відчуття й оформленням сюжету його «Квіти» і головно студії «Човни», або «Місто».

Зовсім своєрідною виявила себе одинока малярка на виставці — Михайлина Стефанович, праці якої відрізнялися від праць інших малярів і тематикою і малярською технікою. Вона малює здебільша темперою та нав'язує до традицій українського іконопису, продовжуючи таким чином працю Петра Холодного (Старшого), з школи якого вона вийшла. Її історичні картини «Княгиня Ольга» та «Плач Ярославни» здобули признання відвідувачів.

Відділ різьби заступлений був на виставці двома молодими скульпторами. Михайло Дзиндра і Петро Капшученко дали декілька різьб-студій і проєктів-шкіців до композицій. З їх праць треба відмітити різьби Дзиндри «Амор і Психе» і «Молитва» та гіпсові шкіци «За волю України» та «Або волю здобути, або дома не бути!» Капшученка.

В окремій залі розміщені були вироби мистецького промислу. Тут звертали увагу проєкти килимів М. Бабія та А. Малюци, проєкти поштових марок М. Білинського й А. Малюци, альбом і тарілки М. Дзиндри й інші.

Виставка викликала чимале зацікавлення українського громадянства і признання своєї і чужої преси.

«Бистре Око», ЛЧ.

Степан Луцик **В парковій алеї Високого Замку у Львові (Олія)**

Для розваги і науки

Чи можна воду закип'ятити кип'ятком?

Візьміть невелику пляшечку (баночку або пузирчик), налийте в неї води і поставте в каструлю з чистою водою, яка стоїть на вогні так, щоб склянка не торкалася дна каструлі; вам доведеться, звичайно, почепити цю пляшечку чи пузирчик на дротяній петлі. Коли вода в каструлі закипить, то — здавалося б, слідом за чим повинна закипіти й вода в пузирчику. Можете, проте, чекати, скільки хочете, — ви не дочекаєтесь цього: вода в пузирчику буде гаряча, дуже гаряча, але не кипітиме. Кип'яток, виявляється, недостатньо гарячий, щоб закип'ятити воду.

Результат наче несподіваний, проте його треба було передбачати. Щоб довести воду до кипіння не досить тільки нагріти її до 100° С: треба ще, ми знаємо, дати їй чималий запас так званого «прихованого тепла». Чиста вода кипить при 100° С: вище від цієї точки її температура, при звичайних умовинах, не підвищується, хоч би ми скільки її нагрівали. Отже джерело тепла, з допомогою якого ми нагріваємо воду в пузирчику, має температуру 100 градусів (ступнів); воно може довести воду в пузирчику також тільки до 100 градусів. Коли настане ця рівність температур, **дальшого переходу тепла від води каструлі до пузирчика не буде.** Отже, нагріваючи воду в пузирчику таким способом, ми не можемо дати їй тієї зайвини «прихованого тепла», яка потрібна для переходу води в пару (кожен грам води, нагрітий до 100°, потребує ще понад 500 калорій, щоб перейти в пару). Ось чому вода в пузирчику хоч і нагрівається, але не кипить.

Може постати питання: чим же відрізняється вода в пузирчику від води в каструлі? Адже в пузирчику та ж сама вода, тільки відокремлена від решти маси скляною перегородкою; чому ж не буває з нею того самого, що й із рештою води?

— Тому, що перегородка заважає воді пузирчика брати участь у тих течіях, які перемішують усю воду в каструлі. Кожна частка води у каструлі може безпосередньо торкнутися розпеченого дна, вода ж пузирчика доторкається тільки до кип'ятку.

Отже чистим кип'ятком закип'ятити води не можна. Але досить в каструлю всипати жменю соли — і справа змінюється. Солона вода кипить не при 100 градусах, а трохи вище, і отже, може також довести до кипіння чисту воду в скляному пузирчику.

ЧИ МОЖНА СКИП'ЯТИТИ ВОДУ СНІГОМ?

«Якщо вже кип'яток до цього не придатний, то що говорити про сніг!» — відповість дехто з читачів. Не поспішайте з відповіддю, а краще зробіть дослід хоча б з тією самою скляною пляшечкою чи пузирчиком, якого ви тількищо вживали. Налийте в нього води до половини й опустіть у кип'ячу солону воду. Коли вода у пляшечці закипить, витягніть її з каструлі і швидко заткніть заздалегідь приготованою щільною затичкою. Тепер перекиньте пляшечку і чекайте, поки кипіння в середині її припиниться. Виждавши цього моменту, облийте пляшечку кип'ятком,

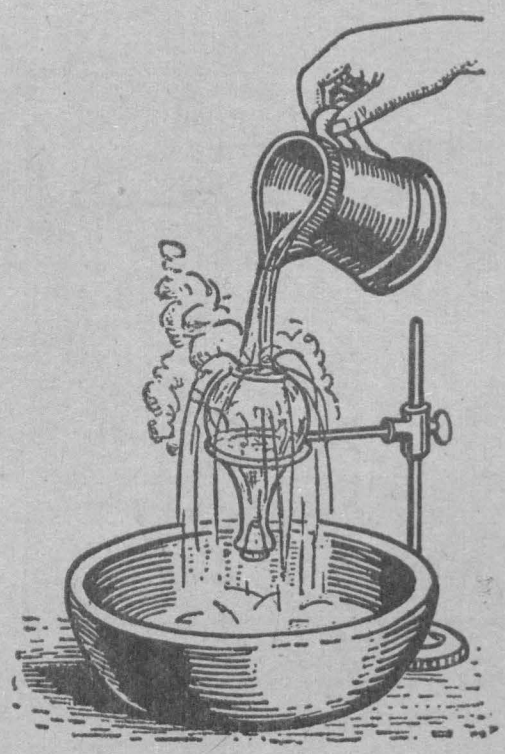

Закипання води в колбі, обливаній холодною водою.

вода не закипить. Але коли ви покладете на її денце трохи снігу або коли ви облиєте його, як це показано на малюнку, холодною водою, то побачите, що вода закипить. Сніг зробив те, чого не міг зробити кип'яток.

Це тим більше загадково, що як доторкнутися пляшечки, то вона не буде особливо гаряча, тільки тепла. Проте, ви на власні очі побачите, як вода в ній кипить.

Розгадка в тому, що сніг охолодив стінки пляшечки: в наслідок цього пара всередині згустилася у водяні краплі. А тому, що повітря із скляної пляшечки було вигнане ще під час кип'ятіння, то тепер вода у ній перебуває під багато меншим тиском. З фізики ж відомо, що із зменшенням тиску на рідину, вода кипить при температурі нижчій. Ми маємо, отже, у нашій пляшечці хоча й кип'яток, але кип'яток не гарячий.

Якщо стінки пляшечки дуже тонкі, то раптове згущення пари всередині її спричинить щось подібне до вибуху; тиск зовнішнього повітря, не зустрічаючи достатньої протидії зсередини пляшечки, може роздавити її. (Ви бачите, між іншим, що слово «вибух» тут недоречне.) Краще брати через це склянку чи пляшечку круглу, щоб повітря тиснуло на склепіння.

Найбезпечніше такий дослід робити з бляшаною банкою на нафту, олію тощо. Закип'ятивши в ній трохи води, заґвинтіть (закрутіть) щільно затичку й

Несподіваний результат охолодження бляшанки (банки).

облийте банку холодною водою. Одразу ж банка з парою сплющиться тиском зовнішнього повітря, бо пара всередині неї перетвориться від холоду на воду. Банка буде пом'ята тиском повітря, наче по ній ударили важким молотом (дивіть — малюнок!).

Із книжки «Цікава фізика» К. О. 1935.

ЯК ВЕРБЛЮД ЖИВЕ БЕЗ ВОДИ?

Відомо, що верблюди можуть відбувати подорож через пустиню нераз цілими днями без краплини води. Вчені здавна й довго досліджували, як це можливо. Спочатку думали, що верблюд випиває таку скількість води, яка вистачає йому на довший час, і що він має в шлунку спеціяльну комору для переховування запасу води. Щойно згодом переконалися вони, що так не є, бо верблюд — навіть після довших, шости й більшеденних подорожей, що їх відбував він без води, — п'є мало що більше води, як нормально.

Щойно останнім часом учені дійшли до того, що верблюд втамовує свою спрагу за рахунок свого товщу, нагромадженого в його горбі й у нутрі. Стверджено, що при спалюванні в організмі кожних із 100 гр. повстає 107,1 гр. води: Ото ж, голодуючи в пустині, верблюд зуживає свої запаси товщу і тим самим продукує воду, потрібну йому для відбування довгоденних мандрівок пустинею. Коли верблюд під час подорожі пустинею правильно пасеться, то може бути цілими тижнями без води. Коли ж ні, то може бути без води 6—8 днів. Але, відбувши таку подорож, у верблюда, що мав нормально 38 кілограмів товщу, не залишається ні один грам товщу. **Р. В.**

Куток філателіста

Нова серія добродійних марок Українського Табору в Реґенсбурґу

Управа Української Оселі в Реґенсбурґу видала нову серію таборових добродійних марок із зразками української національної ноші в різних областях України. Серія складається із 10 купюр проєкту арт. мал. Святослава Гординського.

Марки серії друковані на ґумованому папері, зубковані 11 і пів, кожна вартість іншої барви, деякі ж вартості двох різних барв. Виконані вони звичайною друкарською книжковою технікою (бухдрук). Друковано їх у фірмі Ґреґоріус-Ферляґ унд Ґрафішер Ґросбетріб, форм. Фр. Пустет, у Реґенсбурґу.

На двох перших, вартости 5+5 (живо зеленої і смараґдової барви) — пара буковинців на тлі церкви. На двох других, вартости 10+10 (бронзовофіолетної і чорнофіолетної барви) — пара лемків. На п'ятій, 15+15 вартости (ясно фіолетній) — пара лемків, на шостій, вартости 20+20, темнокобальтової барви, — жінка з Полісся і молодий поліщук на човні, на сьомій, вартости 30+20 (карміновій) — пара подолян на тлі краєвиду з церквою, на восьмій, вартости 40+30 (оливкової барви), — полтавська дівчина в танку і хлопець, що грає на бандурі, на дев'ятій, 50+50, вишневій — гуцули на тлі гір і гуцульської церкви і на десятій, 1.— Рм + 50, барви сепія, — на тлі низинного краєвиду кубанські козаки на конях. Дві останні марки більшого поперечного формату. Кожної вартости надруковано 470—480 аркушів по 25 марок. Таборова пошта почала вживати цих марок дня 16. жовтня 1947.

Крім згаданої вище серії Управа Оселі видала ще пам'яткову марку з приводу 29-их роковин Листопадового Зриву. Для її надрукування вжито кліші з першої, давніше виданої серії. Це марка вартости 3.— РМ, вишневої барви з тризубом на кремовому тлі. Виконано цю марку за проєктом арт. мал. Мирослава Білинського. Видруковано її 3000 штук і передано її для вживання 31. жовтня 1947 р.

Ціна серії із зразками нар. ноші — 5.— РМ. Ціна листопадової марки — 3.— РМ. Набувати згадані марки можна в Управі Української Оселі, Реґенсбурґ, Ґанґтоферзідлюнґ.

Я. К.

Нова марка Райнлянд-Пфальцу

Нові марки «Про Ювентуте»

Швайцарська пошта видала нову серію добродійних марок «Про Ювентуте». Цими марками можна франкувати листи у Швайцарії в часі від 1. грудня 1947 до 31. травня 1948. На першій з тих марок, вартости 5 + 5, зеленої барви, портрет Якова Буркгардта, історика культури й мистецтва, що помер 50 років тому. На трьох інших (10+10, 20+20, 30+30) малюнки швайцарських квіток.

Замовляти і передплачувати «На сліді»
можна тільки у
ВИСИЛКОВІЙ СТАНИЦІ КООП. ПЛАСТ
(Ярослав Андрухович)
АВҐСБУРҐ, Сомме-Касерне Бл. 1
Ціна окремого числа 2.— НМ

Всього потроху

Складіть ромб

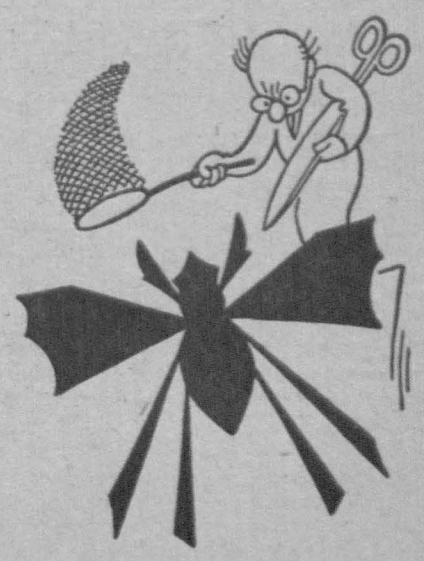

Перерисуйте цього мотиля на папір, розріжте його на 9 (дев'ять) частин і складіть з них ромб. **Под. Л. Б.**

Таємничі ноти

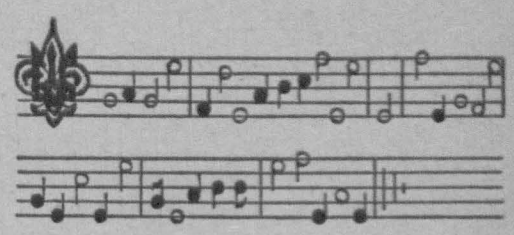

Хочеш напис відчитати,
мусиш пильно уважати.
Не потрібно нот співати,
треба лиш «ключа» дібрати.

Кожна нота — це лиш буква,
від долини починай,
різні вартості й місця теж
знак міняють — це ти знай!

Акіба.

КОЛІРОВИЙ ТЕРМОМЕТЕР

Стверджено, що деякі сполуки йоду міняють барву під впливом температури.

Наприклад — одна з них — червона міняється при 60° в бронзову, при 90° у блідожовту, а ще вище — в кармінову. Інша знову сполука змінюється при 80° з блідозеленої в синю, ще інша при 410° з фіолетної в білу ітд.

Бувають такі сполуки, що міняють барву раз, або й більше разів. Одні з них задержують останню барву, інші знову після охолодження одержують попередню.

З тих сполук можна б скласти цілий термометер. Практично використовують їх для того, щоб сиґналізувати, що якась машина, чи мотор — перегрілися. Для тієї мети відповідні частини мотору вкривають спеціяльною сполукою — розведеною в олії чи в покості. Малюють ними також кухонні плити згл. печі, щоб таким робом устійнити, як гріє яке місце печі чи плити. **Р. В.**

З пластового Життя

Відправа зв'язкових і кошових в Міттенвальді

В домівці міттенвальдської пл. станиці відбулася з початком січня ц. р. відправа зв'язкових частин УУПЮ та кошових під проводом Команданта УУПЮ. Старшина міттенвальдської

Із відправи зв'язкових частин УУПЮ та Кошових у Міттенвальді
Міттенвальдські юнаки під час вправ (Шукають листа)
Фото: Мир. Шевчик

станиці взяла на себе господарсько-харчеві справи і при допомозі сеніорату і зокрема ст. пластунів виконала добре своє завдання. Учасники наради мали можливість стежити за життям і діяльністю 5. Куріня УУПЮ ім. сотн. Федя Черника, приглядаючися його діловодству, життю в домівці, сходинам гуртка «Лис» (прихильники) й гуртка «Олень» (учасники).

«Було нас мало», але порушили ми — здається — всі справи, зв'язані з життям і вихованням юнацтва, обговорили все, що є змістом і метою праці в УУПЮ. Почули ми також цікаву доповідь про молодь Краю, що її виголосив пластун-член УПА.

Ділово, без гомону проминули дні відправи, бо кожен був свідомий, що не проблематика, не дискусії, а дійсний живий юнак і праця з ним і для нього є нашим завданням.

Малі «Лиси» з Міттенвальду — без сокир, але ж на лещатах, розпаливши в лісі вогнище, відбували свої сходини серед снігу, дерев та вітру.

Старші «Олені» виявилися більшими джентелменами і не змушували зв'язкових і кошових іти кудись за ними. Їхні сходини відбувалися в домівці — а своєю переводженою грою так зацікавилися, що забули про гостей.

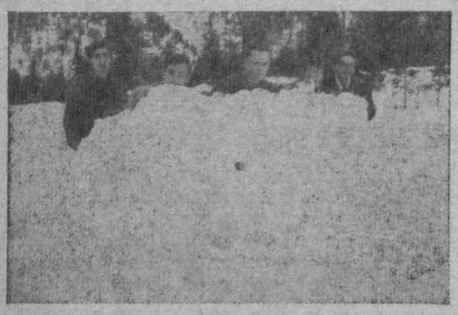

Міттенвальдські «Олені» за сніговими шанцями
Фото: Мир. Шевчик

5. Курінь ім. Федя Черника, ідучи за прикладом свого патрона, показав теренову гру, знаки руками і свистком та боротьбу снігом.

Учасник.

Відправа курінних УУПЮ-ів

В днях 10—17. січня 48 відбулася в Міттенвальді відправа курінних і провідників самодіяльних гуртків. Відправу улаштувала Булава Команданта Пластунів — Реферат УПЮ. Участь в ній взяло 21 учасників із 14 частин. Провід мала стежа виховників (старші пластуни), всі справи адміністративні й харчеві полагоджувала булава із курінних юнаків. Господарські справи допо-

---

ГРИ Й ЗАБАВИ НА СНІГУ

НА ОДНІЙ ДОШЦІ

Це перегони. Їхати можна тільки на правій нозі, ліву треба зігнути в коліні.

Із відправи зв'язкових частин УУПЮ та Кошових у Міттенвальді
«Олені» під час ігор на снігу
Фото: Мир. Шевчик

Відштовхуватися тільки палицями. Не вільно діткнутися ні разу снігу і дошки правою ногою.

ПЕРЕГОНИ НА ТРЬОХ НОГАХ

Змагуни діляться на пари. У кожної пари ліву ногу одного ковзаря прив'язують до правої ноги другого. В такому вигляді одна пара намагається перегнати другу. Це не так легко. Треба добре й заздалегідь вправляти.

ГАРМАТЧИК

Всі, хто вміє ковзатися на лижвах (совгах), вміє розбігтися, потому пригнутися, як до присюдів, і виставити одну ногу вперед. Це не легка справа і треба доброї вправи. Легше зробити це кільком ковзарям в одному ряді.

П'ятьох-шістьох ковзарів беруться за руки, розганються і на команду — «Присюди!» — всі присідають. Потім — зараз же — приходить друга команда — «Гармати вперед!». Всі висувають ліву ногу вперед і, держачи її поземо до ладу, їдуть дальше.

Для тих, хто цього не вміє, краще перед тим, заки висунути ногу вперед, якийсь час їхати «у присюдах».

Коли навчитеся їхати рядом, починайте вчитися їздити «гусаком».

Сктм. Л. Б.

Гніздо новачок «Діти Сонця» в Байройті повідомляє з жалем, що дня 19. лютого 1948 року упокоїлася в Бозі

МАРУСЯ ЧЕРНЯХІВСЬКА

на 9-ому році життя.

Покійна була прикладною новачкою і належала до роя «Фіялка»

Вічна Їй Пам'ять

могла зреалізувати Станична Старшина — Міттенвальд.

Ця відправа була однією із першого того роду імпрез від часу відновлення нашого Пласту на чужині. Завданням її було порушити найважливіші проблеми із ділянки юнацької вихови й самовихови — й обговорити актуальні справи, зв'язані з веденням окремих частин. З допомогою гутірок і дискусій доповідачі старалися вказати правильний шлях, що ним повинні іти в першій мірі провідники, щоб сформувати свій світогляд та скристалізувати характер.

Із практичної ділянки перевіряли знання учасників на переводжених мандрівках. На закінчення зустрічі видано силами самих юнаків одноднівку під назвою «Курінний».

Част, ЛЧ.

Під «Високим Ґелем»
(Лещетарський табір ст. пластунів «Гірські Орли»)

Цьогорічна зима дуже непривітна для лещетарів. Снігу мало, навіть у Берхтесґадені — тій найкращій лещетарській місцевості цілої Німеччини його інколи майже і не було. Але ж курінь ст. пластунів «Гірські Орли» не дав за виграну і пішов шукати снігу на верхах гір.

Заходом Референтури молоді при Управі табору «Орлик» курінь одержав гарне схоронище на «Офнеровій полянці» під Високим Ґелем і «Гірські Орли» влаштували собі там вишкільний лещетарський табір (в днях 15. до 24. січня ц. р.). У програму цього табору входили: фаховий інструктаж лещетарства (теж і з'їздовий біг), підготова до проб для ст. пластунства, гутірки, тощо.

У Берхтесґадені падав сніг із дощем. В той час на верхах Високого Ґела бу-

На «Високому Ґелі»
Учасники лещетарського табору ст. пластунів на австрійсько-німецькому кордоні дня 22. січня 1948

ла чудова погода. Снігові простори залиті сонцем, срібно-золоті верхи Альп і наші пластуни-лещетарі, що линуть лещатами з верха на верх, наче б вгамовуючи тугу за рідною землею, за рідними Карпатами.

Схоронище складалося з двох кімнат (їдальня і водночас викладова заля і спальня). Тут під самим Високим Ґелем перебули «Гірські Орли» декілька днів, маючи зараз же побіч дуже гарний до з'їзду схил — щоденне місце вправ.

Зайняття відбувалися за визначеним порядком, про що дбав командант табору ст. пл. Сучасник. Вечорами відбувалися цікаві гутірки. Час від год. 9—12 і 14—17 минав учасникам табору на лещатах. Влаштували вони теж дві дальших мандрівки.

В день Йордану (19. січня) табір відвідала молодь із табору «Орлик» із свяченою йорданською водою, сміхом і радістю і дарунками від Управи табору (солодощі, какао й кекси).

Учасники табору добре засвоїли собі всі найважніші таємниці лещетарства, доцільними гутірками поширили свій світогляд і вернулися до своїх щоденних зайнять раді й задоволені.

Гість.

Пластовий ярмарок в Авґсбурґу

«Послухайте всі, великі і малі,
Що було в нас, на торзі!»

Дня 14. грудня м. р. юначки із 26. Куріня ім. Княгині Ольги почали метушитися в залі авґсбурзького таборового театру. Замість килимів росте гора сірих таборових коців, що ними вкривають пластунки поламані театральні лавки. Наче гриби по дощі ростуть ярмаркові станки. На ліво столи «сеніоріт» із смачненькими пиріжками, на заздрість «голодній бурсі». На сцені «коміс»: поруч старого черевика парадує синя кокарда, побіч наймодернішого берета «з пюрком» — передвічна парасолька якоїсь прабабці. З боку спекулюють «Беркути» пахучими яблуками та різнобарвною всячиною на ялинку.

Юначки зайняли цілу одну стіну.

Гурток «Змійка» під час зайнять

Найменші «Маки» нанесли різок, «Бджілки» напекли бубликів на розхват — солоденьких, рум'яненьких і крихкеньких. З бубликами, хоч і трохи твердуватими, з'явилися «Змійки».

А в «Голубок» була просто весна. Десятки різноколірових китичок, волічкових цвітів і рум'яних... бубликів.

Ще до обіду всі станки були готові. Чудові балеринки, вітрячки, ланцюжки на ялинку, кошички, чічки, пояски, коралі і зайчики — викликували подив у численних гостей.

Пів на четверту гурток із 8 юначок розреклямував наш ярмарок куплетом-танком укладу Ляриси Дяченко і Данки Золотницької. Дальше слідували веселі виступи.

Яке ж було здивування всіх, коли півтора години пізніше зникли без сліду всі станки, включно з бубликами «Змійки». І в сьомій годині вечору виходили із залі гурткові скарбники набундючені, як індики. Кожна несла чималеньку суму придбаних «пластовим заробітком» грошей. Першу нагороду в ярмарковому конкурсі одержала «Голубка».

«Голубка» при станку

Задоволені були всі: гості, що так дешево могли купити справді гарні речі, наші батьки, що бачили нас при самостійному, практичному зайнятті, а ми раділи придбаним «заробітком».

«Буря»

Гурток «Маки» при праці

ЧУЖІ СКАВТИ ВІТАЮТЬ СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТУНІВ

Головна Старшина Союзу Українських пластунів одержала з приводу Нового Року і Різдвяних Свят такі привітання:

Від французьких скавтів

Від Центрального Бюро естонських скавтів

Від провідника латвійських скавтів

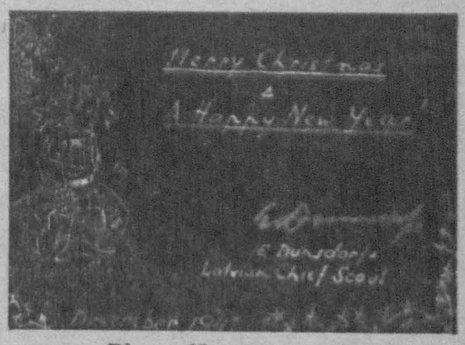

Від російських скавтів

одержала Головна Старшина портрет Бейдена Пауелла «із дружніми побажаннями Веселих свят Різдва Христового і всього найкращого в Новому Році.» І від їхнього провідника В. Кайзерова побажання «вернутись у визволені рідні країни . . .»

Від німецьких пфадфіндерів листівку з малюнком:

Від Інтернаціональної Скавтської Асоціяції і її секретаря Вальтера Ґеорґа Буца

одержала Головна Старшина листа з побажаннями «найкращих успіхів й осягнення поставленої мети».

Від Організації Російських Юних Розвідчиків, від Союзу Югославських Скавтів, Від Головної Квартири Асоціяції Білоруських Скавтів, Від Головної Квартири Литовських Скавтів і Скавток, Від Провідників Мадярських Скавтів одержала головна Старшина низку теплих листів із дружніми побажаннями і вітанням.

Гарт і здоровя

Зимові ігрища в Ст-Моріц

Коли на врочистому закінченні одинадцятої з черги олімпіяди — 1936 року в Берліні — пізно увечорі на сповненім вщерть глядачами (понад 100 000 осіб) стадіоні — рефлектори осяяли таблицю переможців і золоті слова творця олімпійської ідеї Пєра барона Кубертена «Хай полум'я Олімпійського Вогню горить почерез усі покоління на благо людства, що відважніше й чистіше змагає до все вищої мети» — здавалося, що ніщо не перешкодить тому, щоб запланована чергова Олімпіяда відбулася 1940 року в Токіо. Але ж німецький народ забув скоро про своє захоплення Олімпійським Вогнем — символом вічного миру і кинув визов цілому світові. Зате ж і покараний він боляче — не тільки поразкою, але й забороною стартувати в черговій 12-ій Олімпіяді 1948 року в Лондоні.

Так звані «Олімпійські зимові ігрища» — невідлучна частина вже п'ятої з черги Олімпіяди. Цього року відбулися вони в днях 30. січня до 8. лютого в Сант Моріц (Швайцарія). Це тому, що Антлія з огляду на недостачу відповідного терену зрезиґнувала із «Зимових ігрищ» в користь Швайцарії.

Чотири останні «Зимові Олімпіяди» відбулися 1924 року — в Шамоні (Франція), 1928 року — в Сант Моріц (Швайцарія), 1932 року — в Лейк Плесайд (Америка) і 1936 року — в Ґарміш Партенкірхен (Німеччина). Якщо переглянути історію тих ігрищ, то треба ствердити, що перевагу мали здебільша північні народи. Тільки в так званих технічних конкуренціях: альпійській комбінації, санках і мистецькій їзді на леді можуть похвалитися успіхами теж і середноевропейські народи.

У програму цьогорічних ігрищ введено нову конкуренцію. Це зимовий п'ятизмаг військових старшин (лещетарський біг, з'їзд, біг на коні з перешкодами, шерм і стріляння). Але переможці в цьому п'ятизмагу одержали не олімпійські, а тільки пам'яткові медалі. Не зважаючи на це, в цій конкуренції брало участь 14 змагунів із 5 націй і виграли її безконкуренційно шведи.

Шведи і норвежці здобули цього року в загальному однакову скількість

30. січня — 8. лютого 1948

золотих (перше місце), срібних (друге місце) і бронзових медаль. То значить по — 4 золотих, 3 срібних і 3 бронзових. Коли ж одначе врахувати сюди ще нагороджений військовий п'ятизмаг, то перемога цього року за шведами. Зараз за ними іде Швайцарія й Америка по 4 і 3 золоті медалі, Франція і Канада по 2, Фінляндія, Бельгія й Італія по 1 золотій медалі.

Шведи виграли: біги на 18 кілометрів, 50 км, штафету 4×10 і біг ковзалярів на 10 кілометрів.

Норвежці: лещетарські скоки і три біги ковзалярів — 500 м, 1500 м і 5000 метрів.

Фінляндці: виграли вперше в історії норвезьку конкуренцію (сума точок з бігу на 19 км і скоків).

Американці: біг санок-чвірок, мистецьку їзду чоловіків і спеціяльний крутоїзд жінок.

Швайцарці: виграли біг санок-двійок, спеціяльний крутоїзд жінок і чоловіків.

Австрійці: виграли крутоїзд жінок.

Французам — здобув дві золоті медалі Анрі Орейє в з'їзді й альпійській комбінації.

Канадійці — завдячують дві перемоги славній Варварі Анні Скот, першунці в мистецькій їзді на совгах і своїй гаківковій дружині.

Італійцям — врятував честь Бібія, торговець яриною у Швайцарії, в їзді санками одинкою.

Особливий інтерес викликали змагання за гаківкові першенства, які притягнули десятки тисяч публіки. Безконкуренційними гаківкарями є канадійці. (Коли в 1936 році виграла олімпійський гаківковий турнір Англія, то тільки завдяки канадійцям, які прийняли англійське громадянство.) Цього року репрезентувала Канаду дещо слабша дружина гаківкарів. Але ж вистачила репрезентація гаківкарів «Королівської Повітряної Фльоти» Канади, щоб здобути перемогу. Грізним противником канадійців були чехи (Канада — ЧСР 0:0), які в кількох роках розбудували штучні ледовища (7) і вже сьогодні можуть похвалитися гарними міжнародніми успіхами.

Зраховуючи разом всі здобуті досі у п'ятьох олімпійських зимових ігрищах медалі, то першенство треба дати норвежцям (24 золотих, 22 срібних і 19 бронзових) — перед Америкою (12 зол., 11 сріб., і 10 бронз.) і шведами (10 зол., 9 сріб. і 8 бронз.).

Чергові Олімтійські зимові ігрища мають відбутися 1952 року в Осльо.

Пр.

— Грав?
— Ні, хорував...

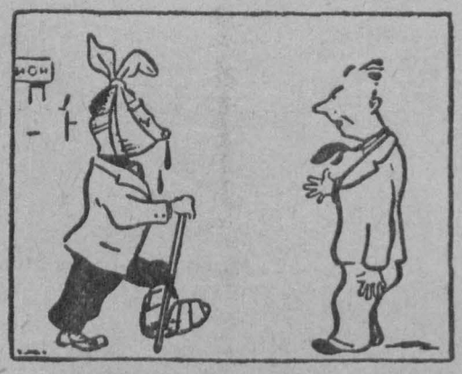

— Хорував?
— Ні, був суддею...

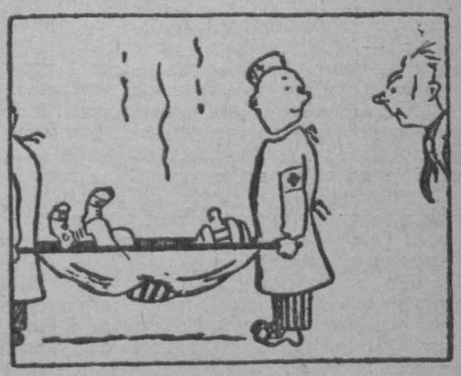

— Суддював?
— Ні грав...

Подав Л. Б.

Наслідї

Журнал пластового юнацтва

УКРАЇНСЬКИЙ
Ч. 2596
МУЗЕЙ-АРХІВ

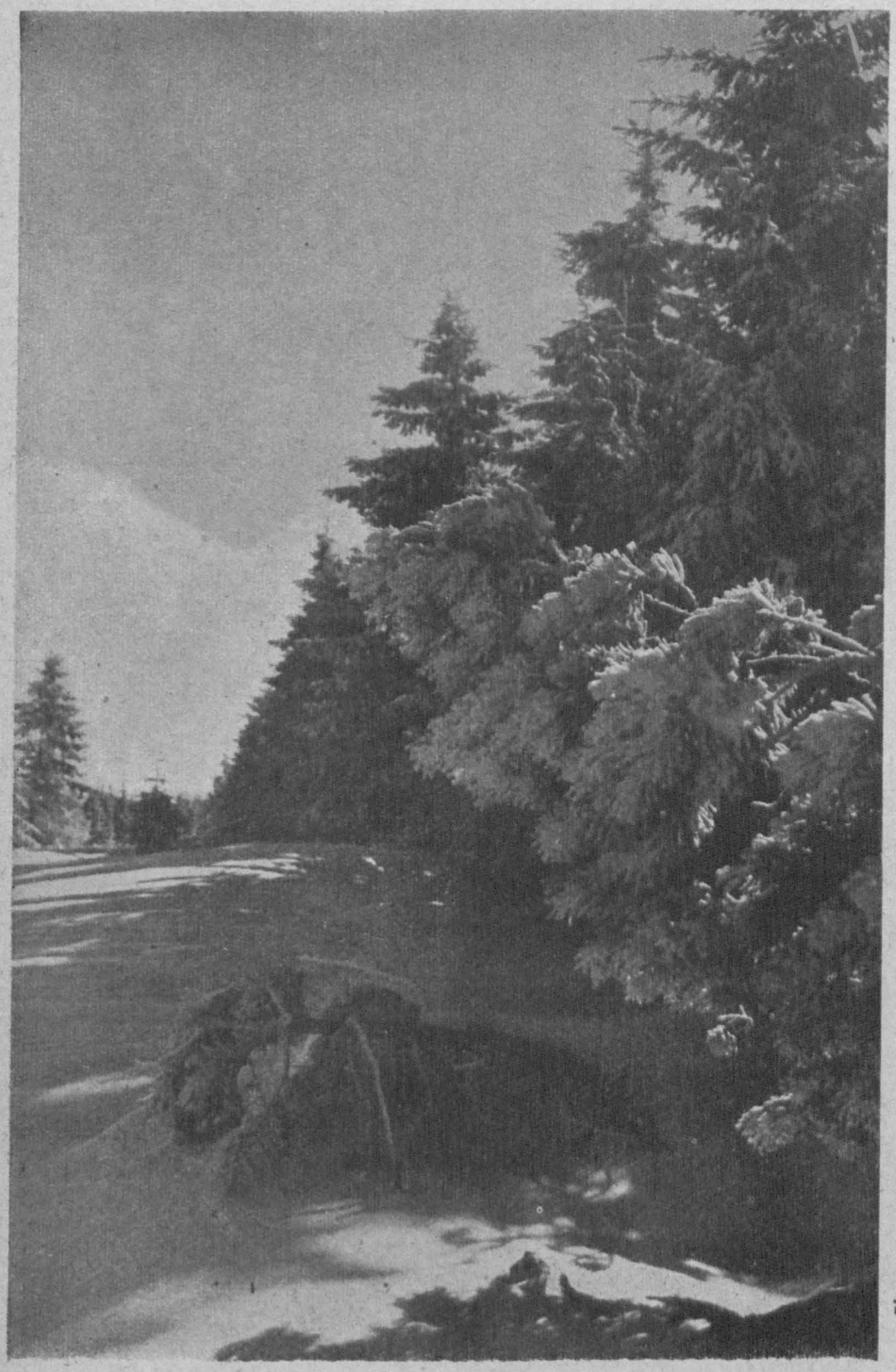

Богдан Кравців

Христос родився

I

Сиділи круг багаття
у шкурах, наче звірі —
і хтось: Христос родився!
А в них не стало віри...

Колядку затягали,
та рвалася безвпину...
— Він там, комусь родився!
І може й спас чужину!

А враз сліпуще сяйво —
(зраділа вся маржина) —
мов зіронька Дитятко
всміхалося із сіна.

Зірвалися. Припали.
Молилися Дитині:
— Між нами Ти родився!
Між нами, в цій країні!

II

Йшли дуки із почотом —
(нова зоря сходила!)
несли із України
і золото й кадило.

І кликав шлях в чужину
і вісті невгомонні.
— Там, десь царя знайдемо
і зложимо поклони!

А по снігу Дитятко
у сяйві діядему...
— Кудою Ти, Месіє?!
Та ж ми — до Вифлеєму!

Пристанув, світлим зором
у далеч звів без мови:
Над Києвом здіймались
хрести в огнях багрових...

III

Донесено цареві
і книжники ствердили:
Месія народився
і зможе темні сили!

І побоявся Ірод,
що землі, царство втратить
й послав він яничарів
шукати Немовляти.

Поміж дітей шукали...
І встала кров прокльоном —
і матері ридали
над Сяном і над Доном!

. . . Та янгол скрив Дитятко,
щоби, як Ірод згине,
вернулось, виростало
по селах України.

(Із збірки «Промені», Львів, 1929)

Ч.1(6) Січень, 1948

Сктм. Др. В. Янів

Великого бажайте!

У тридцяті роковини Крутянського Бою

Не має мабуть такого часу, — століття чи епохи, ані такого народу, що з найбільшим пієтизмом не схилявся би в гордій пошані перед жертвою крови вибраних. Стихне в роковий день гомін буднів, як в найбільше свято, до половини щоглів піднесуться повагом прапори, на цвинтарях та в мавзолеях загорять вогні і смолоскипи, — і в рішучій постанові застигнуть обличчя мужів і юнацтва, скам'яніють їхні черти. І не буде в той день в народі роз'єднання, непорозумінь, колотнечі, ні спорів. На мить, — в одній порі, — стане праця в найбільших заводах, а дзвони церков від найдальших закутин краю до столиці, від найменших сіл до найбільших міст співатимуть славу Поляглим. І в такт дзвонів тугою за чинами вдарятимуть серця, і ритмом спільних почувань і збірної волі битиме кров у б'ючках і подивом для геройства запалають очі. І не буде в той день людей, ні їх пристрастей, кляс, ні індивідуальностей, а тільки один нарід й одна віра: — нарід в бойових чотах і куренях, в залізних полках й опанцирених дивізіях. І мірою вартости народу буде спосіб святкування пам'яти героїв, як колись мірою його вартости було само геройство. Бо на геройство не здобудеться народ нікчемний. А чим більша жертва, зложена на полі бою, тим більша сила народу, що її складає, тим світліше його Прийдешнє. І завжди покланяючися Світлим Тіням, покланяємося одночасно теж Невмирущій Ідеї нерозривно зо собою пов'язаних поколінь, — Ідеї, що сталась ґрунтом, на якому виросло геройство.

І був вже час в Україні, бодай у значній частині її земель, в якім призначено окремий день для Пам'яти героїв: Були це роковини лицарського бою під Крутами. — Бо мабуть ніде з рівною силою, — як під Крутами, не унаочнилася мораль української Нації, — може не тієї однієї її верстви: — тобто може не співучасного до подій покоління живих, але мораль попередніх століть, мораль поколінь князів і дружинників, чи гетьманів, кошових і козацтва.

Бо ось добігало вже сім століть, як Батій руйнував Київ, а шість століть

Біг з перешкодами
Фото: Мир. Шевчик

від втрати самостійности останнього українського князівства — галицько-волинської держави. Попелом забуття притрушували століття Богданові і Мазепині дії. Ще Орлик оббивав чужі пороги европейських столиць, добиваючись для України підмоги, ще геройство жило в очайдушних куренях Запорозької Січі. Але ось більше сотні

Гей же в дорогу! . . . **Фото: Р. Загайкевич**

О. С.

Крути

Їм північні вітри гудуть;
Їм сніги завівають путь,
А вони йдуть без спочину,
А вони без загину йдуть.

Їм шати залляла кров,
На шмаття їх хорутов.
Та кожен, кожен із них
Смертю — смерть поборов.

Вслухаються в гуд і тиш
І чують, як ти гориш;
І сходять криком німовним,
Кривавим криком — коли ж?

років проминуло вже і від смерти незламного останнього кошового, що без соняшного променя 26 років карався в соловецькому манастирі. А все ж зберігся в народі якийсь рушій, що в дні 29. січня 1918 р. казав юнацтву не похитно заступити ворогові дорогу і відновити червону нитку безсмертної традиції. Чи може щось з більшою силою, як цей факт унагляднити нашу вартість як нації, а одночасно підкреслити виняткове значення Крут. І як хтось схоче зрозуміти славний бій на Чернігівських полях, якого даремно прийшлось би шукати в багатьох самостійних народів, то не зможе цього зробити без знання душі Народу, що на грані двох світів впродовж століть захищав культуру перед потопою диких азійських орд незагнузданого варварства. І тому поклін героям — це одночасно поклін тій Непоборній Силі, що зберегла нас від татарської потопи і що сьогодні каже творити нове життя. Бо тільки з тієї сили змогло вирости геройство, що не дозволяє чужинцеві легковажно пройти попри сторінки нашої бувальщини.

* * *

Як князі з хоробрими Русичами щитами черленими поля городили перед наїздами орди, як одважні дружинники на полі бою шукали для себе чести, а князеві слави, як широко про наших предків слава по світу лунала, то одночасно про їхні чини, далеко від гамору життя, в тишині чернечих келій монахи книги писали, щоб слава по століттях ще оджила. Тоді надхнений гордими чинами Боян віщі свої пальці на струни клав і соколів пускав на стадо лебедине. Тоді повстав безсмертний твір українського духа «Слово о полку Ігореві», нерозривно зв'язаний з Ігорем і його Дружиною, його задумами і його походом. І «за землю Руську» до сьогодні б'ється в творі гаряче серце автора, що вище лицарських чинів ставить добро і єдність Української держави.

І в творах тих таємниня, чому Крутами в рішальний мент зуміла промовити Нація, не зважаючи на століття неволі. В творах і цілій культурі. Бо самі князі давали приклад громаді, як жити, щоб сотворити вічні вартості. Але про ті приклади могли ми по століттях дізнатись з літописів чи пам'ятників культури, під яку самі князі клали основу.

Ось про Ярослава Мудрого читаємо, що книгам він присвячував належну увагу, сам читаючи не тільки в день, але й ночами. І зібрав письменників многих і перекладав з грецького на мову слов'янську і списував многі кни-

Андрій Гарасевич

Крути

Земля дрижала. Схід в вогнях жеврів.
Сурміли сурми. Гримали тармати.
А в їх очах вогнистих та завзятих
горів святий, благословенний гнів.

Ішли, де білість сніжанних полів,
де смерть взялася з вітром танцювати.
Свистали кулі . . . Рвалися ґранати,
— і постаті майнули в вир вогнів.

І прогоріло . . . Порохом зайшло . . .
Могилок триста заросло травою.
А ти, як все, усміхнене село
сниш сині сни в солодкому спокою.

Із збірки «Сонети»
Прага, 1941

ги в поуку людям і вірним. І прикрасив многими іконами золотом, сріблом і церковною посудою святу Софію, що її оснував. А ставив церкви по містах і по городах. — Це тільки уривки, з яких проте можна уявити цілість. І з них можна виробити собі погляд на зв'язок культури й героїзму.

Бо ось і Крути цього прикладом. В найближчі — по невдачі визвольних змагань — роки мало чується про Крути. Про них мало й хто знає, але вистачає кількох коротких заміток в пресі, щоб Крути ожили, як леґенда у живім слові, у творчості письменників і мистців, у книгах, образах і різьбах. І жертва найкращих до віку буде невичерпаним джерелом надхнення і віщих слів. І жертви найкращих виказуємо себе щойно тоді гідними, як ціле наше життя це один творчий труд, це одно безперервне горіння, це беззастережна вірність Ідеї і заповітові. І щойно тоді можемо мати чисту совість, як згідно зі заповітами героїв на нові рейки пхнемо ціле наше життя у всіх його ділянках: нашим потом і кров'ю, трудом і жертвою, словом і життям.

І саме ще й тому в героях Крутів віддаємо честь і шану не тільки самим лицарям, але й цілій Нації, що в кожнім геройстві нерозривно з людьми сплелася культура народу і голос століть. І в Крутах мусимо бачити не тільки самі Постаті, але й відгомін Святославових походів чи Конотопу і горді слова наших літописців і пророків.

* * *

Є залізна послідовність у жертві: Крути це властиво перший чин української відродженої державности. Останнім чином треба вважати Базар. Між тими двома боями замкнена слава, що з неї сил черпати можна на століття. А одночасно перший і останній чин найбільше недосяжні напруженням геройства. Тільки що під Крутами ще ставали лише свідоміші, а під Базарем вже ставали всі верстви плече об плече, як мур, суцільно, нерозривно. І наче символ їх — сірий і невідомий досі козак Щербак, такий великий у своїй вояцькій скромності, як найбільші лицарі історії. 359 їх спочило там у братській могилі до дня суду, коли стануть вони спільно перед Єдиним як достовірні свідки. Не записала історія докладно кілько юнаків лягло під Крутами. Може й те саме навіть дивним призначенням число?... Бо є важкі до вияснення холодним розумом аналогії між Крутами й Базарем. І ось тільки двічі сколихнув Україною в однаковий спосіб спів гимну, незаглушені слова «Ще не вмерла», що їх старалися убити сальви крісів і стрільна кулеметів.

І як слова гимну до нині завжди живим спогадом, так і заповіт: На службу до ворога не підемо! Не дамо покорити свойого вічного духа! На сором не видамо звичаїв, не викривимо здобутих століттями у боях національних ціх і черт.

І буде день морозний, як морозним був ранок 29. січня 1918 року. І падатиме сніг і пластинки коврами вкриватимуть поля політі геройською кров'ю.

І стане на полях вибраний муж з-поміж нас, найдостойніший між живучими, найбільше поважаний і заслужений, найбільше пошани гідний і казатиме слова тверді мов залізо, прості й величні, як вояцька душа, гримучі, мов удари меча, мов чини, що день той дарують.

Через кладку
Фото: Мир. Шевчик

І задивлені у нього і заслухані в слова глядітимуть залізні лави, плече об плече — всі до одної верстви народу, що шлях хвилині тій мостили.

І не буде туги ні стогону, але радість і дзвони.

І як на Крутянських полях в той день відслонять пам'ятник з ґраніту, могутній спів «Не пора» стане віддзеркаленням настрою, і всього того, що лучить нас як Націю в нутрі і що відрізняє нас від других.

А ми? Ми маємо той день підготовляти й прискорювати, словом і ділом, щоб готовою була Нація, як настане день чину. —

Великого бажайте і велике творіть, Друзі, бо тільки великі бажання і рівні їм чини здійснять те, чого прагнемо і чим справді вшануємо героїв — Перемогу.

Усім пластунам і пластовим частинам, що з нагоди Різдва і Нового Року надіслали побажання для Пластової Старшини і для мене особисто — щиро дякую та бажаю їм усього найкращого в Новому Році, а передовсім скорого повороту в наші гори та в рідні степи України.

Др. АТАНАС ФІҐОЛЬ
Голова Пластової Старшини
15. січня 1948.

ПРИВІТ УКРАЇНСЬКИМ ПЛАСТУНКАМ З НАГОДИ РІЗДВА ХРИСТОВОГО ВІД КНЯГИНІ МАРІЇ МАССІМО-ЛАНЧЕЛОТТІ ПРОВІДНИЦІ ІТАЛІЙСЬКИХ СКАВТОК

Con mille ringraziamenti dell'Associazione Guide Italiane e sinceri auguri! Manderemo la Loro bella cartolina anche alle „Esploratrici" (che momentaneamente hanno la presidenza della Federazione). Buon anno a tutte le gentili Esploratrici Ucraine!

M. Massimo -Lancellotti
Presidente A. G. I.
(Movimento Cattolico)

28. 12. 47

Зміст цього листа в перекладі такий:

Велике спасибі за побажання від Товариства Італійських Ґвід (скавток) і щирі побажання від нас: Пошлемо Вашу гарну листівку теж і Експлоратрічі, (що в їх руках тепер провід Федерації). Щасливого Нового Року всім шановним Українським Пластункам.

Пояснення: Товариство Італійських Ґвід — організація католицьких скавток в Італії. Експлоратрічі — скавтки, членки із загального скавтського італійського руху. А. ДЖ. І. — Асочаціоне Ґвіде Італіяне — Товариство Італійських Ґвід.

Готуються до майбутніх завдань Фото: Мир. Шевчик

Джулієта Ляв

основник дівочої скавтської організації в США

Основницею дівочої скавтської організації в США була Джулієта Ляв (Juliette Low) з роду Ґордон. Джулієта, або Дайсі, як її звали дома і її приятельки, народилася 31. жовтня 1860 р. в Саваннаг (Ґеорґія). Була шостою дитиною у своїх батьків.

Вже в дитячих роках виявляла вона міцну індивідуальність. Завжди була провідницею забав. Товариства мала багато, бо, як оповідають, нераз і понад 20 дітей забавлялося під проводом Джулієти. Найрадше бавилися діти в засновування господарства у верховітті низьких розлогих дерев, що росли на подвір'ї її дому.

Підрісши, Джулієта вчилася в початковій школі в Саваннаг, потому у школах Вірджінії і Нью-Йорку. Навчання закінчила з дуже добрим успіхом й вернулася додому і в 1886 році вийшла заміж за Вільєма Ляв. Незабаром виїхали молоді до Англії і там поселилися. Але ж на самому початку перебування в Англії трапилося Джулієті нещастя. Вона оглухла і залишилася глухою вже до кінця свого життя.

Була Джулієта дуже здібною і талановитою маляркою і різьбаркою. Завжди була дуже діяльною на суспільному полі і всюди першою. Життєрадісна, привітна, дотепна й весела — вміла відчувати гумор, жарти й розвагу. Любила людей, особливо ж молодь і знала з'єднати собі і дітей і старших. Любила теж і звірята. За все це любили її дуже рідні та знайомі і мала Джулієта чимало приятелів, які завжди помагали реалізувати їй задуми і пляни. Слава про Джулієту дійшла й до королевої, яка запросила її до себе.

Любила Джулієта й мандрувати. Побувала під час своїх подорожей і в Єгипті і в Індіях.

Була бездітною. Коли помер її чоловік, Джулієта стала дуже самітною. Та на щастя в той час — 1910 р. — познайомилася вона з лордом Бейден Пауеллом і за його спонукою зацікавилася скавтським рухом, який став організуватися з 1907 року, спочатку як рух хлопців.

Пізнавши принципи й мету скавтського руху, Джулієта Ляв стала гарячою прихильницею скавтизму. В 1911 році почала вона працювати в дівочому скавтському гуртку в Ґлін Ліон у Шотляндії. Згодом зорганізувала два дівочі скавтські гуртки в Лондоні. В січні 1912 року виїхала Джулієта кораблем Аркадія до США. Тим же кораблем їхали тоді Роберт Бейден Паул і його майбутня дружина Оляв Соамес.

З початком березня 1912 р., перебуваючи в своєму родинному місті Саваннаг у Ґеорґії, Джулієта запросила до себе 24 дівчат і розповіла їм про велику ідею скавтського руху. Вже 12. березня того ж року в домі Люїзи Портер в Саваннаг створено на сходинах дівчат два дівочі скавтські гуртки. Дайсі Ґордон, братанка Джулієти Ляв, вписалася першою в члени гуртка.

Так почалася «велика гра» в дівочий скавтський рух у США. Перейнявши ідею скавтизму від своєї провідниці Джулієти Ляв, дівчата стали працювати за вказівками скавтського закону, який наказував «бути завжди готовим» і «чинити добре діло».

Вже в травні 1912 року дівочий скавтський гурток святкував свій великий день. Тоді виступили дівчата перший раз офіційно, в скавтському однострою, пошитому з темно блакитного тривкого матеріялу з ясно блакитною стяжкою. Пізніше барву дівочого однострою змінено на «кгакі», а вкінці на теперішню зелену. З того часу однострій став гордістю кожної скавтки. Він дає гарного вигляду цілому скавтському гурткові, помагає творити скавтську спільноту-дружбу, вкінці допомагає вдержувати взаємини із сестрами-скавтками в цілому світі.

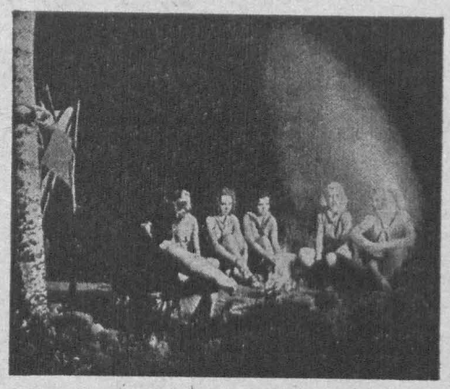

Скавтки біля ватри

Скавтська дівоча організація в США починає рости з року в рік. Незабаром у всіх стейтах Америки вона стала зареєстрованим товариством. В 1916 році Джулієта Ляв видала книжку п. н. «Як дівчата можуть допомогти своїй Батьківщині?». У Вашінґтоні створилася національна рада дівочих скавтських товариств і на перших річних зборах цієї ради обрано Джулієту Ляв першою президенткою, якою вона була аж до 1920 року. В 1919 р. в лютому сворено міжнародну раду скавтських жіночих організацій і Джулієту Ляв обрано членом-кореспондентом цієї ради.

Наприкінці свого життя пережила Джулієта Ляв радісну хвилину, а саме в 1926 р. в травні відбулася в США четверта міжнародна жіноча скавтська зустріч, перша поза Вел. Брітанією, в таборі «Едіт Масі». У цій зустрічі брали участь скавтки з 29 країн. Присутнім був теж провідник всесвітнього скавтського руху Бейден Паул і його дружина. На пам'ятку відбуття цієї зустрічі Бейден Паул засадив на місці зустрічі дерево. Зворушливою хвилиною було вкидування в'язаночок хворосту до ватри. Ці в'язаночки загорювалися разом у великий вогонь скавтського братерства і дружби.

В тому ж році дівочий скавтський улад у США нараховував уже 137.012 членок.

В січні 1927 року Джулієта Ляв померла в своєму ж родинному місті Саваннаг.

Американські й індійські скавтки
Фото: Нюсвік

Декілька місяців після її смерти створено — для вшанування її пам'яти — «Фонд світової дружби імени Джулієти Ляв». Всі скавтські дівочі коші в США причиняються щороку своїми вкладками до збільшення цього фонду. Під час останньої — т. зв. другої світової війни, цей фонд дав велику допомогу сестрам-скавткам, що потерпіли від війни. Крім цього видано книжку «Джулієта Ляв і дівочий скавтизм», як теж день народження Джулієти 31. жовтня визнано офіційним днем святкування засновин дівочого скавтського руху в США.

Велика ідея скавтизму, защіплена в США Джулієтою Ляв, захоплює все більше дівочу молодь Сполучених Штатів Америки. В 1941 році дівочий скавтський улад у США нараховував 670.380 членок.

БУВ ПЛАСТУНОМ

Студент квапився на лекцію. Здалека видно було трамвай і він приспішив кроку. Була зима й на вулицях було ховзько. Студент посовгнувся, впав, але все ж таки встиг сісти до трамваю. Коли вже трамвай рушив, він почув дивний біль і розіпнявши плаща завважив, що металевий олівець, якого носив у грудній кишені, вбився йому глибоко в груди. Сталося це мабуть тоді, коли він впав. Завважили це й інші пасажири і всі, включно з кондуктором, хотіли йому помогти і витягти олівця. Але студент сказав: — «Ні, це справа лікаря-хірурґа, будь ласка, допоможіть мені дійти до шпиталю!»

Трамвай станув, студента знесли на вулицю, покликали рятункового воза, що відвіз його до шпиталю. Там негайно взяли його на операційний стіл. Олівець доходив майже до серця. Найменший порух олівця міг спричинити негайну смерть.

Після операції студент запитав лікаря:

— Чи я буду жити?

— Очевидно!

— Але, чи я літом зможу знову грати в копаного м'яча?

— Так, зможете! Будьте спокійні....

Студент був урятований тільки тому, що він був скавтом і що важко ранений не забував скавтської інструкції: не братися до діла, що його може виконати тільки лікар.

Така подія трапилася недавно справді в США.

У службі для Батьківщини

Англійський скавтизм

Провідник всесвітнього скавтського руху ген. Бейден Пауел сказав: «Вашими ділами нехай править любов і добра воля. Кожен повинен змагати до щастя й особистого добробуту, але ж осягне їх тільки працею для Бога й Батьківщини.»

Таким принципом руководився Бейден Пауел, даючи почин скавтському рухові і розуміючи, що скавтизм буде гарним доповненням існуючих у Великій Брітанії організацій молоді.

Але ж коли з цього почину розвинувся великий самостійний рух молоді, то й тоді амбіції скавтизму були завжди скромними. «Звичайне щоденне діло стало неначе символом і дороговказом скавтського руху». Від скавтів не вимагав ніхто великих діл, посвяти й геройства, але ж тільки того, щоб вони доходили до свого щастя звичайною щоденною службою людям і Батьківщині.

Англійські скавти і скавтки склали свій перший іспит під час першої світової війни. Заки змобілізовано армію й поліцію, скавтські провідники й інструктори, які були на різних високих становищах у державі, закликали скавтів стати на допомогу загроженій Батьківщині. Так, виконуючи своє щоденне добре діло, почали скавти охоронювати залізничі мости й телефонні лінії. Головний інженер пошти передав головній скавтській команді таємні мапи телефонічної сітки і за кілька годин п'ять тисяч скавтів стояли вже на визначених місцях. На бажання лорда Кіченера морські скавти перейняли охорону побережжя і крім того передано під їх охорону радієву станцію. Скавти були підчинені безпосередньо адміралові. Їх здемобілізовано щойно в 1920 році. Цю службу виконувало 32 тисячі скавтів. Сухопутні скавти творили допоміжну службу возних, шоферів, посильних. Скавтки працювали в лікарнях і суспільних організаціях.

Коли в 1939 році політична ситуація ставала все більше напруженою і війна здавалася неминучою, англійські скавти почали приготовлятися щоб стати на допомогу Батьківщині. Вони мали вже досвід з минулої війни і були ще краще, як тоді, зорганізовані. Але ж скавтам не визначено в загальному пляні оборони ніякої ролі. Тоді сказали собі скавти: «Гаразд! Коли «стара Англія» не вимагає великих діл, ні великої збірної акції, то ми дамо щоденне добре діло.» Так і зробили. Своє добре діло виконували в 115 допоміжних організаціях. Між іншим перейняли скавти опіку над евакуованими, опіку над дітьми, дбання про багаж евакуованих і подорожніх і т. ін. Займалися вони теж біленням пішоходів, перешкод біля доріг, замків у дверях; давали лекції англійської мови втікачам із чужих країн і виконували службу в протилетунських сховищах, організували приміщення для вибомблених, будуючи часто шатра для них. Хоч і не могли працювати скавти на «небезпечних становищах», то все ж таки у скавтській хроніці записано багато справді геройських діл. Для прикладу подаємо прізвище одного із скавтів-героїв Д. Л. Джонса, який одержав найвище відзначення *„Order of the British Empire" (O. B. E.)* за врятування двоїх людей, присипаних румовищами збомбардованого дому. Він дістався до них і з власного тіла зробив рід даху, щоб під час відкопування хоронити їх перед зраненням. Так видержав він 4 години, будучи ввесь час під загрозою засипання. Під час того піддержував духа нещасливим. Багато геройських діл зробили морські скавти і під час відвороту з-під Дюнкірхен.

Своїми скромними добрими ділами доконували нераз скавти чудес. Водночас мали велике моральне задоволення, допомагаючи в тяжкий час своїй Батьківщині.

Да-Пе.

Брітанська престолонаслідниця Єлисавета в однострої морської скавтки
Фото: Дороті Вільдінґ

Бейден-Пауел в 1908 році
Фото: «Джемборі»

МАРКИ

наліпки видані з нагоди Ювілейного Свята Весни в Міттенвальді, можна ще набути в Кооперативі «Пласт». Продається лише цілі серії «Ю. С. В.» і «У. П.» разом 16 шт. Ціна за неперепечатані 20 Рм. За перепечатані печаткою «Ювілейне Свято Весни в Міттенвальді і наклесні в альбомчику «Ю. С. В.» 25 РМ.

З ЗАПИСНИКА ПРИРОДНИКА

Найбільший ссавець

Всі знаємо, що найбільшим ссавцем є кит. Багато китів коло Ґренляндії, але найбільші з них живуть в океанах південної земної кулі.

Бували випадки, що забитий кит мав 34 метри довжини і важив 149.700 кілограмів.

Самичка годує мале китинча своїм молоком шість місяців. Народжене мале має довжину 7 метрів.

Паща у кита велика, але горло дуже вузьке, дещо більше кулака. Живиться кит виключно дрібними морськими рачками, до 3 см довжини. Течія і вітер зганяють безчисленну скількість рачків і такими «пасовиськами» плавають кити громадами по 8—10 штук.

Найменший ссавець

Це мишка-землерійка. Лише вона не гризун, як наша миша, а завзятий хижак-комахоїд.

Найменша землерійка живе в середущій Азії і довжина її тіла всього 36 міліметрів, а хвоста 27 міліметрів.

Вона дуже пажерлива. Поїдає всяких комах, хробаків і слимаків. Інколи має відвагу нападати на жаб і мишву, які в кілька разів більші за неї. Голоду не видержує і без їжі, за кільканадцять годин, гине.

Зізіфікус

В Туркестані росте дивне дерево. Воно не дуже високе і має дрібне зубковане листя. Коли пожувати це листя, то людина зразу перестає відчувати смак солодкого. Тоді не тільки не відчуваємо двох-трьох кусків цукру в склянці чаю чи кави, а й сам цукор в устах здається крейдою.

Пожувавши цих листків, не відчуєте навіть солодощів сахарини, яка у 500 разів солодша за цукор. Це ділає так через короткий час на наші нервові смакові бородавки на язиці — алькалоїд зізіфікус, що є в листках згаданого дерева.

Лелеки

Найбільше лелек (бузьків) живе в місцевості Тімбукту в Африці. Один з подорожніх пише, що він зустрів там щонайменше яких сто тисяч бузьків і то не перелетних, але таких, що живуть там постійно.

Подав **Л. Бачинський**

Вуйко, Ч-ець

Пласт в Італії

Для пластуна-українця, що не цікавився ближче пластовим рухом в Італії, важко зор'єнтуватися у його організаційному розподілі, що настав внаслідок підходу до основ італійського пласту. Духовість італійця, як представника романського й середземного (гарячого) народу, що виховувався на старій католицькій культурі, саме в центрі й бастіоні католицизму, мала — зрозуміло — свій сильний вплив на більшу частину італійського пласту. Тим то ми в Італії зустрічаємося з двома виразними пластовими напрямками, що уформились у дві пластові організації — католицьку та загальнонаціональну, що живуть і працюють нарізно.

Для кращої ор'єнтації подаю організаційну схему італійського пласту, що ділиться отак:

1. Італійське Католицьке Скавтове Товариство — Associacione Scautistica Cattolica Italiana, або скорочено ASCI («аші»).
2. Товариство Італійських Пластунок (католицьких) — Associazione Guide Italiane,скорочено AGI («аджі»);
3. Молоді Італійські Пластуни — Giovani Esploratori Italiani, скорочено GEI («джеі»), що діляться на:
   а) Національна Корпорація Молодих Італійських Пластунів — Corpo Nazionale Giovani Esploratori Italiani, скорочено CNGEI («кнджеі») та
   б) Національна Унія Молодих Італійських Пластунок — Unione Nazionale Giovani Esploratrici Italiane, скорочено UNGEI («унджеі»).

Обидві чоловічі пластові організації, цебто «аші» та «кнджеі» творять федерацію. Управа федерації складається з 3 (трьох) членів одних і з 3 (трьох) членів других і голови. Голова міняється що півроку, а саме: пів року головує голова католицьких пластунів («аші» - в), а пів року голова національних пластунів («кнджеі»-в). Під сучасну пору головство федерації находиться в руках «аші»-в, тобто католицьких пластунів, а ним є інж. Освалдо Монасс ((Osvaldo Monass).

Також і жіночий пласт, цебто «аджі» (католички) та «унджеі» (національні) творять свою федерацію — Federazione Italiana Guide ed Esploratrici, FIGE («фідже») де головство належить рік одним, а рік другим. Головою тепер є княгиня Марія Массімо Ланчеллотті (Maria Massimo Lancellotti), президент «аджі»-в.

I. Найчисленніша пластова організація це — католицький пласт «аші», де згуртована тільки хлоп'яча католицька молодь. Як колись наш пласт розвивався головно при школі, а його опікунами були вчителі, професори тощо, так «аші» гуртуються коло церкви, а духовий провід спочиває в руках священиків. То ж оця молодь проводить свою пластову працю під патронатом католицької церкви та під її кутом зору, цебто підклад пластової вихови та праці є — католицизм.

«Аші» тепер начисляють 49.220 членів, у чому юнаків — boy scaut 28.950, вовченят — lupetti 5.930, піонерів — pionieri-rovers 4.990. а решта творять старший пласт і провідницький елемент.

На чолі католицького пласту стоїть начальник — Caposcaut, але тепер це місце не обсаджене. Організацією управляє Центральний Комісаріят — Commissariato Centralle, а його головою є вже згаданий інж Освалдо Монасс. Сам Центральний Комісаріят має 12 членів, що ведуть відповідні пластові референтури.

Католицький пласт «аші» існує в Італії від 1917-го року з перервами, бо за час фашизму був заборонений і працював до деякої міри в підпіллі. Пластова відзнака «аші»-в це — стилізована подовгаста лілійка без жадних додатків, написів, чи буков.

Пластові журнали: «Esploratore» (пластун), місячник для юнаків та 2. «Estote Parati» (Будьте готові), двомісячник для провідників. Адреса: Commissariato Centrale (A. S. C. I), Roma, via della Conciliazione, 1.

II. На католицько-світоглядовій основі розвивається й друга пластова організація - Товариство Італійських пластунок «аджі»-в. Ця організація живе зовсім окремим і незалежним життям, а кермує нею її центральний Комісаріят на чолі з княгинею Марією Массімо Ланчеллоті, що про неї вже була згадка.

Італійський жіночий пласт малочисельний, заледве налічує тисячу членок. Він теж і молодий, бо заснувався допіру 8. IX. 1943-го року після розвалу фашизму. Ця організація є в стадії оформлювання та шукає доріг своєї діяльности. Вона ще не зовсім свідома своїх завдань, і старші пластунки не мають ясних і чітких понять про свої завдання та свою ролю щодо пластової праці. Їх праця, як старших пластунок, зводиться до провідницької ролі,чи суспільно-громадської праці. В нашому розумінні пластового життя в куренях, чи гуртках, як самостійних одиницях між італійськими католицькими пластунами — немає.

Католицький дівочий пласт ділиться на:

1. Зозульки — Coccinelle (кочінелле) (нім. Marienkäfer), наші вовченята, від 7-11 років;
2. Юначки — Guide (ґвіде) від 11-17 років;
3. Старші пластунки — Scolte (сколте) від 17-22 років.

Італійський скавт

Старші за ті роки входять у провідницький елемент, або посвячуються громадсько-суспільній праці.

Пластова відзнака це — конюшинка (trifoglio) на хресті з буквами на кожному листочку A. G. I. («аджі»).

Пластовий місячник «La Guida» (пластунка, провідниця).

III. Третя пластова організація в Італії це — національний пласт, що об'єднує пластунів - «кнджеі» та пластунок-«унджеі». Організаційно й ідейно нам ближчий. Ця організація держиться засади, що пласт повинен гуртувати всіх, що тільки прагнуть включитись у пластове життя. Не акцентує релігійної приналежности, в протилежності до «аші»-в і до «аджі»-в; ставить за ціль своєї пластової праці в першу чергу плекання характерів, а все інше випливає з цього основного принципу. У своїх рядах мають і католиків (більшість), і протестантів, ба навіть і пластунів мойсеєвого віроісповідання.

На чолі організації «джеі»-в стоїтв голова (presidente generale) проф. унів. Ґвідо де Руджеро, а начальником пласту (capo scaut) є д-р Луіджі Піротта.

Організація охоплює 5.000 пластунів (esploratori) та коло тисячки пластунок (esploratrici). Діляться на:

1. Вовченята (lupelti) від 8-12 років;

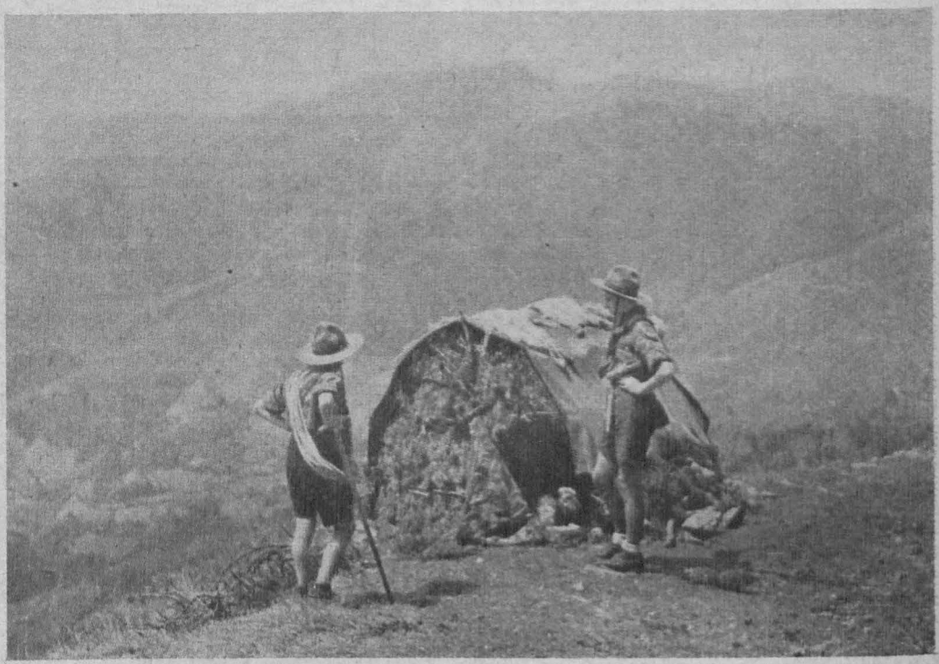

Італійські скавти на мандрівці

Фото: «Джемборі»

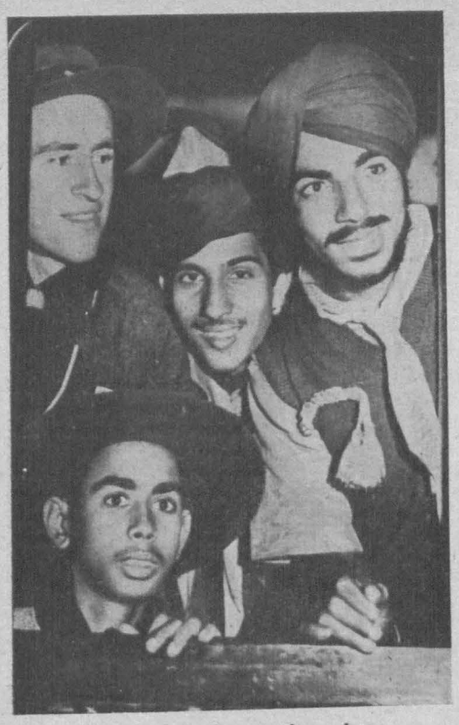

Скавти з усіх сторін світу
Фото: Дена

2. Юнаки (scaut) три роди, « 12-16 «
3. Старші пластуни (scolte) « 16 далі та
4. Сеньори (seniores).

Пластова відзнака пластунів-«кнджеі»-в — стилізована лілійка, коротша від лілійки «аші»-в та має на трьох листках три букви: G. E. I. («джеі»).

Відзнака пластунок-«унджеі»-в конюшинка з тими самими буквами, що й у пластунів, на трьох листочках.

Видають такі часописи:
1. «Boy Scaut», місячник для юнаків;
2. «Primule e Trifogli» («Прімуле е Тріфольї», первоцвіти і конюшинки), журнал для юначок.
3. «Sii preparato!» (будь готов!), журнал для провідників «джеі»-в.

Організація «Джеі»-в повстала ще в 1912-му році та проіснувала до 1927-го р. Після упадку фашизму відновилась у 1944-му році.

І чоловіча й жіноча федерація належать до Міжнародного Скавтового Бюра в Лондоні. Либонь тільки на домагання цього ж самого Бюра італійські пластові організації мусіли створити федерації, бо інакше не хотіло це Бюро визнати окремих пластових організацій в Італії.

Підводячи підсумки вище сказаного, доводиться ствердити, що в Італії існують три, чи навіть чотири, пластові організації, що живуть своїм, окремим життям, які з собою пов'язані організаційно тільки на вимогу зовнішнього світу і та організаційна з'вязь тільки формального характеру. Немає для всіх пластових організацій спільного проводу, немає якогось спільного оформлення, однієї організаційної системи тощо. Кожна пластова організація оформилась, чи ще оформлюється, на свій лад і за своїм розумінням пластової ідеї та її проводженням у життя. Навіть такий зовнішній символ пластової організації як пластова відзнака проявляється в Італії, в її пластових організаціях, у чотирьох (!) різних формах Кожна організація видає свої окремі часописи й інші свої видання. Не треба й згадувати, що правила, зарядження, накази тощо однієї пластової організації не зобов'язують членів іншої пластової організації в Італії.

інж. А. ІВ.

Юр. Федорович

Стінками »Сплячої відьми«

Із «Сплячою Відьмою» (Ротгофен 1369 м — Ляттенґебірґе) у нас давнє знайомство. Це нині ми вже втретє біля неї. Двічі стукали, витратили багато сил і часу — і завертали переможені. Попробуємо сьогодні.

На «чоло» нецікаво — там легкий підхід. Зате «ніс» і «борода» із півночі й із заходу нічого собі. Рішаємося виходити на «ніс». Оглядаємо стінку й обмірковуємо можливості спинатися. Бачу розв'язку, але Андрій досить довго відстоює іншу дорогу, вкінці капітулює перед моєю «невгнутістю», а Юрко тільки притакує мені. Виявилося, що в мене «добрий ніс», бо потрапили ми на вихід через т. зв. «Вестфлянке», один з кращих в цій околиці.

Виступаємо у звичайному порядку: Андрій Гарасевич, Юрко Любінецький і я. Юрко, тому, що він «найкоротший», іде завжди поміж нами «довгими». Переходимо через кілька навислих місць, що їх охрестив я «животиками» (ця назва мала довго своє почесне місце в нашім альпійськім словнику), пробиваємося косодеревиною і задержуємося менш-більш у половині дороги до шпиля під ключевою позицією. Гладкий скельний «гребінь» — і треба його перейти. Помагаю Андрієві і Юркові, а сам стрягну, бо нікому мені помогти, а шнура нема... Пробую на всі лади. Не йде. Знервований безуспішними спробами, закурюю цигарку. Заспокоююся і пробую ще раз і ще раз . . . Не йде . . . Рішаюся вертатися. Друзі відраджують, але іншого виходу нема. Андрій з Юрком вгору, а я вниз, Перший «животик» проскочив напрочуд легко, зате з другим куди важче, як думав. Ніяк не можу найти доброго місця для ноги, та й за ніщо не можна зловити добре рукою. Все рухається . . .

Пробую зійти щілиною ліворуч, але по кількох кроках завертаю. Завузька, а на добавок ще навислий камінь, що його ніяк обійти. При цій нагоді зривається з-під моїх рук велика брила, котиться вниз і робить багато шороху. Андрій запитує з гори, що сталося, а коли чує мою відповідь, додає: «Думав, що тебе вже чортяка зіштовхнув!»

Гаятися ніяк... Видержуючи тягар тіла на правій руці, перегинаюся лежма взад і врешті нога находить опертя. Пробую — держиться. Обережно переношу тягар на ногу, находжу опертя другою, рукою за щілину — і «животик» поза мною. Решта йде гладенько. Виходжу на сонце і бачу друзів на шпилі...

Наступної неділі (кінець жовтня 46) ми знову у «відьми» в гостях. Тим разом ми удвійку з Андрієм і йдемо на «бороду». Щілиною згл. широким комином поміж стіною «Вестфлянке» «носа» і «бороди» спинаємося вгору. Камінь холодний, в пальці заходять запари — і ми щасливі, коли осягаємо шпиль.

Дещо трудніше було сходити, бо не мали шнура. Тому перейшли ми переходом («кверґанґ) на стінку («Вестфлянке») «носа» і в гору і через «чоло» вниз...

Ще один раз в тому році були ми у «відьми». Разом із пластунами в ролі «вожатих»... Хлопці пішли підходом на «чоло», а ми з Андрієм з куском шнура через «Вестфлянке». Гребінчик скапітулював легко — і за півгодини ми були на шпилі. * * *

Сезон 1947 почали ми відновленням «старого знайомства» з «Відьмою». — «Пішли по благословення!» — кепкував Андрій. Ішли ми здовж хребтом, починаючи від «груди», як кажуть німці «дурх», не зважаючи ні на стежку, ні на знакування, до Драйзессельштуль (1678 м.), а там косодеревиною вниз до залізничого перестанку Вінкль. Пообдряпувані до крови руки і ноги, подерті сорочки і панчохи були пам'яткою нашого мандрування косодеревиною...

Виходити на скельні стіни «Сплячої Відьми» дуже корисно альпіністам-початківцям. Не ставляючи надто великих вимог, своєю крихкістю вчать вони початкуючого альпініста «азбуки», а вправному нагадують про велику вимогу скель: бути обережним завжди і всюди. І тому в туристичній книзі на шпилі «Сплячої Відьми» знайдете підписи альпіністів «з маркою», членів гірських рятівничих дружин (Берґвахе) з поміткою «Ібунґсклеттерай», побіч підписів маловідомих, а то й зовсім «недільних альпіністів» (Зоннтаґсберґштайґер).

В лісовому скавтському таборі

З мандрівок по рідному Краю

В. Ор.

Наймолодше з наших міст

Одеса велике місто і водночас найбільша українська чорноморська пристань. Все ж таки як місце поселення вона дуже давня. Ще до Христа була пристань істріян та ісіяків, звана Одес чи Ордас. Ця оселя зникла під час нападів азійських народів у 3—4. столітті по Хр. В 14. ст. згадується ця місцевість як володіння Литви. У 15.ст. тут повстало турецьке укріплення й торговельне місто Хаджибей, а 1764 року турки побудували кріпость Єни-Дунія. Договором в Яссах (1791) Хаджибей признано Росії. Тоді розбудовано тут воєнно-торговельний порт і в 1794 році перейменовано його на Одесу. В Олександрівському парку в Одесі залишилися ще й до сьогодні руїни старої турецької фортеці — частина фортечної стіни з вежою.

З 1794. року місто почало дуже швидко зростати. Сприяло цьому й те, що його перші начальники, особливо ж князь Рішельє, градоначальник Одеси з 1803 року і 1805 губернатор т. з. Новоросійського Краю, були культурні, европейськи освічені люди. З перших днів свого існування Одеса стає великим торговельним портом, через який вивозять здебільша «українське золото» — пшеницю. Таке значення мала Одеса до самої революції. Зростаючи, вона вабила до себе все більше чужоземних купців, які засновували тут свої контори, торгували і вели великі торговельні операції. Особливо сприяло розвиткові Одеси те, що вона була оголошена «вільним портом», значить, що уряд не брав у ній мита із закордонних товарів.

Уже двадцятими роками минулого сторіччя в Одесі працювала італійська опера, виходили газети, діяла велика біржа, де складалися угоди на сотні тисяч карбованців.

Особливо гарне враження справляє Одеса з моря. Ще здалеку видно, що вона розташована двома терасами. Далеко в море заходить кам'яний мол, в кінці якого височиться білий Воронцовський маяк. За молом галасливий порт: десятки пароплавів з прапорами

Морська вежа в одеському порті
Фото: Арх. БК.

держав мало не всього світу. Ось зелено-біло-червоний італійський, білий, з блакитним хрестом і такими ж поземними смугами — грецький, червоний із білим півмісяцем — турецький, а там англійські, французькі й американські прапори . . . Траплялися тоді — ще до першої світової війни — і прапори далеких країн Південної Америки.

Гудки пароплавів, свистки паротягів, що підвозили сотні вагонів з пшеницею, командні вигуки з пароплавних містків, крики вантажників — усе це зливалося в своєрідну гармонію, таку властиву для великого порту.

На верхній терасі міста — майоріє золотий хрест оригінальної золото-блакитної дзвінниці собору, праворуч — велика будівля оперового театру, над самою пристанню палац князя Воронцова, в садку якого гарна велика альтанка з високими колонами в дорійському стилі.

Виходимо на беріг. Не без труднощів йдемо портом: дорога забита підводами, автами, людьми . . . . . Усі квапляться, метушаться . . . За огорожею порту велика вулиця, а за нею просто перед нами широкі кам'яні сходи, що ведуть нагору до міста. Ці сходи збудовані ще на початку минулого сторіччя. Ліворуч лялькова, мініятурна підйомна залізниця. Ідемо, однак, сходами і спиняємося на бульварі. Над сходами невеличкий пам'ятник князеві Рішельє, збудований мабуть 1829 р. Пам'ятник в модному тоді

Ю. Косач

Одеса

Розспівалися квіти і птахи цвіли краснопері,
на корсарських корветах габою вбирали борти —
і чекали дівчата зальотні, як сядуть у тихій таверні
непокликані гості, веселі й багаті чорти . . .

Але ні, не прийдуть . . . І зідхає утомлена пристань,
умирають вогні прибережних шаланд на воді,
і банує за співом здобувців, за сміхом розбійників місто,
серед ночі жагою сповненне, тремке як тоді.

О, коханко морів, неоглядних просторів княгине,
мрій, Одесо, про юність в боях хуртовин,
ще бо слава, як юність, до тебе прилине
із вітрилом барвистим венецьких швидких бриґантин.

Одеський Оперний театр Фото: Арх. БК.

псевдоклясичному стилі. Князь у постаті римлянина, з мечем при боці, в сандалях, на голові лавровий вінок. У лівій руці звинений пергамент, права вказує на порт. У п'єдесталь вроблено чавунну бомбу: це пам'ятка бомбардування Одеси р. 1855 під час Кримської війни.

Бульвар цей улюблене місце прогулянок одеситів. Описав його між іншим Нечуй-Левицький у своїй повісті «Над Чорним морем». Бульвар завжди дуже доглядають, але зелень тут вбога, коли порівняти її до київської . . . Одним кінцем бульвар виходить на невеличку площу, на якій стоїть гарний будинок старої біржі — в клясичному стилі з колонами. Тут же починається рівна, як стріла, Пушкінська вулиця, що прямує до залізничого двірця.

Одесу розпляновано точно геометрично: за деякими винятками її широкі вулиці прямі, їх перетинають під простим кутом такі ж, чудово забруковані вулиці. Де-не-де пішоходи виложені великими сірими брилами: це везувійська лява, що була колись італійським вітрильникам за баляст, коли вони йшли з Неаполя до Одеси по пшеницю. Рівнобіжно з Пушкінською йде Рішельєвська вулиця, що не доходячи до бульвару, спиняється немов перед нез-

Одеса після німецької облоги в 1941 р.
Фото: АП.

вичайно гарним будинком оперового театру. Цей театр — одна з найкращих будов на Україні. Архітектурою нагадує він віденський театр. Збоку від нього чудові великі квітники.

Одеські вулиці цілком европейського вигляду, хоч лишних за п'яти чи шостиповерхові будинків майже немає. З'ясовується це тим, що будівельний матеріял не звичайна цегла, а брили ракушняку, який добувають з землі під Одесою. Головна вулиця — Дерібасівська: тут розкішні крамниці, готелі, кофейні. Недалеко звідси — чимала площа, на якій одеський катедральний собор з великою, незвичайної будови дзвінницею, що панує над цілим містом. Року 1935, цей собор, як і мало не всі християнські церкви, був зруйнований за постановою совєтського уряду.

Одеса має чудові околиці: від Олександрівського парку, майже цілком вирубаного за революції на паливо, починається Лянжерон, далі йдуть Аркадія, Малий, Великий, і Середній Фонтани. Тут були колись розкішні вілли одеських багатіїв з чудовими квітниками. Крім дачних місцевостей Одеса відома ще своїми лікувальними лиманами - Хаджибейським і Куяльницьким. використовуючи південне сонце й цілю-Тисячі хворих лікуються тут щороку, щі купелі.

В Одесі багато шкільних закладів: університет, мистецький інститут, висока медична та інші школи, численні фахові й загальноосвітні середні школи. Існує велика міська бібліотека, багато музеїв: історично - археологічний мистецький, природничий і військовий. З мистецьких пам'яток — згадуваний уже пам'ятник Рішельє роботи Ів. Мартоса, Семенська санаторія на Хаджибейському лимані з різьбами й монументальним живописом школи проф. Бойчука.

Історія Одеси багата й барвиста. В листопаді-грудні 1917 відбувалися тут вуличні бої між гайдамаками й большевиками, за австрійської окупації тут був осідок найвищого австрійського командування в Україні, в грудні 1918 року Одесу зайняли війська антанти, зимою ж 1919 року тут стояли запільні формації Української Галицької Армії. Під час останньої війни Одесу довго облягали німці, віддавши її після здобуття як столицю «Трансністрії» своїм тодішнім союзникам — румунам. До війни Одеса мала якого півмільйона населення. Але своє значення важливого порту і торговельного центру Одеса втратила під час революції і тепер живе спогадами про своє багате й шумливе минуле . . .

В. Ор.

Ол. Влизько

Над хорошим Чорним морем

Від важкої трамонтани тріпотять
серця і райни
і суворий владар-вікінґ — свій провадить корабель.
Він проходить у тумані, обминаючи Одесу,
де живі буденні люди атакують скумбрію.

Не вдаватися в усмішку. Я не вірю у леґенди.
сивий вікінґ —
тільки пісня у рибальчиних устах.
Ередья співав сонетом про бретонку ідилічну,
ну, а я — про одеситку —
трамонтану
і пісні!

І — повірте —
сто раз легше оспівати синь Бретані,
ніж схопити кольорити одеситок
і розмов,
що трактують про кохання і до речі, — про затоку,
що над нею — трамонтана,
а під нею — скумбрія!

Люди добрі!
Пожалійте! Про подібні гарні речі
можна мріяти і далі, —
без початку,
без кінця!

Над хорошим Чорним морем тріпотять
серця і райни
і суворий владар-вікінґ — свій провадить корабель.
Він проходить у тумані, обминаючи Одесу,
де живуть буденні люди і найкращі із жінок!

Із збірки «П'яний корабель»
Харків-Київ, 1933.

Приморський бульвар з пам'ятником Рішельє вгорі Фото: Арх. БК.

Палиця св. Якова

«. . . Ви молоді і перед вами — далека мандрівка. Шукайте завжди нових доріг, може в цьому шуканні будете щасливіші за нас.

На цю найтруднішу мандрівку даю вам знак і символ. Це палиця св. Якова. Колись, перед віками з її допомогою моряки шукали дороги, блукаючи морями.

Шукайте й ви. Може вам пощастить знайти ті нові дороги, що ними мені вже не доведеться ходити».

(Із промови Бі-Пі під час Джемборі 1938)

З такими словами передав Бі-Пі (Бейден Паувел) пластунам усього світу палицю св. Якова, щоб вона була про-

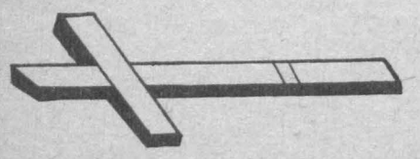

Рис. 1

відником в бурхливих часах напередодні і під час другої світової війни. Хоч і палиця св. Якова має глибоке символічне значення, все ж таки варто сказати декілька слів про саму палицю — цей таємничий моряцький інструмент.

Палиця св. Якова це як сказав уже Бі-Пі навіґаційний інструмент для орієнтації на морських роздоріжжях. Свого часу відіграла вона велику ролю в мореплавстві. Свою назву одержала вона від палиці апостола Якова, що була закінчена хрестом. Таку палицю носили теж прочани, що відвідували могилу цього апостола.

В ранньому Середньовіччі моряки не зважувалися заганятися надто далеко в морські простори. Мандруючи морями трималися вони здебільша берегів. Да-

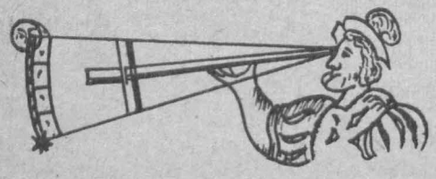

Рис. 2

лекі океани, головно ж околиці рівника — були сповнені за тодішніми віруваннями всякими морськими чудовищами; драконами, вужами й рибами, що чатували на необорежних моряків. Але ж куди більше, як ці морські страхіття, здержував моряків брак будьякого приладдя, що допомагало б орієнтуватися на морі. Щойно після появи таких морських інструментів, як компас і палиця св. Якова, моряки почали випливати на далекі водяні простори і з того часу почалася велика доба географічних відкрить.

Значення цих інструментів у мореплавстві рівнорядне і вони себе взаємно доповнюють. З допомогою компасу визначують сторони світу, а палиця св. Якова дає змогу визначити географічне положення на морі. Почали її вживати в Европі з початком 14. століття і була вона предтечею вживаного сьогодні секстанту.

Сама палиця св. Якова — це дуже простий інструмент (Рис. 1.). Складається вона із довгої на 80—90 см. простої листви з рухомою. попоречкою (довгою на 30—40 см), що її можна пересувати по листві під простим кутом. Послуговуємося палицею св. Якова так, що прикладаємо її довший кінець до ока (рис. 2) і соваємо рухомою поперечкою так довго, аж долішній кінець поперечки вказуватиме на обрій, а горішній на та небесне тіло, що його висоту міряємо (Рис. 3.). Кут між точкою на обрії, оком і небесним тілом визначує

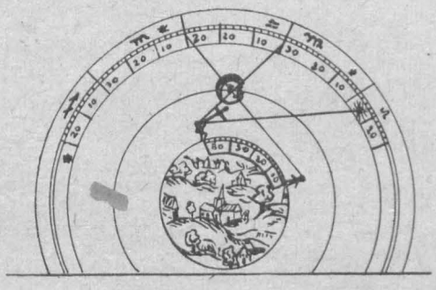

Рис. 3

його висоту понад обрієм, а тим самим і географічну ширину місця, де ми стоїмо. Знаючи довготу рамен, можемо цей кут легко вирахувати (Рис.4.).

Щоб цього всього не вираховувати, можна вартості кута означити безпосередньо на довгому рамені палиці. До цього служить півколесо із позначеними на ньому кутами. Для більшої

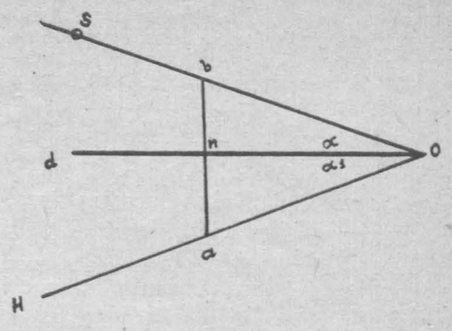

Рис. 4

докладности, особливо ж при дуже малих кутах, вживається палиці св. Якова з двома або трома, а то й чотирьома поперечками (Рис. 5).

Знаючи вже спосіб вживання палиці св. Якова, зупинимося над тим, як можна з її допомогою орієнтуватися. Подорожуючи північною півкулею землі, звертаємо свій зір на полярну зорю, що вказує завжди північ. Коли пливемо від північного бігуна в напрямі до рівника, то положення полярної зорі обнижується, так, що на рівнику бачимо цю зорю на самому обрії. Те, як високо вона понад обрієм, допомагає нам визначити географічну ширину місця, в

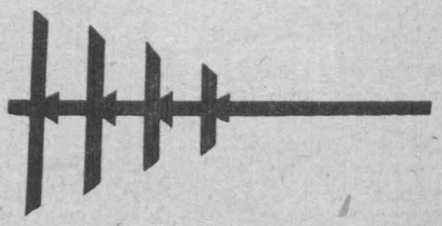

Рис. 5

якому ми находимося. Висота ж полярної зорі не зміняється протягом цілого року.

Інакше справа із сонцем, яке з огляду на нахилення земної оси зміняє щодня свій шлях по небі. Найвище стоїть сонце під час літнього рівнодення (тоді його висота о 12 годині полудня вказує точно географічну ширину), а найнижче — 21. грудня, коли день найкоротший. Різниця між найвищим і найнижчим станом сонця виносить 23°30', саме стільки, скільки нахилення земної оси. При обраховуванні висоти сонця треба брати на увагу ці зміни в його положенні. Вже в давньому минулому моряки користувалися «деклінаційними таблицями», де були вираховані зміни в положенні на кожен день у році. Такі таблиці, доповнені різними практичними довідками з астрономії, були опрацьовувані на довший протяг часу й називалися «Ефемеридами». Знаємо, що перші такі таблиці були вже в часах відомого грецького астронома Птоломея.

Кожен моряк мусів мати під час своїх подорожів такий річник «Ефемерид». Мав таку книгу і Колюмб на своєму адміральському кораблі «Санта Марія», коли вибирався в подорож, що закінчилася відкриттям Америки.

Кожен пластун повинен зробити собі палицю св. Якова і навчитися нею користуватися. Це пригадка-дарунок скавтам усього світу від Бі-Пі. Хай і нашим пластунам палиця св. Якова стане символом шукання правдивої дороги, як колись перед віками, вона рятувала моряків, що заблудили в безвістях океанів. **Сктм. Яр. Кужиль.**

КУТОК МАТЕМАТИКА

1.

Напишіть число 31 з допомогою п'яти цифр: 3, 3, 3, 3, 3 і 3.

2.

Поділіть 88 на дві частини так, щоб у висліді нам не лишилося нічого.

3.

Які три числа, коли їх перемножити, дають у висліді стільки, скільки одержимо від їх додавання.

4.

Рибалка наловив саком риби. Коли б у нього не вискочило 3 риби, то йому не доставало б ще трьох риб, щоб впіймати втричі більше, чим учора. Якщоб він зловив на дві риби менше, то у нього було б на дві риби більше, як подвійний добуток з учорашньої ловлі.

Подав **Л. Б.**

ГРИ ТА ЗАБАВИ

Цікаві гри для зимових пластових сходин знайдеш у книжечці «Гри та забави в пластовій домівці» — ціна 3.— Мк. Набувати у всіх крамницях кооперативи «Пласт».

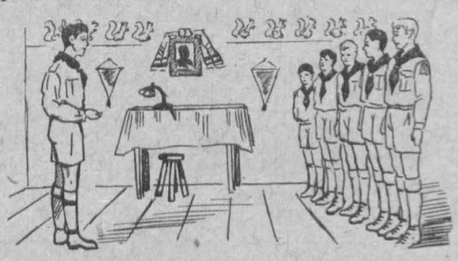

Порожнє озеро

або про те, як будують, живуть і про що думають бобри

З переживань канадійського ловця

Моя стежка до силець що їх наставляв на звірів, вела через заморожені води. Поза назвою «боброве озеро», не впадало мені при моїх проходах нічого надзвичайного на вид цього т. зв. озера... Як відомо, таке озеро постає штучно, а будівничими греблі, що загачують біг потока є звичайно, як і саме названня в цьому випадку каже: бобри. Видно з того всього, що «бобри-інженери» дуже докладно плянують й ніколи не ставлять більшої греблі, як їм цього потрібно, значить вони є добрими математиками-конструкторами... Такі боброві озера дуже важко відрізнити від нормальних болотяних ставищ.

Раз загрожувала мені голодівка... це б то моїм собакам нестало харчів, отже я вирішив оглянути зблизька боброве озеро... от так мимоходом на пантруванні за м'ясом для собак... Мав я на увазі знайти під поверхнею ледової поволоки рибу, якою не погорджують ловецькі собаки, коли нема кращого м'яса... Я зняв із санок мойого джаґана і почав довбати діру в леді. Мені здавалось, що це якраз вигідне місце для моєї сітки-риболовки. Приблизно 5/4 години працював я на те, щоб продовбати стільки ж грубе (5/4 метра) ледове рядно... щоб мене вповні заскочило щось невідоме й несподіване: прошу собі уявити моє здивування, коли я ствердив, що під ледовим покривалом немає каплі води... Спершу було мені це все зовсім неясне. Потому мені здавалося, що на другому кінці, відпливі озера, мусіла тріснути гребля й вода втекла з побудованого збірника. А віддалення від моєї діри до кінця озера виносило тільки 2 і пів кілометра.

Не залишалось мені нічого інакшого, як сказати собі на потіху: Нумо, Тоні, подивимося, як там виглядає в заморожених хоромах бобрового царства. А мої собаки виявляли ту саму цікавість, що і їхній господар. На половині дороги, в шуканні за поживою, ми не любили спинятися, а ще більше першим-ліпшим неуспіхом зражуватися. «До відважних світ належить» — про це знав так само добре я, як і мої досвідчені собаки. Я наказав насамперед собакам залишитися при моїх санчатах, а сам поставив санки упоперек видовбаної в леді діри. До санок прикріпив я сильну линву — мотуз і почав спускатися на дно ледового царства.

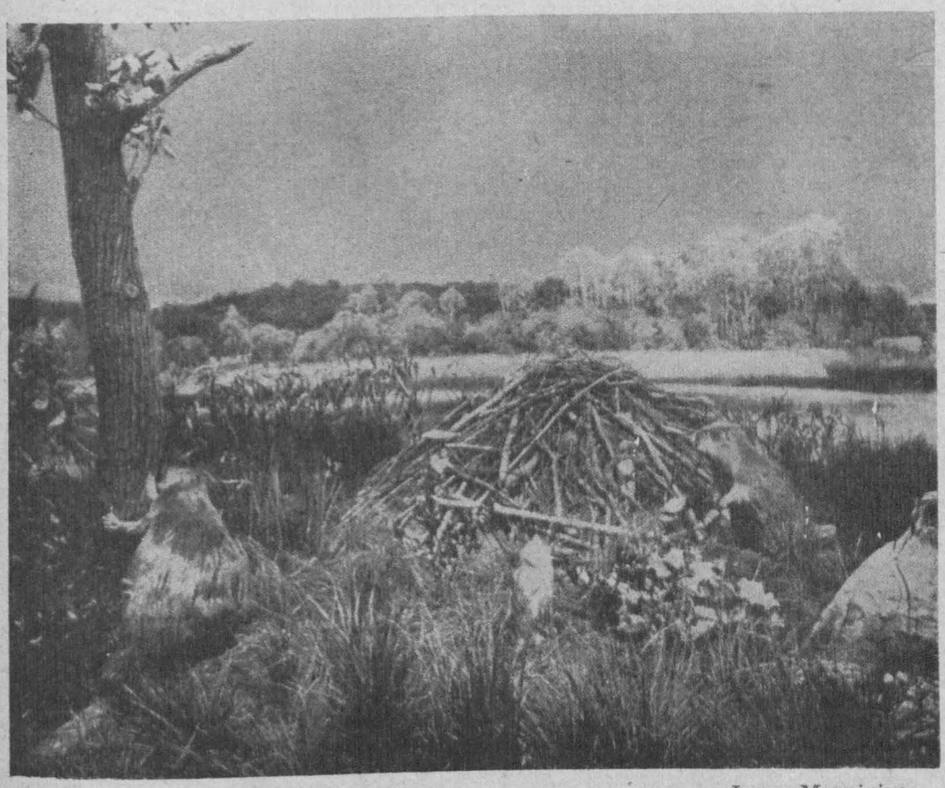

Бобри будують Фото: Мавріціус

І дійсно: озеро було порожнє, порожнє і висохле. На шість метрів глибоке, після замороження покривала, відплило воно преспокійно в приємнішу околицю.

Ви чули, або читали дорогі читачі, про печери і про сталактити та сталаґміти, що в них ростуть, з яких одні звисають із стелі, а другі, неначе б їм назустріч ростуть з землі? А знаєте ви, що їх ріст — з гори в низ чи з низу в гору — залежить від земляної формації підложжя? Та що ці скапи настають в той спосіб, що через цілі тисячеліття вода капає все в ті самі місця? Словом ці думки виринули в мене на вид ледових сопілів, що так дуже подабали на печерні скапи. А все довкруги було заледеніле й висушене; я міг мандрувати в моїх легких мокасинах без страху, що їх перемочу.

Із дна озера виростали дерева, що після замерзнення озера перебрали на себе ролю стовпців-двигунів ледової маси, що була найгрубшою довкруги деревних стовбурів. І це було виясненням загадки, що ледове склепіння не запалося після того, як вода з-під нього витекла й більше ледової поверхні не несла на собі. Тут треба ще згадати, що дно цього озера було, ще до будови греблі бобрами, нічим іншим як гущавником, що його бобри використали у архітектонічних забаганках...

Рятунковий горбок бобрів
Фото: Шерль

Світло у тій дивній печері мало зеленаву краску — в кожному разі воно так довго видавалося зеленим, як довго людина гляділа вгору, цебто в напрямі ледового покривала: інакше через цю своєрідну «скляну» баню падало синє світло... що продиралося сюди через сніжну і ледову проволоку... Оглядаючи ті чуда природи і її будівничих-бобрів мусів я мимоволі згадати повість Жіль Верна: «Двадцять тисяч миль під водою».

Замерзло дослівно все. Дно й шлям, що находився на дні зовсім стверд. На споді дна пробігали шляхи, щось на сподобу «бобрового каналу», від якого провадили отвори понижче первісного позему води до берегів. Все це було настільки захоплюючим, що я вирішив іти дальше тим дивовижнім тунелем, маючи на думці відкрити підземне царство бобрів. Я був певний успіху, бо ж находився нижче поверхні води, отже бобри мусіли здати свої позиції... Як це читачам може й ясно: я був врешті тільки ловцем кожухів. Отже я пантрував за входом до «бобрового господарства» надіючись на багату нахідку цього цінного футра.

Отже я повз тунелем все далі й далі. Я мабуть повз уже з яких 400 метрів, коли я нараз опинився — в іншому озері, що було створене чи там побудоване на тих самих засадах, на яких постало перше озеро, через яке дістався я в надії того дива. І це озеро було порожнє, бо вода відплила з нього через канал, що лучив обидва озера.

Мимоволі подумав я: якими чудовими архітектами були ці малі бобри. Вони так побудували цей тунель, що могли непостережені, під водою перепливати з одного озера в друге. Коли їх нпр. переслідував ворог в одному озері, вони, наче при помочі чарів зникали незамітно в другому озері.

Та найцікавіше було те, що вони почали будову тунелю з обох боків рівночасно й зустрілися точно в тому самому місці на половині дороги. Не знаю, бо того відгадати годі: чи було дві колони бобрів, що викінчили тунель наперед до половини з одного озера й потому переселилися до другого озера і звідтам розпочали роботу, а зглядно будову в напрямі першої половини тунелю, тільки тому щоб не транспортувати вигребаної землі в безмежних для бобрів скількостях. Всеодно, якби воно там не було, але із «підвалин» можна було розпізнати, що бобри — мистці інженер-

Сюдою тягнули бобри дерево
Фото: Шерль

ної штуки будували з двох боків, зовсім за вимогами модерного гірничого мистецтва. Коли я, вже після виходу на поверхню, досліджував ближчу околицю обох озер, я відкрив на моє здивування зовсім пристійний горб, покритий столітнім лісом. На одному місці тунель ішов на ШІСТЬ метрів під землею. Отже зовсім прикладний осяг тих маленьких робітників, що їх інженерне приладдя складалося тільки з чотирьох маленьких лапок . . .

Вже почало темніти, коли я пустився в поворотну дорогу. Мої дальші досліди й розшуки мусів я відкласти до чергового дня. Отже я виліз на поверхню і розшукав в гущавнику кілька ломак для мойого леговиша. Я їх скинув через діру в долину, як теж і дрібку сухого дерева на розпалку. Тому, що там у низу не було ніякого вітру, який міг розносити іскри, було це леговище прекрасним місцем для таборування. Коли вже палахкотів вогонь, то дно озера прибрало вигляд печери вулкану; у всіх напрямках бушували тіні ватри. А ледова поволока не почала навіть тоді топитися й таяти, коли «моє центральне огрівання» було на повному ходу. Бо лід находився на висоті шости метрів, і коли гаряче, чи пак огріте повітря дійшло до тієї висоти, воно вже по дорозі достаточно прохололо...

Коли я чергового дня вирушив на продовження моїх розшуків, найшов я причину, чому озеро спорожніло. І подумайте в пишній будові бобрів зробили шкоду — їх свояки: видри, що пробили в одному місці греблю для лекшої ловлі риби. Тиснення води проробило в дальшому діру такого розміру, що нею могли проповзнути й мої собаки. В тому «слабому» місці знайшов я більше слідів, що вказували на видру, лиса й навіть вовка. Одначе з дива я не міг вийти, що більше слідів провадило до..., як із озера... Отже моє ловецьке серце казало мені — тут находиться рай для ловця кожухів. І я розставив мої сильця в різних закамарках печери-озера.

Мені здавалося, що це опорожніле озеро було найбільшим домом, в якому мені будь коли доводилось ночувати. Я почав голосно гомоніти, а врешті кричати, сподіючись почути власне ехо — відгомін. Та на моє ще більше здивування мойого голосу назад я не почув, і це було трохи немилим . . . застрашуючим.

В «озері» я пробув близько цілий тиждень й ловецьке щастя не покидало мене: моя добича складалася з чотирьох видер, двох лисів та трьох вовків, не згадуючи вже більшої кількости бізамських щурів. — І хоч бувало в тій будові іноді більше як неприємно, я залишався тут для студіювання будови бобрів, зокрема їхньої техніки підводного будівництва.

Читачеві треба знати, що свою будову бобри закладають здебільша греблею близько берега. І то так глибоко нижче поверхні води, щоб вхід до будови находився нижче поверхні замерзаючого зеркала. Отже приблизно 5/4 метра від поверхні води.

Входовий отвір веде скоса вгору в будову, в мешкальні приміщення, що находяться кілька сантиметрів понад поверхнею води. Отже будова бобрів подабає мініятурному бальконові, що приліплений до цілої довжини стіни греблі. Звірятка мають свою «пристань» у виді плятформи, де вони стрясають з себе воду, заки вони відходять до своїх кімнат спати! Спальнею є балькон, а ліжечка сухі і дуже вигідні виложені чистенько й дбайливо деревними стружками й опилками та кусничками кори.

Восени, поки температура опаде нижче нулі, збирають бобри безконечні запаси поживи на зиму. Дуже точним барометром зими є запас бобрового господарства. Ловець, що мав змогу кинути оком на «комору» бобрів, може дуже докладно предвидіти довжину зими. Припаси складаються в головному з кори таких дерев: берези, верби та тополі. Бобри складають свої стоги й обороги на дні озера перед власними бальконами, яких 4 до 6 метрів від своєї будови. Коли озеро замерзне, тоді для бобра і його родини, приблизно по 6 штук на кожну будову, немає іншого джерела, як восени закладений «стіжок»... Бобр не може більше вилізти на поверхню й він мусить ждати, поки весна звільнить його з зимової неволі льодового покривала.

Коли бобр зголодніє, тоді він нуркує до стіжка, вибирає собі кусник кори завбільшки кожночасного апетиту і чемненько, не ласуючи, приносить свій «обід» до власної хати. Коли це є кусник березової кори, тоді насамперед бобри вилущують його з зовнішньої поволоки, роздроблюють «відсвіжену» кору, поки вона не стане купкою зовсім ніжних опилків. Цими опилками викладають вони своє ліжечко, а тоді забираються до споживання внутрішнього слою кори, що прилягає до властивого деревного ядра. Коли бобрам забаглось на зміну верби чи тополі, тоді з'їдають кору в цілості, а деревну ядровину виносять «на смітник»... Бобри дуже пантрують за тим, щоб в їхніх будовах не залишалося непотрібних відпадків.

Навдивовижу людям, бобри не споживають ніякої риби. Кажуть філянтропи, що це мабуть тому, що риби є в драбині природнього розвою їхніми дуже близькими родичами, чи сусідами, а в тім кажуть, що бобри є дуже моральні, з незвичайно витонченими почуваннями. Вони є беззастережними травоїдами (веґетаріянами); літком заїдаються до схочу соковитими травами, а в зимі коринами солодкої верби, тополі та берези.

Боброва гребля є властиво самоціллю: втримати позем води на постійній висоті. В літі, коли позем потоків, чи озер міняється, вони вирівнюють постійні зміни при помочі власної «техніки», відкривають, або закривають у греблі, передбачені власними інжерами вентилі-спусти.

Бобри вибирають з засади північне узбіччя озера чи потока: це забезпечує повне користування соняшними купелями, що — річ зовсім природня світить і гріє найдужче з півдня. А врешті лід починає топитись найскорше з північного боку. Отже бобр може кілька днів скорше вийти на сонце й на пошукування свіжої кори, мешкаючи на півночі, а не на півдні.

Бобр є не тільки дуже інтеліґентним, отже розумним, але також дуже сильним звірятком. Його будова тіла відрізняється від будови всіх інших звірят, що їх я знаю. Його кості видаються мені подібними до слонової кости; вони не мають стрижня, є в усіх слоях білі й такі сильні, що куля, яка прошиє рена від одної до другої лопатки, бобра в прямій лінії не прошиває.

Бобри дозволюють перебувати у своїх будовах також і бізамським щурам, а індіяни твердять про це співжиття, що бобри їх вживають для ширеня вісток, мовляв дурних щурів можна тільки для того рода «шептаної пропаґанди» вжити... Дурні щурі виходять на двір, всеодно чи воно є безпечним, чи ні... Інакше бобри: вони є дуже обережні. Годинами не виходили вони після мойого пострілу, яким вбив я бізамського щура. Тому не стріляю я ніколи до щура, що пливе під прицілом моєї стрільби.

Для кожної своєї чинности має бобр завжди точно означену причину. Коли б він міг говорити, він сказав би з певністю, чому він те чи інше в даний момент робить... Коли він будує канал від озера в напрямі гущавника, а ви дивуєтеся пощо він це робить, він відповів би вам: еге ж, на те, щоб я міг спускати мої дараби з потрібним матеріялом для будови моєї греблі. На рівнинах знаходив я канали, що на просторі 800 метрів вели від води до гущавника. Це уможливлює транспорт; бобр пливе зо своїм матеріялом просто у тому напрямі куди йому потрібно.

Я нераз думав над тим, як би це добре було, коли б деякі люди тільки половину боброго розуму мали... Чи знаєте, що при спусканні великої деревини бобр надпиловує дерево з усіх боків. Ви не могли б тоді сказати в котрий бік підтяте дерево повалиться, а бобри це знають. Про це каже йому вітер. І коли бобри спускають дерева, то роблять це над водою і глядять, щоб вітер повалив стовбурі саме у воду... бо інакше такого тягару бобри не зрушили б. Деякі з тих пнів використовують для будови греблі, а інші залучують у свою комору на чорну годину.

Коли приходиться кінчати цей уступ про бобрів, то хочу підкреслити, що ловець на футра з усіми можливими думками носиться, але найменше студіювати рідкі й незвичайно дивовижні звичаї бобрів. В одному можу вас запевнити: білий ловець, з розумом і серцем, ніколи не вбиває без розбору всіх бобрів. Він ніколи не виб'є всіх бобрів з одного бобрища. Щонайменше залишить він там на господарстві бодай одну пару.

Про себе можу вам зрадити мою найбільшу тайну: я робив навіть «більшу дурницю», диктовану моїм ловецьким серцем: по якомусь часі мойого знайомства з бобрами я залишав їх усіх при житті — отих розумних травоїдів!

Т. Онрект.

МАРКИ-НАЛІПКИ

«Ювілейне Свято Весни»
й
«Український Пласт»

16 вартостей — ціна 20 РМ.
Ті ж самі в альбомику ЮСВ перепечатані печаткою «Ю. С. В. — Міттенвальд» — 25 РМ
Замовляти в кооперативі «Пласт»
Bayreuth, Leopold-Kaserne, Bl. IX

Куток філателіста

Ювілейні марки Українського Комітету Допомоги Збігцям в Італії

Рік тому (15. січня 1947) Український Комітет у Римі видав серію ювілейних марок. Метою їх видання було вшанувати 350-ліття Берестейської Унії, як теж придбати з їх розпродажу деякі грошові засоби для фонду переселення

і на фонд культурної праці серед наших утікачів в Італії.

Повна серія складається із семи двобарвних марок, на яких зображені найвидатніші мужі Української Греко-католицької Церкви, чи зв'язані з нею Римські Папи, як теж церква св. Юра у Львові і церква св. Петра в Римі. Оформив цю серію марок артист-маляр проф. Микола Азовський, один з найвидатніших сучасних українських пор-

третистів, що так несподівано помер дня 31. жовтня 1946 року у Буенос-Айрес, після запізненої операції сліпої кишки.

Ці марки такі: 1) Папа Климентій VIII., вартости 5, сепія-бронзова; 2) Сцена з медалі вибитої з приводу прийняття Папою Климентієм VIII. українських послів, вартости 10, сепія-зелена; 3) Митрополит Іпатій Потій, вартости 20, сепія-жовта; 4) Митрополит Рутський, вартости 25, сепія-помаранчева; 5) Св. Йосафат Кунцевич, вартости 30, сепія-синя; 6) Базиліка св. Петра в Римі з портретом Папи Пія XII. в овалі, вартости 40, сепія-пурпурова; 7) Собор св. Юра у Львові з портретом Митрополита Андрея Шептицького в овалі, вартости 50, сепія чорна.

Наклад марок — 150.000 в аркушах по 100 марок, в тому 8 наріжних з написом «ОДНО СТАДО — ОДИН ПАСТИР» і дати 1596—1946. Аркуші дірковані. Сам аркуш має вгорі надпис: 1596 В РОКОВИНИ 350-ЛІТТЯ БЕРЕСТЕЙСЬКОЇ УНІЇ 1946. З обидвох боків надпису український державний тризуб, а внизу аркуша — напис: ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО КОМІТЕТУ ДОПОМОГИ ЗБІГЦЯМ В ІТАЛІЇ РИМ 1946.

Ціна цілої серії — 180 італійських лір, (ок, 18.— РМ). Серія наріжних бльоків, що складаються з двох марок і двох

марок із написом «Одно стадо — один пастир», коштує 720 лір (72.— РМ).

Подав Вуйко, Ч-ець, Рим

Ісляндська літунська пошта

Ісляндська пошта видала серію літунських марок, на яких зображені краєвиди Ісляндії — цієї країни льоду (Ісланд — це Айслянд — льодова країна). На найдорожчій з них (3 корони, темнозеленої барви), що репродукцію її подаємо тут же, вид одного з ісляндських міст. На всіх інших (15 аврар, 30

аврар, 75 аврар, 1 кор, і 2 корони) — краєвиди ісляндських гір, вкритих снігом і льодом.

Різдвяні добродійні марки

Під час різдвяних свят 1903 року одному з принагідних службовців головної пошти в Копенгаґені прийшла думка, що під час різдвяних свят легко спонукати людей жертвувати дещицю на якусь добродійну ціль. За його спонукою на Різдво 1904 року появилися

перші різдвяні добродійні марки в накладі 6 мільйонів примірників. Чистий прихід з тих марок (74 000 данських корон) віддано на поборювання туберкульози. З цього часу такі марки почали появлятися майже щороку в північних европейських державах (Ісляндія, Швеція, Норвеґія, Фінляндія) і за їх прикладом пішли теж і США, Швайцарія, Англія, Італія, Бельгія й інші.

Абесінські марки

Абесінія почала видавати серію марок, присвячених зустрічі абесінського цісаря Гайле Селясіє з президентом

Рузвелтом у лютому 1945 року. Марки друковані в США з етіопійськими і французькими надписами. На одній з тих марок, що її репродукцію подаємо (вартости 65 центів, сіро-синьо-червоної барви) — портрет Рузвелта з прапором США.

Нові вартості
Із серії австрійських літунських марок

Для розваги і науки

Море, в якому не можна потонути

Таке море є в країні, відомій людству з стародавніх часів. Це знамените Мертве море Палестини. Вода в ньому надзвичайно солона, така солона, що в ній

Мал. 1. Людина на поверхні Мертвого моря

спричинюється до великого випаровування води з поверхні моря. Але випаровує тільки чиста вода, розчинені ж солі лишаються в морі і збільшують солоність води. Ось через що вода Мертвого моря має не два або три проценти соли (на вагу), як більшість морів й океанів, а 24 проценти! Інакше кажучи, четверту частину вмісту Мертвого моря становлять солі, розчинені в його воді.

Велика солоність Мертвого моря поєднана з однією цікавою його особливістю: вода цього моря багато важча від звичайної морської води. Потонути в такій важкій рідині — не можна: людське тіло легше від неї. Вага нашого тіла помітно менша від ваги однакового об'єму густо-солоної води, і, отже, за законом плавання, людина не може в Мертвому морі потонути, вона спливає в ньому, як спливає в солоній воді куряче яйце, яке в прісній (солодкій) воді тоне.

Гуморист Марк Твейн, який одвідав це озеро-море, з комічною докладністю описує надзвичайні відчуття, що їх він і його супутник мали, купаючися в важких водах Мертвого моря:

«Це було забавне купання! Ми не могли потонути. Тут можна простягтися на воді на ввесь зріст, лежачи на спині і склавши руки на грудях, при чому більша частина тіла лишатиметься над водою. При цьому можна зовсім підняти голову... Ви можете лежати дуже зручно на спині, піднявши коліна до підборіддя й обхопивши їх руками, — але скоро перекинетесь, бо голова переважує. Ви можете стати на голову — і від середини грудей до кінця ніг лишатиметеся над водою; але ви не зможете зберегти довго таке положення. Ви не можете пливти на спині, посуваючись скільки будь помітно, бо ноги ваші стримлять з води і вам доводиться відштовхуватись тільки п'ятками. Якщо ж ви пливете обличчям униз, то посуваєтеся не вперед, а назад. Кінь такий нестійкий, що не може плавати, ні стояти в Мертвому морі, — він одразу ж лягає на бік.»

На поданому малюнку (1.) ви бачите людину, яка досить зручно лежить на поверхні Мертвого моря; велика питома вага води дає змогу їй у цій позі читати книжку, захищаючися парасолею (зонтиком) від палючого соняшного проміння.

Такі самі незвичайні властивості має вода Карабугаза (затоки Каспійського моря) і ще солоніша вода озера Ельтон, у якій 27 процентів соли.

Щось подібне до цього доводиться відчувати тим хворим, які приймають солоні купелі (ванни). Якщо солоність води дуже велика, то хворим доводиться прикладати багато зусиль, щоб утриматися на дні ванни.

Ступінь солоности води у різних морях не зовсім однаковий, — і відповідно до цього кораблі сидять не однаково глибоко у морській воді. Можливо, декому з читачів траплялося бачити на борту корабля коло ватерлінії так звану «Ллойдівську марку», — знак, який показує рівень граничних ватерліній у во-

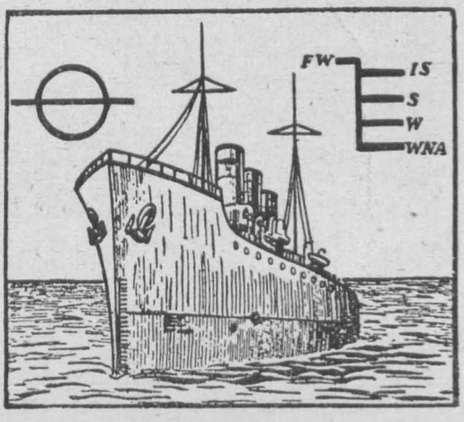

Мал. 2. Грузова марка на борту корабля. Позначення марок роблять на рівні ватерлінії. Для виразности їх показано також окремо у збільшеному вигляді. Значення літер пояснено в тексті

ді різної густини. Наприклад зображена на малюнку 2. грузова марка означає рівень граничної ватерлінії:

у прісній (солодкій) воді (Fresh Water)	FW
в Індійському океані (India Summer)	IS
в солоній воді влітку (Summer)	S
в солоній воді взимку (Winter)	W
у Північному Атлантійському океані (Winter North Atlantik)	WNA

Із книжки «Цікава фізика»
К. О. 1935

КООПЕРАТИВА «ПЛАСТ»

Байройт, Леопольд Касерне, ДП Кемп доставляє ввесь потрібний для пластування виряд, пластову літературу, а теж шкільне та канцелярійне приладдя.

Що таке лопух?

Запит цей, напевне, викличе у наших читачів веселу посмішку. Ще б пак — не знати лопуха! Та всеж таки, на це питання мало хто зможе дати точну й вичерпну відповідь.

Ми звикли вважати лопух смітниковою рослиною, нікому непотрібним буряном, що росте скрізь біля хат, доріг, у ровах, лісах, буряницях, біля ставків, річок, тощо. Знаємо, що це рослина двохрічна, має 1—2 м. заввишки, цвіте в червні — липні пурпуровими квітами; знаємо, нарешті, що плодові кошики — загально відомі реп'яхи — дуже часто чіпляються до одежі й кожний з нас зможе пригадати власні пригоди з дитячих літ, де, безумовно, брали участь і реп'яхи.

А тепер, дозвольте розповісти вам, що лопух — це дуже цікава й корисна рослина. Це беззаперечно довели наукові й технічні експерименти над нею.

Передусім — це рослина їстивна, що має великі поживні якості. Отже, її можна, не ризикуючи життям, застосовувати до щоденного харчування. З молодих листків та листових черешків можна варити добрі зупи. Молоді пагінці, зварені у солоній воді, уживаємо як шпараги.

Коріння лопуха,що містить в собі інулін, також є доброю приправою до зупів. Крім того, у виробництві кави, воно заступає цикорію.

Очищене від верхної шкоринки та висушене коріння можна змолоти на борошно й додаючи до нього звичайного — житнього — випікати з цієї суміші дуже смачні, солодкуваті коржики або й хліб.

З насіння лопуха видобувають високоякісну технічну олію, що застосовується до миловарення та виготовлення оліфи.

Др В. Зайців.

Всього потроху

1

Які імена пластунок такі самі, як читати їх зправа наліво і зліва направо?

2

В яких відомих книжках виступають героями оці три особи?

3

На східньому кінці озера лежить місто А, а на західньому кінці місто Б. О 9. годині ранку виїжджає з міста А до міста Б моторівка з швидкістю 15 кілометрів на годину. О 10. годині виїжджає корабель із швидкістю 1/5 разів більшою на годину, як моторівка. О котрій годині зустрічаються моторівка й човен, коли є зустріч на 1 кілометрі від міста Б і як довге є озеро?

4

Що треба зробити, щоб кожен зайчик мав по два ушка?

З пластового Життя

ЛИСТ БУЙ-ТУРІВ

Дорогі Друзі!

Із закликом: «Пластуни! Пізнаваймо один одного!» починаємо наше листування. Згідно з цим закликом хочемо познайомити наших друзів пластунів із нашим І-им гуртком «Буй-Турів». Ми хотіли б таким чином почати листування із українськими пластовими гуртками в Німеччині і встановити тісну дружбу з ними.

Наш гурток має назву «Буй-Турів» і вже від одного року є членом І. куреня ім. Гетьмана Пилипа Орлика, Чорноморського Коша, Зальцбурзької станиці в Австрії. Складається він із членів курінної команди і зв'язкового, який є водночас впорядником у гуртку. Діловоди в курені є такими ж самими діловодами в гуртку.

Під час шкільного року 1947/48 наш гурток поставив собі завдання підготовитися до третьої пластової проби (на пластуна-скоба). Цю працю виконує гурток систематично на своїх щотижневих сходинах. На перших сходинах гуртковий подав до обговорення плян праці на три місяці наперед, в якому була устійнена подрібно програма кожних сходин. Після затвердження пляну гуртковою радою, кожен член вибрав собі ділянку, з якої мав підготовляти гутірки для сходин. Таким чином підготовлявся цілий гурток і члени спеціялізувалися, кожен в окремій ділянці. Така метода уможливлює тіснішу співпрацю всіх членів гуртка і зобов'язує членів виконати до означеного реченця призначене кожному завдання. Кожен старається виконати працю наполегливо й сумлінно, знаючи, що потім висліди цієї праці мусять видержати критику цілого гуртка й оцінку гуртткового судді.

Програма наших сходин урізноманітнена гутірками з різних ділянок, дискусіями, співом та пластовими грами. Кожна точка в програмі сходин має точно визначений час тривання, що його придержується дижурний з годинником у руці.

Крім того наш гурток веде ще листування з чужими скавтами і скавтками, як теж з українськими полоненими в Англії, висилаючи їм книжки та газети. Під час надпрограмових сходин робимо моделі наших таборів та піонірських праць. У свято оглядаємо в нашому місті музеї та історичні пам'ятки.

В самотньому шатрі
Фото: Мир. Шевчик

Тепер же хочемо познайомити Вас із членами нашого гуртка. Почнемо від впорядника. Про нього не будемо говорити багато, бо ж його становище в гуртку каже багато. Перший у школі, в пласті, в громадському житті. Цікавиться філятелістикою, спортом і мистецтвом. Здобув симпатію всіх пластунів і пластунок нашого коша. Завзятий танцюрист (народні танки). Коли працює, то працює сумлінно й завзято, коли ж не думає чогось робити, то не притягнути його до праці й волами. Спеціялізується в табірництві й піонірці.

Правою рукою його гуртковий Сергій. Козак, як дуб. Зимою він на лещатах у горах, літом завжди перший на спортовій площі. Улюбленим його зайняттям — перша допомога.

За старою козацькою приповідкою «По старшині батька в лоб!» приходить

І. Гурток Буй-Турів у таборі «Хортиця» над озером Фушель, літом 1946

черга на суддю. Судить справедливо, обмірковує добре всі справи. Дуже суворий тоді, коли дехто з членів забуває записати «добре діло». Дбає про лад і спокій у гуртку. Ніщо не минає його уваги.

Важливу ролю в житті кожного куреня чи іншого з'єднання грає завжди писар. Це є саме і в нас. Свої обов'язки виконує точно та совісно, бо як тоді виглядали б накази, звіти та протоколи? Займається поза тим спортом, туристикою і мистецтвом. По фаху історик і географ. Часом обдаровує наш курінь драматичними творами, як, наприклад, «Чорноморські лещетарі» та інше.

Фінансовими справами займається Джіп. Це його банкове псевдо, що його одержав він у лещетарському таборі в Мюльбаху. Хоч наймолодший у гуртку (16 літ!), шанують його всі, бо кожен знає, що в нього можна позичити гроші. Студіює завзято чужі мови та новітню науку фільмознавство (ходить щодня в кіно). Високий ростом, має гарні очі.

Домівкарем є філософ «Цик». Відчиняючи двері перед сходинами, остерігає всіх, щоб трималися разом, бо можуть заблудити в лябіринті нашої «величезної» домівки. Розвеселює цілий гурток, оперуючи філософічними анекдотами. На пластовій хустці носить два вузли: один — щоб робити щодня «добре діло», другий — щоб не забути в хаті ключа від домівки. Вчиться на шоферському курсі. Закінчивши його, хоче стати шофером (?) і змоторизувати цілий курінь.

Вправи в рятівництві
Фото: М. Калинич

Сподіваємося, що ці короткі характеристики допоможуть створити собі деяке уявлення про членів нашого гуртка. Думаємо, що — побачивши, чи зустрівши припадково когось із нас, скажете: «Це напевно суддя чи скарбник із І. гуртка «Буй-Турів».

Закінчуючи листа, просимо пластунів — друзів пера у своїх відповідях описати свої гуртки і схарактеризувати їх членів. По змозі просимо відповісти нам на таку тему: «Один день нашого гуртка у пластовому таборі». Просимо теж поставити якесь завдання і нам.

СКОБ!
БУЙ-ТУРИ

Зальцбурґ, початок січня 1948.

Інструкторський курс в Батгорні

В другому році пластової діяльности у брітанській смузі Німеччини відчувався найбільше брак впорядників для гуртків. Щоб перемогти цю недостачу, зорганізовано в Батгорні 14-денний курс для пластових впорядників.

У курсі взяло участь 29 пластунів і пластунок з Ґоденав, Евергайде, Райне, Фалькенберґу, Ганновер, Білефельду, Галле, Коріґену, Батгорну і Гайденав.

На курсі подано такий матеріял: пл. світогляд, пл. виховання, організація Пласту, картографія, знакування, теренознавство, сиґналізація, піонірка, гри та забави, новаки, жіночий Пласт, мандрівництво, програма першої проби, пластові виступи, праця в гуртках, перша допомога, слідження, ватри і т. ін. Викладали: сктм. Л. Бачинський, сеніори — інж. Жмуркевич, інж. Шехович, о. Івашко, Ілюк, Горта, Др Менцінський, Др Герасимович, ред. Павлів.

Закінчився курс ватрою, з участю таборян, та зустріччю з чужинецькими скавтами. Курсанти мешкали окремо в спеціяльно влаштованому таборі. Викладів було щодня 8 годин. Крім того відбулися прогулянки в терен.

ЛБ.

ЩО ЦЕ ТАКЕ?

Відгадки з 5. числа:

1. Фраґмент наперстка. 2. Хліб. 3. Розкраяна цитрина

Чи Ви вже читали?

«Летючий корабель»

Казка — чарівне слово. Кожному з нас пригадуються дитячі роки, любий голос бабусі чи матері, що так часто, особливо довгими зимовими вечорами розповідали нам казок.

З якою напруженою увагою стежили ми за пригодами героїв, співчували їм, боялися за них, раділи їхній перемозі.

Як часто під звуки рідного, любого голосу змикалися поволі наші повіки і ми засипали, не дослухавши усіх пригод.

Не треба думати, однак, що казка цікава тільки малим дітям. Казка — це своєрідний вияв народного світогляду, тому то кожен народ має свої казки, часто різко відмінні від казок інших народів. Звичайно є казки і спільного змісту в багатьох народів. Ці казки могли переходити від одного народу до другого, що з часом, відповідно переробивши їх, приймав ці казки за свої. Отже з казок ми можемо виявити народні погляди на правду, справедливість, які, кінець-кінцем, перемагають зло. Тому то казки цікаві не тільки самим дітям, але й дорослим.

Видавництво «Нашим дітям» випустило збірку [1]), що вміщає такі казки: «Лісовий цар Ох», «Про морського царя», «Летючий корабель», «Царенко і змій» та «Казку про орла». Більшість з них пригодницько-фантастичного характеру, особливо цікаві дітям молодшого віку. У казці про «Морського царя» показаний добрий слухняний син, що говорить: «Батенькового слова мені не ламати, не ставити мого батенька брехуном». Цей хлопець за свою пошану, любов до батьків щасливо уникає лиха й дістає нагороду.

Збірку прикрашено мистецькими малюнками-сильветами п. М. Михалевича.

[1]) «Летючий корабель» й інші українські народні казки. Частина І. Видавництво «Нашим дітям» ОПДЛ. Реґенсбурґ, 1946.

«Пригоди хороброго голуба»

Чудова книжка [2]), що читається з непослабним інтересом від початку до кінця.

Автор один з найвидатніших представників сучасної індійської літератури, взагалі мало відомої нам, розповідає про життя і пригоди поштового голуба Рябошийки, що брав участь у першій світовій війні. З великою любов'ю ставиться автор до свого героя, показуючи його життя від дня його народження. У книжці прекрасні описи індійської країни, місцевих звичаїв, життя тварин. Багато гарних ілюстрацій.

Книжка викликає в нас щонайшляхотніші почуття, учить доброго ставлення до всього живого, до наших друзів — тварин і птахів.

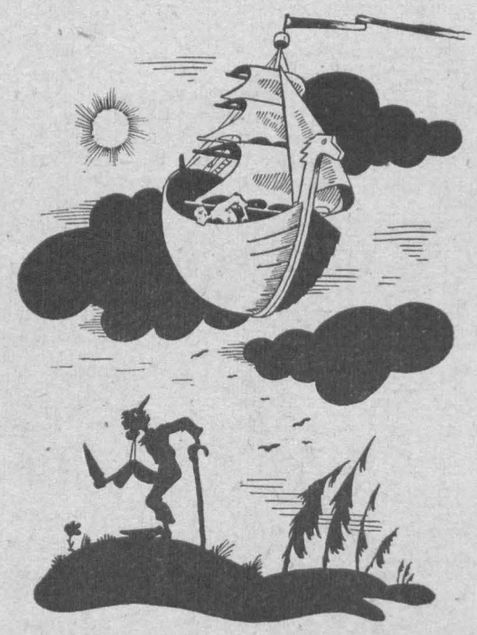

Летючий корабель
Малюнок арт. мал. М. Михалевича

Автор закінчує свій прекрасний твір закликом: «Плекайте у своїх серцях тільки полум'я любови та приязні, щоб ви випромінювали із себе мир і спокій так природньо, як квітка видихує свій запах! Хай мир буде з нами!»

Книжка цікава не тільки для дітей і юнацтва: кожен дорослий знайде в ній багато і для себе. Книжку повинен прочитати кожен з пластунів.

[2]) Дган Ґопаль Мукерджі: **Пригоди хороброго голуба.** Оповідання з індійського життя. Переклала С. Нагірна. Накладом Видавничої Спілки «Українське слово». Реґенсбурґ, 1947.

ЗАМОВЛЯТИ Й ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ «НА СЛІДІ»

можна в кооп. «Пласт», Байройт, — Леопольд-Касерне.
Ціна числа — 2.- НМ.

ЮНАКИ І ЮНАЧКИ!

«На сліді» — це журнал **пластового юнацтва** і Редакція хоче зробити його справді юнацьким часописом. Але ж для цього треба, щоб в часописі співпрацювали й Ви, надсилаючи

свої статті,
оповідання, нариси й поезії,
описи мандрівок і зустрічей,
фотографії й рисунки,
дописи з пластових імпрез:
святкувань,
концертів — і все
те, що варто надрукувати в часописі.

Всі матеріяли шліть на адресу:

Кооператива «Пласт»
(Для «На Сліді»)
Байройт
Леопольд Касерне, Бл. IX.

«Зоряний хлопчина»

Наша нечисленна, на жаль, дитяча література збагатилася ще одним твором — перекладом казки Оскара Вайлда «Зоряний хлопчина» [3]). Це історія хлопчика-знайди, що його взяли до себе дуже бідні, але хороші люди. Хлопець зростав такий недобрий, що погордив навіть власною матір'ю, несподівано зустрінутою.

Після цього він був тяжко покараний і примушений піти блукати по світу. Поволі він усвідомлює свою негідну поведінку і стає цілком іншим: добрим, милосердним.

Коли хлопець остаточно змінився, все кінчається добре: він стає царем, що вчить «любови, доброти та милосердя» і дає вбогим — хліб, а нагим — одежу.

Казку читається з великим зацікавленням. Ілюстрував книжечку арт. мал. Мирон Білинський.

[3]) Оскар Вайлд: **Зоряний хлопчина.** Переклав з англійської мови Михайло Лотоцький. Накладом Видавничої Спілки «Українське слово», Реґенсбуґ 1947.

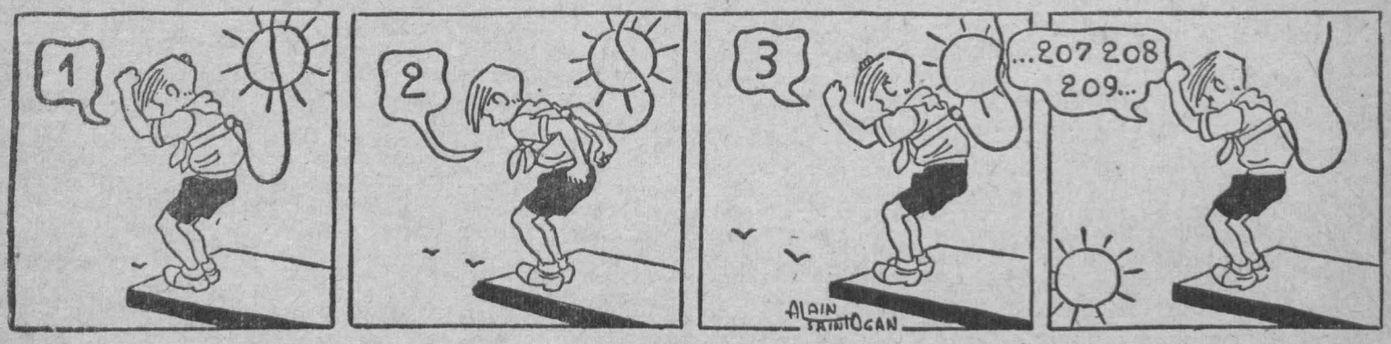

Скавт - парашутист — **Із «Джемборі - Франс»**

УКРАЇНСЬКИЙ
2301
МУЗЕЙ АРХІВ

НА СЛІДІ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО ЮНАЦТВА

Ч. 5. ГРУДЕНЬ 1947. Р. I.

Михайлина Стефанович Ольшанська «Плач Ярославни»

Краща нам смерть, ніж неслава полону

ІЗ «СЛОВА ПРО ІГОРІВ ПОЛК»

**Ігор на сонце блискуче поглянув і бачить, як тіні
лицарів темінню вкрили. І каже він так до дружини:**

**«Браття й дружино! Не краща нам смерть, ніж неслава полону?
Сядем на комоні борзі, доскочимо синього Дону!»**

**Князеві ум запалило бажанням, а жадністю душу
з Дону напитись великого. «Копіє , каже він — мушу**

**в полі ворожім зламати. Ми, русичі, або загинем,
або шоломи водою у Доні наповнимо синім!»**

Переклав **Св. Гординський.**

С. Гординський

Ярославна

Рано, рано Ярославна плаче,
У Путивлі сльози лле гарячі:
— Де ти, князю? Де ти? Озовись!
В мене серце сповнене журбою, —
Може ти де впав серед бою
І на травах у крові лежиш?

— Вітре, вітре! Пощо ти так віеш,
Пощо стріли половецькі злії
Так на воїв ладиних несеш?
Чи ж не маєш ти куди літати
Попід хмари й кораблі гойдати
Серед моря синього безмеж?

— Світле сонце, тепле всім і миле!
Пощо ти проміння вогнекриле
Сиплеш так на ладині полки?
Пощо ти їм додаєш ще муки,
Спрагою їм постягало луки,
Тугою заткало сайдаки? —

Князь коня затримав серед бою,
Обтирає піт з чола рукою:
Щось здалека гомоном гуде;
Над кривавим берегом Каяли
Мов невидні птиці заячали:
— Де ти, князю, де?

Чує, чує князь на хвилях вітру:
— Я тобі криваві рани витру,
Омочу в Каялі свій рукав... —
І на боєвищі, серед крови,
Він нахмурив темнолукі брови,
У стременах став.

Рано, рано Ярославна плаче,
У Путивлі сльози лле гарячі,
Аж на вітрі, чує, щось бринить:
Наче голос лине з небокраю, —
Чи то трави так на вітрі грають?
Чи то листя так шумить?

Лине голос, мов луна загірна:
— Ярославно, ти дружино вірна!
Не тужи так, перел-сліз не лий, —
Сльози ті, немов ворожі стріли,
Ятрять рани на мойому тілі,
Аж стікає панцер золотий.

— Не шукай для мене оборонця,
Не благай даремно вітру, сонця, —
Проти мене вже спрятлося все:
Сонце згасло, вітер пилюгою
Засипає очі і на воїв
Хижі стріли хмарою несе.

— Чуєш ти: іде луна землею,
Стугонять поля: то я з своєю
Долею злощасною борюсь.
І докіль в бою не переможу
Тую силу люту, зловорожу,
Не чекай, не повернусь... —

Ярославна мовкне. Сохнуть сльози.
Лиш очима водить по дорозі,
На схід сонця, аж за обрій, ген.
Заникає клик. Все тихше, тихше,
Тільки вітер травами колише, —
Може все причулося лишень?

1941

Сктм. Ц. Паліїв

1912 - 1947

(На закінчення Ювілейного Року УПУ)

Захопили Вас може колись на мандрівці у горах і холод, і дощ, а то й сніговія? Серед літа повного, коли в долинах і соняшно й тепло? І на мить Ви запрагнули гарячих спалахів вечірньої ватри і за крихту її радісного тепла Ви не одно тоді були б віддали...

І чи не знайоме Вам із життєвої мандрівки, із холоду й негоди життя — бажання почути слово гаряче? Слово, що будило б віру в себе, слово, що збирало б в одну громаду розсипані, розпорошені, але братні душі, слово, яке б вело нас і якому ми могли б вірити до смерти?

Одне й друге бажання Вам, товариство, знайомі! Доказом цього Ваша приявність на оцій нашій Ювілейній Ватрі. Бо те, що Ви тут — це вислід Вашого — розпаленого аж до жару бажання: горіти великою ідеєю Новітнього Лицарства, предвісника відродження Української Нації.

Ідея ця зійшла колись, наче «неба дух на землю, щоб стояти твердо в боротьбі зі злом»... Свій вияв вона знайшла в тому, що називаємо п'ятилітерним словом Пласт!

* * *

Хтось, хто сьогодні не міг явитися між нами, розказав би нам своїм рівним, спокійним голосом: «Почали ми діяльність в квітні 1912 року. Відбуваючи прогулянки, мандрівки, вправи й забави — ми стали вимагати від тих, що в наших рядах, вірности і слухняности пластовому законові. І тому почав нас дехто покидати. Домагання бути точним і совісним, домагання виправдувати свою неприявність на пластових сходинах, вимога підпорядковуватися свому проводові — все це здалося декому з початкуючих пластунів непотрібним додатком. Наші ряди проріджувалися все більше й більше і врешті в Пласті залишилося тільки шістьох... Мало, дуже мало, але ж таки досить, щоб отих шістьох стали наче б живим зерном, зародком нового життя і, щоб Пласт відродився!»

Відродився так, що вже тридцятп'ять років в історію нашої Батьківщини врізується це п'ятилітерне слово все глибше і глибше. Вписується воно змаганнями, юними поривами, пригодами, переживаннями, а то й чинами, що нерідко коштують і життя...

* * *

Тільки що почалася писати ця юнацька епопея, а вже:

«Задудніли навколо видноколи
і вкрили кров'ю битий шлях.
І пішли хлопці суворочолі
у сіруватих, наче ніч, рядах...»

У пластові певні руки хорунжого Яримовича віддано в 1914 році прапор Українських Січових Стрільців. Під проводом і на пластовому досвіді стрілецьких старшин — Чмоли, Черника, Степанівни, Коссака виховувалися сотні стрільців. І, як колись на пластових зайняттях, вони йшли «в бій та співали...» Кудою проходили — несли з собою віру в пластову ідею і ширили її по всій українській землі...

* * *

Морозний, листопадовий ранок 1918, що соняшним промінням осяяв жовтоблакитний прапор на ратушевій вежі Львова, рожевив й обличчя юнаків, сповнені поваги і свідомости завдань: донести наказ, виконати покладений на них обов'язок, як годилося пластунам....

* * *

Після поразки, після закінчення визвольних змагань, коли загал нашого громадянства покинула віра в краще майбутнє та в доцільність усякої праці й боротьби — залунали раптом слова молоденької пластунки-поетки:

«Глядіть, як сяють блеском надії
завзяті лиця дружини,
бо в тобі, Пласте, щастя і мрії
нової духом людини!»

І справді пластова організація стає живим джерелом сили і снаги. Вірність пластовій ідеї скріплює пластова присяга «гостра, мов криця», бо «нам треба

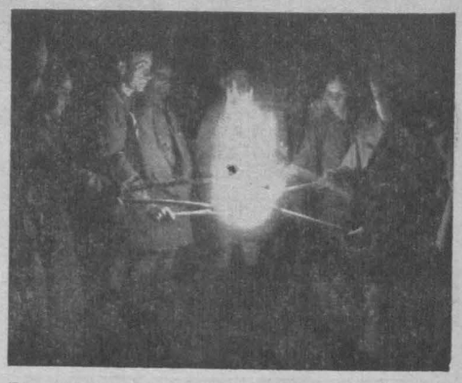

Запалють смолоскипи. фото М. Шевчик

Март, а не жалібних Ніоб», бо «в бій життя підемо з усміхом на лицях!» «І підемо сонцем залитим шляхом» — каже пластовий поет — «певні і сміли шукати нової душі народові! Ні! Не шукати, кувати цю нову душу у пригоді і труді...»

Це пластове покоління усвідомлює собі ясно завдання нашого часу: Україна потребує чоловіків і жінок, які б твердо стояли на свойому, що були б вірними товаришами в життєвій боротьбі, і коли треба — помагали не тільки видержати, але й додавали сили та відваги:

«Сестри в багаття докиньмо дров,
щоб ясним блеском палало!
Щоб орлам нашим загріло кров,
завзяття й сили додало!»

І справді спільними зусиллями, співпрацею всіх покладено тверді основи під велику, тривалу будівлю... З'єднано багато прихильників-однодумців... Завершено організаційні форми... Пластові пісні томоніли і галицькими, і волинськими, і поліськими «тихими водами»! Пластові прапорці маяли по всіх шляхах і по всіх верхах Західних Українських Земель!

* * *

Чергова випроба: розв'язання Пласту в 1930 році. Хтось принишк... Хтось зморився... Хтось відстав... Лишилося мало, але ж знову досить, щоб із «попелища здавалося б зруйнованих надій — починати потрібне діло знову з початку!» То ж ішло не про маловажну справу. Ішло про те, щоб вдержати живою велику ідею, зберегти безперервною традицію і виграти бій за душу української молоді. Час діяльности в підземеллі — це помітне поглиблення змісту. Це час розбудови нових форм праці, вишкіл нових пластових провідників-організаторів, що вміли поривати молодь за собою. Із тими днями пов'язані низкою незабутніх спогадів імена наших найкращих друзів і подруг — тих численних командантів і булавних наших таборів останніх років перед війною, із яких майже ніодного немає сьогодні між живими...

А молодь? Молодь ішла в мандрівку, в табори, наче «шум весни бурхливий!» Її відзнакою був «веселий, щирий блеск очей та й усміх, що яснів радісною свідомістю своєї сили молодої!»

Так, тоді в душах наших було сонце, якого нікому не згасити! Була повага на чолах, якої нікому не зрушити!

Були, як в 1939, соняшні дні, що сили до життя родили, але й були бурі та негоди, що духа гартували...

* * *

Тому, як прийшла нова, воєнна дійсність, то зустріч під час праці у проріджених рядах, яка вимагала подвійної наснаги, була зовсім самозрозумілою.

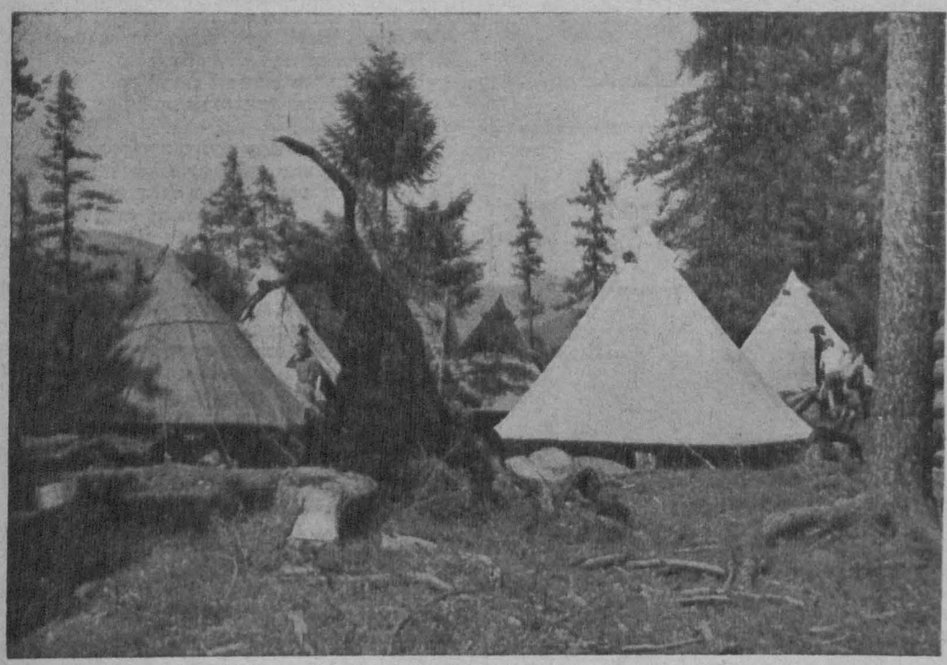

У пластовому таборі **фото: Мир. Шевчик**

Післяобіддя в таборі фото: М. Шевчик

Про те навіть і не говорилося багато... Зрештою і не було часу! Ще не зів'яли цвіти кинені на свіжі могили наших друзів — жертв терору 1941 року, як у Бруховичах ми співали знову «Пласт — наша гордість і мрія!»

Новий вишкіл... Нові табори... Нові осередки праці... Криниця, Самбір, Заліщики, Розлуч, Шкло...

Гучно й гамірно було одного літа в Пасічній над Бистрицею, де були наші найбільші табори. Там вишкіл для самих тільки Всумівців вели всумівські передові, останні дні свобідні віддаючи своїм молодшим товаришам. То ж треба було, щоб ідеї і почування, які були для них великими, залишилися такими ж для молоді, тієї, що за кілька днів мала перейняти й вести далі розпочату працю...

На прощання дівчата бажали їм одного — щастя... і кожному припинали на грудях пластову відзнаку й медалик, щоб хоронив їх від небезпеки!

Поїхали, та праця продовжувалася... Сувора зима, в домівці немає печі, майстри ж байдужі до праці... Раптом одного дня чуємо: «Завтра тут піч буде стояти!» Це казав гордо мовчаливий досі робітник. І далі: «Я почув, що тут вітаються словом «Скоб»... Я теж давній пластун — із ремісничого куреня з Левандівки... Цілу ніч буду робити, щоб ви не мерзли!» Ось що улекшувало працю, додавало завзяття й запалу...

* * *

Але ж усе голоснішим ставав гук гармат, знак, що фронт зближається. Нова ліквідація нове «упорядковування актів»... Під однією кам'яницею у Львові стояв одного дня довго гурт юначок і наче не міг розійтися. На лицях трохи вимушений усміх. Це розставалися із своїми впорядницями ті, які залишалися. Так багато хотілося ще говорити, питати... Та треба йти: останній стиск руки, останнє «Скоб!» І розійшлися — так, якби ось завтра знову мали зустрітися....

* * *

Адреса, на яку треба було писати за вказівками, подавала невідому місцевість чужої країни, далеко від Батьківщини. Тому може й вона була такою цінною і тому може з такою радістю зустрічали кожен лист, що приходив туди. В листах поквапно накреслені переживання наших юнаків і юначок у фабриках, по заводах чужини. Яка шкода, що при черговому «упорядковуванні актів» їх знову треба було знищити. Так мало було в цих листах нарікання, а так багато віри...

* * *

І врешті — можливість вести явно-славно улюблену працю! 1945 рік. Пластовою ідеєю захоплюються все ширші круги молоді. А що найважливіше, у пластових рядах починає гуртуватися й молодь із «того боку», довгими десятками років відділена від нас кордоном на Збручі.

Й ось 7. липня 1947 року — в Ювілейне Свято Весни — нас стільки, скільки не було досі разом зібраних за ввесь час існування Українського Пластового Уладу.

Та всі відчуваємо, що нас сьогодні куди більше, як ті сотні — зібрані тут. Бо хоч карпатськими плаями не гомонять пісні наших пластунів, хоч не горять вогні на площах пластових таборів, але ми віримо, що серця наших друзів там у Рідному Краю горять вічним вогнем пластової Ватри. А пластова ватра згаснути не може! Ніколи! Вона ж наше життя і ми самі в ній. Горить вона нашим вогнем, нашим завзяттям, нашими змаганнями!

Перед нами — непевність, невідоме... Але для пластунів це ніяка причина до зневіри, чи смутку!

В найгіршому випадку ми незабаром знову роз'їдемося, розсиплемося по світах. Розставатися важко, але ж правдиві почування сильніші за простір та час. Наснажені пластовою ідеєю підемо «певні і сміли кувати душу народові у змаганні і труді!» Підемо в життя сміливо й тордо поруч себе як вірні друзі, щоб як колись «зелені й білі, кам'янисті і болотнисті дороги і плаї нашої Батьківщини» вийшли нам назустріч. Щоб коли над Україною зійде зоря Воскресення, ми могли сказати, що й ми до того причинилися!

Сктм. Ц. Паліїв.

Андрій Гарасевич

Похід Ігоря

Давно вже сонце запалило обрій,
і синю тінь кидає ніч прозора...
Гуде Дніпро... Кида пінисті гори,
і Див сичить віщування недобрі.

Щити червоні, і криваві зорі,
дрижить земля під дужим кроком Обрів.
Це Святославича полки хоробрі
спішать збагрити кров'ю Чорне море...

Прозорий ранок розправляє крила,
і сипле срібло в синю далечінь...
Невже ж не вернеться завзяття й сила?!
Невже ж поржавіють щити й мечі?!

Пливе... Спокій... Чекає, як чекала
на пімсту, ще не пімщена Каяла...

Із збірки «Сонети»
Прага, 1941.

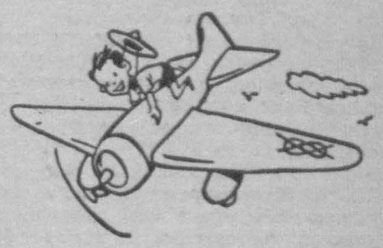

БЕЙДЕН ПАУЕЛ ПРО МИР

В 1930 році ген. Бейден Паует у своєму зверненні до скавтів-сеніорів сказав між іншим таке:

«Ніякі міжнародні ліги і мирові конференції не поможуть, якщо слова не будуть побудовані на ділах народів. Тому обов'язком громадянина кожної країни встановляти якнайкращі особисті взаємини з громадянами інших країн. Для того треба нав'язувати дружні зв'язки, цікавитися життям своїх чужонаціональних друзів й історією їх батьківщини, і також відвідувати себе. Встановлення дружніх, побудованих на добрій волі взаємин між громадянами різних країн буде й найкращою ґарантією миру.»

Подав **Да-Пе**

Ю. С. В. Міттенвальд: Проба хору фото: Мир. Шевчик.

із ПЛАСТОВОГО СВІТУ

Хто такий лорд Rowallan?

Після смерти першого провідника скавтів усього світу лорда Бейдена Пауелла його наступником став лорд Замерзе. Але ж він скоро помер, бо вже дня 22. лютого 1945.

Провідником скавтів усього світу став тоді лорд Руволлен. Народжений у старій шкотській родині, вчився в Етон. Під час першої світової війни брав участь у воєнних операціях в Ґалліполі, в Палестині і потому на французькому фронті. Одержав високе відзначення. Але ж з огляду на тяжке поранення перестав бути вояком.

Перейшовши з армії до цивільного життя, одружився в 1918 році. Мав п'ятеро дітей. Один син його згинув в 1944 р. під Каен (Франція). Сам же лорд Руволлен знову став активним вояком під час другої світової війни і брав участь у боях під Дюнкірхен. Ранений знову — зайнявся вишколом юнаків. Від 1918 року до 1944, коли не служив в армії, працював у скавтському руху. У своїй праці застосовує вповні методи виховання Бейден Пауелла.

Скавтом він уже 23 роки. В 1922 році був командантом в одній із округ в Шотляндії. В 1939 році став головою шотляндської Скавтської Ради, і в 1944 р. шефом вишколу скавтмастрів. В цьому ж році одержав найвище скавтське відзначення Срібного Вовка.

Подав Сктм. **Л. Бачинський**

Др. А. Фіґоль: «Ідеологічні основи сеніорського руху»
Ціна — 1.— РМ.
Замовляти в кооперативі «Пласт»
Bayreuth, Leopold-Kaserne, Bl. IX

Принцесса Єлисавета, що її вінчання відбулося 20. лист., була за дитячих років скавткою. (На фото Єлисавета з сестрою в скавтських одностроях).

У скавтській крамниці на Джем в Муа сон

Вміти спостерігати

Бейден Пауел під час своїх мандрівок по Індії розвинув у собі надзвичайну здібність найточнішої спостережливости й уміння по самих найнезначніших знаках відгадувати правду. У своїх спогадах він приводить декілька випадків, що характеризують його тонку здібність індуктивного міркування.

*

«Під час однієї з моїх мандрівок по скелистих горах Кашміру, — оповідає він —, я завважив коло стежки дерев'яний пеньок, височиною приблизно в три фути. Поблизу лежав камінь величиною у кокосовий горіх, обліплений роздавленими сухими кусочками горіхової шкаралущі. Сліди такої ж самої шкаралущі видніли на пеньку. Далі вздовж стежки на віддалі 30-ти ярдів напівдень від пня покинута шкаралуща чотирьох горіхів. Коло самої стежки в цьому місці — висока крута скеля, а 150 ярдів напівніч від пня — одиноке горіхове дерево. Коло пня — кусочок засохлого болота з відтиском грубої підошви. Що сталося в цьому місці? Як ви думаєте?...

Мій висновок був такий: два дні тому по стежці пройшов чоловік з тягарем на спині, ідучи в далеку подорож напівдень; коло скелі він відпочивав і їв при цьому горіхи. Підстави для такого висновку були такі: чоловік ніс тягар тому, що носильник, коли хоче відпочити, не сідає, звичайно, на землю, а воліє опертися до крутої скелі, поклавши на неї свій тягар, але не скидаючи його зі спини.

Якщо б у нього не було тягару, він, правдоподібно, присів би відпочити на пні, але він волів зробити ще 30 ярдів напівдень, туди, де підносилася скеля. Жінки, в цій місцевості, звичайно, не носять тягару, отже, це був мужчина. Але перед цим він розколов на пні прецькі горіхи, зірвані ним з горіхового дерева, що знаходилося в 150-ти ярдах напівніч.

Отже, він ішов напівдень і при тому на далеку віддаль, тому, що на ньому були черевики, якщо б він гуляв недалеко свого дому, то безперечно йшов би босий. Три дні тому в цій місцевості йшов дощ, але з того часу дощу не було й стояла суха погода. Отже, кусочок болота, відірваний від черевика, прилип до нього, коли ґрунт ще був вологий. Шкаралуща горіха була знайдена сухою, що підтверджувало мій висновок відносно часу з тієї хвилини, як це сталося.»

*

«У другому випадку мені прийшлося спостерігати сліди двох коней, що ішли рядом. Що коні йшли рядом було видно з того, що сліди ніде не перехрещувалися, але робили повороти і змінювали напрям рівнобіжно. Один з коней (з лівого боку) був звичайної величини, наскільки можна було судити по величині підков і довжині кроку. З правого боку йшов молодший жеребець меншого розміру, але міцний й дебелий тому, що його підкови залишали ширші сліди, і його крок був коротший. Він шкутильгав на одну ногу, що робила коротші кроки, порівнюючи з другими і не так тяжко ставала на землю.

Міркуючи по тому, що жеребець шкутильгав можна було думати, що на ньому ніхто не їхав верхи, але так як він ішов з правого боку рядом з другим конем, то ставало правдоподібним припущення, що їздець, що їхав на другому коні, вів його правою рукою за поводи, держучи повід свого коня у лівій.

Крім того, крива нога жеребця була підкована інакше як останні, і по формі підкови можна було судити, що це було зроблено з певною ціллю: зменшити в ній біль при їзді. Отже, жеребець шкутильгав уже порівнюючи давно.

З цих прикмет я вивів висновок, що жеребець належав грубому, старому панові, який почав своє життя бідним, але в цьому моменті був досить багатий.

Чи можете ви зробити такий самий висновок, чи треба привести основи до моїх вислідів?

Жеребець належав грубому, старому чоловікові тому, що жінки не їздять верхи на маленьких дебелих кониках. Не люблять цього також молоді чи чоловіки легкої вати.

Господар жеребця був багатий тому, що він міг тримати ґрума, що виводив прогулювати жеребця, і при цьому сам не йшов пішки, а сідав на другого коня.

Але він не був багатий раніше тому, що продовжував держати жеребця, не-

ШВАЙЦАРСЬКІ СКАВТИ — УКРАЇНСЬКИМИ ПЛАСТУНАМ

Союзний фельдмайстер («бундесфельдмайстер») Швайцарського Союзу Скавтів у Вінтертурі надіслав Головній Квартирі Українських Пластунів у Фрібурґу (французька смуга Німеччини) такого листа:

Дорогі Друзі-пластуни!

Мій товариш, фельдмайстер Павль Вефель із Кройцлінґу звітував мені недавно про свої відвідини у Вас днях 18. і 19. жовтня ц. р. біля острову Райхенав, що їх відбув він з кількома скавтськими провідниками в імені швайцарських скавтів.

Я хотів би сьогодні скласти Вам щиру подяку за те, що Ви так гарно й тостинно прийняли в себе представників швайцарських скавтів. Радію з цього обопільного встановлення зв'язку і сподіваюся, що дружні скавтські взаємини стануть при найближчій нагоді ще тіснішими.

Від себе ж складаю ще щиру подяку за передану мені фельдмайстром Вефелем з Вашого доручення пластову відзнаку. Вона займе в мене особливе місце вже хочби тому, що вона пригадує мені про гарну, далеку країну, в якій проходила моя молодість.

Я бажаю Вашому Пластовому Уладові гарних успіхів і передаю Вам найкращі скавтські привітання

А. Тальман.

Schweizerischer Pfadfinderbund
Der Bundesfeldmeister

An das Oberkommando der
Ukrainischen Scouts
in der Französischen Zone
Fribourg (Allemagne)

Liebe Pfadfinderkameraden!

Mein Kamerad, Feldmeister Paul Wefel, Kreuzlingen, hat mir kürzlich über den Besuch berichtet, den er Ihnen mit einigen Mitführern im Namen der Schweizer Pfadfinder am 18. und 19. Oktober d. J. bei der Insel Reichenau abgestattet hat.

Ich will nicht unterlassen, Ihnen für die überaus freundliche Aufnahme, die Sie den Schweizer Pfadfindern bereitet haben, den besten Dank auszusprechen. Ich freue mich dieser gegenseitigen Kontaktnahme sehr und gebe der Hoffnung Ausdruck, daß die Bande pfadfinderischer Kameradschaft bei nächster Gelegenheit gefestigt werden mögen.

Meinen persönlichen Dank spreche ich Ihnen aus für das mir in Ihrem Auftrag durch Fm. Wefel überreichte Abzeichen. Es wird bei mir schon deshalb einen besonderen Platz finden, weil es mich an das schöne und weite Land erinnert, in dem ich selbst meine Jugend verbrachte.

Ich wünsche Ihrem Bund gutes Gedeihen und verbleibe

mit den besten Pfadfindergrüßen

gez. A. Thalmann.

дивлячись на те що він шкутильгав і наказав його перекувати і водити на прогулянку сподіваючись, що кінь виздоровіє. Якби був добрим їздцем, або коли б він навчився їздити верхи, будучи ще хлопцем, він продав би коня, що шкутильгав і купив би другого; але, по всій правдоподібності, він не був добрим їздцем, — призвичаївся до свого жеребця і не хотів ризикувати і сідати на другого коня.

— Ось ці міркування, на підставі яких я прийшов до висновку, що він був грубий чоловік, старший, зобов'язаний своєю кар'єрою собі самому.

Швайцарські скавти в Альпах **фото: «Джемборі»**

З дороги й із-за моря

Пластуни пишуть:

«З виїздом наших людей в різні сторони світу зменшується число пластунів. Курінь старш. пл-ів ім. С. Завойовника зменшився з 30 членів до одного Гуртка. Перед трьома днями прийшло повідомлення, що набірають молодих людей до Канади. До виїзду зголосилося багато пластунів. Хто поїде, ще не знати, бо невідомо, чи всіх комісія прийме. Бо буває різно... Під час перевірки документів виявилося, наприклад, що 19-літній старший пластун С. на диво всім... жонатий і може не поїхати, бо жонатих не беруть!

Це для пластунів наука: перевірювати завжди самому власні документи, бо ті «негідники» із реєстраційного бюро можуть навіть вписати новакові жовтодзюбові, що він батьком трьох дітей! Пластун С. якось оборонився: повірили пластовому слову, що нежонатий.

У Канаді плянуємо створити перший Курінь із Ганських пластунів і назвати їх «Куренем старших еміґрантів Тяжкої Сокири» (всі їдуть як дроворуби).»

Ось уривок із листа «канадійця», що поїхав першим транспортом:

«Шановна Кошова Командо і Брати Пластуни! Опишу вам свою подорож... В порті побачили ми великий пароплав. Лізли ми високо по драбині, а там американці справляли кудою йти. Я йшов східцями — то в ліво, то в право, потім в низ аж до кімнати. Кімната велика, в якій могло б поміститися яких 150 осіб. Ліжка чотириповерхові. На кожнім крім покривала рятункова, коротка камізелька. Коли ми влаштувалися, покликали нас мікрофоном до їдальні на вечерю.

Ми повиходили з кімнат на верх корабля і ніхто не міг найти їдальні. Впорядники (з поміж тих, що їхали) стояли, мов барани, і не знали кудою людей справляти: один справляв в одні двері, другий до їдальні... але капітанової а третій — не знаючи куди справляти — казав, що їдальня переповнена. Аж один американець показав нам вхід до їдальні.

... По вечері я хотів вернутися до своєї кімнати, але не дуже то мені вдалося. Увійшов я в одні двері, здавалося мені, що то саме до моєї кімнати, коли дивлюся а там хлопці не ті, що були зо мною. Вийшов з тієї кімнати та ще довго блукав, поки добився до своєї. Смішно мені було самому із себе, але так було майже із усіма хлопцями.

Скавти з Індії і Пакістану

Фото: «Джемборі» 9., 1947

Ліг я на ліжко, коли нараз сиґнал: три довгі. Голос з мікрофону каже, що це передалярм. Треба вдягнути рятункові камізельки. За хвилину були ми всі готові. Тоді почули сиґнал: шість коротких-одна довга — це вже алярм. Наказ: хто має паристі числа, виходить на ліво, хто непаристі на право. Всі мають запам'ятати число і місце свого човна, знати, кудою виходити, щоб на випадок справжнього алярму не блудити по кораблі.

Вертаючися до кімнати, я дивився вже добре, куди йти, щоб на другий раз не блудити.

Скинув я в каюті камізельку й вийшов на верх корабля, щоб поплянути востаннє на Европу. Став прощатися в думках із нею. Стиснулося серце. Згадав поневолену, закуту Батьківщину, згадав рідного Батька та й усіх Вас Товариство, що покинув у Ґан. Тяжко було, але ж намагався я задержати спокій. Глянув ще раз, знаючи добре, що вставши рано бачитиму тільки море... й пішов у каюту. Поклався спати, але ж довго-довго не міг заснути...

Скоб!

Б. Т.»

Уривки із листів тих, що в Англії:

«Я вже одержав пластову уніформу й у свята ходжу в однострою. Погано тільки, що я тут тільки один з українців, усі ж інші литовці й естонці. В місті Йорк є скавтська кантина. Там можна купити все потрібне для пластування. Один капелюх коштує 11 шилінґів. Як уже буду працювати, то куплю собі капелюха.

...На другій виставі в П. я познайомився з двома англійськими скавтами. Вони просили мене помінятися з ними пластовими лілейками. В середу маю зустрітися з ними біля кіно. Вони розпитували мене про тризуб і чому він вплетений в лілейку. Я пояснив їм це, бо можу порозуміватися вже сам — без перекладача.

Тут має відбутися «джемборі», на якому будуть англійці, естонці, литовці й українці. Тут зі мною є ще дві українки, які носять українські пластові відзнаки. Я заговорив раз до них, але вони не надто ввічливі й не поводяться по пластовому. Але я хочу поговорити із ними так, як говорив із нами завжди наш Кошовий. За минулий рік у Пласті я навчився багато...»

«Брате Кошовий! Хочу Вам написати, що я дотримуюся тут нашого пластового закону й усіх наших пластових приписів... Якщо можливо, то пришліть мені декілька пластових журналів.

...Англійські скавти вдягнені докладнісінько так, як і українські пластуни: сорочка, короткі штанці, хустина на шиї — все як у нас.

Передайте, Брате Кошовий, від мене всім провідникам нашого Коша й усім пластунам і пластункам наш пластовий привіт «Скоб»!»

Маленька ж новачка Катруся опинилася в Бельгії й пише звідти до своєї «сестрички»:

«Добрийдень, моя Сестричко! Поперше пишу, що я жива і здорова, того і Вам желаю. Ми приїхали 29. вересня, а 30-ого вже записали нас до школи... Подобалася мені тут школа, хоч не знаю їхньої мови. Але думаю скоро вивчитися, бо вчителька добра до мене і школярі теж.

...Ходила я в город, на базар. Там усього так багато, що ще й із роду не бачила.

З тим до побачення. Передаю Вам, моя Сестричко, низенький поклін. І ще передаю свій привіт усім нашим пластунам і желаю всього добра.

Пробачте, що так написала. Побуду більше, то тоді краще напишу. Поки дуже прошу пишіть одвіт!

Готуйсь!

Катруся!»

Чому вивчати природу

Щодня, щогодини, на кожному кроці ми зустрічаємося з нею, з Природою. Вона — мертва, чи жива — довкола нас, під ногами, над головою, в нас самих... Вона невідступно стежить за нами і... вчить нас. Нажаль ми не завжди розуміємо ту науку, або розуміємо невірно. І не тому, що вона така тяжка, а лише завдяки нашій неуважності.

Ми відчуваємо себе цілком безпорадними, ставши віч-на-віч з Природою, з її життям. Чому? Бо ми не знаємо самих елементарних правил поведінки в

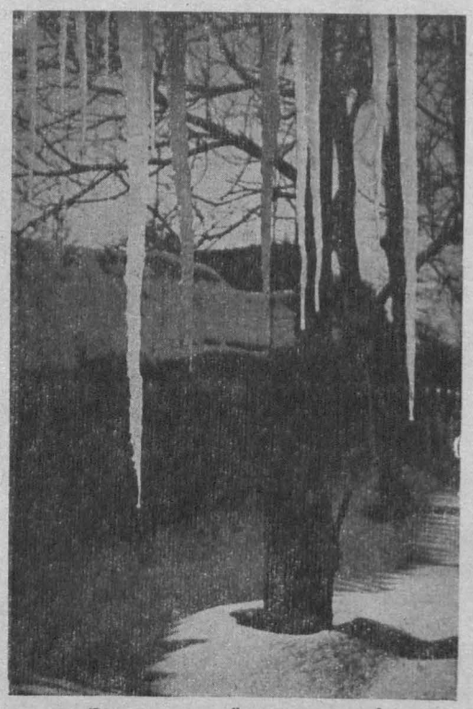

Зима в українському селі
Фото: Арх. БК

Природі, її законів. А вони існують, — так, як існують в людському суспільстві правила доброго тону...

Тому ми й безпорадні, тому й робимо на кожному кроці невиправдані помилки, щиро вірячи, що виконуємо добрі діла. Так, ми тримаємо цілу зиму в клітці птаха, привчаємо його брати харч з руки, і помічаємо, що й він виявляє ознаки радости при нашому наближенні. Весною ж врочисто випускаємо свого любимця на волю і... він в більшості випадків гине. Чим дужче привчили ми птаха до клітки, до себе, тим менше можливостей для нього витримати ту сувору боротьбу за існування, яка панує навколо. Його зловить перший же зустрічний хижак, його залле дощем, він з великими труднощами буде знаходити собі харч, він навіть літати вже не може так швидко, як колись. Життя птаха тепер залежить від того, чи він встигне знову — пристосуватися до забутих умов існування, чи загине від хижаків, негоди чи голоду.

Рятувати диких тварин — добре діло, але силою нав'язувати їм свої симпатії — це така ж жорстокість, як і звичайне вбивство. Дика тварина — не кімнатна собачка, і позбавляти її волі, хоч і з добрими намірами — це так, як знищити цю тварину.

Людина почуває себе добре лише в оточенні собі подібних, в оточенні машин, будинків, парканів. Але цілком сховатися за ті паркани не вдається нікому. Час-до-часу кожному доводиться стати перед лицем Природи, котрої ще мало торкнулась рука цивілізації. Більш того, кожен добровільно кидає на якийсь час мури міста, серед яких йому вже бракує повітря. Відпочиває кожен серед Природи і тут відчуває, що мури міста притупили всі його ліпші почуття, втомили тіло й душу. Людина відчуває свою безпорадність, свою повну непристосованість. Довелося такому необізнаному заночувати в лісі після дощу. Витратив усі сірники, а вогню і не розпалив: всі дрова мокрі. Мерз цілу ніч, сидячи на узліссі під березою. Людина ж досвідчена наріже з тої ж берези смужками кори і розпалить наймокріші дрова: — березова кора має в собі багато смоли і горить як смолоскип.

Іншим разом ліг невдаха біля вогнища і не встиг оглянутися, як пропалив ковдру і сорочку. Чому? Заблизько ліг? Ні, не того дерева взяв для багаття. Взяв смереку, що «стріляє» і розкидає далеко іскри.

Почне недосвідчений під час екскурсії шукати води. Обійде великий простір, змучиться, і не завжди знайде. — Людина ж досвідчена уважно подивиться, які рослини ростуть довкола, які птахи літають, або співають, який рельєф (поверхня) навкрути, — і, не зробивши й одного кроку, безпомилково скаже, чи є поблизу вода і де її треба шукати.

Людина, яка знає природу, завжди може знайти щось таке, що їй в той час потрібне: чи ліки, чи матеріяли для ремонтування воза, чи харч. Новак же або нічого не знайде, або знайде щось непридатне, або й шкідливе. Взяти хоч би ті ж гриби чи лісові ягоди: чи багато з нас можуть відрізнити отруйні від неотруйних?

* * *

А скільки цікавого й повчального можна побачити навколо себе, якщо бути уважним!

Дикі тварини відчувають зміну погоди за кілька днів наперед. Спостерігаючи їх поведінку можна передбачити наближення дощу, снігопаду, вітру чи бурі.

Часто через звичайну неуважність ми дуже невірно пояснюємо бачене. — Наприклад кожен, очевидно, бачив, як гуси, або качки, схиливши голову набік, дивляться одним оком в небо.

«На сонце дивиться», або

«Дивиться, коли сонце вигляне», — дістанете пояснення від сусіди. Тепер подивіться ж уважно самі, що то так зацікавило гусака. В височині, широкими колами, плаває маленька цятка. Поволі посувається вона в якомусь напрямі. Що це? Невже ця ледве помітна цятка зацікавила поважного гусака? — Власне так. Не сонце, а хижий птах — бо це він — прикував увагу цілої гусиної громади.

Деякі тварини, головним чином птахи, реаґують на зміни в навколишньому середовищі зміною голосу. Так, звичайна курка особливим голосом кличе курчат, зовсім іншим сповіщає про набли-

Батьківська запопадливість
Фото: «Ляйф»

ження хижого птаха, ще іншим відзначує наближення кота чи собаки і т. д. Подібні ж зміни голосу можна часто почути і серед диких птахів (зябликів, зеленяків, ластівок, синиць, сойок). — Хто знає ці голоси, той безпомилково може сказати, що зараз турбує птаха: хижий звір, наближення дощу, чи відсутність сусіди.

* * *

Прикладів того, що може побачити та почути уважний спостерігач в природі, можна навести безліч, але справа не в прикладах. Ми повинні самі навчитися й розуміти явища природи. Ми вивчаємо чужоземні мови. Чому б нам не взятися за вивчення ще однієї, такої близької і разом з тим такої незрозумілої мови — мови Природи. Вона придасться в однаковій мірі і в Европі і в Канаді і в Арґентіні. Хоч Природа в тих країнах і не подібна до тутешньої, але навчившись розуміти її тут, ми — скористаємося з цієї науки в кожній країні, особливо ж у себе вдома.

Розуміючи Природу, ми можемо не лише мати приємний відпочинок у вільні від праці хвилини, а також велику практичну користь.

Крім того Природа навчить нас — справедливости, навчить мовчазности й рішучости, навчить вірити в свої сили. Вона навчить допомагати слабшим, меншим і поважати старших.

Являючись Володарем Природи, людина повинна знати Природу, любити її, бо до чого приводить незнання своїх володінь, а ще гірше, нелюбов до них, нам показують безліч прикладів, в тому числі й приклади з історії.

Василь Приходько.

ДО СОНЯШНИХ ГОДИННИКІВ

Одним із найдавніше відомих годинників — це соняшний годинник. Його діяння (чи пак показування часу) побудоване на тому, що на однаковій географічній довжині і в означеній годині предмети кидають тінь в тому самому напрямку.

В останньому часі, з огляду на брак пружин і прецизних складових частин годинника, бачимо все частіші спроби вернутися до соняшних годинників.

Недавно один берлінський годинникар сконструйовав соняшний кишеневий годинник. За потисненням ґудзичка поділка годинника обертається в напрямку північ-південь і тоді з тіней малого стовпчика, приміщеного посередині поділки можна відчитати докладний час.

Досі випродуковано 10 000 годинників, виреґульованих на область Берліну й околиці Бранденбурґу. Годинник коштує 25 марок. Приготовляють продукцію годинників і на інші області Німеччини.

Подав Д-р В. Р.

Де і як помирають слони?

Один з подорожників, що довгими роками полював в Африці на слонів, розповідає таке:

Двадцять років мандрував я по Африці, цілих п'ять років полював тільки на слонів, добивався туди, де й не ступила нога европейця, наслухався багато переказів й оповідань про слонів і про кладовища їхні, але ж ніколи не мав щастя бачити їх. Допоміг мені тільки випадок.

Кажучи про «кладовище слонів», не можна ніяк уявляти собі, що це площа, куди приходять всі слони здихати. Ні, кожна сливе область має свої кладовища. Коли слон почуває, що він хворий та, що зближається йому кінець, то він покидає свою череду й із степу чи з пралісу мандрує в околицю якогось озера чи багон. Там, маючи досить води, задержується й перебуває, поки не постигне його смерть. На мертвого кидаються крокодилі і розривають тіло на кусні. Вода забирає кості й ікли і замулює їх піском, або ж всотує їх багно.

У вільному степу, чу в лісі слон не кінчає ніколи. Ніколи теж не забреде він в такі багна, де він міг би зразу втопитися. Своєю трубою звірює він обережно кожен клаптик землі і тому слона майже неможливо зловити, викопуючи на його шляху яму.

Побуваючи в 1908 році в східній Африці, захворів я в одному із сіл над рікою Руша, над якою збираються раз у році всі слони цілої области. Хворий, не міг я полювати, але ж одного дня сповістили мене тубільці, що в одному із багнистих місць степу стоїть старезний слон. П'ять днів обсервував я його, але ж він і на метер не відійшов від місця, де стояв. Тубільчі мисливі сказали мені, що він прийшов помирати. Не зважаючи на хворобу й на важку дорогу, я вирішив добитися до цього слона. Бродячи багнами, вгрузаючи нераз аж по шию у воду, дійшов я до місця, де він стояв непорушно, майже по коліна у воді. Часдо-часу ворушив тільки вухами і трубою. Хоч ослаблений, зважився я стрілити. Пострілений в околицю вуха, слон впав і згинув до кількох хвилин. Труп його вкрила майже зовсім вода й ікли треба було виломлювати вже під водою. Якщоб ми лишили його були там, то вночі приповзли б крокодилі, рознесли б були тіло й ікли пропали б без сліду у воді. Так воно із усіми слонами: приходять вони помирати над озера, ріки й багна — і там гинуть — дослівно — без сліду.

ЛІТАК У ПУСТИНІ

Літак, що належав до летунської охорони степових пасовищ від пожару, перелітав над східньою частиною пустині Кара-Кум.

Раптом він побачив велику отару овець і здивувався дуже, що вони опинилися в безводній околиці.

Літун знизився до 200 метрів. Чабани почали подавати йому знаки, вимахуючи руками. Він вибрав відповідне місце й осівся.

Вибиваючися з останніх сил, падаючи на розжарений пісок і знову підіймаючись, чабани бігли до літака.

— Води, води! — благали вони.

Літун дав їм води. Напившися, вони оповіли, що кілька днів тому попали в пісковий буревій і збилися з дороги. Вода у них вийшла. Іти далі — не було сил. Надходила смерть.

Літун лишив їм усю свою воду, відлетів і привіз їм ще сто літрів води і досвідченого провідника.

На другий день люди й вівці були врятовані. Вони добилися до околиць де була вода.

Літун, що врятував чабанів, був пластуном.

Подав Л. Б.

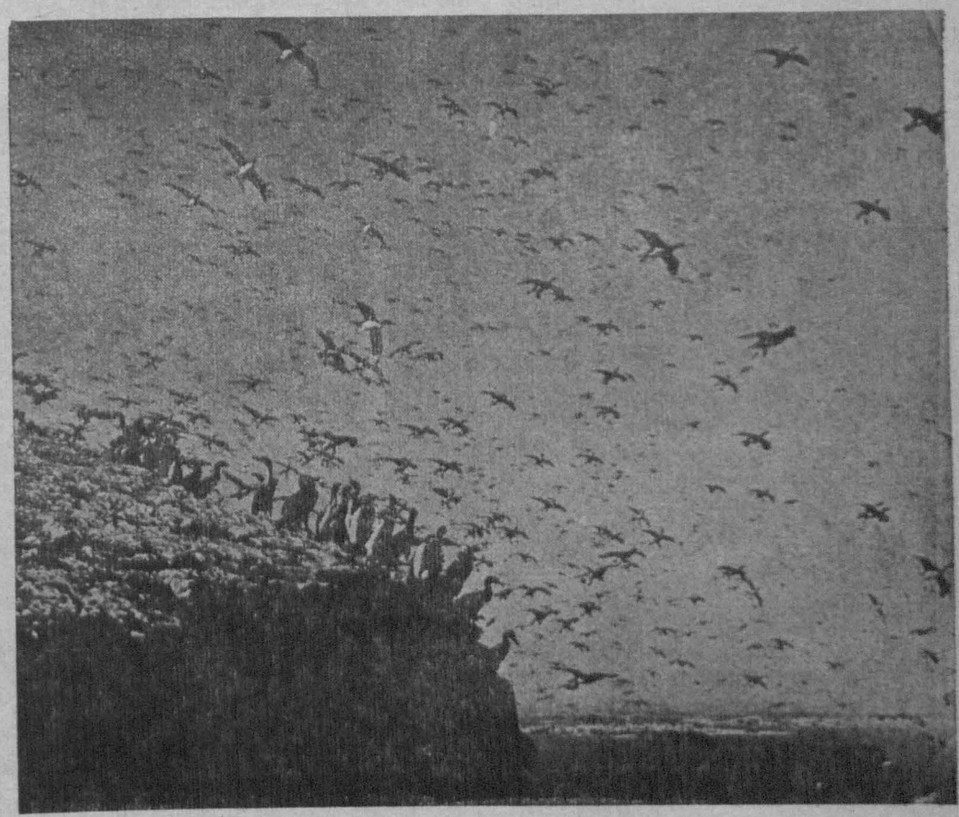

На побережжі Перу Фото: Тайм

Із мандрівок по Рідному Краю

Васил І.

У Київській Лаврі

Ми знову на Володимирській гірці милуємося чарівним краєвидом. Сьогодні вирішили оглянути Києво-Печерську Лавру — і тому довго не затримуємося. Швидко збігаємо вниз на Царську площу: тут зупинка трамваю, який завезе нас до самої Лаври.

З лівої сторони чудові садки, що простяглися суцільно майже до лаврських церков: Купецький сад, Царський з палацом трохи в глибині від вулиці, вкінці Маріїнський парк. Високі старі дерева, між ними липи мало не двохсотнього віку, де-не-де ж «стоять граби прозорожовті в промінні яснозолотім». Усе таке рідне, таке близьке...

Зупинка. Ліворуч Микільська брама фортеці часів Миколи І. В'їжджаємо на територію Печерська. Знову ліворуч садки. Ось майнуло широке шосе, звертаючи вниз до Ланцюгового мосту через Дніпро: це шлях на Чернігів. Невеличкий Андрусівський садок, а за ним уже золоті бані Лаври. Не доїжджаючи до останньої зупинки, виходимо з ваґону, бо хочемо оглянути церкву Спаса на Берестові.

Тут саме була розташована літня резиденція князя Володимира Великого, тут і помер він 1015 р. З вулиці церкви не видно: перед нею різні будови, з яких цікава невеличка стара «гавптвахта» Миколаївських часів. Тут сиділи мабуть р. 1847, чекаючи на «сентенцію», — Т. Гр. Шевченко, Панько Куліш, Микола Костомаров та інші члени Кирило-Методіївського Братства, які ще тоді мріяли про створення вільної України.

Підходимо до церкви. Невеличка будова, стіни якої звільнені від пізніших натинкувань, прикрашена орнаментом т. зв. меандром, типовим для давніх часів. Церкву збудовано в XII, столітті і вона була сімейною могилою князів Мономаховичів. Невеличкі бані її — набагато пізнішої будови — виведені в типово українському стилі. Коло церкви дзвінниця початку XIX. століття в стилі ампір. Ідемо далі поміж валами старої фортеці. Залишаємо за собою старий пороховий льох і перед нами зринає «економська брама» з Всехсвятською церквою над нею. Цю церкву, як і величезний мур, що оточує лаврську садибу, збудував гетьман Іван Мазепа.

Минаємо ці мури й підходимо до головної «святої» брами. Над нею теж церква будови XII. століття. Проходимо брамою й опиняємося на широкому лаврському подвір'ї. Праворуч величезна дзвінниця, збудована за проєктом архітекта Шеделя в половині XVIII. століття. Вона заввишки 96 метрів: це найвища будова в Україні. Ясного дня з неї можна бачити місто Переяслав на Полтавщині за 90 кілометрів від Києва. Кожен поверх дзвінниці прикрашений

Юрій Клен

Київ

Пурпуром древнім весна
одягає лани наддніпрянські.
(Верби шумлять на горбах,
в полі тополі гудуть).
У багряниці старій
нас вітає прадавня столиця.
(Сонце тресвітле вгорі,
вітер і спів на землі).
Слава золоту бань,
що крізь темні дерева нам мріє.
(Дзвоном високих церков
ширше росте височінь).
Слава тобі, о життя,
що не має ні меж, ані краю.
Доля на шальки кладе
муки, і щастя, і біль.
Бо, врівноваживши все,
мудрий закон обертає
Тугу дочасну, терпку
в радість, безсмертну в віках.

XI. 1938

Із збірки «Каравели»
Прага, 1943

Юрій Клен — справжнє прізвище Освальд Бурґгардт. Народжений 4. жовтня 1891 року в Сербинівці на Поділлі в німецькій сім'ї, став відомим українським поетом, автором поеми «Прокляті роки», збірки поезій «Каравели», поеми «Попіл імперій» та інших праць з ділянки літературознавства. Помер 30. жовтня 1947 р. в Авґсбурґу.

Вхід до Печерської Лаври

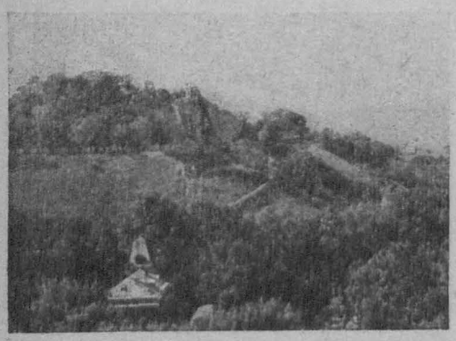

На Київських горах

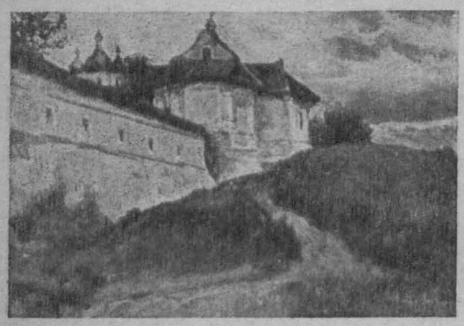

І. Їжакевич: Вежа й мури Івана Мазепи

Вид на Печерську Лавру до війни

Фото: Арх. БК

колюмнами в дорійському, іонійському і коринтському стилях. Щовище в гору дзвінниця стає тоншою і закінчується золотою банею. Довго можна дивитися на неї й милуватися геніяльним твором мистця. Не зважаючи не велетенський розмір, дзвінниця не справляє враження чогось важкого, незграбного.

Просто перед нами велика Лаврська церква — будова 11. століття. Усередині, на жаль, не збереглося старого живопису: все знищено під час «реставрацій» і замість старих фресок стіни розписані мальовилами в стилі XIX. століття. Із старовини тут залишився нагробок князя Костянтина Острозького, виконаний італійськими майстрами в XVII. ст. з колірового мармуру. Князь напівлежить у середньовічному лицарському одягу; тут же його герб. Високомистецьке виконання справляє велике враження.

Над царськими воротами в головному вівтарі — чудотворна ікона Успення Божої Матери, що до неї йшли щороку сотні тисяч прочан з усіх кінців України. Задня «нерушима» стіна великої церкви звільнена від тинку, стоїть так, як стояла вона більш 800 років тому. Тут можна вивчати стародавнє кладіння цегли, побачити орнамент, що ним були прикрашені всі стіни назовні. Неподалеку від церкви — Лаврська Друкарня з музеєм при ній, в якому зберігаються стародруки, старі машини, кліше і т. ін. Ця друкарня славилася колись на всю Україну й далеко поза межі її. Книжки Лаврського друку йшли до Сербії, Болтарні та інших країн південно-східньої Европи. Туту друкувалися на самі тільки богослужбові книжки. Перша історія України «Синопсис», граматики, словники українсько-слов'янські, греко-українолатинські — все це виходило з друкарні, що відіграла велику культурну ролю в історії нашої Батьківщини.

Але ж ідемо далі до Ближчих печер. Тут саме, коло критої ґалерії, спиняємося: підходимо до найбільшої Лаврської святині.

Наш керівник пригадує коротенько історію заснування Лаври. Ще до прийняття християнства Володимиром Великим 998 року — на Україні вже було чимало християн: у договорі князя Ігоря з Візантією частина тих, що підписували договір, клялася поганськими богами, а друга частина давала християнську присягу додержувати його. У Києві на Подолі стояла вже церква на честь св. Іллі. Баба Володимира — княгиня Ольга теж була християнкою. За тих часів молодий українець родом з Любеча на Чернігівщині, охристившися, пішов до Костянтинополя і далі на Афон, де й постригся в ченці під іменням Антонія. Почувши, що Володимир охристився, Антоній вернувся до Києва і почав жити в невеличкій печері, яких було дуже багато під Києвом. Чутки про нього, про святе його життя швидко поширилися по всій Україні і до нього почали приходити люди, що хотіли присвятити своє життя служінню Богові і людям. Печера була замала й тому прихожі почали жити в нових. Тоді і прийшов до преп. Антонія юнак родом з Василькова під Києвом. Він був із знатного й багатого роду, але залишив світ і постригся в ченці. Це — преп. Теодосій, який став порядкувати у печерному манастирі, що швидко збільшувався. Ченці жили із праці своїх рук, часто не мавши й найпотрібнішого навіть хліба. Вони на цуралися світу, бо вважали, що для рятування душі треба також помагати і служити людям. Тому то серед печерських ченців було багато лікарів, як напр. Деміян, Алипій (він же й мистець-маляр), Агапит. Між ними було багато письменних, що писали історію Рідного Краю, як наприклад — Нестор-літописець, відомий у всьому світі, преподобні Симон і Полі-

---

Павло Филипович

Київ

Не до тебе пливли скандинавські герої,
бойовими човнами розкинувши стан.
Ні вінками Атен, ні руїнами Трої
не прославив тебе чужоземний Боян.

Хто повірить словам, що Андрій Первозванний
на високих горах твою славу прорік?
В темну безвість віків одійшли каравани
ватажків степових та азійських владик.

Що владарів колишніх потлілі клейноди!
І на схід, і на південь твій раб мандрував —
чуєш, там в далині велетенські заводи
іншу долю кують, інше сяєво слав!

На майданах твоїх рік за роком конає.
Поміліла ріка, вал зрівнявся — осів,
але пісня летить у поля, у безкрай,
наче ластівка з теплих країв.

Із збірки «Простір»
Київ, 1925

Павло Филипович — (Нар. 1891) — літературознавець і видатний поет з групи неоклясиків. Автор збірок поезій «Земля і вітер» і «Простір». Засланий совєтським урядом в концентраційний табір, перебував на Соловках. Що з ним сталося, невідомо.

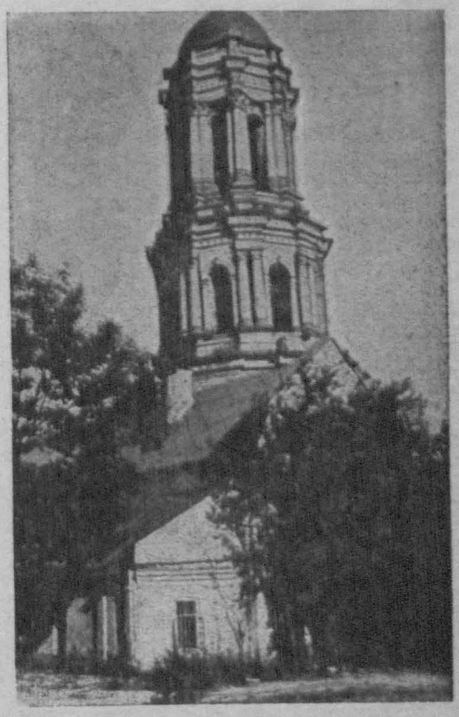

Дзвінниця Шеделя

Софійською вулицею до св. Софії

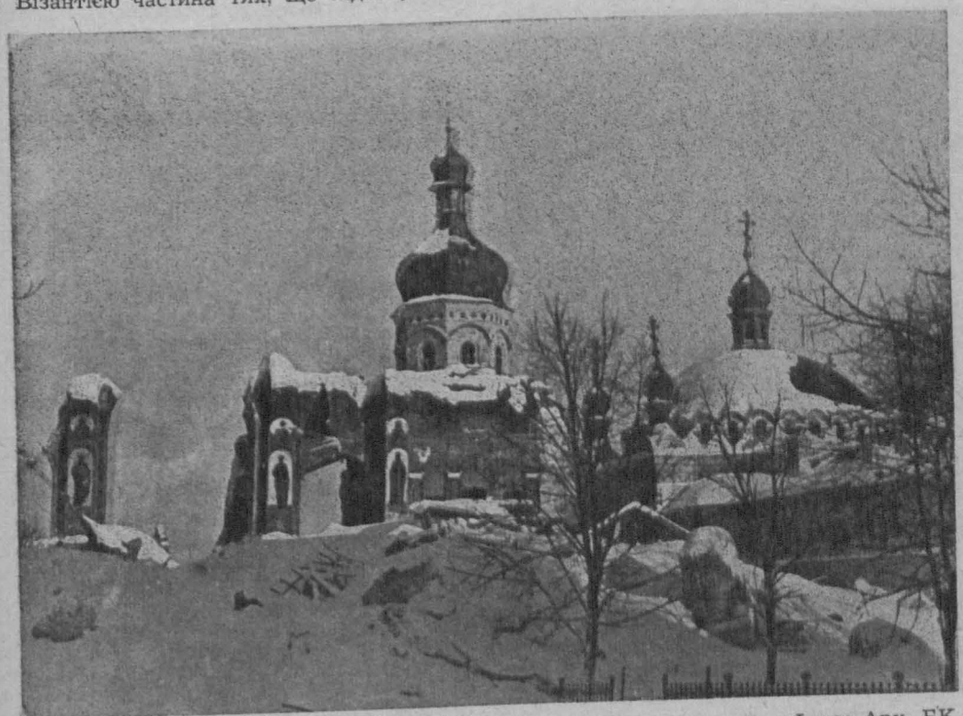

Руїни — зруйнованої в 1941 році — Лаври зимою

Фото: Арх. БК

І. Їжакевич: «До манастирських церков»

карп, що написали були частину Патерика Печерського (Патерик — від латинського слова «патер» , батько, життя святих отців) і багато інших. Святе життя, справжня, активна любов до ближнього, до своєї батьківщини — зробили їх справжніми світильниками нашого народу.

Входимо до печер. Вузький коридор, де-не-де поширюючися, утворює невеличкі келії, в яких по обидвох боках лежать нетлінні тіла Святих Отців. Тут же маленька печерна церква. Ідучи коридорем, бачимо маленькі віконечка, а над ними надпис «затворник» й ім'я. Це наприкінці свого життя ченці замикалися в невеличких печерах, куди крізь віконечка їм подавали воду і проскурки. Коли проскурка залишалася на місці, то це значило, що угодник помер і тоді печеру з його тілом замуровували. Скільки сили духа треба було мати, щоб жити в цих печерах, в темряві, в безупинній боротьбі з привабами звабливого й барвистого світу й людського життя...

Зовсім близько над ними — на поверхні землі вирує повнокровне життя великого европейського міста з його турботами, стражданнями й радощами, мчать авто і трамваї, гудуть велетенські фабрики й заводи...

Тут же, де все в минулому, лежать святі тіла тих, що зрозуміли нікчемність життя без віри в Бога, без любови до ближніх, — тих, що свідомо залишили «суєту суєт» і присвятили своє чернече життя Богові й людям. Тут панує спокій, мир і тиша...

Виходимо і прямуємо до Дальніх печер. Над ними церква, збудована лаврським архітектом - самоуком Стефаном Ковніром. Дуже своєрідна будова, в якій гармонійно поєднано різні стилі. Тут — знову печери. Ідемо, читаючи написи з іменами спочилих святих. Не всі печери відкрито для відвідування. Дехто думає, що вони йдуть далеко під самий Дніпро й виходять десь на Лівобережжі.

Вийшовши з печер, прямуємо садками до криниці св. Теодосія. Які ж гарні ці садки!

Виходимо за мур. Перед нами внизу рідний Дніпро, що мрійно, немов стомлено після бурхливої весни і палкого радісного літа, котить на південь свої трохи обважнілі хвилі.

Над нами височиться башта Мазепи. Сидимо тихо, згадуючи все, що бачили. Так, то ж нам пощастило оглянути велику християнську святиню, засновану ще до злощасного року 1054 — розподілу церков. Адже Лавра, як і римські катакомби, це святощі всіх християн.

Року 1941, через тиждень після зайняття німцями Києва, жахливий вибух знищив велику Лаврську церкву. Кому треба було її зруйнувати — ясно. Не даремне ж перед війною замінено її було на антирелігійний музей, де брудними словами й нечистими руками паплюжено великі діла й життя Лаврських угодників Божих.

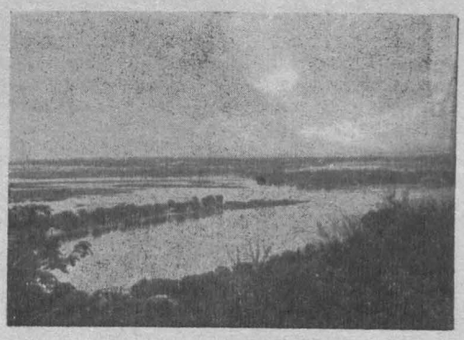

Дніпро з островами
(Вид з «Царського Саду»)
Фото: Арх. БК.

Евген Фомін

Дніпро

Не знаю, як тече і голубіє Сена,
як Темза піниться, закована в граніт.
Проте, на ввесь широкий, многолюдний [світ
нема ріки милішої для мене
за тебе, Дніпре мій!

Стрічаючи зорю,
зійду на кручу я — ти, шумний, підо [мною.
І легко так стає, і глибше я люблю
цю землю радісну, омивану тобою!

«Бурлаки» на мандрівці в Альпах **фото: Л. Добрянський**

НАШ ПИШУТЬ:

З Зальцбурґу в Австрії редакція «На сліді» одержала такого листа:

«Ми пластуни «Буй-тури» із Чорноморського Коша в Зальцбурґу звертаємося до Вас з такою пропозицією:

Наш гурток поклав собі завданням оживити зв'язки між українськими пластунами в різних країнах і тому думаємо, щоб в газеті «На сліді» завести куток листування між різними гуртками і курінями.

За зміст і матеріяли для цього листування хочемо взяти епізоди з нашого пластового гурткового життя і з пластових таборів і мандрівок.

СКОБ!

Писар Гуртка «Буй-турів»:
Чуйко Орест.»

Від Редакції: Пропозицію зальцбурзьких пластунів вважаємо дуже доброю і радо дамо місце для пропонованого листування. Просимо надсилати матеріяли для листування, що його започатковує оцим Гурток «Буйтурів». Разом з дописами просимо надсилати й ілюстраційний матеріял: фото, рисунки, тощо.

З широкого світу

ЛЕГКА АТЛЕТИКА НА ОЛІМПІЯДІ

Перед Олімпіядою (міжнародні спортові змагання) в 1948 році відбудуться змагання, участь у яких зможуть узяти ті, що вижажуться такими осягами:

скок у височину — 187 см, скок в довжину — 720 см, скок із жердкою — 400 см, потрійний скок — 1450 см, диск — 46 м, спис — 64 м, куля — 1460 см і молот — 49 метрів.

Порівнюючи з попередньою Олімпіядою норми дещо підвищено. Скоки — на 2—5 см, диск на 2 метри, спис і молот — на 3 метри.

Змагання відбудуться протягом 8 днів, від 30. липня до 8. серпня.

Олімпіяда відбудеться в Англії.

Запрошено 50 народів.

Подав **Л. Б.**

В Кооперативі «Пласт»
Bayreuth, Leopold-Kaserne, Bl. IX
можна набувати такі видання:

«Молоде Життя», ч. 2, 3, 4 — ціна 3.—, 3.— і 2.50 РМ.
«Пластун» ч. 1/47 — ціна 5.— РМ.
«Новак» ч. 1, 2, 3, 4 — ціна по 1.50 РМ.
«Як поводитися в товаристві» — ціна 3.— РМ.
«Гри і забави в пластовій домівці» — ціна 3.— РМ.

КРОТИ ЗНАХОДЯТЬ ДОРОГУ ДОДОМУ

Кроти вміють знаходити зовсім добре дорогу додому з далекої — порівнюючи — віддалі. Один американський природознавець позначив 150 кротів і відвіз їх на якого півтора кілометра від місця їхнього поселення. Вже після кількох днів сорок з'поміж кротів опинилися знову там, звідки їх вивезено. Притому не можна забувати, що 1500 метрів — це для крота дуже велика відстань. («Г. З.»)

Юрій Федорович

З А. Гарасевичем на Блявайсшпіце

(З альпійських мандрівок)

З Блявайсшпіце (2518 м) нам якось не везло. Чотири рази вибиралися ми здобувати цей верх і завжди мусіли вертатися. Пробували через шпиль Гохкальтера (2607 м) тричі. Двічі зігнали нас униз хмари й дощ, а третього разу — восени минулого року — обледоватілі скелі та брак відповідного виряду примусили нас відкласти спроби здобуття на наступний рік.

З початком травня міняємо плян. Виходити будемо не від сторони Гохкальтера чи ледівця, але через т. зв. «Осткаміне» з Гохальм. Першого разу знову не повезло. Підійшовши до виступу на скелю, забрели ми в хмари. Рясний дощ із снігом, в якому перемерзли ми до кости, примусив нас вернутися. Але ж на нашу впертість не було ради, ні ліку. вже наступної неділі (25. травня) поновлюємо спробу.

Ранком, о шостій годині покидаємо табір на Штрубі, й о год. 9-ій ми вже в підніжжя скелі. Погода гарна. Обмірковуємо ще раз, куди найкраще «вдарити». Стіна не виглядає грізно, але важко знайти підхід до неї В цьому й найбільша трудність...

Сходимо вниз — до виступу. Звідсі справа виглядає зовсім інакше. На стіну можемо вийти тільки снігом, що довгим, стрімким язиком поєднав скелю з підніжжям. Обережно проходимо мокрим снігом і з полегшенням віддихаємо, коли чуємо під ногами твердий камінь. Гаятися ніколи. Перед нами ще один, ще більш небезпечний тієї пори року і при тій температурі сніговий пласт. Скісно, у великих відступах, можна б сказати «навшпиньки» переходимо ним. Небезпечний сніг за нами! Перед нами стіна, вимріяна на перший вихід в сезоні. Порізьблена коминами, ринвами, щілинами на всі лади, здіймається в гору терасами, що відділені між собою вигідними проходами.

Переходимо легко з тераси на терасу. Андрій іде перший. Раптом перешкода. Міркуємо, куди дальше, бо в «комині», що ним ми підходили, застряг великий бльок і важко його обійти. Пробуємо то в право, то в ліво, але ж виходу знайти не можемо. Все ж таки спинатися вгору мусимо таки тут. Витягаю з наплечника шнур, може пригодиться... І в ту ж мить, коли знову накидую на плечі наплечник, долітає звідкілясь з гори тривожний поклик:

— Ахтунґ! Штайн!...

Відрухово припадаємо до скелі, притискаємося як можна ближче до неї, накриваємо голови наплечниками і ждемо... Ще хвилину тому чутно було глухе дудоніння одного каменя, тепер несеться гураґан цілої маси каміння... Гуркіт зближається блискавично. Скеля здригається. Гроза. Затаївши віддих, чуємо, як понад нами пролітають зі свистом під акомпаніямент далекого шороху дрібної ріні перші брили скель. Якась невидима сила намагається зірвати нам наплечники з голів... На момент глухнемо... Очунявши, відрізнюємо всі можливі звуки: від гомону дзвонів — до розривів стрілен важкої артилерії. Все воно зливається в одну дику, рознуздану симфонію жаху і тільки рвучкі поштовхи повітря, що відривають, то знов ще з більшою силою притискають нас до скелі і сповняють ніздрі й уста курявою, примушують нас час-до-часу запитувати:

— Ти ще живеш?

Здавалося, що все те тривало вічність. Коли притихло і тільки окремі камінчики подзвонювали де-де по скелі, ми ще лежали. А там — раптова тиша й ми споглядаємо на себе й усміхаємося. Цілі вкриті білою пилюгою мов мельники, в ніздрях запах спаленого, а в низу — хмара куряви. Нерішучі, відрухово, наче б за якимсь нечутним наказом — сходимо в бік, наліво. Звідтіль бачимо, що ми стояли саме на лінії, кудою пролітало каміння...

— Добре було, Джеку! — і соковита лайка вривається, бо ось ще одна брила зринає до льоту на наших очах. Але ми тепер у безпечному місці. Захоронені виступом скелі, з тривожною цікавістю поглядаємо на неї... Ось вдарила, аж мов іскри посипалися, підбилася високо вгору, знову вдарила... І тут, у цю мить почалася знову дика арія... Боже! Здається, що все валиться й летить і ми примикаємо очі, побачивши, що в те місце, де ми стояли ще перед хвилиною, вдарила велика брила і розбилася на дрібні кусні...

— Джек! — Я чую, як дико, до болю впиваються в мою руку пальці друга.

І раптом тиша... Така, що в ній вичуваємо тільки ритм власного серця.

Виступаю перший. Усе йде легко. У нас сьогодні, як це кажуть досвідні альпіністи «Зоннтаґсфарт»...

Перед виходом на сам верх чекаю на Андрія. Коли підходить, чую запит:

— Чого чекаєш?

Відповідаю, що йому тепер треба іти знову першим. І так стаємо на шпилі. Андрій веселий і задоволений:

— Чотири рази пробували — не везло! І сьогодні не багато бракувало... А все таки ми тут, на верху... Тільки бути впертим і послідовним...

І радість поширює груди, легіт вітру стирає піт із чола і сонце засмалює бронзою обличчя... Стискаємо руки.

...Білий Джеку! Чорний Джек пізнав уже тебе трохи. Він знає, що Твоєю мрією бути завжди першим на верху — і тому він дає Тобі цю крихітку радости. То ж для Чорного Джека важливе те, що шпиль здобули перші з українців — Білий і Чорний Джеки!

І тому Ти, коли він це Тобі каже, усміхаєшся і так звично б'єш його своєю долонею по плечу...

Перед нами «нордґрат» Гохкальтера. Може б так попробувати, Андрію? Але ж Андрій іншої думки: Краще зійти ледівцем. Переконую, що тудою нецікаво, бо мокрий сніг, а там глянь — і вказую рукою на гурток лещетарів, що «пензлюються» — і він погоджується з моїм пляном.

«Нордґрат» вкритий ще де-не-де мокрим снігом і льодом. Обережно а по «осткамінах» — це тільки іграшка. Вгору і вгору і в год. 17-ій ми на шпилі. Вписуємо до туристичної книги наші прізвища і милуємося сонцем. Півгодини — і дальше в дорогу. Через верх Кляйнкальтера, Ротенальпеншпіце, стінкою, і наче малі хлопчаки збігаємо вниз ще вкритим снігом льодовищем до Блявайсгютте. І дальше, не гаючися, в дорогу... Під Рамзав уже дрібний весняний дощик змиває піт з наших облич — і по 16 годинах, о 24-ій ночі входимо до табору...

Юрій Федорович

А. ГАРАСЕВИЧЕВІ

Навчився читати каменів книгу,
де різьбили далекі тисячеліття
гострими вихрами стрункі літери
людських думок і творчих поривань
в висоти!

Навчився читати і вичувати кров,
що б'ється в каменях холодних.
Розуміти орлів шорстке ячання
в синіх просторах недосяжної
висоти.

Вид з Айскапелле над Кеніґзе на Альпи Фото: Р. Загайкевич

В обороні закону

«Пане поручнику, вставайте!» — чую неясно голос крізь сон, але не можу збудитися.

«Пане поручнику, телеграма!» Почуття обов'язку електризує мене і я відразу зриваюся на рівні ноги й біжу до бетонової каверни, де приміщений телефон і телеграф. Сідаю на стару скриню, що заступає нам тут крісло, беру слухавки на вуха, залучую апарат і відповідаю на заклик...

«... Ми одержали певні вістки, що шейк Омар ель Фадляля разом з 200 їздцями і караваною верблюдів посувається у грабункових намірах у сторону вашої околиці, стоп, негайно зарядіть пототівля, стоп, даю вам повну свободу діяння, стоп, наш літак буде вам постачати кожний день все потрібне, стоп, гувернер виписує за голову шейка нагороду 100.000 франків.

Генерал М. К.»

Вертаюся до мого шатра і беруся до студіювання мапи околиці. Отже славний шейк Омар ель Фадляля, пострах мешканців північної Африки, постійний клопіт для всіх військових станиць, — знов з'явився по довгій перерві...

*

«Гасане, повернувся шейк Омар...»

Лице арабського підстаршини Шімубаші дивно посіріло: «Шейк Омар, що тому три роки вбив мого батька шейк Амайда?»

«Так, він, і ми мусимо його зловити. Розумієш, Гасане, мусимо зловити!»

В очах підстаршини заблистів дивний вогонь: «Добре, Сіді!»

«Надійшов час твоєї відплати, Гасане. Кілько маємо коней?»

«Стовісімнадцять, Сіді»

«До вечера кажи їх приготовити до довгої дороги. Вибери найкращих людей. Але не брати одностроїв, ані шабель!»

*

18. жовтня. Мої люди беруть участь у молитві. Всі клячать і б'ють поклони у сторону Мекки. Ще кілька годин і ми досягнемо головну караванну дорогу, що веде до Куфри, головної бази повстанців, далеко у лібійській пустині.

20. жовтня. Я рішився поїхати з п'яти вояками наперед на розвідку а головні сили залишити коло криниці. Гасан їде з нами, він знає діялект туарегів. Це може з моєї сторони нерозум, але як інакше його вислідити?

21. жовтня. Ми їхали цілу ніч і над ранком ми найшли сліди біля дванадцяти їздців. «Вони переїхали сюди перед годиною» — казав Гасан, провіривши сліди. «Їх коні — берберські, а не арабські з пустині.»

Їдемо швидко за слідом. Пів години пізніше ми побачили їздців. Араби, запримітивши нас, затрималися й очікують нас з рушницями в руках. «Стій, бо стріляєм! Хто ви такі?» Гасан відповідає за всіх: «Приятелі ми, люди Дора шейка Фадлюна (так називається провідник південних повстанців), а ви?» Ще нам трохи не довіряють, але наше мале число їх успокоює. Сідаємо кругом ватри, п'ємо чай, розмовляємо. Гасан говорить, що ми їдемо з доручення Дора шейка Фадлюна. Він довідався, що великий шейк Омар знов повстав проти білих псів і посилає нас по вісті й накази.

«Аллаг вас веде! Ми саме задня сторожа великого шейка. Він їде два дні дороги перед нами зі сорока їздцями. А решта з караваною їде зі спізненням одного дня дорогою до Куфри.»

Пращаємося і вже хочемо їхати, коли нараз один туареґ підносить ногу нашого коня — а там вирито: «6. Ескадрон.» Я вже думав, що ми пропали, але поло-

ження рятує Гасан: «Відложіть рушниці, братя, коня ми вкрали у білих псів!»

23. жовтня. «Мегалла» (банда) шейка Омара перестала існувати! Ми чекали на неї добре укриті день і ніч. Ми перепустили передню сторожу, а коли над'їхали головні сили, ми почали стріляти і вкінці кинулися у рукопашний бій. І хоч нас було ледве половина їх сили, ми їх зовсім розбили й розпорошили.

«Ля ілаг іль аллаг Мугамадум ресул аллаг!»

24. жовтня. «Діп-Шакал» зник (так назвали його тубильці за його жорстокість). Вже два дні їдемо пустинею. Ми змучені до краю. Це вже десятий день ми в дорозі. Рік життя віддав би я тепер за ковток холодної, свіжої води.

25. жовтня. Над нами кружляє літак і за хвилину я тисну руку мого приятеля К. «Чи ти ще живий?» — питає мене з усміхом — і передає дальші накази й вісті. «Генерал питається, чи ти відважишся переслідувати його і до пустинь Сагари?» — «Якщо буду мати верблюди, то так. На конях — це неможливе» — відказую рішучо.

26. жовтня. В Бір-Зіґен чекала мене екскадрона верблюдів. Є у знаменитому стані. Беремо потрібні припаси, воду, амуніцію, ручні ґранати. Мої люди мовчать, але читаю в їх очах, що вони радше б вернулися назад.

27. жовт. Їдемо пустинею за компасом Остання залень зникла далеко за нами. Перед нами тільки пісок, розжарений пісок і страшна жара повітря.

28. жовтня. Завтра доїдемо до шляху, що веде до Е Тесаля. Ми вже переїхали біля 300 км. В Бір ель Фені буде остання криниця — а далі тільки сам пісок.

29. жовтня. Рано ми доїхали до Бір ель Фені. Вода є добра і ми набрали її скільки змогли. Я викупався, положився на теплий пісок — і заснув з утоми. Але за хвилину зірвав мене зі сну крик: «Сіді, іль Аллат, ходи скоро!» З горбка я побачив юрму 50—60 їздців. Хто вони? Що маємо робити? Це — ворог! Мусимо починати нерівний бій. «Швидко! Ґранати! Рушниці!» Даю накази і ми всі стараємося зайняти вигідні становища, поки нас побачуть. Ворог також змучений і спрагло кидається до криниці. В тій хвилині моїх вісім людей, так як були наті по купанні, вискакують і кидають ґранати. Чорні вояки виглядали дійсно немов чорти!

Ворог знищений! Ранені сказали, що Діп-Шакал є день дороги перед нами. Він їде з двома людьми і двома в'ючними верблюдами. На південь він завернув тільки тому, щоб нас змилити... Сідаємо на верблюдів, беремо ранених і вирушаємо найшвидшим темпом.

31. жовтня. Вже бачимо далековидом перед собою Діпа. Він яких 25—30 км перед нами. Мої верблюди вже втомлені. Мої люди дрімають від втоми. Але їдемо далі! Маємо мало води — тільки 25 літрів! Треба зменшити приділи...

1. листопада. Терен дуже тяжкий. Один верблюд здох з втоми. Ми не їмо ані не відпочиваємо, щоб не тратити часу. Мої плечі зовсім немов дерев'яні від їзди. Діп віддалений від нас не більше як 5—6 км. Ми страшенно втомлені, але наша воля веде нас вперед.

2. листопада. Віддаль зменшилася на 2 км. Один ранений помер. Ще 800, 600, 400 м. Зачинаємо бій. «Абдала, стріляй!» Він-наш найкращий стрілець. Злізає з верблюда, приклякає і стріляє. Хибив. Стріляє вдруге. Один верблюд паде. «Тепер — вперед!»

Ворог приляг за верблюдів і відстрілюється. Одна куля зачепила моє вухо. Друга вдаряє в мою рушницю. Два мужі вискакують зпоза верблюдів і кидаються у рукопашний бій на нас. Один з них має чорну бороду. Це — Діп. Вимахую рушницею немов костуром. Діп паде з розбитою головою.

4. листопада. Нарешті їдемо на північ. При мойому сідлі завішена зброя Діпа. Нас вже тільки трьох, з того один ранений. Маємо ще тільки 10 літрів води. Жахливо гарячий «гібі» лютує кругом нас. Тратимо нашого досвідченого провідника. Стараюся найти напрям за компасом. Вода кінчиться.

5. листопада. Ґібі дальше віє. Мені здається, що горю. Компас мене завів, мені здається, що блукаємо...

. . . листопада. Котрого вже сьогодні? Один верблюд здох. Маю жахливу спрагу — і дві літри води.

. . . листопада. Ранений помер. Гину зі спраги . . .

. . . листопада. Над нами літак. Дуже високо. Чи може фата морґана? Стараюся давати знаки. Нічого! Не можу вже видержати зі спраги . . .

* * *

Радіоголошення майора К. П.:

«. . . 19°20' 13" Сх — 27°16'8" Пн. По двох днях знайшов я сьогодні рано поручника В. Б. Був майже божевільний і напів-мертвий зі спраги. Лежав з останнім мужем стежі непритомний біля останнього здохлого верблюда. Біля сідла — зброя шейка Омара.

По лікарській допомозі стан обидвох дуже покращав. Лікар твердить, що обидва швидко прийдуть до здоров'я».

Бедуїн.

КУТОК ФІЛЯТЕЛІСТА

ЩО ЗБИРАТИ?

На Ювілейному Святі Весни в Міттенвальді запитав мене один пластун, які поштові марки порадив би я йому збирати.

— На Ваше питання, — відповів я тоді, годі дати відповідь. — Саме тепер

Пам'яткова марка з приводу столітнього ювілею австрійських телеграфів, видана генеральною дирекцією пошти й телеграфів в Австрії

різні держави відсвяткували столітні ювілеї поштової марки і ми — якщо доживемо — святкувати будемо вже незабаром появу 100.000-ої марки у світі. Бо ж (як це вже було подано в «На сліді») до кінця грудня 1945 року в цілому світі появилося ок. 82.000 різних марок, не включаючи до цього числа їх відмін.

Як бачите самі, пориватися сьогодні на збирання марок цілого світу годі, бо цього не втне й найбільший багатій. Тому радив би Вам збирати марки однієї, чи двох держав, або марки якоїсь одної ділянки, напр. твори мистецтва на марках, будівлі, видатні люди, краєвиди, звірі, птахи, тощо. Зрештою не знаю, яку збірку Ви вже маєте?

— Маю чимало марок старої й нової Австрії, трохи Німеччини, але ж вийшла заборона збирати «третій райх» — відповів мій співрозмовник.

— Прекрасно, друже, то й раджу Вам продовжувати збирати Австрію й Німеччину, бо саме вони є в першій десятці світових держав, що їх багато філятелістів збирає, а крім того за марки цих держав добре платять.

Мій співрозмовник здивувався:

— А які ще держави добре платяться?

— Англія, Швайцарія, Бельгія, Франція, Ліхтенштайн, Люксембурґ. Ось держави, що за їхніми марками шукають філятелісти світу. Одначе Ви, друже, держіться таки Австрії й Німеччини. Чи маєте Ви у своїй збірці «Віпу» (бльок виданий в Австрії з приводу віденської філятелістичної виставки)? Сьогодні платять за цей бльок 10—12 тисяч німецьких марок. А може маєте марки Дольфуса, за які платять 4—5.000 нім. марок? З найновіших австрійських марок зверну Вашу увагу на бльок Реннера. Він неофіційний, але коштує... 7.000. Та й у Німеччині є чимало дорогих марок: от хочби всі поштові марки з Цепеліном, добродійні марки і бльоки — за них платять теж сотки, а то й тисячі марок.

Всміхнувся мій співрозмовник на згадку про сотки й тисячі:

— Ні, на такі дорогі речі мене не стати. Але ж спробую таки збирати Австрію. Хоч правду сказавши, збираю ще й Україну. Бо ж й українські марки, а їх є чимало і мають вони багато відмін, теж добре платяться. Але добрі українські марки важко тепер добути.

Сктм. **Б. С.**

ЩО ТАКЕ «МАКСИМУМ-КАРТА»?

Філятелісти в світі придають тепер багато уваги збиранню не тільки марок, але й цілих листів із марками, листів проштемпльованих в перший день видачі марок, добродійних марок тощо. Збирають також дуже запопадливо т. зв. «максимум-карти».

Максимум-карта — це поштова листівка з якимось краєвидом, видом міста чи будівлею. Її офранковують маркою, на якій представлений той самий краєвид, міста, чи будівля, що й на поштовій листівці. Марку наліплюють по цьому ж боці листівки, на якій надрукована ілюстрація, і перештемпльовують нераз спеціяльною поштовою штампілею, або — коли вона на листівці з видом міста — поштовою штампілею цього ж міста. Дехто називає такі поштові листівки «аналотічними», бо мотив на листівках відповідає мотивові на марках. На філятелістичній виставці, що відбулася в травні цього року в Нью-Йорку, один збирач виставив колекцію із 2.500 таких листівок. В Бельгії появився недавно каталог «максимум-карт» із видами Франції й Бельгії.

Максимум-карта: Поштовий уряд Троґен Аппенцель (Швайцарія)

ШВАЙЦАРІЯ — В СТОЛІТТЯ ЗАЛІЗНИЦІ

Швайцарія святкувала цього — 1947 — року століття залізниці. Дня 9. серпня 1847 року між Цюріхом і Баденом пущено в рух перший поїзд. Сто років пізніше — 9. серпня 1947 року залізничим шляхом між згаданими вгорі містами проїхав ювілейний поїзд, в поштовому ваґоні якого відбував службу кондуктор вдягнутий в однострій кондуктора з 1847 року.

З приводу цього ювілею швайцарська пошта видала серію (чотири) поштових марок. На першій з них (5 рп. зеленої, жовтої і бронзової барв) перша парова льокомотива з 1847 року. На другій, бронзової, сірої і шамуа барв (10 рп.), представлена наймодерніша льокомотива швайцарських союзних залізниць. На третій (червінь, шамуа й кармін) — 20 рп. вартости: електричний поспішний поїзд на сен-ґоттгардському шляху і на четвертій (30 рп., темносиньої, сірої, і ясносиньої барв) — схрещування електричних поїздів на мості.

ІТАЛІЯ — У 50-РІЧЧЯ РАДІО

В 50-ліття винаходу радіо італійська пошта видала гарну, багатобарвну серію

(шість) поштових марок. На марках вартости 1 (фіолетносиня) і 25 лірів (синь тюркісу) — мотив «Радіо на землі». На марках вартости 10 (темнорожева) і 35 (темноультрамаринова барва) лірів — представлене значення радіо для мореплавства. Вкінці на марках вартости 20 (червонопомаранчева) і 50 (ясно-лілова) лірів — літак на кругах хвиль, що символізує значення радіо для летунства.

НОВІ МАРКИ ФРАНЦУЗЬКОЇ СМУГИ НІМЕЧЧИНИ

Дирекція пошти у французькій смузі Німеччини докінчила видавання серії (тринадцять) марок для німецького краю Райнлянд-Пфальц. Вийшли марки вартости: 2, 3, 10, 12, 15, 16, 20, 24, 45, 60, 75, 84 фенігів й 1 марка.

Для краю Вюртемберґ видано дві великого формату марки, вартости 84 фенігів й 1 марки. На першій із цих марок — представлений замок Ліхтенштайн, на другій барокова церква у Цвіфальтен (між Ульмом і Сіґмарінґен), збудована в 1738-53 рр.

НЕЛЕҐАЛЬНА МАРКА

Прихильники Дон Хуана, претендента на королівський трон в Еспанії, видали у Франції нелеґальну поштову марку, тиражем 500.000 примірників. Після віднови королівства в Еспанії ця марка має стати офіційною.

ЄЛИСАВЕТА ЗБИРАЄ МАРКИ

Як сповіщають часописи, брітанська престолонаслідниця Єлисавета, що її одружіння з Филипом Мавнтбаттеном відбулося дня 20. листопада ц. р., є теж як її дідо, завзятою філятелісткою. Вона збирає марки із своєї кореспонденції із членами королівських родин в різних державах.

Сктм. П. Ц.

Між пластунами у брітанській смузі

«Весілля» й «Водні Лілеї в Гановері

Зустріла я «їх» вперше біля «бочки» (це спеціяльність таборів у брітанській смузі: залізні, вгорі заокруглені, легкі до складання приміщення). Юнаки і юначки кінчали приготування до Листопадового Свята. Хоч однострої в них інакші за ті, що їх ми звикли бачити, але в їх поведінці й руках така сама святкова нервозність, той сам запал в очах, як і всюди серед наших пластунів.

Другого дня в пласт. домівці зустрілися ми вже як добрі знайомі. Як тільки маленька хорунжа новачок поклала гніздове знам'я в гарно прибраному кутику, то ми вже знали, хто із новачок приходить точно на сходини й уплянували разом зазначувати на таблиці в домівці хрестиками ті рої, що їх члени відвідують точно новацькі збірки. Найбільш улюбленою грою гановерських новачок «царівна», тож за хвилину проходжувалася в колесі «царівна» і ролю «відьми», як було сказано в наказі, мала відіграти (за кару, бо спізнилася)... але ж краще залишім це тайною. Відтанцювали новачки «весілля» й ми розпрощалися із ними, бо зближалася година 15. і починали свої сходини «Водні Лілеї».

«Лілеї» — ще прихильниці. Гаряче хотіли б уже дочекатися хвилини, коли вони могтимуть носити пластову відзнаку, як їх впорядниця. А втім хотіли б їй також у всьому дорівняти! — Вона ж має на все час: бути доброю ученицею, дбайливою впорядницею, гарною декляматоркою і — як каже подруга зв'язкова — готова завжди взяти на себе ще один обов'язок.

Коли цілий курінь став до збірки, то «Водні Лілеї» зголосили з гордістю, що «всі одинадцять приявні!» Може це стане прикладом для інших гуртків?

Коротко тривала наша зустріч, але ж надовго залишилося в мене враження гарного переживання. Це певне так після Вашої таборової пісні, гановерські юначки?

Між «Соколами» в Галендорфі

Добрими німецькими дорогами примчали ми (мій товариш подорожі — сктм. Ш., пластун із шоферським іспитом вмілости) у фабричну місцевість — Галендорф.

Панотець і водночас сктм. К. розказує нам про початки пластової праці в Галендорфському таборі. Почалася вона «масівкою» і, як завжди буває в таких випадках, «завалилася». Треба було панотцеві К. починати все «наново від початку».

Оглянувши табір й обидві українські церкви, пішли ми до шкільного бараку. Спочатку не знати, чи це типовий «депівський» барак, чи якась наша колишня «Рідна Школа». В куті, біля вікна прибрана гарно ікона Божої Матері і далі розкішний коридор: розмальований, прибраний образами, картами, вишивками. Порядок і чистоту вдержує сама молодь, гарно підготована до цього вчителями.

Познайомившись з директором школи та з головою табору, який радіє успіхами «свого» Пласту, заходимо до — культ-освітнього референта і водночас відвідуємо редакцію «Скитальця», таборової газетки, що в «кутику молоді» — вміщує завжди інформації про Пласт і новини з пластового життя.

Пластова домівка простора, видно, що Пласт має в таборі належне зрозуміння. На стінах «вияви» всіх гуртків та роїв — тих, що зібралися на зустріч із представником Головної Пластової Старшини. Юнацтво — в одностроях, новаки, як попало. Але зразу відчувається, що всі (яких 70 юнаків і новаків) таки справжні пластуни.

Кілька слів привітання і новаки співають нам своїх улюблених пісень, що виписані на стінах домівки. Забавилися ми з новаками нової формою гри «кота й мишки» й залишилися для розмови, поради, й виміни думок із провідниками гуртків і впорядниками роїв. Розказували собі взаємно про все, що могло б тільки цікавити нас — пластунів. Вчилися нових пісень, ігор і так непомітно минав нам час. Надходила пора від'їзду.

У дружньому, щирому стиску руки передали ми собі те, чого може не зуміли б тоді сказати собі словами. У зустрічі знайшли ми себе — ті, що мають перед собою одну велику Мету, до якої йдемо таким дорогим нам пластовим шляхом.

Наацiональні танки (Реґенсбурґ)
фото: Л. Янушевич

Так зрозуміла я, галендорфські юнаки, Ваш останній запит і Ваше бажання вітати від Вас усіх пластунів.

По дорозі, вертаючи в Гановер, говорили ми з інж. Ш багато про надійний галендорфський «закуток», який своїх «Соколів» може сміливо поставити поруч найкращих «першунів» американської смуги.

Між тими, що пережили тривогу

Ранком ми знову в дорозі... Доїздимо до Ґоденав. Навкруги — поля вкриті чорним порохом, куснями шин, бляхи, цеглою й камінням. Дерева поламані, вікна повибивані. Це тому три дні мешканці тієї околиці, зокрема наші таборяни пережили жахливий вибух фабрики пороху.

В'їжджаємо в табір. Будинки закурені, без шиб, в очах людей, а головно дітей ще сліди недавно пережитої тривоги.

В школі вже нормальна праця. Знайомимося з управителем школи п. І., який водночас опікується новаками. Досвідчених пластових провідників немає. А тому, що діти «дуже цікавляться Пластом», то «крім усіх своїх обов'язків — мушу ще із ними (показує на дітей) ходити в ліс і пластувати на старість». — Просить надсилати побільше інструкцій, бо ніколи пластуном не був, щоб могти правильно вести Пласт.

Через кілька хвилин зійшлися, чи радше збіглися новачки і новаки (останні могли б сміливо юнаками зватися). Дивлячись на них моторошно стало на душі, що всі ті Марійки, Ані, Влодки — три дні тому були так близько смерти і що тільки вища Божа сила залишила їх живими й цілими.

Розказую їм про пригоду новака із Галендорфу, якому під час стійки запроторився свистак у попелі ватри. — Тримав його «для відваги» в устах і не чув, коли йому випав. Новаки кажуть, що йому добре вдався сон (настоячки) і сміються всі щиро й безжурно. Новачки ж співають пісень, що їх навчилися від гановерських пластунок в таборі ІМКА. Але... треба прощатися, бо починається зараз пополуднева наука. На закруті оглядаюся і зустрічаю погляд юнака, що буде проводити юнаками. Гарних успіхів!

В місті «самітних» пластунів

Чудовим — в золоті й багрі осінніх дерев — видалося мені славне університетське місто Ґеттінґен. Незнищене воно й ціле. Наш табір приміщений у червоній, великій казармі.

— За півгодини в нас пластова молитва, — каже молодий енерґійний культурно-освітній референт табору, я-

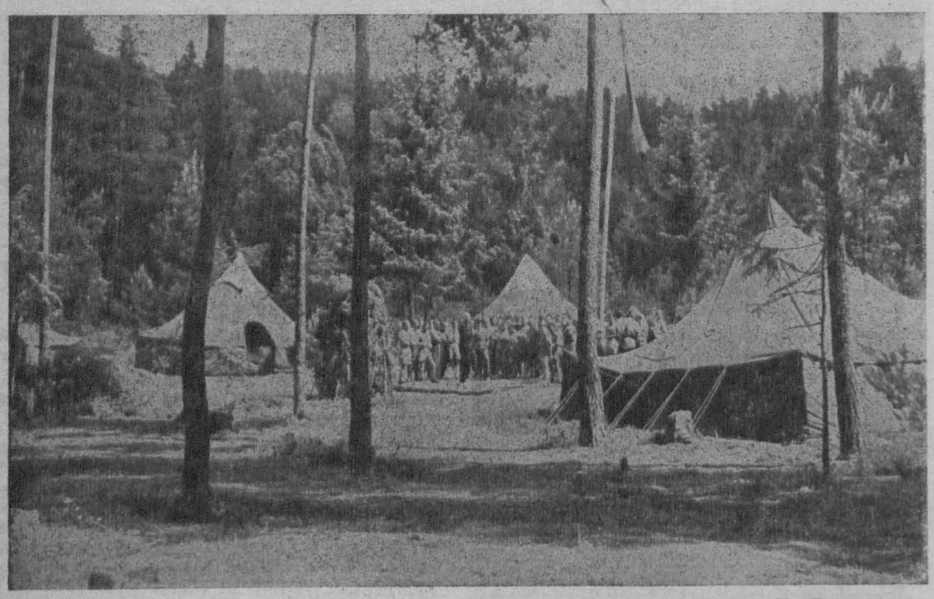

Табір сеніорів у Ноймаркті — 1947. **фото: Л. Янушевич**

Пластуни з Байройту на мандрівці в Альпах

Фото: Мир. Шевчик

кий займається теж і пластунами. Під дверми читальні рух і гамір. На наше запрошення все молоде товариство вбігає до середини. Всі (їх понад 40) і навіть жовтодзюби здоровлять нас привітом «Скоб!» Вітаємо їх від «далекої» Головної Старшини і передаємо їм поздоровлення від таких, як і вони новаків і пластунів, що живуть далеко на півдні Німеччини, і розказуємо їм про тих, що не дуже то далеко від них і що ми їх під час нашої поїздки відвідували.

Слова наші захоплюють, світяться їм очі і небаром домівка гомонить від пісень. Спочатку чужих, а потому і своїх — українських.

Розійшлися, чи вірніше побігли на молитву, а ми ще довго в дружньому крузі старших, яким небайдуже майбутнє нашої молоді, радили над тим, як уможливити для тієї «самітньої» дітвори справжнє пластове життя. Чи справді в університетському місті, в якому десятки наших студентів, не знайти — **ніодного,** що хоч кілька годин на місяць хотів би присвятити цій молоді?

Коли б знайшовся хтось, що розповів би дітям про наше минуле, то може вони навчилися б любити і співати своїх пісень? І не відставав би від гуртка ґеттінґенських дітей маленький новак в зеленій блюзочці і не домагався б «співаймо своїх»!

Невеселі виходимо із довгої «наради» В темному коридорі з'являються дві новачки і, поквапно хватаючи мене за руку, сміливо і так щиро висказують своє бажання «вітайте від нас усіх тих пластунів, що передали нам привіт»!

Бажання їх виконую — і передаю привіт від «самітних» пластунів у Ґеттінґені.

«Що мені з такого Пласту!»

Ніччю добилися ми до українського табору в Нортгаймі. Скаржився нам малий Олег: «Що мені з такого Пласту, як уже так давно не було сходин!» А він так любить ліс і природу і залюбки блукає дібровами, приглядаючися до життя оленів. В гурті ж було б напевно краще.

Але й у Нортгаймі буде можливість повести правильно пластову працю і я певна, що Олег мандруватиме вже цієї зими в гурті новаків.

В «далекому» Райне

Раннім ранком приїхали ми поїздом до далекого Райне. Серед розваленого міста в заціліли казармах живуть наші таборяни. В таборовій поліції довідуємося — на наше питання про сктм. о. І. — що він виїхав на кілька днів. Але тут є п. П., вона теж Пластом цікавиться — потішають нас.

У хаті пані П. — доня пластунка. Покликала юнака Б. й домовилися ми з ним, що пополудні зустрінемося з усіми пластунами в домівці. До того часу відвідуємо «наших» приятелів дир. М. і проф. П.

Домівка в підвалі, гарно прибрана. Бібліотекаря (пластуна Л.) можуть позавидувати всі коші. Після загальної гутірки знайомимося ближче з «Оленями», «Львами», «Ластівками», «Соколами». Згадуємо Ювілейне Свято Весни, бо ж у Міттенвальді були навіть юначки із Райне.

У вечірньому сумерку горіла ватра.... Але ж у сміху й радості пластунів пробивалося щось наче б сум. Дотеперішній їх улюблений провідник о. І. виїжджає в найближчому часі до Канади. Тому, коли ватра погасала і ми мали розходитися, я старалася впевнити всіх і батьків і пластунів, що пластуни з Райне не залишаться самі. Вони належать уже до великої пластової громади-сім'ї — і це почуття мусить додати їм сили й віри іти дальше — хоч вже й більш самостійно — початим шляхом. Запевнювала їх, що дотеперішній їх провідник, який дав їм початки «пластової мудрости», буде завжди ними піклуватися і помагати їм навіть із віддалі.

Не знаю, чи розважила я всіх засумованих, чи ні. Але знаю одно, що так щиро й гаряче, як вітали вони о. І., який майже прибіг до домівки, де ми зібралися після ватри, вітають пластуни тільки тих, кого направду люблять і цінять. Тому й вірю, що зуміють під його проводом «пластувати» й на віддаль.

Зустріч у Галле

Вечірній відпочинок українців у Галле, які працюють важко у фабриці й у лісі, перервала відомість, що всі пластуни мають зійтися в залі на зустріч із представниками Головної Пластової Старшини.

В дружньому крузі почалася наша гутірка. Юнаків ні новаків у таборі немає. Самі вже старші, частина вже одружених (в неділю відбудуться аж три пластові весілля), то може й форми пластового життя не дуже їм відповідають. Але можливість організуватися взагалі спонукала їх використати пластову форму. Цікавляться організацією СУМ-і, яка може більше підходила б тому гуртові людей, які живуть у Галле. Оповідаю їм про співпрацю Пласту із СУМ-і, про життя пластунів в Англії, про евентуальну можливість переходу їх до сумівської праці, тощо.

Поїзд уже стояв на станції, а ми кінчали ще розмову про нашу працю і пляни з молодим, але поважним головою табору п. Р. та курінним із Галле. Із поїзду передали ми їм ще побажання успіхів у дальшій праці.

«Гей, життя ти наше, юне, молоде!»

На них, на невеликий гурт пластунок і пластунів у Білефельді спав обов'язок помагати при влаштовуванні конференції пластових провідників британської смуги, що відбувалася на закінчення нашої поїздки.

Цілий день зайняття: приготування приміщень, харчування, нічлігів. А сеніори, наче завзялися, радять і радять поза північ. І так уже третій день.

Коли ми підходили до їдальні, то завжди гомін пластових пісень. Це так розважалися перед і після праці наші гостинні господарі. Найчастіше неслося «Гей, життя ти наше, юне, молоде!» І поглядаючи на тих, що співали, можна сміливо було сказати, що вони мають право на цю пісню молодости.

Раненько вони — пластуни і пластунки і їх провідниця ст. пл. Надя — відпровадили нас на станцію і ми, прощаючися з ними щирим стиском руки, прощали всіх українських пластунів у британській смузі, яких бачили вперше, які своїм ставленням до пластової праці і до нас стали нам ще ближчими і які дали нам багато радости й надій.

ЗАМОВЛЯТИ Й ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ «НА СЛІДІ»

можна в кооп. «Пласт», Байройт, Леопольд-Касерне.

Ціна числа 2.— РМ.

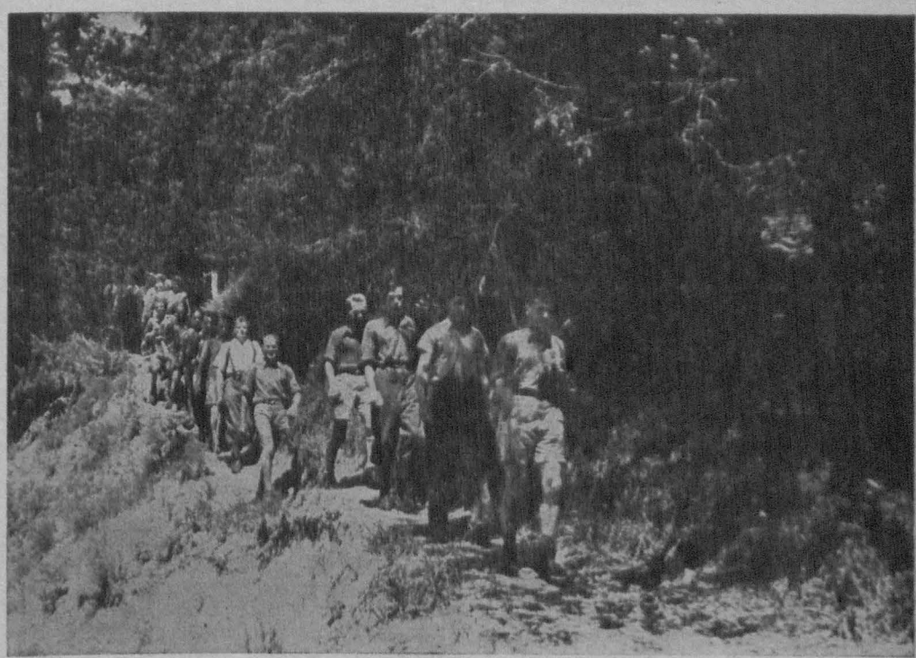

Пластуни із Ваєрн на мандрівці **фото: Р. Загайкевич**

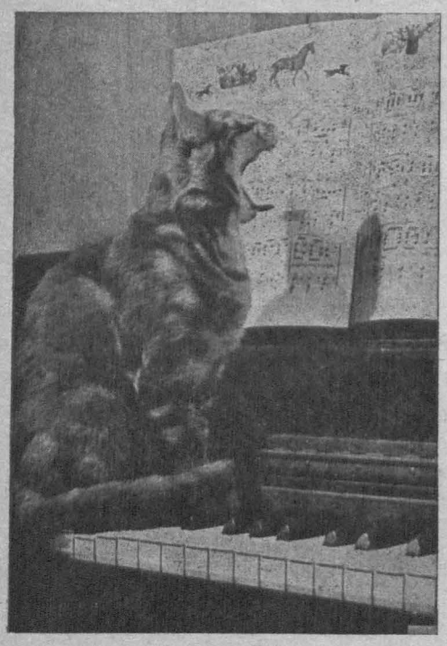

Високе «Це»

Фото: Дена

ЯК ВИНАЙДЕНО БІБУЛУ?

Сталося це випадково, як це звичайно буває при різних винаходах.

У другій половині минулого століття в одній із фабрик паперу в Англії додавано клею до паперової маси для того, щоб папір став відповідно твердий. Одного разу майстер забув додати цю важливу речовину і це завважили аж тоді, коли папір був уже під прасою. Ясна річ, майстрові всолили добре за його забудькуватість, але ж паперу це не врятувало. Власник фабрики наказав скласти цей папір в кут магазину.

За якийсь час він зайшов до магазину і спостеріг, що складений, здавалося б непотрібний, папір втягнув у себе всю вогкість з долівки.

Фабрикант почав робити різні досліди з цим папером і незабаром відкрив, що він надається дуже добре до висушування чорнила, бо ствердив, що вогке письмо краще висушувати цим папером, як посипуванням письма піском. Негайно ж розіслав він своїм покупцям зразки свого нового винаходу і незабаром одержав стільки замовлень на свою «бібулу», що й не вистачило запасу «попсованого» майстром паперу.

Замовлень почало приходити так багато, що треба було почати продукцію нового роду паперу — бібули. Її виробляють — звичайно — з онуч і старого лахміття і тому вона дорожча за папір до писання.

Да-Пе

НА МИКОЛАЯ і під ЯЛИНКУ гарний дарунок: Медалики срібні і посріблювані з ланцюжками, з образом Божої Матери з Нерушимої Стіни Софійського Собору в Києві з одної сторони, а з другої сторони або руїни Золотих Воріт або пам'ятник Володимира Вел. або напис: «Божа Мати, спаси нас!

Виготовлено і в розпродажі: Кооперат. «Пласт», Байройт, Леопольд Касерне

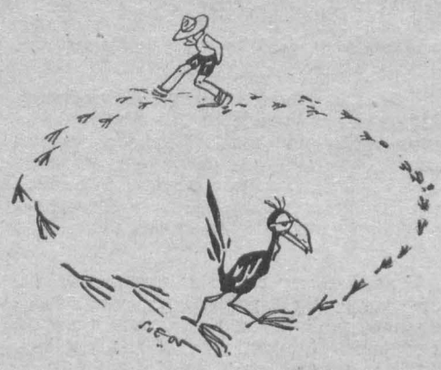

ЮНАКИ І ЮНАЧКИ!

«На сліді» — це журнал **пластового юнацтва** і Редакція хоче зробити його справді юнацьким часописом. Але ж для цього треба, щоб в часописі співпрацювали й Ви, надсилаючи

свої статті,
оповідання, нариси й поезії,
описи мандрівок і зустрічей,
фотографії й рисунки,
дописи з пластових імпрез: святкувань,
концертів — і все
те, що варто надрукувати в часописі.

Всі матеріяли шліть на адресу:

Кооператива «Пласт»
(Для «На Сліді»)
Байройт
Леопольд Касерне, Бл. IX.

РІЗДВЯНІ картки проекту проф. Е. Козака. Карнети зі святочними побажаннями. Відзнаки — тризуби, мосяжні, дуже гарно виконані, на шрубку і шпильку, образки Матері Божої в Гошеві, Зарваниці, в Бане і в Альтетінґу з молитвами скитальців, за дозволом духовної влади. — Набувати в Кооперативі «Пласт», Байройт, Леопольд Касерне. —

ПОШТОВА СКРИНЬКА РЕДАКЦІЇ «НА СЛІДІ»

Ю. Ельві Балтика: Щиро дякуємо за надіслані вірші. На жаль вони не підходять до друку. Все ж таки надсилайте редакції Ваші нові вірші, бо є вже щось у них і ми впевнені, що Вам варто працювати над собою.

В. Люб.: Листа одержали. Для початкуючих поетів-пластунів ми вже ввели окремий відділ «Молоде перо». Редакція «На сліді» хотіла б також дуже і закликує до цього в кожному числі, щоб в журналі співпрацювало чимбільше самих юнаків і юначок. Тому просимо дописувати і не зважуватися, коли щось не буде надруковане. Крім того треба завжди надсилати більше своїх писань, щоб можна було вибрати щось для друку. Надіслані загадки будуть вміщені в черговому числі «На сліді».

ЩО ЦЕ ТАКЕ?

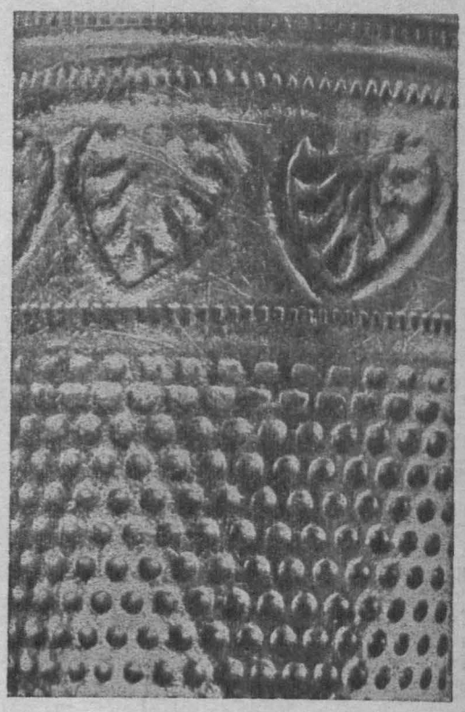

1. Це верх стовпа, чи може?..

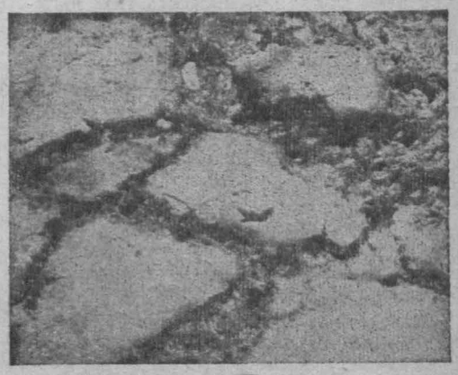

2. Це крига весною на ріці, чи?..

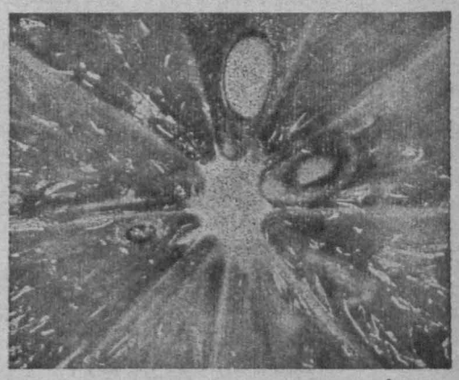

3. А що це таке? — не вгадає ніхто.

Відгадки з 3. числа «На сліді»

1. В Карпатах. 2. Голова комаря. 3. Мряковина Оріона.

Відгадки з 4. числа:

1. Фото з Рогатинщини (Західня Україна). 2. Голова оси. 3. Каляфіор. 4. Терка.

2307

НА СЛІДІ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО ЮНАЦТВА

Ч. 4. ЖОВТЕНЬ-ЛИСТОПАД 1947. Р. І.

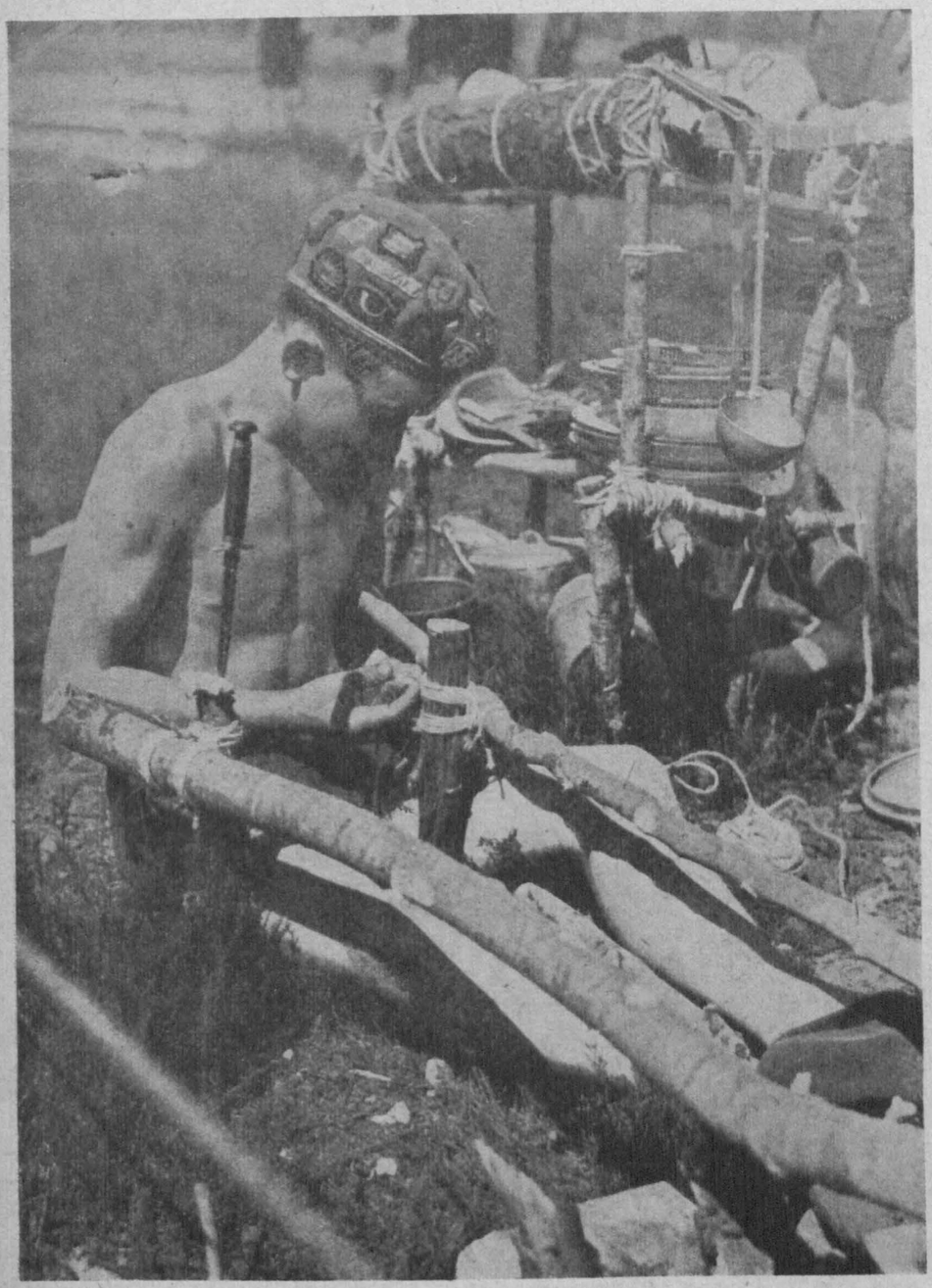

ЧЕРВОНА КАЛИНА

Іде цар-листопад. Йому назустріч стеле осінь багаті килими і сипле останками листя й багру. Вночі у лісі гомін, шепоти таємні, — і самотній мандрівник оглядається тривожно і вдивляється в темні нетрі. Листя паде...

В таку ніч в лісі , при вогні — хочете казки, хочете прожити казку. Хочете задуматися, задивитися у вогонь і слухати про Червону Калину, про юнаків, що квітчалися її китицями-ягодами, і йшли шукати, визволяти царівну сховану, закляту — в їх же країні, десь поміж ними. А вірили юнаки, що в Червоній Калині сила таємна: коли вони ішли вперед — вона багром розцвітала на їх шоломах залізних, а коли стомлювалися, зневірювалися — вона в'янула, розсипувалася з їх кров'ю і потом.

І, здається, що ось стане хтось з-поміж нас і спокійним голосом, немов дід запорожець, почне: Колись, давно в царстві темного царя настали сонячні дні...

Та Ви знаєте цю казку, товариство! Нам — дітям ще — доля оповідала її довгими осінніми вечорами. Оповідала великими подіями, гомоном боротьби. А казок не забувається: вони вічні, незабутні, як молодість.

І сьогодні казка у наших очах розцвітає. Не треба слів. Між нами мовчанка важка задумою. І тільки в серці гомін пісень... Бо день був багатий на цвіти, співи і спогади.

На наших постатях, товариство, грають відблиски вогню, полум'я різьбить молоді наші лиця, на капелюхах розцвітає багром Червона Калина...

Чути як б'ються серця, хвилює кров і зливаються в один ритм наші віддихи. І встає над нами одвічна владарка казок — всесильна молодість.

А мимо нас проходять якісь довгі ряди. На залізних шоломах китицями крови Червона Калина. Пливуть прапори і вітають нас покликом боїв, походів і перемог...

Самітний Олень, ЛЧ

Р. М. Рільке

Хлопець

Хотів би бути я одним із тих,
що поночі чвалують верхівцями
із смолоскипами, що буй-волоссям
горять у вихрі їхньої нестями.
І першим я! Попереду — як ось
в човні — велик і ніби стяг бурний.
Ввесь з темряви, лиш злотий шолом мій
ряхтить невтишним блиском. І за мною
ще десять мужа з темряви такої ж,
в мінливих шоломах, як мій: ясних,
мов скло, то темних, тьмяновікових.
Один же поруч простір нам сурмить
сурмою, що мов блискавиці й там.
Висурмлює самотність чорну нам,
що в ній шаліємо, мов сон, як мить:
нам вслід навколішки падуть доми
і тнуться навстріч вулиці — і ми
спадаєм на тривожну втечу площ
і наших коней чвал шумить, мов дощ.

Переклав **Б. Кр.**

Наказ

ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ СТАРШИНИ
з нагоди закінчення
ЮВІЛЕЙНОГО ПЛАСТОВОГО РОКУ

Пластуни!

Рік — присвячений 35-літтю нашого Пластового Руху — кінчається. Ми почали його зустріччю в Авґсбурзі — 28. вересня 1946. року і закінчуємо в Листопадові Роковини 1947.

Поза нашими внутрішніми досягненнями, завершеними нашим першим соборним і нашим першим міжнародним, притому й найбільшим у нашій пластовій історії злітом під час Ювілейного Свята Весни в липні ц. р. — 1947 рік приніс нам великий успіх на міжнародному полі: ми брали участь як самостійна одиниця у Світовому Джемборі Миру в Муасоні і ми прийняті до окремого Відділу Скавтів ДП при Міжнародному Бюро в Лондоні.

Це накладає на нас великий обов'язок перед майбутніми пластовими поколіннями й нацією, обов'язок докласти всіх зусиль, щоб відповісти гідно вимогам, зв'язаним із позицією, яку ми здобули.

Коли Ювілейний Рік своїми спогадами звертав наші думки на пройдені шляхи нашого Руху, то сьогодні ми мусимо й хочемо спрямувати наш зір ясно й бистро у майбутнє.

Смертельним людям не дано відгадувати подій завтрішнього дня, але людина має здібність робити точні висновки про можливості, що прийдуть у найближчому часі на основі розвитку дотеперішніх подій; це здібність, яку ми розвиваємо в себе читанням слідів, спостеріганням і цілим рядом інших пластових вправ. Сьогодні ж важно читати сліди не тільки в природі, але і в історії.

Не має сумніву, що живемо в добі великих рухів, повній внутрішніх напруг, що безупину загрожують зударами і вибухом нагромаджених духових і матеріяльних енерґій. Закінчення другої світової війни — після двох літ — зовсім не принесло сподіваної рівноваги: На обрії зарисовуються нові великі конфлікти і разом з тим і нове обличчя світу.

Побіч можливостей, що ще й досі нависли над нами, — можливости розсипатися по далеких, навіть заморських країнах, щораз то виразніше зринають нам й інші перспективи. Такі дорогі і близькі нам, що й страшно висловлювати їх, називати їх по імені. І тому не хочемо говорити про них, як про всі дорогі справи, що їх криємо глибоко в нашому серці.

Та певне одно: перед нами не спокійні дні, але доба гарячих дальших великих змагань. За піснею могли б ми сказати, що на наших обличчях «... ми чуємо подих походу!»

Дні, що прийдуть, ставитимуть великі вимоги до одиниць і збірнот. Крім гарту духа й тіла гратиме вирішну ролю і практичне вміння і знання. На це мусимо звернути пильну увагу.

Однак понад усе будемо пам'ятати про винесений досвід із нашого 35-річчя: Не пластовий одностріий, не пластова форма, але єдино чиста суть, глибокий зміст нашої пластової праці, наша ясна Пластова Ідея — одиноко дадуть нам силу в боротьбі грядучих днів! Не гаючи часу і не втрачаючи спокою, нам треба готовитися до завтрішнього дня.

Коли ми завжди пам'ятати будемо про запит нашого Верховного Пластуна із Зустрічі в Авґсбурзі: «... Пластуни! Чи ви готові?» — і з вірою прикладатимемо рук до всіх наших обов'язків у щоденній, муравлиній праці, що її ми самі взяли на себе, чи доручив нам її наш провідник, тоді Всевишній благословитиме черговий етап наших зусиль оконечним здійсненням наших цілей для добра Пласту, для добра нашої дорогої Батьківщини, а в парі з тим і для добра цілого людства!

Скоб!

Дня 20. жовтня 1947

За Головну Пластову Старшину:
Сктм. мгр. Г. Коренець, секретар
Сктм. Др. А. Фіґоль, голова

Під знаком тотему
Фото: Мир. Шевчик

Фото на стор. 1.: Скавт-юнак таборує на Джемборі 1947. Фото: «Heute»

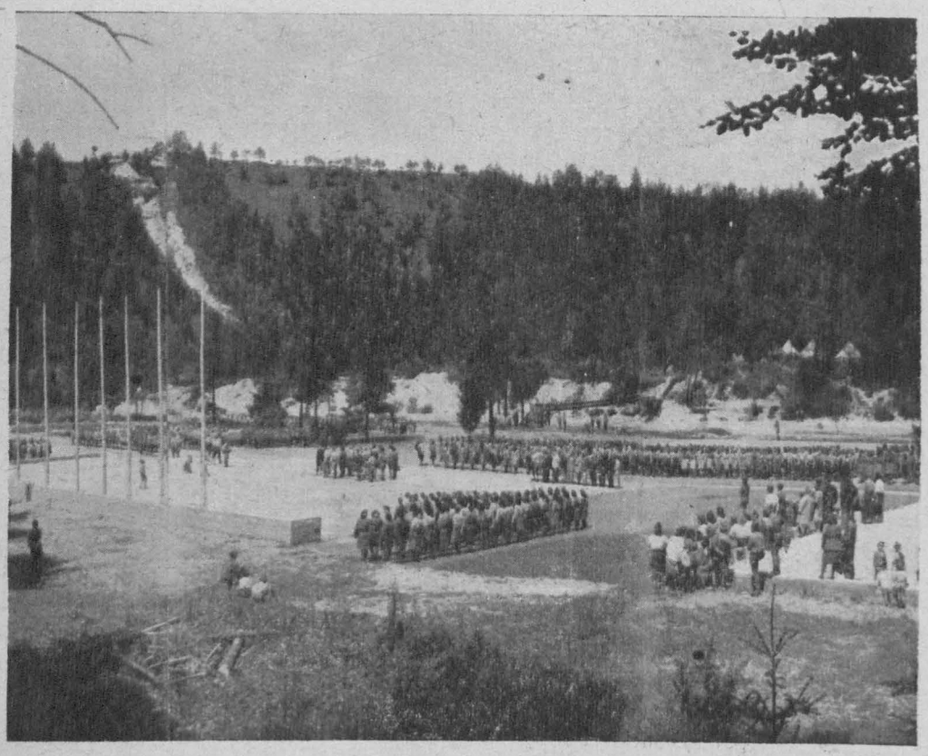

Липнева зустріч у Міттенвальді **Фотомонтаж М. П.**

С. Ольшенко-Вільха

Святий Юр

Білими різками блискавок шмагає
чорне горно неба буревій...
В стомогутнім гомоні ярів злітає
з неба Юр на переможний бій...

Кінь бахматий і лицарська проста зброя;
шлях запилений у куряві тремтить...
Ні, ніщо, ніщо йому не встоїть,
і його нікому не спинить!...

У крові крилатий змій — не встане:
ось проколює усоте гада спис
і меча паде удар останній
і розчавлює отруйну слизь...

Змій крилатий і комонний лицар в зброї:
Візерунок з храмових воріт...
Ще й сьогодні у моїй уяві стоїш
звитяжно, мов блискавка, вгорі!

Воїном Твоїм, з Тобою в чорні ночі
завжди хочеться нестримно йти:
Харалужний меч до боку приторочить
і зміїне сховище найти...

Пролетіти бурею понад пляхами,
проскакати вершником у ніч!
І почути, Юрію, над нами
лопіт Твого прапора в огні!

Із збірки «Чужа весна»,
Краків, 1941

Джемборі Миру 1947

Джемборі! Слово повне чарівного змісту для кожного скавта, таємне, незбагнуте для тих, що чужі скавтизмові. Із скавтів кожен його знає, розуміє, а то й відчуває. Кожний хотів би брати участь у цій величній та пишній зустрічі скавтів усього світу, яка — кожних чотири роки — відбувається за чергою завжди в іншій країні, як видимий символ скавтської дружби і братерства та рівности народів і рас супроти пластового закону.

Химерна доля повернулася врешті й до нас своїм таємним обличчям і — в цьому році в VI. Світовому Джемборі Миру в Муасон у Франції взяли участь теж й українські пластуни. Це можна б сказати стало гарним дарунком долі для Українського Пласту з приводу його 35-ліття, нагородою за видержливість у праці та пройдені труди.

Млистого ранку 11. серпня ц. р. приїхали ми до Парижу, щоб звідти дібратися до Муасон на «Джем», чи пак Джемборі. На Ґар де ль'Ест пересідаємо в метро, підземну залізничку Парижу. Швидко чергуються підземні станції — Репюблік, Бастій (тут збереглися ще здоровенні фундаменти Бастилії, жахливої колись в'язниці) і вкінці Домесніль. Виходимо із Метро на Домесніль-ську площу й переходимо на вулицю Тена. Тут під числом 13. у власному домі — комітет українців, що живуть у Парижі. Зустрічаємо давніх знайомих пластунів із різних місцевин й околиць Західньої України. Обмінюємося спогадами, думками, спостереженнями. Після короткого спочинку в домі гостинних господарів від'їжджаємо автом до Муасон.

Дорогою — до Муасон понад 80 кілометрів — оглядаємо ще Париж — Бастильську площу, вулицю Ріволі (славну своїми велетенськими крамницями), Лювр, Туйлерії, Оперу, Площу Конкордії, Ль'арк Тріомф, Елізейські поля, вежу Айфеля... Заїжджаємо і до гарно прибраної нашої православної каплички.

Все тут гарне, вабить очі — але ж голова крутиться від багатьох вражінь — і ми хотіли б добитися чимскорше до Муасон, нашої найбільш приманливої мети.

Вкінці ми на асфальтовому шосе до Муасон. Дорогою величезний рух, хоч це й будень. Минаються та переганяють себе сотні авт. Всі квапляться на Джем, або й вертаються вже звідти. На важливіших вузлах і роздоріжжях французька порядкова поліція вдержує лад й дає потрібні інформації. Всюди безліч дороговказів із написами Джемборі, Джемборі... Яких двадцять кілометрів до Муасон стежі поліції замінені стежами французьких скавтів. Це вже терен Джему: перші склади харчів, приладдя, палива для автомашин, шатра першої допомоги на випадок нещастя на шосе тощо. На п'ятнадцяти кілометрах до Муасон розташований скавтський аеродром. Бачимо тут ширяки, легкі одно — й двомоторові спортові й пасажирські літаки. Літуни й технічний персонал на аеродромі — все це скавти різних націй.

Згодом усе більше скавтських шатер і вкінці ми в'їжджаємо на терен самого Джемборі. На цьому терені приміщені скавтські делеґації учасників Джемборі (скавтів-юнаків) та штаби скавтських організацій різних народів. В'їжджаємо на місце постою особових авт відвідувачів. Наше авто одержує квиток із порядковим числом, що перейшло вже 1800 — це стільки чужих авт приїхало сьогодні на Джем. Все ж таки площа могла б вмістити ще щонайменше дві тисячі авт. Але ж авта їдуть і їдуть і до вечора може й таки виповнять площу.

Полагодивши формальності та одержавши відзнаки учасників Джему, переходимо головною брамою на терен самого Джемборі. Ідучи, оглядаємо все з великою увагою. З початку дуже важко зорієнтуватися та зосередитися на чомусь одному. Перед нами велетенський рух на далеко проглядному просторі, сила шатер різного типу й величини, тисячі скавтів різної національности й раси, різнородні одяги, безліч скавтських знамен та відзнак, всякі мови.

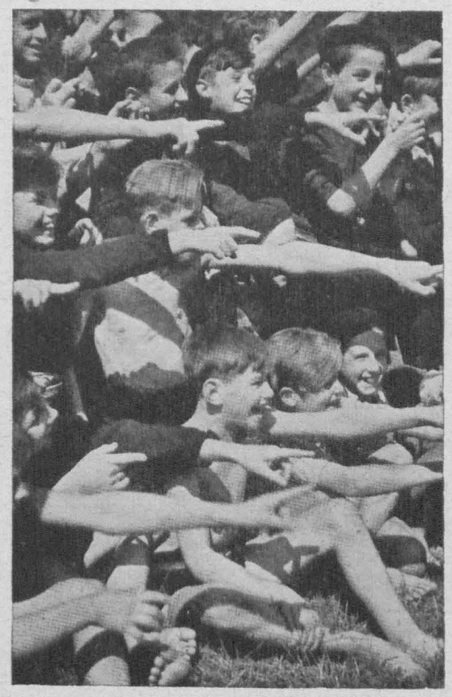

«Нам подобається Джемборі»

Фото: «Джемборі» 9., 1947

Звертає увагу передовсім велетенський, порівнюючи, простір, що на ньому відбувається само Джемборі. Табори окремих народів розташовані один поруч одного на просторі яких вісімнадцяти квадратових кілометрів. Це дає площу три кілометри широку й шість кілометрів довгу. Тут приміщені скавтські делеґації п'ятдесяти народів — яких сорок тисяч осіб, крім двадцять до тридцять тисяч щоденних відвідувачів і гостей.

Увесь простір Джему поділений на 15 підтаборів для учасників-юнаків та 6 підтаборів для скавтських провідників й організаторів Джему. Кожен з підтаборів для учасників названий за однією із провінцій Франції. Підтабори провідників мали свої окремі назви. В кожному з підтаборів приміщено в окремих національних таборах по декілька делеґацій різних держав і народів, нераз дві до чотири тисячі осіб. Простором кожен підтабір три або чотири рази більший за площу, що на ній відбувалося наше цьогорічне Ювілейне Свято Весни в Міттенвальді. В кожному підтаборі ж від п'ятсот до тисячі шатер. Крім цього всього ще приміщення для Головної Квартири Джемборі — у двадцяти велетенських шатрах, пожежна станція, шпиталь, величезна площа для спільних виступів і вправ, численні «фуаре» з ресторанами, крамницями, різними розваговими влаштуваннями, шевськими і кравецькими робітнями тощо. Вкінці треба згадати таборову залізничку довжиною понад 12 кілометрів та власний залізничий двірець.

Приготування місця для відбування Джемборі поставило французьких скавтів перед дуже великими організаційними і технічними труднощами. Треба було збудувати десятки кілометрів водопроводів, проводів для струму й телефонних ліній, побудувати десятки кілометрів битого шляху й лісових доріжок, подбати про численні гігієнічні влаштування для учасників Джемборі тощо. І треба признати, що французькі скавти всі ці проблеми дуже добре й гарно зуміли розв'язати, віддаючи до диспозиції для організаційних та підготовних праць та самого відбуття Джемборі десятки тисяч своїх скавтів, в цьому числі декілька тисяч ровер-скавтів та скавтмастрів.

Скавтські провідники різних народів, що не могли бути приміщені з огляду на обов'язуючі інструкції в підтаборах для учасників, були приміщені в окремих

Будують табір

Фото: «Джемборі» 9., 1947

підтаборах. Найбільшим із них був підтабір Зодіяк. Тут перебували члени Міжнародного Скавтського Бюро, члени головних квартир скавтів — французьких, голляндських, шведських, швайцарських, брітанських, американських, індійських, бельгійських та інших, як теж сотки скавтмастрів багатьох інших народів.

У цьому підтаборі приміщено також й українських пластунів. Як одинокі юнаки звертали вони на себе постійно увагу й зацікавлення з боку скавтських провідників.

Підтабір Зодіяк був і нашою сьогоднішньою метою. Але ж у нашому таборі ми майже нікого не зустріли. Всі розійшлися по таборах різних народів. Тож такого збору тоді собі було й уявити в інших умовинах. Тут же були — крім західньо-европейців та американців із США — гіндуси, китайці, новозеляндці, австралійці, ісляндці, арґентінці, перуанці, греки, турки, кубанці (з острова Куби, не з Кубані!), філіпінці, венезуалянці та багато інших. Кожним із цих народів треба було поцікавитися і кожного треба було познайомити з українськими пластунами. І коли ми самі включилися в процес джемборівського життя — то часто-густо треба було починати висвітлювати українське питання від самого початку. На привітливо-потакуючу відповідь з приводу того, що ми — українські пластуни, яка дуже часто звучала: «Ах, руси, руси, знаємо, знаємо» — треба було з'ясовувати терпеливо нашу історію, висвітлюючи новим нашим знайомим — хто, що й чому. Але ж — треба сказати — було багато чужинецьких скавтів, які знали про змагання українців досить а то й дуже багато.

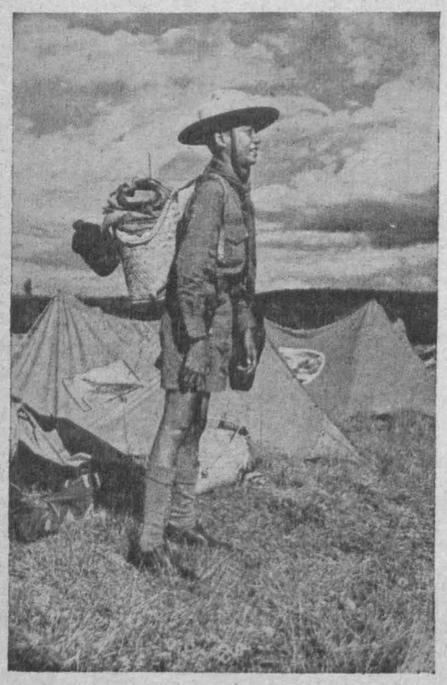

Філіпінський скавт
Фото: «Джемборі» 9., 1947

Усміхнений скавт із Лібії
Фото: «Heute»

У поглиблюванні та закріплюванні українського імени серед чужих скавтів були нам помічними наші пластові відзнаки та загальноприйнятий на Джемборі звичай «чендж»-у (виміни). Наші пластові відзнаки своєю формою й виглядом приваблювали усіх. У висліді кілька тисяч різнородних металевих відзначок, пластових марок та листівок і сотки українських вишивок помандрували в майже усі країни широкого світу із спогадом про українських пластунів та про Україну.

Програма Джемборі? Вона була окремою проблемою. Неможливо ж було скласти й підготовити одноцілу програму, що в ній могли б брати участь скавти із цілого Джемборі. І тому програма Джему не мала одностайного характеру і ніхто з учасників не мусів брати участи в таких чи інших імпрезах. Кожен давав те, що мав найкращого, або до чого мав найбільше охоти, та ішов туди, де сподівався знайти щось інтересного для себе. Практично розв'язано цю справу так, що кожен день тривання Джемборі присвячено якійсь одній імпрезі загального характеру, що відбувалася або в підтаборах або на центральній площі. Це були здебільша ватри із спеціяльно дібраними виступами. У цю загальноскавтську програму Джемборі вплетено декілька імпрез спеціяльного характеру, як — наприклад — виступи морських і летунських скавтів, або — репрезентативного характеру, як відвідини Президента Франції, чи вкінці такі імпрези, як відвідини Джемборі шкільною молоддю чи скавтками різних народів.

В міжгурткових змаганнях не було теренових ігор цього типу, що їх влаштовують українські пластуни на своїх зустрічах. Для цього не підходив терен Джемборі й було за багато гуртків. Натомість відбувалися тут міжгурткові змагання в різних пластових практичних вмілостях: куховаренні, в'язанні вузлів, розпалюванні вогнищ, рятівництві, сиґналізації, будуванні шатер тощо. Іншою групою змагань були виступи скавтів на ватрах підтаборів та на центральних ватрах, або виступи в цирку. Джемборівські ватри мають в дечому інший характер, ніж наші пластові ватри. Українські ватри, влаштовувані для пластової публіки або для близьких Пластові гостей мають характер більш інтімний і їхнім головним завданням створити чуттєвий зв'язок між самими пластунами або й теж між пластунами й запрошеними гістьми. Інколи в цей глибоко настроєвий характер ватри вплітається теж нитку пластового гумору. Натомість джемборівські ватри, призначені звичайно для кілька а то й кільканадцяти тисячей скавтів різних народів із різними зацікавленнями й уподобаннями, мають своїм завданням не створювати чуттєвий зв'язок між присутніми, а тільки заспокоювати зацікавлення одних народів другими або й викликувати виключно веселий настрій. З огляду на велике число присутніх на джемборівських ватрах враження від них треба посилювати штучними вогнями, світляними ефектами тощо. Так — наприклад — загальна джемборівська ватра, призначена для яких двадцять до двадцятьп'ять тисяч осіб, відбувалася на високій майже трьохповерховій сцені і природній ефект сяйва ватри підсилювано яскравими штучними вогнями та сильними рефлекторами, бо гості в «останніх рядах» не бачили б були нічого (відстань від сцени до останніх глядачів виносила приблизно 250 до 300 метрів).

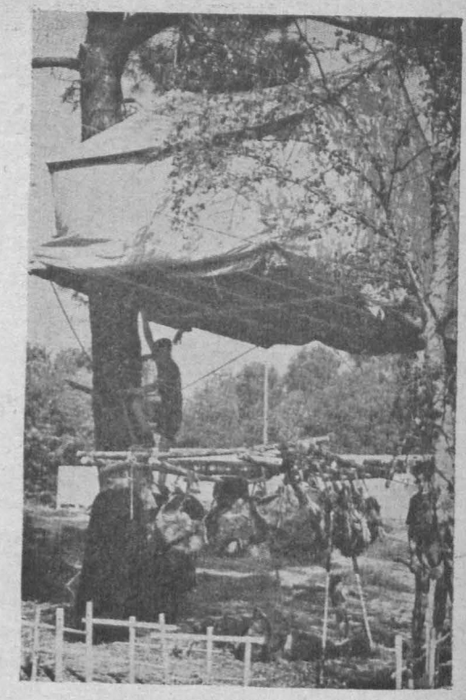

Таборування в повітрі
Фото: «Джемборі» 9., 1947

Дуже характеристичними для джемборівських ватер були різні гасла — виголошувані самими ж глядачами. І нам здається, що властивого ефекту цих дуже великих ватер треба шукати в одночаснім, інколи дуже скоплікованім викликуванні різних гасел, покликів та в співанні пісень, що їх виводять не «актори», але ж самі таки глядачі. При кільканадцятитисячній масі це дає не тільки дуже гарні й могутні ефекти, але й символізує у великій мірі єдність скавтів усього світу.

Українські пластуни мали нагоду виступати двічі із своїми точками на ватрах у підтаборі Зодіяк перед кількатисячною масою скавтських провідників різних народів й одну ватру для цього підтабору влаштували самі, тільки за співучастю хору французьких скавтів-юнаків. Настрій, що створився на цій ватрі, був доказом того, що Український Пласт має в собі багато внутрішньої сили та що навіть мала група українських пластунів вирізнюється дуже яскраво в середовищі зовсім чужому й до того далеко від Рідної Землі. На жаль українські пластуни із чисто технічних причин не змогли виступити на загальних джемборівських ватрах.

Участь українських пластунів у Джемборі Миру в Муасон дала нам дуже багато успіхів і користи. Передусім це вперше українські пластуни мали можливість виявити себе більшою групою на такому великому зібранні скав-

«Малп'ячий» міст
Фото: «Джемборі» 9., 1947

тів цілого світу, яким є Джемборі та доказати своїми виступами живучість своєї пластової ідеї та правильність напрямних своєї пластової діяльности. Із свого боку вони внесли в Джемборі і деякі свої духові вартості, згадати б тільки відбуття співаної Служби Божої в грекокатолицькому обряді для чужих скавтів, які виявили бажання познайомитися ближче із нашим обрядом і навіть запричащалися під час нашої Богослужби. Влаштування невеличкої виставки українського національного одягу й вишивок познайомило скавтів багатьох народів із нашим народнім мистецтвом і культурою. З правдивою насолодою оглядали чужинці українські жіночі одяги вишиті в гуцульському та полтавському стилях. Порядок і чистота в нашому таборі, що їх так трудно було вдержати на піщаному терені в Муасон, викликували слова щирого признання для українських пластунів з боку скавтських провідників чужих народів.

З другої сторони українські пластуни мали можливість познайомитися з життям скавтів інших націй в скалі, що її може дати тільки Джемборі. Організація такого великого і так блискуче влаштованого здвигу примусила українських пластових провідників порівняти це з нашими досягненнями в цих ділянках. Признаючи французьким скавтам першенство в цьому, мусимо ствердити, що організація нашого Ювілейного Свята Весни в Міттенвальді вповні дорівнювала організації будьякого, навіть найкраще влаштованого, підтабору на Джемборі в Муасон.

Міжгурткові змагання в різних пластових вмілостях, організація окремих таборів в рямках підтаборів, ватри, виступи летунських та морських скавтів виказали дуже виразно, в яких ділянках українські пластуни мали б уже можливість гарно зарепрезентуватися, а в яких їм треба ще багато працювати. Наприклад в летунстві чи в морятві ми зовсім не заавансовані, бо ці ділянки в нас — поза плаванням — майже чужі. А такі вправи в сиґналізації методою Морзе та семафором, що їх показали нам французькі скавти, заслуговують справді на повне признання й подив. В ділянці піонірки, будови та влаштування таборів ми потрохи теж пасемо задніх, головно коли йде про будування більших об'єктів (брами, мости, кухні тощо). В інших ділянках пластування є вже деяке вирівняння між нашими й чужинецькими скавтами. Безсумнівну рівність маємо у ватрах, виставках, танках та порядково-організаційних справах. Все ж таки в Муасон ми дуже багато скористали й навчилися.

На закінчення треба ще згадати про сам терен, на якому відбувалося Джемборі Миру 1947. В сорокових роках тут була приміщена головна квартира німецького генерала Ромеля, коли він вибирався «завойовувати» світ. Для звеличання перемоги над такими «плянами» обрано це місце для влаштування цьогорічного Джемборі Миру. Ввесь терен піщаний. В гарячі серпневі дні, коли відбувалося Джемборі, сотні тисяч ніг витворювали тут хмари куряви. Ця курява осідала на шатрах, одностроях, пластових відзнаках. Затиралися написи, різниці відзнак й одностроїв, затиралися риси обличчя та колір шкіри й різниці між окремими скавтами і здавалося, що всіх і все об'єднує тільки дух пластової дружби і братерства та рівність з усіми в обличчі пластового закону. Це може найкращий спогад із участи в Джемборі — цієї «зустрічі племен» скавтів усього світу.

яг

В Кооперативі «Пласт»

Bayreuth, Leopold-Kaserne, Bl. IX можна набувати такі видання:

«Молоде Життя», ч. 2, 3, 4 — ціна 3.—, 3.— і 2.50 РМ.

«Пластун» ч. 1/47 — ціна 5.— РМ.

«Новак» ч. 1, 2, 3, 4 — ціна по 1.50 РМ.

«Як поводитися в товаристві» — ціна 3.— РМ.

«Гри і забави в пластовій домівці» — ціна 3.— РМ.

Альбомик фото-репродукцій з ЮСВ — 24 штук — ціна 10.— РМ.

Ескімоси

мешканці суворої півночі

На далекій півночі є країна, що має — при величині понад 2 мільйонів км² всего 17.000 населення. Ця країна — це найбільший острів у світі — Ґренляндія. Чому ж така мала густота населення в Ґренляндії? (Вичисліть густоту населення на 1 км² — та порівняйте з густотою населення України).

Ґренляндія покрита майже ціла грубим вічним льодом та сніговими полями. Тільки 1/25 частина не є вкрита вічним льодом. Це — побережжя, особливо західнє.

Мешканці Ґренляндії це Ескімоси, що живуть переважно з риболову та мисливства. Свої хати будують вони з каміння, торфу та льодових «цегол», що їх поливають водою. Долівку та стіни вистелюють шкурами ведмедів та тюленів; шибки у вікнах роблять з міхурів риб. До такої хати веде низенький, приземний тунель, що його майже на руках та колінах треба перелізати.

Хати свої освітлюють Ескімоси кам'яними лямпами, напоненими риб'ячим траном. Над цією лямпою висить невеличкий казан для варення страви, що складається переважно з м'яса та трану.

Єдиним приятелем Ескімоса на цій далекій суворій півночі — його невідступна, вірна собака. Аж вісім їх буває запряжених за собою до санчат, що їх вживають Ескімоси, як засобу комунікації. В перегони з вихром мчаться санчата по диких пустарях, засипаних снігом . . .

Як далеко оком глянеш, всюди біло. Всюди лід та сніг. Тільки пронизливий вітер гуляє нестримно по цих мало прослідженних підбігунових країнах; та ще палючий сильний мороз придушує усяке органічне життя . . . Але хоч як сувора та мало привітна ця країна — Ескімоси люблять її — свою батьківщину й не проміняли б її за ніщо в світі, ані за іншу — далеко кращу та — привітнішу. Бо немає в світі кращої країни — як батьківщина.

Нанашко.

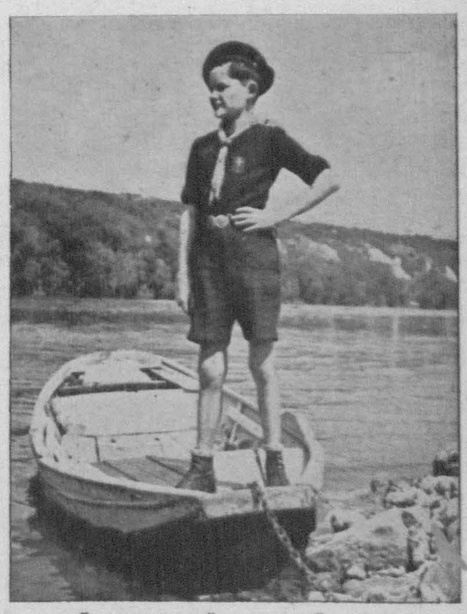

Французький морський скавт
Фото: «Джемборі» 9., 1947

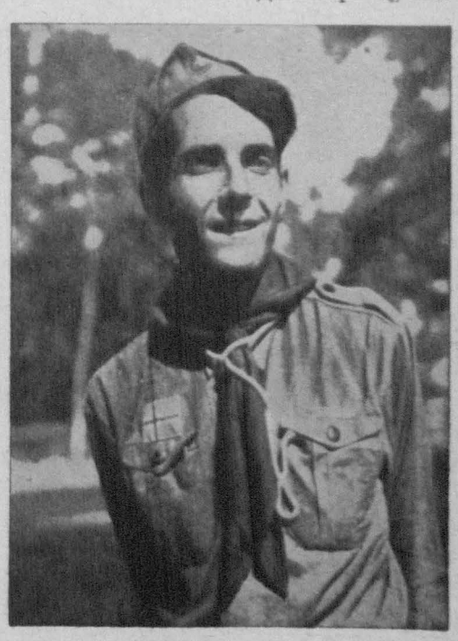

Зелена сорочка й хусточка на шиї однострій скавтів в усьому світі
Фото: «Heute»

Із мандрівок по Рідному Краю

Василь І.

У Золотоверхому

Я саме кінчав сільську школу в глухому селі, що було за п'ятнадцять кілометрів від залізниці. Останнього року до нас призначений був молодий учитель-українець, який дуже багато приділяв уваги історії Рідного Краю на своїх лекціях — і поза ними. Він розповідав нам про минулі часи, про заснування Української Держави, її розквіт, боротьбу, її скруту й занепад. Особливе враження справляли його оповідання про нашу величну столицю — Київ. Ще дитиною від любої баби своєї, що ходила бувало на прощу до Печерської Лаври, я чув теж багато цікавого і те, що вона розповідала довгими зимовими вечорами, пов'язалося тепер з оповіданнями вчителя.

У мене з'явилося пристрасне бажання побачити нашу столицю, столицю України — Золотоверхий Київ. Серед моїх товаришів знайшлося ще п'ятеро, що мріяли про те ж. Ми звернулися до нашого вчителя за порадою. Він обіцяв навіть поїхати з нами, але додав, що до кожної екскурсії треба підготуватися, розрахувати час, намітити заздалегідь що саме хочемо й маємо оглянути. Відтепер 2—3 рази на тиждень збиралися ми в нього і слухали яскравих розповідей з історії Києва.

Він почав з археології, науки, що вивчає матеріяльні пам'ятки, які залишилися з давніх давен. Археологи провадять розкопки, збирають те, що збереглося в землі, особливо ж у могилах, що їх так багато по всій Україні. Другим джерелом давньої історії є писані пам'ятки культурніших сусідів, які опанували письмо раніше, ніж наші предки, що з ними вони мали торговельні й інші взаємини. Нарешті про давнє минуле довідуємося з писаних творів наших літописців й інших стародавніх письменників.

Багато цікавого почули ми від нашого вчителя, але чути й бачити — це зовсім не те ж саме, і ми нетерпляче чекали, коли поїдемо.

Нарешті. Ми у вагоні. Приїхали пізньої ночі — стомлені і мало що бачили.

Переночували недалеко від залізничого двірця і ранком вирушили оглянути насамперед місця зв'язані з Володимиром Великим.

Їхали трамваєм невеличкою вулицею (Безаківського), що має цілком европейський вигляд: добрий брук, широкі пішоходи — обсаджені деревами, великі гарні багатоповерхові будинки. За кілька хвилин трамвай звертає праворуч — і ми їдемо бульваром Шевченка. Посередині широкої вулиці, височаться в два ряди тополі. між ними широка дорога, обабіч якої стоять лави. Бульвар цей простягся на кілька кілометрів і переходить у шосе, що прямує на Житомир.

Проїжджаємо повз Володимирський Собор, в якому кожна ікона — це високомистецький твір видатних майстрів XIX. століття, а саме: Врубеля, Васнецова, Нестерова, Сведомського та багатьох

Микола Зеров

Київ з лівого берега

Вітай, замріяний, золотоглавий
на синіх горах! Загадався — снить...
І не тобі — молодшому — бринить
червлених наших літ ясна заграва.

Давно в минулім дні твоєї слави,
і плаче дзвонів стоголоса мідь,
що вже не вернеться щаслива мить
твого буяння, цвіту і держави.

Але, мандрівче, тут на пісках стань,
глянь на химери бароккових бань,
на Шеделя білоколонне диво.

Живе життя і силу ще таїть
оця гора зелена і дрімлива,
ця золотом цвяхована блакить.

Із збірки «Камена»
Львів, 1943

Микола Зеров — видатний український літературознавець, поет (автор збірки «Камена») і майстерний перекладач із римських поетів. Народжений в 1890 році. Засланий совєтським урядом в концентраційний табір, жив якийсь час на Соловках. Яка його дальша доля невідомо.

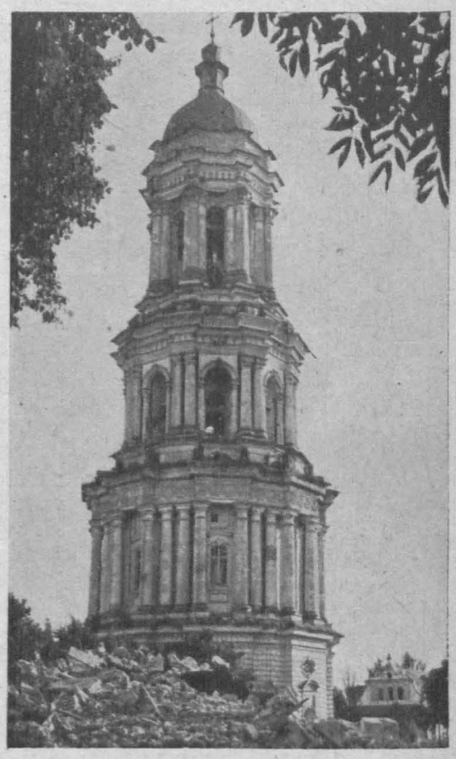

Дзвіниця Шеделя
(Залишилася цілою після зруйновання Печерської Лаври в 1941 р.)
Фото: Л. Янушевич

Могили Заньковецької й Садовського
Фото: Л. Янушевич

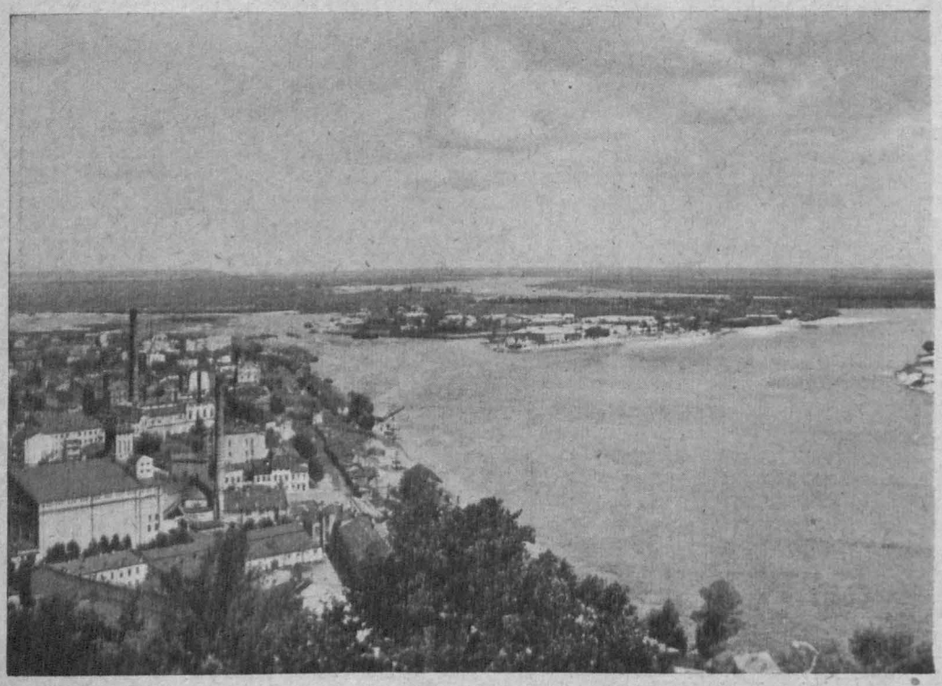

Вид на Дніпро Фото: Л. Янушевич

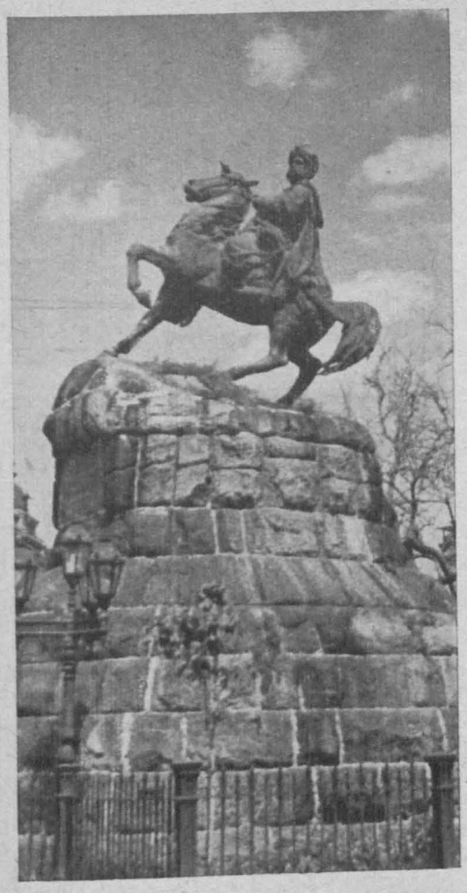

Пам'ятник Богданові Хмельницькому
Фото: Юр. Іванов

Київський оперний театр
Фото: Л. Янушевич

інших. На розі бульвара великий будинок київського університету, збудованого за царя Миколи І. Проти нього чималий парк, у якому стоїть пам'ятник Тарасові Гр. Шевченкові.

Їдучи далі, проїжджаємо повз великий білий будинок з скляною копулою замість даху. Це колишній Педагогічний Музей. Саме тут збирався перший український парлямент — Центральна Рада.

Далі перетинає нам шлях Фундуклеївська вулиця. На розі оперовий театр, що своєю архітектурою дуже нагадує львівський. У цьому театрі в 1917 році відбувся Перший Всеукраїнський Військовий З'їзд. Ще зупинка на розі Прорізної вулиці. Ліворуч звідси сквер, що в ньому руїни Золотих воріт із часу Ярослава Мудрого.

Спиняємося на розі Софійської площі. Напроти нас висока дзвіниця Софійського Собору — величної пам'ятки XI. століття. Собор збудував за літописом 1037 року Ярослав Мудрий на «полі вні граду», де відбувся останній бій з печенігами, що загрожували були існуванню Держави. Проти огорожі Собору йде униз Софійська вулиця. Це тут були «Лядські ворота», крізь які вдерлися 6. грудня 1240 року татари, зруйнувавши тодішню Українську Державу. На самій ж Софійській площі — пам'ятник Богданові Хмельницькому.

Виходимо з трамваю і йдемо площею. На розі Великої Володимирської і Великої Житомирської брук викладено червоними камінчиками: вони вказують місце, де були колись ворота, що вели на територію Києва Володимира Великого.

За князівських часів Київ поділявся на дві частині: горішню — цитаделю, де жив князь та його дружина, і долішню торговельну — Поділ, розташовану на березі Дніпра й Почайни. Цитаделя займала дуже маленький простір, оточений з трьох боків урвищами. Це — тзв. Гончарівка, схил до Подолу і засипане провалля, де тепер Михайлівська площа. На цьому терені після 998 року Володимир Великий збудував першу кам'яну на Україні церкву на честь Різдва Пресвятої Богородиці, широко відому під назвою Десятинна, бо Володимир — як каже літописець — приділив десяту частину своїх прибутків на її утримання.

З Десятинною церквою пов'язано дуже багато трагічного. Саме тут загинули останні захисники Києва під час татарської навали 1240 року. Тоді ж і зруйновано Володимирову будову. Її реставрував митрополит Петро Могила в першій половині XVII. століття. П'ятидесятими роками XIX. століття київський поміщик Анненков збудував на старих фундаментах нову церкву в псевдовізантійському стилі, але 1934—35 року цю церкву зруйновано за постановою совєтського уряду. Тут поблизу — відома садиба д-ра Петровського. У цьому районі відбувалися численні розкопини, що дали багато цікавого.

Напроти — одна з накращих будівель на Україні — собор св. Андрія, збудований за проєктом славетного архітекта Растреллі в половині XVIII. століття. Увесь стрункий, граційний, срібний із золотом назовні, витриманий в стилі барокко — він знімається в небо, немов пов'язуючи його з грішною землею. Кажуть, що на цьому саме місці св. Андрій Первозванний благословив колись «гори сія» і пророк невмирущу славу Україні...

Від церкви відкривається чудовий краєвид: внизу гомінкий, шумливий Поділ з геометрично-правильно розплянованими вулицями (після великої пожежі 1811 року, що знищила була мало не ввесь Поділ). За ним котить свої хвилі Дніпро-Славута, далі великий Труханів острів, будівлі якого здаються маленькими хатками, а там синіють ліси Чернігівщини та Полтавщини, зливаючись на обрії з небом. Ліворуч видніється Щекавицька гора, за нею Межигірські гори, трохи правіше мрійлива Десна вливає свої води в Дніпро. А далі знову синява лісів. Праворуч — унизу — пароплавні пристані повні люду, море зелені на горбах із чудовими — як ніде — садками. Тут годинами сидів колись Шевченко, милуючися з чудового краєвиду, згадуючи давні, незабутні часи.

Неподалік від собору св. Андрія — на місці, де стояв колись Перун, була цікава Трисвятительська церква, зруйнована теж за постановою совєтського уряду в рр. 1934—35.

Ідемо далі Тихою Трисвятительською вулицею й виходимо на Михайлівську Площу. Ліворуч стояла одна з найцікавіших пам'яток нашої старовини — Михайлівський манастир, збудований 1108—1113 рр. за часів князя Святополка. У ньому були цікаві мозаїки та фрески роботи українських майстрів. Крім істо-

(Продовження на стор. 10.)

Євген Фомін

Золоті Ворота

Німа, похилена стіна
стоїть на пагорбі крутому,
немов застигла давнина
навічно в образі сумному.
Над нею сон і пил століть...

А поруч піснею живою
фонтан, не знаючи спокою,
про весни й радощі шумить.

1938 р.

Із збірки «Лірика»
Київ, 1941

Євген Фомін — український поет з молодшої генерації, автор збірки «Лірика». Під час німецької окупації України в 1941—43 рр. згинув в ґестапівській в'язниці, як діяч українського національного визвольного руху.

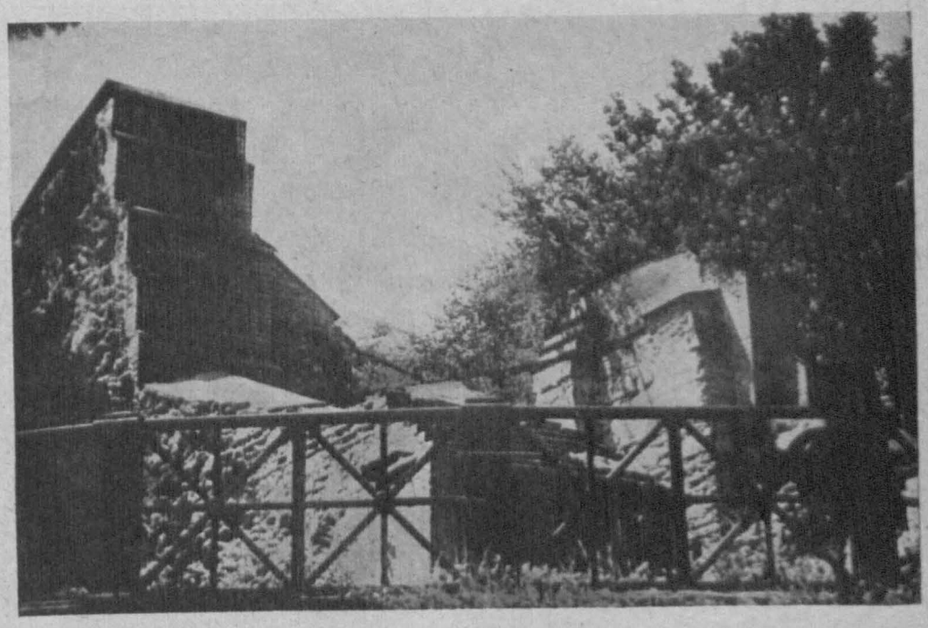

Золоті ворота **фото: Арх. БК.**

Сизий Пугач.

Добре діло початком скавтизму в США

Вілієм Д. Бойс, американський публіцист і подорожник, приїхав із Чікаґо до Лондону і став шукати за потрібною йому адресою. Але ж її годі було йому знайти. Раптом до нього підійшов хлопець і спитав: «Чи не міг би я вам в чім допомогти?» — Містер Бойс

Англійський скавт показує містерові Бойсові дорогу

Скавт — індіянин із стейту Монтана (США)

Фото: «Heute»

подав йому бажану адресу і хлопець, засалютувавши якось дивно, сказав: — «Ходіть зі мною, добродію!» — і зараз завів його туди, куди й було треба.

Як усі типові американські туристи, добродій Бойс сягнув рукою до кишені й подав юнакові шилінґа. Але ж хлопець відмовився взяти гроші. — «Ні, добродію, я скавт. Скавти ж не беруть за добре діло чи послугу грошей на чай».

Здивований Бойс промимрив: «Що ти кажеш?» — Скавт повторив і запитав: «Чи Ви чули що про скавтінґ?» — Це зацікавило містера Бойса й він попросив юнака сказати йому більше про скавтінґ. Коротко й докладно подав йому хлопець бажані інформації й додав: «Неподалік звідси є скавтське бюро. Мені буде дуже приємно показати вам туди дорогу!»

Містер Бойс мав полагодити пильну справу. Але юнак почекав на нього й завів його до бюро лорда Бейден Пауела, — основника Брітанської Спілки Скавтів-юнаків. Тут одержав він широкі інформації про скавтський рух. — Зацікавлений містер Бойс розвідав докладно про ідею скавтінґу і про організацію скавтів й із зібраним матеріялом вернувся до США.

Дня 8. лютого наступного року (1910) містер Бойс та інші громадяни у США, які цікавилися проблемою виховання хлопців, зареєстрували згідно з існуючими в США приписами організацію скавтів-юнаків Америки. Цей день — 8. лютого — святкують у Сполучених Штатах Америки як річницю заснування скавтінґу.

І так добре діло невідомого лондонського скавта занесло скавтську ідею

Відзнака «Срібного Бізона»

до США (1909 року) і защепило її серед мільйонів американських хлопців.

Дня 1. травня 1926. року — Національна Рада Скавтів Америки вшанувала цього незнаного англійського скавта дарунком англійській скавтській організації великої статуї «Бронзового Бізона», подібної своїм виконанням до скавтської відзнаки «Срібного Бізона», що її одержують американські скавти за незвичайні заслуги.[1]) На цій статуї «Бронзового Бізона» вміщено багатомовний напис: «Невідомому Скавтові, що його чесність у виконанні щоденного «доброго діла» принесла скавтський рух до США».

Цю статую передано представникові брітанських скавтів англійському престолонаслідникові принцові Велсу й вона стоїть сьогодні в Джілвел-парку в Англії.

Скавтське добре діло, що стало щоденним обов'язком скавтів і скавток в усьому світі, дало таким чином привід до заснування скавтської організації в США. Скавтський рух там сьогодні дуже могутній. Підручник для американських скавтів «Гендбук фор бойс-скавт оф Емеріка», із якого подаємо цю подію, належить до найбільш поширених книжок в Америці. Ця книжка на другому місці після Біблії — її розійшлося досі десять мільйонів примірників.

Виконуючи своє щоденне добре діло, пластуни повинні пам'ятати, що воно хоч нераз і незначне, але ж може стати приводом до чогось великого, як добре діло англійського скавта стало початком скавтського руху у США.

1) Це найвище відзначення для американських скавтів, так само, як для англійських скавтів таким відзначенням є відзнака «Срібного Вовка».

МАРКИ

наліпки видані з нагоди Ювілейного Свята Весни в Міттенвальді, можна ще набути в Кооперативі «Пласт». Продається лише цілі серії «Ю. С. В.» і «У. П.» разом 16 шт. Ціна за неперепечатані 20 Рм. За перепечатані печаткою «Ювілейне Свято Весни в Міттенвальді» і наклеєні в альбомчику «Ю. С. В.» 25 РМ.

Замовляти В Кооперативі «Пласт», Баайройт, Леопольд-Касерне.

Всі письма між пластовими осередками, як теж і листування між пластунами

ОФРАНКОВУЙТЕ ПЛАСТОВИМИ МАРКАМИ «ДЖЕМБОРІ 1947».

Ціна: червоних: 0.25 НМ., брунатних: 0.50 НМ., голубих — по 1 НМ. (Брунатних і голубих марок можна вживати як квитків вступу на пластові свята, імпрези тощо).

Американські скавти і скавтки виконують своє щоденне «добре діло»

„Boy-scouts of America“

(Декілька інформацій)

Згаданого в статті Сизого Пугача — скавтського підручника появилося досі (починаючи з 1910 року) вже сорок видань. Скавтський рух в США нараховує сьогодні понад два мільйони членів. «Бой-скаутс оф Емеріка» є організацією, якою опікується безпосередньо конґрес (парлямент) США. Їх почесним президентом є кожноразовий президент Сполучених Штатів Америки.

Вступаючи до скавтської організації американський юнак мусить скласти приречення, в якому обіцює «на свою честь чинити все якнайкраще, виконувати свої обов'язки супроти Бога й Батьківщини, допомагати кожного часу своїм співгромадянам і зберігати здоров'я, духову свіжість і моральну чистоту». Закон американських скавтів має 12 точок. Їх привітом, є так само як в Англії: «Будь готовий», гаслом: «Чини щодня добре діло».

Починаючи від скавта-юнака хлопці можуть осягати в скавтській організації все вищі ступені і ставати скавтами II. а потому й I. кляси і добувати теж звання «зоряних скавтів», «життєвих скавтів»- або й «скавтів-орлів». Останнє звання це велика почесть і завершення пластового виховання й умілостей.

Хлопці від 9 до 11 років це вовченята. Їх зайняттям — три, пізнавання життя індіян, ручні роботи й майстрування. Скінчивши 15 років, скавт стає «скавтом-сеніором». Він може тепер перейти до морських скавтів, повітряних скавтів, чи скавтів-розвідчиків. Хто був п'ять років членом скавтської організації, рахується скавтом-ветераном.

МІЖНАРОДНЯ ЗУСТРІЧ СКАВТОК У США

Святкуючи як і Український Пласт тридцятип'ятиліття свого існування, — Світовий Союз Скавток відбував в днях 29. червня до 16 липня ц. р. свою зустріч у стейті Пенсильванія в США. В зустрічі взяли участь делеґатки всіх 48 стейтів США і скавтки із 20 країн Европи, Південної Америки й Далекого Сходу.

На цій сторінці подаємо декілька фото із цієї зустрічі.

Др. А. Фіґоль: «Ідеологічні основи сеніорського руху»

Ціна — 1.— РМ.

Замовляти в кооперативі «Пласт»

Bayreuth, Leopold-Kaserne, Bl. IX

Кооператива «Пласт» має на складі:

АЛЬБОМИК

фото-репродукцій із Ювілейного Свята Весни в Міттенвальді 5.—7. 7. 47

(24 штук)

Ціна — 10.— РМ.

ЮНАКИ І ЮНАЧКИ!

«На сліді» — це журнал **пластового юнацтва** і Редакція хоче зробити його справді юнацьким часописом. Але ж для цього треба, щоб в часописі співпрацювали й Ви, надсилаючи

свої статті,
оповідання, нариси й поезії,
описи мандрівок і зустрічей,
фотографії й рисунки,
дописи з пластових імпрез:
святкувань,
концертів — і все
те, що варто надрукувати в часописі.

Всі матеріяли шліть на адресу:

Кооператива «Пласт»
(Для «На Сліді»)
Байройт
Леопольд Касерне, Бл. IX.

«Чендж» між нью-йоркськими й навайськими скавтками

Фото: Нюсвік

Швайцарські скавтки зі своїм прапором

Фото: Нюсвік

Скавтки з Куракао, Голляндії, Люксембурґу, Норвеґії й Данії

Французькі скавтки куховарять

Фото: Нюсвік

Юрій Дараган

Над містом в темряві

Над містом в темряві — вогнистий хрест.
Знявсь догори, як сяєво пожежі,
вечірніх ліхтарів протест —
що ніч загарбала барвисті межі,
схилила день за виднокруг, за Брест...
Над містом в темряві вогнистий хрест.

Вогнистий хрест, накреслений над містом,
оповідає всім, що ні, не вимер
наш славний рід! Людських осель нами-
[стом
керує дотепер Великий Володимир.
І в небі символом яскравим і вогнистим
палає хрест, накреслений над містом.

7. 6. 1922

Із збірки «Сагайдак»
Прага, 1925

Юрій Дараган — український поет, сотник армії УНР (народжений 1894 року), помер на еміґрації в Чехах в 1926 році. Залишив збірку поезій «Сагайдак» — одну з найкращих в новій поезії.

(Продовження з 7. стор.)

ричного, манастир мав велике й релігійне значення, бо в ньому були мощі великомучениці Варвари, дуже шанованої в Україні. До революції сотні тисяч прочан приходили сюди щороку молитися за своїх кревних, за свою Батьківщину, за своє майбутнє. В тяжкі роки нашої недавньої історії знищено і цей релігійний центр...

За огорожею манастиря славнозвісна Володимирова гірка, розташована двома терасами. На нижній — пам'ятник Володимирові Великому, збудований р. 1853. Князь стоїть з великим хрестом у руках (колись освітлювали його вночі електричними лямпочками) і немов молиться за рідний народ: «Призри з небеси, Боже, і виждь і посіти виноград сей...» На фронтальній частині підстави пам'ятника горорізьба, що зображує охрищення киян.

Ми прийшли на Гірку надвечір: уже віяло прохолодою. Мріли широкі тінисті алеї з «київськими» каштанами, вкритими ніжними пальчастими листками, вже трохи позолоченими подихом ранньої осени. Людей було мало. Якимсь ніжним сумом було оповите все — і дерева, що тихо шелестіли, і сині хвилі Дніпра, що внизу — під нами — котилися до далекого Чорного моря, й освітлений останнім промінням сонця Купецький садок, праворуч від нас. Вуличний гамір притишено доносився до нас. Ми сиділи мовчки, думаючи про минуле Рідного Краю. Перед нами проходили картини постійних боїв і боротьби за волю з племенами, що невпинними нестриманими хвилями йшли на нас зі Сходу — чи то печеніги, чи половці, чи інші, але завжди однаково хижі, однаково люті... У нашій уяві повставали образи Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Володимира Мономаха... То здавалося нам, що Дніпро вкритий козацькими чайками, що ось гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний виходить із човна на берег із старшиною, щоб записатися «в братчики» Київського братства... І Богдан Хмельницький... й Іван Мазепа... і сила інших славетних імен... Ми сиділи зажурені. Наш керівник наче б відчув це: «Не журіться, хлопці, — промовив він раптом — від вас, молоді, залежить усе. Вірте, що настане час, коли «оживе добра слава, слава України».

Так закінчили ми день. Завтра ж підемо оглядати Софійський собор і поміркуємо, де ще в Києві зможемо побувати.

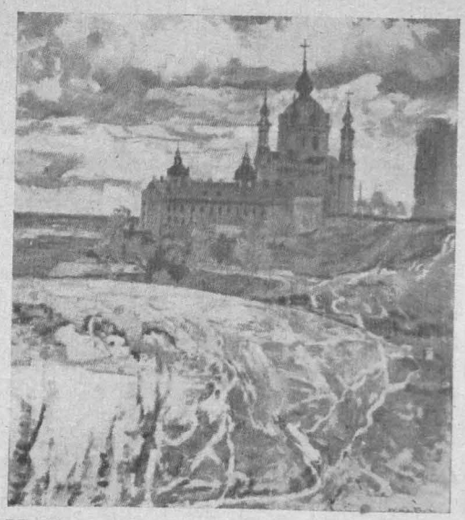

М. Козік **Собор св. Андрія**

Андрій Гарасевич

Київ

Ударами здригнеться далечінь,
загравами покриється багрово.
Проти мечів піднімуться мечі
і порохом руїн закуриш знову.

Крізь дим пожеж, харчання і кличі,
потвори танків у вогні і крові,
з дітьми зарізаними на плечі
знов тіні Ґонтові й Залізнякові.

І поховають... Спомин припаде
страшні могили, наче древній порох
і встане сонце дуже й молоде

над вежами Софійського Собору.
На ліс, на степ, на гори і пороги
заграють дзвони пісню перемоги.

Із збірки «Сонети»
Прага, 1941

Андрій Гарасевич — молодий український поет, пластун — сеніор, завзятий альпініст — згинув трагічно 24. липня цього року в Берхтесґадені під час виходу на верх «Вацман». Прожив 30 років.

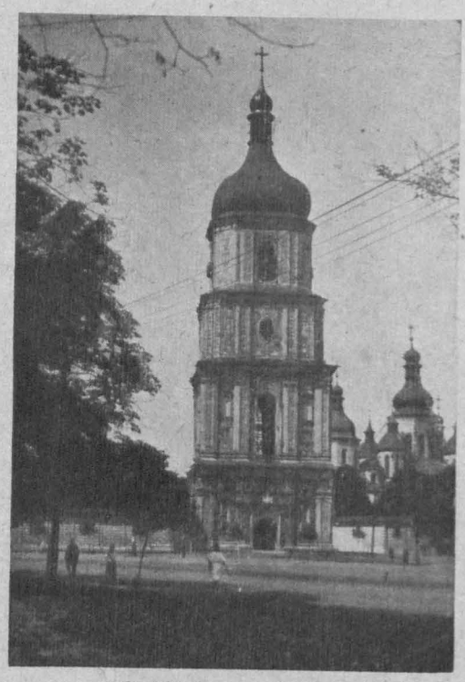

Софійська дзвіниця

Фото: Арх. БК.

Петро Карпенко-Криниця

Картина

Напиши, намалюй мені, друже, картину,
намалюй — як умієш — одним олівцем,
щоб побачив я край, щоб відчув Україну,
сто шляхів у степу й чорнозем, чорно-
[зем...

Щоб гриміли в степах неприкаяні коні,
Подніпров'я моє, наче сон ожило...
Намалюй тихий сад, рівних вулиць до-
[лоні,
як у пісні: село під горою, село...

Хай розкаже цей твір про змагань хур-
[товину
і про все, що промчало і мчить верхів-
[цем...
Ну візьми ж — намалюй мені, друже,
[картину,
напиши хоч без фарб, хоч одним олівцем.

1944.

Петро Карпенко-Криниця — сьогочасний молодий український поет, автор збірок «Гримлять дороги» (Чернігів, 1941) й «Полум'яна земля» (Мюнхен, 1947). Живе на еміґрації.

Добрий вчинок »Круків«

В третій клясі настало понуре напруження. Професор Чорній питав історію.

— «Мартинюк, скажи нам щось про пунські війни!» Мартинюк стояв з похиленою головою і — мовчав.

— «А може щось знаєш про заснування Картагени?» — Мартинюк мовчав.

— «Я так і знав, що ти нічого не вчишся. Я ж тебе бачив учора вечером на вулиці з дерев'яним коником. Такий великий хлопець — і ще бавиться коником! Певне, що на науку не маєш часу. Сідай! Недостаточна!»

Ціла кляса вибухла сміхом. Тільки Романишин з останньої лавки підняв вгору два пальці:

— «Пане професоре, чи можу щось сказати?»

— «Що хочеш?»

«Пане професоре, батько Мартинюка — це воєнний інвалід і живить родину вирізуванням і продажем діточих іграшок. Але їх треба носити по вулиці, тоді їх бачать д'ти й купують. Він сам, однак, не може з ними ходити, бо має тільки одну ногу — і та йому тепер болить, тому ходить з ними Михась...»

В клясі стало нараз тихо, так тихо, що було чути, як бренить муха на вікні. Професор Чорній перейшовся задумано кілька разів по клясі. Він двічі здіймав окуляри, чистив їх дуже уважно і знов накладав на ніс. Врешті станув перед Мартинюком і положив йому руку на голову. Хвилину так постояв і врешті відізвався м'яким і ласкавим голосом, якого ніхто ще в нього не чув.

— «Вибач, Михасю! Я цього не знав. Мої докори були зроблені з найкращим наміром. Як будеш приготований з історії — то приголосися — я тебе перепитаю. А цю недостаточну я тобі, очевидно, викреслю».

Всі немов завмерли в клясі. По лицях учнів було видно, що кожний з них мав охоту скакати, кричати з радости, взяти на руки професора Чорнія й підняти його вгору високо — високо. Того самого професора Чорнія, що був пострахом цілої гімназії, що його всі уважали за «найгіршого пса», якому «шостаки» збиралися вибити вікна . . .

На перерві Романишин, що був гуртковим «Круків», довго перешіптувався з

Діброваю й Оленичем, що також належали до пластового гуртка «Курків».

«Отже сьогодні в третій» — закінчив Романишин, коли залунав дзвінок при кінці перерви.

* * *

П'ять мінут перед третьою зібрався цілий гурток «Круків» в саді Романишина, тільки Оленича ще не було. Точно о Третій годині залунало за брамою крикливе «Кра — кра — кра», а опісля хтось енергійно застукав: стук — стук. — Романишин відчинив браму й Оленич, бо це він був, злегка попхнув збентеженого Мартинюка, якого припровадив на сходини «Круків».

Нарада була дуже жива й закінчилася такими рішеннями: Кожний член гуртка «Круків» купить собі негайно одного коника і піде по обіді — не вечером! — на діточе грище — самозрозуміло, кожний на інше. Там покаже коника дітям і навіть дозволить деяким хвилину ним погратися. Але тільки хвилину, щоб засмакували в грі. А потому кожний скаже: «Такого коника можна купити у п. Мартинюка, Зелена вулиця ч. 17 в подвір'ї за 15.— марок.»

— «Але він коштує тільки п'ять марок» — замітив Михась Мартинюк.

— «Ні, п'ятнадцять» — рішучо запротестував Романишин. — «Це ж справжня ручна робота й ручне малювання, власний винахід п. Мартинюка; це все треба відповідно оцінити!»

* * *

В найближчих днях у п. Мартинюка не замикалися двері. Він був дуже схвильований, бо не міг ніяк задовольнити всіх, часом й настирливих, домагань матерів: «Візьміть бодай завдаток від мене, я мушу дістати від Вас такого коника, бо дитина не дає мені вже жити!» — казали вони. Очі п. Мартинюка знов засіяли радістю, якої давно вже не знав: Тепер не мусить боятися голоду його родина, або викинення з мешкання, що за нього немає чим заплатити. Щоб виконати всі замовлення — він мусів подбати про помічників. Він припровадив собі своїх товаришів, також інвалідів, і взялися спільно до роботи. Хоч всі три мали разом тільки п'ять ніг, п'ять рук і п'ять очей — робота йшла весело й жваво.

Але швидко почали приходити до п. Мартинюка і поважні, добре одягнені панове. Це були представники великих крамниць із діточими іграшками. Вони також замовляли Мартинюкових коників — і то відразу цілими сотнями. П. Мартинюк подав прохання до урядів видати йому дозвіл на відкриття ремісничого варстату й над двері повісив собі власноручно виписаний напис: «Виріб діточих іграшок — Ю. Мартинюк — воєнний інвалід». П. Мартинюкова варила їм, весело приспівуючи собі. А вечорами приходили «Круки» і бралися до малювання. Кожний мав «свою» барву й робота йшла швидко, немов у фабриці.

Михась Мартинюк зголосився при кінці місяця до професора Чорнія здавати історію. Тепер вмів усе, що тільки професор запитав його, навіть і те, що було друковане дрібним шрифтом. Одержав зовсім заслужено «дуже добру».

П—а.

МОЛОДЕ ПЕРО

ГЕРОЯМ ЛИСТОПАДУ

Поклін Вам, лицарі! Поклін,
Листопадовії Герої!
Ви роз'яснили небосклін
Промінням волі золотої.

У темну ніч, в осінній час,
Як листя падало зів'яле,
Ви принесли весну до нас,
І сонце волі засяяло.

Поклін Вам, лицарі! Поклін,
Борці Червоної Калини!
Мов стоголосий срібний дзвін,
Хай слава Ваша світом лине!

Бо Ви в історії ще раз
Тюрму розбили і кайдани,
Пресвітлий, давній волі час
Ви воскресили знов, ділами.

Поклін Вам, лицарі! Поклін,
Що міт нам гордий Ви лишили!
Повік в серцях остане він,
Хоч і над Вами вже могили.

Задивлені в зоряний міт,
Ми йдемо Вашими слідами.
Поклін Вам лицарі, поклін,
І вічна пам'ять поміж нами!

Леся Хр.

»Ми ростем, ми надія народу«

(Допис із Б.)

Розсміяна, зелена, заксисичена різнобарвним квіттям прийшла до нас вона була — весна... Всюди зелено, зелено... і ліс і гори, яри й бори зеленіли чудово дивними каскадами тієї зелені, про яку каже поет: «зелене зеленіє...»

А сонце... Воно прекрасне, золоте, — розсміяне... заглядало в кожний кутик, щоб все обняти своїм теплом, щоб всім сказати, що весна вже тут... золотими зайчиками стрибало воно з кущика на кущик, з листочка на листочок, сціловуючи перламутрові роси з зелених буйних трав, листочків, пахучих квіток...

І душа раділа сповнена щастям природи...

І ми, пластове брацтво, раділи весною, бо «ми діти сонця і весни...», бо «до нас шумить зелений бір...», шумить і кличе, манить в соняшну зелену далеч, де гори залиті сонцем такі спокійні, величні.

Сидіти довше в мурах — не можна, вони душать, пригнітають кожну думку... а там поза ними сонце, простір, воля... Шпилі гір здіймаються грізно, неприступно й мовчазно... Там ще блистять у соняшних проміннях снігові діяманти... А нижче... нижче о, яка розкіш... укладається барвистий килим зелені, фіолету, білих і різних-прерізних квіток і темінь ялиць. Яке багацтво барв і тонів... яка краса... Все тут говорить своєю мовою: і мушка бренить і трави з квітами шепочуть про тайни свого життя, і зелене верховіття шумить поволі...

І ми ідемо в зелені гаї, ідемо привітати Тебе, весно, ідемо співати Тобі пісень.

По гарячкових приготуваннях дочекалися і ми нашого свята Весни.

День перед відкриттям свята, пополудні відмашеровуємо до поблизького лісу, де маємо розтаборитись та приготовити все до наших святкувань. У всіх радість на лицях, сонце з-поза хмар посилає нам ще останні проміння, бо кругом грізні хмари віщують бурю. Та це не лякає нікого. З піснею «Ніщо нам лихо і пригоди» — зникають пластові ряди на стежках поблизького лісу...

І вже їх приняв в свої обійми зелений гай, щоб небаром захистити їх розлогим віттям перед зливним дощем, що ринув густо із навислих хмар зараз же по лискавках та громах.

Другого дня соняшний ранок застав юні ряди при руханці, що влила свіжости в їхні жили, і сили в їхні м'язи, — приготовляючи до дальших зайнять.

Й ось настав час святочного відкриття Свята. Біля машту стало чотирокутником все пластове братство нашого Коша, тості-пластуни з інших пластових осередків та делеґації від деяких таборових установ й організацій.

Наказ «струнко!», — що паде з уст Кошового переміняє ці ряди в один моноліт. Національний прапор лине вгору. Очі всіх супроводять його на сам верх машту. Все кругом, і сонце, і дерева і квіти — застигло наче в очікуванні... Кошовий, відкриваючи свято, — вітає гостей, а потім звертається до юнацтва:

«Йде весна... Ми вітаємо її на чужині, а в уяві наша далека Батьківщина заквітчана в зелені садки, квітчасті луги... Із шумом вітру та соняшним теплом несеться привіт рідній землі від нашої молоді. Дальше говорить про святого Юрія, що йому присвячене свято весни і кличе юнаків йти його шляхом.

«На вас, завзятці-юнаки,
Борці за щастя України,
Кладу найкращії думки,
Мої сподіванки єдині.

закінчує Кошовий... Глибоко в серцях карбують юнаки його слова...

Із привітаннями прибули до нас делеґації таборових організацій. Всі вони бажають нам якнайкращих успіхів в дальшій праці та змаганнях за наше хоч невідоме, але краще майбутнє.

По скінченні святочної частини програми дня — обід, відпочинок і знову заправа в таборуванні, теренові гри юнацтва.

Коли сонце останнім цілунком попрощало наш табір і на землю став падати сумерк, — ми станули кругом нашої Великої Ватри, щоб запаливши її, набрати нових сил.

Юнаки, вивівши танок смолоскипів «єднаймось», підпалюють ватру. Високим стовпом спалахнула вона в темному таю, сипнула іскрами, закурила димом і розгорілась гарячим полум'ям...

І знову слова Кошового:

«Минає 35 років з того часу, коли наші батьки, старші брати — вперше запалили пластову ватру на рідній землі. Її вогонь вони понесли в своїх серцях крізь бурі й громи визвольних змагань... Ця ватра піддержувала їх в

Для розваги і науки

Таємниця »Канґурів«

Канґури пильно берегли своєї таємниці. Сходини відбували поза табором і не допускали нікого з пластунів. Свої справи обговорювали пошепки і ніхто до часу відбутої Ватри не довідався про їх таємницю.

Перед трьома місяцями заповів Кошовий змагання всіх гуртків за найцікавішу і найориґінальнішу точку на Кошову Ватру з нагоди дволітнього існування Коша в Р.

Надійшла довго очікувана хвилина. По офіційнім відкритті Ватри почалися змагання гуртків. Мов барвна фільмова стяжка пересувалися перед очима пластунів виступи різних гуртків.

І чого ж там не було?

І завзяті пісні юначок, що йшли здобувати світ і мерехтливі шапки в барвних народних строях і червоношкірі з томагавками в руках, що виводили свій воєнний танок. Признання здобув гурток «Сойки», що у ляльковому театрі дотепно вивів Кошову Команду і прогульку сеніорів. Інший гурток збудував живий автобус і вміло наслідував «шафнєра» і «авслендерів». Однак очі всіх зверталися на канґурів, що спокійно очікували своєї черги.

— Канґури на арену! Знайте, товариство, що навіть Дзюня Ася, що має всі серця канґурів у кишені, не відкрила їх таємниці!

Канґури жваво зірвалися зі своїх місць і щойно тоді виявилося, що вони сиділи на великих, плескатих коробках, з яких вони почали випаковувати різні дикі звірята, вирізані з тектури і розмальовані фарбами. Ці предмети уставляли вони в віддалі, яких сто метрів від огнища, а дещо збоку поставили химерно випханого мурина в циліндрі. Ще далі встромили в землю суху ялинку, а на вершку випхану сову. Ці приготування викликали ще більшу цікавість пластунів. Далі канґури витягнули три футряні шапки і три незнані предмети з дерева, що виглядали, як закривлені плескаті палички. Пластуни побігли в напрямі фіґур, а трьох з палочками в руках уставилися перед ватрою у віддалі кількох метрів один від одного. Серед викликів: скор-ше, скор-ше! Покажіть, що вмієте! — виступає провідник Канґурів «Канґурине Вухо»: «Пластове Братство! Канґури задемонструють Вам свій сенсаційний винахід — вислід довгих досвідів і праці! Ми покажемо зброю кермовану на віддаль таємничим способом. Подивляйте цю найновішу сенсацію світу!»

На поданий знак пластуни кидають свої палочки в різних напрямах угору і поземо і рівночасно витягають з кишені щось схоже на ліхтарки, натискаючи різні ґудзики.

Випущені палочки летять спершу — просто, а опісля зачеркають більші або й менші петлі й гарним луком повертаються назад до пластунів. З черги пластуни кидають своїми палочками і влучають уставлені фіґури звірів. — Один пластун кидає палочку вгору і вона при спаданні зачеркує два круги над ялинкою і влучає сову. Дальше кидають пластуни своїми паличками в різних напрямах і вони, закреслюючи різні круги, влучають мурина і кидають його на землю. На кінець три інші пластуни кидають свої шапки вгору, в цю мить випускають пластуни свої палички, що великим луком летять до шапок і кількома петлями окружують їх, намагаючись влучити. Тільки одна паличка влучає шапку і паде з нею на землю.

На цьому кінчається виступ Канґурів, здається успішно, бо через цілий час не вмовкали оплески й оклики пластунів. Під кінець ватри кошовий писар проголошує, що міжгурткове змагання здобуває гурток Канґурів, який

часи зневіри, і палала ярким полум'ям в часи перемог, загріваючи до дальшого походу в невідоме... З пластовим законом у серці, з вірою в перемогу нашої правди — вийшли ми тепер поза межі рідних нив — в чужину... Ми залишили рідні пороги з вірою, що вернемось туди, щоб знов запалити Велику Ватру на верхах рідних Карпат, що не згасне вже ніколи!..»

Останні його слова крие пісня з рідної Верховини... Здається — ми не у підніжжя чужих Альп, а на рідних карпатських полонинах... А коли наше юнацтво ще вивело гуцульських танків — ми й забули що на чужині...

З танками знову пісні — і точки програми чергуються одна за одною — ці поважні, другі веселі, жартівливі. А там — «Ніч вже йде»... нічна тиша... і дощ, б'ючи краплинами об полотна шатер, заколисує нас до сну.

В неділю збираємося біля престолу, що його збудували юнаки на залитій соняшним промінням поляні. Богослуження, проповіді — й опісля посвячення курінних знамен, заприсяження прихильниць й іменування першої розвідчиці в нашому Коші.

Наприкінці може найкраща точка нашого свята: два гуртки новаків переходять в ряди юнаків... Новацьке братство прощає своїх друзів і батьки-сеніори, закладаючи своїм синам юнацькі хустки, заявляють урочисто «Віримо, що сорому Пластові та Батькам не принесете!»

В год. 13-тій закриття свята. Обозний відчитує вислід змагань у таборуванні й теренових грах — і за кільканадцять хвилин ми збираємо шатра, — покидаємо ліс й відходимо додому. Дорогою , повні завзяття й віри в успіх нашої праці в Пласті — співаємо бадьорих пісень.

«Ми ростем, ми надія народу» — лунає наша пісня в зелених просторах, тремтить у золотому промінні — сонця.

«Жовтодзюб».

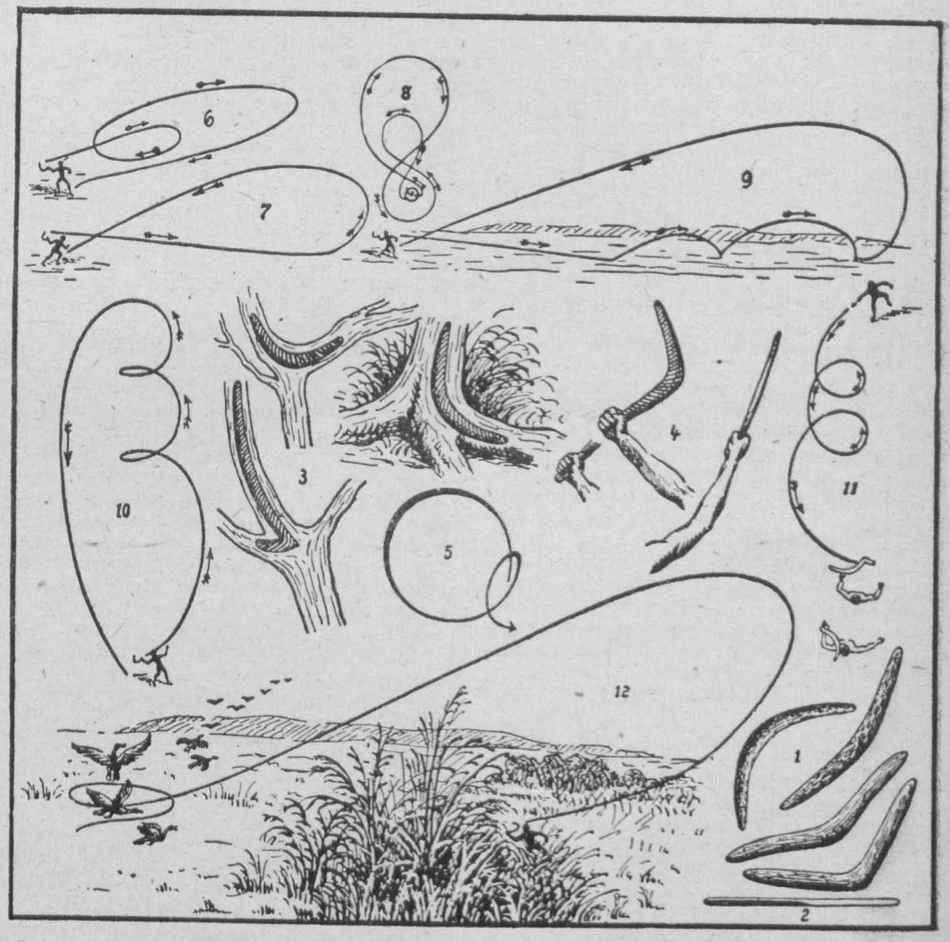

Бумеранґ — і як ним кидати

1. Різні види бумеранґу. 2. Бумеранґ з боку: виразно видно закрут. 3. Так вирізують бумеранґ із дерева. 4. Постава під час метання: Наліво фальшиво; всередині правильно; зправа видно руку того, що кидає, ззаду. 5 — 11. Різні шляхи лету бумеранґу: Згрубіла лінія показує просторінь найвищого лету. 12. Австралійський негр на ловах із бумеранґом.

виступив з метанням бумеранґу і його вповні опанував.

Під загальний спів пластуни обносять переможців три рази довкруги ватри.

Кидання бумеранґом так зацікавило пластунів, що «Канґурине Вухо» мусів погодитися на вияснення таємниці летючої палички. Одного дня зібралися охочі пластуни на площі, між ними були й деякі пластунки. Всі оглядали — зблизька кілька бумеранґів, що їх принесли Канґури. Бумеранґ — почав провідник — це така птиця, що прилетіла до нас із Австралії, де ще й досі вона в руках дикунів є небезпечною зброєю. Між іншим була ця зброя давно в ужитку і в інших краях, як в Єгипті, Індії, Нубії й Ассирії. В цивілізованих краях метання бумеранґом є дуже цікавим і всестороннім спортом, що вимагає вправи, сили, притомности ума і зручности. Це спорт, що надається для пластунів, як найкраще.

Провідник взяв один бумеранґ в руку і пояснював:

— Як бачите, це кусок твердого дерева, колінковато зігненого, що має одну поверхню плескату, а другу заокруглену, при чім плеската поверхня обидвох, дещо нерівних рамен, легко скручена, наче б пропелер. Є два роди бумеранґу, воєнний, що більш нагадує півмісяць, і поворотний, що його рамена творять супроти себе майже прямий кут.

По цьому поясненню провідник кинув бумеранґом. Обертаючися довкруги себе, зачеркнув він велике коло, зробив гарну петлю і повернувся назад.

Лет тривав майже тридцять секунд.

— Ви бачили, як летів бумеранґ і певно цікаві, звідки це, що він зачеркує кола і петлі, а вкінці вертається назад.

— Я думаю, що його таємниця у зігненій формі, — сказав один пластун.

— Це правда, але ще не ціла! Велику ролю тут грають обидві різні поверхні і цей легкий закрут рамен.

— Пригляньтеся , як тримаємо бумеранґ при киданні.

Провідник взяв коротше рам'я в праву руку, — так, що плеската поверхня була звернена на право.

— При метанні хватаємо рам'я сильно рукою, щоб надати йому відповідний розмах.

— Важна є постава при метанні. — Тіло є легко похилене взад, ліва рука випрямлена вперед, як при меті ратищем. У момент мету похиляємося скоро вперед і сильним замахом руки надаємо бумеранґові сильний розмах. Від сили викиду залежить тривання лету. Можна також вправляти мет, тримаючи в руці довше рям'я.

Раптом зірвався сильний вітер, бо надходила буря. Тоді один пластун запитав:

— Чи вітер має який вплив на лет бумеранґа?

— О, ти вже починаєш ставити мені сильця! — сказав з усміхом провідник. — Цілком зрозуміло, що при сильнім вітрі такий мет не вдасться. Найкраще кидати на лісовій поляні. Але і при легкім вітрі можна пробувати. Тоді уставляємося так, щоби вітер дув нам в лице з ліва зпереду. При метанні треба дуже уважати на всіх, що стоять довкруги, бо не важко за нещасливий випадок.

— Але ж думаю, що я вже досить вам вияснив «нашу таємницю», і ви станете прихильниками цього цікавого спорту. Може це кому і придасться, бо невідомо, куди понесуть нас емігрантські шляхи.

Є. К.

Пластун рятує життя потапаючому

Недалеко озера Хімзе, знаного нашим туристам із численних прогульок, розташувався відпочинковий табір — ІМКА, в якому найшли приміщення пластуни нашого Берхтесґаденського Коша. — В дні 4. серпня ц. р., під час великої бурі, що кидала величезними хвилями на озері, старший пластун з нашого осередка Кушнір Степан запримітив, як серед розбурханих хвиль перевернувся далеко від берега човен і з ним і чоловік, що намагався рятувати своє життя. Відважний та на все готовий пластун Кушнір Степан, з нараженням свого власного життя, при помочі ще двох друзів, рятує потапаючого німця Еріха Гартмана. — Ця подія викликала велике враження і серед своїх і серед чужинців та представників ІМКА.

Відвага та посвята цього молодого пластуна хай послужить прикладом всім пластунам! **Дз.**

ПРОПАМ'ЯТНІ ЖЕТОНИ

в 35-ліття Українського Пласту
(«Пластун», «Пластунка», «Пластова лілея») —

можна ще набувати
в Кооперативі «Пласт».

УВАГА! ДРУГИЙ НАКЛАД!

«Методика науки впоряду». (Записки Українського Пластуна ч: 9). Набувати в Кооп. «Пласт». Ціна 1 РМ.

Гнучке скло

За часів цісаря Тиберія жив у Римі мистець, славний своїм вмінням будувати й виробляти гарні речі. Він збудував цісареві прекрасну палату, за яку одержав велику винагороду, але водночас цісарський наказ покинути Рим. Згаданий бо цісар був буже заздрісний і підозрливий.

На вигнанні цей мистець винайшов сумішку, з якої зумів виробити скло, таке ж сильне, як і срібло чи золото. Скло було гнучке й розтяжне і з нього, наче з металю, можна було виковувати різні речі. З найкращого скла цього роду виробив мистець чудовий келих із думкою подарувати його цісареві Тиберієві, сподіваючися, що за такий дарунок цісар його уласкавить і дозволить вернутися на батьківщину. Скінчивши свій твір, мистець поїхав до Риму й подав келих в дарунку Тиберієві. Цісар приняв дарунок, дивуючися гарній роботі. Щоб добитися ще більше цісарської ласки, мистець кинув цим келихом до землі. На диво всім присутнім келих не розбився, тільки трохи погнувся. Мистець витягнув тоді молотка і кількома ударами вирівняв його як слід. Здивований Тиберій запитався, чи таку штуку знає більше людей. Мистець відповів, що тільки він один знає таємницю цього скла. Жорстокий цісар наказав після такої відповіді стяти мистцеві голову і знищити його робітню, мовляв, таке скло могло б обезцінити вироби із шляхотних металів.

Із старовинної книги
„Оповідання про дивовижні події в історії світу", 1819 р. (За „Пінґвін"-ом).

ЩО ЦЕ ТАКЕ?

Подаємо знову чотири фото для розгадання. Відгадки просимо надсилати нам!

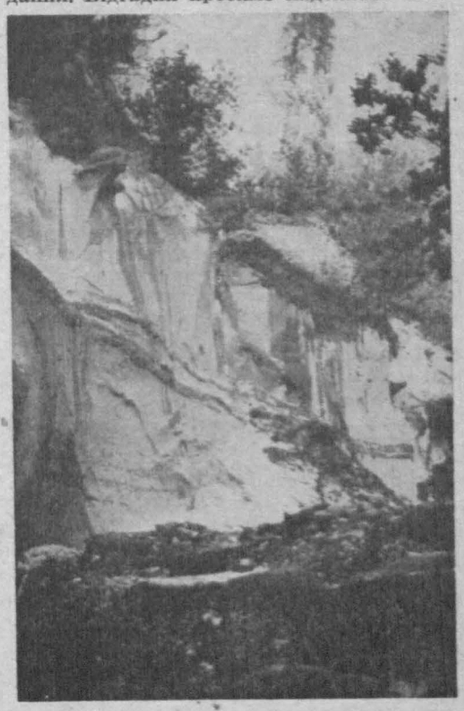

1. З яких сторін України це фото?

2. Це мотор, чи . . . ?

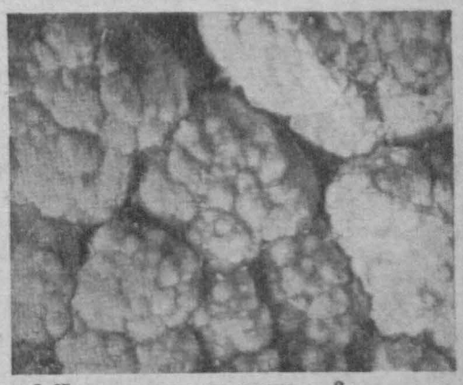

3. Чи це хмари, чи може . . . ?

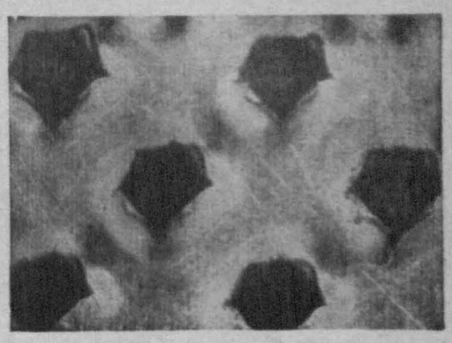

4. А це: прострілені стіни танка, чи...?

КУТОК ФІЛЯТЕЛІСТА

Юнак дарує найціннішу марку світу

Дев'ятьдесятьсім років минуло з того часу, як в англійській колонії Брітанській Ґваяні введено перші поштові марки. Їх друковано в Лондоні й кораблі брітанського уряду привозили їх до Джорджтавну — столиці Ґваяни.

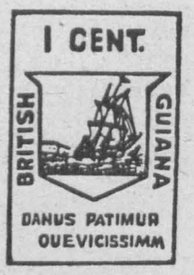

Трапилося якось, що в Джорджтавні не вистачало марок. Директор тамошньої пошти довго не надумувався й дав доручення одній із місцевих друкарень надрукувати один аркуш марок для поштового уряду. Друкарня погодилась так появилися власні марки Брітанської Ґваяни, — маленькі прямокутні куснички паперу з нарисованим кораблем, назвою країни й вартістю. З надрукованих марок розгубилися зчасом усі і про них люди забули.

Але ж у 1872 році одну з них таки добув молодий філятеліст із Джорджтавну. Це був 14-літній учень — Фернон Фоґан. Раз, коли його батьки кудись поїхали, він вийшов на стрих, щоб нишпорити серед старих паперів за поштовими марками. Раптом побачив він пожовклий лист із дивовижною маркою. Прочистивши її, він прочитав, що це одноцентова марка Ґваяни карміново-червоної барви.

Не довго міркуючи, Фоґан відірвав обережно марку від листа і наклеїв у свому альбомі. Але ж не багато ваги придавав він своїй знахідці: тож про неї не згадував ніякий каталог.

Минуло трохи часу і Фоґан відвідав свого старшого приятеля, теж збирача марок — Мек Кіннона. Йому показав він знайдену марку:

— Мек Кіннон, — сказав він, — чи ви знаєте цю марку?

Той оглянув докладно марку за допомогою збільшувального шкла:

— Мені здається, що це ніяка поштова марка. На всякий випадок вона не має ніякої вартости.

— То я викину її зараз же таки — розізлився Фоґан.

— Дай її мені, — запропонуваав Кіннон. — Я збираю інколи такі дивовижні марки. Дам тобі за неї нову англійську шилінґову марку. Що ж, згода?

— Згода! Відповів радісно Фоґан і пішов додому задоволений із заміни.

* * *

З того часу минуло пів століття. Фоґан став старою людиною. Всежтаки він завжди ще збирав марки.

Якось вибрався він у подорож до Лондону, щоб провідати виставку поштових марок. Проходячи кімнатами виставки й оглядаючи виставлені марки, він зупинився перед вітриною, що її берегло двох поліцистів.

— Чого вони тут бережуть, — спитав він провідника, що опроваджував гостей по виставці.

— В цій вітрині найціннішa марка світу, — відповів той.

Зацікавлено підійшов Фоґан до вітрини. Те що він там побачив, це була одноцентова марка Ґваяни карміново-червоної барви, та ж сама, що належала колись йому.

— Що?! Це найціннішa марка світу? — сказав він провідникові. То ж і я мав колись таку.

— Це не дуже то можливо, — сказав той з усміхом. Це тільки одна-одинока марка в світі й вона належить американському мільйонерові Гайндові. Зрештою її цінують на 20 000 фунтів штерлінґів...

* * *

Згодом дізнався Фоґан ще такі подробиці про історію своєї марки. Мек Кіннон довідався звідкись про надрукування одного аркуша ґваянських марок і продав даровану йому Фоґаном марку за 125 фунтів штерлінґів. Потому слава цієї марки пішла по всьому світі і її вартість стала рости з кожним роком, поки не купив її за 7500 фунтів мільйонер Гайнд.

Сьогодні вона найціннішою маркою світу. Її зберігають в окремому сейфі в Нью-Йорку. На філятелістичних виставках її бережуть не тільки поліцисти, але й дедективи.

П. Камін («З. Е.»)

«Мистецька серія» Австрії

В Австрії появилася нова, дуже гарна серія марок, прибуток із продажу якої призначений на допомогу мистецям. Серія складається із десяти вартостей. На першій з них (3 + 2 ґрошів, сепія) — келех угорського короля Корвінуса, що його одержав він під час підписання мирового договору у Вінер Нойштадт. На другій марці (8 + 2, темно-зеленої барви) статуя «Провіденція» із криниці на Новому Ринку у Відні. Третя марка (10 + 5, виночервоної барви) — це вид Бенедиктинської фундації в Мельку. Четверта (12 + 8, яснофіолетної барви) марка дає портрет дружини віденського лікаря Брандта роботи арт. мал. Й. Кріґубера. На п'ятій марці (18 + 12, бронзовій) — образ Ф. Ґ. Вальдмюллера «Діти у вікні». На шостій (20 + 10, чорнофіолетної барви) представлена залізна брама в горішньому Бельведері у Відні з видом на замок князя Савої. На сьомій марці

(30 + 10, зеленої барви) статуя німфи із однієї криниці у Шенбрунському парку. Восьма марка (35 + 15) — це вид Австрійської Національної Бібліотеки (колишня Двірська Бібліотека). На передньому пляні пам'ятник цісаря Йосифа II. На дев'ятій марці (48 + 12, пурпурово-фіолетної барви) — варстат друкаря Ернста Рима. Вкінці ж на останній — десятій (60 + 20 ґрошів, синявої барви) — образ Фр. Амерлінґа «Дівчина в солом'яному капелюсі», намальований у 1835 році, тепер — в Австрійській Державній Ґалерії Образів. Подаємо фото 10- і 20-ґрошової вартости.

В Кооперативі «Пласт»

можна набувати Касові квітарі —

(Каса виплатить, каса прийме)

по 2.- НМ. штука.

Пам'яткова марка Зеленого Острову

Державна пошта Ірляндії, що її називають теж Зеленим Островом, видала наприкінці минулого року поштову марку

на пам'ятку столітніх народин двох ірляндських діячів, борців за реформу земельного ладу в Ірляндії. Це — Михайло Давітт і Карло Стюарт Парнель, обидва народжені в 1846 році. Марка синьої барви і на ній рисунок ірляндського селянина за плугом на тлі селянської садиби.

Нові ляйпціґські марки

Німецька пошта видала з приводу Весняної Ярмарки в Ляйпціґу дві марки: червонобронзову (24 + 26) й синю (60 + 40). На першій з них представлене надання ярмаркового права містові

Ляйпціґ марграфом Оттом з Майсену в 1160 році. Друга представляє охорону чужих купців, що її давав у 1268 році марграф Дітріх з Ляндсберґу представникам купецького стану, навіть із чужих країн. Проекти цих марок оформив ляйпціґський мистець Еріх Ґрунер.

З приводу Осінньої Ярмарки в Ляйпціґу видала ця ж пошта дві нових марки, такої ж величини й оформлення, як вище згадані. На першій — 12-феніґовій, кармезіновочервоної барви, представлене надання першого ярмаркового листу містові Ляйпціґ Максиміляном I. в 1497 р. На другій — 75-феніґовій, барви ультрамарин, — представлене збирання чиншу й податків підчас ярмарки в 1365 році. Обидві марки появилися в накладі 20 мільйонів примірників.

Скільки є поштових марок?

В одному з філятелістичних часописів опубліковано таке зіставлення виданих досі поштових марок:

від	1840	до	1849	появилося	70
„	1850	„	1859	„	840
„	1860	„	1869	„	1 800
„	1870	„	1879	„	2 200
„	1880	„	1889	„	2 800
„	1890	„	1899	„	5 800
„	1900	„	1909	„	8 200
„	1910	„	1919	„	11 100
„	1920	„	1929	„	18.300
„	1930	„	1939	„	18 600
„	1940	„	1945	„	12 000

Разом від 1840 року до 1945 появилося кругло 82 000 поштових марок, виданих офіційно (приватні видання тут не враховані).

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

Зустріч старших пластунок на острові Велика Береза

Ми їхали на Велику Березу, щоб там обговорити в дружньому крузі те, що нас так дуже цікавило, що нас боліло та радувало, що було найпекучіщими питаннями нашої дальшої пластової праці. Ми приїхали туди радісні та бадьорі, загорілі від сонця у багатьох таборах, що їх ми відбули цього літа. А літо вже кінчилося. Правда, вполудне сонце ще добре пекло, але ранком на шатрах сріблився іней та білі тумани клубами підносилися із Штаффельзе.

Ми перевели цих кілька коротких днів самі, далеко від буденних клопотів та обов'язків, відділені хвилями озера від цілого світу, щоб могти спокійно призадуматися над нашими цілями та завданнями.

Першого вечора ми туторили про таборництво. Про те, що нам дає табор, як його провадити, який він має бути. Ми сиділи кругом вічного багаття, що горіло ввесь час стрічі.

За чотири дні, ми обговорили, якою має бути старша пластунка, форму та зміст її занять, питання позашкільного Пласту, різницю між Пластом та іншими виховними організаціями та багато, багато інших справ. Крім цього ми повторювали мандрівництво та картографію, сиґналізацію та рятівництво, відбували теренові ходи, вчилися веслувати та плавати по озері.

Під час стрічі ми відбули дві ватри. Першу веселу, другу святочну, на закінчення стрічі. При першій ми сміялися, тим безжурним, майже дитячим сміхом, забуваючи, що в неодної вже «диплом за плечима», що в неодної поважні журби та клопоти. При другій ватрі ми були поважні та скупчені, бо нею ми закінчували нашу стрічу. Ми мусіли усвідомити собі, що нам дала ця зустріч, з чим ми розїдемося по осередках, ми думали про те, як практично пристосувати в нашій праці те, що ми тут теоретично обговорили. Довго, довго в ніч догорювала ватра, а ми все ще не могли розпращатися з собою. Так багато хотілось — сказати тим подругам, що їх пізнали ми на стрічі, та що з ними може й дуже довго не будемо бачитися.

І ми від'їхали... Погасили вічний вогонь, звинули шатра і відпливли. Поїхали, кожна до своєї праці, поїхали, щоб розпочати нову фазу нашого пластового життя. Але спомин про цю стрічу, про наші гутірки, про місячні серпневі ночі, проведені на стійці, про ватри, — залишиться в нас назавжди.

«Лісова Мавка».

Байройтські новачки варять обід
Фото: Мир. Шевчик

З ПЛАСТ. ЖИТТЯ В БЕРХТЕСҐАДЕНІ

З'їзд старших пластунок

В днях 14.—15. червня 1947. р. відбувся в Берхтесґадені З'їзд Старших Пластунок, абсольвенток середніх шкіл. Присутніх було всіх 18 учасниць. З Ашаффенбурґу, Реґенсбурґу, Авґсбурґу, Мюнхену і Берхтесґадену.

З'їзд цей зорганізували: Самостійний Гурток Ст. Пластунок «Відьми» і стежа Ст. Пластунок — «Ті, що треблі рвуть».

Дня 14. 6. ц. р. відбулося відкриття З'їзду у Вільховому Ліску, на тому ж самому місці, де відбулося нещодавно наше Кошове Свято весни.

Читають мапу
Фото: Мир. Шевчик

Від Кошової Команди Берхтесґадену привітала теплими словами всіх присутніх сктм. З. М. — Свій привіт закінчила словами: «Чекаємо Вас, молодші наші подруги, при пластовій праці разом з нами біля наших новачок і юначок...» На відкриттю був також присутній наш Кошовий сктм. Щ. С.

В програму З'їзду увійшли доповіді на актуальні пластові теми, теренові гри і гутірки.

В дні 15-ого вечером закінчено З'їзд спільною Ватрою. Крім старших пластунок були запрошені 2 юнацькі гуртки нашого Коша, Кошова Команда, сеніори та дехто з гостей, наших симпатиків.

На програму Ватри склалися: привітання, спогади, пісні та деклямації.

Від наших юначок привітала З'їзд пласт. учасниця Зіна К. словами: «Ми юначки, ждемо також на Вашу працю, на Вашу поміч у наших змаганнях. — Сьогодні, коли Ви вступаєте на новий шлях, — бажаємо Вам багато сил та витривалости, а клич «Бог і Україна» — хай сіяє Вам вогненним стовпом, хай буде тим дороговказом, що заведе Вас до наміченої Мети!..»

Гарною точкою програми був спогад одної із старших пластунок Д. М. Спомин з тих часів, коли то зближалися дні світової хуртовини 1939 р., а вони, пластунки, таборуючи в гуцульських горах, в глуху ніч складали свою пластову присягу.

«Від сьогодні я справжня пластунка — кінчає вона свій спогад — я зложила присягу напередодні великих подій. І хоч нема на моїх грудях пластової лілеї — але вона цвіте в моїй душі... А в мені палає вогонь... І хоч багато літ пройшло — він вічно живий, він не гасне. Цей святий вогонь, що його запалили в мойому серці в таємну північ на поляні дрімливого гуцульського лісу...»

Ми всі заслухались у слова спогадів... І марилися нам сині Карпати, і вчувався нам шепіт темних ялиць, і марилася нам країна золота...

У пластового лікаря
Фото: Мир. Шевчик

Нас відвідують...

Чудові краєвиди, серед яких живемо у Берхтесґадені, розкішні квітисті полонини та стрімкі голі шпилі Альп — манять до себе всіх, тягнуть у невідомі нетрі, на найвищі верхи. Тому й не диво, що ми у себе так часто гостимо наше пластове братство, що з'їжджається з усіх усюдів для мандрів...

В днях 9.—11. 6. 1947. р. гостили ми у себе пластунів і пластунок з Ашафенбурґа в числі біля 30 осіб. Зараз по їхньому від'їзді прибули пластунки і пластуни з Байройту. Одна і друга групи, відбувши ряд прогульок в Альпи — від'їхали, роблячи місце Реґенсбурґові. Це ж бо прибули сеніори в числі 15 осіб, влаштовуючи у нас Обласний Сеніорський Табір, що тривав від дня 20. до 27. липня ц. р.

В дні 23-ого липня напередодні св. Ольги влаштували вони Ватру, на яку запросили і наших сеніорів. Перша частина Ватри святочна — для вшанування пам'яти та звеличання могутнього й розумного правління нашої княгині — Ольги. Програму тієї частини виповнили: вступне слово команданта їхнього табору сктм. У. М., потім пісні та рецитація. — Друга частина — весела, з дотепами та веселими піснями зложеними вже під час таборування.

Відбувши ряд довших та коротших прогульок — від'їхали вони від нас, — залишаючи милий спомин із спільно пережитих хвилин.

Під час таборування реґенсбурзьких сеніорів, запримітили ми 24-ого липня, що біля нашого потока виросли невеличкі шатра. Хто ж би це міг бути?.. — Довідуємося, що це відважні пластунки з Авґсбурґу прибули також сюди на два дні, щоб мандрувати по альпейських шпилях.

Обласний Вишкільний Табір для впорядниць юначок і новачок Мюнхенської Області в Берхтесґадені

Мюнхенська Область під проводом Командантки пластунок влаштувала в днях від 10.—20. серпня ц. р. в Берхтесґадені у Вільховому Ліску Обласний Вишкільний Табір впорядниць для юначок і новачок.

Про організаційну сторінку цього табору дбала паланкова Мюнхенської Области. Програму вишколу уложила — Булава Командантки пластунок. Господарська сторінка була в руках Булави жіночого Коша Берхтесґадену.

Заступлені були: 9 осередків згаданої Области, всіх учасниць табору — 31 разом з Булавою. Викладали на цьому курсі: Командантка зі своєю Булавою та інструктори з відповідних поодиноких ділянок пластового знання.

В програму вишкільного табору, — завданням якого було вишколити зразкових впорядниць для нашого юнацтва і новацтва, входили такі предмети: таборництво, картографія, рятівництво, куховарство, пластові гри і забави, пісні, народні танки, народне мистецтво — вишивки, роботи — виробництво предметів для пластових гор, методика пластової праці і т. д.

Табор закінчено в дні 20. 8. ц. р. — спільною Ватрою, в програму якої входили вірші, складені учасницями табору, як також пісні зложені ними і вивчені інструкторкою на таборі, дальше — веселі скечі з їхнього таборового життя і на закінчення слово і побажання паланкової мюнхенської области.

Відправа Кошових дівочих пластових частин Мюнхенської области

На терені вищезгаданого табору відбулася дня 17. 8. ц. р. відправа кошових Мюнхенської Области. Заступлені були осередки: Стефанскірхе, Вайсенбурґ, Бад-Верісгофен, Ельванґен, — Ляндсгут, Міттенвальд, Мюнхен-Фрайман, Берхтесґаден.

Наради тривали цілий день з малою обідовою перервою. Перед полуднем поодинокі Кошові складали звіти із своїх осередків. Пополудне присвячено інформаціям, що їх подала Командантка, та гутірці на тему: «Пластове вироблення учасниць табору». Гутірку цю відбуто під час теренових гор учасниць табору.

День Фізичної Культури

Заходом Рефентури Молоді в нашому таборі «Орлик» відбувся дня 31. 8. 1947. р. «День Фізичної Культури», в якому брали участь всі організації молоді нашого табору, в тому числі і юнацтво нашого Коша.

Програму цього дня поділено на три частини. Перша частина: піднесення прапору, Богослуження і дефіляда. — Друга частина пополудні: змагання у відбиванці, вправи і легкоатлетичні змагання, — третя частина, вечером: — Ватра для всіх мешканців табору.

В двох перших частинах наше юнацтво брало активну співучасть, а третю частину, цебто Ватру влаштувало само, запрошуючи всі інші організації молоді до співучасти.

В другій частині, по фіналових розграх у відбиванці, наші пластунки і пластуни вивели справно вправу «Червона калина» за що публика надгородила їх рясними оплесками.

Участь в легкоатлетичних змаганнях взяло 48 змагунів-пластунів, цебто 30% учасників змагань. У висліді юнаки і юначки нашого Коша вийшли так: — 10 перших місць, 13 других місць, 3 треті місця, 2 четверті місця.

Дз.

ЗАМОВЛЯТИ Й ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ «НА СЛІДІ»

можна в кооп. «Пласт», Байройт, Леопольд-Касерне.

Ціна числа 2.— РМ.

— Ну, й навіщо я купив малому таку іграшку?..

Спить, чи причаєний?

Зі світу котів

Вбивати котів у Єгипті було суворо заборонено. Коти супроводили своїх панів до бою, котів, що померли на чужині перевозили до дому, де їх бальзамовано і ховано на почотному місці. Коли вмер якомусь єгиптянинові кіт, він голив собі виски на знак жалоби. Найбільше котів було поховано в достойному місці Бабясту на березі Нілю, під Тебами.

*

В 900 р. по Христі в Англії коти тішилися спеціяльною охороною права. За смерть кота накладано на виновника велику контрибуцію збіжжям. — Дещо пізніше, коти були улюбленою темою в літературі. В старій релігійній англійській грі Каїн говорить до Ноя, який пильно викінчує ковчега: «Вся твоя робота для кота». В книзі поведінок для черниць з 13. ст. пишеться: — «Дорогі сестри, забороняється вам тримати домових звірят, крім котів».

*

Пророк Магомет дуже любив котів і після кожної їжі дозволяв котові допити молоко із свого горнятка. Переказі говорять, що тримав кота на колінах, коли вчив своїх учнів.

*

У Франції був звичай дати під підлогу живого кота перед тим, коли остання дошка була прибита. Вірили, що це принесе мешканцям дому щастя.

Під старими домами, що були розбиті підчас війни, найдено багато котячих костей.

*

На острові Пітцерну розплодилися колись багато мишей. Коли мешканці його одержали в подарунку малих котят, ухвалили закон, який голосив, що як би хтось поважився скривдити кота, за кару мусить принести 20 неживих мишей.

Історія без слів

Українська
2307
Музей архів

НА СЛІДІ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО ЮНАЦТВА

Ч. 3. ВЕРЕСЕНЬ 1947. Р. I.

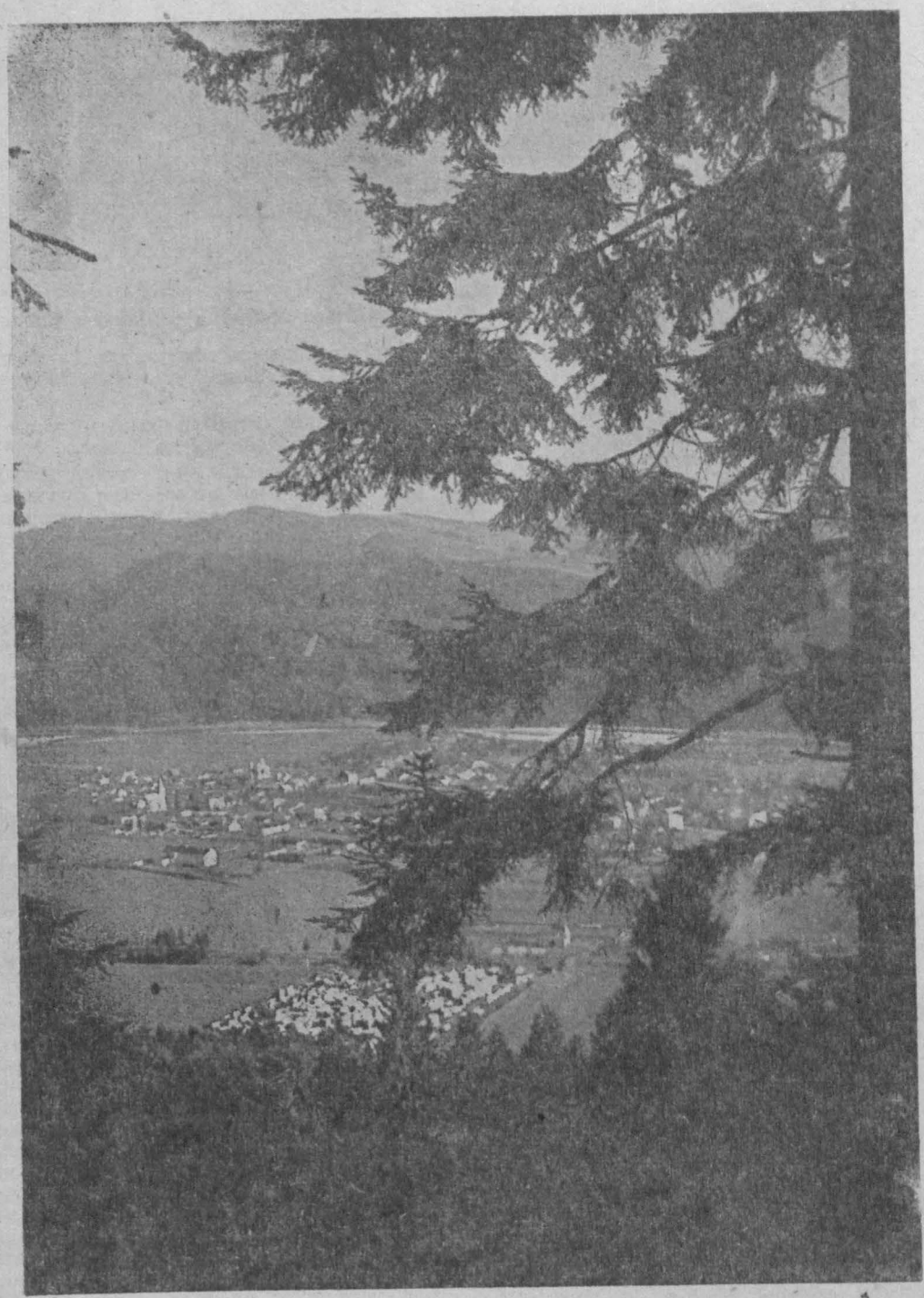

В Карпатах: Вид на Сколе Світл. Л. Янушевич

На верхів'я

Я слухаю казки пройдених доріг...

Ви ніколи не розказуєте її. Бо для людей, для сірих днів там у долинах — вона неймовірна, безглузда, як молодий порив, шалена примха.

Але, коли на верхів'ях при вічній, живій Ватрі горять наші душі, як полум'я в одному великому вогні, — тоді Ви, юнаки, що вмієте в поті чола розбивати скелю і зараз же після того гратися камінчиками на блискучому плесі води, вичаровуєте простими словами казку пройдених доріг.

Про те, як гарно відходити, для того, щоб іти, минатися з вітром, людьми і полем, проходити в чорну непевну ніч мимо спокійних і ясних вікон людських хат, і всміхатися й радіти, зустрічаючи завжди нове й незнане.

Як гарно проходити десятки миль на те тільки, щоб спочити десь на придорізньому камені, або розпалити вогонь на незнаному нічлігу. Як радісно добувати, продираючись жерепом і камінням, мряками і хмарами, найвищі верхи, щоб там угорі зустріти схід сонця, далекі обрії невідомої країни.

Про те, як гордо перемагати всі труди й невигоди, все те, що називають «неможливим», щоб дійти до мети, добитися на свято зустрічі молодих громад, або над граничним каменем пошматованої Батьківщини подати братам руку з покликом: кордонів немає...

І коли Ви розказуєте про те, я бачу, як у Ваших очах народжується казка нових, ще непройдених доріг, казка днів, що прийдуть дужі й великі.

І я знаю, що це Ви — шалені, безглузді юнаки, наче горді старовинні моряки, для яких «не було конечним жити, але конечним було плисти все вперед» — підете новими шляхами, для чину, для боротьби, для перемоги!

І з безжурним усміхом, граючися із життям і смертю, добуватимете недоступні верхів'я, щоб здійснити величне й могутнє, великий ідеал вічної України.

Богдан Кравців («Дорога»)

Іван Колос

Зашуміли Карпати

Зашуміли Карпати вівсяно,
розбігаючись з вітром уклинь.
І розсміяний свіжістю ранок
сон ґрунів перемінює в синь.

І співають вівси: — зростемо ми,
— до мети йду — шепоче вода.
Розкривається нам невідоме:
Українська земля молода!

Тепер бачу: не зникне, не згине
свіжа міць молодої землі.
Нам дано: йти вперед безупину
і різьбить біг прийдешніх століть.

Нам дано молодими руками
простелити у завтрішнє шлях.
Свіжий ранок встає перед нами
і летіти у даль намовля.

як збірні змагання, при чому кожен хлопець повинен брати в них активну участь. Від хлопців вимагати додержування засад гри і дбати про те, щоб гра була завжди чесною.

Ідея скавтінґу, вийшовши з англійського острова, запанувала в усьому світі. В 1935 році, під час своєї подорожі навколо світу Бейден Пауел зустрічав усюди молодь об'єднану в скавтському русі.

З гордістю писав він тоді:

«До якої ж могутньої імперії належите ви, скавти!»

Із думок Бі - Пі

«Я вповні погоджуюся з вашими принципами, — пише Бейден Пауел у відповідь на одного листа, що якраз у вашому віці формується характер і повстають навики, які залишаються потім на ціле життя. Слабовільний хлопець часто починає курити не тому, що находить в цьому задоволення, а тому, що він хоче бути подібним до дорослих. Мало-по-малу він втягається в цей навик, що залишається у нього на все життя. Самостійний хлопець, що сам трохи думає, утримується від недоліків, що він їх уважає за слабість в чоловіка.»

«... Якщо б хлопці поставили собі за правило завжди старатися робити те, що повинні, я думаю, це хотіння скоро увійшло б в їх натуру й кермувало б їхніми діями пізніше, коли вони стануть дорослими мужчинами. Ви, хлопці-хористи, чудово розумієте, що коли кожний з вас співає свою партію відповідно з другими під керівництвом диригента, — другими словами, коли кожний з вас виконує те, що повинен, в результаті виходить гармонійна мелодія. Коли кожний затягне, що йому подобається, вийде котячий концерт. Так і в житті; якщо кожний виконує як слід своє діло чи професію, разом з ним все суспільство проґресує.»

«... Молоді люди часто вагаються у виборі правдивого курсу життя, або спокушуються карієрою більш приємною й легкою, чим та, яку показує їм совість. Якщо вам трапиться бути в такому сумніві, знайте, що існує легкий спосіб розвіяти його. Потрібно тільки запитати свою совість: «Що я повинен?» — і майже завжди ви найдете правдивий шлях. Цим способом ви скоро досягнете того, що у вас утвориться навик виконувати ваш обов'язок супроти вашого реґента, начальника департаменту, господаря, чи офіцера.»

... «ідучи таким шляхом, всі хлопці й мужчини Англії скоро стануть тим, що уявляють із себе кращі з них в теперішньому часі, т. зн. людьми, які живуть чесно і виконують те, що до них належить.»

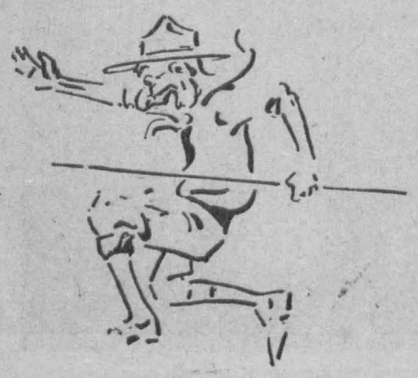

ПЛАСТОВА ТРАДИЦІЯ

Сктм. Л. Бачинський

Криниця і дзвін

В таборі Кобилецька Поляна, що відбувався в 1925 році на Карпатській Україні, наші шатра були розташовані на лісовій порубаньщині.

Колись росли там могутні модрини. Їх вирубали й вивезли за границю для виробу меблів.

На поляні лишилися великі плахти здертої кори і багато гілляк та гілок.

З мокрої ще кори робили ми підстави (підсади) до шатер, чого досі ми ще в нікого з пластунів не зустрічали. Підвищені плахти (цельти) на 60 цм. від землі виглядали зовні дуже гарно, і кора, висихаючи, сповняла шатро чудовим запахом живиці.

Цілий місяць палили ми рештками модрини. Очищуючи поляну від грубших, довших і коротших колод — зробили ми одного разу ватру. Побудували її наче криницю. Знизу укладали в квадрат трубі довші колоди, а чим вище, то клали коротші й тонші. Мала вона вигляд піраміди: долішній обвід виносив 12—14 метрів, угорі ж — 4 метри. Високою була теж яких чотири метри.

Всі колоди були мокрі. Середину ватри виповнили ми густо сушняком і дрібними галузками. Коли її запалили, бухнув вогонь, як вулькан. Пізніше довго-довго горіли основи криниці. Це було надзвичайно гарно й могутньо.

Ватру назвали ми «кобилецькою криницею».

*

А двадцятьодин рік тому таборували ми в Лутах, коло Сваляви. Табір розбили на великій поляні над річкою Шпуркою, під величезним буковим лісом, що був власністю графа Шейнборга.

Палива можна було нам вживати, скільки хотіли. І ми розпалювали такі великі ватри, що приїздила поліція із Сваляви «рятувати» ліс.

Там випала нам думка зробити малу «інтімну» ватру, без гостей, тільки для своїх, щоб обговорити різні пластові справи.

Ватру ставили гуртки молодих ще пластунів, повних запалу й любови до пластового руху. Тоді ж один із гуртків — гурток «Тур» під проводом Прижмуренка збудував ватру «дзвін».

Пластуни закопали дві грубих мокрих колоди, з розгіллям угорі. Напоперек поклали довгу тонку колоду (так як це робиться при малому вогні для завіщення казана) і на ній повісили «дзвін» — пняк із грубшим унизу кінцем, що мав подобу калатала у справжньому дзвоні.

Цілу ватру обложили галузками, порожні місця в середині виповнили сушняком — і все виглядало наче низький стіжок.

Коли ватру запалили, сухе дерево швидко згоріло й упало вниз, вибухаючи міцним полум'ям, а бічні стояки і «дзвін» зроблені з мокрої бучини стояли на місці, неторкнені вогнем.

Полум'я лизало «дзвона» чи пак «калатало» і нам здавалося, що воно колихається. Ватре ця була дуже оригінальною.

*

Коли зробите колись такого «дзвона» і коли запалите його, згадайте пластунів із Карпатської України, що перші будували таку ватру — двадцятьодин рік тому.

Нашивки „Ukrainian Scout"
по 4.— РМ штука
висилає кооператива «Пласт»
в скількості щонайменше 10 штук.

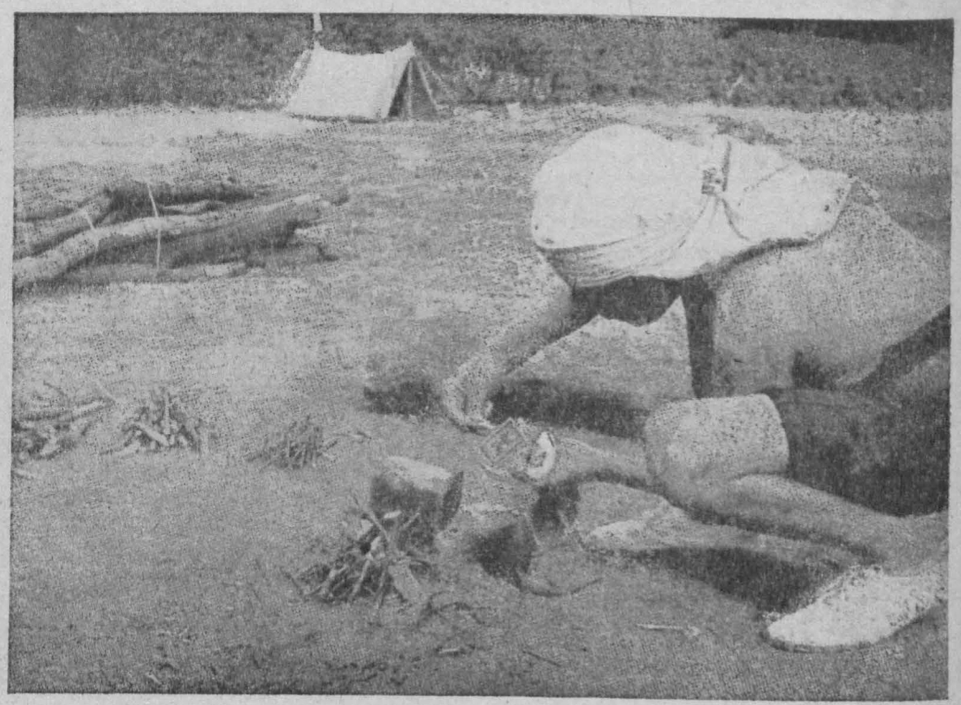

Розпалює ватру

фото із «Джемборі»

Із мандрівок по Рідному Краю

Бакота - українські Помпеї

(Із книжечки Дра О. Назарука «До Бакоти», Видання «Стрільця», Кам'янець 1919 р.)

Хто був на Поділлі, а не бачив Бакоти, того можна зарахувати до категорії людей, які були в Римі й не бачили Ватикану.

Трьох нас виїхало до Бакоти дня 22. серпня 1919 року ранком. Про Бакоту знали ми стільки, скільки можна знати із нашої щойно опрацьовуваної історії, що в ній був манастир, один з настарших в Україні, що скеля, в якій він був викований, осунулася в Дністер, що Бакота як і Ушиця, належала колись до галицького князівства, що була вона столицею Пониззя, що тут було гніздо опозиції проти галицького короля Данила і що з упадком Галича впала й Бакота...

З великою цікавістю їхали ми до цієї старовинної місцевости. Простір між Кам'янцем Подільським і Дністром дуже слабо заселений, всюди поля й поля. Лісів немає. Шляхи польові й дуже важкі: безупину то вгору, то вниз. Особливо під Китайгородом шлях такий важкий, що коні ледве тягнуть порожній віз: треба йти пішки.

З задуми будить нас дивний вид. Я досі не можу собі з'ясувати, який він — веселий, чи сумний, величний чи бідний? Він такий. Перед нами немов велетенська корона, зложена з зелених гір, пронизаних білими стьожками. Лісів на горах немає, тільки трава. Білі ж стьожки і смуги це нагі, обривисті ребра гір. Головною основою цієї корони округла висока гора, подібна до велетенської шапки. Як вона називається? Питаємо зустрічних селян.

— «Теремець» (дехто відповідає «Терема»), «а там напроти неї, трохи ліворуч, де стоїть хрест на найвищій скелі — то Бакинська гора. Там старий манастир. Під горою село Бакота...»

Якою ж старовиною віє від цих назов! Скільки спогадів приводять вони! Ми в долині Дністра, в осередку Пониззя, що за нього галичани боролися століттями. Може тут на Теремці стояли літні тереми Галицьких князів, володарів Бакоти. Може тут вперше на нашій землі зупинялися для відпочинку візантійські княгині, що плили Дністром до Галича (в близькій торговельній Ушиці мусіло бути надто гамірно). Може й тут перебула свою першу ніч на українській землі мати Ярослава Осьмомисла. Вона була з роду візантійських цісарів Комненів. Сюди ж вона мусіла їхати в Галичину, щоб стати княгинею «на Галичі, Перемишлі, Звенигороді й Теребовлі, володаркою Ряшева, Сянока, Ушиці й Бакоти...» Який чудовий мала вона вид з цієї гори!

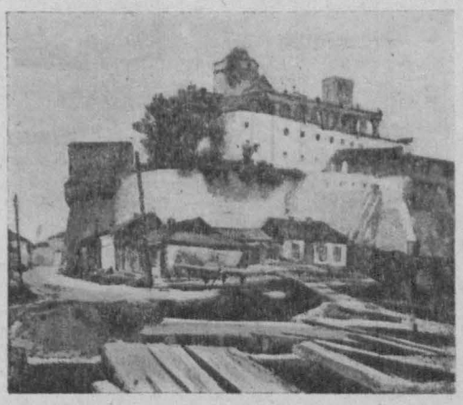

Цитаделя в Бердичеві (З рисунків О. Вестфаля-Рудольштадта)

Але ж відвідини Теремця вирішуємо відкласти на потому. Нас вабить Бакота. Так наче б тут у повітрі залишилося те, що притягало до неї століттями наших прочан-богомольців. Не задержуючися, з'їжджаємо вниз. Віз залишаємо в священика , і йдемо просто до старого манастиря. Селяни попереджують нас, щоб не виходити надто високо, бо румуни стріляють із-за Дністра. Але ж годі. Бути в Бакоті і не бачити манастиря, ще більш глупо, як бути на Поділлі і не бачити Бакоти.

Йдемо стежкою вгору. Ліворуч вузький яр, наче б створений для відпочинку й задуми. Спиняємося тут. Пізня пообідня година снує по ньому вже сутінь вечірнього сумерку. Скільки наших ченців, князів, бояр і мирян відпочивало тут!

За яку гоодину йдемо дальше. Негадано зринає нам вид на Дністер, що його досі не бачили ми навіть із гори. Він у цьому місці такий тихий, як озеро, і як озеро — замкнений. Згодом зринають нам ще два його плеса, наче б два озера. Ще хвилина ходи попід святу гору , й ці обидва Дністрові плеса лучаться у велику срібну підкову, ніби щойно виковану. Підкова — навіть і не здригнеться. Лежить на тлі зелених басарабських левад і гір, лежить, наче б загублена, забута...

Годі відірвати очей. Але ноги йдуть мов самі дальше, попід скелею, високо над Дністром. А ще вище над нами теж скеля, довга-довга, скупо поросла де-де

Леонід Мосендз

І знов горби Поділля...

День хилиться. Бренять від втоми ноги,
черкає пил утомлений ціпок,
але в душі ні втоми, ні тривоги,
лише світляна радісність думок.

Ще два дні, день... і знов горби Поділля
за синім заборолом далини,
там, де обвішане книшами кілля,
з ковбас плоти, і з сала паркани,

де в ставкових, мулисто-сонних плесах
мудрують над гачками коропи,
де на рипливих драбиняк колесах
в стодолу звозить золоті снопи,

де над Дністром фортець старих руїни,
над Богом — прадідні манастирі,
де б'ють луною слави в їхні стіни
берладницькі осінні вітри,

там, де повія, німка Катерина,
закопує козацьку силу в гріб,
де воля в застінку на дибі гине,
де крадуть батьківщині честь і хліб...

Із поеми «Канітферштан»,
Інсбрук, 1945.

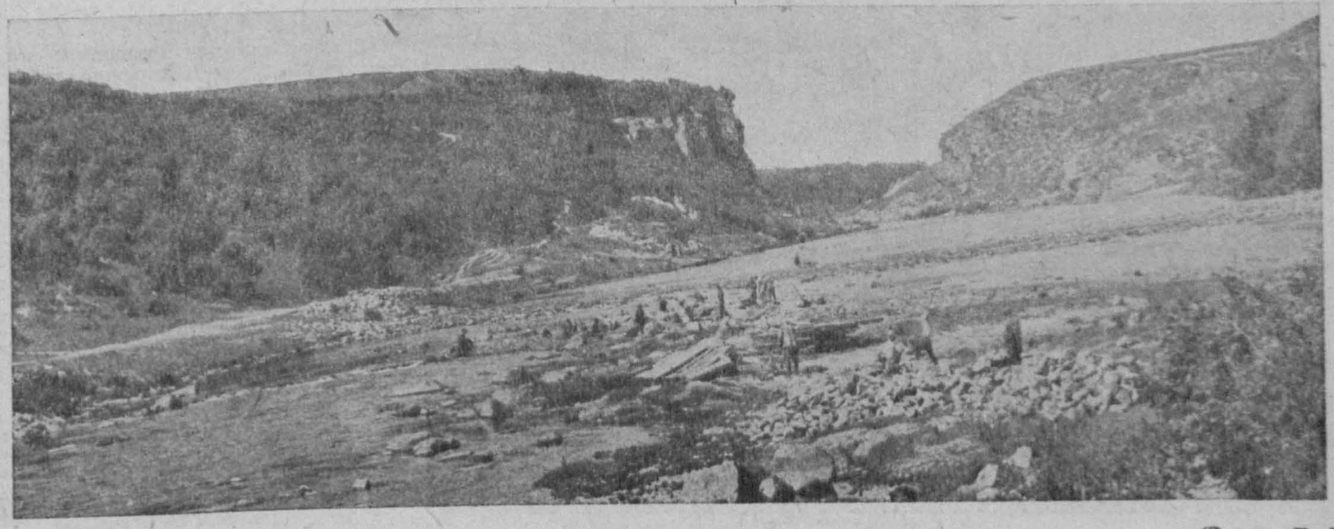

Пробій Тетереву біля Житомира **(З арх. Б. К.)**

хирлявою деревиною, мов череп старої людини рештою рідкого волосся. Тільки наша стежина закрита густо зеленню. Вона досить широка, місцями рубана в скелі і така біла, мов свіжа домовина.

Внизу видніє пристань і вузька стежечка вгору. Хто не йшов уже нею? За дев'ять століть скільки трагедій трапилося тут! Скільки князів із золотими підківками і скільки старців у подертих одягах, скільки здорової молоді і скільки калік ішло сюди, до свого Бога. Хто зна, чи колись не було тут і поганської святині?

Йдемо дальше. Раптом перед нами площа і на ній, ліворуч при самій скелі, мала дерев'яна церковця крита дерев'яними дахівками. Над нею золочений хрест. На церковці надпис: «Храм Всемилостивого Спаса.» По обидвох боках церковці входи до печер у скелі. Входимо туди. Видно виразні сліди кам'яних засувок і виковані в камені домовини для усопших. І по смерті хотіли ті, що жили тут, залишатися в цьому чудовому місці.

Церковця зачинена. Йдемо дальше стежкою й заходимо повз малу дзвіничку до невеличкої каплиці із чудовим джерелом: ключ чистої як сльоза води б'є з гори і спадає в чотирьохкутній кам'яний вибій. Вода така чиста, що видно кожен найменший камінець на дні. П'ємо й не можемо відірватися. Не диво, що й нарід приписує їй цілющу силу.

Вузькою, стрімкою стежкою ідемо майже голою горою аж на сам верх. Час-до-часу оглядаємося на басарабський беріг. Але ніхто не стріляє. Тільки вітер свище. Вгорі перед нами каменярня. Хтось вирубував тут велетенські, рівні квадри тесаного каменю. Хто й коли? Далі на горі печера, що сягає аж над Дністер. Голова крутиться, коли дивитися в цю глибінь.

На верху починається рівне поле. Тут мабуть був колись укріплений город. Тепер стоять рядами снопи в копах і біля них селянин — той, що перетриває всіх володарів й усі наїзди. Підходимо до нього. Старий. Інтеліґентне обличчя. Він оповідає нам, що тут копав колись проф. Антонович і відкрив на самому верху гори кості якоїсь нашої княгині з доротим перснем на руці.

Полем вертаємося в село. Бакинська свята гора із своїми видами і спогадами зробила на мене сильніше враження, як навіть київська Печерська Лавра. Може це своєю скромністю, може своїм поетичним положенням, а може тим, що вона тісно зв'язана з історією моєї вужчої батьківщини — Галичини. І все те, хоч і не бачили ми середини старовинної церковці, що напів укована в скелю.

В селі попросили ми місцевого священика, о. Косьму Телесницького, показати нам цю церковцю. Взяв ключі і пішов з нами на гору. По дорозі показав нам ще одно чудове джерело.

Щойно після його пояснень зрозуміли ми трагедію цього місця. Перебуло воно багато наїздів і нападів і трагедій. Якийсь час було навіть осідком розбійницької ватаги.

Але найбільша трагедія цього місця в тому, що колись гора із печерами розкололася і зсунулася в Дністер, засипаючи усе так, що й не залишилося сліду. Щойно останнім часом, йдучи за вказівками старих літописів і народних переказів, відкопано засипаний манастир, чи радше тільки його частину (бо друга частина глибоко під водою). З церкви збереглася тільки захристія з кам'яним вівтарем. Найбільша дорогоцінність цієї церковці — це кований у камені образ Матері Божої з XII. ст. Ми бачили його. Обличчя гарне, хоч і стертий уже ніс. Поганить ще образ нове золочення.

Під час розкопів, що відбувалися тут, відкрито ще олив'яну чашу, залізний хрест та інші речі й багато костей у печерах. Ці кості розтягали люди: кого боліла голова — брав череп, кого нога — кістку з ноги і т. д. Вкінці всі кості мусіли зібрати в одній із печер і замкнути перед побожними людьми. Це своєрідне «трабування» старовинної церкви відбувалося масово кожного 1. серпня, коли народ сходився на прощу і юрмою засипував усю гору і луки потойбіч Дністра. Під час Богослуження движиму стіну церкви відсували й тоді ген із-за Дністра видно було в глибині гори кам'яний старинний вівтар.

Вже було темно, коли ми вернулися зі Святої Гори до дому батюшки. Там вписалися ми в книгу гостей. Зогляду на пізню пору не могли ми вже бачити літопису Святої Гори, що про нього нам згадав священик. В ньому мала бути цікава згадка про галицького ігумена Григорія, що відновив Бакинський манастир. Літопис називає його «святим чоловіком, якого не було перед ним, ні по нім не буде». За його часів манастир мав назву «св. Архистратига Михаїла». Хто й чому змінив стару назву церкви — невідомо.

Я засипляв під враженням найбільшої трагедії, що її переживала Бакота. Може український читач, який знає докладно про всі вибухи Везувія, про трагедію Помпеїв, про Кракатао, а не знає таких подій із своєї ж власної історії, схоче на мить зайнятися цією і виведе її собі в уяві:

Місце — Свята Гора над Дністром. Час — невідомий, може в час нападу, або під час великих дощів, або й може — що найстрашніше зогляду на контраст — під час чудової погоди. Густо заселена гора із церквами і дворами бояр, з укріпленими замками — починає тріщати й осуватися вниз, засипаючи всіх і вся, що в ній і на ній жило. І тихо стає на місці гамірного колись міста. Тільки смерть ходить тихо горою і в навколишніх селах розповідають перекази про «манастир за залізними дверми, за дванадцять брамами....»

Д-р Осип Назарук

З подільських краєвидів: Парк в Умані (З арх. Б. К.)

Ростислав Кедро

Нічліг у горах

Уже спадають сумерки, як бистрі
потоки з гір, і захід сутеніє,
немов луна далека. Ще лиш мріє
ланцюг верхів у далечі імлистій.

Усе погасло, промені іскристі
пожерла пітьма. Ось і вітер віє.
Червоний жар поволі попеліє,
то знов здіймає язики вогнисті.

Ти вільний, сам, лиш зорі над тобою:
тьма темряви на всіх плаях лежить,
розплились в ній Данцир, Говірля,
[Шпиці.

Кладешся спати на пахучу фою.
Кругом пустеля. Лиш вогонь тріщить
і глухо так шумлять старі ялиці.

Із збірки «Сонети»,
Львів, 1931.

Бог біля Вінниці (З архіву Б. К.)

Оборона безборонних

«...пластун приятель усіх людей, тварин і рослин...»

Великий вантажний віз, наповнений по сам верх дровами, їде вулицею під гору. Кінь-кістяк ледве дише, пристає раз-у-раз, а погонич періщить його батогом, аж темні смуги виступають на шкірі.

— «Чоловіче, змилосердися над слабою твариною, дай йому хоч на часок спочити» — благаю.

Потана лайка мені у відповідь, а сумні безмежно сумні очі коня дивляться на мене не то з докором, не то з подякою за мою, хоч і безуспішну, оборону.

Три хлопці-підлітки зладили собі луки і, засівши за тином, пускають стріли у стадо голубів, що безжурно літають понад хатою. Час-до-часу, котрийсь з них злопоче крилами й падає на дах влучений стрілою. А хлопці регочуться з утіхи.

А там мале виголодніле щеня шукає в смітті для себе їжі, але й тієї шкодував йому господар: штовхнув твердим чоботом і проганяє з подвір'я нещасне собача, а за ним навздогін діти з криком і камінням.

Де на глянь — людина безсердечна супроти меншого брата, свойого приятеля й помічника в праці.

Так у нас.

Та не так воно в світі, в інших країнах. Ось, наприклад, у Франції, в її столиці Парижі. Ідеш вулицями та дивуєшся, яку свободу мають там собаки — ходять без намордників, без мотузків. Хіба якогось більш рвучкого тримає його власник, але для його власної безпеки серед шаленої їзди авт. Але й тут проявляється ніжна дбайливість й опіка, якою французи оточують своїх малих друзів. Ось образок з вулиці. Авта зі швидкістю 80 км на годину пролітають, мов птахи. Та ось по середині їздні два песюки граються безжурно. Здається, ось-ось жде їх смерть під колесами. Та ні! Усі авта, наче на команду, затримуються у свойому розгоні. Лунають сиґнали, песюки втікають, й авта, мов нічого й не було, їдуть далі.

У Парижі є також «собачий цвинтар». Може хто й назве це смішною чудасією, але — це тільки прояв признання по смерті вірному товаришеві за життя. Та і чудний це цвинтар! При вході пам'ятник славного пса Баррі. Жив він у минулому столітті на горі св. Бернарда в Альпах в манастирі серед монахів і помагав їм рятувати заблуканих серед снігових метелиць. Він відгрібав їх з-під снігу, огрівав власним тілом і заносив на хребті до манастиря, або звідти приводив допомогу. Сорока людям врятував він життя, а на дванадцятому році своєї вірної жертвенної служби згинув з руки — сорокпершої. Однієї буряної ночі вибрався Баррі, як звичайно на мандрівку і натрапив на засипаного снігом вояка. Вивів його зі смертельного отупіння, огрів — а тоді вояк вихопив шаблю і забив свойого спасителя...

На паризькому «собачому цвинтарі» лежать сотки собак незнаних світові, але таких, що залишили по собі вдячну добру пам'ять в душах своїх приятелів — людей. На кожній — могилі табличка з іменем покійника, іноді кілька слів похвали, як ось така: «Не крав, не говорив неправди, не позичав і поза очі не обмовляв».

В Бельгії великі здорові коні з широкими, як тарілки, копитами тягнуть вантажні вози, нераз і дуже важкі. Та ще не трапилось, щоб — візник підніс на них батога. Якщо їм дорога не під силу, то він сам, а то і прохожі підіпруть віз і поможуть коням рушити з місця.

В Англії для тварин є швидка допомога, по вулицях міст є пійла з водою

І воно хоче жити...

для собак — мучених літом спрагою, є захисти для бездомних, є лічниці зі всіми вимогами гігієни. Із захистів можна собі взяти пса чи кота до приватного дому, але наперед треба підписати заяву про добре поводження з твариною. Така заява — не пусті слова, бо часдо-часу приходить з уряду до дому контроля. Різники й пекарі мають завжди там приготовану їжу — для безпритульних псів і котів, а в час непогоди чи стужі кожен англієць вважає своїм обов'язком впустити до хати пса чи кота, що затримається на його порозі.

А у Відні по великій світовій війні в р. 1918 виставлено на так званій площі героїв — побіч пам'ятника для вояків — другий для німих учасників і жертв війни. Таким чином — висловлено прилюдно признання й вдячність — коням, псам, поштовим голубам, мулам, — що нарівні з людьми несли тягар страшної різні.

Недавно в Америці в Рок Айленд у стейті Іллінойс побудовано пам'ятник «найвірнішому псові Америки». Це був пес, який десять літ чекав свойого пана перед брамою лічниці. Пан давно вже помер і труну винесено іншими дверми, але пес все ще чекав, бо не міг повірити, що його пан не живе. Аж накінець він сам по роках чекання упав трупом на порозі лічниці.

В Чехословаччині заборонено законом мандрівним штукарям показувати «штуки» зі звірятами — а в дійсності мучення ведмедів, собак чи птахів.

Японці не визнають різниці між людиною й іншими творами живої природи. Подібно й — усі інші народи, що визнають буддийську чи магометанську віру. Коли турецького посла в Берліні спитали колись, які закони охороняють тварин в його батьківщині, він відповів з гордістю: «Туреччина на потребує для цього ніяких законів, бо турок тваринам кривди не зробить!» І справді — в Туреччині тварина людей не боїться; собаки і коти вільно гуляють в найближчому оточенні людини.

Те саме діється і на далекій півночі. Шведський природознавець Бенгт Берг написав книжку з гарними світлинами про болотяну птаху слукву. На світлинах бачимо, як птаха спокійно дається взяти з гнізда, сідає на плечі людини і бере з його руки їжу для своїх малих.

Таке довір'я мають теж усі птахи до диких ляпляндців і самоєдів.

Орнітолог Флерікке розказує таке : у північній Африці надибав він високо на дереві гніздо незнаного йому ще роду орла. Мурин, що виліз на дерево, найшов у гнізді два яйця. Флерікке наказав їх вибрати, бо европейські природничі музеї не мали того роду яєць. Мурин зліз з дерева і подає вченому одно яйце.

— «А де ж друге? Чи розбилось?» — питає орнітолог.

— «Ні, залишилось в гнізді.»

— «А чому ти його не приніс?»

На це здивований мурин відповів: «Якже було мені оба забирати? Адже орлам треба залишити одну дитину, а то було б їм дуже сумно».

— «Я був засоромлений, а водночас глибоко зворушений» — закінчує своє оповідання, Флерікке, — «бо побачив, що ті некультурні мурини в дечому етично вище стоять за декого з нас, культурних европейців.»

Найвизначніші вчені, найшляхетніші серця великих духом людей, які колинебудь і денебудь жили на світі, завжди спочували тваринам і ставали в їх обороні. Вже в IV. столітті перед Христом грецький філософ Біон заступався за жаб. В XIII. столітті жив в Італії св'ятий муж, Франціск з Ассижу, який так полюбив усяке створіння, що називав птахів і звірят своїми братами й сестрами і промовляв до них, як до людей.

Славний англійський маляр Гогарт вималював «Чотири сцени знущання над тваринами». А були вони представлені так яскраво, так криваво, що зворушували глядачів до глибини і з того часу починається в Англії боротьба за поліпшення долі тварин.

Американський письменник Джек Лондон, автор повістей про міцну сувору людину, заснував клюб-товариство людей, які не можуть дивитися на тресуру й муки звірят по цирках й менажеріях. Кожний член клюбу, зобов'язаний покинути цирк з хвилиною, коли на арені появляться звірята. Смішні вони у своїх смішних людських одягах, і глядачі сміються з них, але коли б побачили, скільки кривавих болю-

(Докінчення на 10 стор.)

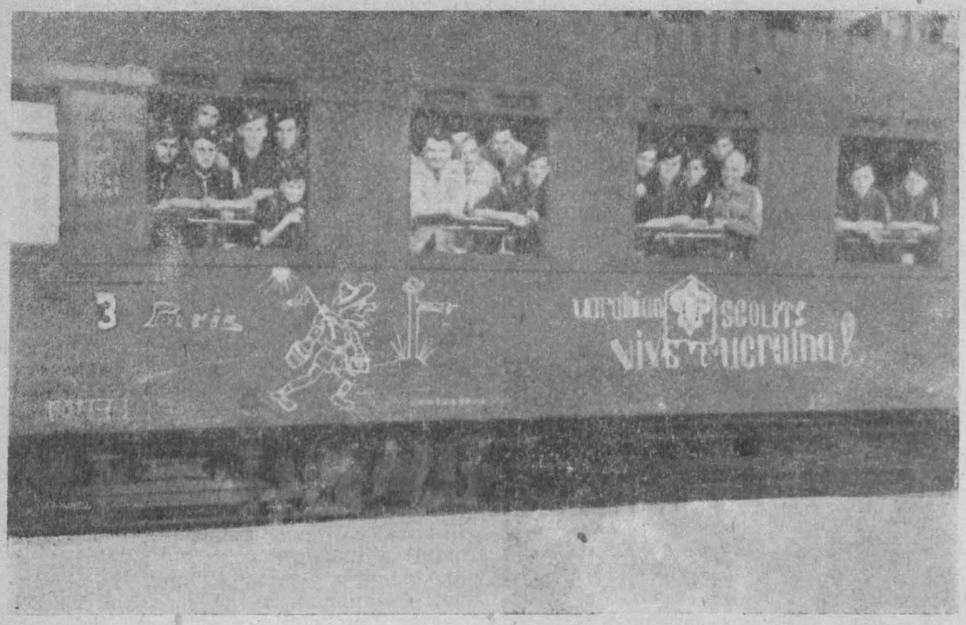

Українські пластуни в дорозі до Парижу

»Зустріч племен« в Муасон

(Лист із Парижа)

Ще в 1937 році під час п'ятого Світового Джемборі у Фоґеленцанґ в Голляндії вирішено було чергове Світове Джемборі або «зустріч племен» відбути у 1941 році у Франції. Але прийшла війна, кривaві роки окупації Франції й інших европейських держав німцями, про Джемборі годі було й думати. І відбувати його зараз після війни у знесиленій війною та окупацією Франції теж було неможливо. Тому ж Вільсон, Директор Міжнародного Скавтського Бюра, вирішив чекати, поки Франція зможе вже таке Джемборі влаштувати і прийняти у своїй країні 30 000 молодих гостей. Такий час прийшов аж в 1947 році, десять літ після останнього Джемборі в Голляндії.

Початок серпня 1947 проходив у цілій Франції під знаком «наїзду» скавтів з усього світу. Але це була вже мирна й бажана французами окупація. Французькі пристані, міста і столиця держави Париж сповнені були гомону молодих розсміяних гостей, що з 50 держав усього світу з'їхалися, щоб узяти участь в шостому Світовому Джемборі, т. з. «Джемборі Миру», яке відбувалося від 9. до 21. серпня ц. р. в Муасон біля Парижу.

Муасон (ця французька назва визначає — жнива) став на той час столицею скавтської молоді всього світу. Кого тут не було. Були скавти майже з усіх країн Америки, були скавти з Індій, Бірми, Китаю та інших країн Азії, були скавти з Африки й Австралії, ну й була теж понад п'ятдесятичленна делеґація українських пластунів, що своєю несподіваною появою в Муасон викликала стільки зацікавлення й захоплення. Бо ж для скавтів, для пластунів — не існували ні віддалі, ні кордони... Але про українську участь в Джемборі іншим разом.

Як підготовлялася до Джемборі Франція, вистачить згадати тільки коротко, що зроблено в самому Муасон для прийняття пластунів. Біля петлі Сени, в якій побудовано велетенський табір із шатер для десятків тисяч скавтів, влаштовано окрему пристань, до якої могли причалювати кораблі. Аеродром у Нант (10 кілометрів від Муасону) розбудовано й уліпшено, щоб літаки могли курсувати справно й без перешкод. Направлено всі шляхи до Муасону й побудовано декілька нових. Відбудовано міст на Сені біля Конфланс знищений під час війни і в Росні повстав новий залізниний двірець, що з серпня 1947 року зватися буде вже Росні-Джемборі. На терені самого табору побудовано 12 кілометрів вулиць і проверчено 90 криниць. Побудовано телефонічну централю із 500 сполученнями. І вкінці влаштовано площу для виступів 600 на 150 метрів, на якій вміщалося 10 000 глядачів; під час самого Джемборі в Муасон грало шість театрів і постійно був відкритий цирк Амар із 5 000 місць для пластунів.

Під час тривання Джемборі виходив кожного дня окремий щоденник «Джемборі-Франс», який приносив передовсім новини із пласт. світу, що 2 тижні таборував над берегами сумирної Сени.

*

В понеділок 18. серпня відбулося урочисте закриття «Джемборі Миру». В урочистості брали участь опріч генерала Ляфонта та полковника Вільсона, директора Міжнародного Скавтського Бюра, великий князь Люксембурґу, адмірал Тьєррі д'Арґенліє, посол і кол. міністер Мішеле і Шевалїє мер Орлеану.

Під час цієї урочистости делеґації всіх народів завішували свої прапори на великому бальоні (проміру 10 метрів), що представляв земну кулю. Наприкінці всі вишикувалися у вигляді велетенського «вузла Ґарріка», символу цьогорічного Джемборі.

Полковник Вільсон, закриваючи урочистість, висловив подяку французьким скавтам і Франції за влаштування величного Джемборі і гостинне прийняття. Генерал Ляфонт, відповідаючи від Франції, говорив про силу, що нею є сьогодні скавтизм.

Урочистість закриття завершено відспіванням джемборівської «Прощальної пісні».

*

Світова преса, пишучи про «Джемборі Миру 1947», підкреслювала, що участь в цьому Джемборі 40.000 скавтів із майже 50 країн світу визначає куди більший успіх, як багато інших міжнародних конференцій і зустрічей. Це Джемборі подає надію, що прийде до голосу молодь, яка зреалізує справу миру.

Ан. Ів.

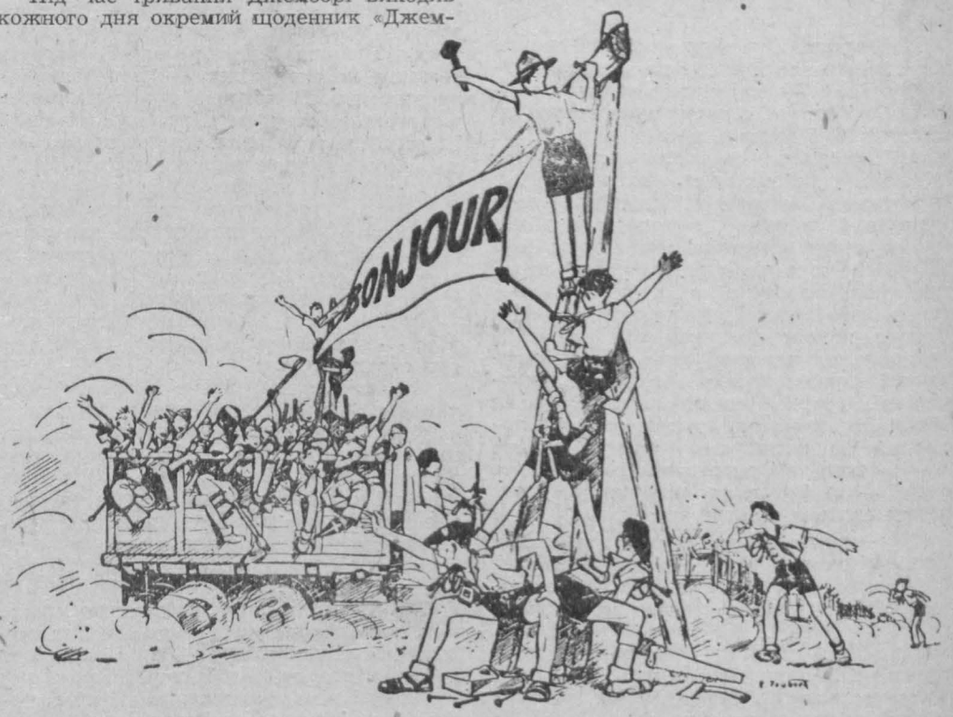

Французькі скавти вітають гостей **(Із «Джемборі-Франс)**

Комунікат

ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ СТАРШИНИ в справі участи українських пластунів у скавтовому світовому «Джемборі Миру»

Головна Пластова Старшина доводить отсим до відома Українського Громадянства, що в VI. скавтовому «Джемборі», або в т. зв. «Джемборі Миру», яке відбулося в серпні ц. р. в Муасон у Франції, взяли участь теж українські пластуни в скількості 51 осіб.

Не зважаючи на початкові перешкоди, труднощі та несприятливі для нас обставини, участь наших пластунів в цьому «Джемборі» принесла нам і з організаційно-пластового і з загальнонаціонального погляду багато користи й успіхів.

Завдяки прихильному ставленні Міжнародного Скавтового Бюро та великій гостинності й доброзичливості французьких скавтів українські пластуни мали можливість включитися активно в життя сороктисячної маси скавтів п'ятдесяти народів та прожити з ними справді гарні й незабутні хвилини в дусі правдивої пластової дружби.

Таким чином наш перший — більшої міри — виступ на міжнародній арені є не тільки доказом великої активности та правильного розвитку Українського Пластового Руху, не тільки доброю й успішною пропаґандою українського імени, але й дає теж підстави для дальшої розбудови та поглиблення постійних взаємин нашої молоді з усіми скавтовими організаціями світу.

Сповіщаючи про це Українське Громадянство, Головна Пластова Старшина складає отсим від усієї української пластової молоді щиру подяку всім громадянам й інституціям, що в будьякій формі причинилися для реалізації участи українських пластунів у «Джемборі Миру». Зокрема збережуть українські пластуни у вдячній пам'яті ту допомогу, що її подали їм наші заокеанські брати через Український Допомоговий Комітет Америки й Канади та Український Допомоговий Комітет у Франції.

За головну Пластову Старшину:
Д-р. Атанас Фіґоль, голова,
Ганна Коренець, секретар.

Др. А. Фіґоль: «Ідеологічні основи сеніорського руху»

Ціна — 1.— РМ

Замовляти в кооперативі «Пласт»
Bayreuth, Leopold-Kaserne, Bl. IX

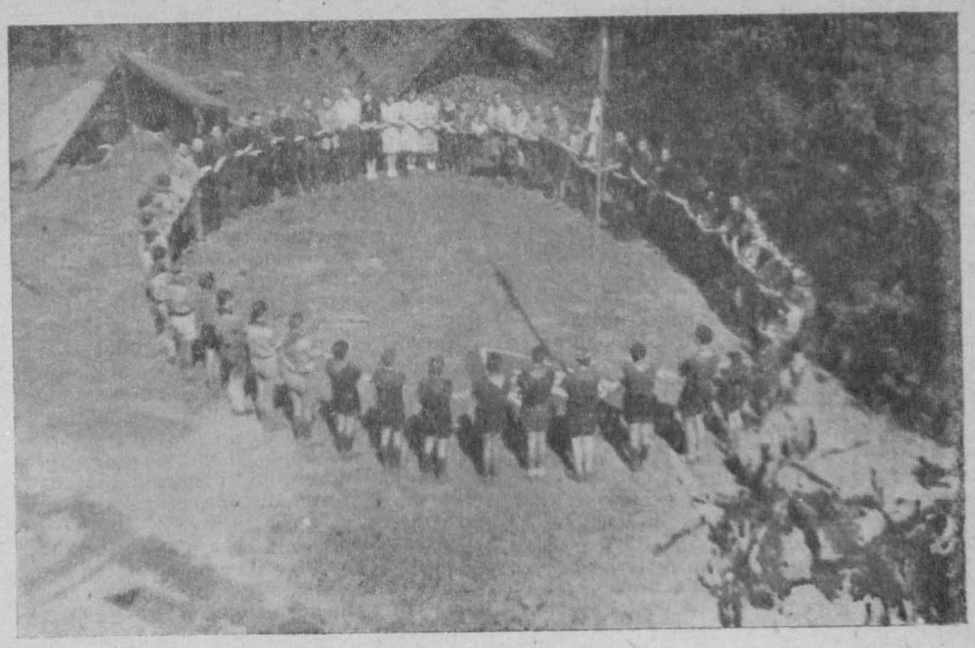

Українська пластова група в Муасон

Листівка із «Джемборі»: Під прапором усіх націй світу. (На листівці марка Джемборі 1947»)

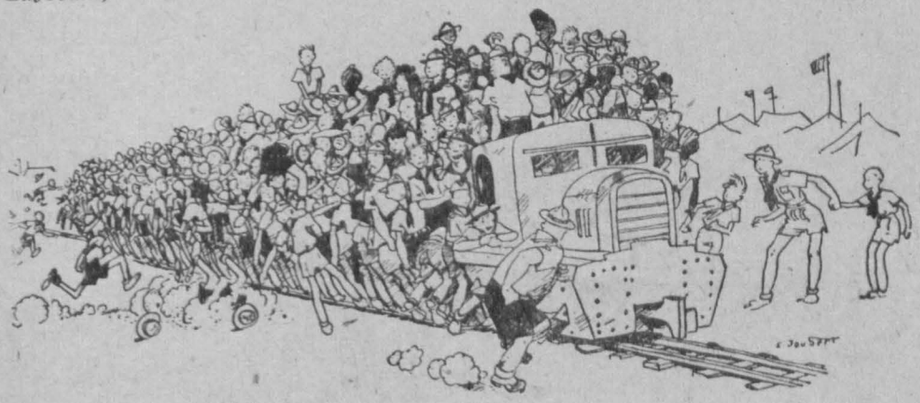

«Комунікація» на терені «Джемборі» (Із «Джемборі-Франс»)

із ПЛАСТОВОГО СВІТУ

Послання Папи пластунам. — Як подають з Парижу, 5 000 французьких та 2 000 бельгійських пластунів відвідали в неділю 24. серпня відому чудотворну місцевість Люрд у Франції. Богослуження для пластунів відправив папський нунцій у Франції Монсіньоре Анджельо Ронхаллі. Замість проповіді він відчитав послання Папи до пластунів.

Міжнародна скавтська конференція. — В Росненському замку (біля Муасону) відбулася зараз після закриття Світового Джемборі 1947 міжнародна скавтська конференція. Її відкрив представник Франції генерал Ляфонт. Предсідником був голляндський делеґат Овар Ольмс. Доповідь, звіт із праці Міжнародного Скавтського Бюра, читав полковник Вільсон, представник Великої Брітанії. Під час нарад обговорено статут скавтизму і прийнято низку змін у пропонованому тексті. Вирішено, що Міжнародне Скавтське Бюро має складатися з 12 членів, а не з 9 як досі.

Німецькі скавти в Муасоні. — У Світовому Джемборі 1947 взяла участь теж делеґація німецьких «пфадфіндерів», які прибули окремим поїздом з Баден-Бадену (французька смуга). Їх допущено як обсерваторів, бо Міжнародне Скавтське Бюро ще не визнає німецьких скавтів скавтською організацією.

Президент Франції в Муасоні. — В п'ятницю 15. серпня відвідав скавтський табір у Муасоні, де відбувалося Світове Джемборі 1947, президент Франції Оріоль. Його супроводив премієр міністрів Рамадіє та багато інших міністрів і генералів. Президента, членів уряду і дипломатичний корпус вітали в імені пластунів світу генерал Ляфонт, шеф французького скавтизму, і полковник Вільсон, директор Міжнародного Скавтського Бюра. Президент передав скавтам усього світу братерський привіт Франції.

Оборона безборонних

(Докінчення із 7. стор.)

чих знаків від батога чи гострого заліза криється під тими одягами, сміх завмер би їм на устах. Клюб Джека Лондона нараховує сьогодні сотки тисяч членів, поміж ними і багато дітей. Тверда суворість не має нічого спільного з жорстокістю. Навпаки, жорстока людина — це переважно — нікчемна людина воднораз.

А чи читали Ви вже прегарне оповідання нашого Івана Франка «Мій злочин»? В ньому великий письменник з жалем і докорами сумління згадує, як колись малим хлопцем запроторив у клітку дрібну невинну пташку.

Один з найбільших драматичних поетів Німеччини минулого століття Фридрих Геббель при кінці життя, коли стояв вже на верхів'ях слави, в прегарному вірші звеличав пам'ять пса, вірного друга молодих літ. Батьки Геббеля були бідні, мусіли заробляти на життя поза домом, тому й не могли самі припильнувати малого синка. На щастя, був дома пес, який і став нянькою й першим виховником хлопця. І поміж дитиною і псом зав'язалась сердечна дружба. Геббель не забув до смерти свого приятеля, — може єдиного правдивого в житті, — і через нього і до всіх звірят відносився приязно і висловлював ці почування нераз у своїх віршах. А цей останній, присвячений вірному товаришеві, починається і кінчиться словами:

«Коли гляну в тьмяну далину моїх дитячих літ, встає з-поза могили переді мною разом зі спогадами про батька й матір, також спогад про одного пса»...

А вже ж хіба найгарячіше промовляє за меншими нашими братами та сестрами шведський лікар й письменник Аксель Мунте у своїй чудовій «Книжці зі Сан Мічеле». Багато разів я її читав, а все ще хочеться її читати Прочитайте й Ви її, як підростете, бо ця книжка — це евангеліє любови до поневолених і слабих.

Книжка Акселя Мунте забезпечила вільний переліт через Італію мільйонам пташні, яку раніш немилосердно вбивали. Сьогодні, підо впливом слів великого письменника, окремі закони нормують цю справу й італійська молодь дбайливо опікується громадами крилатих мандрівників, що сіли відпочивати на італійській землі у своїй мандрівці в вирій.

Будьте людяні в житті супроти безборонних! Доброта до тварин — це брама, що веде до пізнання природи, а через неї — до пізнання й любови Бога. Це теж одна з головних ознак правдивої культури людини і цілого народу.

К. М.

На »Високий Зимняк«

Сонце золотить камінний шлях, а вітер пестить спітніле обличчя. Ген на горі мріє хатина «синього леду» («Бляйсгютте»), там наша мета. Над хатиною знімається в небо зубатий верх «Гохкальтер-а», а під ним синіє ледовик. Очі пристрасно п'ють дику красу Альп, неначе б хотіли випити її до дна, сп'яніти, заховати ген у глибинах душі.

Ідемо вгору. Перед веде трупа туристів, а за нею пластунки із «Чайки». Пластун сеніор І., провідник прогульки, погукує весело, за ним ідуть дві старші пластунки з «Веселки», а далі усміхнені, захоплені «Чайченята» й ще три учасники прогульки.

Ідемо до сонця! До снігу! До хмар!

Ми вже в хатині. Тут сміх і весела свобідна суятня. Миємося, чепуримося і сідаємо до вечері.

Ліжок уже для нас нема, бо хата повна туристів. Залишилися тільки лавки-«бамбетлі», столи й долівка. Але пластуни завжди доброї гадки. Отже молимося і закутавшись у коци, лягаємо на тверді лавки.

Та заснути годі, по хаті швендяються ще якісь німці, наш провідник починає бавитися в квочку й злісно квокає, хтось просить бути тихо, там знову хтось свариться, а тут чути тихе хіхікання Ліди й Марти. Та сон таки перемагає розсміяних пластунок, важкі повіки падуть на втомлені очі й за хвилину в хаті чути тільки рівні — здорові віддихи.

«Сонце!» — кличе хтось і чотирнадцять пар заспаних очей біжить до віконця. Сонце й глибока синява неба сміється до нас і вабить у простір. За хвилину ми вже готові, помиті, прибрані, свіжі, стоїмо в лаві й задивлені в рожеві скелі шепчемо молитву.

По сніданні «Чайки» залишаються з провідницею біля хатки, а «Веселки» з пластунами лізуть здобувати вершок «Гохкальтер-а».

Сірі велетні-скелі кидають нам у вічі свій глумливий сміх, та ми не зважаємо. Ми ж «сонця ясного діти». По камінню, по скелях вгору! Помагаємо собі линвами, руками та колінами. Ще хвилина й ось ми на вершку.

Здобули! Під нами внизу скелі, вгорі розсміяне сонце, а в серці так багато щастя, сили й співу, що хочеться послати палку юну пісню молодости ген далеко, туди, де синіють вершки Карпат...

Мовчки стоїмо на скелях і дивимося в далеч, може там, у синій імлі побачимо... та дарма. Якась милоболюча туга родиться в душі, спомини змальовують соняшні картини рідного краю.

Здрігаємося, маленькі хмаринки, що ще недавно біліли на обрію, розіллялись тепер наче біле запінене море й клубляться нам у стіп. Холодна мряка підсувається вгору й огортає нас білим серпанком.

Мерщій надолину. Мряка — це небезпечний товариш. Скоренько збігаємо. За нами котиться, дуднить каміння, та ми не зважаємо. Ще кілька зусиль і ось ми в хаті. «Чайки» вітають нас голосною піснею, сміхом і вигуками.

Швидко їмо обід, пакуємо наплечники та йдемо додому. Гори сховались у мряку й довше залишатись немає чого.

Хатина «синього леду» — вже за нами. Котимось, постогнуємо, жартуємо. Нараз, що це? На стежці ґранатова беретка, а далі ціла постать інж. Т. За інженером «Вовки», «Буревії» й гості з Міттенвальду «Журавлі». Голосна, весела зустріч, палке пластове вітання і ми ще раз вертаємося на гору.

Хатина «синього леду» повна тепла й радісного вогню пластових сердець. До вечері бавимося, співаємо, слухаємо ґутірки. По вечері молитва й ми йдемо нагору, де чекають на нас матераци, подумайте! Сьогодні будемо спати на матерацах, які з трудом виторгували в господаря. Пластове братство втомлене й нічна тиша огортає незабаром усе.

Понурий свист вітру будить нас зі сну. Встаємо швиденько й за хвилину ми готові до відмаршу. Залишитись годі, бо погода недописує. Прощаємось зі скелями, вершками, симпатичною отарою осликів і кіз, які пасуться біля хати й сходимо вниз. Збігаємо, котимося, сміємось, свіжі, щасливі, веселі...

Мавка.

Відпочинок у горах — **Світл. Р. Загайкевич**

Сктм. Д-р Вол. Янів

Пригода Олега

Безжальна спека спалювала трави й ароматне зілля, нещадно в'ялила барвисті килими цвітів і наливала до жил гарячої смоли. Було сонно, спокійно та тихо. Поховались птиці й не чутно було співів; здавалось, що жагуче проміння виссало снагу навіть у свавільного вітру, який не шелестів листям у верхів'ях дерев і не пустував у гіллі. Тільки липи душним запахом запрошували бджіл до сичених солодом цвітів. У глибокій мовчазності різко звучало дзижчання крилець працьовитих комах, а на фоні прозорої голубіні незахмареного неба кружляли струмки тремкого повітря.

То тоді обидва юнаки покотились у жовту куряву пісчаної дороги. Вони завзято били себе п'ястуками, зашморгували рамена вкруг горлянок, визволялися з небажаних обіймів, зривались на ноги, йшли навкулачки, знову мучили себе залізним сплетом рук і знов падали в порох. Хто глядів би з боку на сильнішого й вищого з них, — Аскольда, то міг би був насолоджуватись його дикою красою: гострими рисами рішучого обличчя, гармонійними лініями дужого тіла, пруживими м'язами й бронзом засмаленої шкіри. Але нижчий та слабший Олег був швидший і більш проворний. І важко було б передбачувати, за ким буде перемога. Олег вправно виминав удари й упевнено використовував помилки противника. Це й дратувало найбільш Аскольда: він був свідомий своєї сили й тілесної переваги, проте не міг перемогти небажаного влізливця, що поважився робити йому завваги, поучувати його, що своїм мудруванням викликав бійку. Тому Аскольд хотів якнайскоріше довести суперникові, що робитиме те, що йому буде подобатись, що сам захоче. Своєї волі ніхто ніколи йому не накинув: навіть батьки! Цей поспіх найбільше дужому красуневі шкодив: він хвилювався й зле обчисляв свої рухи.

А Олег знав одно: коли його переможе пристійний варвар, тоді той могтиме дальше вбивати мурашки й нищити досхочу їхні мозольно построєні міста. І він з дивною ясністю бачив початок цієї нежданої зустрічі з нагальним нахабою. Це була дурна пригода, яка не дасть йому на час зайти на умовлене місці зустрічі на гурткову прогульку. Олег ніколи не спізнявся і тепер цілий час під час дикої суматохи мучила його думка, наче почуття гріху, що оце на нього ждатимуть даремно друзі; може й без нього підуть над озера, про які мріяли останніми тижнями. Але що було робити? Виходу Олег не бачив й оце качався дальше з незнайомим суперником по піску, який мішався зі слизьким потом у липку мазюку, що заливала очі і втискалась солонавою в'язкою течією до уст.

Рухи Аскольда стали знову жвавіші й більш люті... Бо чого властиво треба було недоумкуватому недругові: Аскольд положився був з цікавою книжкою в тіні дерева на траву й саме дочитував цікавий розділ. Раптом почув, як запекла його нога від муравлиної їді й він підскочив з бажанням пімсти. Його не вдоволила смерть мурашок, які вилізли на його ногу. Небавом найшов муравлисько й почав його розкидати, а мурашки розтоптував ногою: десятки й сотні стривожених комашок гинули нараз і месть Аскольда, здавалось, не знала стриму. В цій хвилині прийшов незнайомий і посмів робити йому дурні завваги про право на життя всіх сотворінь, приязнь до звірят тощо. Аскольд рішився провчити його, що слід йому йти своїм шляхом і не втручуватись до несвоїх справ. І оце під час бійки Аскольдові знову нагадалась зневага, що хтось чужий, що якийсь незнайомий захотів його повчати про закони вічної природи у світі чи корисність дрібних істот. Обличчя ще більш налилося кров'ю й низка ударів була більш завзята й рішуча.

Олегові не була лють молодого злочинця небезпечна. Він навіть втішився нею, бо неопановані, скорі рухи були ще більш безладні, ніж досі. Олег вдаряв рідко, але добре. Він шанував свої сили, бо знав, що важко йому тільки самою зручністю побороти сильнішого противника. Він розчислював, що, шануючи енерґію, зможе довше заховати здібність до боротьби. Тільки знову зачала його непокоїти думка про друзів, що чекали на нього. Невже ж зробив він якусь помилку? Олег задумався... Коли побачив він нищівний шал незнайомого, зупинився й пробував збагнути причину. Дізнавшися про бажання пімсти, старався вияснити, що мститися немає аж ніяк причини. Дивувався, як взагалі можна мститися на дрібних комашках. Але його слова підсичували тільки завзяття незнайомого.

Олег подумав, що незнайомий був пластуном і що пластун ніколи не зробив би чогось подібного. Проте голосно цієї думки не казав, бо пам'ятав, що пластун не хвалиться, а тільки діє. Він розумів теж, що заввага була б викликала тільки протилежний наслідок. Скільки разів стрінувся він з думкою оточення, — шкільних товаришів, друзів зі спортової площі, знайомих з гімназійної читальні, — що пластуни це пави, що чваняться своєю поведінкою і своїм досвідом. Що вважають себе кращими, розумнішими за других. Ні!

Ні! — помилки Олег не зробив. Він взявся хитрувати, хотячи відвернути увагу жорстокого однолітка від безглуздого бажання помсти, почав розказувати йому недоладно про звичаї мурашок. Вже в часі оповідання знав він, що мішає вичитані з книжок відомості з творами власної уяви; але суттєвою не була наукова стійність. Він бачив, що незнайомий слухав, не перечив і не вбивав мурашок. Тому тішився вже, що вдасться йому без подразнення честилюбивости зацікавити незнайомого й просив, щоб він відпровадив його шматок дороги, бо в Олега не було більше часу.

Аскольд справді уважно слухав якийсь час, але, коли почув пропозицію, що має відпровадити влізливого мудруна, зрозумів підступ. Це його засоромило.

Що ж оце думає собі хитромовний пришелець? Невже ж буде він чванитися, що обманув його — Аскольда. Тому Аскольд безвідклично забажав закінчити розмову й перервав різко оповідання:

З життя звіринного світу: Стадо оленів

— «Щезай мені із своїм верзяканням! Ось який опікун немічних найшовся! Покровитель мурашок! А схочеш дальше мене поучувати, поміряємось, тоді я провчу тебе, що зась тобі до моїх бажань».

І згадка про те, як то незнайомий юнак хитрощами на мить відвернув його увагу від дикого нищення, сповнила Аскольда новою люттю, — подібно як згадка про поучування. Аскольд люто давив гортанку ворога, але Олег зручно вирвався йому й скоро станув на ногах. А в бою навкулачки вправнішим був Олег. І Олег був свідомий, що йому не вільно програти, як перед бійкою знав він, що йому не вільно було скоритись грізним словам нахаби. Тоді він сказав твердо:

— «Роби, як знаєш! Але можеш бути певний, що не відійду звідсіля й ти не заб'єш більш ніодної мурашки».

Він почув ще у відповіді: — «Не наказувати тобі мені! Знай, що робитиму, що захочу!» — і Олег побачив, як противник кинувся на нього з тихою лайкою. Що ж залишалось Олегові? Він мусів прийняти визов, хоч там десь ждали друзі й хоч він не піде на прогульку, про яку мріяв. А тепер під час змагання треба було додержати постанови, що противник не вбиватиме мурашок. І Олег цільно міряв удари.

Тим часом Аскольд почув, що ослабає й тратить віддих. Невже ж справді — переможцем стане незнайомий, якого міг би, власне кажучи, роздавити силою. І він зможе хвалитись, що переміг його — Аскольда витривалістю й зручністю?! І він зможе накинути Аскольдові свою волю? Ні! Ніколи! Аскольд шукав непомітно за ножем, що мав застромлений в піхві при поясі.

Між тим далеко на обрію з'явилась постать людини. Вона незавважена обидвома противниками зближалась до них. Скавтмастер Корчак небавом пізнав свого вихованця Олега і його обличчя скривилось із невдоволення. Він любив, коли його юнаки змагались на грищі: в бігу, в метанні ратищем, в скоках. Він радо дивився теж, як ішли вони навкулачки, а то й дужались. Але вулична бійка в поросі, — з якимсь незнайомим!

Проте Корчак забув про ці думки, як побачив над Олегом простягнену руку з ножем. Він приспішив хід і в останній хвилині крикнув. Але було запізно.

Ніж вбився в плече Олега. Сполошений криком ворог утікав до лісу. Корчак мусів зайнятись раненим і не міг здоганяти незнайомого.

А Олег, стомлений довшим змаганням та спекою, ослабав. Він зрозумів, що ворога нема, як через туман побачив Корчака, прошепотів з вдоволенням речення: «А таки мурашок він не буде вбивати» і зомлів саме в хвилині, як Корчак схилився над ним, щоб витягнути ніж.

З почутих слів скавтмастер зрозумів цілу ситуацію і його обличчя проясніло вдоволенням. Він зрозумів, що Олег сповняв свій обов'язок і непокоївся раною, що була глибокою й дуже кривавила.

Перемиваючи її й перев'язуючи, Корчак пригадував свою пригоду в чужому місті. Два недолітки зі сміхом і завзяттям тратували муравлиний город. Скавтмастра вразив дикий блиск очей молодих вандалів і він подумав про свій народ, — про людей голубиного серця, що не вміли кривдити й гидували розбишацькою жорстокістю. Корчак ще думав, що з молодих злочинців виростуть наїздники, що схочуть розпалити світові пожари, але не розуміють гідно й до останку боронити чести батьківщини. Коли переможені впустять ворога в границі отчизни, тоді будуть підлещуватись за кусок хліба чи за ласку чужинця.

Але думки Корчака зупинила охота спинити потворну забаву. Він звернув увагу хлопчаків на каригідність їхньої поведінки: чемно й спокійно. Це сповнило зухвалістю драбут, зокрема, коли по чужинецькій вимові зміркували, з ким мають до діла. Відступивши кілька кроків, хлопчаки глузували зі сивіючого Корчака, впевнені, що в час зуміють втекти, якби Корчак схотів їх провчити. Побачивши нове муравлище, радісно закричали й почали і його розсипувати. Але перечислились: Корчак, хоч і сивий уже, був далеко швидкіший від драбут. Він не міг довше стерпіти й рішився силою спинити хлопців від дальшого варварства. По кількох секундах тримав обох у своїх залізних руках і кілька здорових ляпасів мало кращі наслідки, ніж слова науки.

Корчакові соромно було вже тієї хвилини, коли бив хлопців. Невже ж не вдалось йому найти кращого засобу переконування, як тілесна кара? Але тоді пригадались йому слова св. Євангелії, що й сам Христос бичем мусів виганяти продавців, що вчинили зі святині базар.

Ці спогади зробили йому Олега, як ніколи досі, близьким і він був гордий, що його юнак з нараженням свого здоров'я боронив німих комах. Але одночасно його обличчя зраджувало журбу, бо Олег не приходив до свідомости. Добре, що над'їхав віз, на який зміг він положити Олега.

*

Ніж був нечистий і рана Олега гноїла. Він гарячкував і ввижалось йому, що до нього приходять в гостину сотні мурашок. Він не був певний, чи він пригадує собі давно читану казку, чи це йому сниться, чи таки воно дійсно так. Цар мурашок мав на голові корону й ішов у довгій багряниці. Біля нього ішли достойники в пишних одностроях. А піддані несли самоцвіти, золото, намисто. Вони складали перед Олегом в піраміди окремо алмази, осібно дорогі ізмаратди, шафіри, рубіни. Цар дякував Олегові в урочистих словах за поміч і просив прийняти в доказ вдячности принесені багатства.

Олег чув, як йому стає гаряче, як він паленіє. Він хотів щось сказати, але не міг. Вкінці скрикнув: «Але ж я не для того робив, не для того, щоб ви мене багатствами обдаровували. Я просто хотів Вам рятувати Ваше життя, так само, як звільнював би я пташки, полонені в сильця, чи виносив би сіно в сувору зиму для серен.»

І Олегові поволі зникали з-перед очей багатства й самоцвіти, а він ішов в зелений молодим листям ліс і чув, як пташиний хор співає йому радісних пісень. Йому сильно билося серце в грудях і він був щасливий, що може розмовляти зі звірятами, які приходили до його рук і доторкались мордочками ніг, рук чи обличчя.

З широкого світу

Із двох тисяч більйонів клітинок складається велике дерево липи. Коли це написати цифрами, то воно виглядатиме так: 2,,,,000,,,000,,000,000.000.

*

360 метрів на секунду пролітає американська оленяча муха. Значить в одній годині робить вона 1.296 кілометрів. Тому, що вона так скоро летить, її зовсім не видно і бриніння її крили чутно щойно тоді, коли вона вже далеко. Вона летить швидше від звуку.

*

Найменший мотор у світі збудував італієць Амадо Томассіні. Цей мікроскопійний мотор важить тільки 0,16 грама і має промір 3,6 міліметра. Складається він із 46 частин, робить 25 000 оборотів на мінуту і має силу 0,0008 ПС.

*

Половина всіх країн землі така дика, пустинна, вогка, холодна, або гаряча, що в ній живе тільки 10 мільйонів людей, т. зн. дві сотих всього населення земної кулі.

Французькі скавти в Парижі перед Лювром (ДЕНА)

Для розваги і науки

Чи легко зламати яєчну шкаралупу?

Серед філософських питань, над якими ламав свою мудру голову глибокодумний Кіфа Мокійович з Гоголевих «Мертвих душ», була така проблема: «Ну, а якби слон народився в яйці, адже шкаралупа мабуть дуже б товста була, — гарматою не проб'єш — треба якусь нову вогнепальну зброю видумати».

Гоголівський філософ був би, мабуть, дуже здивований, якби дізнався, що й звичайна яєчна шкаралупа, не зважаючи на те, що вона тонка, — теж далеко не ніжна річ. Роздавити яйце, натискаючи на його гострі кінці, не так легко, потрібне чимале зусилля, щоб зламати шкаралупу при таких умовах [1]).

Така незвичайна міцність яєчної шкаралупи залежить виключно від її опуклої форми і пояснюється так само, як і міцність усякого роду склепінь й арок.

На доданому малюнку зображено розріз невеликого кам'яного склепіння над вікном. Тягар **S** (тобто вага частин кладки, які лежать вище), що натискає на клиноподібний середній камінь склепіння, тисне вниз із силою, яка позначена на малюнку стрілкою **A**. Але зсунутися вниз камінь не може через свою клиноподібну форму; він тільки тисне на сусідні камені. При цьому сила **A** розкладається, за правилом паралелограма, на дві сили, позначені стрілками **C** і **B**; ці сили знищуються опором прилеглих каменів, також затиснених між сусідніми. Отже, сила, яка тисне на склепіння **зовні**, не може його зруйнувати. Зате порівняно легко зруйнувати його силою, як діє **зсередини**. Це й зрозуміло, бо клиноподібна форма каменів, яка заважає їм опуститися, ні трохи не заважає їм **підійматися**.

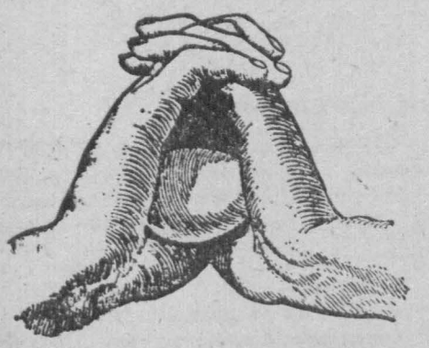

Рис. 1. Щоб зламати яйце в такому положенні, потрібне чимале зусилля.

Шкаралупа яйця — те ж саме склепіння, тільки суцільне, а не складане з окремих частин. При тискові зовні воно руйнується не так легко, як можна було б сподіватися від такого крихкого матеріялу. Можна поставити досить важкий стіл ніжками на чотири сирі яйця, — і вони не роздавляться (для стійкости яєць і для збільшення площі тиску треба надіти на кінці яєць гіпсові розширення; гіпс легко пристає до вапнякової шкаралупи).

[1]) Дослід до певної міри небезпечний (шкаралупа може врізатися в руку) і вимагає обережности.

Тепер ви розумієте, через що квочці не треба боятися поламати шкаралуп яєць вагою свого тіла. І разом з тим, безсиле пташеня, бажаючи вийти з своєї природної в'язниці, легко пробиває дзьобиком шкаралуну з **середини**.

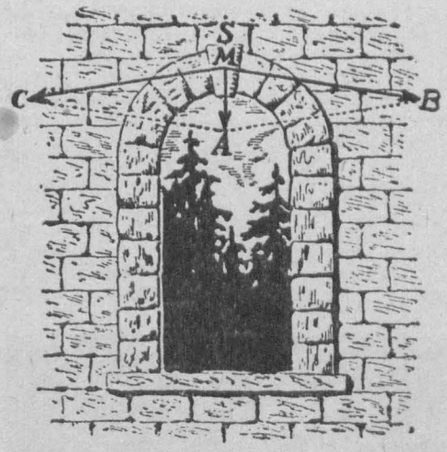

Рис. 2. Причина міцности склепіння

Розламуючи легко шкаралупу яйця боковим ударем чайної ложечки, ми й не підозріваємо, яка міцна вона, коли тиск діє на неї при природних умовах, і якою надійною зброєю захистила природа живу істоту, що в ній розвивається. Загадкова міцність електричних лямпочок, здавалося б, таких ніжних і крихких, пояснюється так само, як і міцність яєчної шкаралупи. Їх міцність стане ще дивнішою, якщо згадаємо, що багато з них (порожнисті, а не газонаповнені) майже **абсолютно порожні** і ніщо **зсередини** не протидіє тискові зовнішнього повітря. А величина тиску повітря на електричну лямпочку дуже не мала: при поперечнику 10 см вона стискається з обидвох боків з силою понад 75 кілограмів! (вага людини). Дослід показує, що порожниста електрична лямпочка може витримати навіть у 2 і ½ раза більший тиск.

(Із книжки «Цікава фізика», К. — О. 1935.)

Женева - Марсей каюком

Швайцарський часопис „L'eclaireur" ч. 6. за червень ц. р. (Льозанна) подає опис цікавої подорожі каюком із Женеви до французької пристані Марсей. Відстань обидвох міст 500 км. Двох завзятих пластунів виплили з Женевського озера на човниках «Суомі» та «Вердатр». Річкою Роною доїхали вони до Середземного моря. Їхали 15 а то й 25 км на годину, залежно від швидкости води. Денно робили пересічно 60 до 80 кілометрів. В згаданому вище пластовому часописі описують вони свої пригоди й мандрівку вздовж Женевського озера, Альпами і долиною чудової річки Рони.

Подав **Л. Б.**

Що це таке?

Нижче подаємо три фото для розгадання. Відгадки надсилати нам на адресу редакції

1. В яких горах зроблене це фото?

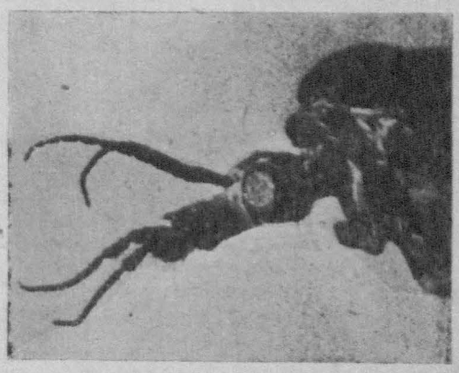

2. Вгадайте — це: машина, чи?..

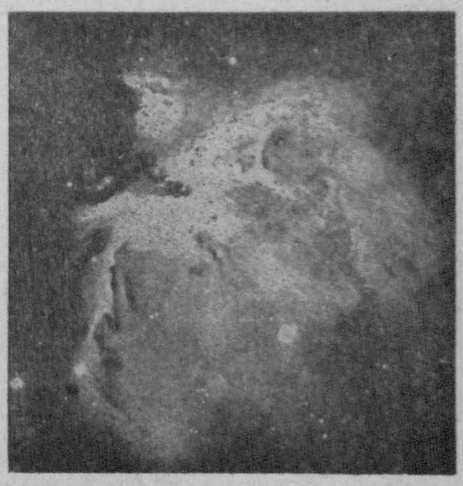

3. Що це: хмара, чи?

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

ПЕРШИЙ ВИШКІЛЬНИЙ ТАБІР ВПОРЯДНИЦЬ У ВОЛЬКЕРІНҐУ

В днях від 31. липня до 11. серпня відбувся у Волькерінґу біля Реґенсбурґу 1. Вишкільний Табір для Новацьких та Юнацьких Впорядниць Реґенсбурзької Области. Командантою табору була п. скватм. Дарія Бойчук, булаву творили старші пластунки гуртка «Лісові Мавки» з Ерлянґену. Інструкторкою таборництва була ст. пл. Дарія Мосора. Табор закінчило 13 старших пластунок та 10 юначок, одержавши ступені новацьких та юнацьких впорядниць. На таборі були заступлені такі осередки: Реґенсбурґ 7 старших пластунок, 1 юначка, Ерлянґен 5 старших пластунок, Бамберґ 4 юначки, Байройт 4 юначки, Пфаркірхен 1 юначка, 1 старша пластунка. Дві старші пластунки з Дінкельсбюль не могли закінчити табору, бо мусіли від'їхати ще перед закінченням.

Табір відвідала Командантка пластунок та представники Осередків в Реґенсбурзі й Ерлянґені. Треба сподіватися, що у практичній роботі усі провідниці викажуть, що табір пройшов з великим успіхом.

Л. М.

СПОГАД

із Першого Вишкільного Табору для Новацьких та Юнацьких Впорядниць у Волькерінґу.

Вже давно згасла остання ватра у таборі у Волькерінгу, вже давно пролунали слова спільної молитви і проторохкотів вулицями села віз із розспіваними пластунками, що відвозив їх на станцію, а всежтаки годі повірити, що наш вишкільний табір вже покінчився, і що на тому місці, де ми прожили десять важких, але радісних та багатих у враження днів, тепер залишиться знов тільки смерековий зруб без наших шатер, без нас самих, без нашого гомону та життя.

На цьому смерековому зрубі стояли наші шатра і тут прожили ми десять днів, як одна родина, прожили так близько природи і, здається, так близько нашої далекої Батьківщини. Ми назвали наш табір: «На Смерековому Зрубі», щоб не вживати назви «табір у Волькерінґу», яка б нагадувала нам раз-у-раз, що ми на чужині.

Десять днів ми важко працювали. Ми слухали викладів усіх членок Булави Командантки Пластунок із самою п. Командантою включно, ми вглиблювались у тайни душі дитини-новачки, ми шукали дороги, якою підійти до серця юначки, ми уладжували показові сходини, опісля обговорювали їх, справляли похибки. Ми переводили гри та прогульки, шукали доріг на карті, щоб пройти ними, співали, вишивали та шили із шматок забавки. Ми сиґналізували, рисували начерки доріг, вчилися рятівництва. Ми стояли на стійках, варили «фас» (здебільша «платки», за які охристили ми нашого інтенданта «гаферфльоком») та палили ватри.

Під час тривання табору ми палили три ватри. Перша, що відбулась зараз на третій день після початку табору, пригадала нам нашу рідну природу; ми слухали пісні й вірші про неї, прислухались до казки про євшан-зілля... Друга ватра була весела. Ми співали пісень про таборові будні та злидні, про те, що наші шатра не шатра, а решета, що вода крізь них тече, що нам кажуть, що кожний свисток на збірку повинен нас зелектризувати, а в нас немає динамо-машини, що інтендант загубив посвідку на два трами «вівсяних платків» та цілий табір шукатиме її у ямі на відпадки, і таке інше. Показували і рятівництво на весело і всі сміялися, не виключаючи й команди, щиро та справді безжурно. А третя ватра... Ця остання, найкраща. Ця відбила у собі все, що ми відчували під час тривання табору, але що може не оформилося ще в кожної у думках та словах. А ця ватра сказала нам все. Сказала устами інструкторки, що колись, давно переживала такі хвилини на Соколі, що знайшла там цвіт щастя-цвіт папороті у пластовому гурті, устами подруги-пластунки, що їй біля ватри ввижалися постаті славних предків, що прийшли поглянути на своїх нащадків, чи вони гідні їх наслідники, сказала устами командантки табору, що пластун залишається пластуном ціле життя, куди б його не кинула доля.

Ще пролунала молитва й останнє «Ніч вже йде» і табор закінчився. Але в нашій пам'яті залишиться назавжди вишкільний табор «На Смерековому Зрубі», де ми одержали

«—силу
До нового чину,
До нового чину, і до бою»!

«Лісова Мавка»

В мандрівці Альпами

Пл. ватра в Реґенсбурґу. (Св. М. Рубнак)

Кооператива «Пласт» має на складі:
АЛЬБОМИК
фото-репродукцій із Ювілейного Свята Весни в Міттенвальді 5.—7. 7. 47
(24 штук)
Ціна — 10.— РМ.

Змагання під час проруху

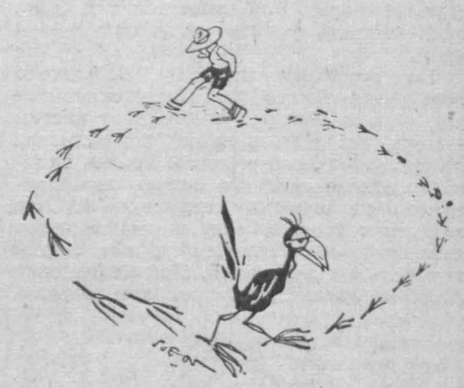

ЮНАКИ І ЮНАЧКИ!

«На сліді» — це журнал **пластового юнацтва** і Редакція хоче зробити його справді юнацьким часописом. Але ж для цього треба, щоб в часописі співпрацювали й Ви, надсилаючи

свої статті,
оповідання, нариси й поезії,
описи мандрівок і зустрічей,
фотографії й рисунки,
дописи з пластових імпрез: святкувань,
концертів — і все
те, що варто надрукувати в часописі.

Всі матеріяли шліть на адресу:

Кооператива «Пласт»
(Для «На Сліді»)
Байройт
Леопольд Касерне, Бл. IX.

МАРКИ

наліпки видані з нагоди Ювілейного Свята Весни в Міттенвальді, можна ще набути в Кооперативі «Пласт». Продається лише цілі серії «Ю. С. В.» і «У. П.» разом 16 шт. Ціна за неперепечатані 20 Рм. За перепечатані печаткою «Ювілейне Свято Весни в Міттенвальді і наклесні в альбомчику «Ю. С. В.» 25 РМ.

Замовляти В Кооперативі «Пласт», Байройт, Леопольд-Касерне.

КУТОК ФІЛЯТЕЛІСТА

Нова пластова марка «Джемборі 1947»

З нагоди загальносвітового скавтського «Джемборі Миру 1947», що відбувалося в серпні ц. р. в Муасон біля Парижу, французька пошта видала окрему марку вартости 5 франків. На марці пластова відзнака — лілея із т. зв. вузлом Ґарріка. Марка появилася 2. серпня ц. р. В Муасон пошта штемплювала листи й листівки окремою печаткою з написом: «Джемборі Миру 1947».

ПЛАСТОВІ МАРКИ

Зприводу видання французької марки «Джемборі 1947» не від речі буде подати огляд поштових марок, присвячених скавтському рухові, чи зв'язаних з ним.

Перші пластові марки зв'язані з іменем ініціятора скавтського руху генерала сера Стефензона Сміта, що відомий під прізвищем Бейдена Пауелла. В бурській війні, під час облоги Мефекінґу він — тоді в ранзі полковника — доручив видати окремі марки для обложеного міста. На одній з них — однопенсовій — представлений пластун на ровері, на другій — трипенсовій — портрет Бейден Пауела. На обидвох марках напис «Облога Мефекінґу 1900».

Двадцятьп'ять років пізніше угорська пошта видала серію марок, присвячених спортові. На одній з тих марок (1000 корон) малюнок, що представляє пластуна-сурмача на тлі скавтського табору.

Цілу окрему серію присвячену пластові видала в 1931 році румунська державна пошта зприводу скавтської вистави в Букарешті. Всіх марок було п'ять. На трьох перших — червоній 1 + 1 лей вартости, темнозеленій 2 + 2 лей вартости і синій 3 + 3 лей вартости — сцени з таборового життя. На двох останніх — оливковозеленій (4 + 4) і брунатній (6 + 6) — портрети принца Николая і короля Карла II, які були основниками румунського пласту.

В 1932 році румунська пошта видала зприводу національної скавтської зустрічі «Раллі» в Сібіу серію марок, дохід з продажі яких призначено на покриття витрат влаштування цієї зустрічі. Всіх марок було теж п'ять. На трьох перших (синьозелена 25 + 25 бані, синя 50 + 50 бані й оливковозелена 1 + 1 лей) картини з пластового життя; на двох останніх (червона 2 + 2 лей і зеленосиня 3 + 3 лей) — король і король із сином.

Зприводу скавтського світового Джемборі, що відбувалося від 20. липня до 20. серпня 1933 року в Ґеделле на Угорщині, угорська державна пошта видала була серію марок (10, 16, 20, 32 і 40 філлерів) із білим оленем на тлі корони св. Степана. Внизу марки напис «Джемборі 1933», Мадярщина.

Два роки пізніше в 1935 румунська пошта видала зприводу п'ятиліття коронування Карла II нову серію із п'яти марок. На першій з них (25 бані, оливковочорній) — румунський пластун, на другій (1 л., фіолетній) — пластун-сурмач на тлі табору, на третій (2 л., зеленій) — пластун і пластунка поруч мапи Румунії з пл. відзнакою, на четвертій (6 + 1 л.) король Карло в уніформі команданта румунських пластунів і на п'ятій (10 + 2 л.) пластуни й ініціяли румунського державного уряду виховання Ц. Т. Е. Р.

В 1936 році румунська пошта видала знову серію із трьох марок зприводу національної румунської пластової зустрічі в Бразові.

Зприводу міжнародного скавтського Джемборі, що відбувалося в 1937 році біля Амстердаму в Голляндії, видала голляндська пошта серію із трьох марок. На першій з них (зеленочорна, 1 і пів цента) пластова лілея і напис «Світове Джемборі 1947», на другій (червоночорна, 6 центів) бубон і прапори і на третій (синьочорна, 12 і пів цента) голова грецької статуї.

В 1938 році литовська пошта передрукувала серію своїх марок виданих зприводу Олімпіяди литовською пластовою відзнакою (лілея з хрестом).

Вкінці в 1939 році Угорщина видала знову серію із чотирьох марок із такими картинами: «Пластунський привіт», «Угорська зброя», «Пластуни й пластунки» і «Голуб миру».

РЕҐЕНСБУРСЬКІ ТАБОРОВІ МАРКИ

Управа Української Оселі в Реґенсбурґу видала серію марок призначених для вживання у внутрішній таборовій пошті і теж в листуванні позамісцевому (якщо такі листи франковані німецькими поштовими марками і водночас реґенсбурзькими таборовими — прийматиме пошта).

Серія складається із восьми вартостей. На кожній із марок — напис по українськи «Таборова пошта» і по англійськи «Кемп пост Реґенсбурґ». На червоній (5-феніґовій) і зеленій (30-феніґовій) вид українського табору в Реґенсбурзі, на синій (10-феніґовій) і бронзовій (20-феніґовій) — реґенсбурзький костел і на темночервоній (50 феніґів) — глобус із написом «УНРРА 1940» і з прапорами УНРРА. Ці п'ять марок меншого формату й виконані за проєктом арт. мал. Антона Малюци. Дальших три марки більшого формату і на першій з них (одномарковій, зеленій) — портрет Тараса Шевченка, на другій (двомарковій, фіолетночервоній) — портрет пок. Митрополита Андрея графа Шептицького і на третій (тримарковій, бронзовій і синій) — український тризуб. Три останні марки виконані за проєктом арт. мал. М. Білинського. Всі вони друковані в одній із німецьких друкарень в Реґенсбурґу.

Марка «УНРРА»

В перших місяцях 1946 року пошта маленької Республіки Сан Маріно видала марку присвячену діяльності міжнародної допомогової організації УНРРА. Номінальна вартість марки 100 л.

Ще заки ця марка появилася була з друку, цілий її наклад був викуплений збирачами марок і торговцями. 75% накладу продано до США.

Нові французькі марки із серії краєвидів

Французька державна пошта видала спочатком цього року дві нових марки із серії «Краєвиди Франції». На одній з них, червоної барви і 6-франкової вартости — вид на місцевість Канн. На другій, брунатно-чорної барви і 25-франкової вартости площа Станіслава в Нансі.

У зв'язку з виходом цих реґенсбурзьких таборових марок звертаємо увагу, що ні ця серія, ні згадувані нами в попередніх числах марки Українського Допомогового Комітету в Брюссель, ні українські пластові марки ні ювілейні марки УГА-УТГІ не мають офіційного характеру і їх треба вважати тільки приватними виданнями. Їх збирають головним чином українські філателісти, а теж деякі чужі, які цікавляться приватними виданнями марок. Міжнародні каталоги поштових марок як напр. Міхеля, Цумштайна та інших, таких марок не реєструють.

Історія пластової дружби

Джемборі — Лондон 1920

Джемборі — Ґеделле 1933

Джемборі — Фоґеленуанґ 1937

Джемборі — Копенгаґа 1924

Джемборі — Бір-Кенгед 1929

ЗАМОВЛЯТИ Й ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ «НА СЛІДІ»

можна в кооп. «Пласт», Байройт, Леопольд-Касерне.
Ціна числа 2.— РМ.

ВІД РЕДАКЦІЇ:

Просимо виправити в другому числі «На сліді» такі друкарські огріхи: У вірші «Скобине гніздо» на початку п'ятої строфи має бути: А Чорноморці, що живлу хисткому і в статті сктм. Янева «На зустрічі в Міттенвальді» в другій шпальті має бути «До відкриття ж стануло в суботу 5. 7. 1947 р. на просторій площі ок. 700 пластунів й ок. 600 пластунок. (Друкарський чортик зробив із цих чисел імпозантні цифри — 6.700 пластунів і 6.600 пластунок.)

Джемборі Миру — Муасон 1947

?.. — 1975
(Із «Джемборі-Франс»)

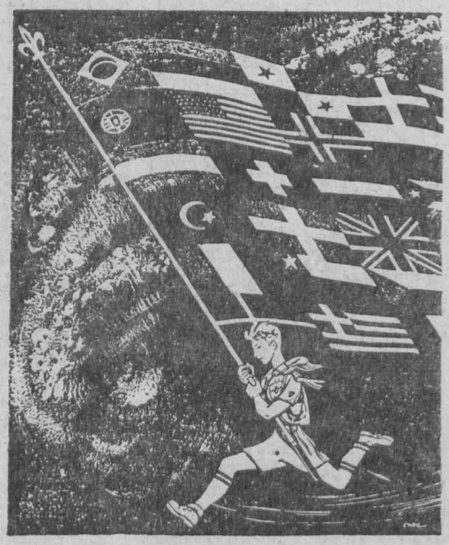

До кращого завтра

В Кооперативі «Пласт»

Bayreuth, Leopold-Kaserne, Bl. IX
можна набувати такі видання:
«Молоде Життя», ч. 2, 3, 4 — ціна 3.—, 3.— і 2.50 РМ.
«Пластун» ч. 1/47 — ціна 5.— РМ.
«Новак» ч. 1, 2, 3, 4 — ціна по 1,50 РМ.
«Як поводитися в товаристві» — ціна 3.— РМ.
«Гри і забави в пластовій домівці» — ціна 3.— РМ.
Альбомик фото-репродукцій з ЮСВ — 24 штук — ціна 10.— РМ.

Старші Пластуни і Пластуни-Сеніори!
Чи Ви вже маєте призначені для Вас видання:
Др. М. Шлемкевич «Прогулька до великої столиці»
Ціна — 3.50 РМ

Пропам'ятні жетони
в 35-ліття Українського Пласту
(«Пластун», «Пластунка», «Пластова лілея»)
можна ще набувати
в Кооперативі «Пласт»

В Кооперативі «Пласт»
можна набувати **Касові квітарі**
(Каса виплатить, каса прийме)
по 2.— РМ штука.

НАШИВКИ —

Ukrainian Scout	— 4.80 РМ.
учасника	— 2.80 РМ.
розвідчика	— 6.— РМ.
скоба	— 9.— РМ.
гетм. скоба	— 11.— РМ

набувати
в Кооперативі «Пласт»
Bayreuth, Leopold-Kaserne, Bl. IX

УКРАЇНСЬКА ... МУЗЕЙ ... АРХІВ
2307

НА СЛІДІ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО ЮНАЦТВА

Ч. 2. СЕРПЕНЬ 1947. Р. I.

Р. Кедро

Скобине гніздо

(Уривок)

О, молодосте, запашний напою!
О, іскрометна і золотокрила
Надіє душ, що силою хмільною
Поїла серце, землю золотила!
О, юносте, як тужно за тобою,
Як швидко ти минула й відлетіла!
Роки промчали, як в степу булані,
І, бач, у нас вже посрібліли скрані...

І тільки спогад нитку золоту
Снує в минуле. Як старе похмілля
Бурлить у жилах! Знов вітри гудуть,
Вітри моєї юности й весілля...
Так ми жили! Як ханові в степу,
Запах мені євшан — чарівне зілля.
Червоная калина гнеться в лузі:
І бачу тіні молодечих друзів.

Були у нас пройдисвіти-мандрьохи,
Ще й баламути, хлопці як дуби,
Не в однім сіні їх кусали блохи,
І дощ їм не один кропив чуби:
Всіх попадянок знали й всі дороги
Від Сяну по волинськії степи!
Бо і куди ще біс їх не водив,
Отих славетних Лісових Чортів?

А Лицарі Залізної Остроги?
Хіба ж не снились їм старих заклять
Слова магічні, й сиві обороги,
І у поході блиск рудих багать,
Де місяць піднімає срібні роги,
Мандруючи понад хребти Карпат,
На Маківці стара стрілецька слава,
І ржавий меч, і мріяна держава?

А Чорноморці, що живлу жисткому
Довірили свою юнацьку долю,
Над піші мандри і затишшя дому
Злюбили пінних вод пливку сваволю,
Чи в Чорне море — на дошках порому —
Не вирушили б по козацьку волю,
І чи крізь вихру й вод скажений бунт
Їм не ввижавсь ворожий Трапезунт?

Усе пливе. Плили і наші літа,
Як білі човники по океані.
Стеливсь шлях, і даль була відкрита,
Та закрутили воду вихри п'яні,
Зірвалась буря й рознесла по світу
Нам човники між люди окаянні.
І хто пропав у дикій метушні,
А хто живий осів на мілині.

О, друзі молодости золотої,
Чи десь по світу ходите у латах,
Святої мрії непоборні вої,
А біль, і туга, й помста — ваша плата?
Чи не схотіли ви землі чужої,
І може так в зазоряних Карпатах,
Де ність печалі, склавши білі шатра,
Чекаєте і нас при Вічній Ватрі.

Сктм. Атанас Фіґоль, ЛЧ. Голова Краєвої Старшини

Три дні...

(Після Ювілейної Зустрічі 5.—7. липня 1947 р.)

Три дні Ювілейного Свята Весни, нашої великої зустрічі в альпейському Міттенвальді пройшли у далеч із нами і пролинули мимо нас у минуле. Сьогодні вони вже історія:

Пластова зустріч у Міттенвальді — найбільша зустріч пластунів у дотеперішньому розвитку Українського Пластового Руху, перше наше міжнародне джемборі, перший наш соборний зліт. Це факти, що говорять самі за себе. Про дальшу оцінку історії можемо бути спокійні.

Могли бути недоліки в технічному переведенні самої зустрічі, більші чи менші, для посторонніх людей нераз зовсім непомітні, та важливою була наша воля вчинити Ювілейне Свято Весни гармонійним виявом зусиль нас усіх. І сьогодні ми сповнені свідомости, що зустріч у Міттенвальді це черговий граничний камінь на шляху нашого Пластового Руху.

Дощ, болото... Гарячі дні... Зоряні гірські ночі... Тричі чудова, кожного разу інша ватра... Тяжка таборова служба, пластові гри і змагання, виводжувані з юнацьким запалом і завзяттям... Дружні зустрічі й розмови із пластунами і скавтами інших народів... **Тисячі зусиль кожного** з учасників Ювілейного Свята Весни... Все це дало нам прекрасний, повен глибоких і світлих моментів образ нашої останньої Великої зустрічі, що його кожен з нас понесе із собою дорогим скарбом в дальшу життєву мандрівку.

Але найбільшою цінністю, найкращим досвідом прожитих нами спільно днів — це свідомість, що кожен великий задум, кожен чин, кожен великий рух здійснюється й довершується цілою низкою **дрібних**, іноді незамітних **починів і діл одиниць.**

Будують ватру (фото М. Калинич)

Зустріч у Міттенвальді — це вислід **Вашої** праці, юнаки і юначки, це — нагорода за **Вашу** працю, друзі пластуни.

Коли при найближчій ватрі, зібрані в дружньому крузі пластунів, ви згадуватимете незабутні липневі святойванські ватри Ювілейного Свята Весни, всі щонайкращі моменти Ваших пластунських змагань, — усвідоміть собі, що життя ставить і ставитиме перед Вами як одиницями і ще більш перед нами всіми як збірнотою ще багато боротьби і змагань, ще багато величних завдань, що їх треба буде виконати, здійснити.

Усі дорогі нам задуми, найкращі наші мрії сповняться **тільки тоді,** коли **кожен з нас** на відтинку, що на ньому **він сам себе поставив,** або на якому

Привітання чужинецьких скавтів (фото М. Черниш)

поставив його провідник, виконає якнайкраще — прикладаючи всіх своїх зусиль — приняте на себе чи доручене собі завдання.

І Ви всі, друзі юнаки, що нераз без усякої спонуки і без будьякого заміту — з почуттям великої відданости і любови до нашої спільної пластової справи — виконували тисячі дрібних і тисячі великих завдань і наказів, заберіть з собою в дальшу Вашу життєву дорогу глибоке почуття, що Ювілейне Свято Весни 1947 року це **Ваше** діло.

І хоч ніхто з пластового проводу не в силі висловити кожному із Вас зокрема признання за Ваші осяги, чи вирізнити за Вашу справді пластунську поставу, то хай найкращою нагородою для Вас буде Ваше власне почуття виконаного Вами, добровільно принятого на себе обов'язку.

Три дні, що про них говоримо — це свято. Поставу, що її Ви виказали тоді — під час урочистих відкрить і ватер, під час святкових змагань та ігор — мусите задержати й виказувати і в будні, в щоденному пластунському житті! Українська спільнота й ціле людство потребує сьогодні тисячі й мільйони юнаків, що пройняті правдивою ідеєю Пластового Руху дадуть народам нові здорові кадри проводу і допоможуть їм перемогти всі труднощі на твердому шляху до великого Свята Весни Оновлених Націй.

Три дні великої ювілейної зустрічі в Міттенвальді — це доказ і закріплення віри, що ми на правильному шляху, що —

ми в поході!

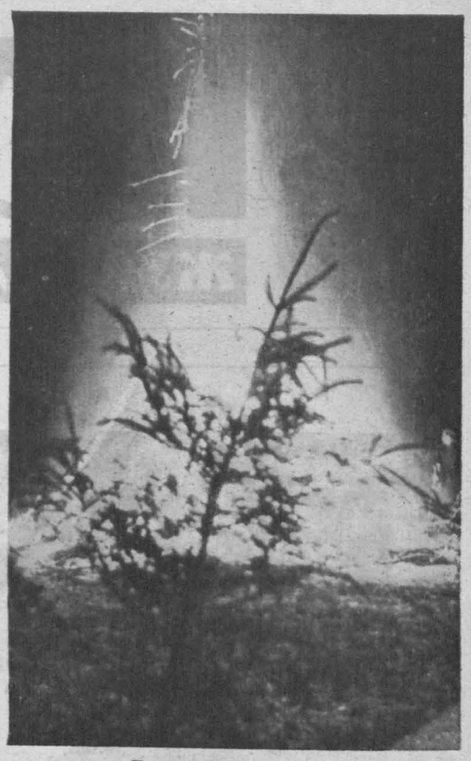

Ватра розгоряється

Пластуни!

...Ми знаємо, що запорукою нашої вічної живучости, нашої єдности і спаяности є наглибші основи нашого Руху, наша, в наших серцях вічно жива, Пластова Ідея.

Пластуни! несемо прапор Пластової Ідеї, щоб вдержати його і щоб, врешті, як надійде довгожданний час, донести його і передати несплямленим до рук української молоді на Рідних Землях.

Цей обов'язок накладає на нас 35-літня традиція нашого Руху і ми віримо, що Всемогучий поблагословить наш труд та успіхом увінчає наші зусилля.

(Із наказу Головної Пластової Старшини в день відкриття Ю. С. В.)

35-літній ювілей Українського Пластового Уладу зустрічаємо далеко від Рідної Землі, на чужині.

Еміґраційний побут несе з собою для наших людей безліч різних небезпек. Загрожує нам підривна робота ворожих українському народові чинників, загрожують злидні матеріяльні і злидні моральні.

Будьте завжди свідомі тих небезпек!

Тільки зімкнутими рядами, в оперті на нашу 35-літню традицію і вірні нашій Пластовій Присязі — підемо в дальшу мандрівку, дальшій боротьбі назустріч!

(Із наказу Команди СУПЕ в 35-ліття УПУ)

Сктм. Др Вол. Янів

На зустрічі в Міттенвальді

Напередодні офіційного відкриття великої зустрічі пластового брацтва, вечером, падав зливний дощ. Проте юнацтво не переривало своїх занять. Воно змагалось, — давало доказ практичних вмілостей. Виростали шатра і запопадливі руки мостили в нутрі болотяну землю пахучою фосю. І безупину новою наполегливістю сповнювало бажання, щоб не посоромитись перед іншими, щоб перемогти. І настирливо непокоїло питання: хто найкращим виявиться при першій пробі? Чиї шатра добудуть найвищу оцінку? Який гурток покажеться найбільш вправним?

Але несупокій вселився не тільки в серця юнаків: Поруч з ними стояли в дощі нагальної зливи провідники, — скавтмастри, оціночні колегії, члени пластової старшини. Їхня цікавість таїлась у кутиках нервозно стиснутих губ. Здавалося, начеб то успіх чи невдача молоді на Ювілейнім Святі Весни мала рішати про вартість тридцятип'яти літ зусиль і праці низки відданих справі одиниць, для яких праця в Пласті була почесною службою для Батьківщини.

Була в цім змаганні дивна символіка. Було щось з пройдених доріг і одночасно рокування на будуче. Якже ж трагічними, непривітно — хмурими були в останні десятиліття шляхи народу? Скільки ударів дізнала й пластова організація впродовж свого існування? Й навіть свій ювілей доводиться святкувати їй не на узбіччях рідних Карпат, ні серед озер і тихих плес Полісся, а на фоні диких скель суворих Альп. Рокочуть громи, мов відгомін тієї хуртовини, що казала залишити нам рідні оселі й золоті лани пшениці. Луною відповідають гори, наче передвістям нової небезпеки. Захмарене небо сковує безнадією, вологість чужини пронизує тіло аж до костей.

А проте є щось сильніше від невдач, трагедій, громовиць, хуртовин, вологости. Цю істину знає покоління, що родилось і виростало в заграві пожарів, що з зараня вчилося з упадків вставати Тут мабуть тайна несупокою нераз сивих уже пластових провідників. Їх бентежить питання, чи зуміли вони вогонь своїх сердець запалити в грудях надходячих на зміну гуртів; їх тривожить сумнів, чи перелили вони на переємників своє завзяття. Тому дощ їм не перешкода, а навпаки бажана поміч, юнацтво змагається в будові шатер, але одночасно дає доказ свойого гарту, свого пластового ставлення. Воно наділі показує, що слова улюбленої пісні «Ніщо нам лихо, ні пригоди» не є фразою, але дійсно відповідають духовій настанові молоді.

І юнаки й юначки свій перший іспит здають. Їх запал перемагає зовнішні обставини і тому щораз більше розпромінюються обличчя провідників. Це справді росте в Пласті новий люд.

По скінченій праці, як темрява сповивати починає ліс, загоряються біля шатер вогні, що гріють змерзлих і висушують вологість з одягу. Десь у простори лине в ніч радісна пісня перемоги і віри в майбутнє, бо всі свідомі, незалежно від того, хто добув перше, хто друге і хто останнє місце, що всі зуміли перемогти в собі кволість, що всі виявили гарт і завзяття.

Цей перший вечір залишив у всіх учасників свята перший, незабутній спомин. І цей неофіційний початок Міттенвальдської Зустрічі в дні 4. липня 1947 року матиме без сумніву більше значення, ніж само урочисте відкриття.

До відкриття ж стануло в суботу, 5. 7. 1947 р. на просторій площі 6.700 пластунів і 6.600 пластунок (около 150 сеніорів, понад 200 старших пластунів, понад 900 юнаків). Ювілейне Свято Весни відкрив з доручення Начального Пластуна в імені Головної Старшини її Голова сктм. др Фіґоль. Писар Зустрічі відчитав святочний наказ, хоружі піднесли під звуки гимну національний і пластовий прапор, а наприкінці промовив палко вічно юний Начальний Пластун сктм. Сірий Лев.

Від хвилини ж відкриття без перерви тягнулися різні змагання. В них поєднано природний, інстинктовний гін молоді до гри і до суперничання з ідеєю благородної служби тій спільноті, з нутра якої пластова молодь вийшла і якій потрібно буде сильних рук, палких сердець, тверезих умів і хрустальних характерів. Зокрема потреба твердих характерів казала звертати навіть серед найбільшого розгару суперничання увагу на те, щоб гра була завжди чесною. Поруч суто пластових гор і провірки пластових вмілостей в терені (орієнтація і читання карти, гра Кіма, поміри на око, піонірка, куховарство, рятівництво, сиґналізація) та поруч спортових змагань (відбиванка, прорух) — старались гуртки і курені дати теж доказ, що небайдужою є для них наша національна традиція і культура. Тому зокрема треба підкреслити хорові і танкові конкурси. Деякі конкурсові точки входили в програму святочних ватер і чарували глядачів так самим виконанням, як теж барвністю і красою одягів. Незабутній вид уявляла собою картина ночі під Купала спусканням вінків, танками, стрибанням через ватру, тощо. На мить здавалось, що учасники перенесені ген на полонини Карпат до древньої Криворівні, над Шибене, чи до Жаб'я, що кругом блукають тіні забутих предків, що зводницькі мавки поведуть кудись нетрями над дикі провалля. Успіх треба без сумніву завдячувати совісному простудіюванні етнографічного тла, мистецькому опрацюванні та старанній підготові, в чому головна заслуга зв'язкової авґсбурзького куріня П. Євгенії Андрухович, що виявила велике знання народнього мистецтва, небуденні здібності та організаційний хист.

Не менш важливим покажчиком плекання національної культури в Пласті була поруч із конкурсом співу й танку мистецька виставка ручних робіт пластунок. Багатство зразків та барв, мистецтво композиції вабили своїх і чужих відвідувачів до трьох шатер, що стояли самітно оподаль табору. На виставці відчувалось, що наша вишивка може бути нам євшан-зіллям, що не дасть забути про залишений святий край розспіваних сіл, білих хаток і квітучих садів.

В замилуванні до народньої ноші, в любові до своєї пісні, в плеканні рідних звичаїв проявилась на Святі Весни, як не можна краще вірність батьківщині, яка є одним з основних обов'язків пластуна.

Одночасно ж дали пластуни доказ великої дружби із скавтами чужинцями. На гостину чужонаціональних скавтових делеґацій була призначена неділя — другий день свята. Привітання гостей і завішення їх національних прапорів відбулось по Службій Божій і Молебні (відправлених пластунами-духовниками обох обрядів). Найчисленішу групу творили поляки (47 пластунів і 43 пластунки); мадярів було 47, приблизно стільки саме білорусинів; німці, в числі 24 осо-

Будують таборові ворота (фото М. Калинич)

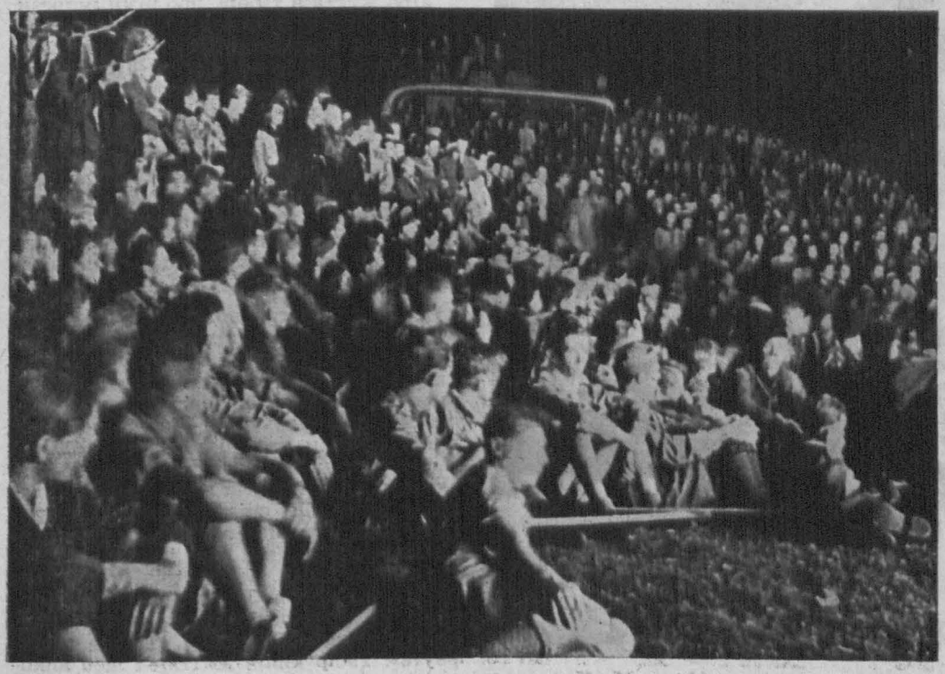

Задивлені в полум'я ватри. (фото М. Калинич)

би, прийшли під проводом заслуженого почесного президента німецького скавтового Союзу др. Ліона, який ще в 1909 році перекладав на німецьку мову основні підручники творця скавтінґу лорда генер. Бейден Пауела. Литовці вислали маленьку групу, зложену з 5 осіб, а росіяни виправдались, що одночасно мають свої вишкільні табори, тому були вони репрезентовані тільки двома скавтмастрами, а юнацтво участи не брало. Гостей вітав в українській і англійській мові Голова Пластової Старшини.

Зустріч з більш ніж двома сотнями чужих скавтів, з п'яти різними націями має для нашої молоді першорядне значення. Це перше міжнародне Джемборі в історії нашого Пласту. В умовинах еміґраційного життя сповнює воно нас гордістю, що отсе ми перші з поміж усіх чужинців, які вільно, чи не вільно опинилися в Німеччині, зорганізували таку зустріч. Ця зустріч стає доказом наших організаційних здібностей, нашої творчої активности в усіх ділянках життя, й одночасно стає доказом зрозуміння великої ідеї братерства народів. Наша молодь від зараня привикає почуватись рівною в крузі юних друзів і враз з ними вчиться творити нове життя, побудоване на підставах справедливости і нового кращого ладу.

Союз Скавтів, що повстав з представництв переміщених осіб різних національностей, повинен добитися успіхів на міжнародньому форумі — в братніх, скавтських організаціях. Даючи доказ глибового розуміння універсальних, вселюдських ідеалів, маємо повне право домагатися, щоб широко були для нас відчинені двері до скавтської сім'ї. Це треба зокрема підкреслити напередодні першого повоєнного світового джемборі, яке відбудеться в серпні ц. р. у Франції і до якого українська молодь готовиться.

Ювілейне Свято Весни було останньою великою пробою перед світовим джемборі. Зокрема велике значення мали змагання наших пластунів і пластунок з чужинцями. До найважливіших належала теренова гра за індійськими знаками, із шуканням листів і виконуванням вміщених в них завдань. Переможцями стали українські юнацькі гуртки (перше місце зайняли: хлоп'ячий і дівочий гуртки з Реґенсбурґу).

А вночі, як тисячі скоролетних іскор з ясної ватри линули під зоряне небо, спільний замкнений круг злучив усіх в один гурт. При ватрі теж продовжувався до деякої міри змаг, але його форма куди інша. Ішло про те, хто виявляється кращим, більш, вигадливим при укладі і переведенні різних точок спільної програми. Ватри взагалі були, зрештою як звичайно найбільш настроєвою, найбільш очікуваною частиною дня. І нерадо відходили від Ватри пластуни, чужинці і численно зібрані гості, тимбільш нерадо, що знали, що на другий день ранком доведеться зі скавтами других народів прощатись.

Прощання відбулось знов же, як і вітання, по Службій Божій. Коротко

Біля станку кооп. «Пласт»

промовили делеґати, дякуючи за гостину і підносячи спеціяльно цікаві, чи цінні моменти; коротко пращав їх від українців сктм. др. Фіґоль.

Опустів дещо табір, але не затих. Продовжувались змагання; гуртки пильно дбали про порядок біля десятків, романтично розкинутих в лісі шатер, дожидаючи інспекційних старшин, що мали оцінювати таборування. Кожний курінь придумував, чим би то ще прикрасити свій підтабір.

Спеціяльним зацікавленням від першого до останього дня втішались

Ріжуть дрова (фото М. Калинич)

станки кооперативи «Пласт», біля яких юрмились у вільних хвилинах численні покупці. А купувати було справді що. Крім деяких частин пластового виряду, найбільший попит мали пропам'ятні мистецькі плякетки роботи артиста Павлося, видані з нагоди ювілейного року. (Комплет складався з трьох жетоників). Пластуни чіпляли їх радо до односторою і вони сповнювали простір металічним брязкотом. Крім плякеток продавано окрему пропам'ятну відзнаку з датою міттенвальдської зустрічі, відзнаку з св. Юрієм на коні, серію листівок (13 штук), серію ювілейних значків (16 вартостей), пропам'ятні альбомики, тощо.

Цілий час була в таборі чинна пошта. У внутрішньо таборовому листуванні обов'язували ювілейні значки, на листівках висиланих поза табір наклеювано поруч з урядовими марками ще й пластові, які були стемпльовані спеціяльною пропам'ятною печаткою так, що картки висилані з пластового джемборі мали подвійну печатку і уявлятимуть собою філятелістичну цінність. Дехто купував цілі серії значків для своєї збірки.

Старші й молодші пластуни полювали на знайомих і незнайомих і збирали сотні підписів до спеціяльно на ту ціль виданих альбомчиків. Багато заняття мали теж світливці, які, як обчисляють, зробили півтори тисяч знимок і накрутили 300—400 метрів фільму. Деякі зі знимок були зразу в таборі виявлені і їх можна було замовляти.

Про життя в таборі, про різні імпрези, про значення поодиноких виступів інформував щоденний бюлетен, що його появилось 3 випуски і який був з місця розхоплюваний. Четвертий випуск з підсумками, докладними вислідами змагань тощо, має появитись щойно по святі. В кіосках кооперативи продавано теж низку нових цікавих журналів для пластової молоді, які в продажі появились вперше на Святі Весни, як «На сліді», орган пластової і громадянської думки «Ватра», відновлений місячник «Пластун» тощо.

В рямцях загальної пластової зустрічі відбувалася в хвилинах вільних від занять низка сходин і нарад поодиноких уладів і куренів. І так нпр. радив кілька годин цілий улад сеніорів, а крім цього пластунки-сеніорки ще окремо; спільну ватру відбули старші пластуни. «Лісові Чорти», що цього року святкують 25-ліття існування, відбули свою Велику Племінну Раду. До спільної знимки зібрались вони з родинами і поруч сивих сеніорів станули, їхні доні і сини — жовтодзюби-новаки. На зустрічі оснувався курінь пластунів Закарпаття, радив ор-орден «Хрестоносців», ішли в нічну мандрівку «Черв. Калина» і «Ті, що треблі рвуть». Табір кипів життям і щоб виконати намічену програму і уможливити

Відкриття Ювілейного Свята Весни (фото М. Калинич)

ще поруч неї додаткові заняття, треба було справжньої дисципліни і великої енергії та такту керівництва. Тому з признанням слід піднести заслугу Команданта Зустрічі сктм. Ярослава Андруховича.

Завершенням Свята Весни була остання святочна ватра, що відбулася пізнім вечором в понеділок 7. липня. Сурмач покликав на Ватру Великої Ради всіх тих. кому химерна доля не дозволила прибути. В полум'я ватри кинула юначка і юнак вінок для тих, що впали на шляху до здійснення пластових ідеалів. Юначка з Ашаффенбурґу говорила під супровід ґітари власний настроєвий вірш, присвячений Україні. Пластун сеніор Осип Стецура проспівав дві пісні пластових авторів і композиторів. Командантка Пластунок в елеґійнім тоні і мистецькій формі аналізувала пройдений шлях. Пласту, а Голова Старшини кинув деякі перспективи на майбутнє. Глибока мовчанка царила впродовж двох годин і кожен хотів якнайбільш запам'ятати з почутого й побаченого. Крізь гурт проходила таємна дрож і всі бачили себе, як вони палять прийдешні ватри одинцем і гуртами, ватри, що освітлюють темряву ночі, що вказують шляхи, що ведуть крізь бурі, працю й негоду до Батьківщини, яка нас жде і кличе до зусиль, витривалости й вірности.

Повагом спливали прапори зі щоглів і відгомоном скріплювали чужинні гори могутність гимну народу в мандрівці, що не загубив шляху і не загубить, бо має молодь, виховану в дисципліні, в любові до свойого, в пошані до авторитету, в змаганні до єдности.

І благословив з висот юну громаду Всевишній в час співання благальної молитви, додаючи віри, що допоможе юнакам розбивати окови, якщо збережуть вони вірність заповітам батьків і основні засади любови, братерства і моралі.

Настроєве «На добраніч» в'яже ще на мить усіх у спаяний круг і вже запалюються сотні смолоскипів від огня спільної ватри. Їх вогонь нести нам треба і зберігати на хвилину відчаю й на мить злощасну розпуки. Вогонь прожене нам зневіру, як згадаємо, що не одинокі ми, що поруч тисячі таких, як ми. І донесемо вогонь до місця призначення і запалимо ним ватру на рідних верхів'ях, над плесами наших вод.

І плинуть у темінь ночі світла сотень смолоскипів і дивним, незабутнім чаром запалюють уяву й рвуть на сміливі почини. І хоч гірким є полин розстання, то сильнішою є віра в призначення покоління, що йде на зміну, за яким буде радість і щастя перемоги.

Сктм. Др. Володимир Янів.

Н. С.

Роксана

Історичне оповідання

(Закінчення)

Над самим Дністром мальовничо розкинувся на кручах Ришків. Білі хати збігали з горбів до самої води, а посеред містечка на майдані підносилися вгору бані старовинної церкви, — гордощі ришківчан. Тут же поблизу знаходився занедбаний старий замок, на якого невблаганний час поклав свої сліди.

Кілька челядників вешталося на подвір'ї, в самому ж замку було тихо й безлюдно.

Та Роксана й не хотіла чогось іншого. Тиша і спокій — це все чого прагнуло її наболіле серце.

С. Васильківський: Запорожець

Цілими годинами сиділа вона в садовій альтанці, зажуреними очима вдивляючися в блакитну поверхню Дністра. Минуле ставало перед нею наче сон — спочатку чарівний, а потім такий жахливий...

Ось поїхав на війну з волохами її коханий Тиміш, бо треба було ж тестя із біди рятувати. Не в батька вдалася Роксана своєю погідною вдачею. Старий Лупул як запалиться, то й сам життям рискує і других у бійку втягає. Так сталося і в цей фатальний похід.

Розгромив Тиміш тестевих ворогів, але й сам наклав головою у бою під Сучавою — 16. вересня 1653 р.

Тільки один рік і тішилася Роксана подружнім життям, і ось вже третій рік, як лишилася молодою вдовою.

Пливуть перед очима хмарки по літньому небі, блищать на сонці хвилі Дністра... Пливуть у безвість дні...

Тяжко пізнати у цій передчасно змарнілій та зажуреній жінці — колишню красуню Роксану.

Одного дня спокійне життя в замку порушив приїзд посланця від молдавського господаря. Старий Лупул запрошував доньку до себе. Посланець, відомий, багатий молдаван, що знав Роксану ще з дитинства, говорив довго і красно.

— Дуже журиться старий батько гіркою долею, що постигла тебе. Так раділи ми всі твоїм одружінням з гетьманичем, та не судилося, видко, тобі вік звікувати в родинному гнізді. Вертайся до рідної Молдавії! Чекають на тебе батько й мачуха, а брат твій навіть і хоче із військом здобути Ришків, якщоб гетьман хотів би чинити спротив твому поворотові.

Роксана тяжко замислилася. Перед її внутрішнім зором проходили образи щасливого дівування у батька, сватання Тиміша, від'їзд із ним у незнану країну, щасливе життя і... розлука на віки.

А посланець нахиляючися ближче, далі умовляв:

— І ще переказує тобі батько, що неодин із наших князів хотів би мати тебе за дружину, вибереш собі когось по серцю тай заживеш знову щасливо. Ти ж ще молода, життя твоє ще не скінчене, навіщо ж раніше часу ховати себе у цьому замку?

Роксана зірвалася на рівні ноги:

— Ні! Ні! Цього не буде! Не хочу й не можу! Довіку буду вірна Тимошеві! Перекажіть батькові мою подяку, але я лишаюся тут, на Україні!

Як не умовляли її, стояла твердо на свому.

Відчувала всім своїм єством, що ця земля, на якій прожила останні роки, спочатку чужа й невідома, тепер стала ріднішою за колишню батьківщину. Підтримувало її в цьому рішенню і приятелювання із старою гетьманшою Ганною, та й сам гетьман любив свою нещасливу невістку.

Прочувши про те, що до ришківського замку прибув післанець із Молдавії, гетьманша вже на другий день була в Роксани.

Гірко плакала Роксана розмовляючи з нею, вдруге й остаточно прощаючися з своєю батьківщиною.

— Не плач моя ясочко! — потішала Ганна. Подивися, яка красна наша країна! Хіба знайдеш де такі ясні зорі, такі тихі води, як у нас! Та й наші люди вже звикли до тебе та й полюбили, а для мене ти миліша від рідної доньки. Тяжке горе зустріло тебе й мене, загинув наш милий Тиміш, але загинув як лицар у чеснім бою з ворогами, піддержуючи славу козацьку та батьківщини! Ото ж будемо разом з тобою ділити радість та горе, допомагати — у мірі сил своїх — людям нашим, лицарству козацькому та всій нашій Україні великій та славній.

Н. С.

Марки —

наліпки видані з нагоди Ювілейного Свята Весни в Міттенвальді, можна ще набути в Кооперативі «Пласт». Продається лише цілі серії «Ю. С. В.» і «У. П.» разом 16 шт. Ціна за неперепечатані 20 РМ. За перепечатані печаткою «Ювілейне Свято Весни в Міттенвальді і наклеєні в альбомчику «Ю. С. В.» 25 РМ.

Замовляти в Кооперативі «Пласт» Байройт, Леопольд-Касерне.

Марта Рідна

До нас шумить зелений бір...

Рівномірно вистукують колеса свою монотонну мелодію. Промигають колосисті поля, заквітчані волошками та маками, суворі чорні ліси і високі червоні дахи сіл та містечок. У вагоні гамірно. Подорожні — це здебільша пластуни і пластунки, розспівані і «розговорені».

Командантка пластунок дискутує завзято з заслуженим скавтмастром з англійської смуги, який при всій повазі теми не забуває тут і там кинути дотепу найближчій сусідці, чи елеґантним рухом зняти з полиці клунок або допомогти одягнути плащ.

Після декілька годин їзди терен починає змінюватись. У вікнах вагону все більше лісів, тут і там вже видніють вершки гір. Ще трохи і вже Ґарміш, а там і Міттенвальд.

Йдемо вузькою доріжкою до табору. Провожають нас з однієї сторони дикі вершки Карвендля — з другої м'яка зелень левад і полів.

В таборі зустрічають нас мешканці цікавими поглядами. Молодь відходить до збірного пункту, звідки розділюють хлопців і дівчат на нічліг, а старші йдуть до пластової домівки. Хоч примістилась вона скромно на піддаші одного з таборових бльоків, та якже ж гарно улаштована! На стінах картини, вишивки, діяграми, фотографії, навіть є і природничий куток.

Гамір в домівці затихає, бо командантка пластунок починає з командою жіночого підтабору нараду, дарма, що вже 23 год. На очах усіх втома, але думка працює справно в обличчі тих завдань, що чекають команду в найближчих днях.

Надія і розчарування

Схоплюємося ледве по сході сонця, бо треба ще приготовити пластову виставку і наладнати прийом частин і розділити площу під таборування. Чудовий день! Які ж інші сьогодні гори! Вони усміхнені своїми білими аж срібними вершками, облиті золотим сонцем надають небуденної краси всьому зелено — чорному довкіллю.

Гарно! «Щоб тільки видержало на час зустрічі» — дехто голосно висловлює свою турботу.

Час проходить швидко. І коли частини вмашеровують на таборовий майдан, всі гори вже у хмарах, час-до-часу тримить і переморгуються блискавки.

Наказ команди зустрічі: відмашерувати на призначене місце коло пластового табору. Довгі виструнчені ряди молоді. На обличчях непевність й острах: підемо чи ні. У вікнах цікаві голови мешканців табору. Короткий наказ... і довгий ряд вже в русі. Блискавка перетяла небо і покотився по горах глухий тріскіт грому. «Свобідно» — понеслось рядами. Подув вихор... і крапля за краплею пустився дощ. Ряди не прорвались!

У лісі, де розложився пластовий табір закипіла робота. Поміж деревами заметушились туртки пластунів і пластунок.

Змагання у таборництві почались! Все — не зважаючи на дощ — будує шатра. А дощ не спиняється. Перемоклі «робітники» з великим зусиллям натягають змочені і зіштивнілі плахти, але деякі з них не витримують і зневірені у власні сили зі сльозами в очах відступають: «Що дальше?»

— Не тратьте, подруги, надії — каже якась маленька пластунка, завтра буде погода, то докінчимо працю.

— Але де будемо ночувати? — з острахом запитує сеніорка? —

— Сьогодні ще в таборі Єґеркасерне на піддаші — ділово відповідає обозна, переходячи повз них. Такий наказ командантки. Земля перемокла і підстілки немає. Тут залишаються тільки ті, що мали шатра вже раніше побудовані.

Вертались до Єґеркасерне перемоклі, змерзлі. Початок був тяжкий. У цю саме мить проглянуло сонце крізь хмари і надією зарум'янило сумні обличчя молоді.

Незабаром на землю спливла ніч, гірська холодна ніч. Дихала прохою і гралась зорями. У пластовому таборі запалали перші вогні. Запахло димом,

Пластунки в танку

живицею і кашою... Пригадались Карпати...

Перший наказ

Хоч ранок прорвавсь ясний і теплий, то швидко насунули знову хмари і дощ почав наново христити пластунів. Та коло полудня сонце таки перемогло негоду і ясно освітило площу. Перед високими маштами чотирокутньою лавою стояли ряди пластових поколінь: сеніори і біля них новаки, а на чоловому місці сотні юнацтва і ст. пластунів. Пластові прапори тордо знялися угору. Жарило сонце і весело шуміла річка.

— Струнко! Верховний Пластун враз з Головною Пластовою Старшиною перейшов саме перекинутий через річку місток і наближався до площі.

Командант зустрічі став до звіту: «Пане Голово! До Вашого наказу з'явилося сьогодні 1196 пластунів і пластунок».

— Піднести національний прапор!

— Пластові прапори, почесть дай!

— На середньому машті поволі піднімавсь жовтоблакитний. Залунав пластовий гимн.

— Сідоголовий Отаман вступив на камінь:

— «Ген далеко у рідному краї були вже пластові зустрічі, був Писаний Камінь, і Бубнище, і Сокіл, і Добушанка, і...

— Думка полинула за словами і на мить здавалося, що це не чужина, не Карвендель чи Веттерштайн, а Говірля, Сивуля, Синяк....

Хто перший!?

І знову зароївся табір від пластунів та пластунок. Сьогодні йшло вже все куди легше при будові шатер. Плахти повисихали і легко давались натягати. Команданти підтаборів, паланкові і зв'язкові доглядали праці і давали потрібні вказівки. Особливо поважні і скупчені були курінні, що відповідали за плян розміщення свого табору, за побудову шатер, за їх прикрашення, ну й за зварення обіду — першого таборового обіду.

Ще не вспіли відпочити після смачного обіду, коли в паланках озвалися свистки на збірку до теренових гор. Збирались нервово з блиском непевности в очах: Хто переможе?! Були й такі, що в останній хвилині зневірились у свої сили і до змагань не стали. Але коли вже частини відійшли, тоді раптом збудився жаль за можливими осягами: — Люська, ходім таки — і побігли. Але вже було за пізно. Гурток вертався до табору хильцем засоромлений прибитий.

А тимчасом на «трасі» живо бились сотки молодечих сердець. Кожний хотів бути першим, кожна виконувала завдання не для себе, а для гуртка. Одиниця зникла, народилась спільнота, і для неї треба було зробити все, що мож-

У таборі водяників (фото М. Загайкевич)

ливе, навіть з найбільшим зусиллям: пластовий біг з повним мандрівним вирядом, сиґналізувати «морзеткою» українські та англійські тексти, поборювати такі перешкоди як вилаз по шнурі на дерево і т. д.

Час швидко летів. Не зчулись, як на небі з'явились знову хмари і сипнув знову короткий, але густий дощ. Та тепер на нього ніхто не звертав уваги. Важніша річ — мета. І до неї дійшли, одні скоріше, другі пізніше.

Вертались увечорі втомлені, з непевністю «хто виграв», але з почуттям виконаного обов'язку для спільноти — гуртка.

Подай скавтові руку!

Неділя взялась напричуд гарна. Поволі будився пластовий табір. Тут і там вже маленькі постаті збігали до річки митись, коли відізвався свисток обозної на вставання. Вмить цілий табір був на ногах. Одні взялись зразу до варення сніданку, другі порядкували в шатрах, треті гуртками робили коло шатер ранній прорух, інші пішли гуртками до річки купатись. І за півгодини в одному кутку табору залунала пластова молитва: Боже, вислухай благання...», за нею в другому, третьому. За кілька хвилин мелодія неслась по лісу, зливаючись в одну могутню ранню пісню Всевишньому.

Свисток обозних на збірку. Частина за частиною входять на площу. Найперше сеніори, дальше старше пластунство і юнацтво, а вкінці частини чужих скавтів — гостей. Уставляються в чотирокутник, чужинці на почесному місці. Посередині площі вівтар, а при ньому священики ще кінчать приготування до полевої Служби Божої. Входить Пластова Старшина і делеґати від українських установ.

Короткий наказ: наперед виступають пластові прапори і Богослужба починається. А вгорі плине золоте сонце і щедро обсипує своїми гарячими променями пластове братство. Ще кілька слів проповіді капеляна, кошового з Міттенвальду, і починається офіційна частина. Голова Краєвої Старшини вітає по українськи та англійськи чужих скавтів, командний писар відчитує привіти, які наспіли на Ю. С. В., а командант чужинецького табору зголошує стан скавтів-гостей.

— Наказ командантові зустрічі піднести національні прапори братів-скавтів.

...Похилились пластові знамена на знак пошани. До машту підходять один за одним чужинецькі хоруржі і підтягають свої стяги: найперше білоруський, потім німецький, мадярський, литовський, польський. Лунають звуки національних гимнів цих народів, на маштах дружньо лопотять їхні стяги. А посередині український прапор пишається своїми гістьми... вперше в історії Пласту.

...Пластова Старшина та представники скавтів підходять до маштів. Починається дефіляда пластових частин. З розмахом переходять білоруські частини, по-військовому з державним прапором йдуть поляки, парадним військовим маршем маршують мадяри, а за ними лави нашого пластового братства: Йдуть поколіннями: сеніори, старші пластуни, юнаки і новаки. Горді погляди у довкілля. Народу зібралось багато, оплескам немає кінця. Піднімається пластова пісня, провожаючи колону за колоною і затихає аж у лісі.

Гостям раді.

Згідно з пластовою традицією неділя в пластовому таборі є днем гостей. Ото ж і на зустрічі в Міттенвальді відкрито в неділю табір для всіх цивілів. Користаючи з цього йдемо просто з площі туди.

Наліво від шоси, дещо на горбочку вже здалеку видніють великі шатра — це Команда зустрічі. Та заки дійдеш туди, мусиш пройти повз шатро служби безпеки, яка тільки сьогодні тебе туди впустить, в інші дні, хто не в односторю, до табору ніяк не дістанеться. В окремому шатрі недалеко Команди приміщена радіовисильня, якою можна кожночасно за згодою команди подати потрібне оголошення чи комунікат. Дальше двома великими шатрами «розсілась» кооператива «Пласт» і торгує ювілейними відзнаками, пластовими журналами, картками, шапками, марками, фотографіями, навіть дрібничками з ґалянтерії. Очевидно тут такий натовп, що годі ближче підійти навіть репортерам. Наліво звідси шатра Краєвої Старшини, а дальше за ними підтабори: дівочий по лівій стороні дороги та хлоп'ячий по правій. Ще дальше за дівочим підтабором примістивсь чужинецький підтабір. Різної величини, форми і барви шатра виглядають як будки з карт: одні високі стіжковаті, другі присадкуваті ромбоваті, інші низенькі трикутні, ніби грибики присіли до землі. А всі вони то ярко жовті, то білі, то чорні, то зелені. Біля кожного з них крутяться маленькі постаті, наче мурашки коло свого муравлища.

І її лист піде таборовою поштою

Тут і там присіли до гурту мати чи батько і зі здивуванням подивляють зарадність своїх найближчих. Ненадійно свисток: це чергові скликують на збірку, бо починаються теренові змагання з чужими скавтами та міжгурткові змагання у співі і танку. Одночасно радіо повідомляє, що о 15 год відбудеться відкриття пластової виставки.

Пластова муза.

Сьогодні зранку, коли ми йшли на площу, завважили коло неї три великі шатра. В цій саме хвилині пройшло біля них кілька сеніорок з великими валізами, а потім зникли і ніхто не знав, де вони поділись. Щойно радіо зрадило місце їх побуту.

Сходимо залізною кладкою через річку на площу. Тут починають сходитись на змагання пластові частини. Минаємо їх і заходимо до першого шатра. Великий напис: «Авґсбурґ». Входимо: довкруги на столах порозкладані вироби зі шкіри: гуцульські пояси, різної величини, стягачі до пл. хусток, нотеси і нотесики, маленькі торбинки — все цяцьковане бляшками, ляльки в реґіональних строях, модель подільської хати, пластові фото, при вході великий образ св. Юрія, патрона пласту. Всі ці праці виконали пластуни.

В шатрі напроти прегарні збірки вишивок з різних околиць української території. Є тут і чудова борщівська блюзка, і яворівський ручник, і гуцульська скатерть, і різьблені гуцульські касетки, і шахи в українськім стилі.

Третє шатро виповнене вщерть дрібними Джемборівськими експонатами, що їх виконали працьовиті руки пластунок. Це невеличкі полотняні вишивані таблетки, закладки до книжок, подушечки на голки, альбомики, рямці на мапки України, шовкові хустинки, лялечки в реґіональних строях, мальовані на дереві і витинані. Гарненько уложені за пластовими осередками дають знаменитий перегляд праці поодиноких гуртків. Отже ж тут чи не на першому місці треба б поставити: Берхтесґаден, Бад Верісгофен, Байройт. Дальше бачимо трикотарські вироби пластунок з Берхтесґадену і дуже гарні пластові книги Коша з Міттенвальду, оправлені в полотно, чудово мальовані, і ще цікавіше писані.

Годі відірвати очі від гри й багатства барв, коли чуємо на площі музику. Це починаються масові вправи пластунів і пластунок «Гей у лузі». Опісля точка за точкою інші народні танці. Танцює нараз кілька груп, одні в народніх строях, інші в пластових, барви так і б'ють в очі, не знати, на чому зупинити очі. Йде «Аркан», «Катерина», «Чумак», «Козак» і багато інших. Отак сидиш і не надивишся!

— А хто їх цих танців вивчив, хто уложив «Гей у лузі» — кидає хтось з гурту. О, на те може дати відповідь сеніорка А. з Авґсбурґу, яка від двох місяців їздила по пластових осередках і навчала танків. А деякі танки як «Катерина» належать до програми пластової праці. Починає вечоріти. Пора вертатись додому, дещо перекусити, бо ввечорі весела ватра, треба обов'язково поглянути туди.

Пластовий гумор

На невеликій поляні під горою видніє висока ватра, довкруги неї збирається юнацтво. Дещо дальше під горою гості. Всі особливо цікаві на виступи чужинців.

(Докінчення на 8-ій стор.)

До нас шумить зелений бір . . .

(Докінчення)

Точно о 22 год. вистрілює ракета. Це знак, що ватра починається. За кілька хвилин високі стовпи білого диму знімаються з зеленого стіжка вгору, і тріщать передсмертною тривогою галузки чатиння. Дарма — всеодно впадуть жертвою всесилого вогню. А коли ясне полум'я тисячами іскор вибухає з вершка ватри, появляється на ватерній площі «лісовий чорт» С. з чортовим знаменем: дивно позакручуваною ломакою, і відкриває по-українськи й англійськи веселу ватру. В тій саме хвилині знову сальвами вистрілють ракети та різноколіровими кулями освітлюють довкілля. На площу вбігають зі сміхом «гуцули» та «гуцулки» та танцюють свій прегарний танок. А опісля німецькі скавти показують живе авто, у якому то мотор псується, то колесо «пускає», дальше мадяри виступають з паперовим хвостом, якого ніхто не може підпалити, бо його власник так зручно танцює чардаша, що свічці чи навіть смолоскипові його не досягнути. Щохвилини вибухи сміху заколочують спокій ночі, зривається з криком птаство і втікає в глиб лісу від «наїзників», і десь подальше гавкають залякані собаки. А тимчасом «публика» вже успокоїлась. На площу виступають польські скавти в національних строях, співають сумовиту пісню про вітчизну і потім танцюють «Краковяка». Білорусини рецитують при супроводі співу поеми, і знову наші пластуни співають пісень і танцюють народні танки.

— Короткий свисток. Всі встають (ох, як затерпли ноги) і, пов'язавшись по-пластовому руками, починають «Ніч вже йде» — спершу голосно, дедалі все тихіше, тихіше. Співають, похитуючись то в одну, то в другу сторону, аж пісня затихає. Догаряє і ватра.

З пластовим вогнем

Пластова зустріч добігає кінця. В понеділок, після Богослужби відбувається прощання чужинців та стягнення їхніх національних прапорів.

Після обіду відбуваються ще міжгурткові змагання у співі і одночасно комісійна оцінка шатер до змагання у таборництві. Ще збираються на сходини сеніори, фотографуються на «прощання»і радять щось завзято. Під вечір ненадійно починає падати густий дощ і затурбовує команду, яка приготовляє прощальну ватру.

— А ну ж ще не перестане падати і що буде? —

Але дощ настав, тільки похолодніло і небо затяглось хмарами. Всежтаки лунає свисток до збірки на ватру. Сьогодні відбувається вона на площі біля маштів. Посередині ніби велика зелена куля стоїть ватра, довкруги в чотирокутнику пластова братія. Ще не зовсім посутеніло, як відізвавсь голос сурми. Ряди заніміли. Всі три пластові покоління: сеніори, ст. пластуни, юнаки і новаки приступили до підпалення ватри.

А коли ясне полум'я знялось угору, сурмач затрубів удруге:

— Я кличу сьогодні на Велику Пластову Раду всіх тих, що не могли засісти разом з нами до ватри, залишаючись далеко на розлогих полях України, чи у диких сибірських тайґах і степах.

— І ще втретє сурма: «Я кличу сьогодні на Раду всіх тих, що покинули наші ряди, зложивши свої молоді голови на полі бою, чи погинувши в тюрмах і концентраційних таборах.»

Струнко!

Виходить з рядів пара пластунів, несучи в руках смерековий вінок і обійшовши площу, кидає його в огонь. І тільки глухо гудять по камені їхні кроки.

— Тиша!

Угорі вітер лопотить прапором, а нам здається, що це душі померлих злітаються на Раду.

— «Україно, моя Україно! — лунає ніжний голос молодої пластунки.

І пливуть слова за словами під звуки ґітари і каменем лягають на серце спогади про рідну хату, сади вишневі, вкриті збіжжям поля, зелені ліси Чорногори...

«Гей, гей, руська земле, ти вже за горою!»

І ще пісня знімається про героїв.

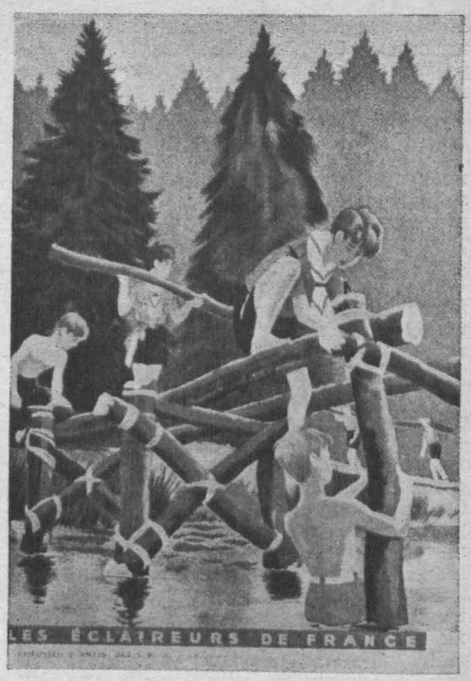

Листівка видана французькими скавтами, з приводу Джемборі 1947

І ще плинуть спогади командантки про 1930, 1939, 1944 роки... Слухайте юнаки цієї пластової казки, вона ще не стара, для нас була вона ще дійсністю, але для вас є тільки казкою, як і казкою залишився Космач, Говірля, Сокіл і Львів... Слухайте її уважно і передайте грядучим поколінням. Скажіть їм, як років тому тридцятьп'ять невеликий гурт фанатиків починав пластову роботу, скажіть їм, яких ударів дізнавали вони на своїй дорозі, однак все з ясною думкою йшли вперед і дійшли аж сюди. І тут на чужині ще раз згуртували вони біля себе молодь, яка ось тут сьогодні зібралась на Ватру Великої Ради. До ватри підкидують дров. На трибуну виходить Голова Краєвої Старшини:

— При ватрі засідали до ради княжі дружинники, при ватрі радило козацтво, січові стрільці, при ватрі рішали важні справи їхні наслідники — при ватрі засідаємо і ми пластове братство. Але ж сьогодні в нас не звичайна пластова ватра, сьогодні в нас Велика Пластова Рада, до якої засіли не тільки ми, тут приявні, але й всі ті, що тільки духом з нами. А засіли ми в час, коли український народ став знову на закруті. Мабуть незадовго прийдеться нам розійтись, то ж пам'ятайте про цю ватру, зачерпніть з неї вогню, щоб він спаяв нас всіх в одну родину, яка куди б не кинула її доля, не розсипалась, мала завжди почуття спільноти з тими всіма, що тут приявні, і з тими всіми, що з нами тільки духом. І підступає Голова Краєвої Старшини зі смолоскипом до вогнища і запалює його.

І один за одним підходять до нього юнаки і він роздає їм пластовий вогонь.

А за декілька хвилин довкільні гори запалали святойванськими пластовими вогнями. Здавалось, що море вогню розлилось із невеличкої пластової ватри і запалило цілі простори.

А на площі догаряла пластова ватра. Ще знято національний прапор, ще відбулося заприсяження сеніорів і велика Рада закінчилась. Та не закінчилась пластова містерія. Бо о півночі зібрались на «фамілію» Лісові Чорти і підкинувши дров до ватри, радили і снували спогади аж до ранку. І відбували свою раду і «Червона Калина», і «Греблі»...

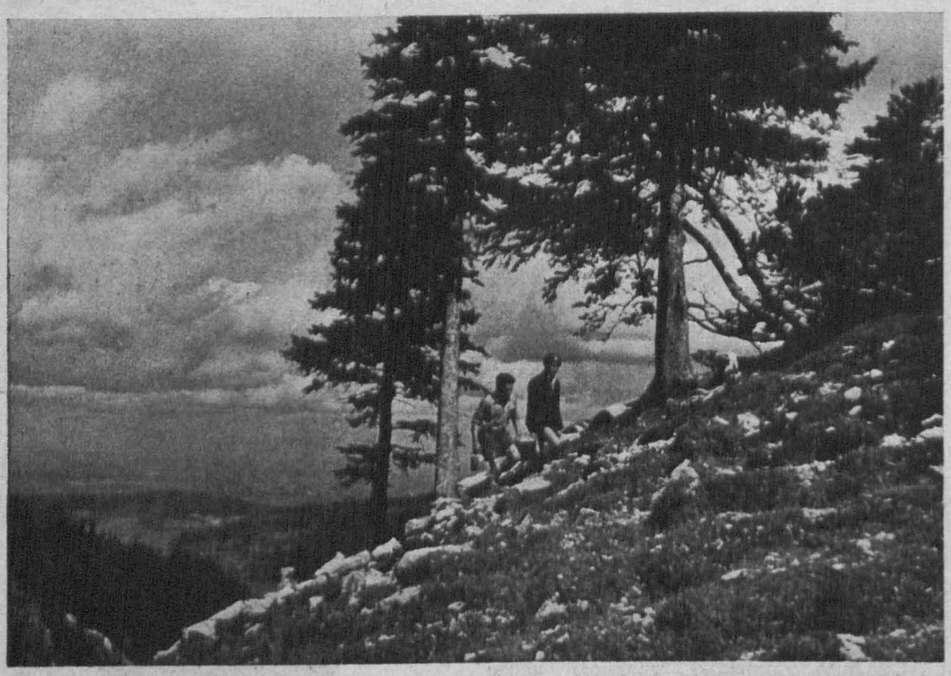

З водою до табору **(фото Р. Загайкевич)**

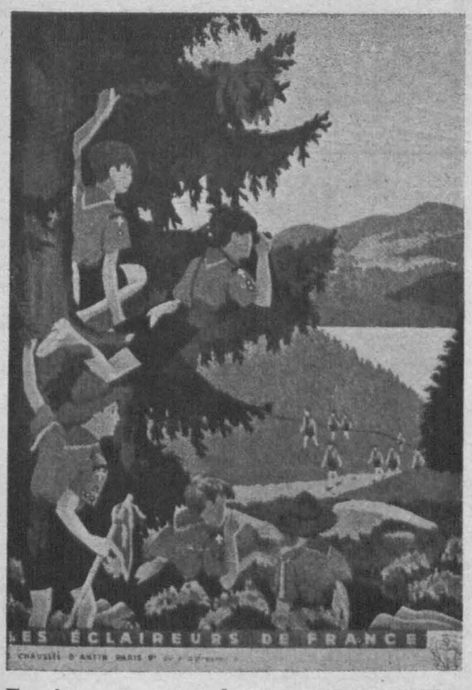

Листівка видана французькими скавтами, з приводу Джемборі 1947

Пісня Джемборі

Слова: Ґ. Тіссеран
Український переклад: В. Янів

Муз. Л. Ліебард

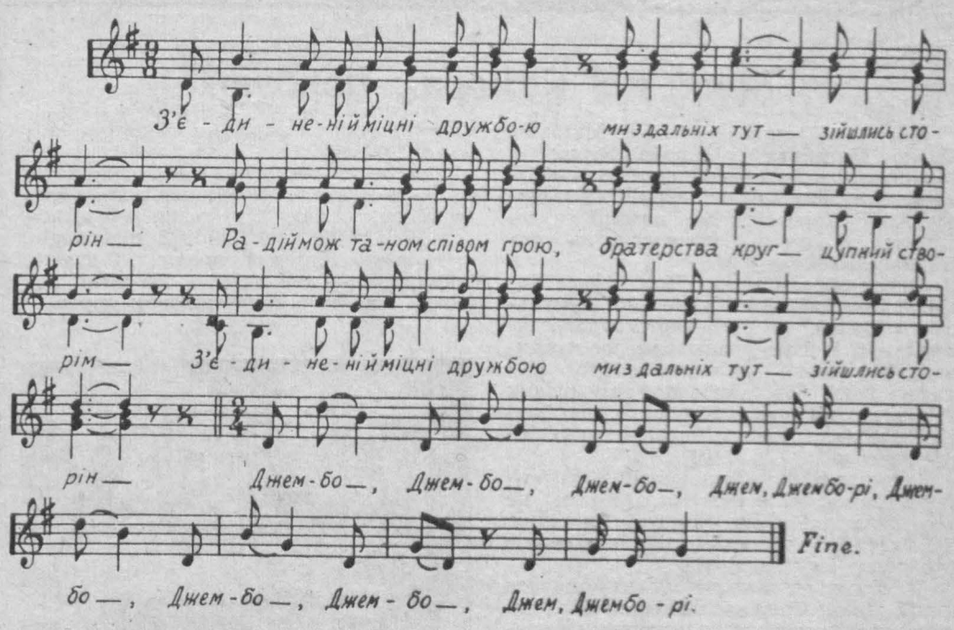

З'єдинені й міцні дружбою
Ми з дальніх тут зійшлись сторін,
Радіймо ж таном, співом, грою,
Братерства круг цупкий створім!

З'єдинені й міцні дружбою
Ми з дальніх тут зійшлись сторін!
Джембо-, джембо-, джембо-, джем,
[джемборі!
Джембо-, джембо-, джембо-, джем,
[джемборі!

Якщо юнацтво скрізь у світі
Під прапор наш все стане враз,
У творчім мирі будем жити,
Настане скрізь щасливий час.

Якщо юнацтво скрізь у світі
Під прапор наш все стане враз!
Джембо-, джембо-, джембо-, джем,
[джемборі!
Джембо-, джембо-, джембо-, джем,
[джемборі!

З'єдинені во вік дружбою
Ми вернемось до наших хат
Із вірою в серцях палкою
В братерство й честь, в людство і лад!

З'єдинені во вік дружбою
Ми вернемось до наших хат!
Джембо-, джембо-, джембо-, джем,
[джемборі!
Джембо-, джембо-, джембо-, джем,
[джемборі!

Богдан Кравців

Кораблі

Вже сирени на од'їзд гучний затрубіли:
— Золотий, буйний стяг піднесіте!
Б'ється серце і рветься у парусах білих,
Як вітер . . .

— Хто сказав, що залізні оці кораблі
Це не наші човни паперові.
Ті колишні, що їх ми зряжали малі
На потоки під бурю і повінь!

Ті колишні, що з сіл ми проводили їх
Молоді, повні віри, невтомні
В буйний світ образів, в неодкриті краї,
На далекі моря невідомі!

— Хто говорить, що мрії не сповнились
[смілі:
Наша фльота іде в океани!
Б'ється серце і рветься у парусах білих
В незнане.

(Із збірки «Дорога», Львів, 1929)

Мавка

Ми хочемо

Жити, тільки жити, більш нічого,
Жити серед сонця, бур, вогнів,
Кинуть силу жару молодого.
Із душі в понуру сірість днів.

Жити, та не нидіти, не мріять,
Йти з вітрами у шалений тан,
Холод у серця палкі посіять,
Щоб спиняти вміли гураґан.

Кров вогнем пекучим запалити,
Щоб палала блискавкою грудь,
Щоб душа навчилася, любити
Життєву важку тернисту путь.

З муки, туги, пристрасти і болю
Викути пружні мов сталь щити,
І мов криця виплекати волю,
Щоб дійти до ясної мети.

В мандрівку... **(фото Р. Загайкевич)**

Із мандрівок по Рідному Краю

І. Б.

Бенкет в коморах Довбуша

Гурток пластунів — Іван Мигович, Павло Малецький, Микола Угрин та Михайло Сорохан — рішили ми вибратися колись в глибокі гори Гуцульщини. Хотіли провести там вакації та добитися до самого серця гуцульських Карпат Жабйого.

Шлях обрали ми на Коломию й Косів. В Коломиї ж існував тоді Гуцульський Музей, що його варто було оглянути, а в Косові працювала кооператива „Гуцульське мистецтво". Крім того наслухались ми оповідань про різних звірів, що живуть в Карпатах, про „вуйка", диків, вовків, оленів та всяку іншу дичину.

Оглянувши коломийський гуцульський музей, подалися ми в Косів, де заопікувалися нами тамошні пластуни. За пластовим звичаєм подбали для нас про теплу їжу та нічліг.

В Косові вирішили ми залишитися цілий день. Спершу відвідали ми там різьбарську робітню та школу, що працювала під проводом відомого гуцульського різбара Шкрібляка. В окремій кімнаті були розміщені архитвори гуцульської різьби від найдавніших часів. Потім оглянули ми наші тодішні найкращі фабрики килимів „Гуцульське мистецтво" та „Гуцульщину".

З Косова подалися ми на Жаб'є. По дорозі зупинилися в Криворівні й оглянули місця, де літом жили нераз українські письменники й діячі Іван Франко, Михайло Коцюбинський, Гнат Хоткевич, Шухевич, Крушельницький та інші. Про декого з них оповідав нам багато цікавого гуцул Драґанчук.

З Криворівні ще перед вечором вирушили ми до Жабйого. Там переночували і другого дня гуцульськими плаями і ґрунями вибралися в Синиці, де комори Довбуша.

В гуцульській робітні (фото: Архів БК)

Довбушеві комори — це наче хати, тесані з каменю. Збереглися вони гарно до наших днів. Тут мали сходитися опришки після своїх виправ та походів.

Навколо чудовий праліс. Смереки, ялиці, бук — усе всуміш. На землі повалені пні старезних, вікових дерев.

Гуцульські музики (фото: Архів БК.)

Раптом стрепенулися ми. Звідкілясь, наче з-під землі, вийшла якась ватага. Ішли люди з крісами, через плече звисали порохівниці. В декого ще й роги. Із собою волікли вони вбитого дика, достоменно такого, як на картинах. Далі волікли вони оленя й серну, несли зайців та всяку іншу мисливську добич.

В першій хвилині ми злякалися. Думали — ватага опришків! Коли ж вони наблизилися, побачили ми, що це гуцули-мисливці вертаються з полювання. За Довбушівським звичаєм сходилися вони в коморах Довбуша на бенкетування.

Дивуємося дуже, а Микола Угрин каже: «Такого в житті я ще не бачив.» На те один з мисливих гуцулів озивається: «Ідіть ближче, то уздрите!»

Підходимо й оглядаємо гуцулів. Кожен з них у гуцульській крисані, вишиваній сорочці, в киптарі, в чорних штанях і постолах. В кожного через плечі тайстра й порохівниця. Рушниці — за звичаєм опришківським — держали в руках.

З'явилася й дружина провідника ватаги — Параня Кивелюк. З нею ще кілька жінок. Приїхали верхи на конях з обідом для цілої ватаги мисливців.

Параня застелила стола, що його зробили мисливі із смерічок. Найстарший віком Остап Кіндрачук запросив сідати.

Засіли по старшині, запросили й нас — пластунів. Параня подала голубці, студенець, а там і печеню із заяця. Гуцули не забули і про чарку. Але ж від частування горілкою ми відмовилися.

Після обіду почали грати скрипки й цимбали. Гуцули стали танцювати «гуцулки» — живо, з темпераментом давніх, «забутих предків».

Відбувши такий своєрідний бенкет в коморах Довбуша, ми попрощалися з гостинними мисливими і помандрували через Ворохту на Станиславів.

Р. Кедро

Згадаймо друзі . . .

(Уривок з поеми «Скобине гніздо»)

Згадаймо, друзі, ті роки колишні,
Як ми — ще кучеряві й молоді —
Ходили в наші гори горді й пишні,
Гніздилися у Скобинім Гнізді,
Як нам в садах ще квітли рідні вишні
І море до колін було в біді,
Як ватру ми розводили до смерку,
Як на Говірлю нас водив Северко.

Згадаймо, друзі, давні ті хвилини,
Як вогнище палало в темну ніч,
Кругом дрімали гори чорносині,
І небо ссяло блиском срібних свіч,
Дзвонило чуркало в глухій долині
І полонинський легіт плив до віч,
А ми посеред полум'я і диму —
Співали нашу любу «Верховину».

Води чимало потекло у море
І відгули ті золоті часи,
І тільки згадка шепотом говорить
Про гай в намисті срібної роси,
Про сонні води, світлоокі зорі,
Далекі гори та шумні ліси, —
І в серці будяться солодкі луни
Про незабутні літа наші юні.

Ми мали прапор, мали світлу мрію,
За мрією ми вирушили в світ.
Над Дикими Полями вихор виє,
Зелена рута клонить жовтий цвіт.
Хто буйну й дику силу одоліє?
А ми несли великий заповіт:
Краса і сила, бистрість, обережність,
А над усім був Бог — свята конечність.

І Україна — так! Хіба ж могло
Інакше бути? Ми про це мовчали.
Цим все горіло, квітло і жило,
Про це нам вітер і серця співали.
А світ кипів — розбурхане живло,
І змішані були усі начала.
Здобичників ватага молода —
Так ми пішли в Карпати і в життя.

Р. Завадович

Далекий вечір

Сідає сонце за стрункі тополі,
Горить вогнем прозоросиній став,
Повзе туман покосами по полі
І підіймає пахощі отав.

Надходить ніч... Її чернечі шати
Витрушують із складок пітьми пил,
Та й іскри зір, мов приск пригаслих ватер,
Роздмухує таємний помах крил.

Такий колись був вечір там — далеко,
В країні тій, найкращій на землі,
Де день прощають клекотом лелеки
І будять місяць співом солов'ї.

Горіть, палайте, віковічні зорі,
Над рівнявою голубих степів,
Куди душа крізь далі неозорі
Несе у ніч терпкої туги спів.

Для домівки й табору

Матеріял:

Передовсім кругляки, старі скриньки, дошки без вартости куплені за невеличку ціну в тартаку, або у столяря.

Збирайте старі, поламані пластові палиці. Купіть цвяхи, шрубки. Розмонтуйте старанно будьякі скриньки, розбиваючи їх молотком, лиш осторожно, щоб дошки не розколювалися. Щипцями повиймайте старанно усі цвяхи. Підшукайте трохи кругляків, кривих,

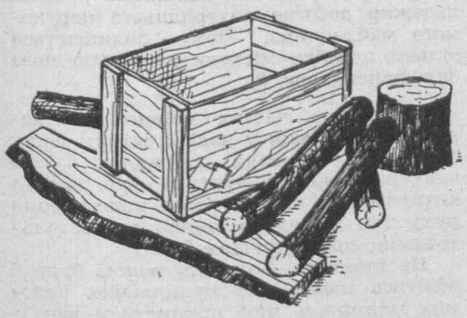

або таких, що з них облетіла кора. Очистіть їх та постинайте докладно зле зрізані галузки.

Гурток, який диспонує певною сумою грошей у своїй касі, може собі купити дерево. Але теж гурток, що не

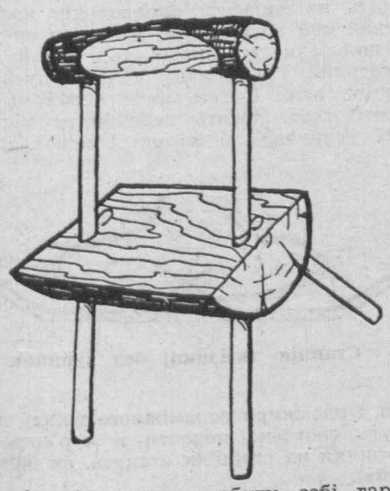

має фондів, може зробити собі гарні меблі для свого кутка.

Приладдя:

Молот, щипці, пила, англійський ключ, сокирка, молоток, сверлик до дерева, пильник, шницерський ніж, т. зв. «ґляспапір», гибель (необов'язково). Цього приладдя вистане, щоб лиш було доброякісне. Постарайтеся про важкий молот, нагострену пилу, сильні щипці.

Крісла:

Модель (як рис-ки) можна виконати із кругляків прорізом 8 до 10 см., або із старих пластових палиць. Якщо їх немає, то можна вжити простих гілок, прорізом 3 см., що з них ми зняли кору і вигладили їх ножиком.

При виконанні, треба вважати, щоб не вижолоблювати дір надто близько краю кругляка, бо тоді він може розколотися. Решту докомплетовуємо із пасків тканини, сильно прикріпленої малими цвяшками.

Модель другого крісла: Це просто досить грубий пень, розрізаний надвоє. Потім він ще вигиблюваний і вигладжений «скляним папером».

Для спинки крісла беремо легко вгнутий круглячок і виструґуємо у ньому ще вглиблення для плечей.

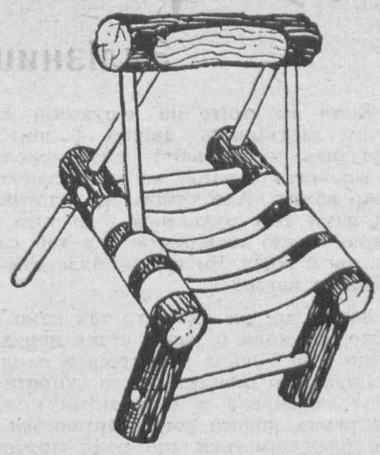

Фотелі: Модель фотеля, що тут показаний, є досить тяжкий до виробу

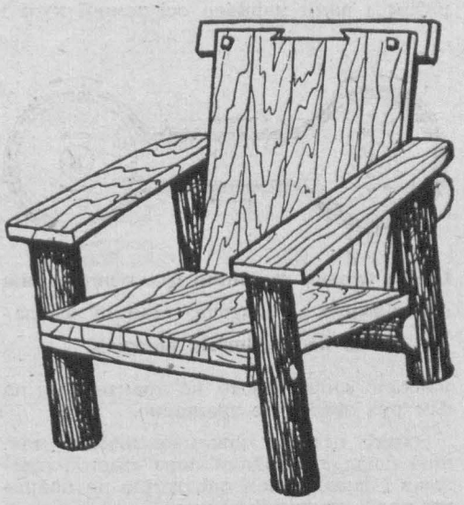

Поскільки це можливо, треба старатися зробити його не надто важким. Сидження із дошки пришрубоване до спинки під прямим кутом. Це треба зробити дуже солідно, прикріплюючи ще, коли цього потрібно, угольницю для зміцнення. Всю частину із дошок виготовляємо осібно від решти і вона спирається на трьох поперечках від переду і заду.

Другий модель побудований на засаді «лежака».

Всі ці крісла вимагають дуже порядного викінчення. Кору, де вона починається відривати, треба прибити маленькими цвяшками. Всі білі частини

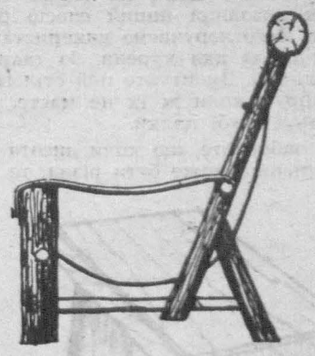

дерева, що їх можемо потім політерувати, вигладити «скляним папером». Вибирайте тканину в одній барві, напр.,

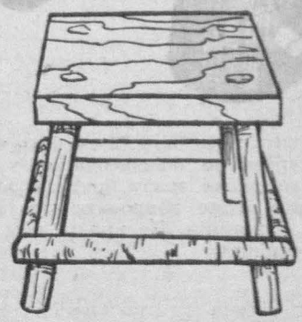

1

ясно брунатну. Доповнюйте крісла подушками або баранячою шкірою.

Стіл (внизу стор.): Цей стіл можна виконати в розмірах потрібної для гуртка, 1.70 м. на 0,80 м., або теж для куріня, 2 м. на 1.20 м. Він мусить бути масивний,

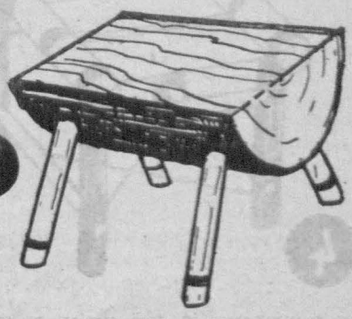

2

щоб його можна було теж уживати при всякому майструванні. Тут вживаємо грубих дощок, хоч неконечно гарних, бо, коли треба, можна їх прикрити зверху скатертю для кращого вигляду.

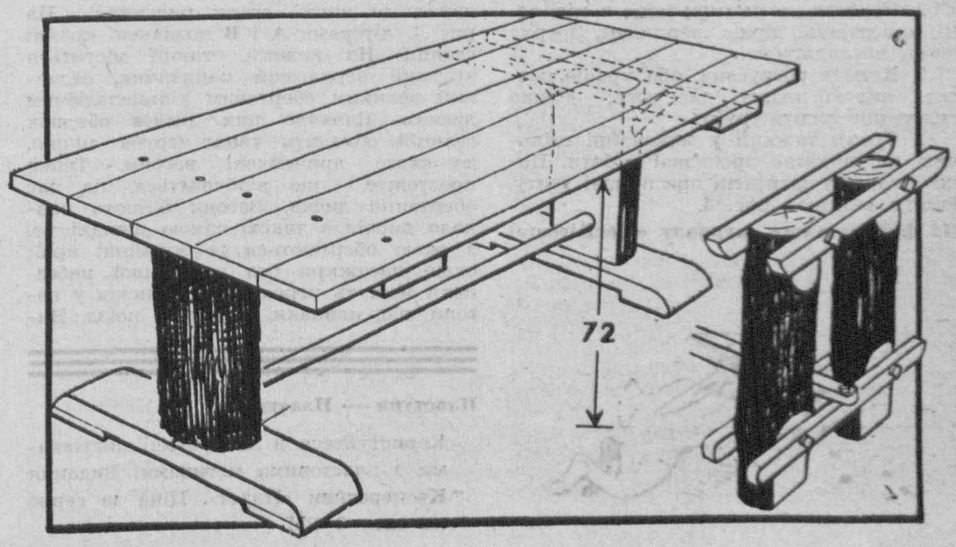

Ноги зроблені із колоди розрізаної надвоє. Для того мусимо позичити собі ручну пилку. Коли не маємо колоди, то тут вказаний інший спосіб роблення ніг. Його поручаємо використати при роботі стола для куреня, бо такий стіл триваліший. Змонтуйте цей стіл при помочі шруб, коли ж їх не маєте, то вистануть і грубі цвяхи.

Не забувайте, що коли висота крісла чи стільчика може бути різна, то висота

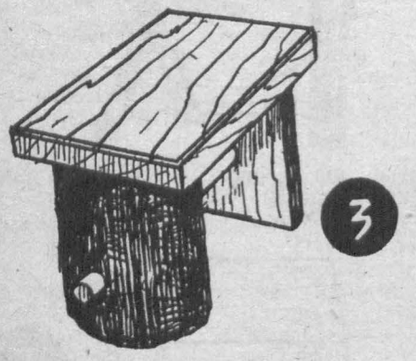

стола мусить бути біля 72 см. Розуміється, що гурток не заавансований у майстерстві не може зразу братися до цієї роботи, або може попросити про поміч старших пластунів. Це краще чим знищити матеріял.

*

А тут кілька стільчиків і два крісла, що займають відносно мало місця у тісній домівці:

1. Беремо досить грубу дошку і від-

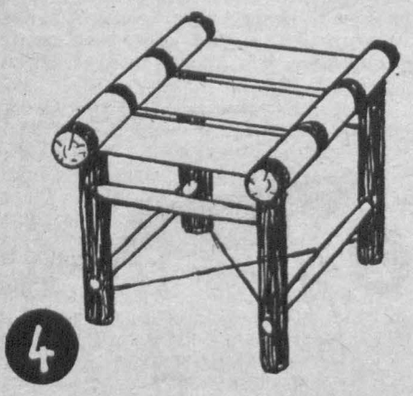

разу вирізуємо із неї вісім стільчиків для цілого гуртка. Сверликом робимо дірку і вкручуємо в них ноги, уміцнюємо їх рамою із дерева, що з нього ми не здійняли кори (диви рисунок). Це зовсім легко зробити.

2. Укріплюємо чотири ноги в півклеці, вивертівши дірки сверликом. Зверху добре вигладжуємо.

3. Колода розрубана, або краще розтята пилою надвоє, дає ноги; дошка сидження досить груба.

4. Трохи тяжкий у виконанні стільчик, що вимагає прецизної роботи. Пояси тканини натягнені при помочі дроту. Решту вияснює рис. 4.

(Із французького журналу «L'eclaireur»)

Для розваги і науки

Залізниця без зупинок

Коли ви стоїте на нерухомій плятформі залізничого двірця і повз неї проїздить кур'єрський поїзд (експрес), то вскочити в вагон на ходу, звичайно, дуже важко. Але уявіть, що плятформа під вами теж рухається і до того ж з такою самою швидкістю і в той самий бік, що й поїзд. Чи трудно буде вам тоді увійти в вагон?

Зовсім ні: ви ввійдете так само спокійно, як коли б вагон стояв нерухомо. Якщо і ви і поїзд рухаєтеся в один бік з однаковою швидкістю, то супроти вас поїзд перебуває в цілковитому спокої. Щоправда, колеса його обертаються, але вам здаватиметься, що вони крутяться на місці. Власне кажучи, і всі ті предмети, які ми звичайно вважаємо за нерухомі, — наприклад, поїзд, що стоїть коло залізничого двірця, — рухаються разом з вами навколо осі земної кулі і

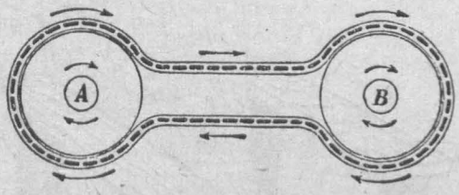

Схема будови залізниці без зупинок між станціями А і В. Будову станцій показано на дальшому рисунку.

навколо сонця; проте, на практиці ми на цей рух зовсім не зважаємо.

Отже цілком можливо зробити так, щоб поїзд, проходячи повз станції, приймав і висаджував пасажирів на повному ходу, не зупиняючись.

Такі пристосовання роблять часто на виставках, щоб дати публіці змогу швидко і зручно оглядати експонати, розкидані на великому просторі. Крайні пункти виставкової площі з'єднуються — наче безконечною стрічкою — з залізницею; пасажири можуть кожної хвилини і в усякому місці входити в вагони і виходити з них на повному ходу поїзду.

Цю цікаву злагоду показано на доданих до нашої статті рисунках. На рис. 1. літерами **А** і **В** позначені крайні станції. На кожній станції міститься круглий нерухомий майданчик, оточений великим обертовим кільцеподібним диском. Навколо цих дисків обидвох станцій обходить канат (груба линва), до якого причеплені вагони. Тепер простежте, що відбувається під час обертання диска. Вагони бігають навколо дисків з такою самою швидкістю, з якою обертаються їх зовнішні краї; отже пасажири без найменшої небезпеки можуть переходити з дисків у вагони або, навпаки, покидати поїзд. Вийшовши з вагону, пасажир іде обертовим диском до центра кола, аж поки дійде до нерухомого майданчика; а перейти з внутрішнього краю рухомого диска на нерухомий майданчик вже не трудно, бо тут при малому радіюсі кола дуже мала й колова швидкість [1]). Коли пасажир досягне внутрішнього нерухомого майданчика, йому залишається тільки перейти містком на землю поза залізницею (рис. 2).

Відсутність частих зупинок дає величезний виграш у часі й затраті сили. У міських трамваях, наприклад, багато часу і майже дві третини всієї енерґії витрачається на поступове прискорення руху при відході із станції та на гальмування при зупинках. [2])

На станціях залізниць можна було б обійтись навіть без спеціяльних рухомих плятформ, щоб приймати й висаджувати пасажирів на повному ходу поїзду. Уявіть, що повз звичайну нерухому станцію пролітає кур'єрський поїзд; ми хочемо, щоб він, не зупиняючися, прийняв тут нових пасажирів. Нехай же ці пасажири займуть покищо місця в іншому поїзді, який стоїть на запасній паралельній колії і нехай цей поїзд почне рухатися вперед, розвиваючи ту швидкість, що й кур'єрський, Тоді обидва поїзди будуть іти рядом, вони будуть наче нерухомі супроти себе: досить перекинути містки, які з'єднували б вагони обидвох поїз-

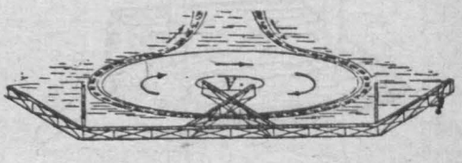

Станція залізниці без зупинок

дів, і пасажири допоміжного поїзду зможуть спокійно перейти в кур'єрський. Зупинки на станціях стануть, як бачите, зайві.

Така теорія. Здійснення цього проєкту на практиці, очевидно, дуже клопітне. Але з 1924 року висловлений проєкт здійснено в Америці і саме в тому вигляді, в якому він оце викладений: на залізничих станціях роблять паралельну колію на 1—2 км завдовжки, якою ходять трамвайні вагони, що приймають і висаджують пасажирів кур'єрського поїзду на повному ходу.

(Із книжки «Цікава фізика», К. О. 1935.)

---

[1]) Легко зрозуміти, що точки внутрішнього краю рухаються багато повільніше, ніж точки зовнішнього краю, бо за той самий час описують багато менший коловий шлях.

[2]) Втрати енерґії на гальмування можна уникнути, якщо при гальмуванні переключати електромотори вагона так, щоб вони працювали вже як динамомашини, повертаючи струм у сіть. До цієї війни в одному із передмість Берліна Шарлоттенбурзі вдалося зменшити завдяки цьому витрату енерґії для трамвайного руху на 30%.

Пластуни — Пластунки!

Користуйтеся в листуванні листівками з пластовими мотивами! Видання Кооперативи «Пласт». Ціна за серію (12 шт.) 3 РМ.

Два дні в чужинецькому таборі на Ю.С.В.

Нас кількоро старших пластунів призначили грати ролю «опікунів» в чужинецькім таборі на Ювілейнім Святі Весни. Вже в суботу застали ми деякі чужинецькі частини, що розтаборилися на призначенім для них місці над берогом Ізари та невеличкого потока.

На лівому крилі розіпняли свої шатра мадяри. Недалеко полева кухня з «журавлем» та багато інших практичних уладжень (як на їдунки, на ручники і т. п.). Під тим оглядом мадяри здається найбільш помислові в цілім чужинецькім таборі. На малім підвищенні машт на прапор, а внизу мадярський герб з короною святого Стефана.

Трохи далі на право шатра німецьких «пфадфіндер»-ів. Наші пластуни крутяться навколо цих дивно малих шатер і дивуються: «І як там один з другим влізеться?» Найбільше зацікавлення викликує шатро розбите на узбіччі горбка. Німці пояснюють, що воно на те, щоб як падає дощ, вода добре спливала. (Виказалося воно мабуть не дуже практичне, бо другого дня, саме по сильнім дощі. дивоглядного шатра не стало). В затишнім куточку над стрімким берегом розтаборилося 5 литовців. Вони огородили свої два шатра зеленим плотом і посередині висипали з камінчиків і піску пластову лілею.

Білоруські юнаки вже вспіли також розбити свої шатра, але прикрашенням табору не цікавилися.

* * *

Внеділю вранці появляються перші групи чужинок. Перші вмашеровують білорусинки, всі в голубих одностроях з ясно-зеленими хустинками. На призначеному місці кілька наших юнаків помагає їм піднести важку американську цельту. Небаром усе готове і на шатрі має ясно-зелене гурткове знам'я. Розпитуємо звідкіля ця група. Круглолиця, все усміхнена гурткова пояснює що вони аж з англійської зони, та що всі досить потомлені.

Зчерги вмашеровують рівними трійками польські «гарцежи» і «гарцеркі» (Перша трійка-хорунжі з шарфами на грудях несуть прапор). Показуємо їм призначене на табор місце. Скоро будують 2 шатра і колибу на вівтар.

* * *

10-та година. Частини обзнайомленні вже з програмою Свята, відходять на Службу Божу. Одні поляки слухають ще коло свого табору латинського Богослуження. Після проповіді — кілька пісень і вони відходять.

Виходжу на беріг Ізари. По другім боці в долині тисячна маса пластунів у непорушних рядах. Посередині чужинці.

Служба Божа скінчилася. Крізь шум ріки долітають до мене уривки промов-відкриття. Далі бачу, як на маштах поруч нашого прапору знімаються прапори: білоруський, литовський, мадярський, польський...

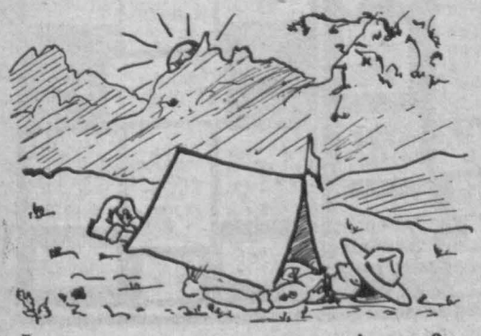

...І як там один з другим влізеться?...

Ідемо з групою чужинців оглядати виставку. Проводимо їх, пояснюємо як хто вміє. Білорусини захоплюються кожною дрібничкою, німці дивляться на все, як на щось дуже екзотичного, поляки проходять мимо, а з їх лиць важко щось вичитати, а мадяри торкають всього недовірчиво пальцями: «І це дійсно ручна робота?»

* * *

В таборі знову повно гамору. Найбільше руху коло кухонь і казанів. Мадярський кухар святочно наливає до їдунок густої зупи й обганяється час дочасу великим ополонником від настирливих хлопців. Німці розпучливо стараються роздмухати вогонь великим пластовим капелюхом. Подібні сцени і коло інших шатер.

Й обганяється час-до-часу ополоником...

* * *

По обіді чужинці розходяться по таборі: «Облягають» кіоски кооперативи «Пласт» і відходять відти обвішані різними відзнаками. З черги українські пластуни шукають в чужинецькому таборі кандидатів на «обмін». Пластунки бігають з пам'ятничками, всміхаються до чужинців, просять щось вписати на пам'ятника, але конечно в своїй мові. У мадярів ціле «Шрайббюро» й «Іберзецунґсбюро», гамір, сміх — кожний хоче вписати щось дуже поетичного, Гурткового литовської групи вже рука зболіла, а наші пластунки кого, як кого, але його не оминають: «Він має такі гарні сині очі і намагається навіть говорити по українськи!»

Нав'язуються приязні розмови: «А звідки?» «Кілько вас»? «Як давно в Пласті?» «Чи в вас скавтський рух був завжди дозволений?» і т. д. Пополудні наші пластуни запрошують чужинецькі групи до участи в тереновім змагу. Чужинці радяться, важать свої сили. Перші рішаються білорусини, висилають одну групу дівчат, одну хлопців. Синьоока гурткова дає ще останні вказівки. Поляки висилають одну групу хлопців, дівчата не можуть рішитися. З мадярського табору виходять дві групи з завадиящько перекрученими «Гонведками» на «бакир». Бажаємо їм щасливої дороги.

* * *

В таборі знову тиша, тільки в поляків горячкова підготовка до попису на ватрі. Сидять кругом, співають, дириґент свариться, все йому недогода. Трохи далі одна з груп випробовує танки. Ми «опікуни» хвилево без роботи сидимо під шатром команди чуж. табору. До нас присідається смілива польська гурткова. Збирає від нас підписи у свій пам'ятник, вмішується сміливо в нашу розмову і вже сміється з нами як давно знайома. Хлопці діляться з нею десь роздобутим хлібом, а вона навіть не відмовляється. Все якесь таке самозрозуміле.

...Дрімає, завинувшись у коц, стійковий...

* * *

Западає сумерк. Табор відпочиває. Деякі чужинці, що поверталися з товариських змагань у відбиванці, відпочивають, поклавши ноги на пні сосон, інші сидять навкруги вогнищ, співають. Одні поляки далі вправляють невпинно танки, співи... Коло німецьких шатер найвеселіше. Йду туди. Якийсь смішака в широкім пластовім капелюсі виспівує під акомпаніямент гітари. Найближчі сусіди — мадяри присідаються до гурта. Всі беремося за руки і гойдаємося під такт. Німець починає рецитувати «Ді Ґльоке». Підперізується ручником, складає руки «так рецитує дівчинка», далі кладе руки на бедра, з сірника імітує монокель, робить грізну міну і кричить «ді ґльоке» — «це пруський офіцер» і. т. д. і т. д. Переходить з дотепу на дотеп, здається, що його запас ніколи не вичерпається. Ми заходимося від сміху.

Вже зовсім стемніло. Групи відходять на ватру. В таборі залишаються знову тільки стійки. Виходжу на беріг і бачу тільки здалека полум'я ватри. Жалкую, що не можу почути тих співів і побачити тих всіх танків, до яких чужинецькі групи так пильно підготовлялися.

* * *

На площі Служба Божа і спущення чужинецьких прапорів. Хорунжі знімають під звуки національних гимнів свої прапори. Найбільш звертають на себе увагу мадяри своїм парадним кроком.

І знову — на середущім машті тільки український прапор.

Чужинецькі скавти прощають нас теплими словами.

* * *

Опівночі по Великій Святочній Ватрі запрошуємо тих чужинців, що залишилися, на товариську ватру старших пластунів. Приходять тільки мадярські провідники груп і засідають з нами кругом вогнища.

Програма необдумана, невимушена — от, що нам на думку прийде. Співаємо раз ми, раз вони, мадяри виводять якийсь танок, ми з черги пописуємося «арканом». Далі вчимося «чардаша»: «раз, два, раз, два» зовсім не так важко! Даємо ще кілька маленьких скечів — кілька наших пластунок перекладають мадярам все на німецьке. В мадярів невичерпаний запас думок і жартів. Нав'язуємо товариські розмови, міняємося адресами, плянуємо листування. Ватра добігає кінця. Мадяри пропонують стрибати через вогонь — це має зміцнити наші товариські взаємини. Кожний бере одну пластунку за руку і скачуть через полум'я.

* * *

На сході вияснюється. Наші гості відходять на станцію — прощаємося з ними, як з добрими друзями. — **Лі** —

КУТОК ФІЛЯТЕЛІСТА

ПЛАСТОВІ ПОШТОВІ МАРКИ

Кооператива «Пласт» видала на доручення Головної Пластової Старшини поштові марки зприводу Ювілейного Свята Весни в Міттенвальді. Появилися вони двома серіями: перші чотири вартости (0.15, 0.30, 0.40, 0.60, 0.70, 0.80, 1.20, 1,25, 1.30, 1.50, 1.75, 2.00) з рисунками пластуна із прапорцем та ватрою і написом «Укр. Пласт» по українськи й англійськи. Друковані всі вони офсетом

на патентованому ґумованому папері кожна іншою барвою у форматі 3,5×4,5. Виконала їх друкарня Ноймайстера в Байройті в аркушах по 30 марок. Наклад кожної марки — 3.000 штук. Частина накладу недіркована.

Цими марками франковано листи й листівки у внутрішній пошті на Ювілейному Святі Весни у Міттенвальді в днях 5. до 7. липня 1947 і листи та картки висилані з Міттенвальду німецькою поштою. Останні були франковані теж і німецькими поштовими марками й опріч української печатки із написом «Міттенвальд — Ювілейне Свято Весни» мали ще й німецьку печатку з обрисом Карвенделю та скрипкою. Листи й картки, що йшли внутрішньою поштою в рямцях табору Ю. С. В. були перебивані тільки українською печаткою із датою даного дня. Невеликий запас цих пластових поштових марок має ще на складі Кооператива «Пласт» в Байройті.

ЮВІЛЕЙНІ МАРКИ УГА-УТГІ

З нагоди 25-ліття Української Господарської Академії, заснованої в 1922 р. в Подєбрадах в ЧСР, яка сьогодні під назвою Українського Технічно-Господарського Інституту (УТГІ) веде свою діяльність в Реґенсбурґу, вийшла серія марок, присвячених ювілеєві цієї нашої відомої й заслуженої установи. На першій, синьої барви марці, вартости 1 — організатор УГА покійний український діяч Микита Шаповал на фоні Праги, на двох других, червоної й темнобронзової барви марках, вартости 2 — катедра в німецькому місті Реґенсбурґ, де перебуває сьогодні УТГІ, на четвертій (перша зліва внизу), цегляс-

стої барви марці, вартости 10 — замок короля Юрія в Подєбрадах (ЧСР), де засновано колись УГА, на п'ятій, темнобронзової барви й вартости 5 — перший ректор УГА пок. проф. інж. І. Шовгенів на шостій й останній, цеглястої барви й вартости 3 марці — київська Могилянсько-Мазепинська Академія в добу гетьм. Івана Мазепи. Ціна цілої серії 25 німецьких марок.

ЯК ЗБЕРІГАТИ ПОШТОВІ МАРКИ?

Перед кількома десятиліттями, коли тільки починалося збирання марок, збирачі свої марки наліплювали в альбомах чи в збірниках і то нераз за допомогою клею чи синдетикону. Таким чином знищилося багато марок. Пізніше збирачі наліплювали марки за допомогою тонкого ґумованого паперу, деякі більш вибагливі зберігали свої марки в спеціяльних копертах із прозорого паперу (по нім. цельґляс). Перший спосіб має ту недогоду, що від частого наліплювання чи переліплювання марка нищиться. Не можна теж зберігати усіх марок і в копертах, бо деякі роди прозорого паперу (Цельґляс-у) можуть пошкодити марки. Ще найкраще переховувати марки в альбомах або й на окремих листках з наліпленими вздовж смугами із прозорого паперу, за які можна вкладати поштові марки в якому хочете порядку (т. зв. по німецьки — Айнштекальбум). Коли ж хто хоче свої марки таки наліплювати, то для цього треба вживати вузьких ґумованих смужечок паперу, що їх закладається один міліметер на горішньому кінці і приліплюється під самим горішнім кінцем марки. Коли для цього вживається доброго паперу чи доброго клею, то — роблячи це обережно — можна марки переносити з альбому в альбом частіше.

НОВІ ПОШТОВІ МАРКИ

Швайцарія

Швайцарська пошта видала з нагоди ювілею залізниці чотири поштові марки, дохід з продажі яких призначений на допомогу інвалідам та на поборювання рака. На першій — 5 + 5 марці (зелена з червоним) — робітники біля залізничих рейок, на другій — 10 + 10 (сіра, шамуа й червона) — станція Роршах над Бодензе, на третій — 20 + 10 (кармін, шамуа й червінь) — гірська станція Люен-Кастіель і на четвертій — 30 + 10 (синьосіра й червона) — гірська станція у Флюелен. Марками цієї серії можна франкувати листи в Швайцарії до 30. листопада ц. р.

Польща

В Польщі появилася серія марок під назвою «Польська культура». НА 10-злотовій відома винахідниця радіума Марія Склодовська-Куріє, на 1-злотовій три польських малярі — Ян Матейко, Яцек Мальчевскі та Юзеф Хелмоньскі, на 2-злотовій брат Альберт з Кракова, засновник добродійного ордену Альбертинів, на четвертій — 3-злотовій — Фридерик Шопен, відомий в усьому світі музик, на п'ятій — 20-злотовій — польський поет Адам Міцкевіч, на шостій — 5-злотовій — діячі польського театру: А. Буґуславскі, Ярач і Г. Модржеєвска, на сьомій — 6-злотовій — відомі польські письменники-прозаїки: А. Свєнтоховскі, С. Жеромскі і Болеслав Прус і вкінці на останній восьмій — 15-злотовій польські поети: Ст. Виспяньскі, Юл. Словацкі і Ян Каспровіч. В черговому числі подамо 2- і 3-злотову марки.

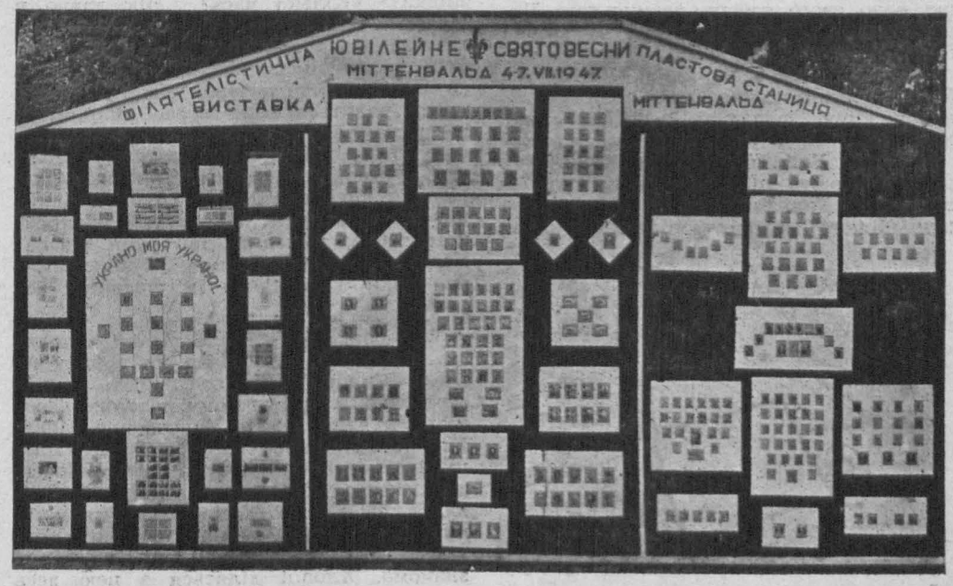

Філятелістична виставка пл. станиці Міттенвальд на Ю. С. В. (фото М. Черниш)

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

СВЯТО ВЕСНИ В ЕРЛЯНҐЕНІ

Зелений Понеділок 1947 року.

Ерлянґенські пластунки та пластуни, всі в одностроях, метушаться по таборі з діловитим виразом лиця, бо це сьогодні їх день, сьогодні вони покажуть таборові, що вони вміють!

Починають з'їздитися гості. Перша приїздить делеґація з Реґенсбурґа, приїздить представник Обласної Команди та кошовий Реґенсбурзького Пластового Коша. З ними троє хорунжих з кошовим прапором та ще кілька старших пластунів та пластунок.

За Реґенсбурґом прибуває і Нюрнберґ. Той прибув багато численніше і —

Пластуни з Ерлянґен (фото Софрон)

що найважніше змоторизовано-вантажним автом. Знов сміх, знову радість, аж весняне сонце сміється і мури суворих червоних казарм, в яких приміщений табор, здається, оживають.

Збірка, піднесення прапору і молитва. Пластуни, уставлені в стрункий чотирокутник довкруги щогли. Всі очі звернені на прапор, що поволі та маєстатично підноситься все вище та вище вгору, у соняшні простори безхмарного весняного неба. Так, як колись підносився на Остодорі, на Соколі, в Підлютому... І ця сама бадьора пісня:

«Цвіт України і краса,
Скобів орлиний ми рід»...,

що колись дзвеніла по карпатських верхах... І дальше знов традиційна молитва української молоді:

«...Волю зішли Україні,
Щастя і долю дай Їй...
А вгорі має український прапор...

Полева Служба Божа і молебен... Грекокатолицький і православний священники вітають пластунів та пригадують ніколи не забувати про «Три Головні Обов'язки Пластуна»: бути вірним Богові та Батьківщині, помагати другим та повинуватися пластовим законам і проводові.

Опісля пластова присяга. «На спомин давної, батьківської слави Вкраїні обіти складаю отсі... «повторює в один голос ціла лава пластунок, коли провідниці гуртків тримають руки на прапорі. Голова Ініціятивного Пластового Гуртка іменує новозаприсяжених пластунками-учасницями та припинає їм пластові лелійки. Пластунки стають членами великої родини українських пластунів, а з нею ще більшої родини Всесвітнього Скавтінґу.

Після обіду — тереновий змаг. Хто більше знаків знайшов, хто краще виконав завдання, хто скорше дійшов до мети, хто по дорозі зробив добре діло, той буде переможцем.

Ось і по змагу втомлені, але з радістю в очах вертаються пластуни та пластунки до табору.

В десятій годині вечора збірка біля ватри. На наказ четверо пластунів підпалює ватру. Коротка промова голови Ініціятивного Пластового Гуртка та представника Области. Тоді всі пластуни сідають довкруги ватри і починається традиційне пластове свято, таке близьке, таке рідне для старших пластунів, таке цікаве та чарівне для молодших, таке зворушливе для мешканців табору, що теж зібрались довкруги ватри. Деклямації та пісні йдуть одні за одними.

Вечірня молитва і стягнення прапора. Потім пластове «Добраніч» біля погасаючої ватри. Пластуни стоять кругом, узявшись за руки і лунає пісня:

Тихо спи, без тривог;
Тут є Бог...

Завмирає поволі пісня... Кінчається свято. Але лишає у серці всіх щось тепле та ясне, щось, наче кусочок рідної Батьківщини, тут, на чужині.

Пластунка.

Пластове свято у Вайсенбурзі

Зелені Свята у Вайсенбурзі пройшли під знаком пластового Свята Весни. З суботи на неділю запалено ватру на таборовій площі біля заздалегідь розбитих таборових шатер.

В неділю місцевий парох о. Бойко відправив Службу Божу і виголосив проповідь до молоді. Після проповіді з української православної церкви вийшла процесія й уставилась перед сплетеним з гілля і вінків полевим олтарем. О. прот. Овчаренко відслужив молебен, закінчений словом до молоді.

Після обіду пластуни відійшли до лісу, де відбулися змагання в бігу та скоках.

З нагоди Свята Весни відбулася теж виставка українських вишивок і виробів з дерева. Були виставлені експонати з робітень пп. Тарнавського й Чулаєвського.

Увечері запалено ватру. Пластуни і пластунки виступили із вправами, співами, деклямаціями й танками.

Вас. Федів.

Юначки і ст. пластунки (фото В. Ф.)

Др. Атанас Фіґоль

«Ідеологічні Основи Сеніорського Руху» (Записки Українського Пластуна ч: 15). Ціна 1 РМ. Набувати в Кооперативі «Пласт».

Увага! Другий наклад!

«Методика науки впоряду». (Записки Українського Пластуна Ч: 9) Набувати в Кооп. «Пласт». Ціна 1 РМ.

Команда Свята весни (фото В. Ф.)

Дитячі й юнацькі видання признані для вжитку Об'єднанням Працівників Дитячої Літератури — ОПДЛ.

1. СОНЕЧКО — журналик для наймолодших дітей. Виходить раз на місяць. Адреса: „Sonetschko", Ellwangen-Jagst, Lager IRO 709.

2. МАЛІ ДРУЗІ — журналик для дітей молодшого й середнього віку і молодших пластових новаків. Виходить від липня ц. р. раз на місяць. Ціна 1 РМ. Адреса: „Mali Drusi", Augsburg, Speyererstr. 1.

3. ЮНІ ДРУЗІ — журнал для дітей старшого віку і старших пластових новаків. Виходить раз на місяць. Ціна числа 1 РМ. Адреса Редакції: „Juni Drusi", München, Dachauer Straße 9/II. Адреса Адміністрації: „Juni Drusi", — Koop. „Plast", Bayreuth, Leopold-Kaserne.

4. НА СЛІДІ — журнал пластового юнацтва. Виходить раз на місяць. Ціна числа 2 РМ. Адреса: „Na Slidi" — Koop. „Plast", Bayreuth, Leopold-Kaserne.

5. НАШИМ ДІТЯМ — неперіодичний збірник-альманах. Ціна першого числа 4 РМ. Замовляти: Verlag „Labor", München, Rosenheimer Straße 46a.

6. В-ВО «НАШИМ ДІТЯМ» видало досі для наймолодших і молодших дітей:

1. О. Судомора: Діти, одгадайте! 2. М. Коцюбинський — О. Судомора: «Про двох цапків, дві кізочки»; 3. Є. Яворівський — Е. Козак: «Казка дітям невелика про курчатко й про шуліку»; 4. Н. Забіла — Е. Козак: «Хатинка на ялинці»; 5. Н. Забіла — В. Манастирський: «Пригоди з автобусом»; 6. Н. Забіла: «Півник та курочка»; 7. Н. Бурик: «Гуценя»; 8. І. Франко, Брати Ґрімми: «Казки»; 9—10. В. Ґренджа-Донський-В. Манастирський: «Байка про козу та вовка» і «Пригоди зайчика»; 11. Роляник: «Чорний Долько».

Для дітей молодшого й старшого віку та для юнацтва: 12. І. Франко: «Коли ще звірі говорили; 13. А. Чайковський: «За сестрою» — істор. оповідання.

В друку: М. Вовчок-Я. Гніздовський: «Сестричка Мелася», Б. Данилович-М. Михалевич: «Летючий корабель» — казки, Р. Роляник-М. Михалевич: «Хлопці з зеленого бору» істор. оповідання-казка. О. Судомора: «Бім-бом», Р. Завадович-В. Вербицький: «Казка-вигадка смішна про ведмедя ласуна», Л. Глібів-О. Судомора: «Байки» й інші.

Звертайте увагу на знак ОПДЛ на виданнях для дітей і юнацтва — тільки видання з цим знаком є провірені й признані вартісними для читання.

Додаток до Ч. 31. «Час»-у
від 3-ого серпня 1947. р.

Mountly supplement for boy- and girl-scouts to „Czas" („Time") No 31., 3. 8. 47.

ГАРТ і ЗДОРОВ'Я

Бейден Пауел про спорт

«Взагалі говорячи, — пише Байден Пауел одному з своїх кореспондентів, — я не бачу шкоди в тому, що молоді люди збираються в нас по суботах подивитися на футбольні змагання. Але я лічу дуже шкідливим для них і для нації те, що вони платять за гру других, замість того, щоб грати самим. Я менш за все є прихильний протестувати проти доброго, здорового, англійського спорту, що є корисний для самих грачів. Але мені не подобається, що ми поступово стаємо нацією роззяв, якими були римляни перед упадком своєї імперії. Вони відвідували свої цирки, де наймані виконувачі з'являлися перед ними на арені зовсім так само, як в теперішній час натовпи англійців сходяться подивитися на футбольні змагання, на яких грають професіонали. Футбол, сам по собі, чудова гра для фізичного й морального розвинення молоді, тому, що привчає не злитися, не нервувати при невдачах, заставляє підтримувати в собі добродушно-бадьорий настрій і подавлює особисте самолюбство й бажання вирізнитися перед юрбою. Крім того, розвивається привичка до дисципліни й чесної гри.

Розвій цих якостей представляє чудову підготовку до великої життєвої гри. Але футбол стає шкідливою грою, якщо відвертає хлопців від їх власних гор і перетворює їх в простих роззяв. Особисто я сам люблю оглядати величаві екземпляри нашої раси, цих атлетів, виспортованих, що грають безпомилково. Але серце стискається, коли поглянеш на другий бік медалі, — на тисячі хлопців і молодих людей блідих, вузькогрудих, сутулих, анемічних, що безперестанно курять цигарки. Велика кількість з них з азартом б'ються об заклад і програють останні гроші, перетворюючись мало-помалу в істериків, що стогнуть від нервового чекання й виють від захоплення. Особливо ріже вухо той істеричний верескливий сміх, що ним невідступно зустрічають невдале падіння кого-небудь з граючих. Мимоволі дивуєшся, невже це та сама нація, що має опінію безстрасної й спокійної, що не піддається паніці й побудженню, спокійно-самовпевненої в самих критичних хвилинах. Гоніть хлопців геть від цих видовищ, учіть їх

Бі-Пі

бути діяльними, в чому б не прийшлося, а не роззявами й фланерами.

Хоч я сам поклонник спорту, майже в кожному його роді, я приходжу до висновку, що у всіх колах великобрітанського суспільства значення спорту і гор дуже прибільшене з різного погляду. Зацікавлення спортом доведено до краю на шкоду серйозній праці.

Як зробити тотем?

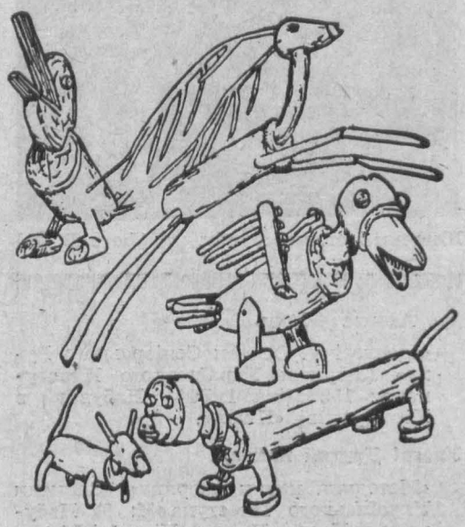

„Boy scout", Roma, 1947

Кооператива «Пласт» Байройт, Леопольдкасерне, має на складі і висилає такі видання:

«Молоде Життя» ч. 2, 3, 4.
«Юні Друзі» ч. 1, 2, 3.
«На Сліді» ч. 1.
«Пластун» ч. 1/47
«Основи Скавтової методи»

Д-р Шлемкевич: «Прогулька до Великої Столиці».

Листівки з пластовими мотивами, марки-наліпки, «Джемборі», «Ю. С. В.» і «Український Пласт».

Від Редакції »На сліді«

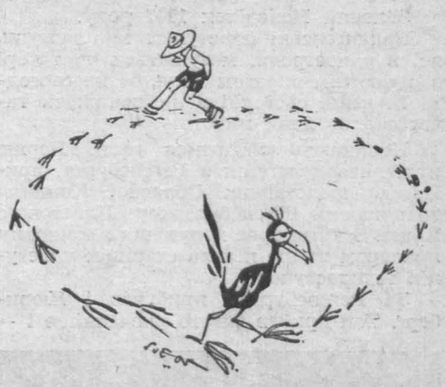

Юнаки і Юначки!

«На сліді» — це журнал **пластового юнацтва** і Редакція хоче зробити його справді юнацьким часописом. Але ж для цього треба, щоб в часописі співпрацювали й Ви, надсилаючи

свої статті,
оповідання, нариси й поезії,
описи мандрівок і зустрічей,
фотографії й рисунки,
дописи з пластових імпрез: свят-
[кувань,
концертів — і все
те, що варто надрукувати в часо-
[писі.

Всі матеріяли шліть на адресу:

Кооператива «Пласт»
(Для «На Сліді»)
Байройт
Леопольд Касерне, Бл. IX.

* * *

Оголошення

Замовляти й передплачувати
«На Сліді»
можна в кооп. «Пласт», Байройт, Леопольд-Касерне. — Ціна числа 2.- НМ.

Всі письма між пластовими осередками, як теж і листування між пластунами

офранковуйте
пластовими марками «Джемборі 1947.»

Ціна: червоних: 0.25 НМ, брунатних: — 0.50 НМ, голубих — по 1 НМ.

(Брунатних і голубих марок можна вживати як квитків вступу на пластові свята, імпрези тощо).

Кооператива «ПЛАСТ»
Байройт, Леопольд Касерне, ДП Кемп
доставляє ввесь потрібний для пластування виряд, пластову літературу, а теж шкільне та канцелярійне приладдя

Від Редакції

В 1. числі нашого часопису за липень ц. р. трапилася прикра друкарська помилка. В першому рядку передової статті замість «В тридцятиліття» має бути «В тридцятип'ятиліття».

2307

218

НА СЛІДІ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО ЮНАЦТВА

Ч. 1. ЛИПЕНЬ 1947. Р. I.

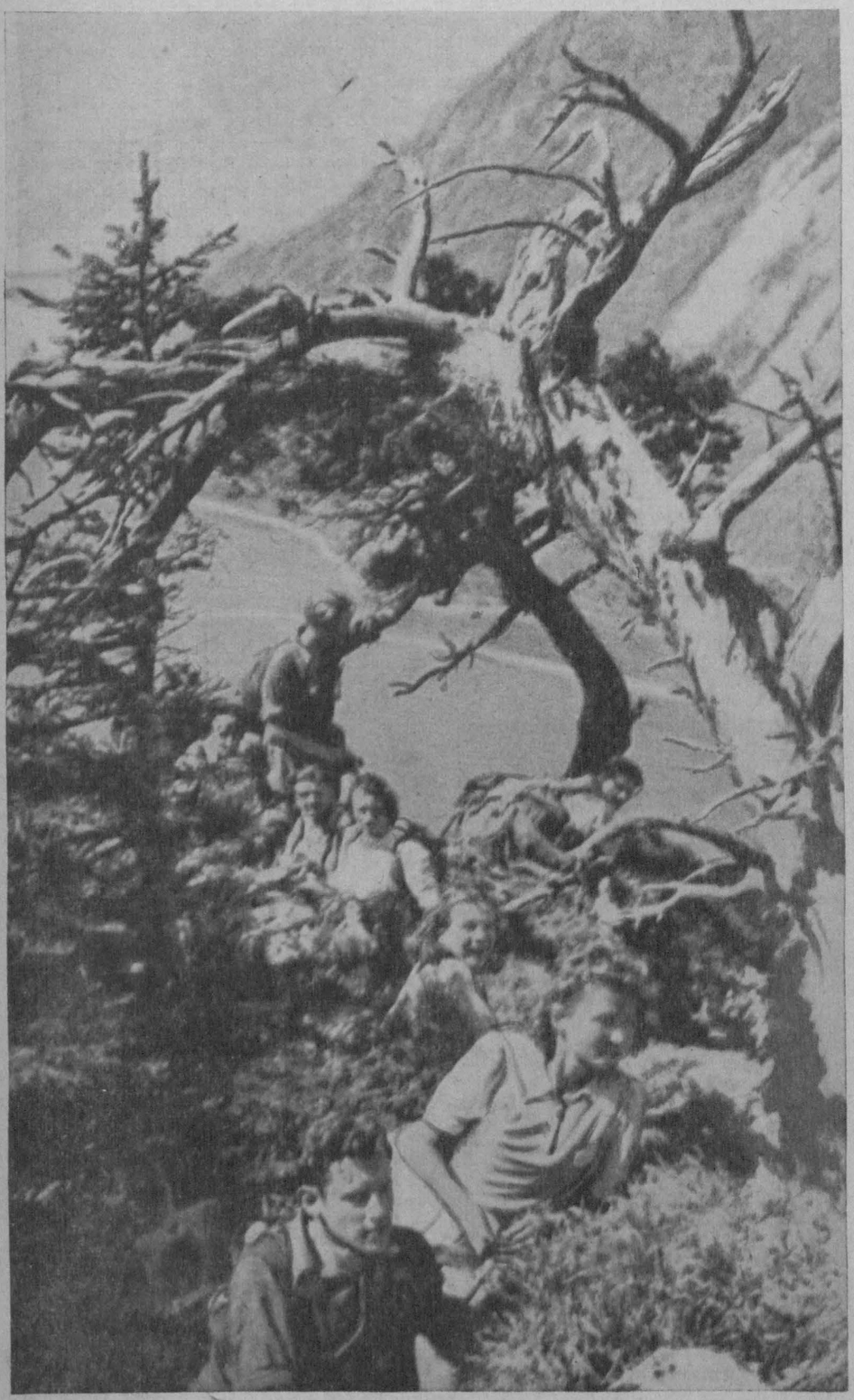

* * *

В тридцятиліття Українського Пласту, далеко від Рідної Землі, де він почався й розвинувся, але ж завжди для цього самого українського пластового братства — появляється оце знову юнацький часопис «На сліді».

Він вже виходив колись — в недавньому минулому нашому — цей часопис. Був другом, був провідником західньоукраїнського юнацтва в ці найтяжчі роки, коли треба було скинути однострій, сховати пластові прапори й відзнаки і пластову ідею зберігати — тільки глибоко в серцях.

Сьогодні «На сліді» виходить знову, видаваний тією ж пластовою громадою, що й колись у Рідному Краю, для нового пластового покоління, що росте й гуртується нині під українськими пластовими прапорами в чужих країнах, серед чужих людей.

Хочемо ж знову станути «На сліді» одним спільним пластовим гуртом. Хочемо вести Вас, юнаки і юначки почерез далекі країни й моря чужини — завжди і знову на плеса, низи й верхів'я Батьківщини незабутньої нашої. Не відриваючися від сьогочасности, хочемо зберегти живою історію Рідного Краю, світлу традицію боротьби і змагань України, щоб у дружньому братерстві міжнародного скавтінґу почувати себе рівноправними членами великої свободолюбної сім'ї народів.

Чужими шляхами мандруючи сьогодні, красу чужинних гір й озер, сіл і міст споглядаючи — хочемо теж пригадувати Вам безупину рідні шляхи — наші гори й долини, наші незабутні прекрасні села й міста.

І ще як колись — при пластовій ватрі — прагнемо з'єднуватися з Вами спільними хвилинами радости, сміху й розваги.

Ми впевнені, що нашої дружби, молоде товариство, — не знівечить ні час, ні події. Куди б не кинула нас доля, ми знайдемо себе, об'єднаємося знову в пластовому гурті, не забуваючи й на мить світлої мети, що перед нами.

Богдан Кравців

Казка вогню

Як втихне суєтність дня — і в кожен закуток вливається, неначе повінь, сумерк вечору, в своїй домівці — на вогнищі самітного пластуна розпалюю вогонь.

Так, як колись жерці моїх предків розпалювали вогонь на олтарях бога сонця в священних таях...

Так, як колись моя прамати розпалювала вогонь на вогнищі роду...

Так, як нині тен-далеко з чужих країнах мої брати-скавти розпалюють вогонь у своєму таборі на якійсь лісовій галяві, чи гірській полонині, або у своїй домівці...

Колись для моїх предків вогонь був символом могутньої незбагнутої, таємної сили природи, ради якої той символ треба славити й шанувати.

Колись вогнище роду було символом тієї сили, що людям різної вдачі накидувала одне змагання, одну працю, що зв'язувала тих людей в один гурт — рід, що витворила згодом з того гурту плем'я, а потому й націю.

Нині — для скавта пластове вогнище символом пластової ідеї, що вказує шлях до пізнання й розуміння буйної могутньої життєвої сили — природи. Нині для нього — воно символом повороту до неї.

А для мене — українського скавта — пластове вогнище ще й символом тієї любови, що наче полум'ям сьогодні прояснює та сталить наші душі.

І тому, як тільки надходить ніч, наче важка темрява неволі, я — щоб прогнати від себе трудні невольничі думи, розпалюю вогонь на своєму вогнищі самотнього пластуна.

Вогонь розгоряється, я сиджу, вдивляюся в нього та мрію, що й ви, мої друзі, сидите отак при пластових вогнищах, що палахкотить, розприскується весело, що наливає жаром ваші обличчя, що в'яже вас незримими нитками в одну — рідну довіку — громаду, що вливає у ваші — може втомлені буденщиною серця — нові сили, нове завзяття. І ви, наче відроджені сидите, — провірюєте пройдене та обмірковуєте нові, сміливі пляни про завтра...

Так мрію, а тимчасом вогонь розгорівся, знімається буйним полум'м та запалює уяву.

І ввижається мені, що не єдиний я тільки сиджу ось тут, коло вогнища. — Сидять ще пластуни — і ми туторимо разом. Оповідаємо собі те, що вогнем сповнило вщерть наші серця і намагається, неначе пожежа, поширитися на серця мільйонів. Говоримо, хоч нікого немає, хоч лише вогонь палахкотить голосно і виводить у темряві казку тіней і сяйв. І здається, що оті ще непрогнані тіні чорними смугами вриваються в серце...

...Пригадуємо недавні дні «проби та міри». Радісні та сумні хвилини!.. І щось ніби сум за тими соняшними днями, за несповненими сподіваннями відбивається в нашій розмові.

А вогонь розгоряється раптом весело, прогонює тіні, неначе сміється. Він давно забув хвилини, що минули. Горить, живе завжди новими хвилинами. Стане ж сумувати за минулим, то й сам погасне!

...Оповідаємо один одному, як із кожним днем хтось все більше насильно, все безоглядніше намагається впрягти наші душі в ярма невидимі. Як із сердець дитячих злочинна рука вириває все рідне, найсвятіше.

А вогонь горить, неначе тлузує!.. — Згасити його в одному місці, підійметься в другому... Розкинути — залишаться іскри, ще й пожар загориться...

...Пригадуємо, скільки молоді покинутої, лишеної в темряві. І їх мусимо визволити з безпросвіття, і в їх серцях запалити іскру, що ледве тліє і дати їм жити тим життям, яким живемо й самі.

А вогонь розгоряється по цілому вогнищі, повеню котиться.

— Гей! — палахкотить — усе запалити, все залити полум'ям, нічого не залишити!

...І вливається сила й віра в наші серця. Підемо самі, хоч молоді, недосвідні, але з любов'ю й завзяттям — «будувати замки з піску», «воювати, — будувати міста» та « городити городи», наче ті найменші Ізраїля. При вогнищах запалимо смолоскипи і підемо в темряву, як молоді провідники молодих громад!

А вогонь горить... Сам жар! Саме полум'я!

Я сам один при вогнищі. Нема нікого!.. І здається мені, що друзі, які ось тут перед хвилиною сиділи, нечутно повставали й пішли готовитися...

На вогнищі вигасає... І ще заки запалити катанець і відійти, встаю й дивлюся крізь вікно у темряву.

Чи не видно вогнів?..

Здається видно! Горять де-де, наче вогні верховинців, що бережуть ночами своєї праці... Душа сповнюється вірою — і я пластун-сторож, мов колись вартовий запорожців, перекликуючися, кличу в темряву:

Паліть вогні! Паліть вогні! Щоб ясно стало як в день, щоб ми не заспали!.. Паліть вогні!

В далині розгоряються вогні — й у відповідь чую: **Вартуй!...**

(Із збірки «Дорога», Львів, 1929)

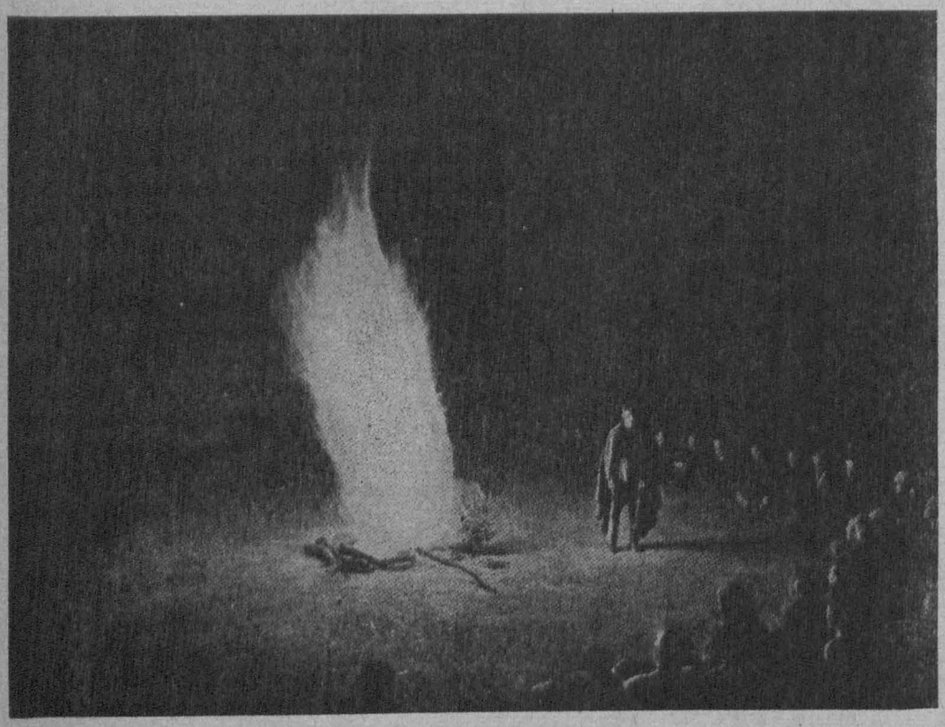

А вогонь горить... Сам жар! Саме полум'я!

* * *

Молоді ми...

(Переспів)

Молоді ми і світ нам відкрито,
Перед нами сміється земля.
У житті нам дано полюбити
Верховини, ліси і поля.
Не схиляй голови у знемозі,
Бо зірок не побачиш тоді.
Уперед нам іти по дорозі
Світ є гарний і ми молоді.

Усміхається ніжно до тебе
Та країна, що сповнена див:
Там на горах, поближче до неба,
Хтось небачені квіти зростив.
Як орлята туди ми полинем,
По морях поведем кораблі
І ніколи у мандрах не згинем —
Світ є гарний і ми молоді.

Уперед, уперед! Нам дорогу
Опромінює сонце, вгорі,
А ночами нам буде світити
Над землею проміння зорі.
Ми гуртом вирушаємо з дому
І в упевненій нашій ході
Не завадить ні вітер, ні втома —
Світ є гарний і ми молоді.

Перекл. Л. Л.

ЛЮБІТЬ ЇЇ ВО ВРЕМ'Я ЛЮТЕ!

Кащенко серед пластунів

Ще кілька днів ділило юнаків від зложення «пластової проби». Гурток «Олень» востаннє зібрався на сходини, щоб перевірити своє знання і підготування. Обговорюючи історичні лектури, передали всі пластуни впорядникові карточки з прочитаними книжками. Переглянувши всі карточки, впорядник запитав:

— Ви наче змовилися. Всі ж ви подали твори Кащенка.

— Е, ні, друже впоряднику, оповідання Кащенка нам надзвичайно подобалися, — він так гарно пише про козаків, — залунали голоси.

— Стрівайте, а чи знаєте ви, хто такий Адріян Кащенко?

— Це український письменник, що побіч Андрія Чайківського писав історичні оповідання і повісті — відповіли пластуни.

— Добре, а що ви знаєте про нього?

Пластуни переглянулися й нічого не відповіли.

— Це гарно, що ви всі читаєте Кащенка, але ви мусите докладно знати про свойого улюбленого письменника. Я не сумніваюся, що на чергових сходинах довідаєтесь більш про нього.

Гуртковий писар записав у протокол, що чергові сходини будуть присвячені співцеві Запоріжжя.

* * *

Цього дня в домівці на стіні висів портрет А. Кащенка, прибраний рушниками.

Почалися сходини; впорядник став оповідати:

— Сьогодні 29. березня минає 26 літ з дня смерти великого друга молоді Адріяна Кащенка. Він народився 2. жовтня 1858 року в Катеринославщині, — там виріс і більшість його творів присвячена цьому осередкові Запоріжжя. Не маючи змоги закінчити вищу освіту, старався Кащенко пильною працею над собою доповнити знання. Як колись Шевченко ходив слідами гайдамаків, — так й молодий Кащенко ходив по цій святій для кожного українця землі й пильно записував з уст народу перекази й оповідання про Запоріжжя і козаків, цікавився працею інших дослідників козацького минулого й читав багато історичних творів. Це близьке зазнайомлення із славним минулим — спонукало Кащенка до літературної творчости. Він бачив як на його очах тинуть останні пам'ятки козаччини, як вмирають люде, що ще з уст своїх дідів чули про Січ і Запоріжжя. Це навело його до постанови зберегти ці скарби і передати їх будучим поколінням. Своє перше оповідання «Жар-птиця», видав Кащенко в 1883 р. Це був час, коли російська цензура заборонила українське друковане слово. Після першої революції 1905 р., коротка полегша настала для українського життя. — Кащенко випускає тоді 2 книжки: «На руїнах Січі» й «Дим», що були прихильно прийняті українським суспільством. Та чорносотенська реакція й вибух першої світової війни, унеможливили дальшу літературну діяльність.

Тільки під кінець свойого невтомного життя доля дозволила Кащенкові довершити розпочате діло. З революцією 1917 р. настали широкі можливості праці. Кащенко зрозумів, яке велике значення будуть мати його історичні оповідання для пробудження національної свідомости і то в часі, коли розпочалося будування власної держави на Україні. Без матеріяльних засобів, але з вірою в своє діло, продовжував він літературну діяльність. Першим виданим твором були «Оповідання про славне військо Запорожське низове». На видання цієї книжки автор не мав грошей. Але його ім'я було вже широко відоме і громадянство допомогло йому матеріяльно видати цей твір. Два роки працював він невтомно, стараючись надолужити те, чого не вспів зробити через заборону українського друкованого слова. За цей час видав він 23 твори, у накладі 400.000 примірників. Але тяжка недуга під кінець 1918 року прикувала його до постелі, аж до дня смерти 29. березня 1921 р.

— Таким було життя нашого великого письменника, — закінчив оповідання впорядник.

— А ти, Гордієнку, скажи які знаєш твори Кащенка?

— «Оповідання про славне військо Запорожське», «Про гетьмана Самійла Кішку», «Над козацьким порогом», — «Під Корсунем», «У запалі боротьби», «Борці за правду», «Запоріжська слава», «Кость Гордієнко Головко», «На руїнах Січі», «З Дніпра над Дунай».

— Вистарчає, — перервав впорядник. А про що пише він в тих творах, Галайдо?

— Більшість тих творів присвячена описові Запоріжжя і геройським змаганням козаків за волю України.

— Нам цікаво, яку оцінку знайшли твори Кащенка? — запитали пластуни.

— Українські історики підносять

І. Репін: Козацький Гетьман.

Е. Козак «Січ» (гваш)

Роксана

Історичне оповідання

Весна цього року, навіть для Молдавщини була надиво гаряча. Сонце пекло наче в літі. Великий палац молдавського господаря Василя Лупула, здавався порожнім із завішаними від спеки ґанками та вікнами. Зате в будівлях, призначених для челяді, в кухні та коморах метушилися люди. Сьогодні увечері велике прийняття. Господар Молдавії заручив свою молодшу доньку Роксану з Тимошем Хмельницьким, сином самого гетьмана Богдана. Вже давно не було у замку такого гучного свята, хіба п'ять років тому, як віддавали старшу сестру Роксани за князя Януша Радзивила.

У холодку, під старими липами, — розташувалося імените товариство. Кілька десятків молдавських вельмож та старшин у розкішних, різнобарвних каптанах, серед яких різко чорніли убрання духівництва. Посередині сидів сам господар.

— Отже, перед обідом вже мають прибути гості з Козацької держави, — наречений із своїм почотом. Дав я слово, панове, ясновельможному гетьману, мушу його дотримати, — говорив Лупул, поглядаючи на гостей, серед яких було немало колишніх претендентів до руки його красуні Роксани.

— Вам всім добре відомо, — провадив далі господар, — що до моєї доньки сваталося немало вельмож: молдавських, польських та семигородських. — Але остаточно вирішую я віддати її за сина гетьмана Богдана Хмельницького.

Хоча рішення Лупула ні для кого не було новиною, але останнє слово його вчинило на зібрану шляхту сильне враження. Гетьман Богдан Хмельницький був добре відомий всім як володар великих збройних сил, бо козацькі полки ще недавно помагали Молдавії провадити боротьбу з її власними ворохобниками.

— Велика честь випала на нашу долю — озвався один із найстарших дорадників Лупула, — поріднитися із гетьманом всієї України. Тепер і в майбутньому ми будемо мати сильного спільника проти ляхів і проти волохів.

Гості заворушилися, кожному хотілося поздоровити господаря та розвідати подробиці заручин. Коли гомін потроху стих, господар подав знак, що хоче говорити далі.

— Віддаючи свою любу Роксану за Тимоша Хмельницького, я тим самим захоронюю наші землі від численних ворогів. В спілці з гетьманом ми можемо почувати себе спокійними. Зараз він

З минулого України:
Дружина полковника Палія з унуками
(Старовинний портрет)

збирає військо під Батогом, щоб дати остаточний бій полякам. В його перемозі я не маю сумніву, отже, вкінці літа може відбудемо весілля...

До товариства з низьким поклоном наблизився вартовий старшина, з повідомленням, що козаки вже в кількох верствах від замку. Всі заворушилися. Господар рушив до покоїв, а за ним і різнобарвний натовп гостей.

Найменша донька Лупула Роксана ще з малих літ визначалася красою, що в поєднанні з доброю вдачою робила її загальною улюбленницею. Прислужниці та челядники метушилися, бажаючи найкраще прислужитися своїй панночці. Вже вбрана в розкішні святкові строї Роксана нетерпляче чекала часу, коли їй можна буде увійти до гостей. Тимоша вона бачила тільки раз, але молодий козак одразу заполонив її серце. І тепер вона стояла біля вікна, — пильно вдивлялася на дорогу, що вела до замку. Юрба челяді та селян із околишніх сіл коло замкової брами усе більшала. Нарешті почулися вітальні крики та на дорозі появився перший загін козаків. Роксана жадібно роздивляла високі козацькі шапки, незнані їй прапори та вбрання, шукаючи очима Тимоша. Побачила його і серце її забилося сильніше. Ось починається їй нове життя, чужий до нині край мусить бути для неї новою батьківщиною.

Швидкими кроками ходив Тиміш по світлиці свого Чигиринського замку. — Коло порогу застигли, чекаючи відповіді два посланці. Погані новини привезли вони до Чигирину. Тиміш ще раз перечитав листа. Він був схвильований. Та і як було не хвилюватися. Не пройшло й року як вони з Роксаною одружилися, а тесть Лупул знову вмішався в війну з волоським господарем. Просить негайно допомогти військом та зброєю. Треба збиратися у похід, але як не хочеться розлучатися із молодою дружиною... Про те для козака найперше — додержати обіцянки.

Тиміш присів до столу, написав Лупулу коротенького листа, вказуючи куди й із якою кількістю козаків вирушає.

З тяжким серцем ішов до покоїв Роксани. Роксана гаптувала настільника, коли він увійшов до світлиці. Встала, зразу побачивши з його обличчя, що сталося щось неприємне, стурбувалася.

— Голубко моя, — казав Тиміш, — мусимо розлучитися на якийсь час. Твій батько пише, що потребує нашої допомоги у війні з волохами. Як не тяжко, а мушу... що ти скажеш на це, Роксано? —

Зблідла Роксана, від такої несподіванки, але скоро опанувалася. Підвела Тимоша до вікна:

— Дивись, — сказала, вказучи на луки та річку, що протікала недалеко замку, на Чигирин, що розлігся під горою, виблискуючи банями церков та білими стінами хат.... —

— Це все стало мені тепер рідним, тут тепер я маю вітчизну. Як можу інакше відповісти тобі на це: — Іди та виконуй все, до чого зобов'язує тебе твоя козацька честь.

— Оце дійсно відповідь гідної козачки, — промовив входячи до хати Богдан. — Я сину до тебе власне із цим і заїхав. Маю знову клопіт з ляхами, так ти вже на власну руку поквитайся із волохами.

Батько й син лишилися провадити ділову розмову, а Роксана пішла збирати в дорогу мужеві речі. Складала сорочки, а сама думала: — «Як дивно склалася моя доля. Неначе я тут і народилася — такі мені милі тутешні люди, звичаї та пісні... Я щаслива, дуже щаслива, що зуміла гідно відповісти Тимошеві, як добра козачка...»

Складала речі до скриньок та співала безжурно, випроваджуючи Тимоша у далекий похід.

(Продовження буде)

Н. С.

велике виховне значення історичних творів Кащенка. Василь Біднов пише, що: «чогось кращого для наших народних мас, для нашої шкільної молоді покищо ми не можемо дати». ; М. Грушевський признає, що книжку «Великий Луг» треба прочитати кожному, — хто цікавиться Запоріжжям.

На закінчення хочемо підкреслити, велике значення творів Кащенка для молодих. Його твори — це побіч Кобзаря незаступиме джерело нашої національної свідомости. Промовляючи живо і приступно, описуючи геройські подвиги козаків, їх боротьбу за волю — Кащенко полонить душі й уяву молоді, будить в них любов до славного минулого і бажання наслідувати славних наших героїв.

Для пластунів мусить Кащенко стати незаступимою книжкою, з якої вони мають черпати любов до своєї Батьківщини і її героїчного минулого.

Беркут.

Із мандрівок по Рідному Краю

Федір Одрач.

Сто кілометрів пішки

Я давно збирався відвідати своїх двоюрідних братів, яких не бачив уже вісім років, — і які жили в селі Деревок, 100 кілометрів напівдень від нашого села. Найкраще було б дістатися туди поїздом, тобто, влізти до поїзду в Пинську і потім в Янові пересісти на вузькоторівку, яка і завезла б мене на місце. Але в тому часі в Пинщині жилося дуже погано і я, зрозуміло, не мав навіть грошей на залізничний квиток. Самому вибиратися пішки в таку далеку дорогу мені не хотілося, тим паче, що треба було йти різними «доріжками й стежками», широкими пустелями, болотами й густими лісами. Але виручив мене в цьому випадку мій брат Михайло: він також тихо мріяв погостювати в Деревку. Докладно обміркувавши, що треба взяти на дорогу і якою лінією маємо йти — східньо-південною, чи західньо-південною, бо навпростець дібратися до Деревка, годі було і мріяти. Між нашою околицею і Деревком простягаються з 30 кілометрів непроходимі болота, низовинні ліси і глухі западлини, порослі ситником та очеретом. Вирішили ми, отже, тримати курс на захід, щоб потім звернути просто на південь.

Приготувавши собі харчів, на три дні і на зміну дві пари чистої білизни, дня 28. травня 1933 р. вирушили ми в дорогу. День був погідний і теплий, як звичайно буває на Поліссі в цю пору року. Ішли ми між ланами жита — греблею в напрямку Пинська, щоб потім за селом Пліщинами звернути на південь, до першого на цій лінії села Стетичева. Пішки йти польовими поліськими дорогами, це не легка справа. Сипкий пісковий ґрунт під ногами спричинює мандрівникові швидку втому. Тому, брат мій, Михайло був практичніший від мене, бо по першому кілометрі запакував свої черевики до торби і йшов босо. Що ж до мене, «копався» я по піску, аж до смуги болот, тобто, мусів роззутися аж під селом Пліщичами. Тут саме була гребля пірвана водою ще під час березневої повені й громадська управа нічого не зробила, щоб її нашвидку направити. Мусіли ми скидати штани й грузкими бродами, по пояс у воді, добиратися до Пліщич. Все це нас, як поліщуків, ніяк не дивувало, бо кожний поліщук знає, що повінь на Поліссі, це цілком нормальне, кожнорічне явище. Навіть дитина з Пинщини вам скаже, що весною такі ріки, як Піна, Прип'ять, Яселда або Стир, мусять обов'язково виступити з берегів і вже той факт, що вони виступлять з берегів, є причиною повені. Рівні, майже степові болотисті простори покриваються тоді водою, натискають на греблі і не знайшовши під малими мостиками належного проходу — розривають їх.

Врешті добрались ми до Струміня. Тут ми переїхали пороном на другий бік, пройшли ще зо 2 кілометри і звернули до села Стетичева. Село Стетичево таке саме як і наше, як й інші села. Дерев'яні небілені хати зі стріхами до вулиці, а вулиця широка й проста, з колоною дубових хрестів по-середині — поліське село. Старі люди розповідають, що стиль поліських сіл зберігся ще з часів кріпацтва. Колишнім поліщукам залежало на тому, щоб хати в селі були поставлені фронтовими стінами до вулиці, близько одна другої — це не спричиняло труднощів економам і прикащикам зганяти рано-вранці селян на панську роботу.

Досі ми йшли болотистими рівнинами, які широко й далеко зеленілися молодою травою. Вгорі щебетали жайворонки, подалеку, в болоті скиглили чайки і «пекачі», бекаси, десь від Струменю, з чагарників лози, доносився бас пугача. Цю околицю нелісистих болотяних просторів, що творять трикутник між Струменем і Піною, поліщуки називають «Заріччям». Але далі з 40 кілометрів напівдень розпочинаються ве-

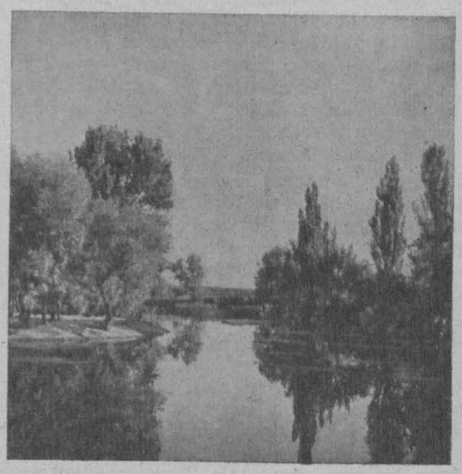

З поліських краєвидів

ликі ліси. Ми якраз увійшли до них на другий день в полудне. Годі описати чар поліських лісів весною, коли дерева покриті густим зеленим листям! Був я в лісах Віленщини, блукав я по смерекових борах і нетрях нашої Гуцульщини, але такої сили життя лісної фавни як в поліських лісах, ніде я не чув і не бачив. Тут ви почуєте переспіви тисячі солов'їв, туркання диких качок, кукання зозуль, щебет різного іншого птацтва. Поліський ліс весною — це величавий хор живої природи.

Перед нами зиґзаґами вилася лісова дорога, по якій, очевидячки, ніхто ще в цьому році не їхав. Сюди нас спрямували селяни з останнього села і запевнили, що якщо «розумно» будемо йти, щасливо доберемося до села Ніговищ. Зміст цього слова «розумно», ми щойно зрозуміли й оцінили тоді, коли були з кілька кілометрів у лісі. Чим далі, ліс густішав: раз було під ногами вогко, другим разом входили ми на погідне, ледве помітне підвищення. Здавалося, що ми були в підзворотниковому пралісі і час-до-часу мусіли зупинятися, щоб вловити хоч найменший відгук людських перекликів. Але, замість людського голосу, вуха наші ловили тисячні переливи пташиного співу. Десь з-під якогось куща зірвалася серна, потім, коли ми зближалися до якогось потічка, дорогу нам перебіг вовк. Михайло негайно зняв з голови шапку, насадив на палицю, й крикнув: «Вовк, лови його!» При чому робив руками

Відсвіт хат у плесі озера

жести, що мало значити, щоб і я то само робив, що й він. Зрозуміло не дав я на себе довго чекати і ми потім вдвох підняли голосовий енергійний рамус. Коли вовк зник між стовбурами дерев, Михайло сказав мені таке: «Тому, що ти значно молодший від мене й недосвідчений в таких випадках, прийми від мене науку. Вовк назагал боїться людської громади і коли б ти був сам, вистачить наткнути шапку на палицю, щоб він «подумав», що вас двох. А коли зачнеш до того ще кричати, вовка нічого боятися».

Чим глибше ми проникали в ліс, тим більше зустрічало нас несподіванок. Дорога, якою ми йшли до потічка, перетворилася потім в звичайну стежку. Ідучи нею, насторожене вухо постійно ловило якісь підозрілі по боках шуршання між торічним листям, — але, ми гадали, що це переплитувалися жаби й інші нешкідливі тваринки. Згодом, однак, набрали ми цілком протилежного переконання. Якраз, коли нам треба було пройти повз якогось спорохнявілого пня, помітив я на стежці велику, рябопузу гадюку. Лежала черевом догори. Вигрівалася на сонці. Назагал, гадюк і вужів я дуже боюся і тому на мене це подіяло дуже сильно. Я швидко скрутив вправо і обережно почав обходити неприємну тваринку, але, коли я ступив з кілька кроків, почув знане вже мені шуршання в траві. Перелякане око угледіло «елименя», найбільш ядовитого плазуна, в поліських лісах. Досвідчені поліщуки кажуть, що нема порятунку для того, кого вкусить «елимень». Свідомий цього, я в безтямі плигнув перед себе, щоб вибратися знову на стежку, але відчув, що моя нога натрапила на щось м'яке, неприємне. Під моєю підошвою звивався темно-бурий вуж. І якраз тепер прийшло мені на гадку слово «розумно». Ми вже тепер знали, що ідучи, мусимо обережно розглядатися, обходити гадюк, коли треба, вбивати їх палицями. Уперто дивлячись собі під ноги, тримаючи в поготівлі палиці, між гадюками й вужами мусіли ми пробиватися лісом зо 3 години і згодом відітхнули легше, коли між деревами зарисувалася якась більша галявина. Підходячи до неї, ми почули якийсь приємний жіночий голос. Може мавка? Не хотілося вірити, щоб в тих нетрях появилася людська істота та ще й жінка.

— Хлопчики, молойчики, як хочете знати, що вас чекає, все вам скаже молода циганка.

Стояла під дубом, зі смаглявим ли-

Дорога в село

цем, з чорним буйним волоссям, з чорними палкими очима. «А може мавка?» — майнуло мені. Ні, якраз в цю хвилину ніяк нам не хотілося знати, що нас має чекати завтра. Ці вужі й гадюки без того нагнали нам немало страху.

— Чи далеко ще до Ніговищ, циганочко?

Ні, за тим ось лісом, перші хати — показала рукою на південь. Цього нам було тільки й треба.

Дорога з поляни до села вела широка, в'їжджена і це нас тішило. Були ми втомлені і хотілося відпочити в холодку під якимсь деревом, але все ще були ми під прикрим враженням гадюк і вужів.

Ніговищі були розташовані цілком в лісі, відрізані від світу болотистими западлинами й невеликим озером від заходу, за яким підіймався палац графа Потоцького. Треба знати, що величезні простори лісів, полів і луків довкола Ніговищ — були власністю графа Потоцького. Прізвище цього польського маґната викликувало жах і переляк і в Ніговищах, і в інших навколишніх селах. Графські наймити й гайові, були ніби голодними вовками, які вічно шукали собі поживи якраз поміж селян. За в'язку дров, чи за лико з панської лози, писали протоколи, або з місця казали платити штрафи. Не було року, щоб десятків селян не тягнено до Пинська на судові розправи, де завжди польський суд признавав «винуватими» «хлопів» і де завжди «покривджений» граф одержував сатисфакцію — у формі грошевих відшкодувань. Своєю дорогою, цей маґнат знаний був перед війною, як ноторичний п'яниця, тому тим більше, захланність його на чужі гроші не мала границь. Пригадую, перед війною в краківському ІКЦ (польський часопис) появилася замітка, що податковий борг для держави за посілості графа Потоцького мав дорівнювати одному мільйонові злотих. Проте, польська влада не мала відваги і потреби турбувати свого маґната такими фінансовими справами і старалася вирівняти грошеві прогалини на рахунок численних сіл, що були пов'язані сервітутними ґрунтами з графом Потоцьким.

Коли ми увійшли в Ніговищі, сонце вже висіло цілком над лісом. Розпитавшись у селян, ми довідалися, що до наступного села треба було йти лісом щонайменше 10 кілометрів, що нас і спонукало затриматися на ніч у Ніговищах. Розтаборилися ми в одного селянина, який мав жінку з Заріччя, тобто з села недалеко Пинська. У розмові з ними, я висловив здивування, як можна жити в місцевості, де повно гадюк і вужів.

— Коли я приїхала сюди із Заріччя, три роки не могла привикнути — заговорила жінка. Але тепер мене вже ніщо не дивує і не лякає. Дотого ж, вуж цілком нешкідлива тварина.

Вона потім спокійним тоном розповіла нам багато пригод з вужами.

— Одного разу, коли я вернулася в хату, побачила, що Настуся моя (найменша її донечка) твердо спить на лаві. Підійшовши до неї, я помітила простягненого біля неї темно-сивого довгого вужа. Вхопила я його за хвіст і викинула крізь вікно на двір. Або, якраз на третій день цьогорічних великодніх свят, поставила я на підлозі для Настусі тарілку молока, а сама вийшла в кухню. Потім вертаюся і дивлюся: разом з Настусею п'є молоко з тарілки вуж. Такий великий, поганий. Я його вбила мітлою.

Вона зупинилася хвилинку і докінчила. Як би отак зірвати нашу підлогу, можна було б побачити тут ціле клубовище вужів.

— О, але він не любить вужів! — перебив її чоловік, кличучи до себе Рябка, здоровенного рудого пса. Він в мене спеціяліст вбивати вужів і гадюк. Вхопить зубами посередині за спину і буде молотити то вліво, то вправо поки не вб'є. Завдяки цьому собаці, щораз рідше зустрічаються на нашому подвір'ї ядовиті гадюки.

Наслухавшись таких оповідань і будучи певні того, що під нами, під підлогою, аж кишить від вужів — ми дуже погано спали ніч. Нам хотілося чим скорше вийти з цього села і ми на світанку зібралися до дальшої дороги. Але увічливі господарі не пустили нас: затримали на сніданок.

Вийшли ми з Ніговищ десь у сьомій годині ранку. Дорога вже тепер для нас не була такою небезпечною, як попереднього дня. Ішли ми сосновими лісами і по кількох годинах заблисло перед нами велике озеро. Це було люб'язьке озеро, а за ним велике село Люб'язь. Ми вже тепер знали, що дорога наша доходить до кінця. Від Люб'язя до Деревка тільки дві години ходу. Тут вже майже не було лісів і коли ми минули Люб'язь, а потім маленький гайок, на південному обрії помітили блискучу копулу Деревоцької церкви. Це була мета нашої трьохденної мандрівки.

По «фас» **Фото: Р. Крохмалюк**

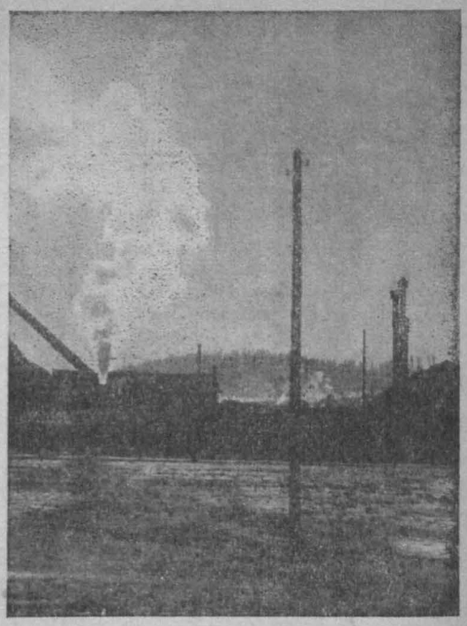

Бориславські шиби
(фото Л. Янушевича)

Микола Бажан.

На околиці Борислава

(Із «Бориславських оповідань»)

Я чую, як шумлять долини,
я чую темний гул лісний,
і шепіт втомлений ялини,
і мідний передзвін сосни,
кружляння рік, рипіння рині,
шугання диму з димарів.
Вгорі — ліси сріблисто-сині,
внизу розлив молочних нив.
І скрізь пливуть широкі звуки
гучної, світлої землі.
Пливуть над села і над луки
пісенноносні кораблі.
Шум величезного вітрила,
мах нездоланного крила, —
це музики земної сила
у людське серце увійшла.
І зазоріло надвечір'я,
і я побачив далечінь,
де вкрила голубі узгір'я
і диму й хмар мінлива тінь.
Там запах нафти, жита й глиці,
і дух сірчаної ропи,
там вбито в гори темнолиці
смолою вмащені стовпи.
Там звуки поля, лісу й ниви,
у струнний перебір узлісь
земних глибин важкі мотиви
могутнім струменем вплелись.
Там крізь яри й ліси ведмежі,
крізь шир димком сповитих піль
гранчасті, корінчасті вежі
зійшлись громадно звідусіль.
І я пізнав, як многозвучно
бринять ці землі. Я пізнав
значущість слів, що нерозлучно
злились з тобою, Борислав.
Копач глибин, слухач підземних
обвалів, гуркотів і рік,
одчаїв темних, мрій таємних, —
він тут зростав, цей чоловік,
що слухав поштовхи глибинні
і людських серць, і надр земних,
що чув, як в грізному гудінні
землі насовується здвиг.
Він знав майбутнє величаве,
твоє майбутнє, Борислав.
Борися ж в славі, Бориславе,
за нашу славу. Час настав!

Із збірки «Вибрані поезії»
Київ, 1940, стор. 193-194.

Школа лісу

Найкраща школа в цілому світі — це школа лісу. Тут є тисячі книжок, але наука відбувається у цілковитій тиші. Книгами цими є мох і кора, вода й вітер, галузки й листки, трави й скелі, багно й пісок — звуки (голоси), запах і смак, — все це найтрудніші книги до читання. Кожному з мешканців лісу треба не тільки вивчити їх напам'ять, але й запам'ятати на ціле життя, і за нетямущість в цій школі одна кара — смерть. Гаслом тут: «слухати або вмерти».

Шкільна заля завжди інша і завжди гарна. Дерева є стінами, трава чи соснові шпильки — долівкою, а стелею іноді блакитне, а деколи оксамитно-чорне небо, мережане зорями. Учнями, що відвідують цю школу, є птахи, звірята, комахи, риби і гади, лиси, горностаї, лисиці, борсуки, водні щурі, кроти, крілики, зайці й вивірки.

Перша лекція починається, коли звіря є дуже мале і це є лекція тиші. Воно мусить навчитися тихо ступати й ніколи не кричати, хіба що треба остерегати своє плем'я. Хоч ця школа тільки для звірят, можеш і ти теж її відвідувати, але тільки під умовою, що будеш спокійний і мовчазний. Ти можеш теж чути як лиси перекликаються через долину підчас нічних ловів, і ти можеш вивчати їх переклики. Ти можеш приглянутися дальше, як малі звірята вчаться видавати звуки, як їхні ніздрі дрижать, як вони носом вітрять, або як яструб з висоти кидається на добичу. Можеш побачити теж сову, що немов дух у ночі безшелесно літає й наслухувати пискіт переляканої миші. Ця школа не вимагає від тебе грошей. Ти маєш дещо вартісніше. Ти мусиш заплатити безмежною терпеливістю і ти **мусиш бути сам.** Ти сам мусиш стежити, слухати, підглядати з відкритими очима й непорушним тілом — і це є велике зусилля, бо, коли хочеш вчитись в школі лісу, то мусиш годинами лежати в корчах чи шуварі.

Хочеш підглянути чаплю, як вона спить з дзюбом під крилом, стоячи на одній нозі й мріє про рибу, — то мусиш вичікувати й підглядати й ще раз чекати й підглядати.

Ти можеш підповзти до лисячої нори й придивлятися як лисинята скачуть довкруги і як ці малі футряні кульки сплять при вході до нори — але це все ти можеш чути й бачити, коли ти виповниш закони лісових мешканців.

Коли ти сильно чимсь пахнеш, не побачиш нічого, бо жителі лісу мають гострий нюх і безперестанно вітрять.

Коли вітер віє від тебе до звірят, не побачиш нічого.

Коли ти не вмієш тихо ходити й безшелесно ступати по галузках і листі, не осягнеш нічого. Все це треба уважати як вступний іспит до школи лісу. Відповіш ти цим вступним вимогам, — то можеш відвідувати школу, бачити, і слухати і читати з книг лісу, долів і гір. Але пам'ятай, — коли ти не здаси іспиту із слідження, коли ти змучишся і його залишиш, то ніколи нічого не навчишся в школі природи.

Ти не здаси вступного іспиту й ніколи не будеш впроваджений в таємниці пер і футер, пазурів і зубів.

В цій школі пізнаєш запах лісу, ти зможеш розпізнати запах шпильок модрини, м'якого моху й лисячої крови на покритій свіжою росою траві. Ти навчишся скоро пізнавати тріпотливий лет кажана й слухати співу пільного коника-стрибунця у лузі.

В тій школі навчишся позбуватися людського запаху через натирання тіла по купелі листками щавлію.

Ти будеш вміти, як можна, прикріпитися до галузі й чекати на пробудження життя на дереві.

Ця школа ніколи не кінчиться й ти ніколи не зможеш всього вивчити навіть, як би ти ще раз так довго жив.

В цій школі навчишся пізнавати погоду, передбачувати коли буде дощ чи вітер, спека чи буря, і розуміти, що означають хмари і переполох між звірями.

Ти не будеш носити в цій школі комірців, краваток і чобіт. Вони тут недозволені й непотрібні. Білий одяг відстрашує тільки звірят.

Зчасом переконаєшся, що звірятам не можна дивитися у вічі. Ти мусиш позірно дивитися поза них, бо коли ти їм будеш дивитися в вічі, то вони будуть від тебе утікати. Після лісових законів «не годиться» будь-якому звіреві дивитися в вічі.

На ноги ти візьмеш сандали або личаки, але найкраще ти підеш босий. — Ти будеш носити сорочку й короткі штанчата сірої, зеленої або найкраще кольору «кгакі» — але ніколи червоної, білої, чи ясно блакитної краски. Барвні стрічки на раменах, це сигнал на небезпеку в цілому лісі, так само не вільно брати біло-чорного гурткового прапорця. Ти мусиш стерегтися, щоб твоя пластова палиця не впала на землю з великим галасом і щоб через те ввесь світ не дізнався, що пластун є поблизу.

Лісових звірят не можна не доцінювати. Вони знають краще природу як ми. Вони чують таксамо добре людський шелест, як і тяжкий крок, кашель чи пчихання. Молоді звірятка вже змалку навчені пізнавати запах і шелести.

В жадній школі ти не навчишся таких речей, як: мовчанки, терпеливости, хитрости, уваги й штуки спокійної поведінки.

В цій школі є тільки одна нагорода, а нею **право на життя.**

Тут можеш побачити, як кожний птах і кожний молодий звір старається цю нагороду здобути. Є тільки один спосіб на це: треба бути певним і легким в ході, швидким у слуху, зручним у схованні, добрим в бігу, хоробрим у ловах. Занедбають вони здобути конечне здоровля, витривалість і зручність, то смерть постигне їх за це.

Кілька пер або жмут шерсти, це все що залишилося з неодної лісової трагедії.

В лісовій школі нема ферій, ні крейди, ні таблиць, але задачі знаходимо всюди, всі можуть їх читати й коли ти хочеш бути учнем, то мусиш навчитися теж їх відчитувати.

В цій школі нема учителів. Ти мусиш все сам здобути.

Але хто вступить до неї, залишиться вірним цій школі лісу до кінця свого життя. **Переказав: Беркут.**

Борис Грінченко.

Заклик

Не тоді ти до бою у поле виходь,
як вже сонце сіяє і гріє,
і як співи пташині в повітрі летять,
як всміхаються дні золотії.

Не тоді, не тоді. А як вітер реве,
як скрізь ніч і страшна і похмура,
ти тоді уставай, іди сміливо ти —
і борись серед темряви й бурі.

З життя лісу: **Стадо оленів.**

Р. Берес.

Українські пластуни й джемборі

Колись ще в краю український пласт розвивався в таких несприятливих умовинах, що ми не мали змоги виступати на міжн. арені тому, що там мали вступ тільки скавтові організації державних народів. Тільки пласт Карпатської України був у таких добрих умовинах, що міг брати участь у міжнародних пластових з'їздах т. зв. джемборі і враз із Союзом Українських Пластунів Еміґрантів репрезентував цілий український Пласт.

Нині обставини змінилися. Українські Пластуни на еміґрації мають зараз права такі самі, як пластові улади інших народів. Вони беруть участь у пластових з'їздах уладів усіх еміґрантських груп, об'єднуються враз із ними у різного роду міжнародні скавтові організації, як напр. Міжнародна Пластова Рада в Реґенсбурґу або ІСО (Міжнародна Організація Скавтмастрів). Нарівні з пластовими уладами інших народів Союз Українських Пластунів Еміґрантів братиме цього року участь у Джемборі юнаків, що відбудеться вчасі від 8—22. серпня в Муассон біля Парижа, а опісля в прогульці по Франції. —

В тому Джемборі братиме участь около 60 українських юнаків у віці до 17 років з відповідною групою скавтмастрів.

З огляду на те, що вони у міжнародних пластових легкоатлетичних і мистецьких конкуренціях мусітимуть змірятися за добре ім'я українського народу і пласту з елітами чужинецьких пластових уладів — на них лежатиме дуже важке і відповідальне завдання. Щоб вони могли йому відповісти перейдуть вони підготовку на українському джемборі, що відбудеться з початком липня при співучасті делеґацій інших скавтових організацій Німеччини, а опісля у спеціяльному вишкільному таборі. Надто вони мусять становити під усяким оглядом еліту українського Уладу Юнацтва. Зокрема делеґати мусітимуть знати бездоганно чужі мови і відповідати тим вимогам, яких вимагають від найкращого пластуна. Бо лише тоді могтимуть вони гідно зарепрезентувати Український Пласт.

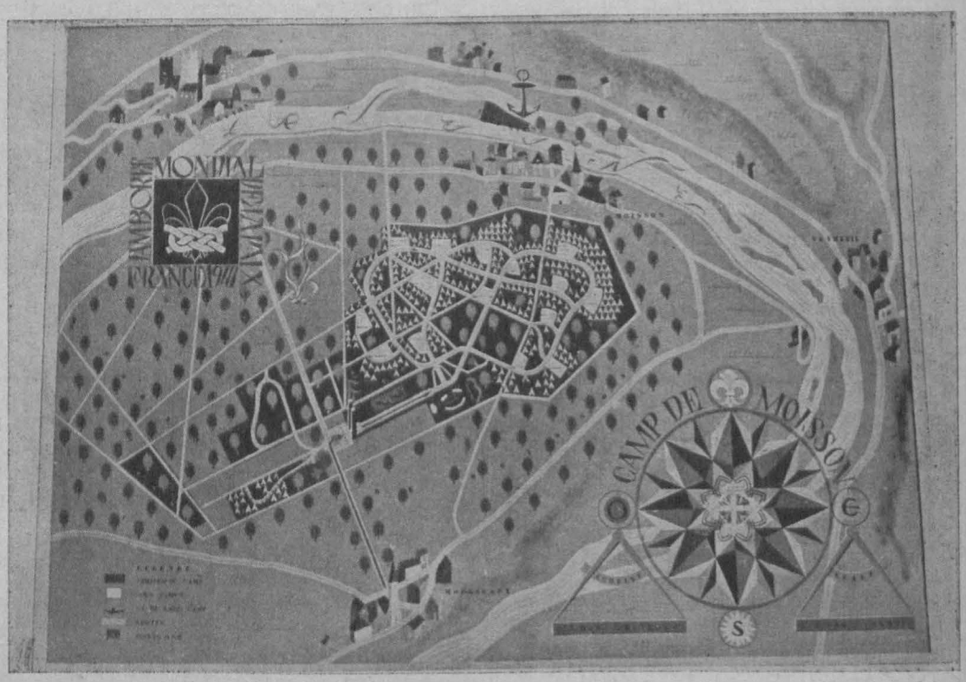

Плян табору для учасників Джемборі 1947 в Муасоні (З журн. «Джемборі»)

Вже появилися пластові поштові листівки:

«ДЖЕМБОРІ 1947»

проєкту артиста-маляря Е. КОЗАКА в трьох різних красках.

Ціна 0.50 НМ за один примірник.

Ввесь дохід призначений на фонд — «Джемборі». — Пластовим осередкам, що надсилатимуть збірні замовлення — 10% рабату на пластовий заробіток.

Готуються до джемборі!

На цьогорічне джемборі в Муассон біля Парижу запрошено 30 000 гостей з усього світу. Самих французьких скавтів буде яких десять тисяч. Всі учасники будуть розміщені в шатрах, що їх має бути яких десять до п'ятнадцять тисяч. Будова адміністраційних і репрезентаційних будинків у повному темпі.

З Парижу треба буде їхати з двірця Сен-Лязар, купуючи білет до нової станції «Джемборі», куди приїжджатимуть пластуни, гості і куди йтиме довіз харчів.

Біля місцевости, де відбуватисяме джемборі, буде побудований теж аеродром.

Французька пошта видасть спеціяльні поштові марки під гаслом «Джемборі 1947». Колекціонерам це великий дарунок.

Будують теж велетенське кіно.

Новиною на цьогорічному джемборі буде мала залізничка, що проїздитиме з однієї частини табору до другої. Довжина її виноситиме 11 кілометрів. Карикатуру цієї залізнички подаємо на цій же сторінці.

В таборі побудовано 25 кілометрів каналізації та 12 кілометрів хідників.

Подав **Л. Бачинський.**

Так виглядатиме за рис. одного франц. часопису залізничка на «Джемборі»

В дружньому крузі скавтів усього світу

На першому Джемборі в Лондоні 1920. З англ. журналу «Джемборі»

До Муасон вестимуть всі дороги...

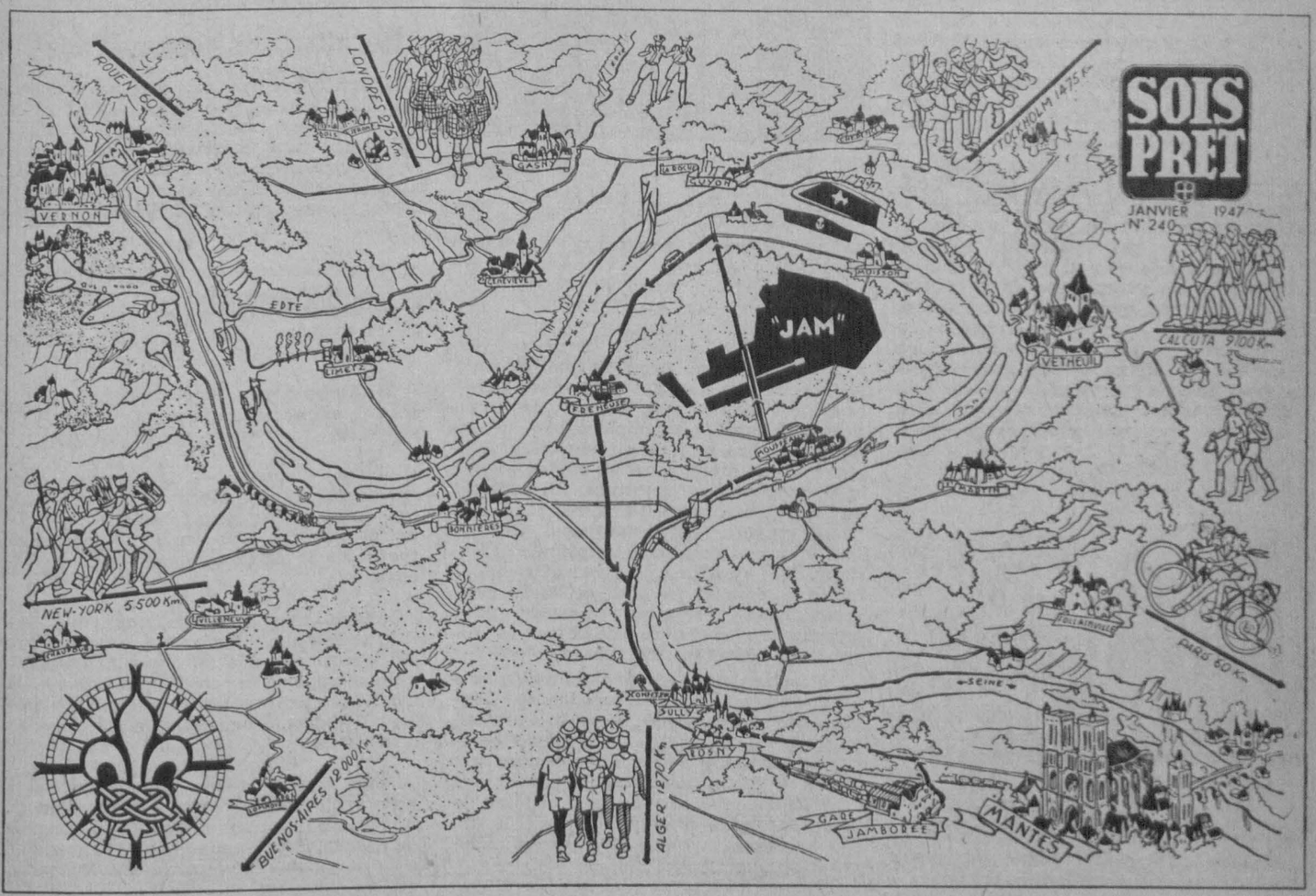

Мапка Околиць Муасону й віддалення цієї місцевості від важніших світових столиць. З франц. журн. «Суа прет»

Звір, що не спить, але никає поночі

Розвідча служба повна пригод і несподіванок, що потребувала хитрости й сміливости, давала Бейден-Пауелові завжди особливу розкіш. Він особисто вів нічні розвідки, опреділював місце постою ворога, особисто складав військові карти маловідомої країни.

Матабіли прозвали його за нічні прогульки «ітрееза» (вовк), що, по тлумаченню хлопчика-тубильця, слуги Бейден Пауела, мусіло б означати — «звір, що не спить, але никає поночі». Ці розвідки потребували також великої тямучости й уміння з незначних прикмет відгадувати правду, якості, що ними Бейден Пауел володів у високій ступені.

«Одного разу, — оповідає він, — я їхав верхи в супроводі одного тубильця, по відкритій рівнині, що поросла травою. Несподівано ми зауважили в одному місці, що трава була прим'ята й, очевидно, недавно. Ми направилися по сліду й скоро досягли піщаного ґрунту, де сліди виділялися особливо чітко. Нетяжко було опреділити, що тут пройшло декілька жінок і хлопчиків, направляючись до горбків, що лежали відсіля в п'яти милях. Якраз там, де, на нашу думку, знаходився ворог. В 10-ти ярдах від сліду ми знайшли кинутий листок. Дерева цієї породи, як ми знали, росли коло села, відкіля йшли сліди, і яке знаходилося на віддалі 15-ти миль від нас.

По всій правдоподібності, жінки, — йдучи якраз з цього села, залишили цей листок, кинутий на дорозі, і направилися далі до горбків. Коли я підняв листок, виявилося, що він був сирий й пахнув туземним пивом. Знаючи звичай дикунів, можна було вивести, що жінки несли на головах глечики з пивом, шийки яких були закриті пучками листків. Один з цих листків упав припадково на землю, але ми знайшли його в 10-ти ярдах від сліду. З цього виходить, що в той час дув вітер, що й відніс його вбік. Тепер повітря було цілком нерухоме, і було біля 7-ми годин ранку. Останнього разу вітер дув в 5-ть годин.

З цього ми вивели, що група жінок вночі пронесла тут глечики з пивом, направляючись з села, що лежало в 5-ти милях до горбків, де знаходився ворог і куди жінки мусіли прибути біля 6-тої години ранку. Дикуни, по всій правдоподібності, почали зразу ж пити пиво, тому, що воно дуже скоро окислювалося. Випите пиво, без сумніву, — зробило їх сонними й в'ялими. Таким чином у нас була найкраща нагода перевести розвідку ворожої позиції. Тому ми зразу ж направились по слідах жінок, відкрили місце постою ворожого табору, вислідили все, що було нам потрібно й без перешкоди повернулися до свого відділу зі здобутими відомостями»...

Стежа рис. Бі-Пі

Перепровадивши з таким успіхом свої розвідки, Б. Пауел все більше й більше переконувався в тому, яке значення може мати діяльність розвідчика для розвитку характеру. Особливо трьох його якостей, — «трьох: байдужости, здорового змислу й відваги (колнес, коммон сенс, курейдж)».

Ген. Бейден Пауел, або коротко Бі-Пі

Для доброго розвідчика, треба також енерґії й мужности. З другого боку, щоб виконати свою працю успішно, розвідчики не повинні відступати перед риском і невигодами, та тим, що приходиться при тому працювати не на показ, не для оплесків товариства. Розвідка — як футбол, де ви граєте не для себе, а для своєї дружини. Ви вибрані, як передовий грач. Грайте так, щоб ваша сторона могла виграти. Не думайте при цьому, щоб вирізнятися самому. Не думайте, розвідча служба — привчає ставити вузькі особисті інтереси позаду інтересів спільного діла, жертвувати своїм самолюбством і собою для добробуту спільноти.

«Розвідка, як виховний засіб особливо відповідає національному англійському характеру». — «Ми англійці, говорить Б. Пауел, — володіємо особливим талантом вудкрейфт (мистецтво життя в лісі). Любов до пригод і дух незалежности в нас в крові. Ці дві якості заложені в нашій природі в таких розмірах, на які не може претендувати ніяка друга нація».

Правда, говорячи все це, Б. Пауел має передусім, звернути увагу «підлеглих» осіб на необхідність кращої постановки розвідчої служби у війську і думає, головним чином, про засоби посилення військової могутности Англії, але його загальні висновки про вплив розвідки на розвиток характеру й пристосування цього засобу до виховання взагалі, відносно з особливостями англійського національного характеру, не гублять від цього свого значення.

На розвідці рис. Бі-Пі

Як побачимо пізніше, він і сам не задовольнився пристосуванням цих висновків лише у вузкій сфері військового життя.

Яр.

Не чули, то подивуйтеся!

Якщо б стопити сьогодні все золото, що його зібрали люди на землі, то з нього можна б спорудити мур довгий на 196 кілометрів, широкий на один метер і високий на 10 метрів. Вартість такого велетенського муру виносила б сьогодні яких 40 до 50 більйонів долярів.

* * *

Американський комік Ед Уін виступає в черевиках, що їх купив він перед тридцяти роками за три доляри. На їх направу видав він з того часу — за 30 років — 1500 долярів.

* * *

В Антарктиді стільки снігу, що можна б вкрити поверхню цілої землі — верствою, завтовшки на 36 метрів.

* * *

День — триває — 24 години. Так прийнято. Але в дійсності за середнім сонячним часом день триває 23 години, 56 мінут і 4,091 секунд. Дивуватися тут треба із людського вміння це устійнити.

* * *

Найтяжчою людиною світу був англієць Гопкінс. Він важив «тільки» — 495 кілограмів, або 990 фунтів. Найменшою людиною на світі була ліліпутка, що її відкрив був французький дослідник Буффон. Вона була висока на 43 центиметри.

* * *

4000 бджіл мусять працювати ціле літо, щоб зібрати один кілограм меду. Для цього вони мусять облітати мільйони цвітів. Щоб пролетіти 4 кілометри, мусить бджола порушити 180.000 разів своїми крильми.

(За «Ліліпут»-ом)

Їзда смерти

Бог знає скільки вже разів від того часу зайшло сонце за високі устадальські гори. Дехто каже, що вже минуло сорокп'ять років, інші кажуть — п'ятдесять. В кожному разі було то тоді, коли в Норвегії панував ще шведський король і в устадальській долині — русявий Шель Гансен.

Тоді то прийшло поміж ним, Шелем Гансеном і Нільсом Стримом до тої страшної «їзди смерти», як її називали їх сучасники. Вона зворушила тоді цілий край широко й далеко, але будуть про неї оповідати собі і тоді, коли обох мужів не буде вже на цьому світі. Ця подія записалася так міцно в хроніку маленького села в устадальській долині — Крешагіто, що скорчилося над озером під могутнім гарданґерйикеленським льодовиком, — що її ніколи не забудуть.

Заклад звучав так: Хто перший перейде гарданґерйикеленський льодовик і принесе підпис Ґунарда Берґваля з Оса, як підтвердження відбутої дороги, той виграє. Того візьме собі за мужа прекрасна Інґа Свенсон.

Через льодовик є добрих 100 км. найтяжчої лещетарської дороги, яку собі тільки можна уявити. Простими словами оповідає мені старий Гяльмар Спарбо цю подію і не треба дуже буйної уяви, щоб бачити в дусі ту велику «їзду смерти». Тут — саме тут, де я сиджу, вони стартували. А там, де сліпуще світить білий льодовик, де чорніють стрімкі провалля, — туди вів їх шлях. Я немов бачу їх перед собою: — Шеля Гансена і Нільса Стрима...

Шель біжить перший і його висока струнка постать гостро рисується на білому снігу. А Нільс? Він йде крок в крок за ним. Його майже не видно, — він губиться в тіні широких плечей Шеля, але біжить. Їхні постаті все більше й більше меншають, ще видно їх тільки як маленькі чорні цятки, і врешті зовсім зникають з наших очей...

Шель тяжко дихає, всі його думки — належать змаганню. Він призадумується й обмірковує шлях. А Нільс? Він про те не думає. Він бачить перед собою тільки одну мету. Сьогодні — або ніколи більше! Чи ж не чекав він досить довго на цю нагоду? Чи ж не мусів він терпеливо дотепер вислухувати леґенд про славу Шеля, найкращого лещетаря Устадалю? Сьогодні він їм всім покаже, сьогодні, коли йде про Інґу Свенсон! Нехай всі бачать, хто є правдивим королем Устадалю! Тому — тримається як кліщ Шеля, ховається за його широкими плечима перед гострим вітром і не думає про те, що крок і темпо Шеля йому не підходять.

Нільс знає, що робить і чого хоче. Згубити тепер зв'язок з Шелем, значить стратити змаг! А Нільс до того не допустить: Біжи, Шелю, біжи! Я завжди за тобою! Я на крок від тебе не відступлю!

На льодовиках в'їхали в снігову бурю. Шель тісніше запинає кабат і пристає, щоб набрати віддиху та хвилину відпочинку дати ногам. Та ж мусить витримати цілих сто кілометрів! А тепер ще немає й половини.

Нільс користає з цього. Пускається вперед, втікає, починає змаг на власну руку. Він добре знає, чому так робить. Ще може є передчасно на вирішне випередження противника, але Нільс мусить так робити. Шеля це трохи заскочило, він здивований відвагою Нільса, але не знецінює його здатности. Кидається як гончий пес на сліди Нільса, але хоч біжить, з'їжджає, піднімається вгору якнайскорше може, не може зловити Нільса. «Чорт, малий — чорт» — злісно клене. — «Хоче мені втекти. Я знаю». — Тому Шель натягає ноги й летить дальше за ним.

Марні зусилля! Не зловив його. — Нільс їхав по умовленому шляху, як дійсний чорт. А тим часом, як Шель в Оса все знову й знову старається переконати старого Ґунарда Берґваля, що він має і йому підписати посвідку, що Шель тут направду був, Нільс вже знов піднімається вгору на поворотній дорозі. Його очі блищать радістю і кутики уст дрижать від усміху. Добре — йому вдалося! Ха, ха!.. Він добре знав обережність старого Берґваля! Та де ж він схоче два рази підписувати! Це добре знав Нільс, тому мусів бути перший в Оса. А ще до того маленький натяк Нільса — і Шель певне стратить пів години, заки йому Ґунард підпише потвердження! І Нільс сміється в дусі, коли уявить собі, кільки часу стратить Шель, щоб намовити Ґунарда до другого підпису. Усвідомлює собі перевагу, що її тим здобув. Тепер він веде, зовсім певно веде! Він — Стрим, ніким недоцінюваний, Нільс Стрим, буде перший, що його привітає Крешагіто, котрий? — знов усміхається. На білому снігу, з'являється йому лице дівчини. Великі сині очі сяють щастям і гордістю. — Інґа! Буде його жінкою!

Шель жене за Нільсом. «Проклятий Берґваль!» — клене лихий і тим завзятіше спирається на свої палиці, аж вигинаються. «Скільки втраченого часу! Бог знає, де вже є Нільс. Певне вже на горі! Коби бодай цей вітер так страшно не свистав! Все немов заприсяглося проти мене!» — бурмоче Шель і рветься вперед аж пара з нього бухає. Вкінці стає на гребені (ґруні). На ґруні? Ні в самому пеклі! Бо те, що вітер тут робить зі снігом — це правдиве пекло. Шель не бачить ані на крок перед себе. Кругом густий білий туман сніжних кришталиків, що кружляють немов у вирі. Дивиться тупо перед собою й шукає сліду Нільсових лещет. —

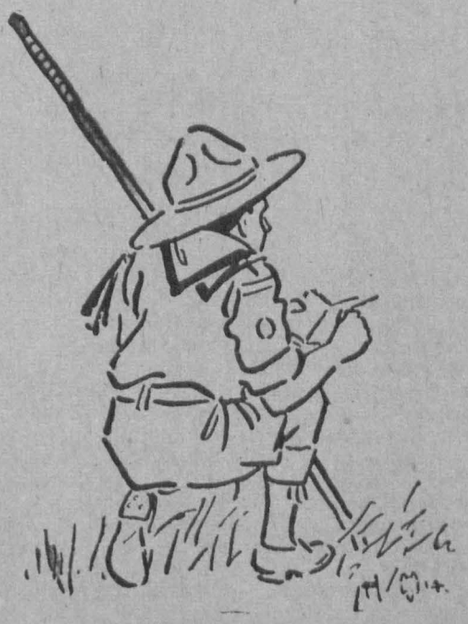

«Та ж тут мусять бути? Чи ж вже їх сніг завіяв? Ні, тут є»! — І нараз стрепенувся неспокійно. Читає з них непевність і безрадність Нільса. Розуміє! Старий слід, що чого зробили вони при дорозі в Оса — вітер вже завіяв і Нільс мусів шукати шляху. «Мусів тут довго стояти» — думає Шель. — «Його слід ще зовсім свіжий: далі, за ним»! — Але вже за пів години йому зовсім ясно, що Нільс їде злим шляхом, що він заблудив. Вроджена обережність кричить до нього: Уважай, Шелю, уважай! Вернися на добрий шлях!

А Нільс стоїть тим часом на другому ґруні і вдивляється в білу пітьму. Що він загубив правильний шлях — це вже ясне. Але: чи має дальше їхати в цьому напрямі? Чи сюди також дістанеться до мети? Безупинне шукання й роздумування хвилюють. Обережність каже завернути й шукати правильного шляху. Але так тратить перевагу. Нараз здається йому, що чує в вітрі знаний свист лещет. Слухає уважно: так, це Шель вже його доганяє. А він певне не їхав би злим шляхом! — «Ах, я дурак! Стільки часу втратив!» — робить собі сам викиди. Дальше вперед! Він не сміє мене зловити! І Нільс як шалений пускається з ґруня вниз.

За маленьку хвилину Шель, їдучи по Нільсовому сліді, затримується нагло над стрімкою яругою. «Безумний, направду безумний» — кричить він сам до себе з пересердя. — «Чейже не поїхав у ту...» — не доказав. Уста замовкли, а очі широко відчинилися. Глибокий слід лещет Нільса провадив просто в прірву. Як відчинена пащека щірилася прірва. Ноги йому задрижали і кров вдарила в голову. Очей не міг відірвати від сліду, що на її кінці десь там лежить його противник, Нільс. — «Забився, певне забився! — Мало бракувало, а був би забився! — Мало браним...» — Шель відступає взад з жахом.

Нараз немов лискавка пролетіла його мізком думка: «А що, як він не живе? А що, як він потовкся і потребує помочі?

«Нільсе», — кличе розпучливо Шель, «Нільсе, Нільсе»! Тиша. Лиш вітер свище, немов сміється.

«Нільсе» — реве зі всіх сил Шель. Мовчанка. Треба рішитися: або домів, або за ним. Інакше тут замерзне сам.

«Що зробиш, Шелю?» — регочеся вітер. «Що зробиш? Там чекає красна Інґа, чи схочеш програти заклад?»

«Піду за ним! Чуєш? Піду за ним! За Нільсом, моїм противником! Але не залишу людини в біді! Хоч би я мав через те й заклад програти!» — і Шель широким луком з'їжджає по стрімкій стіні провалля.

Гяльмар Спарбо на хвилину вмовк. «Того дня Інґа не дочекалася переможця. Ані наступного дня, ніколи. Я знайшов їх на другий день на-пів замерзлих 15 км. від Чортового Провалля. Аж там доніс Нільса Шель. Ще дихали. Шеля вдалося врятувати без більших наслідків, але Нільс стратив одну ногу. А мови? Мови йому вже ніхто не міг повернути». — Скінчив. — Хвилину сиділи ми обидва мовчки. А опісля швидче, ніж я міг йому поставити питання, він закрив мені уста. — Дорогою від озера йшли два дідусі. Тільки так що нога ногу мине — провадив Шель Гансен Нільса Стрима на кожноденну прогулянку.

«Кілько років тому це було, Гяльмаре? — спитав я шепотом.

«П'ятдесять, — думаю, що п'ятдесять».

Переклав Приблуда.

В. Я.

Остання проба

Місяць заливав срібними струмами світла самотню галяву. Було тихо; навіть вітер не шелестів коронами дерев.

Враз вибігло на галяву з ліса стадо вовків. Вибігали один за одним, безшелесно; лиш іноді сапнули чиїсь здорові груди. На переді біг Бистроніг, без сліду втоми; за ним Ватаг стада, далі його невідступні друзі, дорадники й помічники: непомітний мовчазний Сіроман і дебелий Неситий, якого мабуть, дратувала мовчанка товариства. Задню сторожу творили: Гострозір, рижий — схожий на родича вовків — Лисик і нетерплячий Чуйко, що навіть в часі бігу, здавалося, ловив кожний шелест, стараючися відчути небезпеку.

Стадо Вовків вибігло на галяву святкувати свою перемогу: вони тричі оббігли великий круг, не зменшуючи ні на мить скорости, і спинились на знак без руху, мов вилиті зі срібла, — на самій середині.

На другий знак Ватага вбив Чуйко в м'яку землю тесаний ціпок з гуртковим тотемом, а Бистроніг знам'я гуртка. Тотемом був череп сернюка, спольованого торік стадом, і він мав приносити Вовкам щастя в їхніх ловах і мандрівках. На знамені виднів сілует вовчої голови побіч гурткового числа.

Радість вовчого стада була велика: саме дізнались Вовки, що їхній гурток добув перше місце в гурткових змаганнях 7-ого юначого куреня ім. полк. Кричевського. Завтра на свято-юрівській ватрі це буде урочисто проголошене Кошеві й Вовки мають поруч з Орлами, Рисями, Калинами й Ластівками отримати нагороду.

Скільки завзяття й праці коштувало, щоб перемогти старших віком — Беркутів, проворних Лисів, чи багатших на пластовий досвід, бо скорше зорганізованих, ровесників з гуртка Бобрів. З іншими пішло легше й про них не варта було згадувати. Але вичислених трьох гуртків вистачало, щоб змаг був завзятий і до останнього дня не перерішений. Проте юнаки не виявили голосно своєї радости: вони шанували закон лісу й не хотіли ворушити тишини.

Тому слова їхньої наради були стишені й тільки члени стада, привчені до своїх нічних виправ, розуміли їх без зайвої напруги.

А радитись було над чим: На Вовків, як найкращий гурток куреня впав обов'язок вирішно причинитись, щоб курінь полк. Кричевського здобув сьогорічне мистецтво. І вони знали всі, що найближчі два місяці, які ще залишились до Великої Ватри загальної Стрічі, будуть сповнені твердих змагань і юнацьких мрій. Вони знали, що переможуть, бо ж змагання було їм конечне, як сонце, вода гірських потоків, — насичене живицею повітря чатинних лісів. Для них змагання було радістю й обов'язком, бо вони знали, що здобутий гарт принесуть вони в жертві Справі, за яку вмирали їхні батьки і якій в жертві приносили життя їхні брати. — Вони гордували кволими ровесниками, яких сонце заставало в постелі і які боялись нічного холоду чи роси. Ці їхні ровесники не вміли хотіти й ніщо їм не вдавалось.

Хотіти ж уміли всі Вовки, а найбільше хотіти вмів Ватаг. Тому росли вони всі кремезні й життєрадісні, засмалені на вітрі, спалені сонцем, гартовані морозом. І дивились на Ватага як на зразок: він поривав їх своєю вірою тоді, як вони вже сумнівалися.

То ж торік, під час дружинового маршу, взяв він від Лисика наплечник, як цей охляв і не мав сили дотримати друзям кроку. Вовки здобули тоді перше місце в коші. Ватаг, переступивши мету зомлів, але Вовки знали, що першенство завдячували йому. Навіть тілесно з усіх найдужчий Неситий не мав досить сили волі, щоб Лисикові допомогти. Допоміг Ватаг.

Ватаг помагав в науці Гострозорові й Чуйкові, коли грозила їм догана й відпустка: без обидвох друзів гурток не був би добув першенства. На численних прогулянках, в лісі й у полі, дбав Ватаг, щоб Вовки набирались мудрости й справедливости, так дуже потрібної їм, в час, як досвідне око невидного скавтмастра стежимо за ними, чи відповідають вони вимогам проб. Ватаг видумав заробіток: Вовки пиляли й кололи дерево для сусіднього табору, в якім були здебільша приміщені старші віком і немічні люде. За зароблені гроші придбали Вовки виряд, якого не мав ні один гурток в цілій області.

Ватаг і тепер подавав пляни, як розгорнути працю, щоб курінь полк. Кричевського був найкращим.

Коли скінчилася рада, зникли Вовки в заздалегідь приготованих хижах. Спали чуйно, мов їхні лісові побратими, від яких взяли для себе ймення й засвоїли собі не один добрий звичай.

Перший збудився Чуйко і пильно вслухувався в тишину лісу. Здавалося йому, чи справді збудив його тріск ламаного хворосту. Із світла вимірковував, що час ще будити друзів, і хотів для певности глянути на годинник, коли неждано серед хижі станув скавтмастер Корчак, підповзши вперед під табір молодих друзів. Скавтмастер, що був тепер зв'язковим куреня, любив Вовків і Вовки любили скавтмастра. Їхня дружба тягнулась від часу, як Корчак був впорядником Вовків по заснуванні гуртка. І він опікувався Вовками навіть тоді, як вони усамостійнились і почали самі пластувати, без впорядника. Корчак ставив Вовкам завжди найтяжчі завдання й ніколи не давав по собі пізнати, що радіє, як Вовки вив'язувались з них. Але Вовки знали, що вправне око скавтмастра бачить їхні досягнення й соромилися, коли їм іноді поховзнулась в дечому нога.

Сьогодні ж Корчак хотів радуватись зі своїми вихованцями. Він слідкував пильно, як хлопці зривались на свисток, як напружували м'язи під час руханки, як бігли до купелі до потічка.

По сніданні Корчак роздав хлопцям карточки, на яких було шість колісцят, симетрично розміщених в трикутнику.

— «Вовки, — сказав він, — тепер хочу ще раз переконатися, чи належиться Вам перше місце.»

Вовки насторожились і дивились пильно на карточки. Вони знали, що будуть мусіти розв'язати якесь питання, але не знали ще, яке. Вони порівнювали колісцята, придивлялись, яким оливцем були рисовані, оцінювали величину, міряли віддаль колісцят від берегів карточки й віддалі між поодинокими колісцятами, шукали плямок чи знаків на папері. Так, як це робили вже стільки разів у подібній ситуації. Корчак вдоволено всміхався й спокійно вияснював:

«Міряйте, міряйте віддалі! Запам'ятуйте положення! А опісля замкніть очі, візьміть зі замкненими очима оливець і позначіть середину в кожнім колісцятку. Не забудьте: колісцят є шість! Як будете розв'язувати, мені байдуже! Тільки очі мають бути заплющені. Цікавий я, скільки Вас добре зробить?! Цікавий я, хто найкращий між Вами?! Зрозуміли?»

— « Так! Пане скавтмастре!»

— «Тож готовтесь! Вже!»

Корчак здалеку слідкував за грою облич. Тим часом Ватаг свою думу. думав. Він боявся, чи Вовки вив'яжуться із завдання, й не знав, чи він не посоромиться перед друзями.

Ледь — ледь розжмурив очі і побачив обриси колісцят. Примкнув знову й зачав вимірювати віддалі, як їх запам'ятав з попереднього оглядання. Нарисував першу «середину» й не втерпів, глянув з-за прижмурених вій: крапка лежала далеко не то від середини, але й від колісцятка й лють безсилля опанувала Ватага. Невже ж він мав би бути найгіршим?!

І зразу ж думка: Хто помітить шпарку між розтуленими повіками? Не додумуючи до кінця, він дальше, для непознаки, відмірював віддалі й поволі ставив, крапки, дивлячись з-по-

З пластового гумору

Гуртковий на візку: «Що? Ви не снідали? — Скоріше лінюхи!»

«Солодка нагорода - принука спортова»

за зле заплющених повік на свою працю. Нароком не рисував крапок в самій середині, щоб не зрадитися, але всіх п'ять крапок (крім першої) стояло внутрі колісцят, більшість ось-ось при осередку кола.

Рисуючи й міряючи, Ватаг заспокоювався й був певний, що не буде найгіршим; сподівався, що навпаки, лиш непокоїла його перша крапка, яка, як на глум, стояла далеко від місця призначення.

Корчак дозволив розплющити очі й глянути на карточки. Глибоке розчарування відбилось на лицях всіх. Лиш Ватаг був спокійний, — бодай хотів таким бути; все ж розчарування в нього не було.

Корчак підходив по черзі до хлопців, відбирав карточки, дивився на них, опісля поглядав на того, від кого відбирав карточку, і завжди всміхався до зажуреного хлопця — так, наче казав:

— «Я так і знав!»

До Ватага підійшов Корчак накінці; — глянув на картку й усміх зник з його обличчя. Опісля довго дивився Корчак у вічі Ватагові й Ватагові здавалося, що скавтмастер читає йому в думках. Він хотів вже признатись, але сором перед друзями здержав його . . . А втім! Чи ж хтось може знати, чи хтось може догадатись. Адже ж шпарини між повіками ніхто побачити не в силі. Ні, він не скаже нікому! Ні тепер! Ні доки житиме! І! . . . ніколи більше не зробить чогось подібного! Це чув Ватаг у цій хвилині цілим своїм єством. Він ще старався не почервонітись, — ще хотів щось сказати, як він міряв віддаль, щоб правильно поставити крапки, але почув голос скавтмастра:

— «Вовки! Ви не обманули мого довір'я! Ви справді гідні ймення першого гуртка! Бо знайте: крапок з заплющеними очами вставити в середину колісцят неможливо. Хто вставляв їх правильно чи менш більш правильно, той зломив наказ, той обманув довір'я й старався мене перехитрити. Ви цього не бачили й тому гідні Ви справжньої похвали, бо понад особисту й гурткову амбіцію ставили Ви тільки честь . . .»

Скавтмастер говорив щось дальше, але Ватаг цього не чув. Він чув тільки, як кров йому заливала його обличчя, і знав, що скавтмастер, їх улюблений виховник, говорить тепер про нього, про Ватага, завдяки якому Вовки здобули мистецтво, а який їх так ганебно зрадив.

І не ждучи, як скавтмастер скінчить, Ватаг встав і твердо сказав:

— «Я не провідник більше Вовків і я жду покарання.»

. . . Цього дня на ватрі нагороду для Вовків відбирав Сіроман. Ватаг стояв, як карний член в ряді. Він почував, що треба буде місяців, а може й років, щоб здобути знову втрачене довір'я друзів. А Вовки мали жаль до нього за те, що в них захиталось на мить довір'я до людини, яка була їм зразком.

Тільки скавтмастер Корчак знав, що Ватаг ніколи більше не зловжиє довір'ям, ані він, ані ніхто з його шости друзів. І він зумів піддержати постанову Вовків: хоч як дуже всі дивувались, чому Ватаг, що допровадив Вовків до мистецтва, перестав бути гуртковим, проте ніхто не дізнався причини. Ні в день святого Юрія, ні ніколи пізніше.

В. Я.

З життя скавтів

Англія. — Тут відбулася конференція в Ґілвел Парк шефів Е. М. Г. Бельгії, Франції, Англії, Голляндії і Швайцарії в справі вироблення програми і гор для пластунів-інвалідів.

Ірак. — Король Фейзаль II., 11-літній хлопець, під час своїх студій в Англії, був звичайним пластуном в таборі і жив дуже дружно з товаришами.

Інтернаціональне Бюро. — Чотири нових пластових організацій прийнято до Світового Союзу пластунів: 1. Пласт Філіппін, 2. Пласт Італії «Федераціоне Еспльораторі Італіяні», — 3. «Бой Скоутс оф Канада», і 4. Австрійських пластунів: «Естеррайхішер Пфадфіндербунд».

Єгипет. — В Єгипті є 2000 вірменпластунів, які належать до пластової організації Єгипту.

Полуднева Африка. — Союз пластунів Полудневої Африки переслав до Міжнародного Бюра 100 фунтів стерлінґів для пластунів Европи, що пострадали у війні.

Філіппіни. — На 3. III. 1947 р. мали 24.000 пластунів.

Гаїті. — Існує три пластові організації: 1. скавти Гаїті, 2. водні скавти і 3. скавти католицькі. Всі три організації об'єднані в Союз пластунів Гаїті.

Женева. — Від 9-19. квітня 1947 р. відбулася велика пластова вистава в «Ґранд Пассаж».

Голляндія. — Скоро в Амстердамі буде створена Літунська Група Пластунів.

Франція. — Від 26-31. XII. м. р, відбувся великий табор для гурткових пластових провідників Франції. Вмер шеф французьких пластунів Андре Лефевр, який був провідником молоді від 1920 року.

Греція. — Поволі налагоджується пластова організація, яка сильно підупала за час німецької окупації й партизанської війни.

Нова Зеляндія. — Пластуни вивчають сільсько-господарські вмілості, — щоб бути інструкторами селян.

Китай. — Не дивлячись на затяжну домашню війну Китай висилає делеґацію на Джемборі, під проводом Є Ву Тсанґ.

Леонід Бачинський.

Кіт, миш і пляшка

(З китайських рисунків: Кіт радить миші пити горілку, щоб могти її швидше зловити).

Із світу котів

В старинному Єгипті коти тішилися великою пошаною. Вживано їх до полювання і були вони добрими наглядачами збіжжя перед птахами; роблено з ними також спеціяльну дресуру у воді і використовувано їх до ловлення водних птиць.

* * *

Коли перський король вдерся до Єгипту, наказав своїм воякам нести перед собою на руках котів. Бачучи це єгиптяни не поважилися битися з персами, щоб не скривдити котів і тим самим не боронилися перед своїми противниками.

* * *

В середньовіччі коти були нерозлучними товаришами чарівниць і ворожбитів. В де-яких відсталих европейських краях ще й досі живе повір'я, що чорні коти криють в собі нечисту силу. Забобонні люди вірять, що злий дух особливо втілюється в чорного кота тоді, коли хоче мучити свою жертву., — проте від цього лиха можна вилікуватися, коли з жили хворої «жертви» витягнути три каплі крови, а потім капнути на хвіст котові. Колись вірили, а частинно ще й тепер вірять, що коти передсказують погоду. Наприклад, коли кіт миється це значить, що буде дощ.

* * *

Історія котів в Китаї сягає п'ятого століття по Христі. В 10. ст. перевезено їх звідти до Японії, де були вони настільки упривілейовані, що тільки цісарська родина могла собі дозволити їх тримати. Коли хтось ставав виновником їх смерти, був з цілою родиною проклятий, а потім в'язаний і киданий на поталу штучно розлюченим котам. В Китаї вживано котів до охорони шовкових гусениць перед мишами. Китайці вірили, що малюнок або статуя кота може налякати мишу.

Переклав Ф. Одрач.

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

КРАЄВИЙ ПЛАСТОВИЙ З'ЇЗД АНГЛІЙСЬКОЇ СМУГИ

2. червня 1947 р. в Гайденаві, осідку Краєвої Пластової Старшини, відбувся З'їзд. Прибули делеґати з 11 пластових осередків смуги.

З американської смуги приїхав скватм. Самотулка, представник Головної Пластової Старшини. З'їзд відбувся в діловому настрою. Полагоджено цілий ряд справ, головно дальшої роботи і виховання молоді.

По З'їзді відбулася святочна ватра, яка тривала до 3-тої години ночі.

КРАЄВІ ПЛАСТОВІ ЗМАГАННЯ ГУРТКІВ АНГЛ. СМУГИ

В днях 1. і 2. червня в Гайденаві з'їхалася пластова молодь англійської смуги і прийняла участь в пластових і легкоатлетичних змаганнях.

Приймали участь 32 гуртки, крім гостей — литовських пластунів.

Змагання були: біг з перешкодами через паркан, лізання линвою, над ровом широким 70 м., скок з гори (8 м.), вилаження на стовп гладко оструганий, їзда роверами, штафета, плавання 60 м. в басейні, відбиванка і т. д.

Побідником вийшов гурток «Тур» — 81-ого куріня юнаків в Гайденаві і гурток «Зозуля» 82-ого куріня юначок в Гайденаві. Гості зайняли третє місце.

Змагання були дуже тяжкі, особливо при невиносимій спеці (50 ст. Ц. на сонці). Побідні гуртки дістали прапорці Краєвої Пластової Старшини на 1947. р.

П. О.

ПОЧАТОК ПЛАСТОВОГО СЕЗОНУ В НОЙМАРКТІ

Традицією Ноймаркту (Опф.) стали пластові табори, курси і стрічі, яких відбувається тут по декілька щорічно. Завдячувати це треба як положенню Ноймаркту, доступного легко залізницею з усіх сторін Баварії, гарній площі в лісі біля табору «Нова Говерля» і прихильному ставленні таборової Управи, яка де лише можливо іде всім пластовим починам на зустріч.

Цьогорічний пластовий сезон розпочався триденним вишкільним юнацьким табором від дня 15.—18. квітня. Брало в тому таборі участь 54 юнаків із усіх кошів реґенсбурзької пластової области.

В програму табору, якого завданням було дати учасникам практичний вишкіл для пластових проб і бути першим звеном у масовій підготовці до краєвого і міжнародного джемборі, входила піонірка, таборництво, сиґналізація, легка атлетика, слідження, вузли, рятівництво й інші пластові вмілості.

Дня 16. квітня улаштовано прилюдну ватру для мешканців табору «Нова Говерля». Дня 17. квітня о год. 17-ій відбулося святочне закриття табору, получене із проголошенням вислідів легкоатлетичних змагань між гуртками, що брали участь у таборі.

Цей табор, що залишив у всіх учасників гарні спогади і дав їм чимало пластового знання, започаткував цілу серію таборів передбачених у Ноймаркті у цьому літньому сезоні.

СВЯТО ЮРІЯ В НОЙМАРКТІ

Свято патрона Пласту — відсвяткував пластовий кіш у Ноймаркті Службою Божою, а опісля ватрою, що відбулася на «пластовій площі» біля табору «Нова Говерля».

В програму ватри увійшли крім доповіді про св. Юрія-опікуна лицарства і пласту, пісні, деклямації, монологи і скечі — укладу самих пластунів. У ватрі взяло масово участь непластове населення табору «Нова Говерля».

ЛИСТУЙТЕСЯ З УКРАЇНСЬКИМИ ЮНАКАМИ В КАНАДІ!

94-тий відділ СУМК імени гетьмана Павла Полуботка в Монтреалі при Українській Православній Церкві Святої Софії, передаючи в свойому листі привітання для Союзу Українських Пластунів Еміґрантів, висловив бажання — ввійти в ближчий зв'язок з українською пластовою молоддю. Сподіваємося, що наші юнацькі гуртки й куріні відгукнуться радо на заклик і пічнуть листування із нашими канадійськими братами. Адреса провідника згаданого відділу — Маріяна Лаха, провідниці Марусі Гринів і секретарки — Анни Гриців така:

200 Prince Arthur E.
Canada
Montreal, Que

Вже появилися в продажі
ПЛАСТОВІ ПОШТОВІ ЛИСТІВКИ
(Серія — 10 штук)
Ціна 2.— НМ за серію
Замовляти в Кооперативі «ПЛАСТ»

Пісня лісових мавок

(На мелодію: «Наша чета, чета крилатих, слова Лесі Хр.)

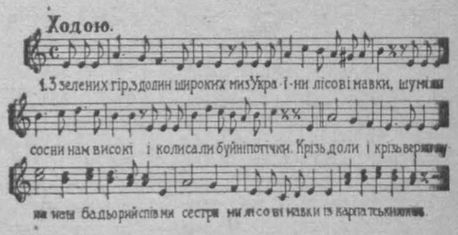

З зелених гір, з долин широких
Ми з України лісові мавки,
Шуміли сосни нам високі
І колисали буйні потічки.

Крізь доли і крізь верхи
Луна наш бадьорий спів
Ми сестри, ми лісові мавки
Із карпатських лісів.

Пестили нас вкраїнські зорі,
І нам сіяло сонце золоте,
З вітрами грались ми в просторі
І в нас життя кипіло молоде.

Крізь доли...

Крізь чужину сумну, далеку,
Несемо в серці вітер з полонин,
І світло зір, і шум потоку
І велич гір і ширину низин.

Крізь доли...

Бо прийде час, прийде година,
Знов зашумлять нам рідні ліси,
Пригорне рідна полонина,
Огріє сонце волі і краси!

Крізь доли....

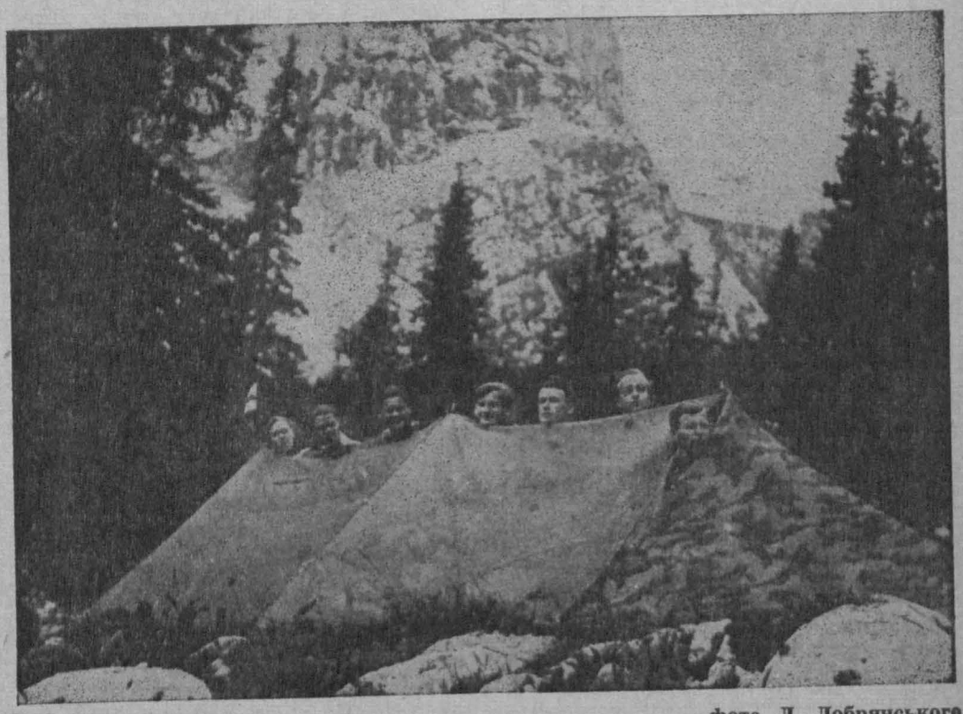

«Бурлаки» в шатрі — **фото Л. Добрянського**

З життя мурашок

Сила різних тварин знаходить собі захист у мурашниках. Жуки, павуки, ногастки, цвіркуни, терміти (половці) і навіть таргани!

Мурашки інших видів також живуть у мурашнику як хатні гості справжніх хазяїв-мурашок. Наприклад, у кожному гнізді мурашки звичайної можна знайти маленьких жовтих мурашок, що існують коштом своїх працьовитіших живителів.

Мешкають у мурашниках деякі види жуків. Вони виділюють рідину, що легко випаровується і має запах приємний мурашкам. Часом ці жуки намагаються втекти, але тоді мурашки наздоганяють їх і тягнуть назад до мурашника.

Інших, вкритих золотавими волосками, червонуватотілих жуків мурашки носять на своїй спині і рідко дозволяють їм сходити на землю.

Гусениці деяких метеликів живуть за молодого віку також у товаристві мурашок. Мурашки висліджують зеленявих, білуватих або рожевих личинок певного виду ясноблакитних метеликів, гладять їх своїми вусиками і злизують солодку рідину, що виділюють ці гусениці.

Так само ставляться мурашки дбайливо до комах званих попілицями (мшицями). Мурашки, гладячи попілицю своїми вусиками, чекають поки, вона виділить краплю рідини, яку вони злизують. Отже, мурашки «доять» попілиць і навіть будують для них особливі приміщення «стійла», де ці комахи перебувають під захистом своїх живителів.

* * *

Кметливість пані Гунард Тарнвіст оф Понтіак (Мічіган, Сполучені Штати Америки) врятувала її мешкання від нападу чорних мурашок. Мільйонів мурашок. Вони посувались, наче вояки, колоною 6 футів завширшки і 20 футів завдовшки.

Пані Тарнвіст саме працювала у своїй кухні, коли вона випадково глянула на вхідні двері. Вона була приголомшена. З криком подиву вона схопила віника і почала атакувати лаву мурашок, що встигли були вже проникнути до будинку. Але це не допомогло й дуже швидко держак віника був густо вкритий мурашками. Вона заходилася порскати на них отруйну арсенову рідину (що її вживають для опорскування рослин), але мурашки не зупинялись і лізли далі. Раптом вона згадала про вогонь і метнулася до льоху, звідки повернулася із палаючим смолоскипом, що вона його скерувала на ворога. За півтора години щойно пані Тарнвіст очистила свою хату від армій мурашок. За приблизним підрахунком кількість знищених мурашок дорівнювала числу сорок тисяч.

Спиридон Черкасенко

В Карпатах

Шумить в журбі зелений бір,
мовчать похмурі з туги гори,
і Черемош гіркий докір
в небесні кидає простори.

В снігах байдужі гір шпилі
біліють, мов циганські шатра,
пускає дим свій по землі
в розпуці кинутая ватра.

З невгавним ревищем маржин
замовкли й клекоти орлячі,
а шати пишних полонин,
серпанком смерти криють мрячі.

Затихло все. У пустках хат
блукає лихо, біль і зойки,
і на танок веселих свят
не кличе леґінь більш дівойки...

Орел злетів: на чужину
несе свої, ще свіжі, рани,
плекає зненависть страшну,
гартує силу рвать кайдани.

І дужим льотом він до гір
злетить в залишені простори, —
загомонить зелений бір
і заспівають рідні гори.

1919.

Із збірки «Україна». На чужині, 1946., стор. 12

ЮВІЛЕЙНІ ДОБРОДІЙНІ МАРКИ

Український Допомоговий Комітет у Брюссель (Бельгія) видав минулого року серію ювілейних добродійних марок, з портретами українських діячів. Серія вийшла окремими марками й теж об'єднана в т. зв., бльоку, що його фото подаємо нижче. Бльоки були нумеровані й появилися 50-тисячним накладом.

Таких добродійних марок, не можна вважати справжніми поштовими марками, тільки приватним виданням. Але ж тому, що українці не мають сьогодні своєї держави, багато українських філятелістів збирає такі приватні (здебільша добродійні) марки й поповнює ними свої збірки українських марок.

Збирання поштових марок, або чужим словом коротко філятелія, дуже поширене сьогодні в цілому світі. Цікавляться поштовими марками і збирають їх королі, президенти держав, як з другого боку теж студенти, а то й учні народних шкіл. В Німеччині, наприклад, збирає поштові марки майже кожна що десята людина. Виданих дотепер поштових марок вже багато-багато тисяч, і зібрати їх усіх сьогодні годі, бо деякі з них вже дуже рідкі і коштують тисячі долярів. Тому збирачі «спеціялізуються» — тобто збирають марки якоїсь однієї групи держав, або й однієї держави, чи вкінці марки летунські, ювілейні, чи присвячені одній темі: портрети державних мужів, види міст, твори мистців, образи святих, така чи інша війна на поштових марках тощо.

Гарна збірка марок це мрія й гордість кожного збирача. Коли хтось почав збирати (напр. марки якоїсь однієї країни, чи однієї доби), то доповнюватиме безупину свою збірку, радіючи із придбання марки, яка йому ще бракує, і збільшуватиме тим водночас вартість своєї збірки. Молодим збирачам тут одна із найперших порад: ніколи не брати марок пальцями, тільки спеціяльними щипчиками (пінцеткою, що її можна набути сьогодні майже в кожній крамниці з пошт. марками).

В нашому кутику ми подаватимемо для читачів «На сліді» короткі довідки з історії філятелії, з філятелістичної практики і теж — по змозі ілюстровані — повідомлення про нові цікаві видання поштових марок.

МАРКИ ЗПРИВОДУ ВІДВІДИН БРІТАНСЬКОЇ КОРОЛІВСЬКОЇ РОДИНИ В ПІВДЕННІЙ АФРИЦІ

Брітанська пошта видала серію поштових марок зприводу відвідин англійської королівської родини в Південній Африці. На одній із виданих марок (фіолетна) є портрети короля й королевої, на другій (синьої барви) портрети принцес. На третьому значку із згаданої серії (червоному) вміщений портрет англійського короля в уніформі офіцера фльоти. Нижче подаємо дві перших марки.

Додаток до Ч. 26. «Часу»
від 29. червня 1947.

Mountly supplement for boy-and girl-scouts
to "Czas"/„Time" No. 25, 29. VI. 1947.

Здоров'я й гарт

ПОВЕДІНКА У СПОРТОВІЙ ДРУЖИНІ

Коли ти, будучи пластуном, хочеш заснувати спортову дружину «Орлів» чи «Бузьків», мусиш відзначатися наскрізь чистим характером. Ти не смієш знизити себе до нечесної і неспортової поведінки. Ти мусиш бачити гру не як вислід змагань, але як нагоду приготовити себе до більшої гри — життєвої.

Ти мусиш бути в такому духовому наставленні, в якому Ти є готов до великих жертв, в якому Ти є готов перемагати так, як перемагає спортовець.

Фізична вправність є очевидно важним чинником. Тут треба придержуватися законів заправи. Тобі не вільно нічого такого робити, що у висліді послабило б Твоє тіло, або Твого духа.

Важливішою однак є моральна сторінка — поведінка в дружині. Ніякий тренер не схоче прийняти в дружину як товариша для своїх зібраних грачів такого, що не був би гідним товаришем для них. Ніякий мужчина, що є розсіяний, не може брати участи в змаганнях. Він є типом, якому звичайно бракує відваги й рішучости в критичних моментах. Такий грач не вміє спокійно прийняти покарання і вернутися знову з усмішкою на грище.

Візьмім пластовий закон і гляньмо, як його можна застосувати у спорті.

Пластун є словний (гідний довір'я, певний):

Кожний пластун-спортовець мусить грати в гармонії і дружбі з усіма співтоваришами своєї дружини. Він мусить уміти зректися нагоди показати своє велике й блискуче індивідуальне вміння, значить грати так, щоб його дружина могла діяти як цілість, — як дружина, а не як збір індивідуальних грачів.

Пластун є совісний:

Його совісність і жертвенність мусить стати полум'ям, що запалює його мозок, вказує йому шлях здобувати, або жертвувати, і спрямовує його все дальше і дальше. Це передмур'я проти життєвих спокус.

Пластун є ощадний:

Щади свою силу! Уникай безцільного бігання довкруги. Не перетомлюй себе, коли це не приносить ніякої користи. Затримай свою енергію, так як Ти щадиш різні життєві добра.

Пластун є чемний:

Ти бачив копуна, що помагає піднятись грачеві супротивної дружини, що перевернувся і лежить у його стіп! Ти бачив людину, що обороняє переможеного противника перед кривдою, чи зневагою. Юнак, що в школі чи дома вчиться бути чемним, покінчить студії зі звичкою бути чемним. Він буде готов пробачати.

Пластун є братерський і приятельський:

Пластун-спортсмен в змаганнях з дружиною мусить забути про себе, помагаючи своїм співтоваришам, щоб дії дружини проходили гармонійно як вислід зусилля цілої дружини. Це є співпраця — бо тільки співпраця творить дружину й у висліді перемогу. Дружина, що складається з членів приязно до себе наставлених, стається одноцілою, зжитою далеко швидше, чим дружина зложена з людей з протилежними все цілями.

Пластун є дисциплінований:

Слухняність наказам є підставою виграння змагань. У змаганнях мусить

бути одна провідна голова. Там мусить бути хтось, що видає накази, інакше дружина станеться збираниною.

Пластун є дбалий про здоров'я:

Тільки чистий є здоровим. Будь чистим завжди й усюди — фізично, морально, духово! Тілесне лінивство і моральна байдужість це програна виписана великими буквами.

Пластун є завжди доброї гадки:

Будь погідний в обличчі програної. Навчися так само прийняти програну, як приймаєш погідно, зрівноважено Твою виграну. Коли навчишся бути зрівноженим і погідним в обличчі програної, тоді скоро навчишся сходити з грища тільки переможцем — тоді ніколи не програєш.

Тому пам'ятай, коли хочеш допомогти створити гарну спортову дружину — будь добрим пластуном. Держись у вправності фізично й духово чуйним і морально сильним.

Р. Р.

РОЗВАГА

Технічний жарт

Кілька інженерів що були на контрольній поїздці, мали зі собою в особливому куфрі ґіроскоп, — приладдя, що його вживають великі бомбардувальники — як самочинного пілота. Вони пустили його в рух та закликали портієра, щоб відніс куфер. Він підняв його і пішов просто до дверей, бо в тому напрямі був наставлений ґіроскоп. Але зійти на долину до галі — ґіроскоп вже не пускав. Тричі пробував завзятий портієр, розганяючись, знести дивний — «зачарований» куфер, а врешті кинув його і люто вилаявся: «Хтось з нас забагато випив, панове!» та зник.

Оголошення

Замовляти й передплачувати

«На Сліді»

можна в кооп. «Пласт», Байройт, Леопольд-Касерне. — Ціна числа 2.- НМ.

Всі письма між пластовими осередками, як теж і листування між пластунами **офранковуйте**

пластовими марками «Джемборі 1947.»

Ціна: червоних: 0.25 НМ, брунатних: — 0.50 НМ, голубих — по 1 НМ.

(Брунатних і голубих квитків можна вживати як квитків вступу на пластові свята, імпрези тощо).

Кооператива «ПЛАСТ»

Байройт, Леопольд Касерне, ДП Кемп

доставляє ввесь потрібний для пластування виряд, пластову літературу, а теж шкільне та канцелярійне приладдя

Щоб виготовити пластові відзнаки — для учасників, розвідчиків та скобів, закупить Кооператива «Пласт», Байройт, Леопольд-Касерне, ДП. Кемп, відпадки матерії (сукна) краски кгакі. Кооператива «Пласт» потребує теж синьої матерії (сукна) на виготовлення загальних пластових відзнак на рукави. Котрий із пластових осередків міг би допомогти в добутті такого матеріялу?

Кооператива «ПЛАСТ» має на складі такі пластові видання:

«Молоде Життя» Ч. 1. — 2.50 НМ. Ч. 2. — 3.- НМ. Ч. 3. — 3.- НМ. — Ч. 4. — 2.50 НМ.

«Пластун» Ч. 2, 3, — 2.50 НМ. — Ч. 5. 3.- НМ.

«Новак» — Ч. 1, 2, 3, 4, — 1.50 НМ.

«Юні Друзі» Ч. 1. — 1.50 НМ.

«Сеніорська Ватра» — 2.- НМ.

Картки «Джемборі» в трьох красках в ціні 0.50 НМ.

Основи Скавт. Методи 2.—

Д-р Шлемкевич: Прогулька до великої столиці 3.50

Записки Укр. Пластуна:

Ч. 2. Інж. Е. Ґ. Антонов: Програма пластового виховання 1.—

Ч. 5. Д-р Самотулка: Шлях пласт. новака 1.—

Ч. 6. Д-р Самотулка: Іспит на ступінь джури

Ч. 8. Матеріяли до 1 пласт. проби 2.—

Ч. 9. Впоряд 1.—

Ч. 10. Д-р Самотулка: Шлях пластового новака 1.—

Ч. 11. Д-р Самотулка: Шлях укр. новака 1.—

Замовлення полагоджує кооператива негайно. Всі видання висилає тільки за післяплатою. При збірних замовленнях — рабат на пластовий заробіток.